

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Raport anual
2021

Raport anual
2021

NOTE

Raportul anual 2021 a fost analizat și aprobat de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României în ședința din 27 iunie 2022 și a fost înaintat Parlamentului României în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României.

Datele statistice utilizate sunt cele disponibile la data de 17 iunie 2022. Unele au caracter provizoriu, urmând a fi revizuite în publicațiile ulterioare ale Băncii Naționale a României. Datorită rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice sau tabele.

Sursa datelor statistice utilizate la realizarea graficelor și a tabelelor a fost indicată numai atunci când acestea au fost furnizate de alte instituții.

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României,
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52
internet: <http://www.bnr.ro>

ISSN 1453-3936 (versiune tipărită)

ISSN 1584-0913 (versiune *online*)

ISSN 1584-0913 (versiune e-Pub)

Cuprins

Sinteză	8
Capitolul 1. Contextul internațional și evoluții macroeconomice interne	16
1. Contextul internațional	17
Caseta 1. Impactul pandemiei COVID-19 asupra lanțurilor globale de producție și repercusiunile asupra activității și inflației la nivel european	18
2. Evoluții macroeconomice interne	28
2.1. Activitatea economică	28
Caseta 2. Dimensiunea structurală a deficitului de cont curent – o perspectivă sectorială	33
2.2. Prețuri și costuri	46
Caseta 3. Harta termică a presiunilor inflaționiste din economie	49
2.3. Evoluții fiscal-bugetare	56
Capitolul 2. Banca Națională a României în cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale, organismelor și forurilor constituite la nivelul UE	60
1. Participarea BNR la structurile europene	61
1.1. Participarea la reuniunile Consiliului General al BCE	62
1.2. Participarea BNR la structurile și substructurile SEBC în componență extinsă	62
1.3. Participarea BNR la Comitetul European pentru Risc Sistemic	62
1.4. Cooperarea tehnică între BNR și Banca Națională a Moldovei	63
1.5. Participarea BNR la alte proiecte de cooperare tehnică	65
1.6. Participarea BNR la structuri și substructuri de lucru ale Autorității Bancare Europene	66
1.7. Participarea BNR la structuri ale Consiliului UE și ale CE	67
1.8. Participarea BNR la procesul de transpunere, implementare și notificare a legislației Uniunii Europene	67
1.9. Participarea BNR la platforma comună de lucru cu autoritățile statului pe probleme de afaceri europene	68
2. Evoluții privind politicile economice și financiar-bancare la nivel european	69
2.1. Semestrul european	69
2.2. Evoluții privind instituirea unui Sistem European de Garantare a Depozitelor (SEGD)	70
2.3. Inițiative de politici la nivel european	71
2.4. Asistență tehnică primită de BNR în cadrul Instrumentului pentru Asistență Tehnică derulat de Comisia Europeană	72

Capitolul 3. Politica monetară a Băncii Naționale a României	74
1. Obiectivul politicii monetare	75
2. Deciziile de politică monetară	75
Caseta 4. Conduita politicilor monetare ale băncilor centrale majore și ale celor din regiune în anul 2021	78
Caseta 5. Evoluția creditului acordat sectorului privat și a lichidității din economie	91
3. Utilizarea instrumentelor politicii monetare	102
4. Orientările politicii monetare	107
Capitolul 4. Stabilitatea financiară	112
1. Rolul BNR în implementarea cadrului macroprudențial	113
2. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară	118
Caseta 6. Creșterea sustenabilă a intermedierei financiare în România	118
2.1. Îndatorarea companiilor nefinanciare și a populației	119
2.2. Sectorul bancar	123
Caseta 7. Noile tendințe ce caracterizează activitatea bancară în context pandemic – perspective și implicații asupra riscurilor	125
Caseta 8. Apelul la moratorii în contextul pandemiei COVID-19 – evoluții și comparații europene	130
2.3. Sectorul financiar nebanca	132
2.4. Piețele financiare	133
3. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară	135
3.1. Centrala Riscului de Credit	135
3.2. Centrala Incidentelor de Plăți	137
Capitolul 5. Autorizarea și reglementarea instituțiilor financiare	140
1. Autorizarea și notificarea instituțiilor financiare	141
2. Cadrul legislativ pentru instituțiile care intră în sfera de reglementare a Băncii Naționale a României	142
2.1. Reglementarea prudențială și în domeniul redresării și rezoluției bancare	142
2.2. Reglementarea în domeniul instituțiilor financiare nebanca	145
2.3. Reglementarea în domeniul instituțiilor de plată	145
2.4. Reglementări contabile	146
2.5. Alte acte normative aplicabile instituțiilor care intră în aria de competență a BNR	147
3. Orientări ale activității de reglementare în anul 2022	150
Capitolul 6. Supravegherea prudențială a instituțiilor financiare	154
1. Supravegherea instituțiilor de credit	155
1.1. Dimensiunea și structura sectorului bancar	155
1.2. Performanța sectorului bancar	157
1.3. Evaluarea riscurilor din activitatea bancară	165
2. Supravegherea schemelor de garantare	169

3. Supravegherea instituțiilor financiare nebancale, a instituțiilor de plată și a instituțiilor emitente de monedă electronică	170
3.1. Instituțiile financiare nebancale	170
3.2. Instituțiile de plată	174
3.3. Instituțiile emitente de monedă electronică	174
4. Supravegherea prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului și aplicarea sancțiunilor internaționale	175
Capitolul 7. Consolidarea funcției de rezoluție bancară a Băncii Naționale a României	182
1. Planificarea și pregătirea rezoluției	183
1.1. Activitatea curentă de planificare a rezoluției	183
1.2. Adoptarea deciziilor comune referitoare la planul de rezoluție și cerința minimă de fonduri proprii și datorii eligibile (MREL)	184
2. Comunicare și cooperare națională și internațională	185
3. Fondul de rezoluție bancară	186
4. Cadrul de reglementare în domeniul rezoluției bancare	186
Capitolul 8. Emisiunea de numerar	190
1. Evoluția numerarului aflat în afara sistemului bancar	191
2. Plățile și încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit/Trezoreria statului	193
3. Activitatea de procesare a numerarului și de retragere din circulație a numerarului necorespunzător	196
4. Emisiunile numismatice	196
5. Falsurile depistate în cazul monedei naționale	197
Capitolul 9. Infrastructurile pieței financiare	200
1. Sistemul ReGIS	201
2. Sistemul SaFIR	203
3. Sistemul TARGET2-România	205
4. Monitorizarea infrastructurilor pieței financiare și a plăților	208
Capitolul 10. Administrarea rezervelor internaționale	218
1. Evoluția rezervelor internaționale ale României în anul 2021	219
2. Administrarea rezervelor internaționale într-un climat economico-financiar deosebit de incert	221
2.1. Evoluțiile economice și financiare externe	221
2.2. Modul de realizare a obiectivelor strategice	224

Capitolul 11. Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României	228
1. Contul curent și contul de capital	229
2. Contul financiar	231
3. Poziția investițională internațională a României	232
Capitolul 12. Relațiile financiare internaționale	236
1. Fondul Monetar Internațional	237
2. Grupul Băncii Mondiale	238
3. Banca Reglementelor Internaționale	239
4. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare	239
5. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică	239
6. Participarea Băncii Naționale a României la instituții și organizații externe	241
Capitolul 13. Convergența economiei românești și cadrul de guvernare economică în Uniunea Europeană	244
1. Convergența economiei românești	245
Casetă 9. „Next Generation EU”: motor al redresării economice și sprijin în contextul consolidării fiscale	250
2. Evoluții în domeniul guvernării economice în Uniunea Europeană	256
Capitolul 14. Comunicarea publică a Băncii Naționale a României	262
1. Relații publice	263
2. Educație financiară	273
Capitolul 15. Statistică și cercetare economică	278
1. Activitatea statistică	279
2. Cercetarea economică	283
2.1. Modelare macroeconomică	283
2.2. Stabilitate financiară	286
2.3. Studii și analize economice	289
2.4. Orientări și obiective ale activității de cercetare în anul 2022	290
Capitolul 16. Activitatea juridică a Băncii Naționale a României	292
Capitolul 17. Cadrul instituțional și organizarea Băncii Naționale a României	302
1. Structura decizională și guvernarea corporativă	303
Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României	304
2. Relația BNR cu Parlamentul României și cu alte instituții ale statului	311
3. Evoluții organizatorice	314
3.1. Managementul resurselor umane	314
3.2. Tehnologia informației	317
Organigrama Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2021	320

Capitolul 18. Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2021	322
1. Considerații generale	323
2. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de politică monetară	324
3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de administrare a activelor și pasivelor în valută	325
4. Efectele contabile ale evoluției cursurilor de schimb, respectiv ale evoluției prețurilor de piață pentru activele din rezervele internaționale	326
5. Bugetul de venituri și cheltuieli al BNR pentru anul 2021	327
6. Concluzii	329
Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2021 (auditate de KPMG)	331
Raportul auditorului independent	333
Bilanțul contabil la 31 decembrie 2021	336
Contul de profit și pierdere pentru anul încheiat la 31 decembrie 2021	338
Note la situațiile financiare pentru anul încheiat la 31 decembrie 2021	339
Secțiune statistică	375
Abrevieri	384
Lista tabelor din text	385
Lista graficelor din text	386

Sinteză

După contracția din anul 2020, asociată declanșării pandemiei COVID-19, activitatea economică globală și-a reluat parcursul ascendent în 2021 (6,1 la sută¹), în contextul derulării campaniilor de vaccinare și al măsurilor de stimulare fiscală și monetară adoptate în numeroase țări. Chiar dacă nivelul prepandemic a fost depășit – substanțial la nivelul economiilor emergente și doar marginal pe ansamblul celor avansate –, valurile epidemice succesive au continuat să își pună amprenta asupra evoluțiilor economice, în special prin intermediul restricțiilor impuse, care au provocat ori agravat unele blocaje în funcționarea rețelelor internaționale de aprovizionare. Acestea din urmă, alături de creșterea abruptă a prețurilor energetice începând cu a doua jumătate a anului, au generat, și pe fondul redresării cererii după impactul maxim al pandemiei, presiuni inflaționiste tot mai accentuate. Acestea s-au amplificat în prima parte a anului 2022, inclusiv în condițiile războiului dintre Rusia și Ucraina, astfel încât rata anuală a inflației a ajuns la niveluri ridicate (în luna mai 2022, în Statele Unite aceasta s-a plasat la 8,6 la sută, în timp ce rata IAPC a atins 8,1 la sută în zona euro, 10,8 la sută în Ungaria, 12,8 la sută în Polonia, 15,2 la sută în Cehia și s-a situat între 17 la sută și 20 la sută în țările baltice). Riscul dezancorării anticipațiilor inflaționiste a determinat o schimbare de optică la nivelul băncilor centrale. În acest context, normalizarea treptată a conduitei politicilor monetare a fost inițiată în numeroase economii dezvoltate sau emergente (rata dobânzii de politică monetară se situează la 6 la sută în Polonia, 7 la sută în Cehia și 5,9 la sută în Ungaria, iar intervalul țintit în Statele Unite este 1,5-1,75 la sută); majorarea ratei dobânzii-cheie este anunțată ca iminentă și în zona euro.

În România, în anul 2021 peisajul macroeconomic a avut un caracter mixt: pe de o parte, activitatea economică a consemnat o creștere robustă (5,9 la sută), care a permis depășirea nivelului prepandemic al PIB real; pe de altă parte, deficitele gemene s-au plasat în continuare la niveluri ridicate, iar rata inflației și-a accentuat semnificativ traiectoria ascendentă în ultima parte a anului, pe fondul acutizării crizei energetice la nivel european.

Evoluția activității economice nu a fost însă uniformă pe parcursul anului, în semestrul II devenind tot mai evidentă tendința de încetinire, sub impactul unor constrângeri din partea ofertei – perturbări în funcționarea lanțurilor internaționale de valoare adăugată și de aprovizionare, creșteri ale cotațiilor materiilor prime și ale cheltuielilor de transport –, dar și al noilor valori pandemice produse în acest interval pe plan european și intern. Perspectiva unei revigorări în anul 2022, profilată în condițiile atenuării acestor constrângeri, a fost ulterior temperată de declanșarea războiului dintre Rusia și Ucraina. Pe fondul riscurilor și incertitudinilor în amplificare cu privire la evoluția viitoare a activității economice, o importanță sporită revine accesării fondurilor NGEU și,

¹ Conform estimărilor FMI.

implicit, respectării țintelor și jaloanelor din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență.

Întrucât importurile au fost impulsionate de revirimentul cererii interne, dinamica lor a fost superioară celei a exporturilor, aceasta din urmă fiind temperată de sincopel înregistrate în funcționarea lanțurilor globale de producție din care fac parte unele segmente ale industriei autohtone. În condițiile evoluției nefavorabile a balanței comerciale (asociate în bună măsură înrăutățirii raportului de schimb), anul 2021 a consemnat o adâncire a deficitului de cont curent (până la 7 la sută din PIB), situație în care, deși fluxurile negenerative de datorie s-au majorat, gradul de acoperire asigurat de acestea a coborât sub 70 la sută.

Capacitatea de onorare a datoriei externe a marcat însă o îmbunătățire. Astfel, ponderea datoriei externe brute în PIB s-a redus cu 1,9 puncte procentuale (până la 56 la sută), iar cea în exporturile de bunuri și servicii cu 18,6 puncte procentuale (până la 137,2 la sută), în timp ce rezervele internaționale ale României s-au plasat în continuare la un nivel adecvat. La 31 decembrie 2021, acestea însumau 45,8 miliarde euro, în creștere cu 3,3 miliarde euro față de sfârșitul anului 2020, în principal ca urmare a majorării rezervelor valutare (până la 40,5 miliarde euro). Stocul de aur s-a menținut la 103,64 tone, dintre care 61,24 tone se află în custodie la Banca Angliei. Plasarea indicatorilor de adecvare a rezervelor internaționale în limitele recomandate întărește capacitatea economiei românești de a absorbi eventuale șocuri adverse pe piețele financiare și acționează în sensul limitării costurilor de finanțare ale statului și ale companiilor autohtone.

Deficitul bugetului general consolidat s-a redus în 2021 cu 2,2 puncte procentuale comparativ cu finele anului 2020, nivelul atins, de 7,1 la sută din PIB (conform metodologiei SEC 2010), fiind inferior țintei de 8 la sută din PIB avute în vedere de Programul de convergență 2021-2024. Această ajustare reflectă îmbunătățirea poziției ciclice a economiei în condițiile expansiunii din 2021, dar mai ales diminuarea dezechilibrului structural al finanțelor publice, inclusiv prin expirarea ori reducerea cuantumului unor măsuri de sprijin adoptate în context pandemic. România rămâne însă subiectul unicei proceduri de deficit excesiv active la nivelul Uniunii Europene, demarată în anul 2020 în condițiile depășirii încă din 2019 a plafonului de 3 la sută din PIB prevăzut de Pactul de stabilitate și creștere. Recomandarea inițială a Comisiei Europene viza corecția deficitului excesiv până la finele lui 2022, însă consecințele macroeconomice și fiscale excepționale determinate de pandemie au condus la revizuirea acesteia în iunie 2021, noul termen limită fiind finele anului 2024.

Rata anuală a inflației a încheiat anul 2021 la nivelul de 8,19 la sută (față de 2,06 la sută în decembrie 2020), circa 80 la sută din această creștere provenind din majorarea prețurilor la gaze naturale, energie electrică și combustibili, care reprezintă componente exogene ale IPC. Dacă în primul semestru rata inflației nu a depășit 4 la sută, ulterior aceasta a crescut substanțial, tendință care a continuat și în prima parte a anului 2022, în luna martie trecând de 10 la sută. Odată cu relaxarea graduală a restricțiilor impuse în contextul pandemiei, cererea globală de bunuri energetice s-a redresat, iar pe piața europeană a gazelor naturale aceasta s-a suprapus unui nivel mai redus al stocurilor, cantitățile importate de la principalul furnizor neputând fi suplimentate. Efectele s-au

propagat pe piața energiei electrice, cu atât mai mult cu cât termocentralele care utilizează acest tip de combustibil au jucat un rol important în mixul energetic în anul 2021, suplinind producția deficitară din surse hidro și eoliene, precum și închiderea unor termocentrale pe cărbune, pe fondul accelerării tranziției către o economie verde. Aceasta din urmă a amplificat costul de producție a energiei din combustibili fosili, majorând semnificativ cotațiile certificatelor de emisii de carbon; comparativ cu sfârșitul anului 2020, prețurile pe piețele *en gros* europene au atins în 2021 valori de până la patru, respectiv șapte ori mai mari pentru electricitate și gaze naturale. În cazul combustibililor, cotația Brent a avansat, susținută de cererea globală și de producția relativ redusă a OPEC+, dar într-un ritm mai redus decât în 2020. Pe segmentul non-carburanți, ascensiunea prețurilor a reflectat reducerea treptată a ofertei interne de masă lemnoasă în ultimii ani, precum și manifestarea unor efecte asociate cererii pentru surse alternative de energie.

În ceea ce privește rata anuală a inflației de bază (care elimină din IPC prețurile administrate, pe cele volatile, precum și pe cele ale produselor din tutun și ale băuturilor alcoolice), aceasta a avut o evoluție mai temperată, situându-se la 4,7 la sută în decembrie 2021 (față de 3,3 la sută în decembrie 2020).

Întrucât evoluția și perspectiva inflației s-au înrăutățit tot mai mult pe parcursul anului 2021, în timp ce creșterea economică robustă s-a realizat în condițiile unor evoluții neuniforme – redresarea alertă din primul semestru fiind urmată de o temperare substanțială –, cu implicații asupra semnului și traiectoriei poziției ciclice a economiei, mediul de implementare a politicii monetare a fost unul foarte dificil. BNR a promovat o abordare echilibrată în formularea politicii monetare, urmărind în mod consecvent adecvarea acesteia la contextul macroeconomic și financiar marcat de aspecte divergente.

Astfel, la nivelul conduitei politicii monetare a avut loc în 2021 o recalibrare promptă, dar în același timp prudentă. După ce a coborât rata dobânzii de politică monetară la minimum istoric de 1,25 la sută pe an în ianuarie 2021, BNR a păstrat nemodificat nivelul acesteia în primele trei trimestre din an, făcând însă pași în sensul normalizării conduitei politicii monetare prin stoparea în luna mai a cumpărării de titluri de stat în lei de pe piața secundară și întărirea ulterioară a controlului exercitat asupra lichidității de pe piața monetară. La începutul trimestrului IV a fost inițiată și creșterea graduală a ratei dobânzii-cheie. Aceasta a fost majorată de trei ori consecutiv, cu câte 0,25 puncte procentuale, până la 2,00 la sută pe an, în intervalul octombrie 2021 – ianuarie 2022, măsurile fiind însoțite de extinderea în doi pași (noiembrie 2021 și ianuarie 2022) a coridorului ratelor dobânzilor până la dimensiunea standard de ± 1 punct procentual. BNR a majorat la 0,50 puncte procentuale pasul de creștere a ratei dobânzii-cheie în februarie 2022 și a păstrat această amplitudine în luna aprilie. În mai 2022, rata dobânzii de politică monetară a fost ajustată crescător cu 0,75 puncte procentuale, până la 3,75 la sută pe an, în condițiile unei ample revizuirii în sens ascendent a traiectoriei prognozate a dinamicii anuale a inflației pe întregul orizont de prognoză, sub impactul puternic al șocurilor globale pe partea ofertei, amplificate și prelungite de războiul din Ucraina și de sancțiunile impuse Rusiei.

Abordarea de ansamblu promovată de BNR a urmărit ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și prevenirea, pe această cale, a efectelor secundare ale puseului inflaționist provocat de șocurile adverse pe partea ofertei, în vederea readucerii pe orizontul mediu de timp a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară, într-o manieră care să contribuie la o creștere economică sustenabilă.

În anul 2021, BNR a continuat să utilizeze intens instrumentele și mijloacele specifice de comunicare și explicare detaliată a rațiunilor deciziilor de politică monetară. Prin intermediul lor, au fost reliefate în mod consecvent caracterul global al amplului puseu inflaționist, importanța unei reacții adecvate a politicii monetare, precum și determinarea BNR de a acționa pentru asigurarea stabilității prețurilor pe termen mediu.

Cursul de schimb leu/euro a cunoscut doar două ușoare ajustări ascendente în 2021, urmate de perioade prelungite de cvasistabilitate. Pe ansamblul anului, moneda națională a consemnat o depreciere nominală față de euro de 1,6 la sută (pe baza valorii medii a cursului de schimb din luna decembrie, față de aceeași lună a anului 2020), mai redusă comparativ cu deprecierea înregistrată în același interval de zlotul polonez și forintul maghiar (2,9 la sută și, respectiv, 2,3 la sută).

În februarie 2021, Banca Centrală Europeană și Banca Națională a României au convenit asupra prelungirii aranjamentului-cadru de furnizare de lichiditate în euro, prin intermediul unei linii repo, până în martie 2022. Aranjamentul – încheiat inițial în anul 2020 pentru a veni în întâmpinarea posibilei apariții a unui necesar de lichiditate în euro, în contextul disfuncționalităților pieței manifestate în context pandemic – a fost ulterior prelungit până la 15 ianuarie 2023, ca urmare a tensiunilor geopolitice cauzate de războiul din Ucraina. Până în prezent, activarea acestui aranjament nu a fost necesară.

Riscurile la adresa stabilității financiare s-au menținut la un nivel gestionabil pe parcursul anului 2021. Riscul privind tensiunile la nivelul echilibrului macroeconomice interne, inclusiv ca urmare a pandemiei COVID-19 și a crizei energetice, a continuat să se situeze la nivelul „sever”, cu perspective de menținere, în timp ce riscul privind întârzierea reformelor și absorbției fondurilor europene, în special prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), a înregistrat o majorare importantă, până la nivel de risc sistemic ridicat, cu perspective de creștere. Riscul privind incertitudinile la nivel global în contextul crizei energetice și al pandemiei COVID-19 și cel privind nerambursarea creditelor contractate de către sectorul neguvernamental s-au plasat, de asemenea, la un nivel ridicat, însă cu perspective de menținere.

Sectorul bancar românesc a gestionat adecvat lichiditatea în al doilea an al pandemiei, pe fondul proporției ridicate de active lichide și al modelului de finanțare tradițional. Indicatorii de lichiditate și solvabilitate s-au menținut adecvați pe parcursul anului 2021, cu valori semnificativ superioare celor considerate prudente. Ultimele rezultate ale exercițiului de testare la stres a lichidității (iunie 2021) atestă faptul că instituțiile de credit își mențin o bună capacitate de a face față unor evoluții adverse din perspectiva lichidității, precum retragerea într-o proporție importantă a surselor de finanțare sau scăderea lichidității activelor deținute. Indicatorii relevanți pentru

măsurarea calității activelor și-au continuat tendința de ameliorare: rata creditelor neperformante înregistrată la decembrie 2021 s-a diminuat cu 0,4 puncte procentuale față de finele anului anterior (până la nivelul de 3,4 la sută), iar gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante (66,1 la sută în decembrie 2021) plasează România mult peste media europeană.

Soldul creditelor acordate sectorului privat s-a majorat cu 14,8 la sută în anul 2021 (față de 5,5 la sută în 2020), accelerarea de ritm fiind determinată de creșterea substanțială a componentei în lei (cu 19,6 la sută), inclusiv cu susținerea programelor guvernamentale „IMM Invest România” și „Noua casă”. Ca urmare a tendinței de intensificare a activității de creditare și a persistenței tensiunilor la nivelul echilibrelor macroeconomice, recomandarea CNSM emisă în octombrie 2021 privind stabilirea ratei amortizorului anticiclic de capital la 0,5 la sută, cu aplicare din octombrie 2022, a fost reconfirmată și în ședințele următoare ale Consiliului general al acestei instituții (decembrie 2021 și martie 2022).

Identificarea celor mai bune măsuri pentru depășirea blocajelor structurale care contribuie la nivelul scăzut al intermedierei financiare și pentru creșterea acesteia într-o manieră sustenabilă constituie o preocupare permanentă. În acest context, CNSM a decis înființarea în decembrie 2021 a unui grup de lucru interinstituțional având ca mandat sprijinirea intermedierei financiare. Concluziile preliminare ale grupului de lucru urmează a fi înaintate Consiliului general al CNSM în luna iunie 2022, iar raportul final va fi prezentat în decembrie 2022.

În planul preocupărilor referitoare la tranziția verde, merită menționat faptul că grupul de lucru având ca scop identificarea unor posibile soluții pentru sprijinirea finanțării verzi – constituit ca urmare a deciziei Consiliului general al CNSM din octombrie 2020, coordonat de BNR și alcătuit din reprezentanți ai sistemului financiar, ai unor autorități publice și ai unor societăți private din industriile de profil – a elaborat un raport detaliat, prezentat public în iunie 2021. Documentul relevă miza importantă a agendei schimbării climatice pentru economia și sistemul financiar din România, din perspectiva oportunităților, dar și a costurilor unei eventuale întârzieri a tranziției verzi. Pe baza unei analize aprofundate, grupul de lucru a formulat 16 propuneri de recomandări adresate autorităților, fiind vizate trei direcții: creșterea sustenabilă a finanțării proiectelor verzi, sprijinirea schimbărilor structurale în economie în vederea generării de valoare adăugată superioară și îmbunătățirea transparenței și a gradului de conștientizare cu privire la impactul schimbărilor climatice în economie și în sistemul financiar.

În anul 2021, BNR a asigurat, din punct de vedere cantitativ, valoric și al structurii pe cupiuri, numerarul necesar bunei desfășurări a circulației monetare. La data de 1 decembrie 2021, Banca Națională a României a pus în circulație o bancnotă cu valoarea nominală de 20 lei. Aceasta este prima bancnotă românească de circulație care are imprimat chipul unui personaj feminin din istoria țării: Ecaterina Teodoroiu, eroina căzută în luptă în timpul Primului Război Mondial. Lansarea bancnotei și evenimentele organizate de banca centrală cu acest prilej – conferința de presă a Guvernatorului BNR și expoziția consacrată personalității Ecaterinei Teodoroiu, prezentată de către Muzeul BNR (redeschis pentru vizitatori începând cu 6 decembrie

2021) în colaborare cu Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I” și cu Muzeul Național de Istorie a României – au generat un interes substanțial din partea publicului, manifestat și pe rețelele sociale pe care s-a realizat promovarea noului cupiu.

Cooperarea instituțională dintre Guvern și Banca Națională a României se desfășoară permanent, pe multiple dimensiuni, care includ participarea unor experți ai BNR la ședințele Comisiei de planificare a fluxurilor financiare ale Trezoreriei statului sau sprijinul acordat Ministerului Finanțelor de către BNR în procesul de emisiune de obligațiuni pe piețele internaționale de capital.

Dialogul constant dintre Banca Națională a României și Parlamentul României îmbracă multiple forme, printre care: (i) elaborare de puncte de vedere asupra unor proiecte de acte normative fie la solicitarea comisiilor parlamentare, fie la cererea unor inițiatori (MF, ANPC și a altor autorități publice) sau a Ministerului pentru relația cu Parlamentul, în vederea definitivării poziției Guvernului cu privire la respectivele proiecte legislative; (ii) formulare de puncte de vedere, realizare de materiale sau participare la discuții/reuniuni ale comisiilor de specialitate din cele două Camere ale Parlamentului pe tematici precum politică monetară, stabilitate financiară, rezoluție bancară, afaceri europene sau sisteme de plăți; (iii) redactarea răspunsurilor la interelările adresate BNR de către senatori sau deputați.

Consecventă în promovarea transparenței și în asumarea responsabilității instituționale, BNR și-a îndeplinit și în anul 2021 rolul de furnizor de informație economică de calitate, reprezentată atât de datele statistice pe care instituția le produce conform cadrului legal, cât și de analizele și lucrările de cercetare publicate. Un rol major în asigurarea comunicării atât cu publicul larg, cât și cu Parlamentul, revine rapoartelor elaborate de banca centrală. BNR transmite către președinții celor două Camere ale Parlamentului și către comisiile economice nu doar *Raportul anual* (obligație statutară), ci și *Raportul asupra inflației* și *Raportul asupra stabilității financiare* – două dintre principalele instrumente de comunicare ale băncii centrale, în care sunt explicate acțiunile acestora în vederea asigurării stabilității prețurilor și a celei financiare. Numeroase subiecte relevante pentru activitatea băncii centrale sunt abordate în intervenții publice ale membrilor Consiliului de administrație, precum și cu prilejul unor seminarii și simpozioane științifice; totodată, astfel de tematici fac obiectul unor demersuri de cercetare economică derulate în cadrul BNR.

Data fiind importanța în creștere a comunicării *online*, inclusiv în contextul pandemiei, BNR a acționat în sensul integrării unor noi instrumente digitale și al valorificării celor existente în vederea sporirii transparenței instituționale și a eficienței în transmiterea mesajelor către publicul larg. Principalul canal de comunicare al băncii centrale a rămas *website*-ul oficial, unde, pe lângă diseminarea în timp real a datelor statistice (curs de schimb, ratele dobânzilor, știri referitoare la piețele financiare) și a altor tipuri de informații precum comunicate de presă, publicații, conferințe sau discursuri, au fost promovate, alternativ, mai multe materiale vizuale (infografice, animații, bannere), care au avut ca scop evidențierea unor secțiuni informaționale sau a filmelor de prezentare a bancnotei de 20 lei. Un rol important a revenit și în 2021

platformei-forum în cadrul căreia specialiștii BNR abordează subiecte de actualitate, unele dintre articole fiind diseminate ulterior și pe rețelele sociale.

Activitățile din sfera educației financiare au fost adaptate contextului pandemic, în principal prin utilizarea preponderentă a mediului *online* și prin adecvarea la particularitățile acestuia a mesajelor și conținuturilor. BNR a continuat să fie preocupată de extinderea gamei de resurse destinate elevilor, anul 2021 consemnând, printre altele, și lansarea seriei de videoclipuri animate „Educație financiară cu Ana și Radu”. În cadrul proiectelor educaționale ale BNR, tradiționale sau noi, circa 80 000 de elevi și studenți au interacționat fizic sau *online* cu specialiștii băncii centrale în cursul anului 2021, fiind implicate peste 600 de unități de învățământ, atât din mediul urban, cât și din cel rural.

În condițiile în care minimizarea riscurilor de natură cibernetică este tot mai importantă, BNR a implementat în anul 2021 o serie de măsuri de creștere a securității sistemelor informatice și de *upgrade* al platformelor *software*.

În luna mai 2022 a fost înființat în cadrul băncii centrale Comitetul de Plăți, structură cu rol consultativ care sprijină Consiliul de administrație al BNR în îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin cu privire la promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți și a instrumentelor de plată din România, precum și a celor legate de autorizarea și supravegherea serviciilor și a instrumentelor de plată.

Poziția financiară a Băncii Naționale a României și-a menținut soliditatea, capitalul propriu al instituției înregistrând la 31 decembrie 2021 un nivel semnificativ pozitiv, respectiv de 32 743,2 milioane lei, cu 25 la sută superior celui din 2020. Acest nivel consistent al capitalului propriu întărește capacitatea BNR de a-și îndeplini atribuțiile legale naționale, precum și obligațiile care decurg din calitatea de membru al Sistemului European al Băncilor Centrale, garantându-i independența financiară și conferind credibilitate operațiunilor pe care le desfășoară.

Similar anilor anteriori, Banca Națională a României a acționat și în 2021 pentru asigurarea stabilității prețurilor și a stabilității financiare, precum și pentru îndeplinirea tuturor celorlalte atribuții prevăzute de lege, fără a se face apel la bugetul public. Mai mult, în condițiile preocupării manifestate pentru utilizarea eficientă a resurselor aflate la dispoziția sa, BNR a înregistrat la 31 decembrie 2021 un rezultat financiar pozitiv – ca urmare, în principal, a creșterii profitului generat de activitatea de administrare a activelor și pasivelor în valută și a realizării de profit din activitatea de politică monetară –, virând la bugetul statului 1 610,2 milioane lei.

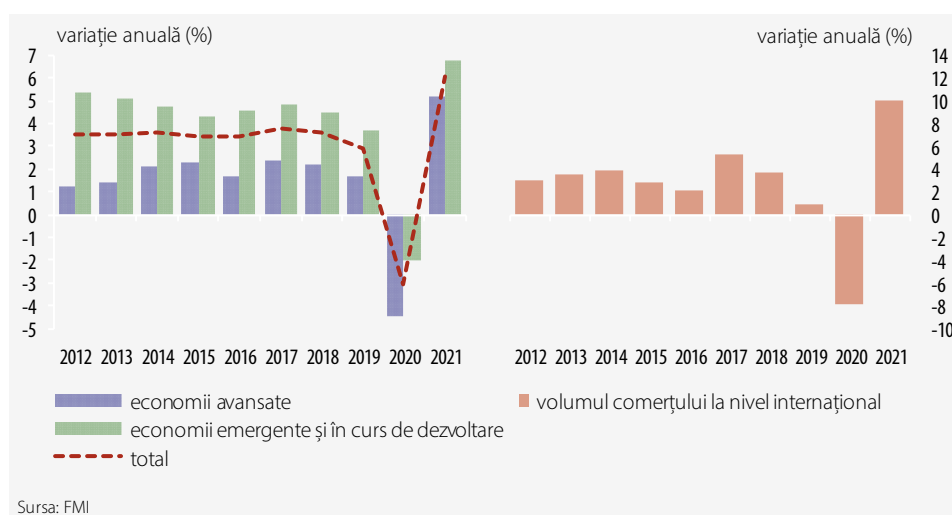
The background features a series of classical columns on the left side, receding into the distance. A decorative scrollwork element is positioned in the upper left quadrant. The entire scene is overlaid with a pattern of thin, wavy, golden-brown lines that create a textured, shimmering effect.

Capitolul 1

Contextul internațional
și evoluții macroeconomice interne

1. Contextul internațional

Activitatea economică internațională a consemnat o revenire în 2021 (6,1 la sută, conform estimărilor FMI), depășind nivelul prepandemic atât în cazul economiilor emergente, cât și în cazul celor avansate. Totuși, pandemia a continuat să exercite influențe adverse – răspândirea virusului în diferite zone geografice a condus la impunerea de restricții punctuale, generând probleme pe canalele de aprovizionare. Condițiile financiare s-au menținut stimulative pe parcursul anului, oferind susținere profilului robust al cererii, care, în suprapunere cu problemele de ofertă, a generat presiuni ascendente puternice la nivelul cotațiilor materiilor prime, al prețurilor de producție și al celor de consum. În acest context, percepția instituțiilor financiare asupra persistenței inflației s-a modificat în a doua jumătate a anului, pericolul dezancorării anticipațiilor inflaționiste înaintând în prim-plan, astfel că principalele bănci centrale și-au anunțat intenția de a retrage gradual sprijinul monetar, în timp ce băncile centrale ale unor economii mai expuse au început procesul de întărire a politicii monetare. Conflictul militar ruso-ucrainean izbucnit în ultima parte a lunii februarie 2022 și tensiunile dintre Rusia și țările occidentale au antrenat o deteriorare rapidă a perspectivei pentru anul în curs, în special în contextul rolului important pe care statele implicate direct îl dețin pe piața internațională a materiilor prime (Grafic 1.1)

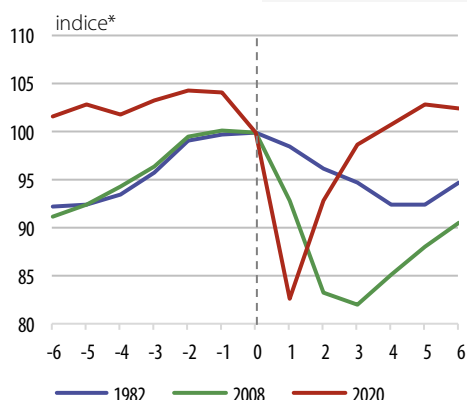

Grafic 1.1
Activitatea economică
la nivel mondial

Economiile avansate au consemnat o creștere de peste 5 la sută în anul 2021, după o contracție de 4,5 la sută în anul anterior. Derularea campaniilor de vaccinare și măsurile de stimulare fiscală și monetară au stat la baza recuperării activității, care a depășit marginal nivelul prepandemic. În absența posibilității de a beneficia de multe dintre serviciile de piață, reorientarea cererii de consum către bunuri de folosință îndelungată a condus la o suprasolicitare a rețelilor globale de aprovizionare, această

problemă fiind agravată de impedimentele asociate restricțiilor impuse de pandemie, precum și de natura inherent fragilă a strategiei logistice care implică stocuri reduse (Caseta 1). În SUA, dinamica PIB real s-a plasat la 5,7 la sută în 2021, după o scădere de 3,4 la sută în 2020, cererea de consum fiind susținută de politica stimulativă și de contextul favorabil de pe piața muncii, în timp ce pe partea de formare, industria a continuat să înregistreze un parcurs sinuos. Zona euro a resimțit mai acut constrângerile de natura ofertei, care au condus la o recuperare economică incompletă față de anul 2020 (avans de 5,3 la sută, după o restrângere de 6,4 la sută). Astfel, niciuna dintre primele patru economii ale zonei euro nu a revenit la nivelul de activitate înregistrat anterior pandemiei, pe fondul unei slăbiri a producției industriale în a doua parte a anului, astfel încât în ultimul trimestru Germania a consemnat chiar o contracție economică, dinamica redusă a exporturilor nete reflectând problemele globale ale sectorului manufacturier. Evoluții similare au înregistrat economiile Marii Britanii și Japoniei, ale căror expansiuni, de 7,4 la sută și respectiv 1,6 la sută, nu le-au propulsat dincolo de producția anului 2019. În economiile emergente, activitatea s-a extins cu 6,8 la sută în perioada analizată, după o reducere de 2 la sută în anul precedent, în condițiile în care China, singura economie majoră care a evitat recesiunea în 2020, a avansat cu 8,1 la sută în 2021. În pofida ritmului anual înalt, pe parcursul trimestrelor II și III economia Chinei a fost puternic afectată de mai mulți factori adverși, printre care se numără turbulențele în anumite sectoare de activitate (cel imobiliar mai ales), focarele pandemice dispartate, care au făcut obiectul unei abordări de tip „toleranță zero”, problemele de aprovizionare a rețelei de energie electrică, dar și criza semiconductorilor, o revenire fiind semnalată pe finalul anului. Economia Indiei a suferit mult datorită crizei sanitare la începutul anului, recuperarea ulterioară plasând însă creșterea anuală la 8,9 la sută, în timp ce Brazilia și Rusia au consemnat ritmuri ale PIB real de 4,6 la sută și respectiv 4,7 la sută, reușind să acopere scăderea din anul precedent.

Caseta 1. Impactul pandemiei COVID-19 asupra lanțurilor globale de producție și repercusiunile asupra activității și inflației la nivel european

*) volumul importurilor de bunuri și servicii este normalizat la 100 odată cu începutul recesiunii (t=0)

Sursa: FMI

Grafic A

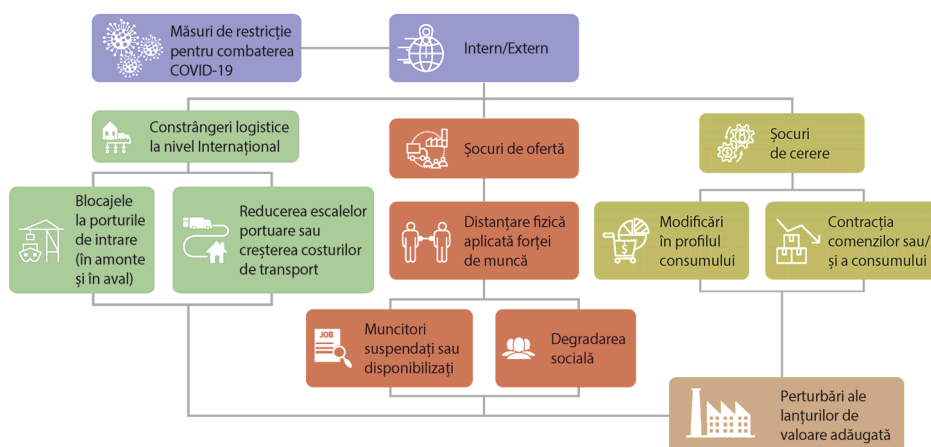
Tipare comerciale în timpul recesiunilor globale: volumul importurilor de bunuri și servicii

Redresarea activității globale în cursul anului 2021 a fost marcată de funcționarea defectuoasă a lanțurilor globale de aprovizionare, punând presiune asupra producției de bunuri. În zona euro, creșterea reală a PIB în 2021 a fost susținută în principal de o revenire a serviciilor, odată cu avansul imunizării și relaxarea restricțiilor, în timp ce industria și construcțiile au contribuit într-o măsură mai mică față de anul precedent, mai ales în a doua parte a anului, reflectând accesul limitat la materii prime, echipamente și bunuri intermediare. Aceste evoluții divergente la nivel sectorial își au originea în criza pandemică declanșată în T1 2020. Astfel, după restrângerea severă a comerțului internațional cu bunuri și servicii – primele restricții în Europa intrând în vigoare în martie 2020 –, ascensiunea ulterioară a fost remarcabilă, revenindu-se la nivelurile din perioada anterioară pandemiei până în octombrie 2021 – o redresare foarte rapidă comparativ cu cea înregistrată în alte crize economice, ceea ce a pus presiune semnificativă asupra

lanțurilor de aprovizionare (Grafic A). Dincolo de creșterea peste așteptări a cererii, bunul mers al lanțurilor de aprovizionare a fost afectat de factori specifici pandemiei (precum reintroducerea de restricții în fața valurilor de infectări sau modificările obiceiurilor de consum), dar și de șocul resimțit pe piețele de energie începând din vara anului 2021. În acest context, caseta de față își propune să identifice și să analizeze factorii din spatele întreruperilor înregistrate la nivelul lanțurilor globale de valoare adăugată și să ilustreze efectele resimțite la nivelul activității economice și asupra prețurilor, în condițiile în care rolul comerțului internațional a devenit și mai semnificativ în peisajul economic actual¹.

Cauzele funcționării cu întreruperi a lanțurilor de valoare adăugată în anul 2021

Problemele asociate lanțurilor globale de aprovizionare sunt o rezultată a interacțiunii mai multor factori care ar putea fi grupați în cinci categorii principale (BCE, 2021e): (i) revenirea puternică a cererii globale de bunuri manufacturiere; (ii) lipsa aprovizionării cu semiconductori specifici; (iii) perturbările logistice în sectorul transporturilor, legate în primul rând de activitatea maritimă; (iv) impunerea de măsuri stricte de izolare în unele țări-cheie din Asia care produc inputuri intermediare; (v) perioada mai îndelungată necesară pentru a crește capacitatea de producție a semiconductoarelor și capacitatea de transport naval.

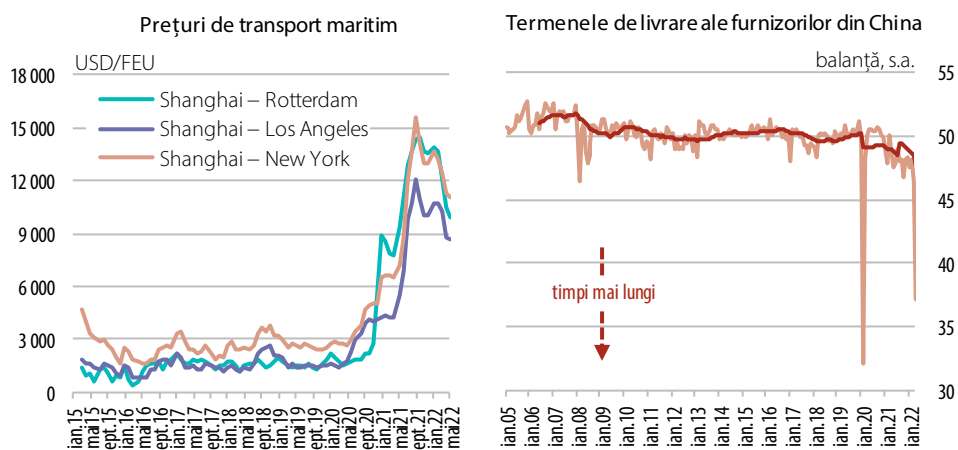
Sursa: Banca Mondială

Grafic B
Efectele măsurilor de restricție asociate COVID-19 asupra lanțurilor valorice globale

În stadiul inițial al crizei asociate pandemiei COVID-19, fabricile europene au început să raporteze dificultăți din cauza întreruperii activității unor furnizori din regiunile din China afectate de răspândirea virusului. Ulterior, măsurile de limitare a mobilității adoptate în Europa au condus la blocarea sau întreruperea activităților comerciale, antrenând o contracție economică majoră în T2 2020. Perturbarea s-a transmis de-a lungul lanțurilor globale de valoare adăugată, efectele acestora fiind agravate de restricțiile privind circulația persoanelor, inclusiv a muncitorilor angrenați în activitatea logistică. Rețelele cu profil internațional și grad sporit de complexitate au fost astfel cele mai afectate (Grafic B).

¹ Vezi Caseta 1 „Impactul COVID-19 asupra rețelelor de producție la nivel mondial” din *Raportul Anual 2020*.

Această cădere economică bruscă a fost urmată de o revenire rapidă în T3 2020 a activității, la care s-a remarcat în mod special aportul industriei, date fiind măsurile stimulative de ordin fiscal și monetar de o amplitudine semnificativă. Viteza redresării economice a creat însă probleme la rândul său, generând ceea ce poate fi caracterizată drept o a doua criză a lanțurilor de aprovizionare. Pachetele de stimul din economiile avansate, *buffer*-ul de economisiri și cererea amânată (*pent-up demand*) au contribuit la o creștere puternică a nivelului global de consum. Totodată, reorientarea venitului disponibil al populației spre bunuri de folosință îndelungată, odată cu limitarea posibilității consumului de servicii de piață a reprezentat o sursă suplimentară de presiune. Multe companii au subestimat amplitudinea revenirii și nu au plasat suficiente comenzi pe termen mediu și lung pentru a face față schimbării de preferințe ale consumatorilor. Acestei circumstanțe i s-a suprapus nivelul redus al stocurilor, datorate în parte strategiei *just-in-time*², dar și scăderii producției în perioada de lockdown (BCE, 2021c). În plus, închiderile temporare ale fabricilor și porturilor din zonele cu rate de vaccinare mai scăzute (sau cu tulpini mai contagioase, în special în Asia), precum și reducerea semnificativă a traficului aerian au reprezentat alte surse de blocaje, cu efecte în cascadă pe întregul lanț de aprovizionare.

Grafic C

Activitatea de transport maritim

Sursa: World Container Index, China Federation of Logistics and Purchasing, Bloomberg

Aceste deficiențe s-au reflectat în termenele de livrare care au atins maxime istorice, aproape toate ramurile prelucrătoare fiind afectate. *Sondajele Markit PMI* au indicat că lipsa de materiale și echipamente a limitat producția pentru aproximativ doi din cinci producători europeni, cea mai mare proporție de la inițierea acestora în 1999 (BCE, 2021c). Acest context a favorizat majorarea amplă a prețurilor transportului maritim la nivel global, dată fiind capacitatea limitată a navelor și faptul că liniile de transport maritim nu își pot crește rapid flotele într-un mod semnificativ (Grafic C). De asemenea, capacitatea totală de transport a fost supusă limitărilor antrenate de întârzierile din porturi (navele reclamând timpi de așteptare de până la șase zile pentru a andoca în cel mai mare port al UE, Rotterdam – situații similare sau chiar mai grave raportându-se în SUA), de lipsa de containere, blocate în porturile aglomerate, precum și de numărul insuficient de

² Sistemul de gestionare a stocurilor *just-in-time* (JIT) este o strategie de management care minimizează timpii de depozitare, coordonând comenzile de materii prime direct cu etapele programelor de producție. Companiile folosesc JIT pentru a-și crește eficiența prin reducerea costurilor de depozitare. Această metodă impune producătorilor să prognozeze cererea cu precizie și are ca efect secundar o vulnerabilitate strategică pe latura logistică.

lucrători în logistica portuară și terestră³ (BCE, 2021e). Potrivit UNCTAD (2021), timpul mediu petrecut de navele de containere în porturi în prima jumătate a anului 2021 a fost cu 11 la sută mai mare comparativ cu media din 2018-2019, anterior pandemiei.

Pe fondul fluctuațiilor mari ale cererii, s-a remarcat în mod particular începând cu anul 2020 așa-numita criză globală a semiconducătorilor, care a afectat o pleiadă de sectoare și linii de consum, cu precădere sectorul auto și cel al electronicelor și electrocasnicelor. În acest caz, peste efectul pandemiei s-a suprapus cel atribuit unui concurs mai larg de împerejurări, vizând tensiuni comerciale între China și SUA, perioada neobișnuit de rece în Texas la începutul anului 2021 care a pricinuit și probleme în ceea ce privește alimentarea cu energie electrică a operatorilor din sector, seceta din 2021 din Taiwan⁴ și un incendiu la unul dintre producători în Japonia (BCE, 2021b). În anticiparea scăderii cererii la începutul pandemiei, producătorii de automobile din întreaga lume au redus comenzile de cipuri semiconductoare pentru a-și minimiza costurile de stocare în perioada de întrerupere. Pe de altă parte, consumatorii constrânși să petreacă mai mult timp în propria locuință au început să achiziționeze sau să își modernizeze echipamente electronice⁵. Ca rezultat, în momentul revenirii la un nivel normal de activitate, industria auto s-a confruntat cu un deficit de microcipuri, producătorii de semiconductori fiind orientați deja spre deservirea sectoarelor producătoare de bunuri de folosință îndelungată, aflate în plină expansiune.

Limitarea capacităților de producție în acest caz are și o importantă componentă idiosincronică, fabricarea cipurilor semiconductoare fiind un proces dificil, cronofag și costisitor. În prezent, industria semiconductoarelor este dominată de doar trei producători: Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC), Intel și Samsung. Problemele de aprovizionare au fost cauzate de numărul restrâns de jucători, iar în contextul de creștere neașteptată a cererii, efectele asupra prețurilor au fost semnificative. Presiunile s-au amplificat și pe măsură ce mai multe industrii din amonte au îmbrățișat în mod accelerat transformarea digitală, producătorii de cipuri și guvernele colaborând în prezent pentru a extinde capacitatea rețelelor de aprovizionare⁶. Cele mai multe semnale din industrie indicau înaintea declanșării conflictului din Ucraina un orizont de 12-18 luni până la echilibrarea situației pe piața semiconducătorilor, însă evoluțiile politice recente au comportat noi șocuri, Rusia și Ucraina reprezentând furnizori importanți pentru multe bunuri intermediare⁷ în cadrul lanțurilor de producție din industria de profil.

³ Dificultăți raportate în special în sectorul de transport rutier din SUA în privința forței de muncă.

⁴ Cipurile necesită cantități mari de apă în procesul de fabricare, iar Taiwan, cel mai mare producător de microcipuri din lume, s-a confruntat cu o secetă de peste 18 luni.

⁵ În această perioadă, firma Sony și-a prezentat noua platformă, PlayStation 5, cu milioane de precomenzi. De asemenea, cererea de plăci grafice a crescut datorită utilizării lor în jocuri, producția de grafică și extragerea de criptomonede.

⁶ De exemplu, TSMC investește 100 de milioane de dolari SUA în capacitate suplimentară în următorii trei ani, în timp ce Samsung, SK Hynix și guvernul sud-coreean s-au angajat să investească 451 de milioane de dolari SUA în aceeași direcție.

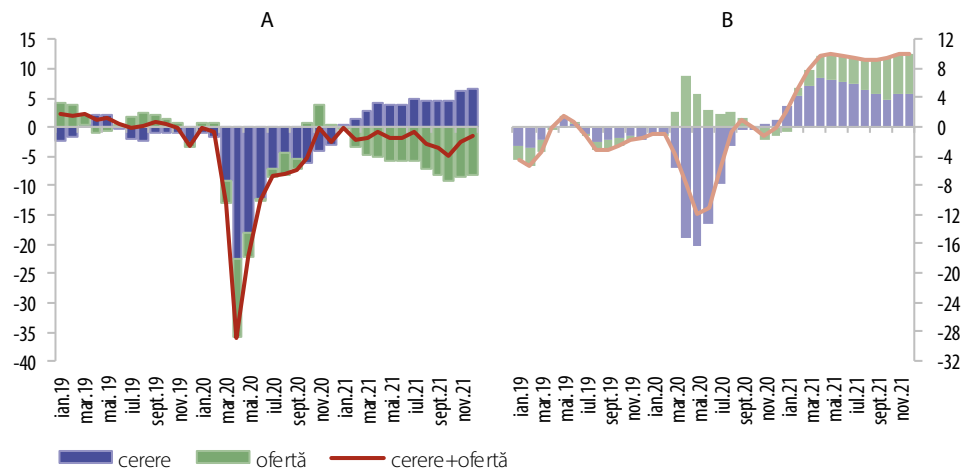
⁷ Prețul neonului, un gaz nobil necesar pentru laserele utilizate în fabricarea cipurilor, a crescut de șase ori între decembrie 2021 și martie 2022 din cauza pandemiei COVID-19 și a conflictului din Ucraina. Ucraina produce aproximativ jumătate din oferta globală de neon de înaltă calitate (materia primă reprezentând un produs secundar al industriei siderurgice ruse). Aprovizionarea cu kripton și xenon a fost de asemenea afectată, Ucraina fiind și în acest caz un exportator major. Rusia exportă aproximativ 40 la sută din oferta globală de paladiu metalic, utilizat în anumite componente ale cipurilor, iar furnizarea de paladiu ar putea fi afectată de sancțiunile comerciale impuse de guvernele occidentale.

O altă problemă care a exacerbat aceste blocaje de aprovizionare pe parcursul anului 2021 a fost reprezentată de reintroducerea de restricții ca urmare a răspândirii variantei Delta în unele țări-cheie pentru producția de cipuri semiconductoare din regiunea Asia-Pacific (inclusiv Malaezia, Singapore, Thailanda și Vietnam), în conjuncție și cu accesul mai restrâns al unor țări la vaccinare în masă. Ultimul val Omicron din China (în perioada martie-aprilie 2022) a perturbat semnificativ activitatea în regiune, inclusiv fluxurile de mărfuri. Potrivit sondajelor BCE (2021b) în sectorul privat atât capacitatea de turnare a semiconductoarelor, cât și capacitatea navelor de marfă sunt estimate să rămână la un nivel redus până în 2023.

Rezumând, presiunile asupra lanțurilor de aprovizionare au crescut la niveluri fără precedent la debutul pandemiei COVID-19 și, după o relaxare semnificativă în a doua jumătate a anului 2020, s-au reînflamat pe parcursul anului 2021 și au atins un nou vârf la sfârșitul anului (FMI, 2022). Costurile de transport au crescut constant până în septembrie 2021, când au afișat un declin moderat. Termenele de livrare s-au prelungit în 2021, iar indicatorii privind viitoarele termene de livrare indică faptul că întreruperi în lanțurile de aprovizionare vor persista pe termen mediu (BCE, 2022b). Acest complex de factori generează riscuri macroeconomice însemnate, verigile lanțurilor de aprovizionare jucând un rol major în transmiterea șocurilor pe plan global (BCE, 2022b).

Efectele asupra activității și prețurilor

În contextul întreruperilor care au avut loc la nivelul furnizorilor, dinamica activității industriale în zona euro a fost îngreunată, încetinirea din ultima parte a anului 2021 reflectând în mare parte contracția sectorului manufacturier din Germania. Un studiu FMI (Celasun *et al.* 2022a,b) cuantifică impactul factorilor de cerere comparativ cu cei de ofertă asupra producției industriale și inflației într-un set de țări utilizând vectori autoregresivi. Rezultatele sugerează că, în cursul anului 2021, constrângerile de pe latura ofertei au inhibat creșterea producției industriale în pofida cererii dinamice, stimulând totodată avansul prețurilor. Astfel, în zona euro producția industrială a fost în medie cu aproximativ 2,5 la sută sub tendință în ultimele șase luni ale anului 2021, șocurile pe partea cererii proiectând producția cu aproximativ 5 la sută peste tendință, în timp ce șocurile pe partea ofertei au exercitat presiuni descendente de aproximativ 7,5 la sută sub tendință, cele din urmă reducând producția din zona euro în a doua jumătate a anului 2021 (Grafic D). La nivel de țări membre ale UE se constată că șocurile de aprovizionare consemnate în 2021 au exercitat o influență negativă remarcabilă, de 17 la sută, respectiv 15 la sută, asupra producției manufacturiere în România și Slovacia și de aproximativ 12,5 la sută în Germania, Cehia și Ungaria.

Grafic D
Zona euro: contribuții la variația
producției industriale (A)
și variația IPP din sectorul
prelucrător (B)

Sursa: estimări FMI, Celasun *et al.* (2022)

Șocurile de ofertă împreună cu factorii de cerere au stimulat și majorarea prețurilor produselor sectorului manufacturier, rata anuală de creștere a indicelui prețurilor de producție (IPP) în zona euro plasându-se, în medie, la aproximativ 12,5 la sută în a doua jumătate a anului 2021, substanțial peste media de 1,5 la sută din perioada 2017-2019. Estimările arată că aproape jumătate din această variație a provenit din modificarea contribuției șocurilor de ofertă, care în anii pre-pandemici a exercitat în cea mai mare parte presiuni negative asupra prețurilor din sectorul manufacturier (în valoare de -0,5 puncte procentuale în medie pentru zona euro în intervalul 2017-2019; Grafic D). Contribuția la variație care poate fi atribuită șocurilor de ofertă variază de la o țară la alta, fiind estimată la aproximativ 50 la sută pentru zona euro în ansamblu și pentru Germania, respectiv 60 la sută pentru Franța. Estimarea pentru România se ridică la peste 70 la sută, în timp ce ponderea rămasă poate fi atribuită cererii. Efectele întreruperii aprovizionării s-au remarcat și asupra ratei inflației. Variația anuală a indicelui prețurilor de consum (IPC), excluzând prețurile la energie și la alimente, s-a plasat cu aproximativ 1,4 puncte procentuale mai sus în a doua jumătate a anului 2021 față de perioada de referință, 2017-2019; aproximativ jumătate din această creștere poate fi explicată de constrângerile de aprovizionare pentru produsele manufacturate. Impactul mai mic asupra inflației de bază este explicat prin ponderea mai redusă în coșul de consum a bunurilor din sectorul prelucrător.

În octombrie 2021, FMI a redus previziunile de creștere la nivel mondial, invocând întreruperile de aprovizionare drept unul dintre principalele motive, în special pentru economiile dezvoltate. În mod similar, Comisia Europeană, în prognoza de iarnă 2021, atribuie această evoluție problemelor asociate transportului maritim global, iar în aprilie 2022 prognoza FMI privind economia mondială a fost revizuită din nou descendent, în urma declanșării conflictului armat în Ucraina, dar și a resurgenței cazurilor COVID-19 din China, evenimente care au afectat suplimentar bunul mers al rețelelor de producție transfrontaliere.

De asemenea, s-a ridicat și problema efectelor unor asemenea întreruperi în lanțurile de aprovizionare asupra creșterii potențiale. Odată cu conflictele comerciale recente⁸, literatura începuse deja să exploreze reșezarea relațiilor comerciale și impactul asupra economiei pe termen lung, criza pandemică și recente evoluții politice accelerând trasarea noilor coordonate. Întreruperile de lungă durată ale lanțurilor de aprovizionare pot obliga companiile să-și revizuiască sau să-și amâne planurile de investiții și, prin urmare, să modifice evoluția stocului lor de capital. Pe de altă parte, firmele globale își pot reconfigura și optimiza lanțurile valorice globale. Reziliența mai mare asociată unor lanțuri de aprovizionare mai scurte și accesului local la bunuri strategice, alături de implementarea pe scară largă a digitalizării, prin adoptarea comerțului electronic, utilizarea extinsă a videoconferințelor și a roboților, pot schimba structural compoziția fluxurilor comerciale (în sensul unei orientări mai accentuate către servicii) și, în cele din urmă, pot avea un impact pozitiv asupra productivității totale a factorilor (BCE, 2022a).

În contextul postpandemic mai complex, în care factorii inflaționisti de pe latura cererii domină peisajul macro global, bunul flux al mărfurilor în cadrul lanțurilor de producție ar fi deținut un rol esențial în temperarea dinamicii prețurilor. Întrucât extinderea lanțurilor de aprovizionare a generat în trecut importante efecte dezinflaționiste, întreruperile acestora au alimentat suplimentar inflația, punând chiar în pericol redresarea economică postpandemică, odată cu normalizarea politicilor monetare și schimbarea conduitei la nivel fiscal. La sfârșitul anului trecut, experții din industrie preconizau ca deficitul de aprovizionare pentru mașini să se disipeze în mare măsură până la jumătatea anului 2022. Valul Omicron și războiul din Ucraina au generat noi incertitudini, întreruperile pe latura de ofertă fiind probabil a persista chiar peste orizontul de un an.

Referințe

Banca Mondială – „Reshaping global value chains in light of COVID-19 implications for trade and poverty reduction in developing countries”, 2022

BCE – „What is driving the recent surge in shipping costs?”, *Economic Bulletin*, Issue 3, 2021a, p. 26

BCE – „The semiconductor shortage and its implication for euro area trade, production and prices”, *Economic Bulletin*, Issue 4, 2021b, p. 78

BCE – „The impact of supply bottlenecks on trade”, *Economic Bulletin*, Issue 6, 2021c, p. 72

BCE – „Supply chain disruptions and the effects on the global economy”, *Economic Bulletin*, Issue 8, 2021d, p. 51

BCE – „Sources of supply chain disruptions and their impact on euro area manufacturing”, *Economic Bulletin*, Issue 8, 2021e, p. 87

BCE – „How persistent supply chain disruptions could affect euro area potential output”, *Economic Bulletin*, Issue 1, 2022a, p. 36

⁸ Vezi Caseta 1 „Revenirea protecționismului și implicațiile asupra activității economice globale”, *Raportul Anual 2019*.

BCE – „Supply chain bottlenecks in the euro area and the United States: where do we stand?“, *Economic Bulletin*, Issue 2, 2022b, p. 51

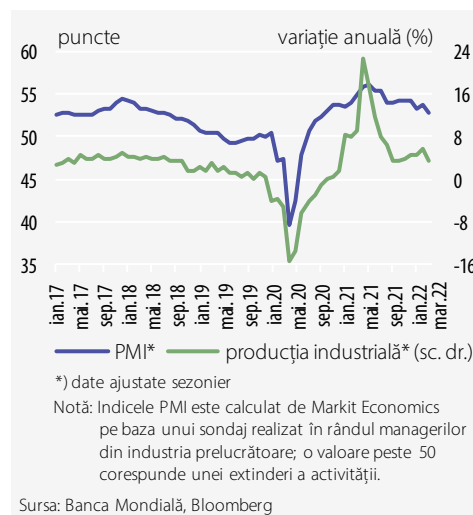
Celasun, O., Hansen, N., Mineshima, A., Spector, M., Zhou, J. – „Supply bottlenecks: Where, why, how much, and what next?“, *IMF Working Papers WP/22/31*, 2022a

Celasun, O., Hansen, N., Mineshima, A., Spector, M., Zhou, J. – „Supply disruptions added to inflation and undermined the recovery in 2021“, *Vox Eu*, 16 martie, 2022b

Cigna, S., Gunnella, V., Quaglietti, L. – „Global value chains: measurement, trends and drivers“, *Occasional Paper Series No. 289*, 2022c

FMI – „Global trade and value chains during the pandemic“, *World Economic Outlook*, Chapter 4, 2022

UNCTAD – *Review of Maritime Transport*, 2021

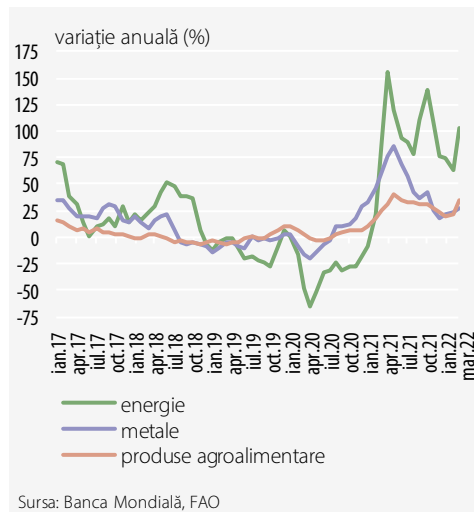

Grafic 1.2
 Perspective privind evoluția
 activității economice

Dacă la începutul anului 2022 evoluția indicelui PMI compozit global semnală o îmbunătățire a activității, valorile semnal pentru luna aprilie au indicat o deteriorare a perspectivei (Grafic 1.2) odată cu perpetuarea conflictului militar în Ucraina, cu suita de sancțiuni adoptate la nivel internațional, cât și cu re izbucnirea unor focare pandemice în China. Cu toate acestea, întrucât în Europa, în luna martie, în majoritatea țărilor s-au ridicat restricțiile asociate valului Omicron, indicele S&P Global PMI a continuat să arate o expansiune, alimentată de reluarea activității în

servicii. Incertitudinea s-a reflectat negativ asupra comenzilor la export, transportului și turismului, iar presiunile amplificate în cazul unei game largi de materii prime au determinat ca toate instituțiile internaționale să își revizuiască în sens descendent proiecțiile pentru anul în curs, cu amplitudine considerabilă, astfel că, în aprilie 2022 FMI a redus prognoza pentru creșterea economiei mondiale cu 0,8 puncte procentuale, până la 3,6 la sută, zona euro fiind în mod special afectată (avansul anual anticipat a scăzut în acest caz cu 1,1 puncte procentuale, până la 2,8 la sută).

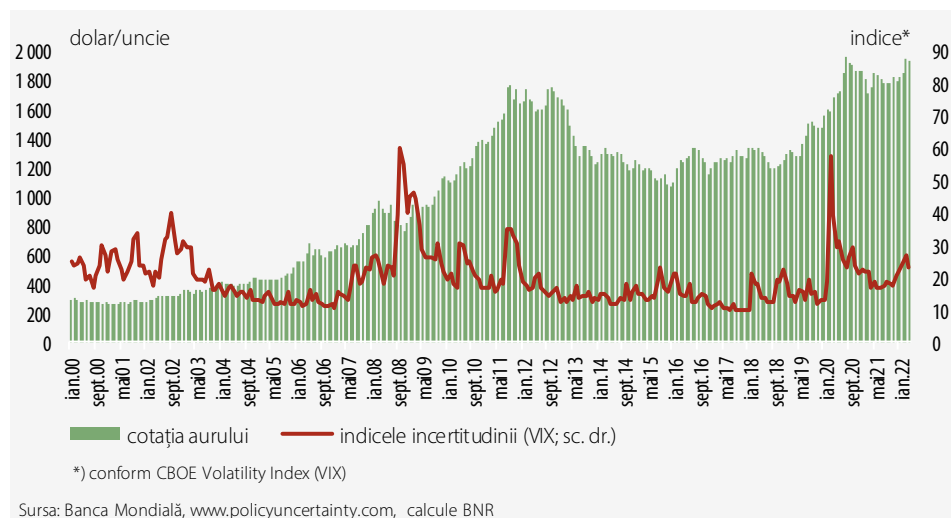
Pe parcursul anului 2021 cotațiile materiilor prime și-au continuat ascensiunea, depășind nivelurile pre-pandemice încă din prima parte a anului (Grafic 1.3). Tendința a fost corelată cu redresarea activității economice, influențe provenind deopotrivă și de pe latura ofertei; în plus, ritmurile anuale au reflectat efectele statistice semnificative asociate începutului pandemiei. Indicele prețurilor materiilor prime energetice calculat de Banca Mondială s-a dinamizat cu 82 la sută față de anul precedent, tendința ascendentă menținându-se și în primul trimestru al anului 2022 (dinamică anuală de circa 80 la sută), declanșarea conflictului din Ucraina contribuind la accentuarea tendinței începând cu luna martie. Ascensiunea cotației Brent a fost inițial susținută pe partea cererii de revenirea în forță a economiei chineze, iar ulterior de relansarea economiilor avansate. Cu toate că resurgența diferitelor valuri

Grafic 1.3
Cotațiile principalelor materii prime
pe piețele internaționale

pandemice a avut (episodic) un rol de temperare, administrarea strictă a cotelor de producție de către OPEC+ a susținut creșterea prețurilor, astfel că pe parcursul anului cotația Brent a atins încă din luna martie 2021 nivelul mediu pre-pandemic (65 dolari SUA/baril). Ulterior, aceasta a crescut într-o manieră susținută, media lunii martie 2022 plasându-se la peste 112 dolari SUA/baril. De asemenea, situația pieței gazelor naturale s-a tensionat într-o manieră fără precedent, fiind înregistrate evoluții fulminante ale cotațiilor gazelor naturale. Acestea au

reflecat presiunile unui cumul de factori de influență, cei mai importanți vizând un surplus de cerere din Asia și din partea sectorului energetic european în contextul tranziției verzi, nivelul redus de stocuri de pe continent și refuzul Rusiei de a suplimenta livrarea în Europa peste condițiile contractuale. Astfel, media cotațiilor de referință pe piața europeană (TTF) a avansat cu circa 400 la sută în termeni anuali în 2021, ulterior creșterea gradului de incertitudine pe fondul escaladării tensiunilor geopolitice în prima parte a anului 2022 favorizând noi creșteri.

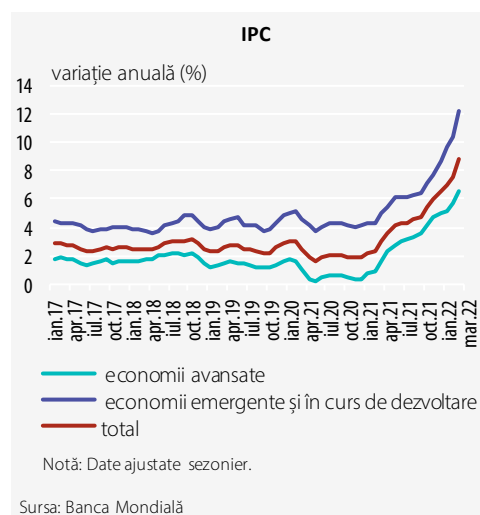

Grafic 1.4
Evoluția prețului aurului
în raport cu incertitudinea

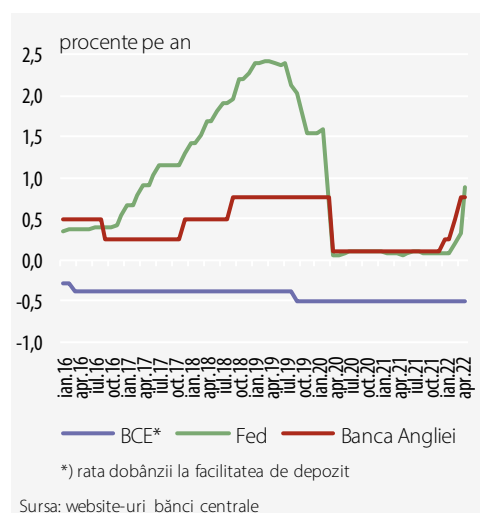
Prețurile metalelor industriale au consemnat o creștere semnificativă pe ansamblul anului 2021 (circa 47 la sută), traiectoria fiind corelată cu reluarea activității industriale; presiuni suplimentare s-au manifestat pe filiera tranziției verzi, care a crescut cererea pentru metalele folosite la fabricarea de baterii electrice, dar și ca urmare a unor constrângeri la nivelul ofertei pe unele segmente (întreruperi ale activității în unele dintre cele mai importante puncte de extracție de cupru din lume, din cauza unor greve și tensiuni politice în Chile și a presiunii opiniei publice privind respectarea condițiilor de mediu în Peru). O atenuare a dinamicii prețurilor s-a înregistrat în a doua parte a anului, în corelație cu încetinirea economiei Chinei, însă odată cu izbucnirea conflictului din Ucraina, în primul trimestru al anului 2022,

s-a consemnat o nouă intensificare a creșterii prețurilor metalelor industriale, astfel încât media anuală pe trimestrul I 2022 se plasează la 34,5 la sută. Totodată sporirea incertitudinii la nivel global a alimentat noi episoade de creștere a cotației aurului în proximitatea maximelor istorice (Grafic 1.4).

Conform datelor FAO, cotațiile produselor agroalimentare s-au majorat cu 28,1 la sută în anul 2021, tendința de scumpire generalizată fiind imprimată de revenirea rapidă a cererii, în contextul unor rezultate agricole mai modeste. Cu toate că evoluția ascendentă s-a temperat în cursul trimestrului III 2021, fenomene meteorologice adverse în mai multe regiuni ale lumii au determinat reluarea trendului pronunțat crescător, iar odată cu începerea conflictului din Ucraina, la finalul trimestrului I 2022, indicele FAO al prețurilor alimentelor a atins un nivel record, creșterea în termeni anuali plasându-se la circa 25 la sută.

Grafic 1.5
Prețurile de consum
la nivel internațional

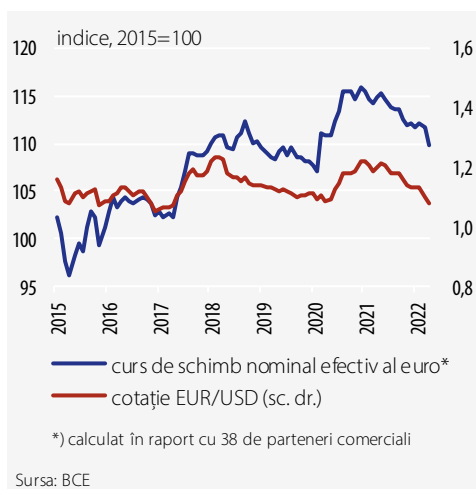

Grafic 1.6
Ratele dobânzilor
de politică monetară

În acest context, inflația înregistrată la finele anului 2021 la nivel global⁹ s-a majorat cu 4,6 puncte procentuale față de decembrie 2020, până la 6,5 la sută; traiectoria ascendentă s-a menținut în primele luni ale anului 2022, astfel că variația anuală a indicatorului s-a situat la 8,9 la sută în martie 2022 (Grafic 1.5). În mod similar, dinamica anuală prețurilor de consum din SUA s-a intensificat cu 5,8 puncte procentuale pe parcursul anului 2021, până la 7,1 la sută în decembrie, trendul continuând în prima parte a anului 2022, până la 8,5 la sută în luna martie. De asemenea, rata anuală a inflației IAPC din zona euro a accelerat de la o valoare ușor negativă la sfârșitul anului 2020 (-0,3 la sută) până la 5 la sută 12 luni mai târziu, cifra pentru luna aprilie 2022 plasându-se la 7,5 la sută; presiunile s-au reflectat, într-o manieră mai limitată, și în inflația de bază din zona euro (IAPC exclusiv energie și alimente), care a avansat cu 2,4 puncte procentuale pe parcursul anului 2021 (până la 2,6 la sută în luna decembrie), urcând la 3,5 la sută în aprilie 2022.

Schimbarea de optică a băncilor centrale de la finalul anului 2021 cu privire la evoluția inflației a determinat o reorientare a abordărilor referitoare la retragerea stimulilor monetari și normalizarea

⁹ Conform datelor Băncii Mondiale.

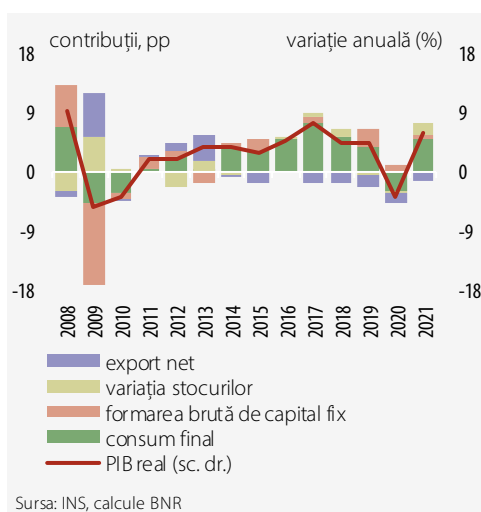
Grafic 1.7
Cursul de schimb al euro

conduitelor de politică monetară (Grafic 1.6). Banca Angliei a decis să reducă dimensiunea bilanțului și să inițieze ciclul de majorare a ratei dobânzii de referință în luna decembrie 2021. Într-o manieră similară, Fed a anunțat în luna noiembrie 2021 reducerea pasului achiziționărilor de active financiare și totodată a început progresiv să semnaleze perspectiva creșterii ratei dobânzii de politică monetară care, de altfel, a și avut loc în luna martie 2022 (cu 25 puncte de bază) și în luna mai (cu 50 puncte de bază). De asemenea, în pofida unei poziții mult mai puțin avansate în cadrul ciclului economic, Banca Centrală Europeană a recurs la o modificare notabilă a retoricii privind conduita prospectivă a politicii monetare, făcând public în același timp noul calendar privind finalizarea programelor de relaxare cantitativă (Grafic 1.7). În acest context, cotația monedei unice europene față de dolarul american s-a redus semnificativ pe parcursul ultimului an. Băncile centrale din regiune au adoptat creșteri semnificative ale ratelor dobânzilor de politică monetară, în condițiile unei creșteri susținute a ratei inflației și ale presiunilor manifestate pe piețele valutare, pe fondul conflictului din Ucraina.

2. Evoluții macroeconomice interne

2.1. Activitatea economică

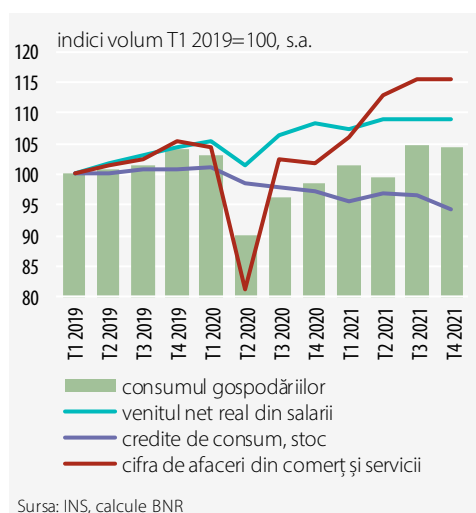
Creșterea economică

Grafic 1.8
Cererea

La nivelul anului 2021, activitatea economică s-a extins cu 5,9 la sută, PIB real reușind să recupereze în trimestrul II pierderea înregistrată în urma izbucnirii pandemiei COVID-19 (evoluție estimată a fi reflectată cu precădere în dinamica componentei ciclice și într-o măsură mult mai mică în cea a PIB potențial). Pe parcursul anului însă, creșterea economică a pierdut treptat în intensitate, sub influența perturbărilor tot mai ample în funcționarea lanțurilor internaționale de valoare adăugată și de aprovizionare, a creșterii cotațiilor materiilor prime și a cheltuielilor de

transport. Deși atenuarea, într-o anumită măsură, a constrângerilor la nivelul ofertei către finalul anului 2021 și începutul anului 2022 contura perspectiva unei dinamizări a economiei românești, turbulențele provocate ulterior de conflictul ruso-ucrainean au temperat optimismul așteptărilor (Grafic 1.8).

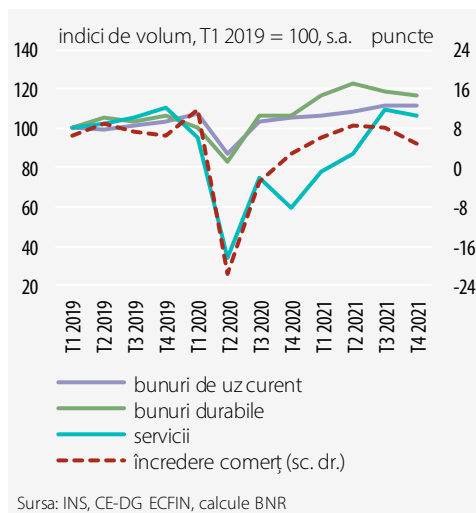

Grafic 1.9
Consumul populației

Consumul populației a crescut, în medie, cu 6 la sută, însă a avut o traiectorie neuniformă pe parcursul anului. Astfel, excluzând influența producției agricole (concretizată în componentele „autoconsum” și „industrie casnică”) – negativă în trimestrul II, din cauza amânării recoltărilor pe fondul condițiilor meteo neprielnice, și puternic pozitivă în trimestrul următor, inclusiv datorită unei producții vegetale remarcabile – cererea de consum și-a temperat dinamica în semestrul II (Grafic 1.9).

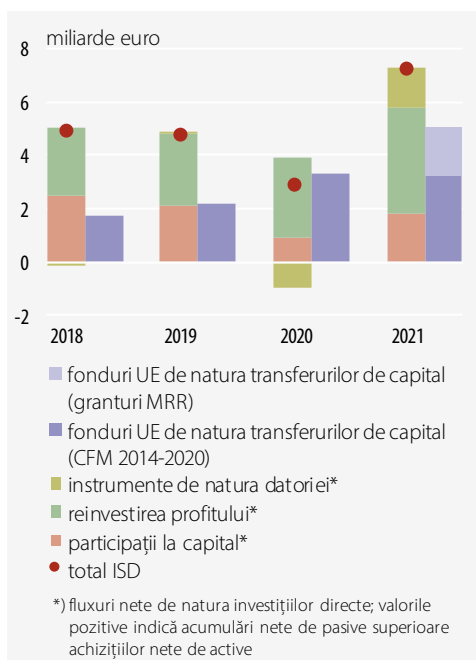
Anul 2021 a debutat sub semnul unui reviriment al încrederii populației, susținut de relaxarea restricțiilor de mobilitate și de menținerea puterii de cumpărare pe un palier relativ robust, conjunctură care s-a reflectat în intensificări ale cumpărărilor de bunuri și servicii (creșterea medie fiind de 5,2 la sută în trimestrele I și II). Atenuarea limitărilor asociate pandemiei (cu excepția finalului trimestrului I, afectat de valul al treilea al pandemiei) a permis refacerea unor oportunități de consum îndeosebi în domeniul activităților de petrecere a timpului liber și în cel al vânzărilor de îmbrăcăminte și produse cosmetice, impulsionate și de perspectiva apropierea sezonului estival. De asemenea, nivelul înalt al salariului mediu real și condițiile atractive de creditare, la care s-a adăugat, probabil, deblocarea unor economii acumulate în anul precedent, au permis concretizarea unor achiziții amânate, ilustrativă în această privință fiind dinamica vânzărilor de autovehicule (în medie cu 12,9 la sută în trimestrele I și II). Totodată, parcursul ascendent al cererii de consum a fost marcat de consolidarea unor tendințe de comportament pe care contextul pandemic le-a adus în prim-plan cu un an în urmă, precum apelul frecvent la cumpărări *online* sau înclinația mai pronunțată către achiziționarea de vehicule „verzi” (electrice sau *plug-in* hibrid) – interesul pentru electromobilitate a fost confirmat de suplimentarea, în luna iunie 2021, a componentei „Rabla plus” din cadrul Programului de reînnoire a parcului auto (după o primă lansare în luna aprilie).

În a doua jumătate a anului 2021, achizițiile de bunuri și servicii s-au înscris pe o pantă descrescătoare, creșterea generalizată a prețurilor de consum erodând puterea de cumpărare (în pofida sprijinului acordat de autorități consumatorilor casnici de energie electrică și gaze naturale, începând cu luna noiembrie) și sporind preocuparea populației pentru gestionarea prudentă a cheltuielilor. În aceste condiții, pe segmentul bunurilor de uz curent, în special al celor alimentare, s-a observat o creștere a preferinței pentru produsele „marcă proprie” ale principalelor lanțuri comerciale sau pentru cumpărări din magazine de tip discount (astfel încât volumul vânzărilor a

Grafic 1.10
Activitatea comercială și servicii pentru populație

marcat o ușoară creștere inclusiv în ultimul trimestru al anului). Totodată, achizițiile de bunuri durabile și-au inversat traiectoria, scăderile succesive din trimestrele III și IV (în medie cu 2,5 la sută) fiind determinate și de perturbările în lanțurile internaționale de producție, care au restrâns nivelul ofertei locale și al celei externe, îndeosebi în cazul autovehiculelor (atenuarea temporară a acestor limitări către sfârșitul anului a favorizat totuși onorarea comenzilor lansate cu până la șase luni în urmă), Grafic 1.10.

Grafic 1.11
Investiții directe și absorbția de fonduri europene pentru investiții

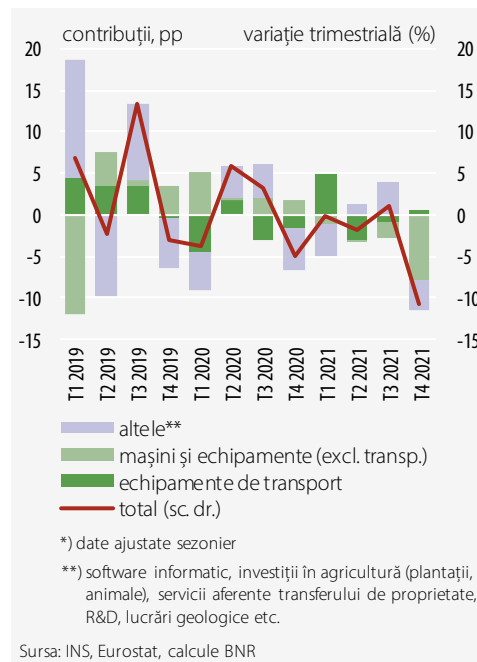
Formarea brută de capital fix a crescut cu 2,3 la sută în anul 2021, marcând însă o temperare de ritm față de 2020, în condițiile în care accentuarea dificultăților de natura ofertei pe plan internațional s-a răsfrânt asupra activității și a sentimentului economic al companiilor autohtone, generând restrângerea resurselor alocate investițiilor. Intensificarea acumulărilor de capital în perioada următoare va depinde în mod decisiv de capacitatea economiei locale de a valorifica fondurile europene asociate suprapunerii celor două cadre financiare standard¹⁰ cu instrumentul NGEU, în special prin îndeplinirea obiectivelor asumate în cadrul celor șase piloni ai PNRR. Realizarea

proiectelor de investiții în domeniile infrastructurii, digitalizării și eficientizării energetice cuprinse în acest program are potențialul de a impulsiona și interesul investitorilor străini, antrenând revigorarea participațiilor la capital, înregistrate ca investiții străine directe (Grafic 1.11).

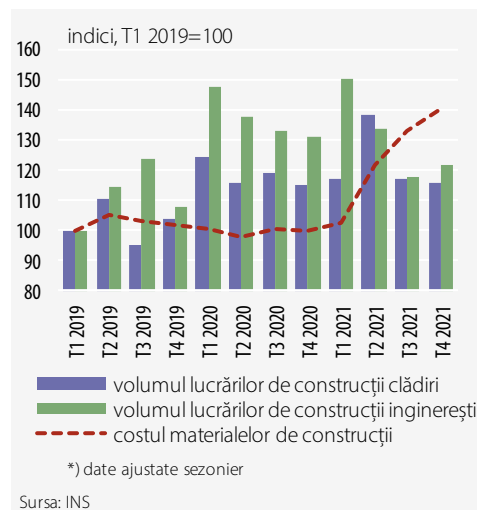
După un prim trimestru favorabil, investițiile în echipamente¹¹ s-au înscris pe o pantă descrescătoare, surprinsă de restrângerea achizițiilor de bunuri de capital (cu excepția autovehiculelor) efectuate atât de pe piața locală, cât și din import. Totuși, preocupările companiilor au continuat să reflecte prioritățile conturate odată

¹⁰ Din alocările de fonduri structurale și de investiții aferente exercițiului financiar precedent (2014-2020), accesibile pe parcursul a încă trei ani după încheierea acestuia, la sfârșitul anului 2021 România mai avea la dispoziție circa 43 la sută.

¹¹ Comentariile referitoare la evoluția acestei componente și a investițiilor în construcții se bazează pe seriile trimestriale privind formarea brută de capital fix (SEC 2010).

Grafic 1.12
Investiții exclusiv construcții*

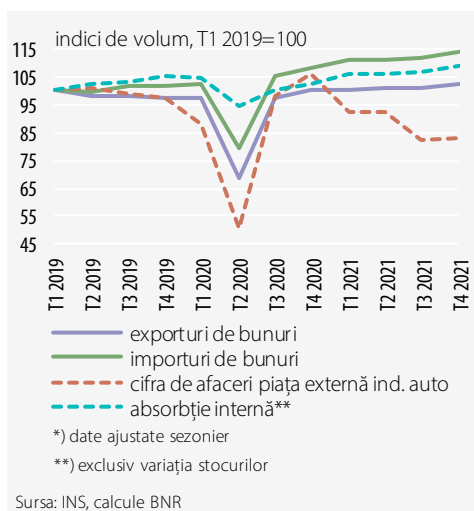
Grafic 1.13
Activitatea de construcții*

cu izbucnirea crizei pandemice – creșterea gradului de automatizare, reducerea consumului energetic al proceselor tehnologice, extinderea capacităților de producție a energiei verzi, precum și înnoirea flotelor companiilor de transport (Grafic 1.12). Investițiile în construcții și-au continuat parcursul ascendent, pe ansamblul anului marcând o intensificare de ritm față de 2020 (până la 6,1 la sută). Acestea și-au pierdut însă suflul în a doua jumătate a anului, pe fondul accentuării dificultăților întâmpinate de firmele de profil. Astfel, prelungirea termenelor de procurare a inputurilor și diferențele mari între prețurile efective și cele precontractate (cauzate de creșterea costurilor cu materialele și cu energia) s-au adăugat deficiențelor deja existente în privința disponibilului de personal calificat, conducând la întâzieri în execuția proiectelor sau chiar la amânarea demarării unora noi. Acest context a afectat îndeosebi derularea lucrărilor finanțate din surse private, în cadrul cărora componenta rezidențială este suplimentar erodată de influențe din partea cererii, asociate scăderii puterii de cumpărare a populației și înăsprirea graduale a condițiilor de creditare. Proiectele finanțate integral sau parțial din surse publice au beneficiat însă,

începând din toamna anului 2021, de un sprijin de natură legislativă, pentru acestea putându-se solicita o ajustare a valorii contractelor de lucrări și a celor de furnizare de produse (dotări, utilaje și echipamente tehnologice), în conformitate cu variația prețurilor la materiale¹² (Grafic 1.13).

Continuarea tendinței de revenire a economiilor și de refacere a încrederii pe parcursul anului 2021 s-a reflectat favorabil și asupra relațiilor comerciale globale și implicit asupra schimburilor externe ale României. Astfel, volumul exporturilor de bunuri s-a majorat cu 11,4 la sută față de anul anterior, iar cel al importurilor cu 12,4 la sută (potrivit datelor de conturi naționale). Aceste rezultate încorporează însă efecte de bază consistente, în timp ce activitatea curentă pe segmente importante

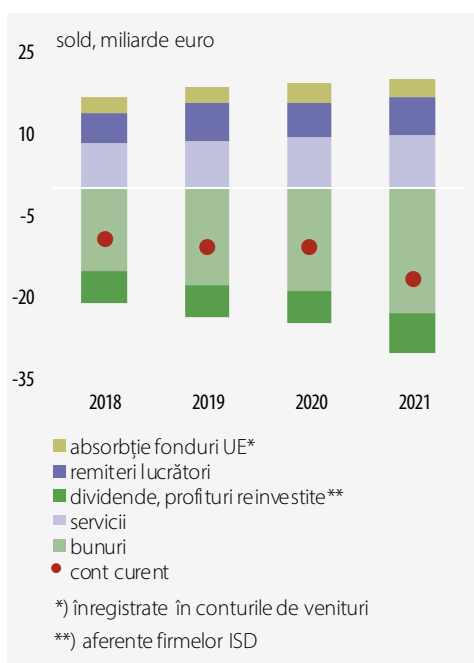
¹² Potrivit Ordonanței Guvernului nr. 15/30 august 2021 privind reglementarea unor măsuri fiscal-bugetare, aprobată prin Legea nr. 281/2 decembrie 2021, urmată de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 47/14 aprilie 2022.

Grafic 1.14
Comerțul exterior*

ale industriei locale, puternic integrate în rețelele internaționale de valoare adăugată, a fost afectată de intensificarea întreruperilor pe lanțurile globale de producție. Exemplul cel mai elocvent îl reprezintă sectorul auto, care a consemnat chiar întreruperi temporare ale producției din cauza golurilor de aprovizionare cu semiconductori de pe piețele externe. Acest context a caracterizat perioada ianuarie-septembrie, repercutându-se atât asupra exporturilor (al căror ritm trimestrial nu a depășit 0,4 la sută), cât și asupra importurilor (care au rămas totuși ceva mai dinamice decât exporturile). Detensionarea temporară a acestei conjuncturi către finalul anului 2021 a impulsionat întrucâtva relațiile comerciale externe, variația trimestrială atingând 1 la sută în cazul exporturilor (cu un aport semnificativ din partea livrărilor de produse ale industriei auto, de echipamente electrice, cauciuc, mașini și utilaje, dar și a celor de produse din petrol, metalurgice și construcții metalice) și respectiv 1,8 la sută în cazul importurilor, cele mai dinamice fiind achizițiile de bunuri intermediare (Grafic 1.14).

Poziția externă

Grafic 1.15
Contul curent
și principalele componente

În timp ce capacitatea de onorare a datoriei externe a marcat o anumită îmbunătățire, iar rezervele internaționale și-au păstrat, în ansamblu, nivelul adecvat și în anul 2021, înrăutățirea contului curent și a structurii de finanțare a acestuia indică o poziție externă mai puțin favorabilă comparativ cu 2020 (Grafic 1.15).

Anul 2021 a marcat o nouă creștere a deficitului de cont curent (până la 16,8 miliarde euro, reprezentând 7 la sută din PIB), ceea ce constituie o vulnerabilitate a economiei locale. Evoluțiile conjuncturale nefavorabile din ultima perioadă (funcționarea cu sincope a lanțurilor de valoare adăugată, deteriorarea raportului de

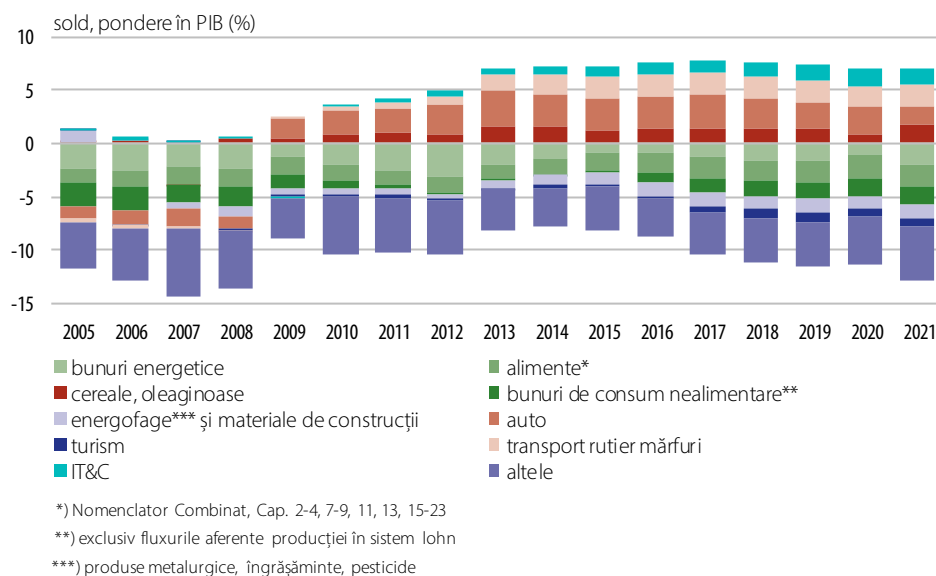
schimb) explică doar parțial această situație, în condițiile în care valoarea însemnată și caracterul cronic al deficitului de cont curent singularizează România în rândul statelor europene (Caseta 2).

Aproape trei pătrimi din adâncirea dezechilibrului extern s-au datorat balanței comerciale, în contextul în care presiunea indusă asupra importurilor de nivelul robust al cererii interne s-a juxtapus efectelor negative generate de sincronizarea la scară mondială a redresării economiilor – blocaje în aprovizionare și creșteri generalizate ale cotațiilor materiilor prime. Pe de o parte, criza globală a semiconductorilor s-a regăsit în scăderea puterii de tracțiune a industriei auto, sector care contribuie cu peste 20 la sută la exporturile României. Pe de altă parte, poziția de importator net deținută de economia locală în cazul a numeroase inputuri pentru producție (cu excepția notabilă a cerealelor și a plantelor oleaginoase) a determinat coborârea la un nivel subunitar a raportului de schimb (99,2 la sută în anul 2021 față de 100,1 la sută în anul anterior), componenta de preț explicând aproape jumătate din lărgirea deficitului bunurilor (îndeosebi pe seama creșterii facturii energetice). O evoluție negativă au consemnat și conturile veniturilor primare și secundare (deteriorare cu 1,7 miliarde euro), imprimată în principal de creșterea ieșirilor sub forma profiturilor reinvestite de firme constituite ca investiții directe, precum și de reducerea absorbției de fonduri europene destinate obiectivelor cu caracter social și dezvoltării agriculturii. În schimb, balanța serviciilor și-a păstrat parcursul pozitiv, surplusul acesteia majorându-se până la 9,5 miliarde euro (4 la sută din PIB). O contribuție importantă a revenit, în continuare, sectorului IT&C, companiile de profil beneficiind de interesul ridicat pentru digitalizare, care s-a conturat pe plan global în contextul pandemiei și a dobândit o dimensiune strategică la nivel european.

Caseta 2. Dimensiunea structurală a deficitului de cont curent – o perspectivă sectorială

Dezechilibrul extern este una dintre principalele vulnerabilități ale economiei autohtone, iar o influență decisivă în acest sens revine unor deficiențe de ordin structural (Grafic A)¹³. Acestea explică în bună măsură amplitudinea deficitului, dar și caracterul său cvasipermanent – practic, din 1990 și până în prezent, România a consemnat exclusiv balanțe externe deficitare, indiferent de faza ciclului economic intern sau extern. Prezenta analiză își propune să treacă în revistă o serie de factori structurali care afectează poziția externă, pe baza unei abordări la nivel sectorial, care facilitează distincția între problemele idiosincratice și cele care transcend cadrul particular al unor domenii de activitate. Studiul la nivel sectorial permite și creionarea unor coordonate ale modului în care o eventuală ajustare bruscă a dezechilibrului extern (așa-numita *hard landing*) s-ar putea derula, în sensul costurilor induse de aceasta.

¹³ Analiza utilizează date privind soldul comercial (fob-fob) pe grupe de bunuri, bazate în principal pe clasificarea CPA 2008. Excepție face grupa bunurilor agroalimentare (pentru care s-a preferat clasificarea din Nomenclatorul Combinat, ce permite o detaliere mai fină) și grupa bunurilor de consum nealimentare (pentru care s-a utilizat clasificarea BEC, ce facilitează excluderea fluxurilor comerciale aferente producției în sistem lohn).

Sursa: Eurostat, INS, calcule BNR

Grafic A
Balanța bunurilor și serviciilor

Factori structurali ai poziției externe

Sectorul energetic

România este importator net de energie, poziție menținută în ultimele decenii. În această perioadă, consumul de energie s-a redus, stând sub semnul tendinței globale de îmbunătățire a randamentelor. Conform International Energy Agency, intensitatea energetică (energia necesară pentru obținerea unui anumit nivel de produs intern brut) s-a diminuat la nivel internațional cu peste o treime în intervalul 1990-2019. Intensitatea energetică a României s-a plasat pe o pantă descendentă, mai pronunțată decât cea de la nivel comunitar – dacă în 1995, valoarea corespunzătoare României era de aproape două ori mai mare decât media UE-27¹⁴, în 2008 indicatorii erau la paritate, iar în 2020 intensitatea energetică a economiei locale reprezenta circa trei sferturi din media europeană. Creșterea randamentului energetic autohton s-a tradus în diminuarea necesarului de resurse, care a atins maximum ultimelor decenii în vârful de ciclu economic 1996. La apogeul următoarei faze de boom, în anul 2008, un PIB superior cu aproape 60 la sută era realizat cu un consum intern brut de energie mai redus cu circa 21 la sută, iar tendința a continuat, astfel încât următorul vârf (2019) consemna un PIB cu 28 la sută mai mare comparativ cu 2008, în timp ce consumul de energie s-a diminuat cu încă 17 la sută.

Scăderea consumului energetic a fost însoțită de un declin al producției interne de profil. Dependența de importuri energetice¹⁵ a oscilat în general între 20 la sută și 30 la sută din 1990 și până în prezent, consemnând în anul 2021 o valoare aflată către limita superioară a intervalului istoric de fluctuație.

¹⁴ Indicatorii au fost ajustați pentru a se ține cont de puterea de cumpărare.

¹⁵ Indicatorul este definit ca raportul între importul net de profil și totalul energetic livrat și consumat în economie.

Informațiile apărute în ultimii ani despre zăcămintele de gaze naturale existente în zona Mării Negre, dar și *on-shore*, sugerează că independența energetică – fie în plan agregat, fie doar pe segmentul gazelor naturale – putea fi deja atinsă, în ipoteza unui dinamism sporit al activităților de prospecțiune și integrare a noilor resurse în circuitul de exploatare. Manifestarea latentă a vulnerabilității pe care dependența de importuri energetice o reprezintă (aceasta a consemnat fluctuațiile amintite, dar nu s-a acutizat de-a lungul timpului) pare să fi limitat motivația autorităților de a promova mai eficient descoperirea și valorificarea de noi resurse. De altfel, incertitudinea legislativă și unele intervenții în sensul limitării beneficiilor firmelor din domeniul energiei au erodat atractivitatea investițiilor din domeniu. În plus, recentul elan către limitarea emisiilor de carbon a făcut ca producătorii de energie să se concentreze asupra resurselor regenerabile, posibil în detrimentul celor tradiționale.

Surse precum energia eoliană sau solară au câștigat o importanță sporită pe plan local în ultimii ani, generând cumulativ circa 14 la sută din producția națională de energie electrică în anul 2021 (în structură, contribuția sectorului eolian este cea dominantă), în condițiile în care importanța lor era neglijabilă în urmă cu 15 ani. Efervescența segmentului are la bază derularea unor investiții ample în prima jumătate a deceniului anterior – formarea brută de capital fix din diviziunea CAEN care include producerea și furnizarea energiei electrice a ajuns să reprezinte peste 10 la sută din valoarea pentru întreaga economie în anii 2013-2014 și peste o treime din investițiile sectorului industrial. Schimbarea de orientare a autorităților cu privire la sprijinul pentru producătorii de energie regenerabilă, considerat a fi prea generos și a reprezenta o povară prea mare pentru industria energofagă, a antrenat o plafonare a evoluției capacităților de producție după anul 2014, dar mai recent, odată cu angajamentele privind atingerea neutralității din perspectiva emisiilor de carbon, este de așteptat ca traiectoria ascendentă să fie reluată, o oportunitate importantă fiind reprezentată de finanțarea europeană în acest sens.

Domeniul energetic este în prezent unul foarte dinamic, iar provocările sunt majore. Astfel, creșterea generalizată a cotațiilor materiilor prime afectează nu doar valoarea importurilor de energie, ci și fezabilitatea proiectelor orientate către zona de regenerabile – costurile acestor investiții au cunoscut o traiectorie descendentă începând cu anul 2010, care s-a inversat recent¹⁶. De asemenea, incertitudinea persistă în chestiuni precum rolul energiei nucleare (principalele două economii ale zonei euro, Germania și Franța, abordează foarte diferit această temă), dar și măsura și ritmul în care ar urma să se deruleze renunțarea la combustibilii fosili. Toate aceste aspecte sunt semnificativ influențate de inovațiile tehnologice, cu un intrinsec caracter impredictibil. Dincolo de acestea, dacă România ar valorifica oportunitatea oferită de finanțarea europeană și ar derula investițiile necesare, și-ar putea limita semnificativ deficitul comercial asociat bunurilor energetice în orizontul câtorva ani.

¹⁶ Conform *World Energy Investment 2019 și Renewables 2021. Analysis and forecast to 2026*, Rapoarte ale International Energy Agency.

Sectorul auto

Acest segment al economiei s-a dezvoltat semnificativ în ultimele două decenii¹⁷, ascensiunea sa fiind întreruptă doar de pandemia COVID-19. Domeniul respectiv a ajuns treptat să genereze un surplus comercial consistent (ceva mai redus în anul 2021, respectiv 1,8 la sută din PIB). Extinderea industriei auto are la bază ample investiții vizând crearea, extinderea și tehnologizarea capacităților de producție, derulate odată cu implicarea unor importanți jucători internaționali, al căror know-how și resurse financiare au avut un rol esențial. Orientarea de business vizează mai ales deservirea cererii externe, direct sau indirect¹⁸, iar cota de piață a exporturilor auto s-a extins gradual, ajungând de la valori neglijabile până în proximitatea valorii de 1 la sută în ultimii ani¹⁹. Mai recent, sectorul face pași în sensul integrării în trendul electromobilității – doi importanți producători de baterii electrice și-au anunțat intenția de a deschide capacități de producție în România, în timp ce anii următori ar urma să consemneze lansarea în producție a unor modele hibrid și *fully electric* (la ora actuală este realizat în țară un model de tip *mild hybrid*).

Totuși, dezvoltarea suplimentară a sectorului este inhibată de o serie de probleme structurale. Astfel, situația nefavorabilă a infrastructurii de transport exercită o semnificativă influență adversă, dată fiind orientarea către exterior a activității, care implică necesitatea unei conexiuni facile cu rutele de transport europene. Această stare de fapt cântărește nefavorabil în deciziile firmelor de creare sau extindere a capacităților și contribuie la întreținerea unei repartiții foarte neuniforme în plan geografic a producției. Domeniul auto figurează în zona de mijloc a clasamentului valorii unitare a exporturilor în industria prelucrătoare (circa 10 400 euro/tonă în anul 2021), semnalând că ponderea costurilor cu transportul este însemnată; în topul acestui clasament se află sectoare precum cel al electronicelor sau cel farmaceutic, unde costurile de transport sunt mai puțin importante în termeni relativi. Valoarea unitară a exporturilor auto a crescut de-a lungul timpului, beneficiind inclusiv de îmbunătățirile de natură calitativă consemnate de modelele de autoturisme realizate local; totuși, problema infrastructurii de transport rămâne relevantă.

Dificultățile de angajare a personalului calificat au început să figureze proeminent între factorii care limitează producția începând cu anul 2016 și până la declanșarea pandemiei, conform unui sondaj CE DG-ECFIN. Relevanța problemei s-a mai redus apoi, întrucât alți factori au capturat prim-planul (șocul pandemic, disponibilitatea inputurilor etc.), dar și pe fondul unor demersuri de automatizare, a căror continuare presupune însă capacitate investițională.

Un alt factor structural cu efect advers asupra poziției externe a sectorului auto vizează insuficiența extindere a parcului auto național. În acest context, importurile de automobile (destinate cererii finale de consum sau investiții) au indus o amplă

¹⁷ Detalii cu privire la parcursul industriei auto se regăsesc în Caseta „Sectorul auto – sincope conjuncturale și metamorfoză structurală”, ediția din noiembrie 2019 a *Raportului asupra inflației*.

¹⁸ Inclusiv activitatea furnizorilor care deservesc producători locali depinde semnificativ de cererea externă adresată modelelor realizate de acei producători.

¹⁹ În condițiile în care cota de piață a exporturilor de bunuri nu depășește 0,4 la sută.

contribuție negativă asupra balanței comerciale, acestea crescând puternic mai ales înaintea declanșării crizei financiare, pentru ca ulterior să înregistreze evoluții mai modeste, însă aflate tot pe trend crescător în perioada 2013-2019. În pofida acestui fapt, România a continuat să figureze pe ultimul loc în topul european al numărului de autoturisme pe cap de locuitor; menționata ascensiune a importurilor s-a concretizat în esență doar într-o îngustare a ecartului dintre penultimul și ultimul loc (al României) în ierarhia amintită. Această influență structurală este de așteptat să se mențină și în perioada următoare, având în vedere nevoia de dezvoltare și de mobilitate a economiei. Bineînțeles, presiunea perceptibilă asupra infrastructurii rutiere existente²⁰, care pune ideea unui deficit al mijloacelor de transport într-o lumină contraintuitivă în primă instanță, subliniază încă o dată necesitatea îmbunătățirii rețelei de drumuri.

Sectorul agroalimentar

Zona agroalimentară este caracterizată de un deficit comercial cvasipermanent (0,5 la sută din PIB în anul 2021), în pofida potențialului semnificativ al producției de profil – suprafața agricolă acoperă circa 57 la sută din teritoriul țării, permițând o varietate de culturi și practicarea zootehniei.

În agricultură, producția de cereale și plante oleaginoase a crescut în ultimii ani, generând surplusuri comerciale semnificative (1,7 la sută din PIB în anul 2021). În schimb, celelalte segmente majore (fructe și legume, precum și produsele de origine animală) și-au accentuat poziția deficitară, evoluții pozitive fiind localizate doar în cazul câtorva sortimente (nuci, miere, carne de oaie), cu însemnătate restrânsă pentru imaginea de ansamblu. Dincolo de situația explicabilă a produselor exotice, oferta locală de legume, fructe sau carne se dovedește în mod sistematic insuficientă pentru a ține pasul cu dimensiunea și exigențele calitative ale cererii interne, care pot fi cu ușurință satisfăcute din alte state europene sau din regiune.

Evoluțiile favorabile din agricultură au fost posibile prin investiții ample, derulate pe parcursul ultimelor două decenii. De un nou impuls al acestora ar putea să beneficieze zonele deficitare, dar și cele cu evoluții favorabile, pe fondul dezideratului de îmbunătățire a randamentelor și de favorizare a integrării în tendințele vizând practicarea agriculturii organice – doar 3,5 la sută din suprafața agricolă a țării a făcut sau este pe cale să facă obiectul unei conversii în această direcție, media europeană fiind de 9,1 la sută.

În industria alimentară, investițiile au avansat până în anul 2008, dar declinul asociat crizei financiare s-a prelungit și ulterior, favorizat de fragilitatea cererii. Situația s-a schimbat semnificativ la mijlocul deceniului trecut, pe fondul reducerii cotei TVA la alimente, dar și al creșterii veniturilor, iar comerțul de profil a avansat cu peste 5 la sută în fiecare an din 2014 și până în prezent; saltul major s-a consemnat în intervalul 2015-2016, când cererea s-a majorat cumulată cu peste o treime. Totuși, dat fiind profilul slăbit al investițiilor din perioada anterioară,

²⁰ După cum denotă inclusiv mortalitatea în accidente de circulație, cea mai înaltă la nivel european și care nu a dat semne de diminuare până la declanșarea pandemiei.

boomul a antrenat mai ales dinamizarea importurilor și în mai mică măsură producția locală. Similar situației producției de legume-fructe sau de bunuri de origine animală, faptul că multe state europene sau din regiune sunt competitive a facilitat transmisia în importuri a creșterii de cerere. În același sens a acționat și extinderea comerțului modern, cu alte cerințe de ordin cantitativ sau calitativ comparativ cu cel tradițional.

Efervescența cererii interne și-a lăsat totuși amprenta asupra ofertei locale – formarea brută de capital fix și-a stopat declinul, în timp ce rata de înființare a firmelor noi a crescut după anul 2016. Amprenta acestei reacții la nivelul imaginii de ansamblu a sectorului a fost însă timidă, mai ales în contextul în care firmele nou-apărute sunt cu precădere de talie mică (cu până la 10 angajați), iar performanța lor economică și capacitatea de a se impune pe piață sunt în general inferioare celor aferente firmelor mai mari.

Pe latura exporturilor de alimente procesate s-a consemnat o dinamizare în ultimii 10-15 ani, traiectoria favorabilă fiind însă eclipsată de vizibilul ecart în raport cu nivelul potențial și cu nivelul altor state europene, în condițiile în care valorile înregistrate în anul 2021 pentru România și Polonia sunt diferite ca ordin de mărime (2,1 miliarde euro și respectiv 27 miliarde euro).

Producția altor bunuri de consum

De o insuficientă cuplare a producției industriale cu cererea se poate vorbi și în cazul altor bunuri de consum, în timp ce exporturile au fost fragile în ansamblu – deficitul corespunzător s-a plasat în anul 2021 la 1,6 la sută din PIB. Fiind vorba, în principal, despre activități caracterizate de o intensitate sporită a factorului muncă, producătorii de bunuri de consum au răspuns nefavorabil la creșterile costurilor unitare cu forța de muncă consemnate începând cu anii 2014-2015; în această situație se află industria mobilei, dar mai ales cea a articolelor de îmbrăcăminte, precum și producția de încălțăminte și pielărie. Este adevărat că evoluțiile pe termen mai lung nu favorizează extinderea activităților care se bazează pe forță de muncă ieftină, în contextul tendinței de convergență a salariilor către cele de la nivel european. Astfel, declinul acestor domenii include o componentă structurală de factură exogenă, suplimentată însă de efectele politicii generoase de venituri inițiate la mijlocul deceniului trecut.

În același timp, o proporție semnificativă a deficitului de bunuri de consum este dată de categoria produselor farmaceutice, care a înregistrat o tendință crescătoare continuă din 1999 și până în prezent, până la 1,3 la sută din PIB în anul 2021, exporturile fiind inferioare importurilor din perspectiva cantității și a valorii unitare. Și această situație are la bază factori structurali, relevată de concentrarea domeniilor cu o importantă componentă inovativă mai ales în țările dezvoltate.

Sectorul IT

Sectorul IT&C a cunoscut o expansiune apreciabilă în ultimii ani²¹, iar surplusul comercial asociat a ajuns la 1,6 la sută din PIB în anul 2021. Avantaje importante în acest context au fost reprezentate de disponibilitatea forței de muncă pe profilul acestui domeniu, după cum reflectă numărul absolvenților de studii superioare în domeniul TIC, precum și situația favorabilă a infrastructurii de comunicații. Dincolo de această traiectorie ascendentă, sectorul se află totuși într-o fază timpurie a dezvoltării sale, activitatea urmărind în general realizarea unor lucrări de o complexitate mai redusă comparativ cu alte *hub*-uri tehnologice.

Direcțiile de dezvoltare a sectorului IT&C includ menținerea legăturii cu o cerere externă care este de așteptat să rămână robustă, în contextul derulării celei de-a patra revoluții tehnologice, dar și o eventuală dinamizare a cererii interne, provenită din partea firmelor și a administrației publice, având în vedere că se pornește de la un nivel redus, iar contextul pandemic a demonstrat beneficiile utilizării instrumentelor din sfera IT&C. Astfel, este necesară educarea forței de muncă în sensul ameliorării înzestrării cu aptitudini digitale, ceea ce ar facilita accesul firmelor locale la soluții de acest tip. De asemenea, digitalizarea poate primi susținere din partea finanțării europene, ceea ce se constituie într-o oportunitate importantă din perspectiva consolidării poziției sectorului IT&C și, concomitent, a productivității economiei locale.

Sectorul de transport

Un parcurs pozitiv a înregistrat și activitatea de transport rutier de mărfuri, încasările nete ridicându-se la 2 la sută din PIB în anul 2021. Deși performanța acestui sector, reflectată și într-o creștere a cotei pe piața europeană, este susținută de o competitivitate relativ ridicată din perspectiva costului unitar cu forța de muncă (față de țări cu prezențe mai vizibile pe șoselele europene, cum ar fi Polonia, Cehia sau Lituania), o analiză mai detaliată evidențiază unele deficiențe. Astfel, avantajul la nivelul ULC se datorează exclusiv nivelului scăzut de salarizare, în timp ce productivitatea muncii este relativ modestă, în pofida unei înzestrări cu capital a forței de muncă similare sau chiar superioare celei din statele menționate. O posibilă explicație constă în reducerea calității flotelor autohtone – în intervalul 2015-2020 bunăoară, parcursul mărfurilor realizat de vehicule cu o vechime de peste 10 ani a crescut cu circa 7 puncte procentuale (până la 28 la sută), tendința fiind inversă față de cea consemnată în grupul de comparație. Un alt factor de erodare a productivității vizează situația rețelei naționale de drumuri, responsabilă pentru creșterea timpilor până la ieșirea din țară, a consumului de carburanți și a cheltuielilor de întreținere.

Menținerea pe o poziție competitivă a sectorului autohton de transport rutier de mărfuri reclamă investiții consistente. Astfel, înnoirea parcului auto este de natură a reduce consumul intermediar (capitol la care firmele locale se plasează pe o poziție nesatisfăcătoare), ceea ce ar putea contrabalansa efectele negative ale implementării,

²¹ Caseta „Economia post-pandemie și noua paradigmă tehnologică” din *Raportul Anual 2020* al BNR cuprinde o analiză detaliată cu privire la situația sectorului IT&C autohton.

începând din anul 2022, a Pachetului de Mobilitate la nivel european. Acestea sunt preconizate atât în planul costurilor salariale (dată fiind prevederea remunerării șoferilor cel puțin la nivelul salariului minim din țara în care sunt detașați), cât și în cel al cheltuielilor asociate obligativității revenirii la bază la fiecare opt săptămâni. În ceea ce privește investițiile în infrastructură, preocuparea pentru extinderea și modernizarea rețelei locale se găsește în fața unei oportunități istorice de materializare, reprezentată de cadrul strategic al PNRR pentru un transport sustenabil, decarbonizare, siguranță rutieră și sisteme de transport inteligente.

Sectorul turistic

România se numără printre țările în care activitatea de turism internațional a marcat o intensificare în ultimele decenii, pe fondul relaxării condițiilor de circulație transfrontalieră, într-un context de creștere graduală a nivelului de trai. Ceea ce diferențiază însă parcursul balanței externe autohtone aferente acestor fluxuri este poziția istoric deficitară, care contrastează chiar și cu parcursul înregistrat de țări pentru care turismul internațional nu reprezintă o sursă majoră de venit.

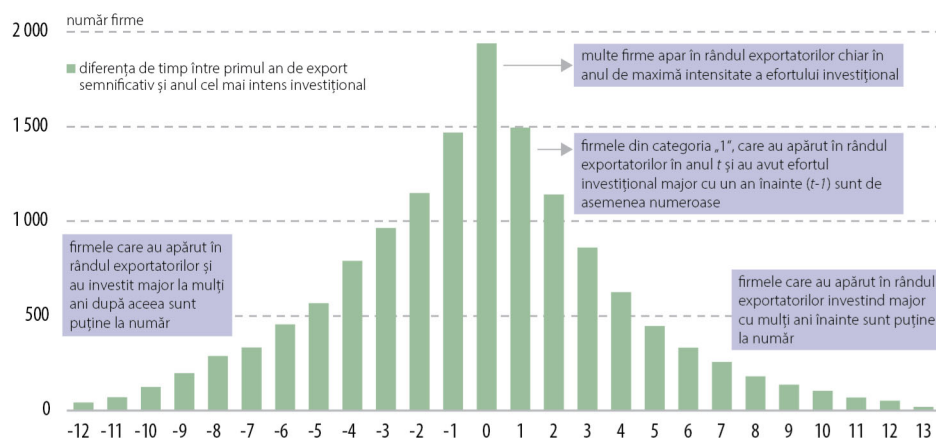
Chiar dacă apetitul populației locale pentru călătorii în străinătate a avut o anumită contribuție la acest dezechilibru, presiunea sa a fost în general moderată (importurile de servicii turistice nu au depășit 1,5 la sută din PIB până în anul 2017, accentuându-se totuși ulterior, pe fondul expansiunii cererii de consum). În fapt, principala cauză a deficitului balanței externe a turismului românesc este dimensiunea modestă a încasărilor – în medie, 1 la sută din PIB în perioada 2007-2019, minimul la nivel european. Performanța trenantă a acestui domeniu de activitate are la bază o serie de probleme pe latura ofertei, de natură cantitativă – numărul locurilor de cazare a stagnat pe parcursul ultimilor decenii – dar și calitativă – gradul de ocupare a crescut modest până în anul 2019, nivelul consemnat (de aproape 40 la sută) fiind însă mult mai redus față de cel al statelor din regiune. Conjunctura actuală care include subvenționarea cererii prin vouchere de vacanță acordate de autorități, o profitabilitate susținută de nivelul redus al salariilor și de fiscalizarea aproximativă, precum și problema infrastructurii de transport (rutieră și feroviară) demotivează și descurajează extinderea acestui domeniu de activitate către nivelul său potențial.

Privire de ansamblu

Deficitul de cont curent al României reunește multiple influențe, confirmând aprecierea conform căreia balanța externă reprezintă o oglindă a economiei autohtone, însă câteva teme revin mereu în atenție, precum situația investițiilor, infrastructura de transport sau disponibilitatea forței de muncă a cărei calificare este adecvată.

Analiza diferitelor sectoare de activitate atestă că o poziție competitivă robustă are la bază investiții. Judecând la nivel microeconomic, practic toate momentele importante din viața unei firme gravitează în jurul intensificării activității investiționale, fiind vorba aici, evident, despre înființare, dar și despre demararea unei relații comerciale importante pe plan intern sau accesarea pe piețe externe (Grafic B). Un aspect care nu trebuie pierdut din vedere vizează eficiența

investițiilor, iar din această perspectivă există în mod cert loc de îmbunătățire în economia autohtonă, din moment ce ponderea investițiilor în PIB a fost de-a lungul timpului comparabilă cu cea din state precum Cehia, Ungaria sau Polonia, în timp ce poziția competitivă a fost mai nefavorabilă, după cum semnaleză evoluția contului curent al României.

Notă: Graficul descrie diferența între anul de apariție în baza de date a firmelor exportatoare (*proxy* pentru primul an de export semnificativ) și anul consemnării celei mai intense activități investiționale. Concentrarea valorilor în jurul lui 0 subliniază importanța coordonării activităților de export și investiții. Baza de date acoperă intervalul 2007-2020. Au fost excluse din analiză firmele care exportau în anul 2007 (primul an al eșantionului), debutul exporturilor precedând foarte probabil acest moment. Au fost excluse, de asemenea, firmele cu o prezență în eșantion mai redusă de cinci ani.

Sursa: INS, MF, calcule BNR

Grafic B
Relația dintre dinamizarea investițiilor și prezența pe piețe externe

Infrastructura de transport precară împiedică dezvoltarea și extinderea sectoarelor de activitate, efectele negative fiind majore inclusiv în plan social, dat fiind că s-a ajuns în ultimii ani la situația paradoxală a consemnării celei mai ridicate mortalități pe drumuri publice la nivel european, în condițiile celei mai precare înzestrări cu autoturisme. Semnalele din ultima perioadă atestă orientarea autorităților către rezolvarea acestei probleme, însă este nevoie de o abordare integrată, care să optimizeze beneficiile în planul competitivității. De exemplu, extinderea rețelei de autostrăzi va oferi susținere producătorilor auto locali, dar și firmelor externe care livrează produse agroalimentare pe piața autohtonă, facilitând inclusiv transportul către destinații turistice din afara țării. Dat fiind că furnizorii locali din categoriile respective (produse alimentare, servicii de turism) beneficiază de pe urma ameliorării situației drumurilor locale, demersurile în această direcție, alături de extinderea rețelei de autostrăzi, ar exercita un efect pozitiv mai pronunțat la nivelul poziției competitive agregate.

Problema absenței forței de muncă a cărei calificare este adecvată persistă la nivelul multor domenii de activitate. O formă de manifestare vizează penuria de personal cu studii tehnice medii, ale cărei perspective de rezolvare sunt totuși ceva mai favorabile, în condițiile majorării ratelor de cuprindere în învățământul profesional pe parcursul deceniului anterior (dar de la un nivel inițial foarte redus)²², în timp ce automatizarea poate fi implementată mai ușor în cazul sarcinilor cu caracter repetitiv, existând semne că acest proces a demarat în cazul unor

²² Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2019-2020, realizat de Ministerul Educației.

operatori. Concomitent ar trebui urmărită îmbunătățirea cunoștințelor digitale, atât la nivel de bază, pentru creșterea gradului de utilizare a soluțiilor IT&C în cadrul firmelor locale, cât și avansat, pentru dezvoltarea în continuare a sectorului de profil, cu mențiunea că acesta are nevoie și de integrarea unor cunoștințe de business și management de nivel înalt, pentru a face pasul următor din perspectiva nivelului soluțiilor oferite.

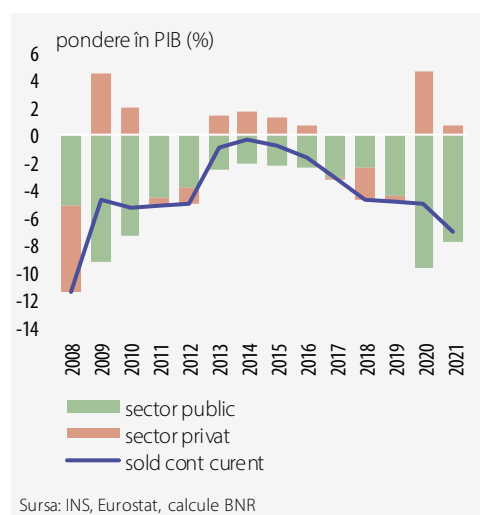
Extinderea amprentei IT&C din economie, cu cele două laturi – integrarea soluțiilor de acest tip în cadrul diferitelor activități economice și, respectiv, dezvoltarea sectorului generator al respectivelor soluții –, este cu atât mai importantă cu cât anumite forme de manifestare a influențelor structurale semnaleză riscul unei situații de așa-numită *middle income trap*. Astfel, la o extremă, convergența salariilor către media europeană erodează sistematic avantajul competitiv prin prețuri/costuri al industriei ușoare românești, iar la cealaltă extremă, nivelul de dezvoltare a economiei nu favorizează derularea investițiilor în cercetare-dezvoltare care să permită, de exemplu, producerea unor medicamente inovative. Accederea către statutul de economie dezvoltată este fezabilă și în absența unor tranziții majore, ceea ce trebuie urmărit fiind adaptarea sectoarelor care anterior se bazau mai mult pe avantajul costurilor scăzute la un nou regim al producției, care să scoată în evidență calitatea și productivitatea. Practic, aceste coordonate nu se referă la altceva decât la crearea premiselor pentru dezvoltare inclusivă, care favorizează menținerea coeziunii sociale.

Politica fiscală are un rol important în remedierea dezechilibrului extern. În acest sens, unul dintre aspectele relevante se referă la o calibrare adecvată a stimulilor implementați, în lumina evidențelor conform cărora deseori producătorii nu sunt pregătiți să absoarbă întreaga creștere a cererii, rezultatul fiind adâncirea deficitului de cont curent. În același timp, trebuie avută în vedere implementarea unui regim fiscal care să asigure motivații adecvate în economie; astfel, regimul fiscal preferențial al întreprinderilor mici și mijlocii sprijină crearea firmelor, dar caracterul său diferențiat poate limita motivația de expansiune a activității. Nu în ultimul rând, disciplina fiscală, predictibilitatea legislativă și respectarea angajamentelor asumate vor conduce în ultimă instanță la decizii favorabile de rating, scăderea sustenabilă a dobânzilor și catalizarea investițiilor.

Pe lângă creșterea, cu circa 500 milioane euro, a exportului net pe acest segment, o majorare similară au înregistrat și încasările nete ale firmelor de transport rutier de mărfuri, pe fondul revenirii relațiilor comerciale internaționale. În contrast, deficitul aferent activităților de turism și transport de pasageri s-a adâncit comparativ cu anul precedent, în condițiile în care relaxarea limitărilor asupra mobilității persoanelor a favorizat manifestarea apetitului pronunțat al consumatorilor locali pentru călătorii în străinătate.

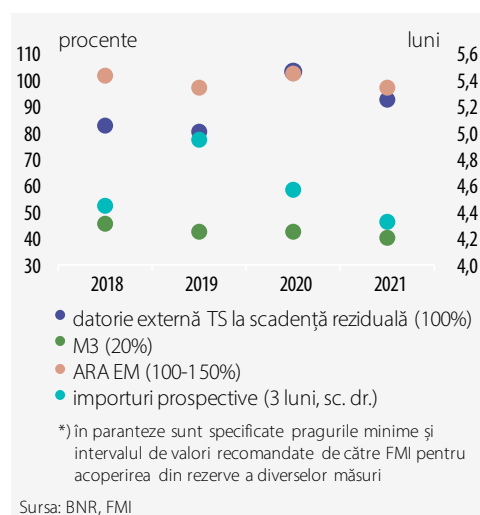
Creșterea semnificativă (cu 54 la sută) a deficitului contului curent a fost însoțită de scăderea sub 70 la sută a gradului de acoperire prin fluxuri negenerative de datorie, în pofida evoluției ascendente a acestora – atât pe canalul influxurilor sub forma participațiilor la capitalul companiilor ISD (ca urmare a creșterii profiturilor reinvestite

până la valori superioare celor din anii anteriori pandemiei), cât și pe cel al absorbției de fonduri nerambursabile de natura investițiilor. Referitor la acestea din urmă, mai mult de o treime reprezintă un prim transfer efectuat de Comisia Europeană în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență (1,8 miliarde euro, echivalentul a 13 la sută din granturile alocate României), în sprijinul demarării procesului de implementare a măsurilor de investiții și reformă cuprinse în PNRR.

Grafic 1.16
Balanța economisire-investiții,
public/privat

(pe fondul importurilor consistente antrenate de absorbția internă, al evoluției negative a raportului de schimb și al sincopelor în funcționarea lanțurilor de producție) s-a regăsit într-un apel mai amplu la surse financiare de natura datoriei (depozite, credite intragrup etc.), Grafic 1.16.

Grafic 1.17
Indicatori de adecvare
a rezervelor internaționale*

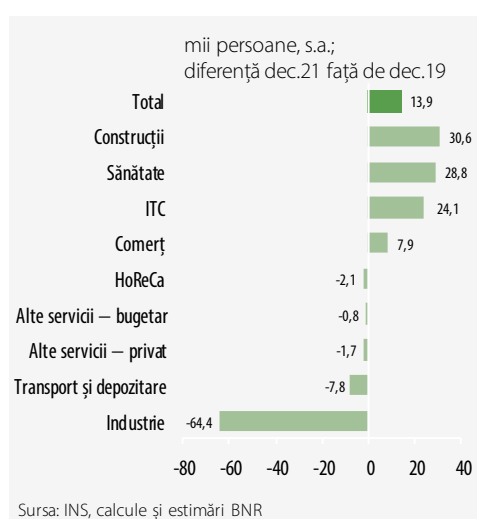
lichidității externe – serviciul datoriei externe a continuat să se situeze sub valoarea exporturilor de bunuri și servicii (87,6 la sută), în timp ce rezervele internaționale, în creștere cu 3,3 miliarde euro față de anul precedent (până la 45,8 miliarde euro), s-au menținut, în ansamblu, la un nivel adecvat (Grafic 1.17).

Comparativ cu anul precedent, când fluxurile generatoare de datorie au fost direcționate îndeosebi către finanțarea componentei publice a balanței economisire-investiții (care a atins o dimensiune record, în efortul de susținere a economiei afectate de criza pandemică), în anul 2021 emisiunile de obligațiuni guvernamentale s-au restrâns, astfel încât influxurile nete aferente investițiilor de portofoliu (3,1 miliarde euro) au reprezentat mai puțin de un sfert din valoarea aferentă anului 2020. În schimb, reducerea contribuției pozitive a sectorului privat

În consecință, în anul 2021 datoria externă totală s-a majorat cu 6,2 la sută comparativ cu anul anterior, soldul său atingând 134,6 miliarde euro. Cu toate acestea, presiunea asociată onorării acestora a marcat o ușoară diminuare. Astfel, din perspectiva capacității de rambursare, raportul datoriei externe brute față de PIB s-a redus cu 1,9 puncte procentuale (până la 56 la sută), iar cel față de exporturile de bunuri și servicii cu 18,6 puncte procentuale (până la 137,2 la sută). Totodată, România și-a menținut poziția confortabilă din perspectiva

Piața muncii

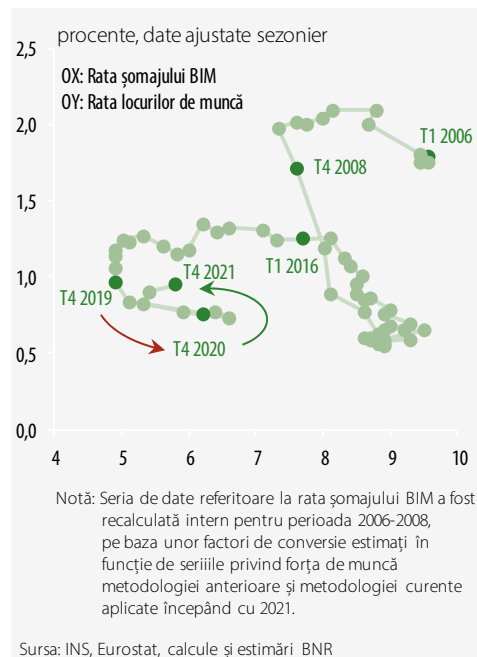
Condițiile de pe piața muncii s-au îmbunătățit pe parcursul anului 2021, odată cu redresarea activității economice, dar și cu adaptarea mediului de afaceri la noul context pandemic. Schemele de retenție a forței de muncă au continuat să joace un rol în limitarea disponibilizărilor, însă recurgerea companiilor la acest sprijin a scăzut față de momentul de vârf al crizei sanitare, măsurile fiind mai țintite spre sectoarele/firmele afectate direct de restricțiile impuse de autorități – de pildă, pe parcursul anului 2021 au fost încadrați în aceste scheme circa 1,2 la sută dintre angajați (în medie), față de trimestrul II 2020 (perioada de vârf a crizei), când beneficiarii reprezentau aproape 12 la sută din numărul de angajați.

Grafic 1.18
Evoluția numărului de salariați din economie

Efectivul de salariați din economie s-a majorat cu aproape 1 la sută în 2021, finele anului marcând depășirea nivelului pre-pandemic și atingerea unui maxim istoric al seriei disponibile. Redresarea nu a fost însă una uniformă și nu a caracterizat toate sectoarele, noul climat economic aducând și o anumită modificare a necesităților de personal. O cerere ridicată de forță de muncă a continuat să se manifeste în domeniile compatibile cu distanțarea fizică sau cu munca la distanță, precum construcțiile, serviciile de curierat, IT (sectorul

fiind stimulat și de accelerarea procesului de digitalizare/automatizare), dar și în activități esențiale, precum sectorul sanitar – în aceste cazuri numărul salariaților a depășit vizibil nivelul pre-pandemic. O revenire a schemelor de personal s-a observat și în comerț și HoReCa, revirimentul cererii în aceste sectoare fiind probabil antrenat de relativa relaxare a restricțiilor, dar și de o adaptare a firmelor de profil la noul context pandemic. În schimb, în alte sectoare din sfera serviciilor, precum transport și depozitare, intermediari financiare, tranzacții imobiliare și activități recreative, angajările au fost mai degrabă lente, iar industria a evoluat destul de modest pe ansamblu, disponibilizări ample având loc în industria ușoară, pe fondul închiderii unor capacități de producție, și în sectorul auto, în parte ca urmare a automatizării procesului de fabricație (noile modele de automobile permit un nivel de robotizare mai ridicat); o excepție notabilă a reprezentat sectorul echipamentelor electrice, dată fiind extinderea alertă a cererii de bunuri de folosință îndelungată (Grafic 1.18).

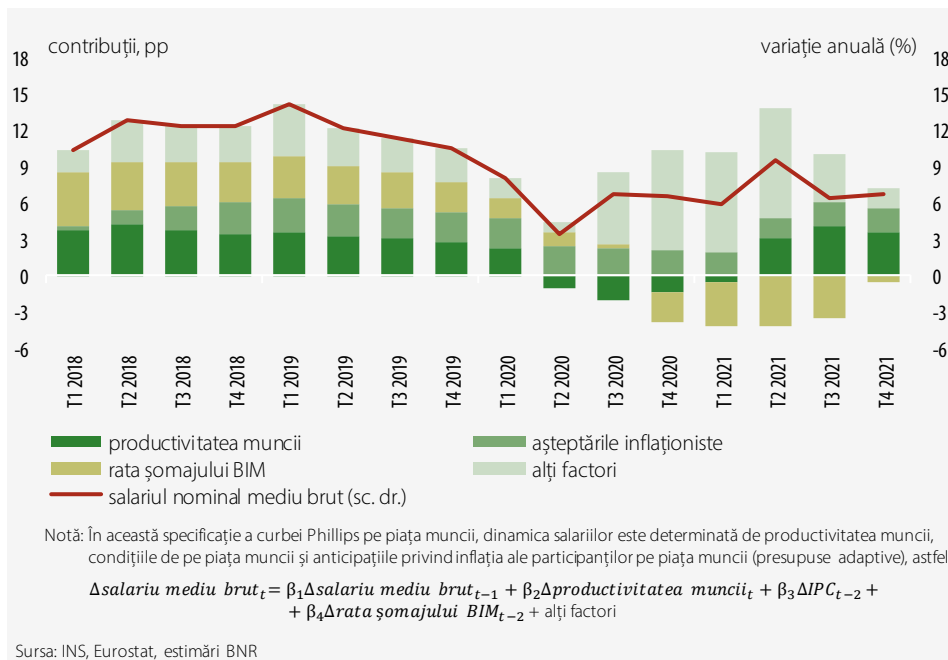
Grafic 1.19
Curba Beveridge

5,8 la sută. În condițiile unei creșteri a ocupării, extinderea ofertei de forță de muncă în această perioadă a reflectat în bună măsură tranziția în populația activă a unor persoane inactive, dar apte de muncă. În același timp, menținerea ratei șomajului BIM peste minimul de 4,9 la sută atins în 2019 poate semnala accelerarea unor schimbări structurale în economie, respectiv distrugerea permanentă a unor locuri de muncă în industrie concomitent cu extinderea schemelor de personal în alte sectoare economice, în unele cazuri cu lucrători extracomunitari (creștere cu 67 la sută a contingentului în 2021, până la 50 000 de persoane, urmată de o dublare în anul 2022). Capacitatea economiei de a crea locuri de muncă s-a extins gradual pe parcursul anului, rata locurilor de muncă vacante majorându-se până aproape de nivelul prepandemic. Dincolo de influențele de factură structurală (creșterea ratei de activitate, realocarea resurselor în economie), mișcările indicatorilor au fost în principal ciclice, de-a lungul pantei curbei Beveridge, și sunt specifice fazei de revenire a ciclului economic. Schemele de sprijin de pe piața muncii au avut un rol important în aceste evoluții, în contextul în care companiile au avut posibilitatea de a reține capitalul uman, fiind astfel limitate efectele procesului costisitor de disponibilizare în perioada de recesiune și de reangajare și instruire în faza de revenire (Grafic 1.19).

Ritmul de creștere a salariilor s-a menținut moderat în anul 2021, la circa 7 la sută (în apropiere de nivelul de 6,4 la sută consemnat în anul 2020 și sensibil sub pragul de 13 la sută înregistrat în 2019). Îmbunătățirea productivității muncii, odată cu revenirea rapidă a activității economice, a avut un efect pozitiv asupra dinamicii salariale, în timp ce schimbarea condițiilor de pe piața muncii are, în general, o acțiune întârziată, contribuția negativă observată în decursul anului 2021 reflectând de fapt situația nefavorabilă ce a caracterizat anul 2020. Totodată, s-a remarcat o influență pozitivă semnificativă din partea unor factori exogeni mecanismului de stabilire a salariilor, care poate fi asociată sprijinului financiar acordat de autorități pentru retenția forței de muncă, unor efecte compoziționale, bonusurilor acordate personalului medical implicat în tratarea pacienților infectați cu noul tip de coronavirus sau în procesul de

Totodată, indicatorii care evaluează gradul de relaxare/tensionare a condițiilor de pe piața muncii, respectiv raportul între rata locurilor de muncă vacante și rata șomajului și respectiv deficitul de forță de muncă perceput de companii (extras din sondajul DG-ECFIN), s-au majorat gradual în decursul anului 2021, însă au continuat să se plaseze la un nivel inferior celui consemnat înaintea izbucnirii pandemiei. Rata șomajului BIM a afișat evoluții mixte în 2021, înscriindu-se în prima parte a anului pe o traiectorie descendentă, pe parcursul verii coborând la 5,4 la sută, semnificativ sub valoarea de peste 6 la sută pe care se poziționase de la debutul pandemiei, pentru ca în trimestrul IV să urce la

vaccinare, dar și rigidității salariilor. În ceea ce privește sectorul bugetar, efectele de demonstrație asupra sectorului privat sunt evaluate a fi în diminuare, în contextul plafonării salariilor la sfârșitul anului 2020 (Grafic 1.20).

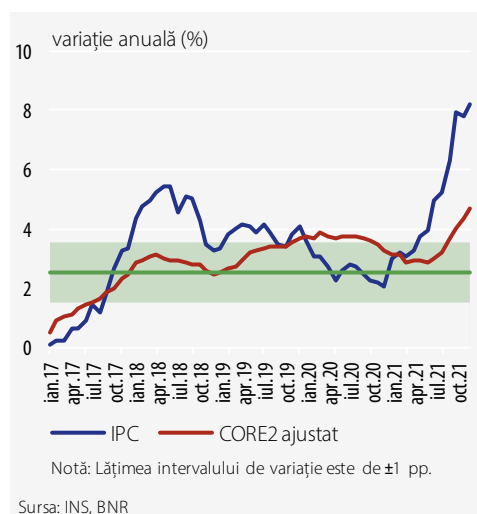

2.2. Prețuri și costuri

Prețuri de consum

Rata anuală a inflației IPC a crescut semnificativ pe ansamblul anului 2021, depășind cu mult limita superioară a intervalului asociat țintei staționare (8,19 la sută în

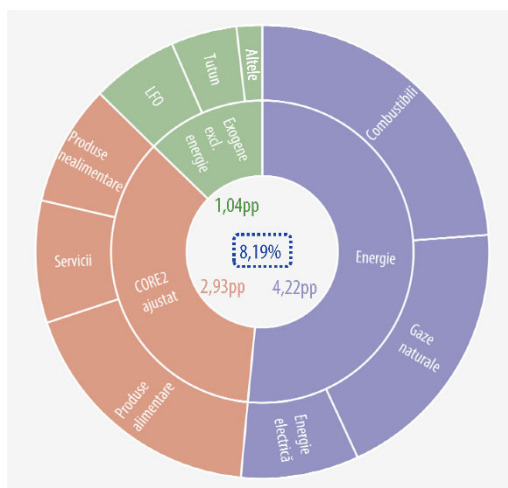
decembrie 2021, cu 6,13 puncte procentuale peste nivelul consemnat cu 12 luni în urmă), Grafic 1.21. Cea mai relevantă evoluție din perspectiva traiectoriei inflației a reprezentat-o manifestarea unei multitudini de șocuri pe segmentul energiei, atât pe partea cererii, cât și pe cea a ofertei, ale căror efecte asupra prețurilor au fost potențate de mecanismele de funcționare a piețelor europene de profil, care dată fiind integrarea se aplică și în România.

Cererea globală de bunuri energetice a cunoscut o redresare alertă odată cu relaxarea graduală a celor mai multe restricții impuse în contextul pandemiei,

care a antrenat revirimentul activității industriale. Pe piața europeană a gazelor naturale, aceasta s-a suprapus unui nivel mai redus al stocurilor la începutul sezonului rece față de cel consemnat în anul precedent, pe fundalul declinului natural al

producției în unele zone gazifere relevante, dar și al imposibilității suplimentării cantităților importate de la principalul furnizor. Efectele s-au propagat pe piața energiei electrice, cu atât mai mult cu cât termocentralele care utilizează acest tip de combustibil au jucat un rol important în mixul energetic în anul 2021, suplinind producția deficitară de electricitate din surse hidro și eoliene, cauzată de condițiile meteorologice adverse, precum și de închiderea unor termocentrale pe cărbune²³, pe fondul politicilor comunitare destinate accelerării tranziției către o economie verde. Acestea din urmă au exercitat de altfel presiune suplimentară asupra costului de producție a energiei din combustibili fosili, împingând cotațiile certificatelor de emisii de carbon către niveluri semnificativ superioare. În acest context, prețurile pe piețele *en gros* europene au atins valori de până la cinci, respectiv șase ori, mai mari pentru electricitate și gaze naturale la finalul anului 2021 față de sfârșitul anului 2020. În cazul combustibililor, cotația Brent a consemnat o valoare medie de 71 USD/baril pe ansamblul anului 2021 (față de circa 43 USD în anul anterior), susținută de revenirea puternică a cererii la nivel global, concomitent cu menținerea la cote relativ reduse a producției în cadrul OPEC+. Pe segmentul non-carburanți, ascensiunea prețurilor a reflectat reducerea treptată a ofertei interne de masă lemnoasă în ultimii ani, precum și manifestarea unor efecte asociate cererii pentru surse alternative de energie.

Grafic 1.22
Contribuții la rata anuală
a inflației IPC (decembrie 2021)

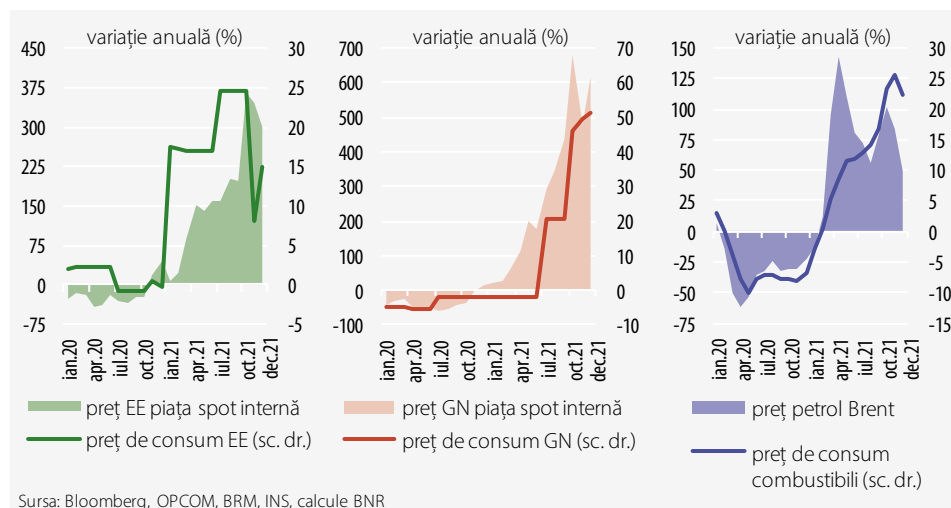
Impactul asupra dinamicii IPC a fost semnificativ (Grafic 1.22); componenta „energie”²⁴, cu o pondere de circa 16,5 la sută din coșul de consum, a generat mai mult de jumătate din rata anuală a inflației înregistrată în decembrie 2021 și 80 la sută din creșterea acesteia pe parcursul anului (6,3 puncte procentuale). În cazul utilităților, schema de plafonare și compensare a facturilor, intrată în vigoare în luna noiembrie 2021, a limitat impactul evoluțiilor

descrise anterior în prețurile finale, estimările contrafactice indicând o rată a inflației cu circa 0,8 puncte procentuale mai ridicată la sfârșitul anului în absența acestor măsuri. Dacă în cazul gazelor naturale fuseseră deja implementate o serie de actualizări ale contractelor în intervalul iulie-noiembrie ca urmare a modificării condițiilor de piață, pentru energia electrică cea mare parte a acestora urmau să aibă loc la începutul anului 2022 – la un an de la liberalizarea completă a acestei piețe; de altfel, impactul schemei de sprijin s-a majorat semnificativ la începutul noului an, depășind 6 puncte procentuale, mai ales în condițiile în care în luna februarie 2022 a intrat în vigoare o versiune mai permisivă a acesteia. Pe parcursul anului 2021, facturile pentru gaze naturale s-au scumpit cu 51,6 la sută, iar cele pentru energie electrică cu 14,9 la sută. În același timp, prețurile combustibililor au avansat cu

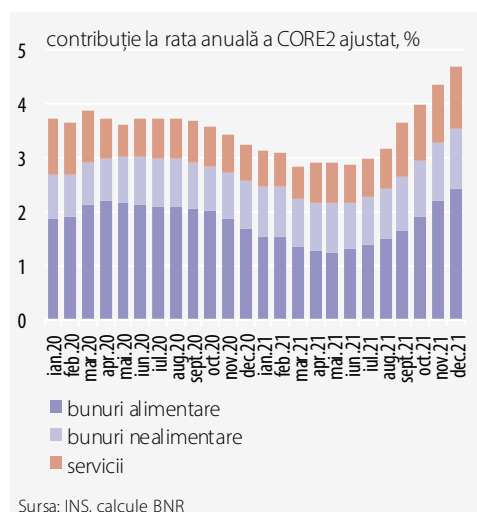
²³ Spre finalul anului, nivelurile prohibitive atinse de prețul gazelor naturale a condus chiar la redeschiderea termocentralelor pe bază de cărbune.

²⁴ Alcătuită din gaze naturale, electricitate și combustibili.

22,4 la sută, reflectând scumpiri ample atât în cazul carburanților, cât și în cel al combustibililor solizi (Grafic 1.23).

Grafic 1.23
Prețurile energiei

Grafic 1.24
Principalele componente ale inflației de bază CORE2 ajustat

Dinamica anuală a CORE2 ajustat a fost relativ stabilă în prima jumătate a anului 2021, oscilând în jurul valorii de 3 la sută, în condițiile în care segmentul serviciilor continua să resimtă efectele nefavorabile ale restricțiilor de mobilitate asociate gestionării crizei medicale, iar cel al bunurilor era marcat de efecte de bază asociate scumpirilor ample ale unor produse de strictă necesitate la izbucnirea pandemiei (cererea pentru acestea s-a majorat accelerat la momentul respectiv, pe un fond de panică). Începând cu trimestrul III 2021 însă, panta ascendentă a traiectoriei

urmate de inflația de bază s-a accentuat, indicatorul încheind anul la 4,7 la sută (+1,4 puncte procentuale față de valoarea din decembrie 2020). Schimbarea abruptă de tendință a avut la bază aproape exclusiv elemente de natura ofertei (cu impact semnificativ și asupra indicatorului agregat al presiunilor inflaționiste de la nivelul economiei – detalii în Caseta 3), respectiv creșterea costurilor companiilor, în special cele cu energia, dar și a altor inputuri, pe fondul sincopelor persistente în lanțurile internaționale de valoare adăugată (Grafic 1.24). Șocul energetic s-a transmis cu rapiditate în prețurile finale pe toate cele trei componente ale inflației de bază începând cu luna septembrie, magnitudinea sa făcându-l dificil de absorbit în marjele companiilor. Conform estimărilor interne, în semestrul II al anului, acesta a adus cel puțin jumătate de punct procentual în plus la inflația de bază, calculele pe baza seriilor istorice subestimând cel mai probabil acest impact, dată fiind amplitudinea fără precedent a șocului. Condițiile de cerere din economie au jucat un rol relativ modest în evoluția inflației de bază în anul 2021, deviația PIB de la nivelul potențial fiind doar ușor pozitivă pe tot parcursul anului. De asemenea, costurile cu forța de

muncă nu au exercitat presiuni – deși redresarea economiei a antrenat mișcări ascendente ale indicatorilor referitori la gradul de tensionare/relaxare a pieței muncii, valorile maxime atinse în cursul anului au fost net inferioare celor din perioada prepandemică.

Caseta 3. Harta termică a presiunilor inflaționiste din economie

Prezentarea indicatorilor economici sub forma graficelor de tip hartă termică (engl. *heat map*) a devenit o procedură tot mai uzitată în rândul băncilor centrale, de natură a facilita interpretarea semnalelor transmise de un număr ridicat de variabile economice. Acest instrumentar beneficiază de utilizări multiple, de la monitorizarea activității economice²⁵, la evaluarea sănătății sistemului financiar²⁶ și până la cuantificarea presiunilor asupra evoluției prețurilor²⁷.

În cadrul regimului de țintire a inflației, cum este cel practicat de BNR, identificarea timpurie a posibilelor surse de abatere a ratei inflației de la nivelul țintei este o condiție necesară în vederea asigurării unui caracter prospectiv al politicii monetare, care să permită o contracarare eficientă a acestora, inclusiv prin evitarea dezancorării anticipațiilor inflaționiste de la nivelul țintei de inflație. În acest context, în cadrul analizei de față este ilustrată monitorizarea, prin intermediul unui grafic de tip hartă termică, a unui portofoliu de 24 de indicatori (la frecvență lunară) relevanți pentru dinamica prețurilor din România. Aceștia pot fi împărțiți în patru categorii: măsuri ale inflației de bază, anticipații inflaționiste, presiuni inflaționiste asociate mediului intern, respectiv celui extern.

Prima categorie enumerată include trei măsuri de inflație construite în scopul reflectării presiunilor inflaționiste persistente de la nivelul economiei, în contextul în care indicele prețurilor de consum (IPC) înglobează și efectele unor factori cu caracter tranzitoriu²⁸. Acestea au fost selectate fie din suita de măsuri prezentate în *Caietul de studii BNR nr. 19/2007*, „Modalități de cuantificare a inflației de bază. Analiză comparativă: cazul României” (i.e. măsura „IPC medie trunchiată”²⁹), fie din setul extins de măsuri care a fost dezvoltat ulterior publicării *Caietului de studii* mai sus menționat (i.e. măsura „supercore”³⁰ și măsura „IPC persistent”³¹). În vederea

²⁵ A se vedea cazul Letoniei (<https://www.fdp.gov.lv/en/publications-and-reports/monitoring/siltuma-karte>) sau al Turciei (*Inflation Report, 2019-II* – Box 4.3. Heat Map for Economic Activity in Turkey). De asemenea, și Banca Națională a României monitorizează sub această formă o serie de indicatori privind gradul de supraîncălzire a economiei (a se vedea Caseta „Evidențe corroborative privind gradul de supraîncălzire a economiei” din *Raportul asupra inflației*, ediția din noiembrie 2017).

²⁶ A se vedea Nota Rezervei Federale a SUA din 5 august 2015 – „Mapping Heat in the U.S. Financial System: A Summary”.

²⁷ De exemplu, de către Rezerva Federală a statului Saint Louis (<https://fredblog.stlouisfed.org/2015/07/is-inflation-running-hot-or-cold/>) sau de către Banca Spaniei (Banco de España, *Economic Bulletin 4/2018* – „Composite indicators of inflationary pressures”).

²⁸ De exemplu, impactul nivelului producției agricole (raportat la o medie multianuală) asupra alimentelor cu prețuri volatile.

²⁹ Măsura „IPC medie trunchiată” exclude din coșul de consum acele componente care înregistrează cele mai mici, respectiv cele mai mari modificări de prețuri într-o anumită perioadă, ponderea elementelor eliminate însumând în cazul analizei de față 30 la sută.

³⁰ Măsura „supercore” include acele componente ale coșului de consum care prezintă o sensibilitate ridicată la ciclul economic (criteriu de selecție componente: includerea deviației PIB de la nivelul său potențial ca factor explicativ al ratei inflației componenteii îmbunătățește performanța predictivă pentru aceasta relativ la un model autoregresiv de ordinul I).

³¹ Măsura „IPC persistent” este calculată pe baza unui algoritm de ponderare a componentelor coșului de consum care depinde de persistența în timp a ratei inflației pentru fiecare componentă.

reflectării anticipațiilor inflaționiste ale agenților economici au fost folosite ca surse *Sondajul BNR derulat în rândul analiștilor bancari* privind nivelul inflației IPC la orizontul de 1 an și 2 ani, respectiv *Sondajul Comisiei Europene pentru mediul de afaceri* (balanța răspunsurilor la întrebările privind perspectivele prețurilor în industrie, comerț și servicii). Pentru a surprinde presiunile inflaționiste asociate mediului intern s-a recurs la o serie de indicatori vizând dinamica internă a activității economice și a pieței muncii, precum și pe cea a prețurilor de producție aferente bunurilor de consum. În ceea ce privește mediul extern, accentul a fost pus pe prețul materiilor prime relevante din perspectiva coșului de consum intern (mărfuri agroalimentare și petrol). De asemenea, informații utile au fost furnizate de măsura de inflație IAPC exclusiv energie din zona euro și de cursul de schimb EUR/RON, variabile importante din perspectiva dinamicii prețurilor bunurilor din import. Întregul set de indicatori monitorizați este prezentat în Tabelul A.

Grupă indicator	Indicator	Număr indicatori	Sursa
Măsurile ale inflației de bază	„Supercore”; „Medie trunchiată”; „IPC persistent”	3	INS, calcule BNR
Anticipații inflaționiste	Anticipații inflaționiste privind rata anuală a inflației IPC la orizont de 1 an, respectiv 2 ani; Perspective privind evoluția prețurilor în industrie (bunuri consum; industria alimentară*), comerț (comerț cu amănuntul, cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete; comerț cu bunuri alimentare*), servicii	7	BNR (Sondaj lunar în rândul analiștilor bancari), CE (Sondaj lunar privind mediul de afaceri)
Presiuni inflaționiste interne	Producția industrială; Cifra de afaceri în comerțul cu amănuntul (bunuri alimentare și nealimentare, exclusiv combustibili); Cifra de afaceri din serviciile de piață prestate populației; Rata șomajului BIM; Salariul net real în sectorul privat; Prețuri de producție pe piața internă (industria energetică, industria bunurilor alimentare și nealimentare)	9	INS, Eurostat, calcule BNR
Presiuni inflaționiste externe	Cotații materii prime (mărfuri agroalimentare, petrol); IAPC zona euro exclusiv energie; Curs de schimb nominal EUR/RON	5	BCE, Eurostat, BNR

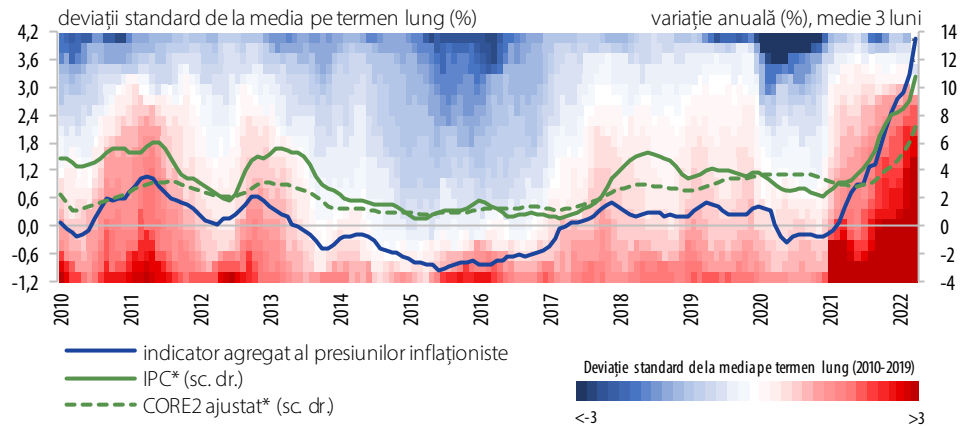
*) componenta alimentară a fost considerată distinct în contextul importanței acesteia în coșul de consum (pondere de 32 la sută)

În raportarea variabilelor s-a utilizat abordarea standard din literatura de specialitate, respectiv acestea au fost exprimate ca deviații standard ale dinamicii anuale³² – exprimată ca medie pe trei luni în vederea evitării semnalelor fals pozitive sau negative privind un eventual punct de inflexiune în evoluția inflației – de la valoarea medie pe termen lung. Aceasta din urmă, calculată pe o perioadă de 10 ani, a fost determinată pentru intervalul 2010-2019, în vederea evitării distorsiunilor generate de șocul pandemic. Pentru facilitarea interpretării semnalelor transmise de setul de variabile analizate, a fost determinat și un *indicator agregat*, ca medie aritmetică a variabilelor utilizate în analiză (și prelucrate conform metodologiei descrise

Tabel A
Indicatori monitorizați în vederea identificării presiunilor (dez)inflaționiste de la nivelul economiei

³² Cu excepția indicatorilor utilizați pentru a reflecta anticipațiile inflaționiste ale agenților economici și rata șomajului BIM, care au fost incluși în analiză ca date în nivel.

anterior)³³. Graficul A prezintă presiunile inflaționiste din economia României, așa cum sunt ele surprinse de variabilele analizate, pentru perioada ulterioară crizei financiare globale, respectiv intervalul ianuarie 2010 – aprilie 2022.

*) exclude efectele de runda I ale modificărilor cotelor TVA

Notă: Variabilele analizate sunt reprezentate în ordinea crescătoare a semnalelor transmise conform unui cod de culori. Astfel, pentru fiecare perioadă, cu roșu sunt semnalizate presiunile inflaționiste (valoarea indicatorului se plasează peste media pe termen lung, respectiv sub aceasta în cazul ratei șomajului BIM), iar cu albastru, presiunile dezinflaționiste (valoarea indicatorului se plasează sub media pe termen lung, respectiv peste aceasta în cazul ratei șomajului BIM). Intensitatea semnalelor transmise de către fiecare variabilă privind presiunile inflaționiste/dezinflaționiste din economie este corelată cu intensitatea culorii (culorile cele mai intense corespund celor mai mari abateri standard în valoare absolută).

Sursa: BCE, Eurostat, INS, calcule BNR

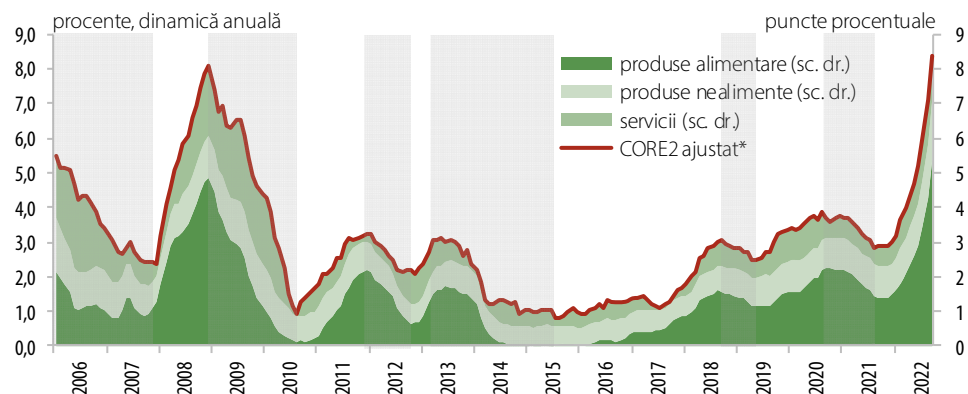
Grafic A
Harta termică a presiunilor
inflaționiste din economie

Analiza vizuală a hărții termice permite identificarea corespondenței dintre semnalele transmise de indicatori și evoluția ratei inflației IPC, exclusiv efectele de runda I ale modificărilor cotelor TVA. Astfel, prima parte a perioadei analizate este caracterizată de două episoade importante de creștere a inflației, martie 2010 – mai 2011, respectiv mai 2012 – ianuarie 2013, semnalizate prin predominanța semnalelor inflaționiste (culoarea roșie din grafic). Acestea sunt asociate cu precădere creșterii cotațiilor materiilor prime pe piețele internaționale, reflectate și de majorările prețurilor interne de producție a bunurilor de consum, dar și de anticipațiile inflaționiste ale agenților economici, inclusiv în contextul unor majorări ale prețurilor unor produse cu caracter administrat la acea perioadă (prețurile energiei electrice și gazelor naturale). Aceste două episoade sunt succedate de o perioadă mai lungă caracterizată prin niveluri reduse ale ratei inflației, în ciuda unei activități economice relativ robuste pe plan intern, dar pe fondul mediului dezinflaționist global (culoarea albastru din grafic) și al creșterii importanței relative a factorilor externi în explicarea dinamicii prețurilor interne³⁴. Începând cu anul 2017 și până la debutul crizei pandemice, se observă un nou puseu inflaționist asociat intensificării presiunilor inflaționiste interne, reflectate

³³ Având în vedere impactul major (și singular la nivelul perioadei analizate) pe care șocul pandemic l-a avut asupra dinamicii unui subset de indicatori dintre cei monitorizați, i.e. producția industrială, cifra de afaceri din serviciile de piață prestate populației și prețul petrolului Brent, în contextul restricțiilor de mobilitate impuse odată cu debutul primului val pandemic (martie-aprilie 2020), dar și al ridicării ulterioare totale/parțiale a acestor restricții (cu precădere în perioada mai-august 2020), în calculul indicatorului agregat al presiunilor inflaționiste din economie dinamica anuală a variabilelor menționate a fost exclusă în intervalul martie 2020-iulie 2021, fiind tratată ca *outlier*.

³⁴ Pentru detalii a se consulta Caseta 1 „Importanța factorilor externi în evoluția inflației interne” din *Raportul asupra inflației*, ediția din august 2016, și Caseta 2 „Relația dintre nivelul activității economice și inflație” din *Raportul asupra inflației*, ediția din mai 2017.

inclusiv la nivelul indicatorilor specifici pieței muncii (minime istorice ale nivelului ratei șomajului BIM, dinamică robustă a câștigurilor salariale din sectorul privat). Restricțiile de mobilitate impuse ulterior izbucnirii crizei sanitare au condus la o prăbușire a activității economice de la nivel global, precum și la o reducere semnificativă a prețurilor produselor energetice, inclusiv petrol, a cărui evoluție a fost reflectată și de prețul intern al combustibililor. În acest context, rata anuală a inflației IPC a intrat pe o pantă descendentă, în pofida menținerii ratei inflației CORE2 ajustat la niveluri relativ înalte (în cazul acesteia din urmă, în perioada de debut a pandemiei, presiunile dezinflaționiste accentuate, ca urmare a ajustării semnificative a cererii interne, au fost contrabalansate de cele inflaționiste asociate perturbării lanțurilor globale de producție și distribuție a alimentelor și bunurilor durabile, dar și de majorarea sensibilă a cererii de bunuri de uz curent). Ridicarea (parțială) a restricțiilor de mobilitate începând cu a doua jumătate a anului 2020 a condus la reversarea tendinței descendente a inflației *headline*. Accelerarea acesteia din a doua jumătate a anului 2021 și prima parte a anului 2022, reprezentând cel mai amplu episod de creștere a prețurilor din perioada regimului de politică monetară de țintire a inflației (adoptat în august 2005), este atribuită majorării alerte a prețurilor bunurilor energetice, suprapusă unor șocuri suplimentare de ofertă, resimțite la nivel global (majorări substanțiale ale cotațiilor produselor agroalimentare, sincope în lanțurile globale de producție și aprovizionare). Aceste evoluții nefavorabile au fost exacerbate de conflictul din Ucraina.

*) exclude efectele de runda I ale modificărilor cotelor TVA

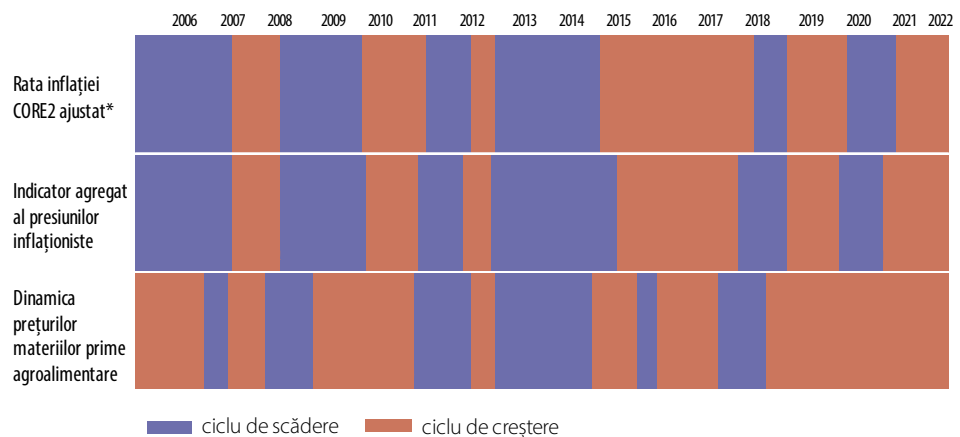
Notă: Benzile gri marchează cicluri dezinflaționiste.

Sursa: INS, calcule BNR

Grafic B
Rata inflației CORE2 ajustat* –
descompunere pe subcomponente

În ceea ce privește indicatorul agregat al presiunilor inflaționiste, acesta prezintă un grad ridicat de corelație atât cu inflația *headline*, cât și cu inflația CORE2 ajustat (în jurul valorii de 80 la sută). În cazul acesteia din urmă, gradul de corelație crește pentru *lag*-uri ale indicatorului agregat al presiunilor inflaționiste (nivelul maxim fiind atins în cazul *lag*-ului 3). Acest aspect sugerează un potențial caracter anticipativ al indicatorului pentru evoluția inflației CORE2 ajustat. În acest context, Graficul C prezintă, pentru perioada de după adoptarea regimului de politică monetară de țintire a inflației, ciclurile de creștere/scădere înregistrate de rata inflației CORE2 ajustat, exclusiv efectele de runda I ale modificărilor cotelor TVA, indicatorul agregat al presiunilor inflaționiste și, respectiv, dinamica prețurilor

materiilor prime agroalimentare. Aceasta din urmă a fost selectată în contextul relevanței pentru componenta alimentară a coșului de consum³⁵, care adeseori imprimă evoluția ratei inflației CORE2 ajustat (Grafic B). Ciclurile (dez)inflaționiste sunt definite ca o perioadă de minimum șase luni de (scăderi) creșteri consecutive ale indicatorilor analizați, precedată și succedată de o perioadă de (creșteri) scăderi consecutive ale acestora cu o durată de asemenea de minimum șase luni³⁶. Indicatorul agregat a oferit semnale timpurii cu privire la punctele de „cotitură” în evoluția inflației CORE2 ajustat cu mai mare acuratețe în cazul ciclurilor dezinflaționiste (în medie cu trei luni), în timp ce în cazul ciclurilor inflaționiste, dinamica prețurilor materiilor prime agroalimentare a avut un caracter anticipativ mai pronunțat.

*) exclude efectele de runda I ale modificărilor cotelor TVA

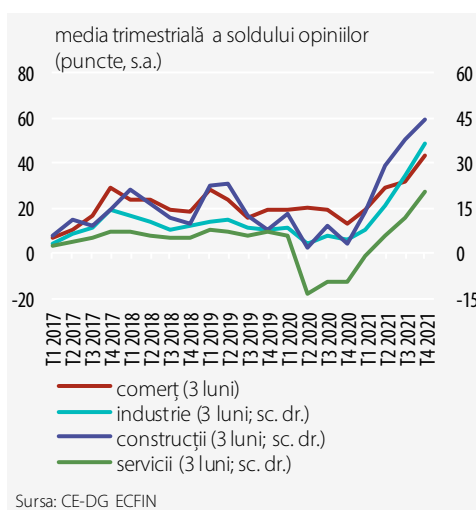
Sursa: INS, BCE, calcule BNR

Grafic C
Alternanța ciclurilor inflaționiste vs. dezinflaționiste în cazul indicatorilor selectați

În concluzie, evoluția recentă a indicatorilor monitorizați indică o amplificare fără precedent pentru perioada aferentă regimului de politică monetară de țintire a inflației a presiunilor care acționează în sensul creșterii prețurilor, în contextul unui climat global dominat de șocuri inflaționiste multiple și sincronizate de natura ofertei. Aceste evoluții sunt reflectate în nivelurile record pentru perioada menționată înregistrate în ultimele luni de dinamica anuală a IPC. Indicatorul agregat al presiunilor inflaționiste (informativ privind debutul perioadelor de reducere a ratei inflației), plasat, de asemenea, la valori record și pe o pantă ascendentă, indică continuarea evoluțiilor nefavorabile și în perioadele imediat următoare.

³⁵ Componenta alimentară are o pondere de 32 la sută în IPC, respectiv de 41 la sută în indicele CORE2 ajustat.

³⁶ Deși nu există un consens în literatura de specialitate privind durata unui ciclu (dez)inflaționist, perioada de șase luni se află printre criteriile cele mai des întâlnite și, în plus, pare să surprindă cu suficientă acuratețe evoluția ciclică a inflației CORE2 ajustat, ciclurile identificate având o magnitudine de minimum 0,5 puncte procentuale.

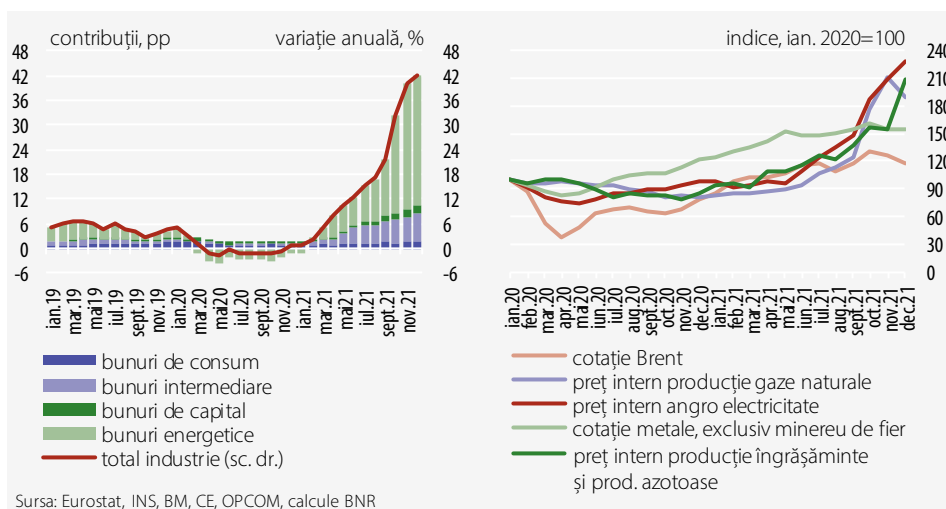

Grafic 1.25
Anticipații privind evoluția prețurilor

Anticipațiile inflaționiste ale agenților economici au evoluat în linie cu rata observată a inflației, soldurile conjuncturale înregistrând majorări succesive în cazul tuturor celor patru categorii de agenți (din industrie, comerț, servicii, construcții), Grafic 1.25. În paralel, așteptările analiștilor bancari pe orizont de un an, respectiv doi ani, au suferit ajustări ascendente repetate, depășind la finalul anului limita superioară a intervalului-țintei în ambele cazuri.

Prețuri de producție

Anul 2021 a marcat intrarea dinamicii anuale a prețurilor producției industriale pentru piața internă pe o traiectorie puternic ascendentă, încheind intervalul la cea mai ridicată valoare a seriei de date disponibile (42,3 la sută, față de 0,7 la sută la finele anului precedent). Saltul de dinamică s-a produs cu precădere sub acțiunea factorilor de natura ofertei, reflectată în creșterea alertă a cotațiilor materiilor prime și ale altor inputuri (Grafic 1.26).

Grafic 1.26
Prețurile producției industriale pentru piața internă și factorii determinanți

Bunurilor energetice le revine principala contribuție la accelerarea dinamicii anuale a prețurilor producției industriale, reîntrarea puternică a ritmurilor anuale corespunzătoare acestei grupe în teritoriul pozitiv (+40,9 puncte procentuale, până la 35,3 la sută) fiind determinată decisiv de creșterea exponențială a cotațiilor gazelor naturale și energiei electrice, în special în a doua jumătate a anului. Astfel, cotațiile *spot* pe piețele interne *en gros* ale acestora au înregistrat majorări, în medie, de patru ori (gaze naturale), respectiv de trei ori (energie electrică), față de anul anterior, în linie cu tendința de pe piețele externe. Alături de factorii externi, asupra acestei evoluții și-au pus amprenta și factorii interni, în România peisajul fiind relativ similar celui comunitar (stocuri mici și declin natural al producției interne în cazul gazelor naturale, respectiv ofertă redusă de energie electrică, majorare amplă a costurilor de producție pentru centralele pe

bază de combustibili fosili). O influență inflaționistă a revenit și sectorului de prelucrare a hidrocarburilor, evoluția reflectând scumpirea petrolului Brent.

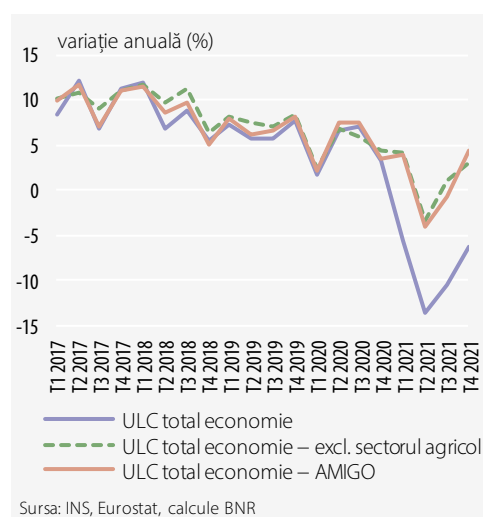
Accelerări de ritm au consemnat și prețurile bunurilor de capital și intermediare (cu 2,1 puncte procentuale, respectiv 12,7 puncte procentuale), efectul escaladării prețurilor bunurilor energetice fiind dublat de traiectoria ascendentă a cotațiilor altor materii prime și materiale, inclusiv pe fondul blocajelor din lanțurile de aprovizionare. Astfel, raționalizarea energiei electrice în China (ca urmare a eforturilor autorităților de reducere a poluării, precum și a scumpirii cărbunelui) a condus la diminuarea puternică a producției de aluminiu (una dintre cele mai energointensive industrii) și, prin urmare, la ascensiunea cotației acestuia. În plus, cotațiile altor metale (nichel, zinc, litiu), folosite cu precădere în industria electronică, s-au situat la niveluri apropiate de maximele istorice. Creșterea exponențială a prețurilor gazelor naturale a condus spre sfârșitul intervalului la reducerea ofertei de îngrășăminte la nivel global³⁷ și la scumpirea semnificativă a acestora, cu repercusiuni asupra cotațiilor materiilor prime agricole.

Rata anuală de creștere a prețurilor de producție s-a majorat gradual pe parcursul anului și pe segmentul bunurilor de consum, ajungând la 7,3 la sută în decembrie 2021; o contribuție importantă a revenit industriei alimentare, unde dinamica anuală a prețurilor a ajuns la 10,2 la sută la finalul anului.

Costuri unitare cu forța de muncă

Costurile unitare cu forța de muncă pe ansamblul economiei s-au contractat sensibil în anul 2021, cu aproape -9 la sută (comparativ cu o dinamică de circa +5 la sută în anul anterior), însă factorii de influență au ținut mai puțin de contextul economic

(revenirea activității economice) și mai mult de modificarea metodologică intervenită la nivelul indicatorului privind populația ocupată (respectiv excluderea unui număr considerabil de persoane care produc bunuri agricole destinate exclusiv sau majoritar autoconsumului din categoria persoanelor ocupate). Ajustând seria pentru acest efect³⁸, amplitudinea corecției descendente se reduce considerabil, rata anuală de creștere a costului unitar cu forța de muncă situându-se în jur de 1 la sută (Grafic 1.27).

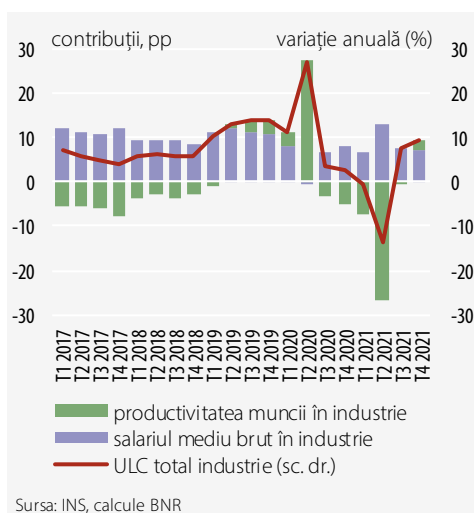

Grafic 1.27
Costurile unitare cu forța de muncă pe total economie

³⁷ China a restricționat exporturile și unii producători importanți din Europa și-au redus activitatea.

³⁸ Seria de date privind ocuparea forței de muncă potrivit metodologiei conturilor naționale nu a fost încă revizuită, astfel că cifrele aferente anului 2021 nu sunt momentan comparabile cu valorile din anii anteriori. Având în vedere că Indicatorii din *Ancheta Forței de Muncă în Gospodăria (AMIGO)* au fost recalculați până în anul 2009 pentru determinarea indicelui ULC pe total economie, au fost utilizate datele privind populația ocupată din această cercetare statistică.

Și în industrie variația anuală a costurilor salariale unitare s-a temperat pe ansamblul anului 2021 până la 1 la sută (-9 puncte procentuale comparativ cu 2020; Grafic 1.28). Totuși, în a doua jumătate a anului activitatea industrială a fost puternic afectată de blocajele manifestate pe lanțurile globale de producție și de creșterea costurilor de producție, îndeosebi a celor cu energia, fapt care a generat valori cu două cifre ale

Grafic 1.28
Costurile salariale unitare
în industrie

indicatorului (peste 15 la sută) în industrii producătoare de bunuri intermediare (prelucrarea lemnului, chimie, fabricarea echipamentelor electrice), de capital (auto), dar și de consum (mobilă). Creșteri moderate ale costurilor salariale unitare în semestrul II al anului 2021 (de circa 5 la sută în termeni anuali) au continuat să fie vizibile însă în industria alimentară și industria ușoară; în acest ultim caz, disponibilizările masive de personal de la începutul pandemiei, concomitent cu o revigorare ușoară a cererii în perioada recentă, au condus

la un raport mai echilibrat între dinamica productivității muncii și cea a costurilor salariale.

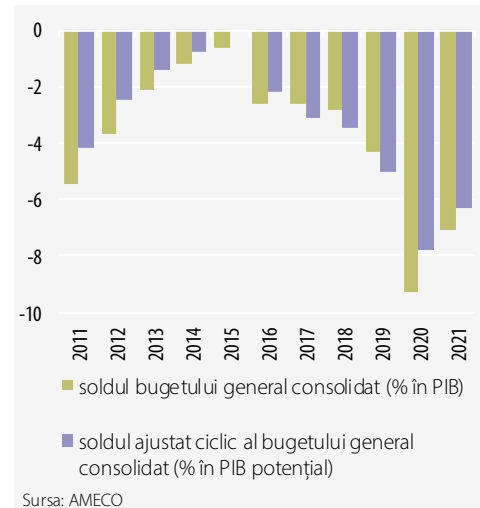
2.3. Evoluții fiscal-bugetare

Ponderea în PIB a deficitului bugetului general consolidat măsurat conform metodologiei SEC 2010 a consemnat o ajustare de proporții în anul 2021 (-2,2 puncte procentuale comparativ cu finele anului 2020), nivelul atins, de 7,1 la sută, fiind semnificativ inferior țintei de 8 la sută avute în vedere de Programul de convergență 2021-2024. O supraproperformanță relativ la ținta asumată s-a produs și în ceea ce privește nivelul deficitului bugetului general consolidat conform metodologiei naționale (*cash*), acesta (6,8 la sută din PIB) situându-se cu 0,4 puncte procentuale sub ținta de 7,2 la sută din Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2021-2023, reducerea comparativ cu deficitul de la finele anului 2020 fiind de 2,8 puncte procentuale. Scăderea mai amplă a deficitului bugetar măsurat conform metodologiei naționale (*cash*) comparativ cu cea a deficitului SEC 2010 este rezultatul diferențelor în ceea ce privește înregistrarea veniturilor aferente amânărilor la plata impozitelor acordate pe parcursul anului 2020: veniturile SEC 2010 le includ în 2020 (și într-o măsură mai mică și în 2019), corespunzător activității economice care le-a generat, în timp ce veniturile conform metodologiei naționale le reflectă în momentul încasării lor efective³⁹.

Reducerea deficitului bugetului general consolidat produsă în 2021 are deopotrivă cauze ciclice și structurale. Conform ultimelor evaluări ale Comisiei Europene,

³⁹ Conform notificării EDP din aprilie 2022, cuantumul veniturilor bugetare amânate la plată era de 12,8 miliarde lei. Dintre acestea, 10,9 miliarde lei au fost încasate efectiv în 2021, încasarea restului de 1,9 miliarde lei fiind preconizată pentru anul 2022.

îmbunătățirea poziției ciclice a economiei în contextul revenirii economice alerte din 2021⁴⁰ a contribuit cu 0,7 puncte procentuale la reducerea deficitului bugetar (Grafic 1.29). Cea mai mare parte a ajustării consemnate este însă de natură structurală, deficitul bugetar ajustat ciclic scăzând cu 1,5 puncte procentuale față de anul anterior. Reducerea dezechilibrului structural al finanțelor publice a fost

Grafic 1.29
Deficitul bugetului
general consolidat

determinată, pe de o parte, de expirarea ori de diminuarea cantumului unor măsuri de sprijin în context pandemic, dată fiind normalizarea activității economice⁴¹, iar pe de altă parte, de înghețarea salariilor din sectorul public și reducerea cheltuielilor de investiții publice finanțate din fonduri naționale.

România rămâne subiectul singurei proceduri de deficit excesiv active la nivelul Uniunii Europene, demarată în februarie 2020 în baza depășirii încă din 2019 de către deficitul bugetar a

nivelului de referință de 3 la sută din PIB corespunzător brațului corectiv al Pactului de stabilitate și creștere. Recomandarea inițială a Comisiei Europene viza corecția deficitului excesiv până la finele lui 2022, însă consecințele macroeconomice și fiscale excepționale determinate de pandemie au condus la revizuirea acesteia în iunie 2021, noul termen limită fiind finele anului 2024. Recomandarea actualizată confirmă jaloanele de ajustare din Programul de convergență 2021-2024, respectiv deficite de 8 la sută din PIB în 2021, 6,2 la sută din PIB în 2022, 4,4 la sută din PIB în 2023 și 2,9 la sută din PIB în 2024.

Veniturile bugetului general consolidat exprimate ca procent în PIB s-au majorat în 2021 cu 0,2 puncte procentuale, în timp ce cheltuielile totale au scăzut cu 2 puncte procentuale, în condițiile în care volumul fondurilor europene care tranzitează bugetul general consolidat a crescut cu 0,3 puncte procentuale (până la 1,9 la sută din PIB).

Veniturile din taxe și impozite (inclusiv contribuții sociale, exclusiv contribuții sociale imputate⁴²) exprimate ca pondere în PIB au consemnat o creștere cu 0,2 puncte procentuale (de la 26,2 la sută în 2020 la 26,4 la sută în 2021). Evoluția provine din

⁴⁰ Comisia Europeană estimează că dimensiunea deficitului de cerere s-a redus de la 4,8 la sută în 2020 la 2,5 la sută din PIB potențial în 2021.

⁴¹ Spre exemplu, cantumul cheltuielilor cu măsurile active (indemnizații acordate pe perioada suspendării contractului individual de muncă ori a reducerii numărului de ore lucrate, indemnizații acordate liber-profesioniștilor, indemnizații acordate părinților pentru supravegherea copiilor pe perioada închiderii unităților de învățământ, decontarea unei părți a salariului brut al angajaților menținuți în muncă) s-a diminuat de la 8 miliarde lei în 2020 la 2,7 miliarde lei în 2021. Pe partea veniturilor, au expirat bonificațiile acordate în 2020 pentru plata la termen a impozitului pe profit și pe venitul microintreprinderilor în cuantum de 1,1 miliarde lei.

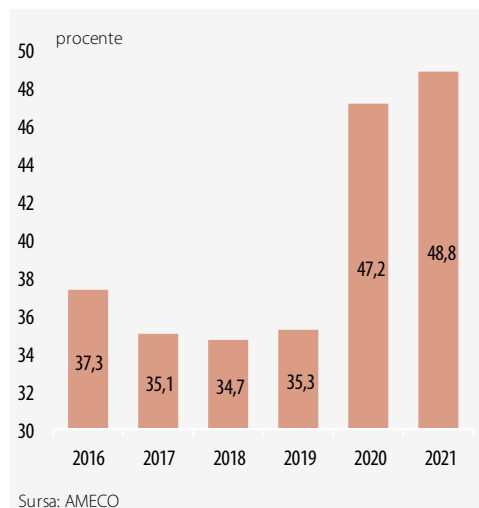
⁴² Veniturile din contribuții sociale conform SEC 2010 includ o componentă de „contribuții sociale imputate”, ce corespunde beneficiilor sociale asigurate direct de către angajatori din surse proprii, fără a fi creat un fond special în acest sens (pensile militare constituie un exemplu); contribuțiile imputate sunt egale ca valoare cu contribuțiile sociale care ar fi necesare pentru a acoperi beneficiile sociale acordate *de facto*, dar nu reprezintă încasări efective.

majorările survenite la nivelul veniturilor asociate impozitelor pe venit și avere (+0,39 puncte procentuale) și al celor din taxe pe producție și importuri (+0,35 puncte procentuale), parțial compensate de reducerea (cu 0,54 puncte procentuale) veniturilor din contribuții sociale, în condițiile în care dinamica masei salariale din economie⁴³ a fost inferioară celei a PIB nominal (7,2 la sută, comparativ cu 11,6 la sută); veniturile din taxe și impozite exprimate ca pondere în PIB rămân însă printre cele mai mici din UE, superioare doar celor ale Irlandei, la mare distanță de media europeană și chiar față de antepenultima clasată (Letonia, cu un nivel de 30,5 la sută). Veniturile nefiscale (exclusiv transferurile curente și de capital de la UE) exprimate ca procent în PIB s-au redus cu 0,3 puncte procentuale, diminuarea acestora fiind însă compensată de evoluția favorabilă mai sus menționată a absorbției de fonduri europene.

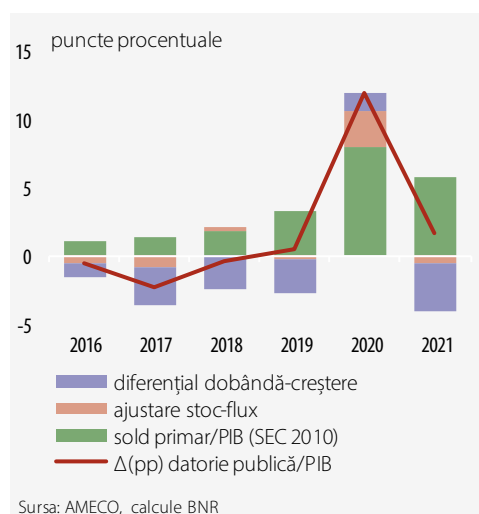
În cazul cheltuielilor bugetare exprimate ca pondere în PIB, evoluția celor primare explică în totalitate reducerea de 2 puncte procentuale consemnată, cheltuielile cu dobânzile rămânând stabile la un nivel de 1,4 la sută din PIB. Diminuările s-au

înregistrat în principal la nivelul cheltuielilor salariale (-1 punct procentual, în contextul înghețării salariilor din sectorul public), precum și la nivelul investițiilor publice și subvențiilor (ambele reducându-se cu 0,4 puncte procentuale în condițiile scăderii cheltuielilor de investiții cu finanțare națională și a celor cu măsuri de sprijin pe piața muncii). Reduceri de mai mică amploare au avut loc la nivelul transferurilor sociale (-0,2 puncte procentuale) și al consumului intermediar (-0,1 puncte procentuale), fiind însă parțial compensate de evoluția agregatului „alte cheltuieli curente” (+0,2 puncte procentuale), unde creșterea a fost determinată de majorarea transferurilor către Uniunea Europeană.

Ponderea datoriei publice în PIB a crescut în 2021, România numărându-se printre cele șapte țări din UE în care o asemenea evoluție a avut loc (celelalte fiind Bulgaria, Cehia, Germania, Letonia, Malta și Slovacia). Majorarea consemnată, de 1,6 puncte procentuale (de la 47,2 la sută în 2020

Grafic 1.30
Ponderea datoriei publice în PIB

Grafic 1.31
Descompunerea variației ponderii datoriei publice în PIB

⁴³ Reprezentată de poziția „salarii și indemnizații brute”, a componentei „remunerarea salariaților” a PIB determinat conform metodei veniturilor.

la 48,8 la sută la finele anului 2021, Grafic 1.30), se datorează în exclusivitate existenței unui deficit primar ridicat (5,7 la sută din PIB, depășit doar de Letonia și Malta în interiorul UE). Diferențialul dobândă-creștere a fost unul favorabil, pe fondul revenirii rapide a activității economice și al reducerii ratei dobânzii implicite (calculate ca raport între cheltuielile cu dobânzile și stocul de datorie de la finele anului anterior), iar ajustarea stoc-flux a fost negativă, creșterea stocului datoriei publice (cu 77,3 miliarde lei) fiind inferioară nivelului deficitului SEC 2010 cu 6,7 miliarde lei, în condițiile utilizării lichidităților acumulate în anii anteriori (Grafic 1.31).

Ponderea datoriei publice deținute de nerezidenți a înregistrat o ușoară reducere în 2021 (-1,6 puncte procentuale, de la 50,8 la sută la 48,2 la sută), concomitent însă cu o creștere a ponderii stocului de datorie publică denominată în valută (+1,1 puncte procentuale, de la 52,27 la sută la 53,34 la sută), produsă inclusiv în contextul ușoarei depreciere a leului față de euro. Emisiunile de obligațiuni pe piața externă au totalizat 7 miliarde euro, toate emisiunile vizând scadențe îndepărtate, respectiv maturități de 9 ani (2 miliarde euro), 12 ani (2 miliarde euro), 20 de ani (1,5 miliarde euro) și 21 de ani (1,5 miliarde euro). Acestea li s-au adăugat patru emisiuni de obligațiuni denominate în euro pe piața internă cu maturități situate între 2,3 ani și 5,5 ani și însumând 1,65 miliarde euro, care au refinanțat parțial emisiuni de obligațiuni de pe piața internă de 2,12 miliarde euro ajunse la scadență pe parcursul anului 2021. Maturitatea medie a stocului de datorie publică a consemnat o reducere marginală, de la 7,7 ani la finele anului 2020 la 7,4 ani la sfârșitul anului 2021.

Capitolul 2

Banca Națională a României în cadrul
Sistemului European al Băncilor Centrale,
organismelor și forurilor constituite
la nivelul UE

Calitatea României de stat membru al Uniunii Europene implică, printre altele, participarea instituțiilor și autorităților naționale, printre care și Banca Națională a României, în cadrul organismelor și forurilor constituite la nivelul Uniunii, în funcție de specificul activității acestora. Astfel, Banca Națională a României este membră a Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC), alături de Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale din celelalte state membre ale UE. Organizarea, obiectivele și misiunile SEBC sunt prevăzute atât în cuprinsul Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, cât și în Protocolul privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene, anexat la acest Tratat.

Obiectivul principal al SEBC este menținerea stabilității prețurilor, în conformitate cu art. 127 alin. (1) și cu art. 282 alin. (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Fără a aduce atingere obiectivului privind stabilitatea prețurilor, SEBC sprijină politicile economice generale din Uniune, cu scopul de a contribui la realizarea obiectivelor acesteia.

Activitatea Băncii Naționale a României se desfășoară într-un cadru bine definit de legislația Uniunii Europene, care pune accentul pe respectarea independenței băncilor centrale naționale, acest concept incluzând patru tipuri de independență, respectiv funcțională, instituțională, personală și financiară. Principiul independenței băncilor centrale este prevăzut la art. 130 din Tratat după cum urmează: „În exercitarea competențelor și în îndeplinirea misiunilor și îndatoririlor care le-au fost conferite prin tratate și prin Statutul SEBC și al BCE, Banca Centrală Europeană, băncile centrale naționale sau membrii organelor lor de decizie nu pot solicita și nici accepta instrucțiuni din partea instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, a guvernelor statelor membre sau a oricărui alt organism. Instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii, precum și guvernele statelor membre se angajează să respecte acest principiu și să nu încerce să influențeze membrii organelor de decizie ale Băncii Centrale Europene sau ale băncilor centrale naționale în îndeplinirea misiunii lor”.

Fiecare stat membru trebuie să asigure, conform art. 131 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, compatibilitatea legislației sale interne, inclusiv a Statutului băncii sale centrale, cu tratatele și cu Statutul SEBC și al Băncii Centrale Europene.

1. Participarea BNR la structurile europene

BNR participă prin reprezentanții săi la o serie de structuri și substructuri de lucru ale organismelor europene prezentate în continuare.

Măsurile adoptate la debutul pandemiei în toate statele membre ale Uniunii Europene pentru limitarea și prevenirea îmbolnăvirii cu virusul SARS-CoV-2 s-au menținut pe tot parcursul anului 2021, toate reuniunile formațiunilor de lucru de la nivelul instituțiilor europene derulându-se doar în format videoconferință și într-un număr ridicat, comparabil cu perioada pre-pandemică. Începând cu primăvara anului 2022, reuniunile anumitor formațiuni de lucru din cadrul Consiliului UE se derulează cu prezență fizică.

1.1. Participarea la reuniunile Consiliului General al BCE

Guvernatorul BNR participă la reuniunile trimestriale ale Consiliului General al BCE. Acest for de analiză și decizie a avut pe agendă în anul 2021 teme privind: (i) monitorizările periodice referitoare la situația macroeconomică, principalele evoluții monetare, financiare și fiscale din zona euro și non-euro; (ii) caracteristicile politicilor monetare adoptate de statele membre ale UE din afara zonei euro; (iii) respectarea de către băncile centrale membre ale SEBC a interdicțiilor de finanțare monetară și de acces privilegiat prevăzute la art. 123 și 124 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene; (iv) rezultatul revizuirii strategiei BCE privind politica monetară; (v) inițiativa „Next Generation EU” și impactul economic.

1.2. Participarea BNR la structurile și substructurile SEBC în componență extinsă

În ceea ce privește mecanismul de formulare a deciziilor la nivel operațional, reprezentanții BNR participă la reuniunile în componență extinsă ale comitetelor SEBC, contribuind la elaborarea și implementarea deciziilor Consiliului General și ale Consiliului Guvernatorilor BCE. Aceste structuri, împreună cu substructurile aferente din cadrul SEBC, asigură un cadru de discuție pentru mecanismul de elaborare a deciziilor și de analiză a evoluțiilor din domeniile lor de competență. Consiliul de administrație al BNR acordă o importanță deosebită reprezentării instituției în structurile și substructurile SEBC, monitorizând atent toate aspectele care decurg din această activitate.

1.3. Participarea BNR la Comitetul European pentru Risc Sistemic

BNR este reprezentată la reuniunile trimestriale ale Consiliului General al CERS de către guvernatorul BNR, în calitate de membru cu drept de vot, și un viceguvernator, în calitate de membru fără drept de vot.

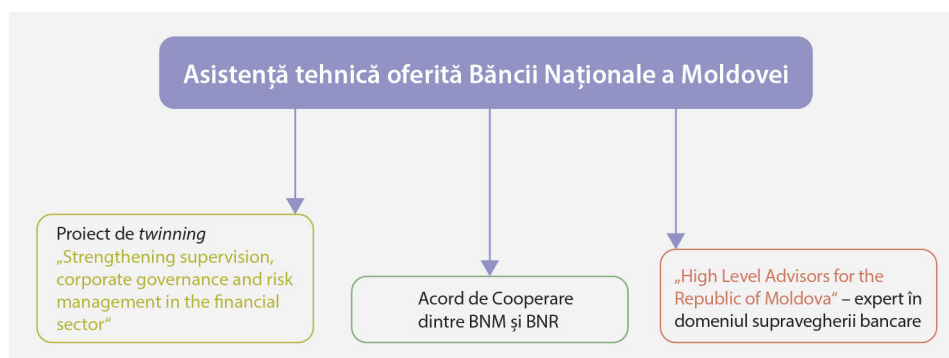
În cursul anului 2021 activitatea CERS a urmărit în continuare identificarea, monitorizarea și evaluarea riscurilor la adresa stabilității financiare determinate de criza declanșată de pandemia COVID-19, în special în ceea ce privește: (i) implicațiile măsurilor de sprijin pentru protejarea economiei reale de efectele pandemiei; (ii) prevenirea și gestionarea intrării în insolvență a unui număr mare de firme; (iii) vulnerabilitățile sistemice din sectorul fondurilor de piață monetară. În plus, s-a acordat o atenție deosebită și riscurilor legate de schimbările climatice, riscurilor cibernetice sistemice, precum și vulnerabilităților existente în sectoarele imobiliare

rezidențiale din țările Spațiului Economic European. În acest sens, conform mandatului său, CERS a emis o serie de recomandări și avertismente.

La nivel tehnic, BNR participă cu reprezentanți la reuniunile structurilor de lucru, inclusiv la Comitetul Consultativ Tehnic.

1.4. Cooperarea tehnică între BNR și Banca Națională a Moldovei

BNR acordă asistență tehnică atât prin parteneriate încheiate cu alte bănci centrale membre ale SEBC, cât și la nivel bilateral, pe baza unor solicitări ale băncilor centrale beneficiare. Cooperarea cu alte bănci centrale din SEBC, dar și cu BCE și Comisia Europeană se concentrează pe implementarea unor proiecte de asistență tehnică finanțate de UE, între care un loc important îl ocupă proiectele de înfrățire instituțională – *twinning*¹.

În activitatea de cooperare tehnică a BNR, un loc important îl ocupă relația cu Banca Națională a Moldovei (BNM), în cadrul căreia se remarcă furnizarea de asistență tehnică în cadrul proiectului de *twinning* „Strengthening supervision, corporate governance and risk management in the financial sector” – MD 20 ENI FI 01 21R2 (MD/36) dedicat sectorului financiar din Republica Moldova și implementat de consorțiul format din Banca Națională a României (lider de proiect), De Nederlandsche Bank și Lietuvos bankas (parteneri juniori), cu sprijinul Autorității de Supraveghere Financiară și al Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor din România. Proiectul are un buget de 1 726 355,44 euro și o perioadă de implementare de 24 de luni². Obiectivul general al acestuia îl constituie sprijinirea Republicii Moldova în implementarea unor reforme legate de Acordul de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova/Acordul privind Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) și Agenda de Asociere, prin asistență în vederea consolidării supravegherii, guvernantei corporative și gestionării riscurilor în sectorul financiar.

¹ *Twining*-ul este un instrument de cooperare între administrațiile publice din statele membre ale UE și cele din țările beneficiare (țări candidate și potențial candidate la UE, dar și țări vizate de Politica Europeană de Vecinătate).

² <https://www.bnro.ro/Proiectul-Twining-%e2%80%9eConsolidarea-supravegherii-guvernanc8%9bei-corporative-%c8%99i-gestionarii-riscurilor-in-sectorul-financiar%e2%80%9d-dedicat-sectorului-financiar-din-Republica-Moldova-23812.aspx>

Beneficiarii proiectului de *twinning* sunt Banca Națională a Moldovei și Comisia Națională a Pieței Financiare din Republica Moldova, iar domeniile acoperite de proiect vizează:

- Consolidarea cadrului macroprudențial pentru a face față acumulării de riscuri sistemice;
- Elaborarea și implementarea unui nou cadru legal privind supravegherea sectorului de asigurări și asigurări de răspundere civilă auto, aliniat la *acquis-ul* Uniunii Europene;
- Elaborarea și punerea în aplicare a unui nou cadru legal care să consolideze supravegherea organizațiilor de creditare nebancaară;
- Revizuirea, dezvoltarea și îmbunătățirea reglementărilor interne ale BNM privind activitățile de monitorizare a infrastructurii pieței financiare și a serviciilor de plăți;
- Alinierea legislației și a cadrului de reglementare din Republica Moldova la cerințele schemelor zonei unice de plăți în euro (SEPA) și pregătirea procedurii de solicitare a aderării la SEPA în calitate de membru non-SEE (Spațiul Economic European).

Proiectul de *twinning* a demarat la data de 18 octombrie 2021 și beneficiază de experiența unui lider de proiect senior și a doi lideri de proiect juniori, a consilierului rezident de *twinning* detașat în Republica Moldova, a 53 de experți pe termen scurt și 4 coordonatori de componente. Asistența va fi acordată în cadrul a 110 misiuni de lucru cu experții instituțiilor beneficiare.

În perioada noiembrie 2021 – mai 2022 au avut loc o serie de activități în cadrul proiectului de *twinning*:

- În data de 18 ianuarie 2022 a avut loc evenimentul de lansare a proiectului de *twinning*, desfășurat în format hibrid (prezență fizică și la distanță), cu participarea Guvernatorilor BNM, BNR, De Nederlandsche Bank, Lietuvos bankas, a Președintelui Parlamentului din Republica Moldova, a Șefului Delegației UE în Republica Moldova, a Vicepreședintelui Comisiei Naționale a Pieței Financiare, a ambasadurilor statelor donatoare de asistență, precum și a altor reprezentanți ai instituțiilor donatoare și beneficiare de asistență. Evenimentul a beneficiat de o largă mediatizare prin intermediul paginii *web* a BNM, a profilurilor sale de pe social media (Facebook, LinkedIn) și în mass-media, fiind de asemenea transmis în direct pe profilul BNM de pe Youtube și prin intermediul portalului *privesc.eu*. Cu această ocazie au fost reafirmate angajamentele pentru dezvoltarea sectorului financiar din Republica Moldova în conformitate cu standardele UE și pentru consolidarea parteneriatului instituțional dintre membrii consorțiului donator de asistență și instituțiile beneficiare.
- Au fost elaborate și aprobate în cadrul reuniunilor Comitetului de coordonare a proiectului planurile de lucru semestriale aferente proiectului, Planul de comunicare și vizibilitate și primul *Raport trimestrial intermediar* și au fost efectuate 29 de misiuni de asistență tehnică vizând toate componentele proiectului, cu un total de 203,5 de zile-om de lucru.

Din cauza crizei globale de sănătate generate de pandemia COVID-19, activitățile de asistență tehnică în cadrul proiectului de *twinning* au fost adaptate la formatul *online*, cu respectarea angajamentelor asumate și în vederea obținerii rezultatelor prevăzute.

Un alt pilon al asistenței tehnice oferite Băncii Naționale a Moldovei îl constituie Acordul de Cooperare dintre BNM și BNR semnat la data de 11 iunie 2021 la București. Acesta extinde cooperarea dintre cele două bănci centrale pentru consolidarea capacităților instituționale, în domenii precum supravegherea bancară, gestiunea situațiilor de criză, activitatea prestatorilor de servicii de plată și a emitenților de monedă electronică, infrastructurile pieței financiare, operațiunile cu numerar, prevenirea și combaterea contrafacerii și falsificării de monedă, statistică, combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și supravegherea aplicării sancțiunilor internaționale incidente domeniului financiar-bancar.

Totodată, BNR acordă asistență tehnică pe termen mediu BNM prin intermediul unui expert în domeniul supravegherii bancare, cu finanțare prin Programul „EU High Level Advisors to the Republic of Moldova”. Proiectul continuă același tip de asistență acordată anterior de BNR, concentrată pe dezvoltarea capacității BNM de implementare a unui ciclu complet al Procesului de supraveghere și evaluare, ce a fost finalizată în luna aprilie 2020. Având în vedere succesul acestui proiect, pentru continuarea eforturilor de asigurare a unei supravegheri independente și eficiente în conformitate cu standardele și practicile UE, BNM a solicitat aportul unui expert al BNR în domeniul supravegherii bancare. Pe parcursul proiectului actual, cu o durată de 120 de zile lucrătoare și cu derulare în perioada ianuarie-decembrie 2022, expertul BNR va sprijini BNM în implementarea standardelor internaționale și a celor mai bune practici în domeniul supravegherii bancare.

1.5. Participarea BNR la alte proiecte de cooperare tehnică

În calitate de membră a SEBC, BNR participă la activitatea de cooperare tehnică prin acordarea de asistență tehnică băncilor centrale din statele candidate și potențial candidate la UE, precum și din alte state aflate în vecinătatea UE sau din constituența FMI/BM din care România face parte.

Cooperarea tehnică este coordonată în cadrul SEBC la nivelul Working Group on Central Bank Cooperation, structură creată sub egida International Relations Committee.

În cursul anului 2021 a continuat participarea experților BNR la Programul de cooperare tehnică regională destinat băncilor centrale din Balcanii de Vest, în format *online*, prin:

- a) organizarea unui seminar pe teme de stabilitate financiară, în perioada 20-22 octombrie 2021, cu participarea unor lectori din BNR, Banca Națională a Belgiei și Banca Greciei;
- b) participarea cu un lector la seminarul pe teme de integrare europeană organizat de Banca Națională a Austriei, în perioada 4-8 octombrie 2021;
- c) participarea cu un lector la seminarul pe teme de redresare și rezoluție bancară organizat de către Banca Națională a Ungariei, în perioada 2-4 noiembrie 2021;

- d) acordarea de asistență tehnică bilaterală pe teme de rezoluție bancară omologilor de la Banca Națională a Serbiei prin desfășurarea unor misiuni virtuale în perioada aprilie-iulie 2021;
- e) organizarea unei vizite de studiu pentru reprezentanții Băncii Albaniei în domeniul rezoluției bancare, în luna septembrie 2021.

În contextul finalizării cu succes a programului în luna decembrie 2021 și luând în considerare necesitățile de asistență tehnică la nivelul regiunii Balcanilor de Vest, Comisia Europeană are în vedere inițierea unui nou program de cooperare tehnică în a doua jumătate a anului 2022. Bugetul programului este estimat la aproximativ 3 milioane de euro, cu o durată de 3 ani.

Având în vedere cadrul creat de Memorandumul de Înțelegere încheiat de BNR cu Banca Centrală a Turciei în anul 2018 privind o serie de activități specifice, menite să consolideze schimbul de informații și cooperarea dintre cele două bănci centrale, pe parcursul anului 2021 au existat schimburi de experiență în format virtual, în domeniile: resurse umane în cadrul a două întâlniri ce au avut loc în lunile aprilie și mai, comunicare și educație financiară în luna mai.

1.6. Participarea BNR la structuri și substructuri de lucru ale Autorității Bancare Europene

BNR, în calitate de autoritate de reglementare și supraveghere a sectorului bancar din România, este membră a Autorității Bancare Europene (ABE), autoritate independentă a UE care are ca obiectiv asigurarea unui nivel eficient și consecvent de reglementare și supraveghere prudențială în întregul sector bancar din UE. În această calitate, BNR participă la procesul decizional al autorității, precum și în cadrul formațiunilor de lucru constituite la nivelul acesteia. Astfel, în perioada de referință, BNR a participat la o serie de formațiuni de lucru ale ABE, respectiv:

- a) la Consiliul supraveghetorilor, Comitetul de rezoluție;
- b) la alte formațiuni, precum: Comitetul permanent pentru reglementări și politici, Comitetul permanent pentru contabilitate, raportări și audit, Comitetul permanent pentru serviciile de plată, Comitetul permanent pentru combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, Subgrupul privind supravegherea continuă, Subgrupul privind securitizările și obligațiunile garantate, Subgrupul guvernanță și remunerare, Subgrupul pentru lichiditate, Subgrupul pentru pregătirea planificării rezoluției, Subgrupul pentru implementarea rezoluției, Grupul de lucru privind aspectele operaționale ale procesului de evaluare în scopul rezoluției, Grupul de lucru special pentru testarea la stres, Grupul de lucru special pentru studiul de impact, Grupul de lucru special privind supravegherea riscului în domeniul tehnologiei informației;
- c) la colegiile de supraveghere.

1.7. Participarea BNR la structuri ale Consiliului UE și ale CE

Având în vedere situația generată de pandemia COVID-19, pe parcursul anului 2021 și în prima parte a anului 2022, reuniunile formațiunilor de lucru, la nivelul Consiliului UE și al CE, s-au organizat prin mijloace de comunicare la distanță. Dintre cele mai importante astfel de formațiuni de lucru la care BNR a participat, la diferite niveluri ierarhice, menționăm:

- a) participarea la ședințele Comitetului Economic și Financiar, reprezentarea fiind la nivel de viceguvernator;
- b) participarea, împreună cu reprezentanți ai MF și/sau ai altor instituții ale statului, la reuniunile diverselor formațiuni de lucru la nivelul Consiliului UE și al CE care abordează tematici aflate în strânsă legătură cu domeniile de competență ale băncii centrale (Comitetul pentru Servicii Financiare, Grupul de lucru privind serviciile financiare și Uniunea Bancară, Comitetul privind statisticile monetare, financiare și ale balanței de plăți, Grupul de experți privind activitatea bancară, de plăți și asigurări, Grupul de experți privind prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, Grupul de experți privind serviciile financiare de retail, Grupul de lucru ad-hoc privind consolidarea Uniunii Bancare, Grupul de experți în domeniul falsificărilor monedei euro etc.).

În anul 2021 și în prima parte a anului 2022, pentru pregătirea participării ministrului finanțelor la reuniunile Consiliului UE (ECOFIN)³, la solicitarea MF, BNR a transmis propuneri de elemente de poziție sau aspecte de context, pe teme precum: problematica creditelor neperformante, consolidarea impactului comun al politicilor monetare și fiscale, pregătirea pentru provocările viitoare – cum să se asigure un ciclu virtuos între sectoarele financiar și nefinanciar, finanțarea durabilă, prevenirea spălării banilor și finanțarea terorismului, aplicabilitatea tehnologiilor *blockchain* în afara domeniului tranzacțiilor cu criptomonede, reglementarea sectorului financiar, pachetul bancar pentru transpunerea în legislația UE a normelor Basel III, raportul de progres al Președinției Sloveniei la Consiliul UE referitor la consolidarea Uniunii Bancare.

1.8. Participarea BNR la procesul de transpunere, implementare și notificare a legislației Uniunii Europene

- a) Preluarea și aplicarea regulamentelor UE

Regulamentele UE sunt acte juridice obligatorii care se aplică direct în fiecare stat membru, fără a fi necesară transpunerea în legislația națională. BNR, în calitate de instituție cu atribuții de reglementare și supraveghere, urmărește cu regularitate baza de date a Comisiei Europene (Eur-lex), în vederea identificării regulamentelor UE aplicabile domeniului său de activitate. Lista acestora se transmite către Ministerul Afacerilor Externe și se postează pe *website*-ul BNR, pentru informarea corespunzătoare a instituțiilor aflate în aria de reglementare/supraveghere a băncii centrale.

³ Ținând cont de îmbunătățirea situației pandemice, Președinția Franței la Consiliul UE a organizat reuniunea ECOFIN informal din perioada 25-26 februarie 2022 doar cu prezența fizică, BNR fiind reprezentată la nivel de viceguvernator și director.

b) Informarea CE în legătură cu transpunerea legislației UE

În perioada de referință, BNR a transmis Ministerului Afacerilor Externe, pentru notificarea CE, legislația de transpunere și tabelul de concordanță corespunzător tuturor articolelor dintr-o serie de directive care intră în aria de responsabilitate a BNR.

În cursul anului 2021, BNR a participat, alături de alte instituții cu responsabilități în domeniu, la procesul de transpunere a următoarelor directive:

- Directiva (UE) 2019/878 de modificare a Directivei 2013/36/UE în ceea ce privește entitățile exceptate, societățile financiare holding, societățile financiare holding mixte, remunerarea, măsurile și competențele de supraveghere și măsurile de conservare a capitalului;
- Directiva (UE) 2019/879 de modificare a Directivei 2014/59/UE în ceea ce privește capacitatea de absorbție a pierderilor și de recapitalizare a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții și a Directivei 98/26/CE;
- Directiva (UE) 2019/2162 privind emisiunea de obligațiuni garantate și supravegherea publică a obligațiunilor garantate și de modificare a Directivelor 2009/65/CE și 2014/59/UE;
- Directiva (UE) 2019/2177 de modificare a Directivei 2009/138/CE privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II), a Directivei 2014/65/UE privind piețele instrumentelor financiare și a Directivei (UE) 2015/849 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului;
- Directiva (UE) 2020/1504 de modificare a Directivei 2014/65/UE privind piețele instrumentelor financiare;
- Directiva (UE) 2021/338 de modificare a Directivei 2014/65/UE în ceea ce privește cerințele în materie de informații, guvernanta produselor și limitele pozițiilor, precum și a Directivelor 2013/36/UE și (UE) 2019/878 în ceea ce privește aplicarea acestora în cazul firmelor de investiții, pentru a contribui la redresarea în urma crizei provocate de COVID-19;
- Directiva delegată (UE) 2021/1269 a Comisiei de modificare a Directivei delegate (UE) 2017/593 în ceea ce privește integrarea factorilor de durabilitate în obligațiile de guvernanta a produsului.

Dintre acestea, a fost finalizată transpunerea directivelor (UE) 2019/878 și 2019/879, pentru care au fost notificate la Comisia Europeană măsurile naționale de execuție.

1.9. Participarea BNR la platforma comună de lucru cu autoritățile statului pe probleme de afaceri europene

În conformitate cu atribuțiile sale statutare legate de rolul consultativ *ex ante* în relația instituțională cu autoritățile statului român, BNR este reprezentată la reuniunile

Comitetului de coordonare a sistemului național de gestionare a afacerilor europene⁴, structură responsabilă cu procesul de pregătire a deciziilor și de adoptare a pozițiilor României în ceea ce privește problematica afacerilor europene.

2. Evoluții privind politicile economice și financiar-bancare la nivel european

Pe parcursul anului 2021 și în prima parte a anului 2022, BNR a continuat să fie implicată activ și să contribuie la discuțiile care au avut loc la nivel european în contextul mai larg al aprofundării Uniunii Economice și Monetare și al finalizării Uniunii Bancare și Uniunii Piețelor de Capital. De asemenea, BNR a participat, potrivit competențelor sale, la derularea etapelor Semestrului european 2021 și ale Semestrului european 2022.

Activitățile, la nivel european, s-au concentrat atât în anul 2021, cât și în prima parte a anului 2022, pe atenuarea consecințelor economice, sociale și financiare negative importante generate de pandemia COVID-19. Acestea li s-au adăugat începând cu finele lunii februarie 2022 acțiuni și măsuri în contextul invaziei militare a Ucrainei de către Rusia.

Un rol deosebit de important în gestionarea efectelor negative induse de pandemie este jucat de sprijinul coordonat la nivel european prin intermediul noului Cadru financiar multianual al UE pentru perioada 2021-2027 și al „Next Generation EU” (NGEU). În cadrul Mecanismului de redresare și reziliență (MRR), instrumentul-cheie aflat în centrul NGEU, Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) al României a fost adoptat de către Consiliul UE în data de 29 octombrie 2021. Ulterior, în lunile decembrie 2021 și ianuarie 2022, România a primit din partea Comisiei Europene aproximativ 3,8 miliarde euro prefinanțare aferentă componentei de granturi și celei de împrumuturi din PNRR.

2.1. Semestrul european

Semestrul european 2021, parte componentă a conceptului de guvernanță economică la nivelul Uniunii Europene, a debutat la data de 17 septembrie 2020 prin prezentarea de către CE a Comunicării privind „Strategia anuală pentru 2021 privind creșterea durabilă” (ASGS⁵).

Ținând seama de acțiunile prioritare prezentate de CE în ASGS 2021 și de recomandările specifice de țară 2020, autoritățile române au elaborat și transmis Comisiei Europene Programul național de reformă (PNR) aferent anului 2021 (BNR a participat la elaborarea PNR, furnizând informații referitoare la acțiunile/măsurile propuse în acest document, aflate în aria sa de responsabilitate, precum și contribuind la rapoartele

⁴ Comitetul își desfășoară activitatea sub conducerea secretarului de stat pentru afaceri europene din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

⁵ Prezintă prioritățile economice și sociale generale la nivelul UE pentru anul următor.

privind progresul în implementarea acestora), precum și Programul de convergență 2021-2024 (tradițional, contribuția BNR la acest document programatic al Guvernului României a vizat secțiunea referitoare la politica monetară și a cursului de schimb). Exercițiul Semestrului european a avut un caracter excepțional, fiind adaptat pentru implementarea MRR, Consiliul UE neadoptând recomandări specifice de țară în 2021. PNRR cuprinde reforme și investiții care contribuie la punerea în aplicare a recomandărilor specifice de țară 2019 și 2020, precum și la tranziția ecologică și digitală.

La data de 24 noiembrie 2021 a început cel de-al 12-lea Semestru european, odată cu lansarea de către CE a ASGS aferente anului 2022. La aceeași dată, CE a publicat și avizele privind proiectele de planuri bugetare pentru anul 2022, evaluarea generală a situației bugetare și orientarea politicii fiscale pentru zona euro, precum și *Raportul comun privind ocuparea forței de muncă 2022*.

În ceea ce privește procedura privind dezechilibrele macroeconomice, CE a publicat, pe 24 noiembrie 2021, *Raportul privind mecanismul de alertă pentru anul 2022*. Documentul identifică statele membre în cazul cărora este necesară o examinare suplimentară (sub forma unei analize aprofundate⁶), pentru a se evalua dacă acestea sunt afectate de dezechilibre care impun adoptarea unor măsuri de politică. CE a derulat analize aprofundate pentru 12 state membre⁷, printre care și România, și a concluzionat că țara noastră se confruntă cu dezechilibre economice⁸.

Pentru ciclul Semestrului european 2022, CE a publicat *Rapoartele de țară* și recomandările specifice de țară, în data de 23 mai 2022.

2.2. Evoluții privind instituirea unui Sistem European de Garantare a Depozitelor (SEGD)

Discuțiile au continuat la nivel tehnic și pe parcursul anului 2021 în cadrul Grupului de lucru ad-hoc al Consiliului privind consolidarea Uniunii Bancare⁹ și Grupului de lucru privind serviciile financiare și Uniunea Bancară¹⁰. Deși SEGD se adresează statelor membre ale Uniunii Bancare, discuțiile în cadrul grupului de lucru se poartă în format UE-27, fiind avută în vedere posibilitatea ca și alte state membre ale UE să adere în viitor la Uniunea Bancară.

Pe parcursul anului 2021 au avut loc șase reuniuni ale grupului de lucru, în format videoconferință. La reuniunile grupului de lucru participă și reprezentanți ai BNR,

⁶ Engl. *in-depth reviews*.

⁷ Cipru, Croația, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Țările de Jos, Portugalia, România, Spania și Suedia. Pentru trei dintre acestea, Cipru, Grecia și Italia, CE a concluzionat că se confruntă cu dezechilibre economice excesive, iar restul cu dezechilibre economice.

⁸ Vulnerabilitățile identificate de CE sunt legate de deficitul de cont curent, poziția investițională internațională netă și costul unitar cu forța de muncă, acești indicatori depășind limitele din Tabloul de bord din cadrul procedurii privind dezechilibrele macroeconomice.

⁹ Ad Hoc Working Party on the Strengthening of the Banking Union.

¹⁰ Working Party on Financial Services and the Banking Union. Acest grup de lucru a luat ființă prin includerea activității legate de proiectul Uniunii Bancare, derulată la nivelul Ad Hoc Working Party on the Strengthening of the Banking Union în cadrul celei desfășurate la nivelul Working Party on Financial Services, rezultând noul grup de lucru amintit.

alături de cei ai Ministerului Finanțelor și ai Reprezentanței Permanente a României pe lângă Uniunea Europeană.

În luna martie 2022, în cadrul reuniunii Eurogrup în format inclusiv (cu participarea și a miniștrilor de finanțe din statele membre din afara zonei euro) s-a discutat în esență un plan de lucru pentru toate elementele necesare finalizării Uniunii Bancare și s-a propus o abordare în etape, cu patru fluxuri de lucru, respectiv: instituirea unui mecanism de protecție comun pentru deponenți, diversificarea expunerilor suverane ale băncilor, îmbunătățirea gestionării situației băncilor susceptibile a intra în faliment și crearea condițiilor pentru o piață unică a serviciilor bancare.

De asemenea, discuțiile au continuat și la nivelul grupului de lucru la nivel înalt privind SEGD, format din reprezentanți la nivel de secretar de stat din ministerele de finanțe (HLWG), care funcționează sub egida Comitetului Economic și Financiar al Consiliului UE. Participarea în cadrul HLWG este asigurată de reprezentanții MF, iar BNR a oferit, la solicitarea MF, sprijin tehnic pentru pregătirea subiectelor de pe agenda grupului de lucru, care vizează sfera de atribuții a băncii centrale.

2.3. Inițiative de politici la nivel european

CE a propus, la data de 27 octombrie 2021, un pachet legislativ de revizuire a normelor bancare ale UE, asigurându-se faptul că băncile din UE vor deveni mai reziliente la eventuale șocuri economice viitoare și vor contribui în același timp la redresarea UE în urma pandemiei COVID-19 și la tranziția către neutralitatea climatică.

Pachetul legislativ reprezintă ultima etapă a procesului de punere în aplicare a Acordului Basel III în cadrul UE, urmărind să consolideze reziliența băncilor în fața unor posibile șocuri economice.

Revizuirea constă în următoarele elemente legislative:

- o propunere legislativă de modificare a Directivei privind cerințele de capital (Directiva 2013/36/UE);
- o propunere legislativă de modificare a Regulamentului privind cerințele de capital (Regulamentul 2013/575/UE);
- o propunere legislativă separată de modificare a Regulamentului privind cerințele de capital în domeniul rezoluției (așa-numita propunere *daisy chain*).

BNR participă cu reprezentanți în cadrul grupului de lucru constituit la nivelul Consiliului UE pentru discutarea pachetului legislativ.

O altă inițiativă la nivel european a constat în lansarea, în data de 22 noiembrie 2021, de către CE a unei consultări publice pentru a completa informațiile obținute în cadrul studiului de evaluare MCD¹¹ (*Mortgage credit directive*) și pentru a colecta dovezi

¹¹ Directiva 2014/17/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 februarie 2014 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010.

suplimentare necesare evaluării, în conformitate cu principiile unei mai bune legiferări, a eficacității, eficienței, coerenței, relevanței și valorii adăugate a MCD la nivelul UE. BNR a răspuns la această consultare transmițând contribuția sa la chestionarul CE. Termenul limită pentru transmiterea răspunsurilor la consultare a fost 28 februarie 2022.

De asemenea, în data de 30 noiembrie 2021, CE a lansat o consultare publică referitoare la experiența dobândită în aplicarea actualului cadru macroprudențial al UE pentru sectorul bancar, având în vedere revizuirea legislativă menționată în art. 513 din Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012, cu modificările ulterioare. BNR a răspuns la această consultare transmițând contribuția sa la chestionarul CE. Termenul limită pentru transmiterea răspunsurilor la consultare a fost 18 martie 2022.

Totodată, la nivel european, pe parcursul anului 2021 și în prima parte a anului 2022, au continuat negocierile pe marginea pachetului legislativ privind finanțele digitale, lansat de CE în data de 24 septembrie 2020¹². BNR participă la discuțiile tehnice care au loc în cadrul grupurilor de lucru dedicate constituite la nivelul Consiliului UE.

2.4. Asistență tehnică primită de BNR în cadrul Instrumentului pentru Asistență Tehnică derulat de Comisia Europeană

CE oferă expertiză pentru a ajuta la realizarea a peste 1200 de proiecte de reformă în 27 de state membre începând cu anul 2017, mai întâi prin Programul de sprijin pentru reforme structurale (PSRS) și, începând cu anul 2021, prin Instrumentul pentru Asistență Tehnică (IAT).

Sprijinul¹³ prin intermediul IAT este acordat la cererea statelor membre și nu necesită cofinanțare din partea acestora. Instrumentul reprezintă un pilon important al inițiativei UE de a ajuta statele membre să atenueze consecințele economice și sociale ale crizei provocate de pandemia COVID-19.

Pentru apelul de proiecte aferent IAT 2021, BNR a depus în anul 2020 la Secretariatul General al Guvernului, în calitate de autoritate coordonatoare la nivel național, trei proiecte. Dintre acestea, CE a selectat proiectul „Climate risk assessment support for the National Bank of Romania”. Proiectul, finanțat de CE, va fi derulat în comun cu Autoritatea pentru Piețe Financiare din Austria, care a avut o solicitare de finanțare asemănătoare. Implementarea ar urma să aibă loc pe parcursul a 18 luni (octombrie 2021 – martie 2023).

¹² Pachetul conține o strategie privind finanțele digitale, o strategie privind plățile de mică valoare (retail), precum și o serie de propuneri legislative pentru un cadru de reglementare al UE privind criptoactivele (un regulament privind piețele criptoactivelor și un regulament privind un sistem pilot pentru infrastructurile de piață bazate pe tehnologia registrelor distribuite) și, respectiv, reziliența operațională digitală (un regulament și o directivă privind reziliența operațională digitală pentru sectorul financiar).

¹³ IAT oferă asistență tehnică statelor membre în numeroase domenii de politică. Bugetul alocat este de 864 milioane euro pentru perioada 2021-2027 (la prețurile actuale), în timp ce pentru anul 2021 suma alocată a fost de 114 milioane euro.

The background features a series of classical columns on the left side, receding into the distance. A decorative scrollwork element, resembling a stylized acanthus leaf or a similar classical motif, is positioned in the upper right quadrant. The entire scene is rendered in a light, golden-brown color palette against a white background.

Capitolul 3

Politica monetară a
Băncii Naționale a României

1. Obiectivul politicii monetare

Potrivit Statutului său¹, Banca Națională a României are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, reprezentând cea mai bună contribuție pe care politica monetară – principala atribuție a autorității monetare – o poate avea la creșterea durabilă a economiei. BNR formulează și implementează politica monetară în contextul strategiei de țintire directă a inflației², având o țintă staționară de inflație de 2,5 la sută ± 1 punct procentual³, compatibilă cu definiția stabilității prețurilor pe termen mediu în economia românească.

În conjunctura specifică a anului 2021, politica monetară a urmărit readucerea ratei anuale a inflației pe orizontul mediu de timp în linie cu ținta staționară de inflație, inclusiv prin ancorarea solidă a anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu spre lung, într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile. Implicit, s-a urmărit crearea premiselor pentru coborârea ratei anuale a inflației pe orizontul mai îndepărtat de timp la un nivel compatibil cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de BCE.

2. Deciziile de politică monetară

Cadrul macroeconomic și financiar al anului 2021 a fost deosebit de dificil și marcat de aspecte profund divergente, reclamând recalibrarea promptă, dar și prudentă a conduitei politicii monetare, în condițiile amplelor șocuri adverse pe partea ofertei produse la nivel mondial, în contextul redresării robuste, însă asincrone, a activității, pe fondul redeschiderii economiilor și al progresului vaccinării anti-COVID-19, dar și al emergenței unor noi valuri pandemice.

Caracterul divergent al efectelor exercitate asupra dinamicii prețurilor de consum și a activității economice de aceste șocuri globale – mai cu seamă de ascensiunea puternică a cotațiilor produselor energetice, mărfurilor agroalimentare și țigărilor, precum și de blocajele în lanțurile de producție și aprovizionare –, a fost accentuat, pe plan intern, de liberalizarea începând cu 1 ianuarie 2021 a pieței energiei electrice

¹ Legea nr. 312/2004.

² Strategia de țintire directă a inflației a fost adoptată de BNR în luna august 2005.

³ Ținta staționară multianuală de inflație, situată la nivelul de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, a fost adoptată de BNR începând cu luna decembrie 2013.

pentru consumatorii casnici, dar și de influențele consolidării bugetare inițiate în acest an⁴, conform angajamentelor asumate în contextul procedurii de deficit excesiv.

Astfel, după ce la finele anului 2020 a coborât ușor sub punctul central al țintei staționare, respectiv la 2,06 la sută, rata anuală a inflației s-a reînscris în ianuarie 2021 pe o traiectorie ascendentă, ce a străpuns limita superioară a intervalului țintei la mijlocul trimestrului II și s-a accentuat apoi neașteptat de puternic, urcând la 8,19 la sută în luna decembrie 2021. O proporție de 80 la sută din această creștere a venit din majorarea prețurilor la gaze naturale, energie electrică și combustibili – componente exogene ale IPC –, iar jumătate din aportul de doar 15 la sută al inflației de bază⁵ a aparținut alimentelor procesate⁶.

În același timp, după contracția suferită în 2020 sub impactul șocului pandemic, economia a înregistrat o creștere deosebit de robustă în anul 2021⁷, însă în condițiile unor evoluții neuniforme, cu implicații asupra semnului și *pattern*-ului poziției ciclice a economiei. Astfel, activitatea economică a continuat să se redreseze mult mai alert decât s-a anticipat în prima parte a anului, deși vizibil mai temperat comparativ cu semestrul II 2020⁸, pentru ca datele și evaluările ulterioare să arate, contrar așteptărilor, o încetinire considerabilă a creșterii economiei în semestrul II, pe fondul valorilor pandemice succesive⁹, al prețurilor mult crescute la energie și alimente, precum și al blocajelor persistente în lanțurile de producție și aprovizionare. Evoluțiile au avut drept consecință redeschiderea deviației pozitive a PIB în trimestrul I 2021, mult în devans față de previziuni, dar și o probabilă restrângere semnificativă a acesteia în semestrul II, la valori mult mai joase decât cele anticipate anterior¹⁰. Evoluțiile s-au asociat și cu accelerarea considerabilă a creșterii deficitului comercial pe parcursul anului, precum și cu adâncirea pronunțată a deficitului de cont curent, care s-a mărit astfel cu 54,4 la sută față de nivelul din 2020.

La rândul lor, condițiile de pe piața muncii au cunoscut o ameliorare rapidă și peste așteptări în primul semestru, inclusiv cu sprijinul măsurilor guvernamentale, pentru ca ulterior, mai cu seamă în trimestrul IV, să resimtă influențele venite din blocaje în lanțurile globale de producție și din valul patru al pandemiei¹¹.

⁴ Execuția bugetului general consolidat s-a soldat în 2021 cu un deficit de 80,0 miliarde lei (6,7 la sută din PIB, conform metodologiei naționale), considerabil inferior nivelului din anul anterior (101,8 miliarde lei, respectiv 9,6 la sută din PIB) și totodată ușor mai redus decât ținta stabilită la ultima rectificare bugetară din 2021 (84,9 miliarde lei).

⁵ Rata anuală a inflației CORE2 ajustat a crescut mult mai temperat, ajungând la 4,7 la sută în decembrie 2021, de la 3,3 la sută în decembrie 2020.

⁶ Ale căror prețuri au receptat impactul scumpirii materiilor prime agroalimentare, a energiei și a transportului.

⁷ Economia a crescut în anul 2021 cu 5,9 la sută, după ce în anul 2020 s-a contractat cu 3,7 la sută.

⁸ PIB s-a mărit cu 2,8 la sută în trimestrul I 2021 și cu 1,8 la sută în trimestrul II 2021 (față de 4,6 la sută în trimestrul IV 2020), implicând, în condițiile manifestării efectului de bază asociat contracției economice din 2020, creșterea dinamicii lui anuale la -0,2 la sută în trimestrul I, de la -1,4 la sută în trimestrul IV 2020, și respectiv la 13 la sută în trimestrul II (conform datelor statistice disponibile la momentul efectuării analizelor de politică monetară).

⁹ Valul patru al pandemiei provocat în toamna anului 2021 de varianta Delta, succedat în debutul anului următor de valul provocat de varianta Omicron.

¹⁰ Dată fiind inclusiv revizuirea notabilă în sens descendent a datelor statistice privind ritmul creșterii economiei în semestrul I 2021.

¹¹ Ce a agravat criza de sănătate publică pe plan intern, reclamând și reinstituirea unor restricții de mobilitate.

Totodată, perspectiva inflației s-a înrăutățit tot mai mult pe parcursul anului. Astfel, traiectoria anticipată a ratei anuale a inflației a fost revizuită semnificativ în sens ascendent pe termen scurt în exercițiile de prognoză din lunile martie și mai, însă într-o mai mică măsură pe cel de-al doilea segment al orizontului proiecției. Prin urmare, sub impactul creșterilor mai ample anticipate ale prețurilor combustibililor, energiei electrice și gazelor naturale, precum și ale unor produse agroalimentare¹² – de natură să genereze, ca revers, efecte de bază dezinflaționiste în anul următor –, rata anuală a inflației era așteptată să urce vizibil peste limita de sus a intervalului țintei în semestrul II 2021, pentru ca în debutul anului următor să revină, dar să și rămână apoi în jumătatea superioară a intervalului¹³, pe fondul redeschiderii mai devreme a deviației pozitive a PIB și al măririi ei graduale ulterior.

În luna august, *pattern*-ul anticipat al inflației a fost revizuit chiar mai amplu în sens ascendent pe termen scurt și, totodată, ceva mai pronunțat pe orizontul mai îndepărtat al proiecției¹⁴, în principal ca urmare a creșterilor probabil mult mai consistente consemnate în iulie de prețurile la gaze naturale, energie electrică și combustibili¹⁵, dar și în condițiile presiunilor mai pregnant inflaționiste așteptate din partea excedentului de cerere agregată pe orizontul prognozei. Tendința de creștere a presiunilor inflaționiste ale factorilor fundamentali se anticipa a fi totuși frânată de relativa ameliorare a structurii cererii agregate din perspectiva potențialului ei inflaționist¹⁶, precum și de probabila scădere mult sub nivelurile pre-pandemice a dinamicii costurilor unitare salariale, inclusiv pe fondul caracterului încă relaxat al pieței muncii. În același timp, evoluția pandemiei și a măsurilor restrictive continuau să genereze incertitudini și riscuri semnificative la adresa noilor previziuni – date fiind semnele emergenței unui nou val pandemic în Europa și încetinirea ritmului vaccinării pe plan intern –, iar incertitudini mari erau asociate perspectivei absorbției fondurilor europene, în special a celor aferente programului „Next Generation EU”, precum și conduitei politicii fiscale, în contextul consolidării bugetare prezumate a fi inițiată în 2021 și a se realiza gradual pe termen mediu.

Șocurile globale pe partea ofertei s-au intensificat neașteptat de mult în cea de-a doua parte a anului 2021, în condițiile în care prețurile energiei, ale altor materii prime și transportului și-au accentuat puternic ascensiunea, în paralel cu acutizarea blocajelor în lanțurile de producție și aprovizionare, inclusiv a crizei semiconductorilor. Pe plan intern, efectele directe și indirecte ale acestor șocuri au provocat o înrăutățire și mai severă a evoluției curente și a celei anticipate a inflației, inclusiv pe fondul cotelor tot

¹² Resimțite prioritar la nivelul inflației de bază.

¹³ Prognozele pe termen mediu actualizate în lunile martie și mai au indicat pentru luna decembrie 2021 valori ale ratei anuale a inflației de 3,4 la sută, respectiv de 4,1 la sută, față de nivelul de 2,5 la sută anticipat în noiembrie 2020, iar pentru luna decembrie 2022 erau anticipate valori de 2,8 la sută, respectiv, de 3 la sută, în raport cu nivelul de 2,4 la sută previzionat în luna noiembrie 2020 pentru sfârșitul orizontului proiecției (septembrie 2021).

¹⁴ Potrivit prognozei pe termen mediu din luna august, rata anuală a inflației este așteptată să urce mai mult deasupra intervalului țintei în semestrul II 2021 decât se anticipase anterior, până la 5,6 la sută în decembrie 2021, iar, în urma corecțiilor descendente din prima parte a anului următor, să coboare, dar să și rămână marginal sub limita de sus a intervalului țintei, respectiv la 3,4 la sută.

¹⁵ Prezumate a adăuga circa 1 punct procentual la dinamica anuală a inflației. Acestea erau de natură să amplifice și să prelungească impactul inflaționist al factorilor pe partea ofertei, dar și să genereze, ca revers, efecte de bază dezinflaționiste semnificative în 2022.

¹⁶ Prin creșterea contribuției investițiilor la creșterea economică previzionată, în detrimentul aportului consumului privat, cu implicații inclusiv asupra evoluției viitoare a PIB potențial.

mai ridicate ale așteptărilor inflaționiste pe termen scurt, precum și al ponderilor însemnate deținute în coșul de consum de produse alimentare, energie și combustibili, dar și de bunurile importate.

Astfel, în contextul runde de prognoză din luna noiembrie 2021, traiectoria anticipată a ratei anuale a inflației a cunoscut o substanțială revizuire suplimentară în sens ascendent, deosebit de accentuată pe termen scurt¹⁷, iar evaluările actualizate în debutul anului 2022 au evidențiat o nouă înrăutățire a perspectivei apropiate a inflației, chiar și în condițiile plafonării și compensării prețurilor la energia electrică și gazele naturale pentru populație începând cu luna noiembrie 2021¹⁸, al căror impact, inclusiv din perspectiva modului de includere în IPC, era totuși, incert.

Prin magnitudinea și durata lui, puseul inflaționist provocat și amplificat în perspectivă de șocurile pe partea ofertei risca să deterioreze anticipațiile inflaționiste pe termen mediu și să genereze astfel efecte secundare, eventual printr-o spirală salarii-prețuri. Pe orizontul apropiat de timp, acest risc era totuși atenuat de implicațiile adverse asupra activității economice și a pieței muncii ale valului patru al pandemiei, ale crizei energetice și ale blocajelor în lanțurile globale de producție și aprovizionare. Totodată, un grad ridicat de incertitudine continua să caracterizeze perspectiva absorbției fondurilor europene, cu precădere a celor aferente programului „Next Generation EU”, precum și conduita viitoare a politicii fiscale, având în vedere ameliorarea execuției bugetare în primele trimestre din 2021, corespunzător angajamentelor asumate, dar și riscurile la adresa progresului consolidării bugetare induse de valurile pandemice succesive și de scumpirea drastică a energiei, precum și de criza politică din toamna anului 2021.

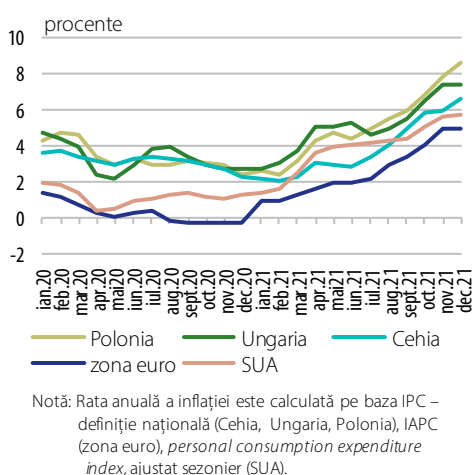
Incertitudini și riscuri mari decurgeau însă și din creșterea puternică a inflației pe plan mondial și european antrenată de șocurile globale pe partea ofertei, ce a determinat bănci centrale din economii emergente, inclusiv din regiune, să inițieze la mijlocul anului 2021 și să continue apoi creșterea alertă a ratelor dobânzilor reprezentative, dar și decizii și semnale din partea unor bănci centrale majore privind devansarea/grăbirea normalizării conduitei politicii monetare (Casetă 4).

Casetă 4. Conduita politicilor monetare ale băncilor centrale majore și ale celor din regiune în anul 2021

În SUA, zona euro și în statele din Europa Centrală și de Est, activitatea economică a cunoscut o redresare puternică în 2021, însă neuniformă pe parcursul anului, în contextul unor noi valuri pandemice și al perturbărilor astfel provocate, în timp ce inflația și-a reluat ori și-a accelerat considerabil ascensiunea, îndeosebi în semestrul II, iar perspectiva ei s-a înrăutățit progresiv, sub impactul crizei energetice și al blocajelor în lanțurile globale de producție și aprovizionare, dar și al unor factori fundamentali ai inflației în anumite țări, esențiali din perspectiva calibrării reacției de politică monetară a băncilor centrale.

¹⁷ Potrivit prognozei pe termen mediu din noiembrie 2021, rata anuală a inflației urma să crească la 8,6 la sută în iunie 2022, iar apoi să scadă gradual până la 5,9 la sută în decembrie 2022 și 3,3 la sută la finele orizontului prognozei.

¹⁸ Scheme de sprijin prezumate a fi aplicate în intervalul noiembrie 2021 – martie 2022.

Grafic A

Rata anuală a inflației în zona euro, SUA și statele din regiune

Rata anuală a inflației a ajuns astfel să depășească semnificativ țintele băncilor centrale în trimestrul II (în SUA, Polonia, Ungaria; Grafic A) ori în debutul semestrului II (zona euro, Cehia), atingând, totodată, la finele anului un maxim istoric în zona euro¹⁹ și valori de vârf ale ultimilor circa 40 de ani în SUA, respectiv ale ultimilor 10-20 de ani în statele din regiune. Redresarea economică a fost însă întârziată în primele luni din an de recrudescența pandemiei și de reinstituirea restricțiilor de mobilitate, iar incertitudinile și riscurile decurgând din evoluția situației epidemiologice au rămas ulterior considerabile, în pofida progresului vaccinării anti-COVID-19 și al relaxării măsurilor restrictive, mai cu seamă în lunile de vară. Totodată, de la finele trimestrului III, incertitudini și riscuri suplimentare la adresa activității economice au venit din acutizarea blocajelor în lanțurile

globale de valoare adăugată, precum și din criza energetică, mai cu seamă în cazul economiilor europene.

În zona euro, economia a resimțit relativ mai pregnant impactul valului pandemic din debutul anului și al înăspririi restricțiilor asociate. Totodată, ascensiunea ratei anuale a inflației s-a reluat de la valori negative, iar presiunile factorilor fundamentali au rămas practic neutre, pe fondul persistenței unui grad semnificativ de subutilizare a capacităților de producție și a caracterului relaxat al pieței muncii. În același timp, potrivit evaluărilor BCE actualizate la mijlocul anului în contextul redeschiderii treptate a economiei, rata anuală a inflației era așteptată să-și continue creșterea în semestrul II din 2021, dar să scadă în 2022, odată cu epuizarea acțiunii temporare a factorilor de natura ofertei. Presiunile inflaționiste ale factorilor fundamentali erau anticipate să crească gradual, însă rata anuală a inflației de bază era așteptată să rămână sub 2 la sută, similar celei a inflației *headline*.

În aceste condiții, în prima parte a anului, BCE a prezervat gradul ridicat de acomodare a politicii monetare, implicând menținerea neschimbată a ratelor dobânzilor reprezentative²⁰ și a orientării Consiliului guvernatorilor privind păstrarea acestora la nivelurile curente ori mai joase, până la evidențierea unei convergențe robuste a inflației anticipate către valoarea țintei pe orizontul de prognoză, reflectată consistent și de inflația de bază. Totodată, s-a decis menținerea volumului achizițiilor de active financiare efectuate în cadrul programului *Pandemic Emergency Purchase Programme* (PEPP) la nivelul de 1 850 de miliarde euro²¹ și continuarea acestora până când efectele crizei COVID-19 se vor fi epuizat și cel puțin până la sfârșitul lunii martie 2022, precum și reinvestirea principalului corespunzător titlurilor ajunse la scadență, cel puțin până la finele anului 2023, concomitent cu gestionarea unei viitoare reduceri progresive a portofoliului PEPP astfel încât să se evite interferența cu *stance*-ul adecvat al politicii monetare.

¹⁹ Serie de date disponibilă începând din ianuarie 1997.

²⁰ Rata dobânzii aferentă principalelor operațiuni de refinanțare a fost menținută la nivelul de 0 la sută, cea pentru facilitarea de creditare la 0,25 la sută, iar cea aferentă facilității de depozit la -0,50 la sută.

²¹ Acesta a fost majorat în decembrie 2020, de la 1 350 de miliarde euro.

În același timp, BCE a reconfirmat că va continua efectuarea achizițiilor nete de active financiare în cadrul *Asset Purchase Programme* (APP) într-un ritm lunar de 20 de miliarde euro și a reiterat orientările privind derularea acestora atât timp cât va fi necesar pentru consolidarea impactului acomodativ al ratelor dobânzilor, precum și încetarea lor cu puțin timp înainte de inițierea majorării ratelor dobânzilor reprezentative²². Deciziile au vizat reducerea incertitudinii și susținerea încrederii agenților economici, încurajarea consumului și a investițiilor, implicit păstrarea stabilității prețurilor pe termen mediu. Totodată, pentru a preveni o înăsprire contraciclică a condițiilor de finanțare, Consiliul guvernatorilor a decis, în lunile martie și iunie, ca achizițiile de active financiare în cadrul PEPP să fie realizate într-un ritm semnificativ crescut în trimestrele II și III, față de primele luni ale anului.

În data de 8 iulie 2021, Consiliul guvernatorilor a aprobat schimbările majore aduse strategiei de politică monetară a BCE, constând în: (i) adoptarea unei ținte simetrice de inflație, de 2 la sută pe termen mediu, ce presupune că atât deviațiile pozitive, cât și cele negative de la aceasta sunt în egală măsură indezirabile, precum și (ii) un angajament condițional privind luarea în considerare a implicațiilor limitei inferioare de eficacitate a ratei dobânzii în formularea politicii monetare într-un mediu caracterizat în mod structural de niveluri joase ale ratelor dobânzilor, ce ar face necesare măsuri de politică monetară deosebit de ferme și de persistente pentru a evita perpetuarea unor deviații negative ale inflației de la țintă.

În consecință, în ședința din 22 iulie, Consiliul guvernatorilor a revizuit mesajul *forward guidance*, susținând că ratele dobânzilor reprezentative ale BCE vor rămâne probabil la nivelurile actuale sau mai joase, până când previziunile vor arăta că rata inflației atinge nivelul de 2 la sută cu mult înainte de sfârșitul orizontului de prognoză și într-o manieră durabilă pentru restul orizontului de proiecție și până când progresele inflației de bază vor fi evaluate ca fiind suficient de avansate pentru a fi în concordanță cu stabilizarea inflației la nivelul de 2 la sută pe termen mediu; aceasta poate implica inclusiv depășirea moderată a nivelului-țintă al ratei inflației pentru o anumită perioadă timp.

Prognoza BCE actualizată în luna septembrie a revizuit din nou în sens ascendent rata anuală previzionată a inflației aferentă anului 2021 – în principal ca urmare a creșterii costurilor, sub impactul penuriilor temporare de materii prime/echipamente și al prețurilor energiei –, dar a reconfirmat coborârea acesteia sub 2 la sută în 2023, deși ușor deasupra nivelurilor prognozate anterior, în condițiile unei perspective mai favorabile a activității economice. În acest context, s-a decis diminuarea moderată față de precedentele două trimestre a ritmului achizițiilor de active financiare realizate în cadrul PEPP, dat fiind și caracterul favorabil al condițiilor de finanțare ale firmelor, populației și sectorului public.

²² De asemenea, BCE a reiterat că va continua reinvestirea integrală a sumelor reprezentând principalul aferent titlurilor ajunse la scadență achiziționate în cadrul programului APP pe o perioadă extinsă după data la care va începe majorarea ratelor dobânzilor reprezentative și, în orice caz, atât timp cât va fi necesar pentru menținerea unor condiții favorabile ale lichidității și a unui grad ridicat de acomodare monetară. Totodată, banca centrală a reconfirmat că va furniza un volum amplu de lichiditate prin intermediul operațiunilor sale de refinanțare, cea de-a treia serie de operațiuni ținute de refinanțare pe termen mai lung (TLTRO III) având un rol important în susținerea creditării populației și societăților nefinanciare.

Totodată, în luna decembrie 2021, Consiliul guvernatorilor a decis reducerea graduală a ritmului achizițiilor de active financiare pe parcursul următoarelor trimestre²³, implicând, în principal: (i) o nouă diminuare a cumpărărilor realizate în cadrul programului PEPP în trimestrul I 2022 și stoparea lor la finele lunii martie 2022, precum și (ii) stabilirea unui volum lunar al achizițiilor nete de active financiare în cadrul programului APP de 40 de miliarde euro pe ansamblul trimestrului II 2022, de 30 de miliarde euro în trimestrul III, respectiv de 20 de miliarde euro începând din octombrie 2022²⁴. În același timp, nivelurile ratelor dobânzilor reprezentative și mesajul *forward guidance* privind nivelul acestora au fost reconfirmate, în condițiile în care în evaluarea Consiliului guvernatorilor conduita acomodativă a politicii monetare era în continuare necesară, în vederea stabilizării ratei anuale a inflației la nivelul de 2 la sută pe termen mediu.

Deciziile au fost adoptate într-un context marcat de noi restricții de mobilitate și de incertitudinile asociate valului pandemic provocat de varianta Omicron, precum și de penuriile de materiale, echipamente și forță de muncă, ca și de scumpirea energiei, ce au slăbit activitatea economică în trimestrul IV 2021 și au înrăutățit perspectiva acesteia, însă doar pe termen foarte scurt. În aceleași circumstanțe, rata anuală a inflației a continuat să crească peste așteptări în ultimele luni din 2021, dar era anticipată să scadă în cursul anului 2022, odată cu epuizarea acțiunii șocurilor pe partea ofertei. Noua prognoză indica, totuși, o tendință de revenire a inflației *headline* la valoarea țintei pe termen mediu, cu aportul dinamicii inflației de bază, pe fondul creșterii graduale a economiei la nivelul potențial și al îmbunătățirii situației pieței muncii – reflectată în majorarea mai alertă a salariilor –, precum și sub influența glisării așteptărilor inflaționiste pe termen mai lung în apropierea nivelului de 2 la sută. Valorile ratei anuale a inflației și ale ratei anuale a inflației *core* previzionate pentru anul 2024 rămâneau însă ușor sub nivelul țintei BCE, la 1,8 la sută.

La rândul său, Federal Reserve a menținut în primele trei trimestre ale anului intervalul-țintă al *federal funds rate* la 0,00-0,25 la sută și a decis să continue achizițiile de titluri de stat și de obligațiuni ipotecare în volume lunare de 80 de miliarde dolari SUA, respectiv 40 de miliarde dolari SUA. Deciziile au fost adoptate în condițiile în care activitatea economică și piața muncii au cunoscut o redresare rapidă, dar au continuat să resimtă efectele pandemiei COVID-19, rata șomajului rămânând în prima jumătate a anului considerabil deasupra nivelurilor pre-pandemice. Totodată, creșterea ratei anuale a inflației, până la un nivel de peste 5 la sută în trimestrele II și III, era atribuibilă în mare măsură unor factori cu acțiune tranzitorie, inclusiv unor efecte de bază asociate scăderilor de prețuri consemnate în perioada similară a anului precedent, precum și scumpirilor provocate de blocaje în lanțurile de producție și aprovizionare.

²³ În cadrul ședinței din luna octombrie, parametrii instrumentelor și măsurilor de politică monetară au fost menținuți neschimbați.

²⁴ De asemenea, BCE a extins până în 2024 orizontul reinvestirii sumelor reprezentând principalul aferent titlurilor ajunse la scadență achiziționate în cadrul programului PEPP și a reiterat că va continua reinvestirea integrală a principalului aferent titlurilor ajunse la scadență achiziționate în cadrul programului APP pe o perioadă extinsă după data la care va începe majorarea ratelor dobânzilor reprezentative și, în orice caz, atât timp cât va fi necesar pentru menținerea unor condiții favorabile ale lichidității și a unui grad ridicat de acomodare monetară.

În luna septembrie, FOMC a remarcat însă un progres evident în îndeplinirea obiectivelor băncii centrale privind ocuparea maximă a forței de muncă și stabilitatea prețurilor, semnalând în acest context o iminentă moderare a cumpărării de active financiare. Aceasta a fost decisă în ședința imediat următoare, din luna noiembrie²⁵, pentru ca în decembrie FOMC să hotărască mărirea ritmului lunar de reducere a cumpărărilor nete de active financiare²⁶, în condițiile în care evoluțiile din perioada recentă au indicat o tensionare considerabilă a pieței muncii, reflectată de scăderea alertă a ratei șomajului la o valoare compatibilă cu nivelul de echilibru pe termen mai lung din estimările membrilor FOMC, precum și de accelerarea substanțială a creșterii salariilor. Totodată, traiectoria prognozată a ratei anuale a inflației a fost revizuită în sens ascendent pe termen scurt, rămânând însă în apropierea nivelului de 2 la sută pe orizontul mai îndepărtat de timp, iar creșterea economică se anticipa a rămâne solidă, deși ușor mai temperată decât se previzionase anterior, ca urmare a deteriorării situației epidemice și a persistenței constrângerilor în lanțurile de producție și aprovizionare²⁷.

În regiune, Banca Națională a Poloniei (BNP) a menținut în primele trei trimestre ale anului rata dobânzii de politică monetară la nivelul minim istoric de 0,1 la sută și a continuat cumpărarea de obligațiuni de stat și de instrumente de natura datoriei garantate de către stat de pe piața secundară – deciziile fiind motivate în principal de caracterul tranzitoriu al factorilor ce au determinat reluarea și accelerarea creșterii ratei anuale a inflației, precum și de incertitudinile asociate ritmului și magnitudinii redresării economiei, în contextul evoluției pandemiei. La începutul trimestrului IV, BNP a inițiat însă o creștere relativ alertă a ratei dobânzii de politică monetară, aceasta fiind majorată în trei pași consecutivi, dar variabili, în lunile octombrie, noiembrie și decembrie – cu 0,4 puncte procentuale, 0,75 puncte procentuale și respectiv cu 0,5 puncte procentuale –, până la nivelul de 1,75 la sută²⁸.

Deciziile au fost adoptate în condițiile în care rata anuală a inflației și-a accentuat puternic creșterea deasupra intervalului țintei în semestrul II²⁹, inclusiv cu aportul componentei de bază a inflației³⁰, într-un context caracterizat prin accelerarea

²⁵ Fed a decis reducerea cumpărărilor nete de titluri de stat cu 10 miliarde dolari SUA și a celor de obligațiuni ipotecare cu 5 miliarde dolari SUA.

²⁶ Acestea urmând a fi diminuate cu 20 de miliarde dolari SUA în cazul titlurilor de stat și cu 10 miliarde dolari SUA în cel al obligațiunilor ipotecare.

²⁷ În aceste condiții, proiecția din luna decembrie sugera inițierea în devans a ciclului de creștere a ratei dobânzii de către Fed, valoarea mediană a punctului central anticipat al intervalului-țintă al *federal funds rate* fiind revizuită la 0,9 la sută pentru 2022 (de la 0,1 la sută în proiecția din iunie) și la 1,6 la sută pentru 2023 (de la 0,6 la sută).

²⁸ Totodată, rata dobânzii la facilitatea de creditare a fost crescută la 2,25 la sută și cea aferentă facilității de depozit la 1,25 la sută, coridorul acestora fiind adus la amplitudinea de $\pm 0,5$ puncte procentuale, de la o configurație ce devenise asimetrică (+0,40/-0,10 puncte procentuale). De asemenea, începând din luna noiembrie, banca centrală a eliminat din comunicarea deciziilor sale de politică monetară referirile la achiziționarea de obligațiuni de stat și de instrumente de natura datoriei garantate de către stat de pe piața secundară (ultimele astfel de tranzacții au fost efectuate în luna noiembrie) și la refinanțarea creditelor acordate de instituțiile de credit sectorului nefinanciar – ambele categorii de operațiuni fiind introduse ca reacție la criza pandemică. În plus, BNP a normalizat rata rezervelor minime obligatorii (majorând-o la 2,0 la sută, de la 0,5 la sută) și a reiterat posibilitatea recurgerii la intervenții pe piața valutară, al căror moment și volum urmau a fi stabilite în funcție de condițiile pieței financiare.

²⁹ În luna decembrie, aceasta a urcat la 8,6 la sută, de la 4,4 la sută la jumătatea anului și 2,4 la sută în decembrie 2020, în principal ca urmare a creșterii prețurilor combustibililor, mărfurilor agroalimentare, electricității și a tarifelor de salubritate, precum și sub influența blocajelor în lanțurile de producție și aprovizionare și a majorării costurilor cu transportul.

³⁰ Rata anuală a inflației de bază a urcat la 5,3 la sută în decembrie 2021, de la 3,5 la sută la jumătatea anului și 3,7 la sută în decembrie 2020.

redresării economiei în primele trei trimestre ale anului și printr-o tendință de înăsprire a condițiilor de pe piața muncii, reflectată mai cu seamă de scăderea ratei șomajului în apropierea minimelor pre-pandemie, precum și de ascensiunea tot mai pronunțată a dinamicii salariilor. În același timp, perspectiva inflației s-a înrăutățit progresiv. Astfel, potrivit prognozei din noiembrie, rata anuală a inflației era așteptată să crească până în trimestrul I 2022, iar după o temporară revenire la limita de sus a intervalului țintei³¹, să se mărească din nou spre finele orizontului proiecției, pe fondul presiunilor inflaționiste decurgând din creșterea graduală a excedentului de cerere agregată. Totodată, balanța riscurilor la adresa acestei perspective rămânea înclinată în sens ascendent pe orizontul relevant pentru politica monetară, în contextul continuării redresării economiei și al tendinței de tensionare a pieței muncii, dar și al potențialei prelungiri a impactului șocurilor externe asupra dinamicii prețurilor.

Banca Națională a Cehiei a inițiat la mijlocul anului un proces de normalizare graduală a conduitei politicii monetare, majorând rata dobânzii-cheie cu câte 0,25 puncte procentuale în iunie și august, până la 0,75 la sută³², de la nivelul apropiat minimului istoric atins în luna mai 2020, de 0,25 la sută. Autoritatea monetară a accelerat însă considerabil ulterior ciclul de creștere a ratei dobânzii de politică monetară, pe care a majorat-o în intervalul octombrie-decembrie, în trei pași variabili, de câte 0,75 puncte procentuale, 1,25 puncte procentuale, respectiv 1 punct procentual, până la 3,75 la sută³³.

Abordarea a fost motivată de deteriorarea amplă și continuă a evoluției și perspectivei inflației în semestrul II, mai ales la nivelul componentei de bază a acesteia, sub impactul puternic al șocurilor globale pe partea ofertei, dar și ca efect al presiunilor în ascensiune ale factorilor fundamentali, în contextul tensionării tot mai evidente a pieței muncii, reflectată și de tendința de revenire a ratei șomajului spre minimele pre-pandemie, de natură să amplifice dinamica salariilor.

Astfel, rata anuală a inflației și-a accelerat considerabil creșterea, inclusiv în raport cu așteptările, urcând mult deasupra intervalului țintei din trimestrul III³⁴, iar traiectoria sa anticipată a fost revizuită considerabil în sens ascendent în rundele de prognoză ale băncii centrale din lunile august și noiembrie³⁵. Potrivit prognozei din noiembrie, rata anuală a inflației era așteptată să-și prelungească ascensiunea

³¹ Pe fondul epuizării efectelor șocurilor pe partea ofertei.

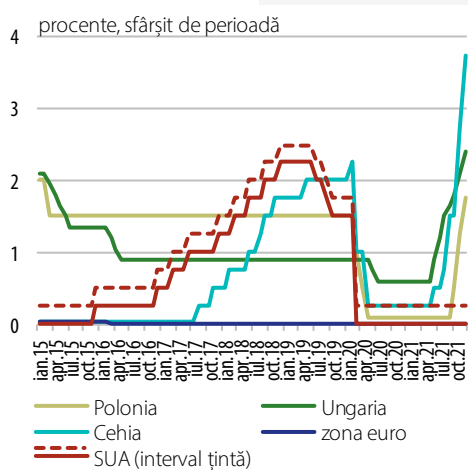
³² Concomitent, rata dobânzii la facilitatea de depozit a fost menținută la nivelul de 0,05 la sută, iar cea aferentă facilității de creditare a fost majorată cu 0,25 puncte procentuale, respectiv 0,50 puncte procentuale, la 1,75 la sută. Implicit, amplitudinea coridorului format de acestea a fost extinsă de la +0,5/-0,20 puncte procentuale la +1/-0,70 puncte procentuale.

³³ Totodată, rata dobânzii la facilitatea de creditare a fost majorată la 4,75 la sută la finele anului, iar cea aferentă facilității de depozit la 2,75 la sută.

³⁴ Rata anuală a inflației a crescut de la 2,3 la sută în decembrie 2020 la 2,8 la sută în iunie 2021 și la 6,6 la sută la finele anului. Rata anuală a inflației de bază a crescut la 8,6 la sută în luna decembrie 2021, de la 3,5 la sută în iunie și 3,6 la sută la sfârșitul anului 2020.

³⁵ În același timp, prognozele actualizate indicau continuarea redresării activității economice, în condițiile în care progresul campaniei de vaccinare anti-COVID-19 făcea improbabilă reinstaurarea de restricții majore. Blocajele din lanțurile de producție și aprovizionare se anticipau a constrânge totuși producția anumitor sectoare, în special a celor orientate spre export. Totodată, dinamica PIB a depășit previziunile în trimestrul III, cu aportul major al consumului privat, susținut de creșterea relativ mai alertă a salariilor, inclusiv pe fondul tensionării peste așteptări a pieței muncii.

până în trimestrul I 2022, ajungând la circa 7 la sută, în principal ca urmare a măririi dinamicii componente sale bază³⁶ – sub influența majorării alerte a prețurilor importurilor, potențată de cererea internă robustă³⁷ –, dar și ca efect al creșterii cotațiilor mărfurilor agroalimentare și al scumpirii combustibililor și a unor prețuri administrate în debutul anului 2022 (electricitate, gaze naturale). Aceasta era așteptată să scadă, totuși, ulterior și să se apropie de țintă la finele orizontului relevant pentru politica monetară, în principal pe fondul temperării inflației importate. Posibila dezancorare a anticipațiilor inflaționiste constituia însă un risc major la adresa acestei perspective, date fiind inclusiv potențialele efecte inflaționiste mai mari venite din blocajele în lanțurile globale de producție, din prețurile la energie și din chiriile imputate, precum și eventuala depreciere a monedei naționale, reclamând, în contextul tensionat al pieței muncii, o reacție mai fermă de politică monetară.

Sursa: bănci centrale naționale

Grafic B

Rata dobânzii de politică monetară în zona euro, SUA și statele din regiune

Și Banca Națională a Ungariei (BNU) a inițiat la mijlocul anului ciclul de creștere a ratei dobânzii de politică monetară. Aceasta a fost majorată însă în pași relativ mai uniformi în intervalul iunie-decembrie 2021, de 0,15 puncte procentuale și de 0,30 puncte procentuale³⁸, deși într-o cadență ceva mai ridicată, respectiv de șapte ori, fiind astfel ridicată la 2,40 la sută, de la minimum istoric de 0,6 la sută³⁹. În schimb, banca centrală a accelerat considerabil în noiembrie-decembrie ajustarea ratei dobânzii aferente facilității de depozit 1W⁴⁰, majorând-o la 4,0 la sută la finele lunii decembrie⁴¹, după ce anterior aceasta a fost crescută în pas cu rata dobânzii-cheie (Grafic B). Totodată, BNU a anunțat în iunie încheierea programului *FGS Go!*, iar în decembrie, stoparea programului de achiziții de obligațiuni corporative *Bond Funding for Growth Scheme* și a celui de cumpărări de titluri de stat, precum și eliminarea treptată a facilității *FX swap* destinate furnizării de lichiditate în forinți.

Deciziile au avut ca justificare ascensiunea pronunțată a ratei anuale a inflației⁴² sub impactul șocurilor globale pe partea ofertei și deteriorarea neîntreruptă a perspectivei acesteia, implicând prelungirea cu două trimestre față de previziunile anterioare a situației dinamicii anuale a prețurilor de consum considerabil deasupra intervalului țintei. Astfel, potrivit proiecției din luna decembrie, rata anuală a

³⁶ Dinamica inflației de bază era anticipată să urmeze o traiectorie similară, până la un vârf de 6,3 la sută în trimestrul I 2022.

³⁷ Contribuția chiriilor imputate la dinamica inflației de bază, ce a crescut substanțial în anul 2021, era de asemenea anticipată să rămână ridicată.

³⁸ Rata dobânzii-cheie a fost majorată cu 0,3 puncte procentuale în lunile iunie, iulie, august, noiembrie și decembrie, respectiv cu 0,15 puncte procentuale în septembrie și octombrie.

³⁹ Concomitent, rata dobânzii la facilitatea de depozit a fost crescută până la un nivel similar ratei dobânzii de politică monetară (2,40 la sută), iar rata dobânzii pentru facilitățile de creditare O/N și 1W, la 4,40 la sută.

⁴⁰ În anul 2021, banca centrală a continuat să stabilească nivelul acesteia în cadrul licitațiilor săptămânale. În semestrul I, rata dobânzii aferentă facilității de depozit 1W s-a situat sub nivelul ratei dobânzii de politică monetară, nivelurile fiind egalizate în luna iunie, la 0,9 la sută.

⁴¹ Astfel, pe parcursul intervalului noiembrie-decembrie, rata dobânzii aferentă facilității de depozit 1W a fost majorată cu 2,20 puncte procentuale (creșterile cu 0,7 puncte procentuale, respectiv cu 0,4 puncte procentuale decise în a doua jumătate a lunii noiembrie fiind succedate de ajustări cu 0,2-0,3 puncte procentuale în săptămânile următoare), în timp ce rata dobânzii de politică monetară a fost crescută cu 0,6 puncte procentuale.

⁴² Rata anuală a inflației a urcat de la 2,7 la sută în decembrie 2020 la 5,3 la sută în iunie 2021 și la 7,4 la sută la finele anului.

inflației *headline* era așteptată să atingă un vârf de circa 7 la sută în ultimele luni din 2021 și să se reducă doar gradual în debutul anului următor, pe seama unor efecte de bază și a plafonării prețului combustibililor, dar să-și accelereze scăderea spre finele anului 2022 și să revină în intervalul țintei în trimestrul IV. În schimb, rata anuală a inflației *core* era anticipată să-și prelungească mișcarea crescătoare⁴³ și să urce spre 6 la sută la jumătatea anului 2022, inclusiv sub influența blocajelor în lanțurile globale de producție, dar, mai ales, pe fondul tensionării pieței muncii, al majorării salariului minim în debutul anului 2022 și al creșterii transferurilor sociale, implicând o dinamică alertă a salariilor și a veniturilor disponibile. Rata anuală a inflației de bază era așteptată să coboare ulterior gradual și să revină în intervalul țintei, inclusiv ca efect al înăsprii conduitei politicii monetare (Tabel A). Atingerea obiectivului privind stabilitatea prețurilor pe termen mediu era însă condiționată de prevenirea efectelor secundare ale puseului inflaționist, implicit de ancorarea solidă a anticipațiilor inflaționiste, ceea ce reclama continuarea majorării graduale a ratei dobânzii de politică monetară și încetarea programelor de achiziții de active.

Tabel A. Evoluții macroeconomice și conduita politicii monetare în țări dezvoltate și din regiune

	Ținta/ obiectivul de inflație ^{bc}	Rata anuală a inflației						Rata dobânzii de politică monetară ^{bc}		Gap-ul PIB ^{bc}	Soldul bugetului consolidat, % din PIB ^{**}				Soldul contului curent, % din PIB			
		2021 (medie)	2021 (sf. per.)	Proiecție ^{abc}				dec. 2020	dec. 2021		2020	2021	Proiecție [*]		2020	2021	Proiecție [*]	
				2022 (medie)	2023 (medie)	T4 2022	T4 2023						2022	2023			2022	2023
Zona euro	2 la sută***	2,6 ^a	5,0 ^f	3,2	1,8	1,9	1,8	0	0	negativ și în restrângere	-7,1 ^a	-5,1	-3,9 ^d	-2,4 ^d	1,9 ^d	2,4	1,8 ^c	1,9 ^c
SUA	2 la sută	3,9 ^f	5,8 ^f	2,6	2,3	-	-	0,00- 0,25	0,00- 0,25	negativ și în restrângere	-15,3 ^d	-11,7	-7,9 ^d	-6,8 ^g	-2,9 ^d	-3,6	-3,6 ^d	-3,5 ^d
Polonia	2,5 la sută ±1 pp	5,1 ^e	8,6 ^e	5,8	3,6	4,4	3,6	0,10	1,75	ușor pozitiv, în creștere graduală	-6,9 ^a	-1,9 ^a	-1,8 ^d	-2,1 ^d	2,9 ^a	-0,6	2,6 ^d	2,9 ^d
Ungaria	3 la sută ±1 pp	5,1 ^e	7,4 ^e	4,7-5,1	2,5-3,5	-	-	0,60	2,40	cvasinul	-7,8 ^a	-6,8 ^a	-5,9 ^b	-3,9 ^b	-1,0 ^a	-3,0	(-2,5)- (-3,4) ^b	(-1,5)- (-2,4) ^b
Cehia	2 la sută ±1 pp	3,9 ^e	6,6 ^e	5,6	2,1	4,1	2,0	0,25	3,75	ușor pozitiv, în deschidere graduală pe orizontul apropiat și în restrângere treptată ulterior	-5,8 ^a	-5,9 ^a	-4,4 ^b	-4,2 ^b	2,0 ^a	-0,8	-0,4 ^b	0,5 ^b
România	2,5 la sută ±1 pp	5,05 ^e	8,19 ^e	-	-	5,9	3,3 (T3)	1,50	1,75	ușor pozitiv, în creștere foarte lenă	-9,3 ^a	-7,1 ^a	-6,9 ^d	-6,3 ^d	-5,0 ^a	-7,0	-6,3 ^d	-6,1 ^d

*) valorile prognozate corespund ultimelor proiecții realizate de băncile centrale în anul 2021, respectiv proiecției de toamnă a Comisiei Europene (noiembrie 2021)

**) conform metodologiei SEC 2010

***) sub, dar aproape de 2 la sută, anterior lunii iulie 2021

Surse: a) Eurostat, b) băncile centrale naționale, c) BCE, d) Comisia Europeană (AMECO), e) institute naționale de statistică, f) US Bureau of Economic Analysis, g) FMI

Totodată, piața financiară internațională a cunoscut noi episoade de creștere a volatilității în 2021 – în principal sub influența temerilor legate de evoluția pandemiei și a așteptărilor privind conduita politicii monetare a Fed –, de natură să potențeze, pe fondul accentuării dezechilibrului extern și al incertitudinilor asociate consolidării bugetare, riscurile la adresa cursului de schimb al leului, cu posibile implicații adverse asupra inflației și a indicatorilor de vulnerabilitate externă a economiei.

⁴³ Aceasta a urcat la 6,4 la sută în decembrie, de la 3,8 la sută în iunie și 3,2 la sută în decembrie 2021.

Contextul general a reclamat recalibrări prompte, dar și prudente ale conduitei politicii monetare pe parcursul anului 2021. Astfel, după ce a coborât rata dobânzii de politică monetară la minimul istoric de 1,25 la sută în ianuarie 2021 – situat totuși peste ratele dobânzilor reprezentative ale băncilor centrale din regiune –, BNR a oprit scăderea acesteia, iar apoi a păstrat timp de trei trimestre statu-quo-ul ei și al ratelor dobânzilor la facilitățile permanente⁴⁴, în condițiile stopării în luna mai a cumpărării de titluri de stat în lei de pe piața secundară și ale întăririi ulterioare a controlului exercitat asupra lichidității de pe piața monetară. Acțiunile și abordarea BNR au vizat menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu corespunzător țintei staționare de inflație de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile în contextul procesului de consolidare fiscală și în condiții de protejare a stabilității financiare.

Totodată, în prima lună din trimestrul IV 2021, BNR a inițiat creșterea graduală a ratei dobânzii de politică monetară, dar în condițiile unei cadențe relativ mai ridicate, aceasta fiind majorată de trei ori consecutiv cu câte 0,25 puncte procentuale în lunile octombrie, noiembrie 2021 și ianuarie 2022, până la nivelul de 2,00 la sută. Majorările au fost complementate cu extinderea în doi pași a coridorului ratelor dobânzilor facilităților permanente la amplitudinea standard de ± 1 punct procentual⁴⁵ în lunile noiembrie 2021 și ianuarie 2022⁴⁶, precum și cu păstrarea controlului ferm asupra lichidității de pe piața monetară, în condițiile menținerii nivelurilor în vigoare ale ratelor RMO pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit (de 8 la sută, respectiv 5 la sută). Prin aceste măsuri s-au urmărit ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și prevenirea, pe această cale, a efectelor secundare ale puseului inflaționist provocat de șocurile adverse pe partea ofertei, în vederea readucerii pe orizontul mediu de timp a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, într-o manieră care să contribuie la o creștere economică sustenabilă.

Pe acest fond, principalele cotații ale pieței monetare interbancare și-au inversat la mijlocul trimestrului III traiectoria ușor descendentă din prima parte a anului, iar ulterior și-au accelerat creșterea, atingând la finele intervalului valori maxime ale ultimilor aproape doi ani. Totodată, cursul de schimb leu/euro a cunoscut doar două mici ajustări ascendente pe parcursul anului 2021, urmate de perioade relativ prelungite de cvasistabilitate⁴⁷.

Autoritatea monetară a continuat să utilizeze intens instrumentele și mijloacele specifice de comunicare și explicare detaliată a rațiunilor deciziilor de politică monetară. Prin intermediul lor, au fost evidențiate în mod repetat caracterul mondial al actualului puseu inflaționist deosebit de amplu și natura șocurilor globale responsabile, dar și

⁴⁴ Rata dobânzii pentru facilitatea de creditare și cea aferentă facilității de depozit au fost menținute la 1,75 la sută, respectiv, 0,75 la sută.

⁴⁵ Coridorul ratelor dobânzilor la facilitatea de creditare a fost îngustat la $\pm 0,50$ puncte procentuale în luna martie 2020, în contextul pachetului de măsuri adoptat în vederea atenuării impactului economic al pandemiei.

⁴⁶ Drept consecință, în luna ianuarie 2022, rata dobânzii la facilitatea de creditare a fost majorată la 3,00 la sută, iar cea aferentă facilității de depozit a fost menținută la 1,00 la sută.

⁴⁷ Pe ansamblul anului 2021, leul s-a depreciat cu 1,6 la sută față de euro (pe baza valorilor medii ale cursului de schimb din luna decembrie); în același interval, zlotul și forintul s-au depreciat în raport cu euro cu 2,9 la sută, respectiv 2,3 la sută, în timp ce coroana cehă s-a apreciat cu 4,2 la sută.

importanța unei reacții adecvate a politicii monetare, inclusiv din perspectiva credibilității băncii centrale, precum și determinarea BNR de acțiune pentru asigurarea stabilității prețurilor pe termen mediu.

Acțiunile întreprinse de BNR și adecvarea conduitei politicii monetare au fost determinante pentru ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu, implicit pentru crearea premiselor revenirii ratei anuale a inflației în interiorul intervalului țintei pe orizontul mai îndepărtat de timp, în contextul unei creșteri deosebit de solide a economiei în anul 2021.

Privite mai în detaliu, deciziile adoptate de Consiliul de administrație al BNR în ședințele din intervalul martie-august 2021 au fost motivate de deteriorarea evoluției curente și a perspectivei inflației, mai ales pe termen scurt, însă în principal sub impactul șocurilor adverse pe partea ofertei și în contextul unor incertitudini și riscuri ridicate decurgând din evoluția pandemiei și a măsurilor restrictive asociate, precum și din conduita politicii fiscale.

Astfel, rata anuală a inflației a consemnat un salt peste așteptări în debutul anului 2021⁴⁸, sub impactul liberalizării pieței energiei electrice pentru consumatorii casnici, iar în lunile următoare s-a mărit treptat, urcând de la mijlocul trimestrului II deasupra intervalului țintei și ajungând în iunie la 3,94 la sută⁴⁹, ca efect al scumpirii combustibililor, pe fondul ascensiunii cotației petrolului.

În același timp, activitatea economică a continuat să se redreseze în trimestrele IV 2020 și I 2021 într-un ritm considerabil mai alert decât cel anticipat – deși în încetinire vizibilă în cel de-al doilea interval⁵⁰ –, în contextul manifestării cererii reprimite pe măsura ridicării restricțiilor și al avansului vaccinării, dar și cu aportul programelor guvernamentale de sprijin. Aceasta a avut drept consecință recuperarea aproape integrală în trimestrul I 2021 a contracției economice din trimestrul II 2020, precum și resorbirea deficitului de cerere agregată la finele anului 2020 într-o proporție considerabil mai mare decât cea previzionată, urmată de reinversarea poziției ciclice a economiei în trimestrul I 2021, mult în devans față de previziunile precedente. Totodată, evaluările din luna iulie au indicat o creștere robustă a economiei și în trimestrul II, deși în decelerare față de intervalul precedent, ce făcea probabilă mărirea deviației pozitive a PIB la mijlocul anului 2021. Evoluțiile s-au asociat și cu accentuarea trendului de adâncire a deficitului balanței comerciale în raport cu perioada similară a anului anterior, precum și cu creșterea deosebit de amplă a dinamicii anuale a deficitului de cont curent în prima jumătate a anului.

⁴⁸ După ce în luna decembrie 2020 aceasta a coborât la 2,06 la sută, în urma unei descreșteri aproape continue pe parcursul anului, de la nivelul de 4,04 la sută atins în decembrie 2019.

⁴⁹ Rata anuală a inflației CORE2 ajustat a continuat, totuși, să descrească în trimestrul I, deși mai lent decât în lunile precedente, iar apoi s-a menținut relativ constantă, ajungând la 2,9 la sută în iunie 2021, de la 3,3 la sută în decembrie 2020, dar în principal pe seama efectelor de bază dezinflaționiste asociate evoluției prețurilor unor produse alimentare procesate.

⁵⁰ În trimestrul IV 2020, PIB a crescut cu 4,8 la sută față de trimestrul anterior (5,6 la sută în trimestrul III 2020), recuperând astfel încă o parte consistentă din contracția suferită în trimestrul II; totodată, pe fondul efectului de bază, declinul său în termeni anuali s-a redus la -1,4 la sută, de la -5,6 la sută în trimestrul III. În trimestrul I 2021, PIB s-a mărit cu 2,8 la sută, iar dinamica lui anuală a crescut la -0,2 la sută. Datele statistice sunt cele disponibile la momentul efectuării analizelor de politică monetară din lunile martie, respectiv iulie 2021.

La rândul lor, parametrii pieței muncii s-au ameliorat relativ alert și peste așteptări începând cu luna martie, în contextul continuării redresării activității în numeroase sectoare ale economiei, precum și cu sprijinul măsurilor guvernamentale vizând păstrarea locurilor de muncă, fără să revină totuși la nivelurile prepandemie.

În același timp, tendința crescătoare cvasigeneralizată a cotațiilor internaționale ale materiilor prime s-a accentuat pe parcursul semestrului I 2021, antrenând ascensiunea alertă a inflației pe plan mondial, iar așteptările privind dinamica redresării economiei zonei euro și a celei globale s-au ameliorat din primăvară, inclusiv în contextul progresului vaccinării.

Pe acest fond, perspectiva inflației s-a modificat considerabil, traiectoria anticipată a ratei anuale a inflației fiind revizuită succesiv în sens ascendent în exercițiile de prognoză din lunile martie și mai, semnificativ pe termen scurt și în mai mică măsură pe orizontul mai îndepărtat de timp. Astfel, potrivit proiecției din luna mai, rata anuală a inflației era așteptată să urce vizibil peste limita de sus a intervalului țintei în a doua parte a anului 2021, până la 4,1 la sută în luna decembrie⁵¹, pentru ca în debutul anului 2022 să revină, dar să și rămână ulterior în jumătatea superioară a intervalului, în apropierea nivelului de 3 la sută⁵².

Înrăutățirea perspectivei pe termen scurt a inflației avea ca resorturi majore creșterile mai consistente anticipate a fi înregistrate pe orizontul scurt de timp de prețurile combustibililor, energiei electrice și gazelor naturale, dar și de prețurile alimentelor procesate⁵³, ce urmau să genereze, însă, ca revers, efecte de bază dezinflaționiste însemnate pe parcursul anului 2022.

În luna august, *pattern*-ul previzionat al inflației a fost revizuit chiar mai amplu în sens ascendent pe termen scurt și, totodată, ceva mai pronunțat pe orizontul mai îndepărtat al proiecției, date fiind majorările mai mari consemnate probabil în luna iulie de prețurile la gaze naturale, energie electrică și combustibili⁵⁴, dar și presiunile mai pregnant inflaționiste așteptate din partea excedentului de cerere agregată, în condițiile anticipării unei creșteri economice robuste și în 2022, pe fondul atragerii fondurilor europene aferente instrumentului „Next Generation EU”, de natură să contrabalanseze, cel puțin parțial, impactul contracționist al consolidării bugetare. În aceste condiții, rata anuală a inflației era așteptată să urce până la 5,6 la sută în decembrie 2021, iar, în urma corecțiilor descendente din prima parte a anului 2022,

⁵¹ Față de un nivel de 3,4 la sută în prognoza pe termen mediu din martie 2021 și de 2,5 la sută în prognoza din luna noiembrie 2020.

⁵² În condițiile în care prognoza din noiembrie 2020 anticipa pentru luna septembrie 2022 (finele orizontului de proiecție) un nivel de 2,4 la sută, iar cea din martie 2021 indica pentru luna decembrie 2022 un nivel de 2,8 la sută.

⁵³ Resimțite la nivelul inflației de bază.

⁵⁴ Prezumele a adăuga circa 1 punct procentual la dinamica anuală a inflației. Acestea erau de natură să amplifice și să prelungească impactul inflaționist al factorilor pe partea ofertei, dar și să genereze, ca revers, efecte de bază dezinflaționiste semnificative în 2022.

antrenate de efecte de bază, să coboare, dar să și rămână marginal sub limita de sus a intervalului țintei, respectiv la 3,4 la sută⁵⁵.

Intensificarea presiunilor inflaționiste ale factorilor fundamentali se anticipa a fi totuși frânată de relativa ameliorare a structurii cererii agregate din perspectiva potențialului ei inflaționist⁵⁶, precum și de probabila scădere mult sub nivelurile pre-pandemice a dinamicii costurilor unitare salariale, inclusiv pe fondul caracterului încă relaxat al pieței muncii. În același timp, evoluția pandemiei și a măsurilor restrictive generau, cel puțin pe termen scurt, incertitudini și riscuri crescute la adresa noilor previziuni, date fiind reluarea creșterii infectărilor pe plan intern și încetinirea puternică a ritmului vaccinării, precum și semnele emergenței unui nou val pandemic în Europa și pe alte continente, pe fondul răspândirii rapide a variantei Delta de coronavirus. Incertitudini mari erau asociate, de asemenea, perspectivei absorbției fondurilor europene, în special a celor aferente programului „Next Generation EU” – condiționată inclusiv de aprobarea de către CE a Planului Național de Redresare și Reziliență –, dar și conduitei viitoare a politicii fiscale, în contextul consolidării bugetare prezumate a fi inițiată în 2021⁵⁷.

Ca reacție la acest context, Consiliul de administrație al BNR a stopat în luna martie 2021 scăderea ratei dobânzii de politică monetară, aceasta fiind astfel menținută la nivelul de 1,25 la sută, semnificativ deasupra ratelor dobânzilor reprezentative ale băncilor centrale din regiune. Totodată, Consiliul de administrație al BNR a prelungit statu-quo-ul ratei dobânzii-cheie și al ratelor dobânzilor la facilitățile permanente⁵⁸ în lunile mai, iulie și august, în condițiile stopării în luna mai a cumpărării de titluri de stat în lei de pe piață secundară și ale întăririi ulterioare a controlului exercitat de banca centrală asupra lichidității de pe piața monetară. În același timp, ratele rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit au fost păstrate la nivelurile în vigoare (de 8 la sută, respectiv 5 la sută). Acțiunile și abordarea BNR au vizat menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu corespunzător țintei staționare de inflație de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, într-o manieră care să contribuie la o creștere economică sustenabilă în contextul procesului de consolidare fiscală și în condiții de protejare a stabilității financiare.

Datele și informațiile apărute ulterior au evidențiat o înrăutățire accentuată a evoluției curente și a celei anticipate a inflației, inclusiv în raport cu previziunile precedente, sub impactul șocurilor globale pe partea ofertei, în condițiile accelerării puternice a ascensiunii prețurilor energiei, ale altor materii prime și transportului în a doua parte a anului, precum și ale acutizării blocajelor în lanțurile de producție și aprovizionare, inclusiv a crizei semiconductorilor. Pe plan intern, efectele directe și indirecte ale

⁵⁵ Rata anuală a inflației CORE2 ajustat era anticipată să își accelereze doar ușor creșterea în semestrul II 2021, iar, după o mică fluctuație, să se stabilizeze la nivelul de 3,4 la sută, față de nivelul de 3,1 la sută indicat de prognoza precedentă pentru finele orizontului proiecției.

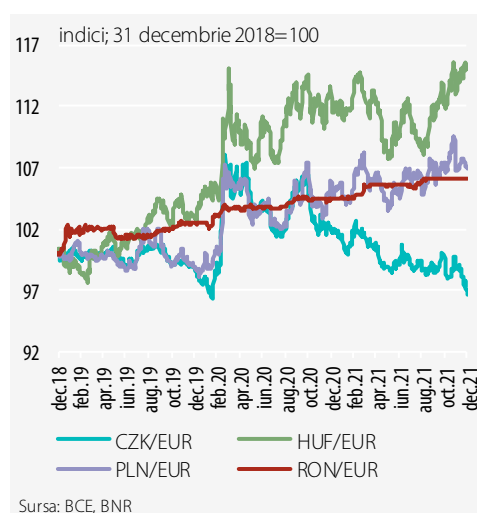
⁵⁶ Prin creșterea contribuției investițiilor la creșterea economică previzionată, în detrimentul aportului consumului privat, cu implicații inclusiv asupra evoluției viitoare a PIB potențial.

⁵⁷ Din această perspectivă, incertitudini decurgeau din proxima rectificare bugetară, a cărei coordonate erau necunoscute deocamdată, și din nefinalizarea strategiei de consolidare bugetară, ce se presupunea a fi elaborată până în toamnă, conform recomandărilor instituțiilor europene.

⁵⁸ Rata dobânzii pentru facilitatea de creditare și cea aferentă facilității de depozit au fost menținute la 1,75 la sută, respectiv, 0,75 la sută.

acestor șocuri au fost potențate de cererea sporită de bunuri și servicii ce a continuat să se manifeste după relaxarea restricțiilor de mobilitate, precum și de cotele tot mai ridicate ale așteptărilor inflaționiste pe termen scurt, dar și de ponderea însemnată deținută în coșul de consum de produse alimentare, energie și combustibili, ca și de bunurile importate.

Astfel, rata anuală a inflației și-a accelerat creșterea în trimestrul III, urcând la 6,29 la sută în septembrie, considerabil deasupra intervalului țintei și semnificativ peste nivelul prognozat, în principal sub influența majorării substanțiale a prețurilor gazelor naturale și energiei electrice în luna iulie și a continuării scumpirii combustibililor, preponderent pe seama categoriei non-benzină și motorină. În același timp, activitatea economică a continuat să crească în trimestrul II 2021 într-un ritm ceva mai alert decât cel previzionat, deși relativ încetinit față de trimestrul I⁵⁹, evoluție ce făcea probabilă mărirea excedentului de cerere agregată în acest interval în linie cu previziunile din luna august.

Grafic 3.1
Evoluția cursurilor de schimb pe piețele emergente din regiune

Totodată, principalele cotații ale pieței monetare interbancare au consemnat ajustări ascendente în trimestrul III, pe fondul controlului strict asupra lichidității exercitat de către banca centrală, dar și al consolidării așteptărilor privind majorarea în viitorul apropiat a ratei dobânzii de politică monetară. Cursul de schimb leu/euro a cunoscut, totuși, o creștere pronunțată la mijlocul lui august⁶⁰, urmată și de o tendință moderat ascendentă, inclusiv în contextul restrângerii diferențialului ratelor dobânzilor pe termen scurt – ca urmare a creșterii alerte a ratelor

dobânzilor reprezentative inițiate și continuate ulterior de către două bănci centrale din regiune –, iar, mai apoi, pe fondul tensionării mediului politic intern, de natură să sporească incertitudinile privind consolidarea bugetară. Influențe suplimentare au venit și din reamplificarea aversiunii globale față de risc, pe fondul semnalelor privind devansarea începerii normalizării politicii monetare de către bănci centrale majore, dar și al preocupărilor investitorilor privind creșterea economică globală, în contextul evoluției pandemiei și al crizei energetice (Grafic 3.1).

În același timp, dinamica anuală a creditului acordat sectorului privat a ajuns și a continuat apoi să avanseze în teritoriul de două cifre în trimestrele II și III 2021, urcând până la 12,8 la sută în august, în contextul intensificării fără precedent a activității de creditare în monedă națională, inclusiv cu susținerea programelor guvernamentale, dar și al dinamizării moderate a creditării în valută (Caseta 5).

⁵⁹ PIB a crescut cu 1,8 la sută în trimestrul II, după creșterea cu 2,5 la sută în trimestrul I. Pe fondul efectului de bază asociat contracției economice severe din perioada similară a anului trecut, dinamica anuală a PIB s-a majorat în trimestrul II la 13,0 la sută, de la -0,2 la sută în trimestrul I.

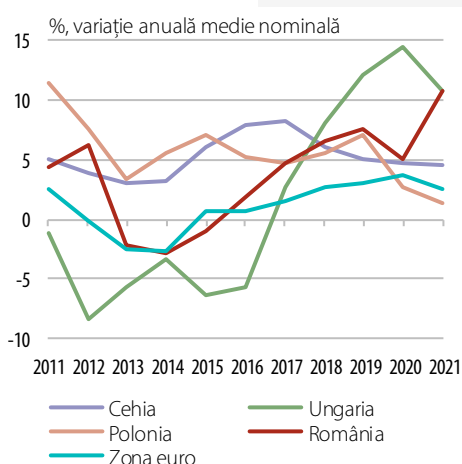
⁶⁰ După scăderea acumulată de către acesta în prima parte a trimestrului III, sub influența unor factori sezonieri.

Caseta 5. Evoluția creditului acordat sectorului privat și a lichidității din economie⁶¹

Dinamica și structura creditului acordat sectorului privat – relevante din perspectiva formulării și transmisiei politicii monetare, dar și a convergenței cu evoluțiile monetare din zona euro și din regiune – și-au accentuat în 2021 tendințe majore conturate în semestrul II al anului precedent. Astfel:

1. Dinamica anuală a creditului acordat sectorului privat și-a accelerat considerabil ascensiunea, îndeosebi în semestrul I, urcând la mijlocul anului pe palierul de două cifre și atingând în luna decembrie un maxim al ultimilor 12 ani și jumătate.

Grafic A
Creditul acordat sectorului privat

Sursa: BCN

Ritmul mediu de creștere a creditului acordat sectorului privat s-a mărit astfel la 10,7 la sută – un vârf al ultimilor 12 ani și al doilea cel mai înalt nivel din regiune⁶² (Grafic A) –, depășindu-l de peste două ori pe cel în scădere ușoară consemnat în 2020, de 5,1 la sută⁶³. Evoluția a fost rezultanta intensificării puternice a activității de creditare în monedă națională, atât pe segmentul populației, cât și pe cel al societăților nefinanciare, ce s-a concretizat în valori anuale record ale fluxurilor principalelor categorii de credite, în contextul efectelor stimulative exercitate asupra cererii și ofertei de credite de: (i) creșterea deosebit de solidă a economiei, în condițiile unui parcurs neuniform totuși, și ameliorarea încrederii firmelor în toate sectoarele majore; (ii) prelungirea programelor guvernamentale destinate susținerii activității/lichidității firmelor și a populației (în principal „IMM Invest România”⁶⁴, dar și „Programul de creditare cu garanții de stat pentru companiile mari” și programul „Noua casă”); (iii) continuarea descreșterii/ menținerea la valori relativ joase a ratelor dobânzilor la creditele noi în lei (Grafic C); (iv) evoluțiile general favorabile de pe piața muncii, implicând și o reamplificare ușoară a dinamicii medii a câștigului salarial⁶⁵, inclusiv pe fondul măsurilor guvernamentale vizând păstrarea locurilor de muncă; (v) consolidarea calității

⁶¹ Pentru o evidențiere mai clară, schimbările de dinamică au fost analizate, de regulă, sub forma indicatorilor calculați ca medie a ratelor de creștere anuală exprimate în termeni nominali. Analiza din această secțiune este realizată pe baza datelor disponibile înaintea depunerii bilanțurilor contabile auditate.

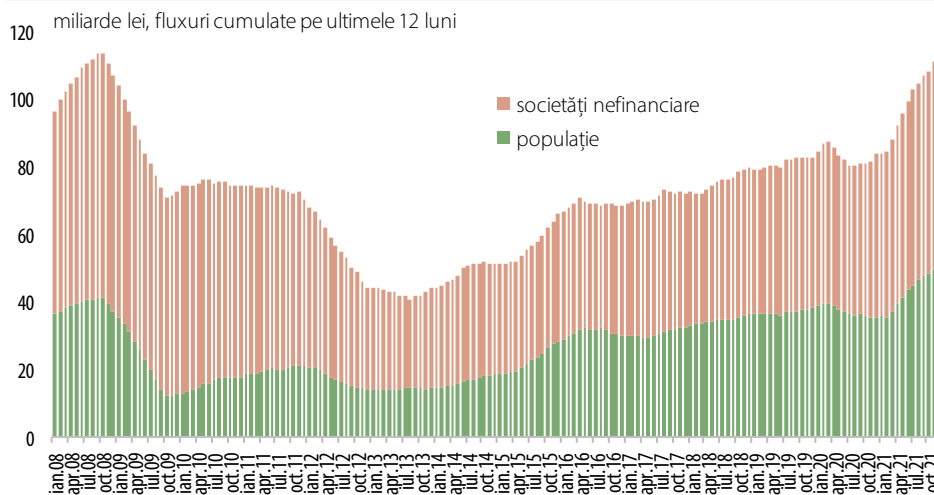
⁶² Pentru al patrulea an consecutiv. În zona euro și în țările din regiune, creșterea anuală a creditului acordat sectorului privat a decelerat pe ansamblul anului față de 2020.

⁶³ Și în termeni reali, dinamica anuală medie a creditului acordat sectorului privat s-a dublat, rămânând însă semnificativ mai joasă în condițiile ascensiunii ratei anuale a inflației (la 5,4 la sută – maximul ultimilor 12 ani –, față de 2,4 la sută în anul 2020).

⁶⁴ Program de ajutor de stat aprobat în contextul crizei pandemice prin OUG nr. 42/2020 și completată prin OUG nr. 89/2020, prin care statul garantează până la 90 la sută din valoarea unor credite în lei acordate IMM și microîntreprinderilor și subvenționează dobânda pe o perioadă de opt luni de la data acordării creditului și alte costuri ale finanțării (comisioane de administrare și risc) pe toată durata de derulare a acestuia; plafonul de garanții de stat aferent programului „IMM Invest România” a fost în valoare de 15 miliarde lei în anul 2021 și de 20 miliarde lei în anul precedent.

⁶⁵ Ritmul mediu de creștere anuală a câștigului salarial mediu net pe economie s-a majorat în 2021 la 7,2 la sută, de la 6,7 la sută în anul precedent, însă a rămas vizibil sub nivelul din perioada pre-pandemie (15,0 la sută în 2019, reprezentând maximul perioadei post-2008).

activelor bancare⁶⁶; (vi) continuarea creșterii moderate a prețurilor pe piața imobiliară rezidențială⁶⁷; (vii) relativa relaxare a standardelor de creditare aplicate de bănci împrumuturilor populației – atât în cazul celor pentru locuințe, cât și al celor pentru consum –, concomitent cu păstrarea relativ neschimbată a celor de pe segmentul companiilor (Grafic E). Efecte pozitive asupra dinamicii soldului creditului, dar de mică intensitate, au decurs și din temperarea ritmului operațiunilor de externalizare a creditelor, efectuate de instituțiile de credit.

Grafic B
Creditele noi acordate populației și societăților nefinanciare

Raportul între soldul creditului acordat sectorului privat și PIB a continuat să se mărească ușor în 2021 – la 27,4 la sută, de la 26,7 la sută în anul precedent⁶⁸ –, evoluție observată și în Cehia, în timp ce în zona euro și în celelalte economii din regiune el a consemnat descreșteri, dar de la niveluri semnificativ mai înalte, de 105,5 la sută în zona euro, respectiv 52,5 la sută în Polonia și 39,6 la sută în Ungaria.

2. Ponderea componentei în lei în creditul acordat sectorului privat și-a accelerat creșterea, ajungând la 72,4 la sută în decembrie 2021⁶⁹, de la 69,5 la sută la finele anului precedent.

Tempoul majorării acestei ponderi s-a mărit pe fondul amplificării ecartului pozitiv dintre dinamica în ascensiune alertă a creditului în lei (până la 19,6 la sută în decembrie 2021, cea mai înaltă valoare post-aprilie 2016, de la 8,5 la sută la finele anului precedent) și ritmul de creștere a împrumuturilor în valută, care a devenit ușor pozitiv în acest an (2,2 la sută în decembrie 2021, față de -2,5 la sută în decembrie 2020, pe baza soldurilor exprimate în euro). În ambele sectoare majore s-au înregistrat accelerări ale creșterii greutății relative a împrumuturilor în monedă națională, aceasta atingând un maxim al ultimilor 20 de ani în cazul populației

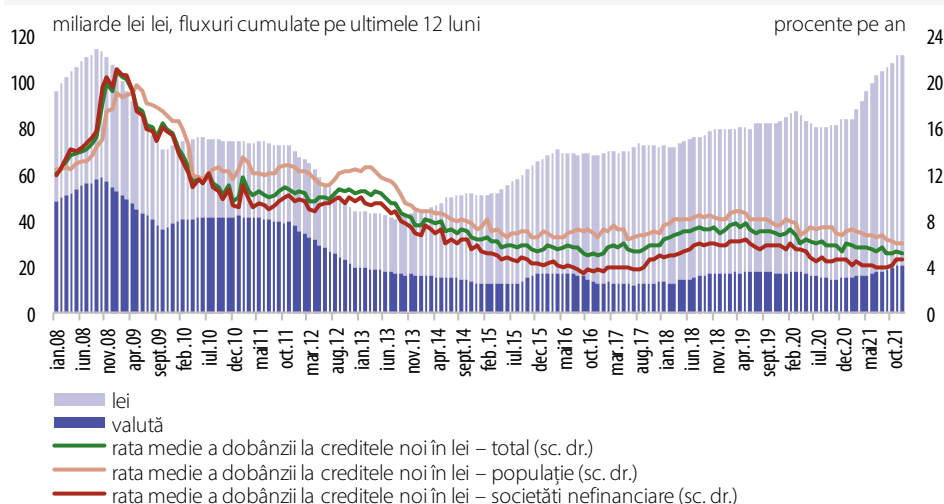
⁶⁶ Rata creditelor neperformante a continuat să scadă în 2021, ajungând în luna decembrie la 3,35 la sută, de la 3,83 la sută la finele anului precedent.

⁶⁷ Creșterea anuală medie a prețurilor locuințelor s-a situat la 4,4 la sută în 2021, față de 4,7 la sută în anul precedent.

⁶⁸ În anul 2020, ponderea în PIB a creditului acordat sectorului privat a înregistrat prima majorare după 8 ani consecutivi de scădere.

⁶⁹ Un record al perioadei post-1995.

(83,3 la sută în decembrie 2021, față de la 79,2 la sută la finele anului precedent)⁷⁰, iar în cel al societăților nefinanciare un vârf al ultimilor 25 de ani (62,8 la sută la finele anului 2021, de la 59,7 la sută în decembrie 2020).

În termeni de flux, ponderea puternic majoritară a componentei în lei în totalul creditelor noi acordate sectorului privat (Grafic C) s-a redus totuși marginal (la 81,9 la sută pe ansamblul anului, față de 82,8 la sută în 2020), în condițiile în care creșterea împrumuturilor noi în valută a depășit-o ușor pe cea a creditelor în monedă națională⁷¹, exclusiv datorită evoluțiilor de pe segmentul societăților nefinanciare.

3. Ponderea în total a creditului acordat populației și-a stopat trendul ascendent⁷², consemnând chiar o scădere însemnată (la 50,7 la sută la finele anului⁷³); astfel, ea și-a mărit ecartul negativ față de valorile din Polonia și Cehia, aflate în creștere în 2021, și a revenit la un nivel relativ similar celui din zona euro.

Dinamica anuală medie a împrumuturilor populației s-a reamplificat ușor în 2021, apropiindu-se de nivelul prepandemic (7,5 la sută în 2021, de la 6,1 la sută în 2020), pe seama ambelor categorii majore de împrumuturi. Ascensiunea ei a fost însă puternic surclasată, în premieră pentru ultimii nouă ani, de accelerarea creșterii creditului acordat societăților nefinanciare, care a atins un maxim al perioadei post-2008 (14,1 la sută pe ansamblul anului 2021, de la 3,6 la sută în anul precedent), ca urmare a saltului de dinamică consemnat de componenta în lei (la 20,0 la sută, de la 3,1 la sută în anul anterior)⁷⁴, inclusiv cu aportul sporit al programului

⁷⁰ În condițiile în care, pe acest segment, creditele noi au fost în continuare reprezentate cvasiintegral de cele denominate în lei.

⁷¹ Fluxul de credite în lei, cumulat pe 12 luni, neajustat cu volumul creditelor renegociate, a atins un nou maxim istoric în 2021, iar cel aferent împrumuturilor în valută a înregistrat cea mai înaltă valoare a ultimilor nouă ani.

⁷² Acesta s-a reamorsat în 2013, după o întrerupere de patru ani.

⁷³ De la 53,1 la sută în decembrie 2020.

⁷⁴ Împrumuturile noi în lei acordate firmelor, neajustate cu volumul creditelor renegociate, au continuat să își accelereze creșterea medie anuală (la 28,7 la sută, față de 20,2 la sută în 2020), iar volumul lor cumulat pe 12 luni a atins un nou vârf istoric.

„IMM Invest România”. O contribuție pozitivă, dar mult mai modestă, a avut și ușoara dinamizare a creditului în valută acordat acestor clienți nebankari (la 4,2 la sută, de la 2,3 la sută în 2020, pe baza soldurilor exprimate în euro).

Creșterile de ritm ale creditelor noi au fost generalizate la nivel sectorial, mai evidente fiind însă cele din industrie, după contracția de volum din anul anterior,

și din domeniul agricol. Structura pe destinații a rămas totuși, în linii mari, neschimbată în raport cu anii precedenți, sectorul industrial și cel al serviciilor continuând să concentreze circa 80 la sută din fluxul total de credite.

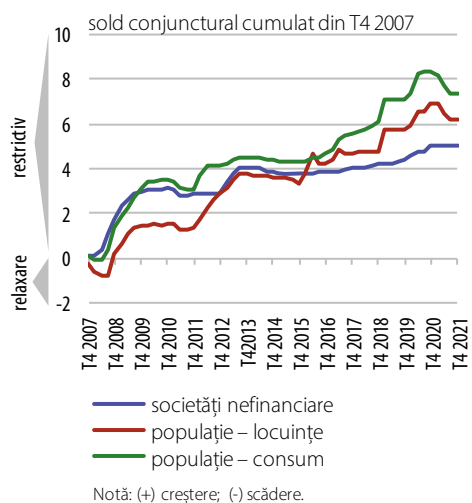
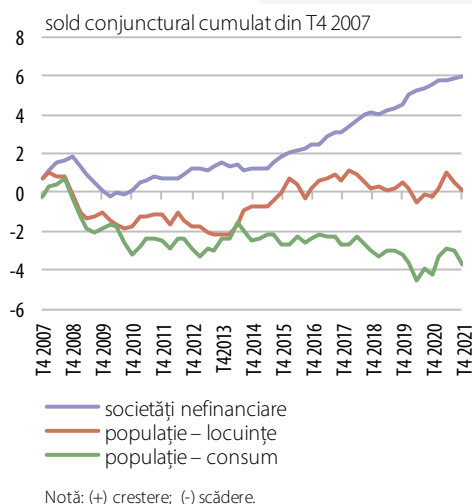
Din perspectiva structurii pe maturități, accelerarea pronunțată a creșterii stocului de credite acordate societăților nefinanciare a decurs în principal din cvasidublarea ritmului mediu de creștere a împrumuturilor pe termen mediu și lung⁷⁵. O contribuție notabilă a venit și din partea dinamicii creditelor pe termen scurt, care a revenit în teritoriul pozitiv în a doua parte a anului, în premieră pentru ultimii circa doi ani, inclusiv în condițiile dinamizării creditelor de tip reînnoibil automat și acordat pe descoperit de cont, în corelație cu creșterea necesarului de finanțare curentă a firmelor, pe fondul expansiunii activității economice.

Evoluțiile s-au corelat în linii mari cu rezultatele edițiilor succesive ale *Sondajului BNR privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației*, potrivit cărora cererea de împrumuturi a societăților nefinanciare și-a prelungit tendința ascendentă pe parcursul anului (Grafic D), în condițiile unor standarde de creditare relativ constante (Grafic E), asociate cu o relaxare a termenilor creditării, în principal prin reducerea primei solicitate pentru creditele mai riscante și diminuarea cerințelor de garantare. Pe segmentul populației, s-a evidențiat doar o reamplificare ușoară și oscilantă a cererii de credite, atât pentru locuințe, cât și pentru consum, cu toate că standardele de creditare au scăzut considerabil. În cazul împrumuturilor pentru locuințe,

scăderea a reflectat în principal diminuarea ponderii maxime a creditului în valoarea garanției imobiliare, precum și reducerea *spread*-ului ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC, iar în cel al creditelor pentru consum, majorarea plafonului maxim pentru valoarea creditului.

4. Creditul pentru locuințe a continuat să-și mărească ponderea majoritară în totalul creditului acordat populației, însă mai lent, aceasta ajungând la 61,3 la sută la finele anului 2021⁷⁶.

Grafic D
Cererea de credite

Grafic E
Standardele de creditare

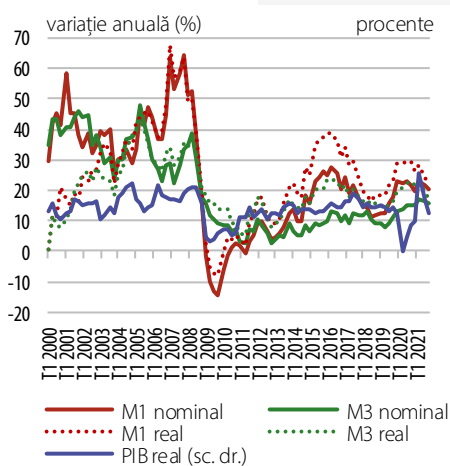
⁷⁵ La 18,1 la sută în 2021, de la 9,4 la sută în anul precedent.

⁷⁶ De la 59,5 la sută în decembrie 2020.

Ambele categorii majore de credite acordate populației și-au reamplificat ușor dinamica anuală în 2021, evoluția fiind însă ceva mai vizibilă în cazul creditelor pentru locuințe, caracterizate și printr-un stoc mult mai ridicat. Astfel, variația anuală a împrumuturilor pentru locuințe s-a mărit pe ansamblul anului la 11,5 la sută, de la 10,3 la sută în 2020, ca efect al reaccelerării creșterii deosebit de alerte a componentei în lei (la 18,9 la sută, de la 18,2 la în 2020), pe seama dinamizării creditelor noi acordate fără garanția statului^{77,78}. Drept consecință, creditele pentru locuințe în lei au continuat să-și majoreze consistent ponderea deținută în totalul împrumuturilor cu această destinație (la 81,1 la sută, de la 76,1 la sută la finele anului precedent), ajungând totodată să reprezinte 49,7 la sută din soldul creditelor populației⁷⁹.

În același timp, dinamica anuală medie a creditului pentru consum și alte scopuri a crescut la 2,0 la sută, de la 0,9 la sută în 2020, în condițiile reaccelerării considerabile a creșterii împrumuturilor noi cu această destinație⁸⁰, în corelație cu revigorarea de ansamblu a cererii de consum, precum și cu scăderea ratelor dobânzilor aferente.

Comparativ cu nivelurile din economiile de referință, ponderea deținută în România de creditele pentru locuințe a rămas în apropierea celei din Polonia și a depășit-o mai vizibil pe cea din Ungaria, rămânând însă net inferioară valorilor înregistrate în Cehia și zona euro.

Sursa: INS, BNR

Grafic F
Masa monetară și PIB

În cazul dinamicii și structurii lichidității din economie, cele mai importante evoluții din anul 2021 au constat în:

1. Creșterea în continuare a gradului de monetizare a economiei, dar vizibil încetinită față de anul precedent, acesta urcând de la 46,0 la sută la finele anului 2020, la 47,8 la sută – un nou maxim istoric, situat însă sensibil sub valorile din regiune și din zona euro, chiar și în condițiile evoluțiilor preponderent descendente ale acestora în 2021.

Dinamica deosebit de alertă a masei monetare (M3) a continuat să se mărească în anul 2021, dar mai temperat, ajungând la 16,0 la sută pe ansamblul anului⁸¹ (recordul ultimilor 13 ani – Grafic F), de la 13,7 la sută în 2020, în contextul accelerării creșterii creditului acordat sectorului privat și al majorării plăților efectuate în contul fondurilor europene, precum și pe fondul unui efect

⁷⁷ Fluxul creditelor pentru locuințe în lei acordate fără garanția statului, cumulat pe 12 luni, neajustat cu volumul creditelor renegociate, a atins un nou maxim istoric în anul 2021.

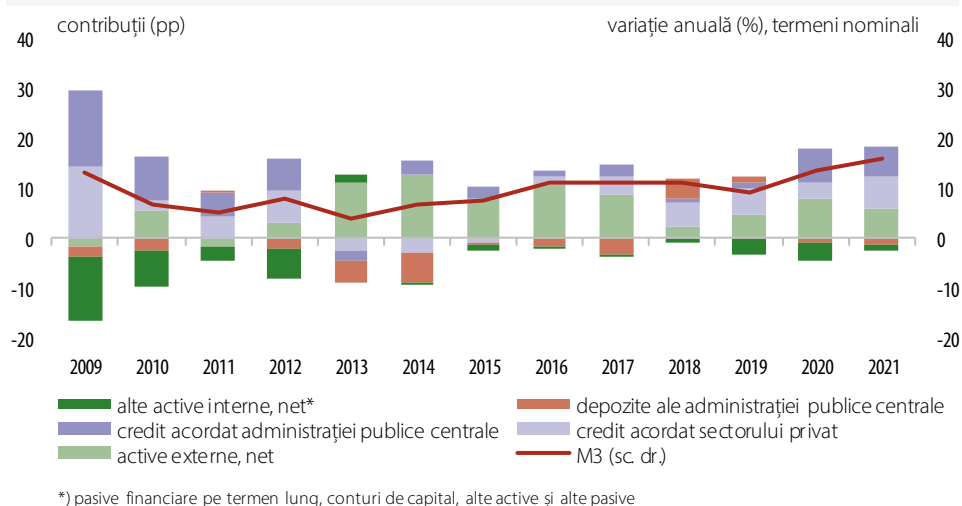
⁷⁸ În anul 2021, plafonul garanțiilor de stat pentru programul „Noua casă” a fost diminuat la 1,5 miliarde lei, de la nivelul de 2 miliarde lei aferent anului precedent. Evaluările sunt realizate pe baza datelor de la CRC privind creditele acordate cu garanția statului, asociate programelor „Prima casă”/„Noua casă”.

⁷⁹ Față de 45,3 la sută în decembrie 2020.

⁸⁰ Volumul împrumuturilor noi pentru consum și alte scopuri, cumulat pe 12 luni, neajustat cu volumul creditelor renegociate a atins recordul ultimilor 12 ani.

⁸¹ În termeni reali, variația anuală medie a M3 s-a redus ușor, în condițiile ascensiunii ratei anuale a inflației (10,5 la sută în 2021, față de 10,8 la sută în anul precedent, ca medii anuale).

statistic⁸², contrabalansate doar parțial, ca impact, de diminuarea deficitului bugetar și de creșterea stocului de instrumente financiare alternative deținute de publicul nebanancar (titluri de stat ale persoanelor fizice⁸³, acțiuni emise de fondurile de investiții).

Grafic G
M3 și contrapartidele sale

Din perspectiva contrapartidelor M3 (Grafic G), determinantul principal al expansiunii monetare a devenit creditul acordat sectorului privat⁸⁴. Contribuții pozitive semnificative, dar în scădere față de 2020, au avut activele externe nete ale sistemului bancar – care și-au temperat vizibil dinamica⁸⁵, după saltul din anul precedent –, și creditul net acordat administrației publice centrale, în condițiile decelerării creșterii deținerilor de titluri de stat ale instituțiilor financiare monetare, concomitent cu majorarea și în 2021 a variației depozitelor administrației publice centrale. Totodată, pasivele financiare pe termen lung și-au diminuat vizibil impactul contracționist, în principal pe seama efectului statistic menționat anterior.

2. Încetinirea doar ușoară a ascensiunii ponderii majoritare deținute de masa monetară în sens restrâns (M1) în masa monetară, aceasta urcând la 72,1 la sută în decembrie 2021⁸⁶, de la 69,3 la sută în decembrie 2020 (Grafic H).

Creșterea a fost marginal inferioară ca amplitudine celei din Polonia, dar a depășit-o pentru al treilea an consecutiv pe cea din zona euro și a fost opusă evoluțiilor consemnate în Cehia și Ungaria, astfel încât decalajul structural al M3 a fost practic

⁸² Asociat reclasificării unor depozite ale populației de către o instituție de credit, în luna iunie 2021. Acestea au fost incluse anterior în poziția pasive financiare pe termen lung din bilanțul consolidat net al instituțiilor financiare monetare, reprezentând, prin urmare, o contrapartidă a M3 și nu o componentă a acesteia.

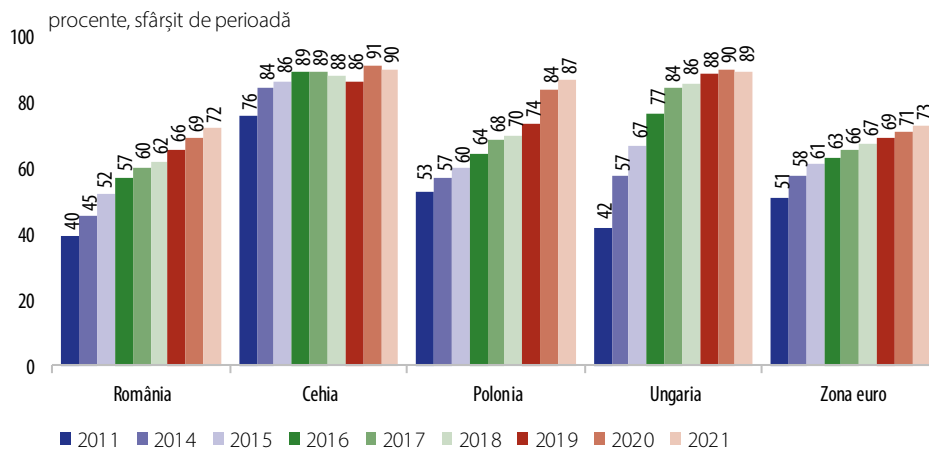
⁸³ În anul 2021, Ministerul Finanțelor a efectuat emisiuni nete de titluri de stat pentru populație în valoare totală de 7,0 miliarde lei, față de 5,0 miliarde lei în anul precedent.

⁸⁴ Contribuția creditului acordat sectorului privat la dinamica anuală a M3 a atins recordul ultimilor nouă ani, ca medie anuală.

⁸⁵ La 11,3 la sută, ca medie anuală, de la 15,7 la sută în 2020 (pe baza valorilor exprimate în euro), inclusiv pe fondul diminuării volumului emisiunilor de euroobligațiuni efectuate de Ministerul Finanțelor pe piețele externe (la circa 7 miliarde euro pe ansamblul anului 2021, față de valoarea record de aproximativ 12 miliarde euro din anul precedent).

⁸⁶ Cea mai înaltă valoare din ultimii peste 27 de ani.

recuperat față de zona euro și a continuat să se reducă ușor în raport cu două economii din regiune.

Grafic H
Ponderea M1 în M3,
comparații internaționale

Sursa: BCN

Majorarea ponderii în M3 a celei mai lichide componente s-a produs în condițiile menținerii dinamicii deosebit de înalte a M1 la maximum ultimilor patru ani atins în 2020 (21,7 la sută)⁸⁷ și semnificativ deasupra variației depozitelor la termen sub doi ani, deși ecartul dintre acestea s-a restrâns. Constanța de ritm a agregatului monetar M1 a fost consecința micilor influențe divergente decurgând, pe de o parte, din temperarea ușoară a dinamicilor înalte ale numerarului în circulație și depozitelor ON ale societăților nefinanciare și, pe de altă parte, din prelungirea ascensiunii variației plasamentelor similare ale populației. Pe lângă efectul statistic deja menționat, acestea au reflectat sporirea cererii de bani pentru tranzacții curente – în corelație cu creșterea solidă a economiei și a consumului privat și cu reacelerarea creșterii venitului disponibil al populației –, precum și prelungirea scăderii/menținerea la niveluri joase a costului de oportunitate al deținerii de active monetare lichide, dar și influențele de sens opus venite din reducerea semnificativă a deficitului bugetar comparativ cu anul 2020.

Variația anuală a depozitelor la termen sub doi ani s-a reamplificat în 2021, atingând un vârf al ultimilor trei ani (4,5 la sută), ca urmare a ascensiunii pronunțate a celei aferente plasamentelor societăților nefinanciare, susținută de componenta în lei. În schimb, creșterea depozitelor similare ale populației a continuat să decelereze vizibil, de această dată pe seama evoluției ambelor componente, în lei, respectiv în valută.

În aceste condiții, ponderea în M3 a depozitelor ON a urcat la maximum ultimilor peste 28 de ani (55,0 la sută, la finele anului 2021), în timp ce greutatea relativă a numerarului în circulație a cunoscut o corecție descrescătoare ușoară (17,0 la sută, în decembrie).

⁸⁷ Evaluare pe baza mediilor anuale.

3. Ajustarea descendentă a ponderii depozitelor populației în depozitele totale ale sectorului nebancaar, după trei ani de creșteri consecutive (59,2 la sută în decembrie 2021, față de 61,0 la sută la finele anului anterior).

Evoluția a fost rezultatul comportamentelor divergente din perspectiva dinamicii anuale, ce au caracterizat în acest an depozitele principalelor sectoare. Astfel, creșterea depozitelor persoanelor fizice a decelerat ușor în raport cu ritmul înalt atins în anul anterior (12,7 la sută, față de 14,3 la sută în 2020⁸⁸), în condițiile unei reamplificări a dinamicii venitului disponibil, devansată însă ca impact de creșterea solidă a consumului și de sporirea stocului de instrumente financiare alternative deținute de acest sector (titluri de stat, plasamente în fonduri de investiții). În schimb, depozitele societăților nefinanciare au continuat să-și accelereze creșterea, care a atins un nou vârf post-2008 (18,9 la sută, de la 14,6 la sută în 2020), în contextul redresării alerte a activității economice, inclusiv cu aportul măsurilor guvernamentale vizând susținerea lichidității firmelor⁸⁹, precum și pe fondul amplificării sumelor încasate în contul fondurilor europene și al ascensiunii alerte a dinamicii creditului acordat sectorului.

Totodată, noile evaluări au evidențiat o perspectivă semnificativ deteriorată a inflației pe orizontul scurt de timp, indicând creșterea ratei anuale a acesteia în viitorul apropiat mult deasupra valorilor previzionate în luna august. Responsabile de deteriorare erau noi majorări ample anticipate a fi consemnate de prețurile produselor energetice, în principal de prețul gazelor naturale, pe fondul ascensiunii abrupte a cotațiilor pe piața *en gros* autohtonă și pe plan european și, într-o mai mică măsură, de prețul combustibililor, prioritar pe seama componentei non-benzină și motorină.

Din partea excedentului de cerere agregată se prefigurau totuși presiuni inflaționiste slab perceptibile și mai estompe pe termen scurt decât s-a anticipat anterior, având în vedere decalajele temporale necesare manifestării acestora, precum și probabila încetinire mai evidentă a creșterii PIB non-agricultură în semestrul II 2021 față de previziunile din luna august – inclusiv pe fondul efectului de erodare exercitat asupra veniturilor populației și firmelor de scumpirea utilităților și alimentelor – implicând o cvasistagnare a excedentului de cerere agregată în acest interval, față de ușoara creștere prognozată anterior. Totodată, valul patru al pandemiei și măsurile restrictive asociate generau incertitudini și riscuri crescute la adresa previziunilor, alături de cele induse de conduita politicii fiscale, precum și de perspectiva absorbției fondurilor europene, în principal a celor alocate României prin Mecanismul de redresare și reziliență.

⁸⁸ Cea mai înaltă valoare din ultimii 11 ani, ca medie anuală.

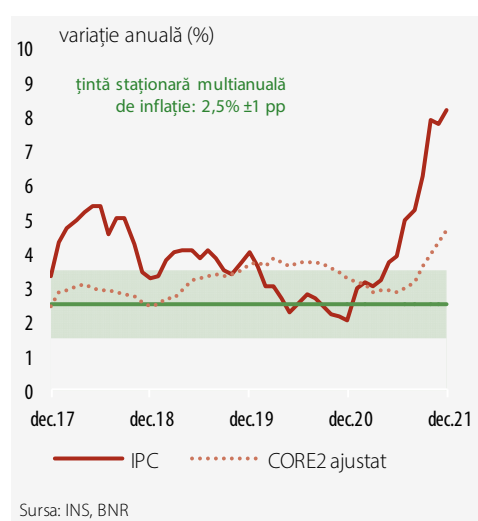
⁸⁹ O parte a acestor măsuri au fost prelungite din anul 2020 (posibilitatea amânării fără penalizări a achitării unor obligații fiscale, acordarea de bonificații pentru plata la scadență a impozitului pe profit și a celui pe veniturile microîntreprinderilor, decontarea indemnizației de șomaj tehnic de la bugetul de stat), iar altele au fost instituite în 2021 (acordarea de ajutoare de stat pentru întreprinderile din domeniul turismului și alimentației publice, a căror activitate a fost afectată în contextul pandemiei de COVID-19, plafonarea prețurilor la energie a consumatorilor non-casnici pentru intervalul noiembrie-decembrie).

Din partea șocurilor pe partea ofertei era însă posibil un impact inflaționist chiar mai puternic și mai prelungit decât cel evidențiat de noile evaluări, date fiind ascensiunea continuă/abruptă a cotațiilor unor mărfuri energetice și non-energetice și persistența blocajelor în lanțurile de producție și aprovizionare, precum și gradul potențial de transferare în prețurile de consum a creșterilor de costuri materiale, în condițiile unei cereri încă solide, deși în temperare. Astfel, prin magnitudinea lui, puseul inflaționist provocat de aceste șocuri – implicând urcarea considerabilă și relativ persistentă a ratei anuale a inflației deasupra intervalului țintei – risca să dezancoreze anticipațiile inflaționiste pe termen mediu și să genereze pe această cale efecte secundare importante, eventual printr-o spirală salarii-prețuri.

O asemenea conjunctură a reclamat inițierea creșterii ratei dobânzii de politică monetară, în contextul normalizării treptate a conduitei politicii monetare, în vederea readucerii și menținerii pe termen mediu a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, inclusiv prin ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu spre lung, într-o manieră care să contribuie la o creștere economică sustenabilă.

Astfel, în ședința din 5 octombrie 2021, Consiliul de administrație al BNR a decis majorarea ratei dobânzii de politică monetară cu 0,25 puncte procentuale, până la 1,50 la sută, precum și majorarea ratei dobânzii pentru facilitatea de creditare la 2,00 la sută, de la 1,75 la sută, iar a celei aferente facilității de depozit la 1,00 la sută, de la 0,75 la sută. Totodată, Consiliul de administrație al BNR a hotărât păstrarea controlului ferm asupra lichidității de pe piața monetară, precum și menținerea nivelurilor în vigoare ale ratelor RMO pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit (de 8 la sută, respectiv 5 la sută).

Consiliul de administrație al BNR a decis să majoreze gradual rata dobânzii de politică monetară și în ședințele din lunile noiembrie 2021 și ianuarie 2022, în condițiile

Grafic 3.2
Rata inflației

amplificării semnificativ peste așteptări a puseului inflaționist provocat de șocurile pe partea ofertei în trimestrul IV, dar mai ales în perspectivă, în paralel însă cu mărirea riscurilor la adresa activității economice și pieței muncii induse de valurile pandemice, de blocajele în lanțurile globale de producție și aprovizionare, precum și de criza energetică.

Astfel, rata anuală a inflației a continuat să crească alert și peste așteptări în ultimele trei luni din 2021, sub impactul șocurilor pe partea ofertei⁹⁰, urcând la

⁹⁰ În principal, ca efect al majorărilor consemnate de prețurile gazelor naturale și energiei electrice, precum și de prețul combustibililor, preponderent pe seama categoriei non-benzină și motorină, dar și ca urmare a scumpirii alimentelor procesate.

8,19 la sută în decembrie⁹¹, iar traiectoria anticipată a acesteia a suferit o nouă revizuire substanțială în sens ascendent în exercițiul de prognoză din luna noiembrie 2021, deosebit de accentuată pe termen scurt, chiar și în condițiile începerii plafonării și compensării prețurilor la energia electrică și gazele naturale pentru populație⁹². Prin urmare, rata anuală a inflației era așteptată să-și prelungească trendul pronunțat crescător până spre mijlocul anului 2022 și să urce la 8,6 la sută în iunie 2022⁹³, în principal pe fondul continuării scumpirii produselor energetice, dar să consemneze ulterior o ajustare descrescătoare relativ alertă, sub influența unor ample efecte de bază, coborând în decembrie 2022 la 5,9 la sută și revenind în trimestrul III 2023 în interiorul intervalului țintei, la 3,3 la sută, marginal sub nivelul prognozat în luna august (Grafic 3.2).

Totodată, evaluările actualizate în debutul anului 2022 au evidențiat o nouă înrăutățire a perspectivei apropiate a inflației, atribuibilă efectelor directe și indirecte, recente și viitoare, ale șocurilor adverse pe partea ofertei, afectând pe mai departe atât evoluția componentelor exogene ale IPC, cât și dinamica inflației de bază. Astfel, rata anuală a inflației era așteptată să crească gradual în următoarele luni și să urce, în consecință, deasupra valorilor previzionate anterior pe acest orizont de timp, în principal ca urmare a majorărilor mai ample de prețuri anticipate a fi consemnate de energia electrică și gazele naturale, precum și de alimentele procesate, cu precădere sub influența ascensiunii cotațiilor produselor energetice și ale mărfurilor agroalimentare.

Amplificarea și probabila prelungire suplimentară, pe acest fond, a deviației pozitive a ratei anuale a inflației de la limita de sus a intervalului țintei, mai ales ulterior sistării măsurilor de compensare și plafonare a prețurilor la energie⁹⁴, făceau necesare noi reacții de politică monetară, menite să ancoreze anticipațiile inflaționiste pe termen mediu și să prevină astfel efectele secundare potențial generate de un asemenea puseu inflaționist.

Din partea factorilor fundamentali, se anticipau însă presiuni inflaționiste considerabil mai temperate decât în previziunile anterioare, deși în intensificare ușoară pe orizontul prognozei din luna noiembrie 2021, dată fiind perspectiva majorării mult mai lente a excedentului de cerere agregată și la valori sensibil mai joase decât în proiecția precedentă, pe fondul probabilei încetiniri mai evidente a creșterii economice⁹⁵. Se prefigura și o slăbire a cererii de consum, în condițiile epuizării surplusului apărut ulterior relaxării restricțiilor de mobilitate, dar și sub impactul

⁹¹ Rata anuală a inflației CORE2 ajustat și-a accelerat ușor creșterea în trimestrul IV 2021, inclusiv în raport cu previziunile, mărindu-se la 4,7 la sută în decembrie, de la 3,6 la sută în septembrie. Evoluția ei a continuat să reflecte efectele creșterii ample a cotațiilor mărfurilor agroalimentare și a costurilor cu energia și transportul, precum și influențele blocajelor persistente în lanțurile de producție și aprovizionare, alături de cele venind din măsuri de protecție contra infecției cu coronavirus, toate potențate de așteptările inflaționiste pe termen scurt tot mai ridicate.

⁹² Scheme de sprijin prezumate a fi aplicate în intervalul noiembrie 2021 – martie 2022.

⁹³ Mult peste valorile previzionate în august.

⁹⁴ Efectele schemelor temporare de compensare și plafonare a prețurilor la energie, precum și modul de evaluare și de includere a acestora în calculul IPC se caracterizau totuși printr-un grad ridicat de incertitudine.

⁹⁵ Chiar și în ipoteza atragerii unui volum mai ridicat de fonduri europene aferente instrumentului „Next Generation EU”, de natură să contrabalanseze în bună măsură impactul contracționist al consolidării bugetare, precum și să impulsioneze dinamica PIB potențial în viitor.

înrautățirii situației epidemiologice și al scumpirii consistente a utilităților și alimentelor.

În plus, datele ulterioare și evaluările din luna ianuarie 2022 au arătat o încetinire considerabilă a creșterii economiei în trimestrul III⁹⁶, contrar așteptărilor, precum și o probabilă stagnare a activității economice în trimestrul IV, inclusiv în contextul valurilor pandemice succesive, al crizei energetice și al blocajelor în lanțurile de producție și aprovizionare. Evoluțiile făceau probabilă restrângerea semnificativă a excedentului de cerere agregată în semestrul II 2021 și coborârea lui la valori mult inferioare celor din previziunile precedente⁹⁷, implicând presiuni inflaționiste minore din partea acestuia, cel puțin pe termen scurt, și mult mai estompate decât cele anticipate anterior.

Influențele constrângerilor și șocurilor pe partea ofertei s-au resimțit în lunile de toamnă și pe piața muncii. Astfel, efectivul salariaților din economie și-a cvasistopat creșterea în ultimele luni din 2021 la un nivel doar cu puțin superior celui pre-pandemic, iar rata șomajului BIM s-a mărit în trimestrul IV, ajungând în decembrie la 5,7 la sută, după ce anterior coborâse până la 5,3 la sută – valoare ușor superioară celei pre-pandemice, dar încă semnificativ mai mare decât minimumul istoric atins în vara anului 2019, conform seriei revizuite de date istorice.

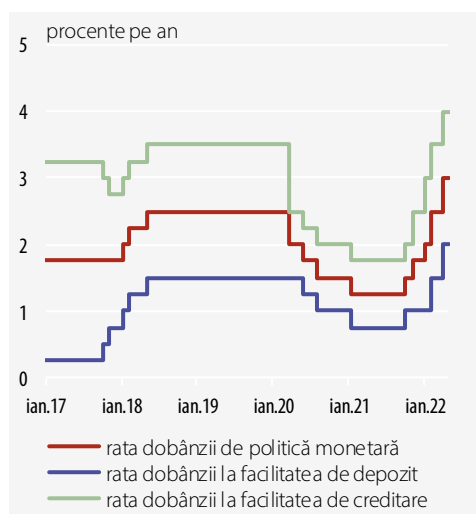
În același timp, criza energetică și blocajele în lanțurile de producție și aprovizionare continuau să genereze incertitudini și riscuri semnificative la adresa previziunilor, prin impactul potențial exercitat asupra economiilor europene, dar și pe plan intern, iar incertitudini și riscuri mari decurgeau și din evoluția pandemiei și a măsurilor restrictive, date fiind valurile pandemice succesive generate în această perioadă de varianta Delta a coronavirusului⁹⁸, iar apoi de varianta mai contagioasă, Omicron, pe fondul unui avans insuficient al vaccinării la nivel național. Un grad ridicat de incertitudine caracteriza, de asemenea, perspectiva absorbției fondurilor europene alocate României, îndeosebi a celor aferente programului „Next Generation EU”, iar conduita politicii fiscale rămânea, la rândul său, o sursă de incertitudini și riscuri notabile, date fiind deficitul bugetar potențial inferior țintei înregistrat în 2021, dar și cerința continuării consolidării fiscale conform angajamentelor asumate în cadrul procedurii de deficit excesiv, dar într-un context economic și social dificil pe plan intern și global.

În aceste condiții, Consiliul de administrație al BNR a decis majorarea ratei dobânzii de politică monetară cu câte 0,25 puncte procentuale atât în luna noiembrie 2021, cât și în ianuarie 2022, până la nivelul de 2,00 la sută. În favoarea pasului de 0,25 puncte procentuale a pledat și importanța dozajului ajustării ratei dobânzii de politică monetară, în contextul unei cadențe crescute de majorare, evidențiată și în regiune, menită să ancoreze anticipațiile inflaționiste pe termen mediu în condiții de

⁹⁶ Creșterea trimestrială a PIB a încetinit la 0,4 la sută, de la 1,5 la sută în trimestrul II. Dinamica anuală a activității economice a consemnat astfel o scădere vizibil mai pronunțată decât cea anticipată, la 7,4 la sută, de la 13,9 la sută în trimestrul II, rămânând totuși înaltă din perspectivă istorică.

⁹⁷ Dată fiind și recenta revizuire considerabilă în jos a datelor statistice privind dinamica activității economice în semestrul I 2021.

⁹⁸ Acesta a agravat sever criza de sănătate publică pe plan intern în toamna anului 2021.

Grafic 3.3
Ratele dobânzilor BNR

ascensiune rapidă, amplă și relativ prelungită a ratei anuale a inflației, inclusiv în perspectivă apropiată.

În mod complementar, în lunile noiembrie 2021 și ianuarie 2022, Consiliul de administrație al BNR a decis extinderea în doi pași a coridorului ratelor dobânzilor facilităților permanente la amplitudinea standard de $\pm 1,0$ punct procentual⁹⁹, precum și păstrarea controlului ferm asupra lichidității de pe piața monetară, în vederea consolidării valorilor în creștere ale cotațiilor de

pe piața monetară interbancară. În același timp, a hotărât menținerea ratelor RMO pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit la nivelurile în vigoare, de 8 la sută, respectiv 5 la sută (Grafic 3.3).

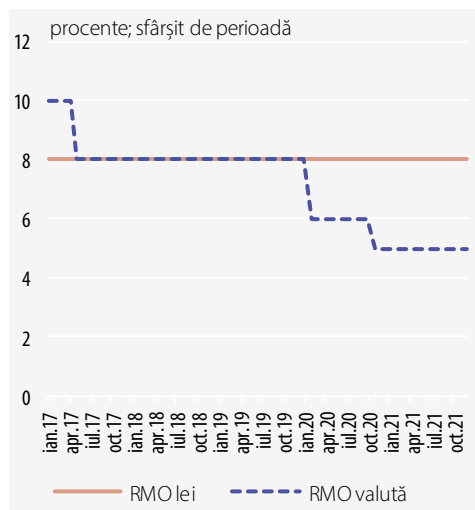
3. Utilizarea instrumentelor politicii monetare

În anul 2021, BNR a continuat să utilizeze activ și într-o manieră flexibilă componentele cadrului operațional al politicii monetare în scopul adecvării conduitei politicii monetare din perspectiva readucerii și menținerii pe termen mediu a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de 2,5 la sută ± 1 punct procentual. O asemenea abordare a băncii centrale a fost justificată de:

- (i) deteriorarea progresivă a evoluției curente și a perspectivei inflației, mai ales a celei pe termen scurt, sub impactul șocurilor globale pe partea ofertei;
- (ii) creșterea substanțială a volatilității pe piața financiară internațională la jumătatea trimestrului I – ce a antrenat un *sell-off* generalizat pe piețele de obligațiuni –, urmată de înrăutățiri episodice ale apetitului global pentru risc, pe fondul temerilor investitorilor legate de mersul pandemiei, precum și de ascensiunea inflației și de perspectiva conduitei politicii monetare a Fed;
- (iii) accentuarea dezechilibrului extern și creșterea incertitudinilor privind consolidarea bugetară în contextul crizei energetice și al evoluției pandemiei, dar și al tensionării mediului politic în toamnă, cu potențial impact asupra cursului de schimb al leului, inclusiv în condițiile majorărilor mai mari ale ratelor dobânzilor-cheie efectuate de către bănci centrale din regiune;
- (iv) amplificarea fluctuațiilor lichidității de pe piața monetară, concretizată în schimbări relativ frecvente și rapide ale semnului poziției nete a lichidității instituțiilor de credit, dar și în persistența unui excedent net de lichiditate în trimestrele II și III;

⁹⁹ Drept consecință, în luna ianuarie 2022, rata dobânzii la facilitatea de creditare a fost majorată la 3,00 la sută, iar cea aferentă facilității de depozit a fost menținută la 1,00 la sută.

- (v) accelerarea semnificativă a creșterii creditului în lei acordat sectorului privat, inclusiv cu susținerea programelor guvernamentale („IMM Invest România”, „Noua casă”).

Grafic 3.4
Ratele RMO

În acest context, BNR a păstrat statu-quo-ul ratei dobânzii de politică monetară și pe cel al ratelor dobânzilor la facilitățile permanente¹⁰⁰ în primele trei trimestre din an, în condițiile stopării în luna mai a cumpărării de titluri de stat în lei de pe piața secundară¹⁰¹ și ale întăririi ulterioare a controlului exercitat asupra lichidității de pe piața monetară, și a acompaniat majorarea graduală a ratei dobânzii-cheie în intervalul octombrie 2021 – ianuarie 2022, până la 2,00 la sută, cu extinderea în doi pași¹⁰² a coridorului ratelor dobânzilor la amplitudinea standard de ± 1 punct procentual¹⁰³. Complementar, și în corelație cu evoluția curentă și de perspectivă a excedentului structural de lichiditate din sistemul bancar, BNR a menținut neschimbată pe parcursul anului rata RMO pentru pasivele în lei ale instituțiilor de credit, la nivelul de 8 la sută. În același timp, rata RMO aplicată pasivelor în valută ale instituțiilor de credit a fost păstrată la nivelul de 5 la sută, inclusiv pe fondul evoluției specifice a indicatorilor de adecvare a rezervei internaționale (Grafic 3.4).

Un rol deosebit de important a fost atribuit și în anul 2021 gestionării lichidității de pe piața monetară, în condițiile schimbărilor frecvente de semn suferite de poziția netă a lichidității băncilor, doar temporar întrerupte pe parcursul trimestrelor II și III de persistența relativ mai prelungită a unui excedent de rezerve. Schimbările au fost antrenate de efectele divergente consistente exercitate de principalii factori autonomi, cu precădere în contextul *sell-off*-ului generalizat pe piețele de obligațiuni și al episoadelor ulterioare de creștere a aversiunii globale față de risc, precum și al tensionării mediului politic în lunile de toamnă, de natură să inducă riscuri la adresa cursului de schimb al leului, mai ales pe fondul accentuării dezechilibrului extern și al incertitudinilor ridicate privind consolidarea bugetară. Într-un asemenea context, banca centrală a utilizat intens și într-o manieră flexibilă atât instrumentele destinate absorbirii rezervelor excedentare din sistemul bancar, crescând rolul operațiunilor de piață monetară odată cu întărirea spre finele trimestrului II a controlului exercitat asupra lichidității de pe piața monetară, cât și pe cele destinate furnizării de lichiditate băncilor, incluzând facilitatea de creditare.

¹⁰⁰ Rata dobânzii pentru facilitatea de creditare și cea aferentă facilității de depozit au fost menținute la 1,75 la sută, respectiv, 0,75 la sută.

¹⁰¹ Lansată în premieră (din perspectiva actualului cadru de reglementare a operațiunilor de politică monetară) odată cu declanșarea pandemiei.

¹⁰² În noiembrie 2021 și ianuarie 2022. Astfel, rata dobânzii la facilitatea de creditare a fost majorată la 3,00 la sută, iar cea aferentă facilității de depozit la 1,00 la sută.

¹⁰³ Coridorul ratelor dobânzilor la facilitățile permanente a fost îngustat la $\pm 0,50$ puncte procentuale în luna martie 2020, în contextul pachetului de măsuri adoptat în vederea atenuării impactului economic al pandemiei.

Astfel, în prima parte a trimestrului I, BNR a absorbit surplusul de rezerve din sistemul bancar, inițial prin intermediul facilității de depozit, iar apoi prin atragerea de depozite 1W, pentru ca odată cu reparația pe piața monetară a unui deficit de lichiditate – în contextul amplificării volatilității pe piața financiară internațională la mijlocul intervalului¹⁰⁴ –, să înceapă să furnizeze lichiditate instituțiilor de credit prin operațiuni *repo* și, în subsidiar, prin cumpărarea de titluri de stat denumite în lei pe piața secundară¹⁰⁵, într-o manieră prudentă totuși, asociată cu un apel consistent al băncilor la facilitatea de creditare.

În condițiile revenirii relativ rapide a excedentului net de lichiditate pe piața monetară și ale consolidării acestuia în trimestrele II și III, sub influența expansionistă a operațiunilor Trezoreriei, BNR a reinițiat atragerea de depozite la termen și a sporit gradual rolul acestora în absorbția surplusului de rezerve, pentru ca din august să organizeze cu frecvență săptămânală licitații de depozite 1W, la rată fixă a dobânzii (rata dobânzii de politică monetară) și alocare integrală¹⁰⁶. Impactul contracționist al factorilor autonomi a redevenit însă dominant spre finele trimestrului III, inclusiv pe fondul tensionării temporare a mediului politic intern¹⁰⁷, conducând la formarea de frecvente deficite zilnice de rezerve, acoperite în octombrie prin facilitatea de creditare, iar în decembrie prin operațiuni *repo* efectuate de către banca centrală.

Pe acest fond, ratele dobânzilor ON de pe piața monetară interbancară au coborât în debutul anului și au tins să se mențină timp de trei trimestre sub nivelul ratei dobânzii de politică monetară, în condițiile unor fluctuații mărite în intervalul martie-aprilie, pentru ca în ultimul trimestru să se poziționeze în jumătatea superioară a coridorului ratelor dobânzilor și chiar în proximitatea limitei lui superioare spre finele anului. Prin urmare, în contextul păstrării statu-quo-ului ratei dobânzii de politică monetară ulterior reducerii acesteia la 1,25 la sută în ianuarie, precum și al majorării ei în doi pași începând cu luna octombrie, valoarea medie a ratelor dobânzilor ON și-a prelungit scăderea în prima parte a anului, pe o traiectorie totuși oscilantă, atingând un minim de 0,96 la sută în iunie, dar a consemnat creșteri pronunțate în trimestrul IV, urcând în decembrie la 2,10 la sută – peste nivelurile consemnate în semestrul II 2020.

La rândul lor, cotațiile pe termen mai lung ROBOR 3M-12M au continuat să scadă gradual în prima parte a anului, pentru ca după câteva luni de relativă stabilitate, să se înscrie pe o traiectorie crescătoare, care s-a accentuat brusc în octombrie, ele urcând astfel deasupra ratei dobânzii la facilitatea de creditare¹⁰⁸, inclusiv pe fondul așteptărilor privind majorarea pe mai departe a ratei dobânzii de politică monetară,

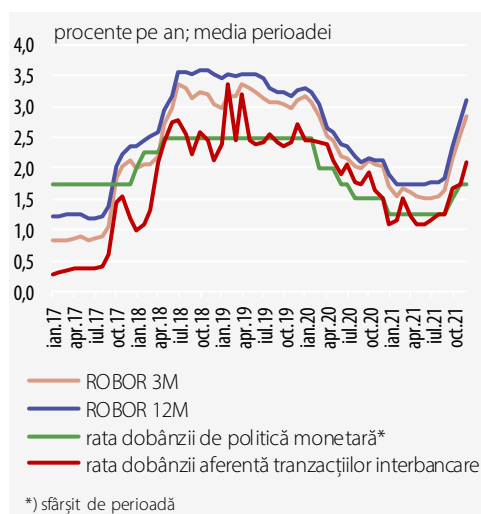
¹⁰⁴ Ca urmare a revizuirii ascendente a anticipațiilor inflaționiste ale investitorilor și a temerilor acestora privind perspectiva conduitei politicii monetare a Fed. Acestea au antrenat o creștere generalizată a randamentelor obligațiunilor guvernamentale, precum și presiuni de depreciere a monedelor naționale, mai ales pe piețele emergente. Atitudinea investitorilor față de piețele financiare din regiune a fost suplimentar afectată în acest interval de îngrijorările privind cel de-al treilea val pandemic, generate de creșterea accentuată a cazurilor noi de infectare cu coronavirus.

¹⁰⁵ BNR a derulat asemenea operațiuni doar în lunile martie și aprilie și într-un volum cumulat de numai 247,4 milioane lei, substanțial inferior celui al achizițiilor efectuate în anul anterior.

¹⁰⁶ Stocul mediu zilnic al acestor operațiuni s-a majorat la 3,4 mld. lei în trimestrul III 2021, de la 2,3 miliarde lei în trimestrul II și 0,4 miliarde lei în trimestrul I.

¹⁰⁷ În data de 5 octombrie, guvernul a fost demis prin moțiune de cenzură, iar în data de 20 octombrie guvernul propus de premierul desemnat a fost respins de Parlament.

¹⁰⁸ În luna decembrie, acestea au atins astfel valori maxime ale ultimilor aproape doi ani.

Grafic 3.5
Rata dobânzii de politică monetară
și ratele ROBOR

potențate și de evoluțiile din regiune. Drept consecință, valorile medii ale cotațiilor au crescut semnificativ în decembrie 2021 față de cele înregistrate în luna similară a anului precedent, și anume cu 0,79 puncte procentuale în cazul scadenței de 3 luni, până la 2,83 la sută, respectiv cu 0,91 puncte procentuale și 0,96 puncte procentuale pe maturitățile de 6 luni și 12 luni, acestea ajungând la 3,01 la sută, respectiv 3,10 la sută (Grafic 3.5).

Indicele de referință pentru creditele acordate consumatorilor, IRCC, a

continuat să scadă totuși neîntrerupt în 2021, deși cu un pas diminuat în trimestrul IV, ajungând la 1,08 la sută, de la 2,17 la sută în intervalul similar al anului precedent, dar și-a inversat traiectoria în debutul anului 2022, crescând astfel ușor, la 1,17 la sută.

Piața titlurilor de stat s-a caracterizat, însă, prin mișcări pronunțate în dublu sens pe parcursul anului 2021. În semestrul I, acestea au reflectat mai cu seamă influențele mixte venite din ameliorarea percepției investitorilor ulterior momentului electoral de la finele anului precedent și din menținerea ratingului suveran de către agențiile S&P și Fitch în aprilie¹⁰⁹, dar și din deteriorarea temporară a apetitului global pentru risc¹¹⁰ în februarie – ce a antrenat un *sell-off* generalizat și creșterea randamentelor obligațiunilor guvernamentale pe plan global –, precum și din creșterea peste așteptări a ratei inflației și, mai ales, a economiei în trimestrele precedente, relevate de datele nou-publicate.

Pe acest fond, cotațiile de referință de pe segmentul secundar și-au accentuat scăderea în ianuarie – atingând, din perspectiva valorilor zilnice, minime ale ultimilor aproximativ 5 ani pe segmentul median al maturităților și minimul istoric în cazul scadenței de 10 ani –, pentru ca la mijlocul trimestrului I să sufere o ajustare crescătoare relativ abruptă, inclusiv în condițiile deteriorării lichidității pieței, care s-a corectat totuși parțial în lunile următoare.

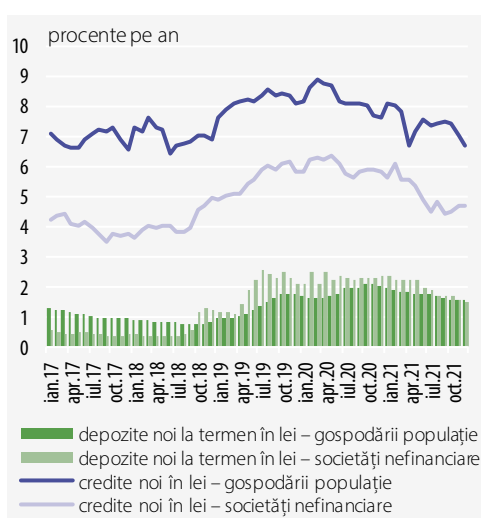
Spre finele semestrului I, cotațiile s-au înscris însă pe un trend ascendent, care s-a accentuat puternic în ultimul trimestru al anului, pe întreg spectrul de maturități. Determinante din această perspectivă au fost deciziile și acțiunile BNR și așteptările instituțiilor de credit privind conduita politicii monetare, precum și ascensiunea alertă a ratei inflației și revizuirea succesivă în sus a previziunilor privind evoluția acesteia pe termen scurt, dar și tensionarea temporară, în toamnă, a mediului politic intern. Acestea li s-au alăturat influențele decurgând din mersul general ascendent al randamentelor titlurilor de stat pe termen lung din economiile dezvoltate și din

¹⁰⁹ S&P revizuiind concomitent perspectiva acestuia la „stabilă” de la „negativă”.

¹¹⁰ În contextul revizuirii așteptărilor inflaționiste ale investitorilor și al temerilor acestora legate de conduita politicii monetare a Fed.

regiune, pe fondul accelerării inflației și al revirimentului activității economice, precum și al așteptărilor privind conduita politicii monetare din aceste state¹¹¹.

În aceste condiții, nivelurile medii din luna decembrie 2021 ale cotațiilor de referință de pe piața secundară a titlurilor de stat¹¹² s-au majorat față de luna similară a anului anterior cu 1,22 puncte procentuale, respectiv cu 1,65 puncte procentuale în cazul scadențelor de 6 luni și 12 luni – urcând la 3,46 la sută, respectiv 3,94 la sută –, și cu până la 2,22 puncte procentuale pe termenele de 3, 5 și 10 ani, atingând valori de 4,49 la sută, 4,90 la sută, respectiv 5,32 la sută¹¹³.

Grafic 3.6
Ratele dobânzilor
în sistemul bancar

Mișcarea cotațiilor relevante ale pieței monetare interbancare și cea a indicelui IRCC s-au repercutat asupra ratelor dobânzilor la creditele noi acordate clienților nebancari, al căror comportament a reflectat și efecte ale altor factori, precum intensificarea concurenței pe anumite segmente ale pieței ori modificări în structura fluxului de credite. Astfel, rata medie a dobânzii la creditele noi ale societăților nefinanciare și-a prelungit tendința general descendentă până în debutul semestrului II, atingând în august un minim al ultimilor patru ani,

de 3,92 la sută, dar și-a inversat apoi traiectoria și a crescut în decembrie la 4,58 la sută, fără a depăși însă nivelul de la finele anului anterior (Grafic 3.6). Comportamentul a fost relativ similar din perspectiva celor două categorii principale de credite, cu deosebirea că în cazul celor de valoare mică, sub echivalentul a 1 milion de euro, nivelul atins de rata dobânzii la finele anului (4,91 la sută) l-a devansat ușor pe cel din decembrie 2020 (+0,17 puncte procentuale). Rata dobânzii aferentă creditelor peste acest prag (4,13 la sută în decembrie 2021) a fost inferioară valorii de la finele anului anterior (cu 0,44 puncte procentuale), chiar dacă a urcat ceva mai consistent în a doua parte a anului.

Pe segmentul populației, rata medie a dobânzii la creditele noi și-a continuat mișcarea descendentă de-a lungul întregului an, inclusiv ca efect al unor modificări în structura fluxului de credite. Astfel, aceasta a ajuns în decembrie 2021 la 6,02 la sută (nivel reprezentând un minim istoric, inferior cu 0,65 puncte procentuale celui din luna similară a anului anterior), în condițiile în care, spre finele intervalului, atât rata medie a dobânzii la creditele noi pentru consum, cât și cea aferentă creditelor noi pentru locuințe au atins valori minime ale ultimilor șase ani și jumătate, respectiv patru ani, cea dintâi având totuși un mers mai fluctuant pe parcursul anului. Valorile consemnate

¹¹¹ Relevante au fost și evaluările din luna octombrie ale agențiilor Moody's, S&P și Fitch, care au decis menținerea ratingului suveran al României, Moody's revizuind concomitent perspectiva acestuia la „stabilă” de la „negativă”.

¹¹² Medii ale cotațiilor *bid-ask*.

¹¹³ Valori maxime ale ultimilor aproximativ opt ani.

de acestea în luna decembrie (8,66 la sută, respectiv 3,69 la sută) au fost inferioare cu 0,50 puncte procentuale, respectiv 1,12 puncte procentuale celor de la finele anului anterior.

În schimb, rata medie a dobânzii la depozitele noi la termen ale populației și-a inversat traiectoria descendentă în debutul semestrului II 2021, urcând inițial mai lent, dar apoi ceva mai vizibil, până la 1,41 la sută în luna decembrie 2021 – nivel totuși mai mic cu 0,14 puncte procentuale față de cel de la finele anului 2020. În consecință, ecartul dintre rata medie a dobânzii la creditele noi și cea aferentă depozitelor noi la termen și-a prelungit în cazul acestui segment tendința general descrescătoare, ajungând la finele anului în apropierea valorilor minime ale ultimilor 11 ani. Pe segmentul societăților nefinanciare, evoluția crescătoare a randamentului mediu al depozitelor noi la termen a fost mai accentuată, nivelul atins de acesta la finele anului, de 2,01 la sută, depășindu-l cu 0,50 puncte procentuale pe cel din decembrie 2020.

4. Orientările politicii monetare

Politica monetară a BNR va continua să urmărească în mod consecvent asigurarea și menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu, corespunzător țintei staționare de inflație de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, reprezentând cea mai bună contribuție pe care aceasta o poate avea la creșterea economică sustenabilă; pe orizontul de timp mediu spre lung, politica monetară va fi orientată spre coborârea și consolidarea ratei anuale a inflației la un nivel compatibil cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de BCE.

Din această perspectivă, cadrul macroeconomic și financiar al semestrului I 2022 a reclamat accelerarea prudentă, în două etape, a ciclului de creștere a ratei dobânzii de politică monetară, în condițiile amplificării substanțiale a efectelor divergente ale șocurilor globale pe partea ofertei, mai ales ca urmare a invadării Ucrainei de către Rusia și a impunerii sancțiunilor internaționale, ce au agravat criza energetică și blocajele în lanțurile de producție, exacerbând, totodată, majorările de prețuri ale altor mărfuri, mai ales ale celor agroalimentare.

Astfel, în primele trei luni din 2022, rata anuală a inflației a continuat să crească relativ alert și peste așteptări, chiar și în condițiile plafonării prețurilor la energie pentru populație¹¹⁴, urcând în martie la 10,15 la sută¹¹⁵, în principal ca efect al accentuării scumpirii alimentelor procesate și combustibililor, sub impactul creșterii abrupte a cotațiilor mărfurilor agroalimentare și țițeiului¹¹⁶. Acestea au contribuit decisiv și la accelerarea considerabilă, inclusiv în raport cu previziunile, a ascensiunii ratei anuale

¹¹⁴ Pe acest fond, dinamicele anuale ale prețurilor energiei electrice și gazelor naturale au înregistrat scăderi în acest interval; în absența schemelor de plafonare, rata anuală a inflației s-ar fi mărit în martie la aproape 17 la sută.

¹¹⁵ De la 8,19 la sută în decembrie 2021, 6,29 la sută în septembrie 2021 și 3,94 la sută în iunie.

¹¹⁶ Influențe suplimentare, dar mai mici, au venit de pe segmentele LFO, prețuri administrate și produse din tutun.

a inflației CORE2 ajustat, care s-a mărit la 7,1 la sută în martie 2022, de la 4,7 la sută în decembrie 2021¹¹⁷.

În același timp, perspectiva inflației și-a accentuat deteriorarea, traiectoria anticipată a dinamicii anuale a inflației cunoscând o nouă revizuire substanțială în sens ascendent în exercițiul de prognoză din februarie 2022¹¹⁸, precum și o alta de proporții similare, dar pe întregul orizont de prognoză, în runda din luna mai, sub impactul puternic al șocurilor globale pe partea ofertei, amplificate și prelungite de războiul din Ucraina și de sancțiunile impuse Rusiei. Astfel, potrivit previziunilor din luna mai, rata anuală a inflației era așteptată să urce la 14,2 la sută în iunie, față de 11,2 la sută în proiecția precedentă, și să scadă doar ușor în următoarele patru trimestre, ajungând la 12,5 la sută în decembrie 2022 și la 12,4 la sută în iunie 2023, mult peste nivelurile de 9,6 la sută, respectiv 5,0 la sută prognozate anterior. Totodată, după o ajustare descendentă relativ abruptă probabil consemnată ulterior pe fondul unor ample efecte de bază, aceasta era așteptată să se reducă treptat și să rămână la finele orizontului prognozei la 6,2 la sută¹¹⁹, semnificativ deasupra intervalului țintei.

Deteriorarea avea ca resorturi principale majorările mult mai ample anticipate a fi consemnate de prețurile alimentelor procesate și combustibililor, precum și de prețurile gazelor naturale și energiei electrice, cu precădere sub influența ascensiunii mai puternice a cotațiilor mărfurilor agroalimentare și energetice. În contextul prelungirii schemelor de plafonare a prețurilor la energie pentru consumatorii casnici¹²⁰, efectele probabile ale scumpirii mai consistente a energiei urmau să fie considerabil estompate până în luna martie 2023, dar să se evidențieze pregnant ulterior, contrabalansând parțial și temporar influențele de sens opus venite pe orizontul mai îndepărtat de timp din efecte de bază și din probabile corecții descendente ale cotațiilor mărfurilor energetice. Pe acest fond, descreșterea ratei anuale a inflației era așteptată să se întrerupă și să se inverseze brusc în luna aprilie 2023, dar să se reia apoi și să se accentueze la mijlocul anului viitor, fără ca aceasta să revină însă în interiorul intervalului țintei la finele orizontului prognozei.

Totodată, impactul prezumat a fi exercitat de schemele de sprijin asupra dinamicii IPC era grevat de incertitudini, iar riscuri notabile continuau să vină din evoluția cotațiilor materiilor prime, mai ales a celor ale produselor agroalimentare și energetice, precum și din acutizarea/prelungirea blocajelor în lanțurile de producție și aprovizionare, în contextul războiului din Ucraina și al sancțiunilor asociate.

¹¹⁷ În condițiile în care efectele directe și indirecte ale majorării cotațiilor internaționale și ale blocajelor în lanțurile de producție au continuat să fie potențate pe plan intern de cotele înalte ale așteptărilor inflaționiste pe termen scurt, de reziliența cererii pe anumite segmente, precum și de ponderea însemnată deținută în coșul de consum de produse alimentare și de cele importate.

¹¹⁸ Însă, aproape exclusiv pe termen scurt. Potrivit noii prognoze, rata anuală a inflației era așteptată să-și accelereze creșterea în trimestrul II 2022 – până la 11,2 la sută în iunie, față de 8,6 la sută în proiecția precedentă – și să scadă doar gradual pe parcursul următoarelor trei trimestre, pe o traiectorie mult superioară celei previzionate anterior, rămânând în decembrie 2022 la 9,6 la sută, față de 5,9 la sută în prognoza precedentă. Aceasta urma să cunoască însă o ajustare descendentă relativ abruptă în prima parte a anului viitor, pe fondul unor ample efecte de bază, și să reintre în trimestrul IV 2023 în intervalul țintei, doar ușor mai târziu decât se anticipase anterior, coborând în decembrie la 3,2 la sută, marginal sub nivelul indicat de prognoza din noiembrie 2021.

¹¹⁹ Finalul trimestrului I 2024.

¹²⁰ Schemele de sprijin au fost prelungite cu un an, până în martie 2023, atât pentru energia electrică, cât și pentru gazele naturale.

Prin creșterea și mai pronunțată a magnitudinii și duratei probabile, procesul inflaționist provocat de șocurile pe partea ofertei amplifică riscul de dezancorare a anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și de manifestare a efectelor secundare ale acestuia, eventual pe calea unei spirale salarii-prețuri.

Din partea factorilor fundamentali, se anticipau, în schimb, presiuni inflaționiste modice și în epuizare treptată, implicit mai estomplate decât cele din prognoza precedentă, în condițiile în care activitatea economică a continuat să slăbească în intensitate în trimestrul IV 2021 mai mult decât s-a anticipat¹²¹, iar cele mai recente evaluări indicau o redinamizare a acesteia în trimestrul I 2022, urmată însă de o posibilă cvasistagnare în trimestrul II. La rândul ei, piața muncii s-a caracterizat prin evoluții mixte în primele luni din 2022, în condițiile în care efectivul salariaților din economie și-a prelungit ascensiunea ușoară, dar în contextul unor mișcări neuniforme la nivel sectorial, în timp ce rata șomajului BIM a rămas constantă în trimestrul I, la 5,7 la sută, vizibil peste valorile pre-pandemice și semnificativ deasupra minimului istoric consemnat în august 2019, cu toate că deficitul de forță de muncă raportat de companii s-a majorat.

În același timp, creșterea economică era așteptată să decelereze considerabil pe ansamblul perioadei 2022-2023 și semnificativ mai pronunțat față de previziunile anterioare, sub impactul războiului din Ucraina și al sancțiunilor instituite, anticipat a atinge un vârf de intensitate în 2022 și a fi doar parțial contrabalansat de efectele absorbției fondurilor europene aferente instrumentului „Next Generation EU”. Perspectiva făcea probabilă poziționarea excedentului de cerere agregată pe o traiectorie mult mai joasă față de cea previzionată anterior și restrângerea lui graduală până spre anulare la finele orizontului prognozei. Deficitul de cont curent era așteptat să se mărească totuși și în 2022 ca pondere în PIB, în principal pe fondul deteriorării în continuare a raportului de schimb¹²², dar să scadă ușor în anul următor.

Totodată, incertitudinile și riscurile la adresa perspectivei activității economice și a evoluției pe termen mediu a inflației erau considerabil crescute de războiul din Ucraina și de sancțiunile instituite, date fiind efectele potențial exercitate de acestea pe multiple căi asupra cererii de consum și a celei de investiții, precum și asupra dinamicii economiei europene/globale și a percepției de risc asupra economiilor din regiune, cu impact asupra costurilor de finanțare. O sursă importantă de incertitudini și riscuri rămânea, de asemenea, absorbția fondurilor europene, în special a celor aferente programului „Next Generation EU”, care este condiționată de îndeplinirea unor ținte și jaloane stricte în implementarea proiectelor aprobate.

Incertitudini și riscuri erau însă asociate și conduitei politicii fiscale, având în vedere cerința continuării consolidării bugetare în contextul procedurii de deficit excesiv și al tendinței generale de înăsprire a condițiilor de finanțare, dar într-o conjunctură economică și socială dificilă pe plan intern și global, marcată puternic de războiul din

¹²¹ Economia s-a comprimat cu 0,1 la sută față de trimestrul III 2021, iar dinamica sa anuală a consemnat o scădere sensibil mai pronunțată față de cea prognozată, la 2,4 la sută, de la 6,9 la sută în trimestrul III. Astfel, pe ansamblul anului 2021, economia a înregistrat o creștere substanțială, de 5,9 la sută, dar sub așteptări.

¹²² În anul 2021, ponderea în PIB a deficitului de cont curent s-a mărit la 7,0 la sută, de la 5,0 la sută în 2020.

Ucraina și de sancțiunile asociate, cu potențiale implicații adverse asupra parametrilor bugetari.

Un asemenea context a reclamat accelerarea prudentă, în două etape, a ciclului de creștere a ratei dobânzii de politică monetară în semestrul I 2022, în vederea ancorării anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și prevenirii efectelor secundare ale creșterii ample a ratei inflației sub impactul șocurilor adverse pe partea ofertei, precum și pentru stimularea economisirii.

Astfel, în ședința din februarie 2022, Consiliul de administrație al BNR a mărit la 0,50 puncte procentuale pasul de majorare a ratei dobânzii-cheie și l-a menținut neschimbat în aprilie, pentru ca în ședința din luna mai să decidă creșterea pasului la 0,75 puncte procentuale, ridicând astfel rata dobânzii de politică monetară la nivelul de 3,75 la sută. În mod corespunzător, rata dobânzii pentru facilitatea de creditare a fost majorată până la 4,75 la sută, iar cea aferentă facilității de depozit până la 2,75 la sută. Totodată, Consiliul de administrație al BNR a hotărât păstrarea controlului ferm asupra lichidității de pe piața monetară și menținerea nivelurilor în vigoare ale ratelor rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit (de 8 la sută, respectiv 5 la sută).

Pe acest fond, de natură să alimenteze și așteptările privind continuarea creșterii ratei dobânzii-cheie, principalele cotații ale pieței monetare interbancare și-au accentuat puternic trendul crescător, urcând considerabil deasupra ratei dobânzii la facilitatea de creditare. Totodată, după o ușoară ajustare ascendentă consemnată în ultima decadă a lunii februarie¹²³, cursul de schimb leu/euro s-a cvasistabilizat, inclusiv în contextul acțiunilor BNR în sfera gestionării lichidității.

În perspectivă, politica monetară va continua să urmărească readucerea durabilă a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, prin ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și prin stimularea economisirii, într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile.

Dozajul și cadența eventualelor ajustări ale parametrilor politicii monetare, în principal ale ratei dobânzii-cheie, în contextul adecvării condițiilor monetare reale, vor continua să fie corelate prioritar cu comportamentul anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și cu riscurile la adresa acestuia, precum și cu natura/intensitatea presiunilor decurgând din poziția ciclică a economiei, anticipată a-și diminua valoarea ușor pozitivă până spre anulare la finele anului 2023.

Un rol major în fundamentarea deciziilor vor continua să-l dețină incertitudinile și riscurile asociate perspectivei inflației, având ca sursă majoră, cel puțin pe termen scurt, războiul din Ucraina și sancțiunile instituite, de natură să exercite efecte divergente asupra inflației pe orizonturi diferite de timp, în principal pe calea exacerbării crizei energetice, a blocajelor în lanțurile de producție și a creșterii cotațiilor mărfurilor

¹²³ În contextul creșterii abrupte a aversiunii globale față de risc și al deteriorării considerabile a sentimentului investitorilor financiari față de piețele din Europa Centrală și de Est, odată cu declanșarea războiului din Ucraina și cu instituirea sancțiunilor internaționale.

agroalimentare, dar și prin afectarea economiei și inflației la nivel european/global, precum și a încrederii consumatorilor și investitorilor și a percepției de risc față de regiune. Relevante vor rămâne, de asemenea, perspectiva conduitei politicilor monetare ale BCE și Fed, precum și dinamica majorării ratelor dobânzilor reprezentative de către băncile centrale din regiune.

Totodată, repere foarte importante vor continua să fie caracteristicile mecanismului de transmisie a politicii monetare, îndeosebi ale procesului de creditare a sectorului privat și ale comportamentului de economisire, anticipate a resimți influențe decurgând din accelerarea recentă a creșterii ratelor dobânzilor reprezentative ale BNR, dar și din probabila slăbire în perspectivă a dinamicii economiei și din creșterea incertitudinilor și riscurilor asociate, în contextul războiului din Ucraina. Relevante vor rămâne și particularitățile funcționării diferitelor segmente ale pieței financiare interne, în contextul cărora, în corelație și cu evoluțiile macroeconomice prevalente, BNR va continua să utilizeze într-o manieră flexibilă componentele cadrului operațional al politicii monetare în scopul adecvării caracterului condițiilor monetare.

Deosebit de importante din perspectiva formulării politicii monetare vor continua să fie dinamica consolidării bugetare – cu implicații inclusiv asupra primei de risc suveran și a costurilor de finanțare –, precum și absorbția fondurilor europene, mai ales a celor aferente programului „Next Generation EU”, prezumată a accelera și a extinde reformele structurale, în condițiile în care un mix echilibrat de politici macroeconomice, împreună cu sporirea potențialului și întărirea rezilienței economiei românești sunt esențiale pentru asigurarea stabilității prețurilor pe termen mediu, ca premisă a unei creșteri economice sustenabile.

The background features a series of classical columns on the left side, receding into the distance. A decorative scrollwork element is positioned in the upper center. The entire scene is overlaid with a pattern of thin, wavy, golden lines that create a textured, shimmering effect.

Capitolul 4

Stabilitatea financiară

1. Rolul BNR în implementarea cadrului macroprudențial

Obiectivul politicii macroprudențiale este acela de a contribui la asigurarea stabilității financiare, reducând amplitudinea riscurilor sistemice prin sporirea rezilienței sistemului financiar. În România, autoritatea macroprudențială este Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială (CNSM). Comitetul este format din reprezentanți ai Băncii Naționale a României, Autorității de Supraveghere Financiară și Guvernului, prin Ministerul Finanțelor și funcționează ca o structură de cooperare interinstituțională, fără personalitate juridică, în baza Legii nr. 12/2017. Pe parcursul anului 2021 au avut loc patru ședințe ordinare ale Consiliului general al CNSM, toate desfășurate prin procedură scrisă, ca urmare a situației epidemiologice.

Debutul anului 2021 a fost marcat de continuarea stării pandemice și de existența restricțiilor menite a opri răspândirea virusului SARS-CoV-2. Deși demararea campaniilor de vaccinare pe plan național și internațional a determinat o îmbunătățire a perspectivei economice, revenirea postpandemică a rămas sub semnul incertitudinii. În acest context, CNSM a menținut abordarea prudentă adoptată pe parcursul anului 2020 și a decis prelungirea recomandării de neacordare de distribuiri (Recomandarea CNSM nr. R/2/2021), aliniindu-se astfel demersurilor BCE¹, CERS² și ABE³. Recomandarea se adresează atât BNR, cât și ASF, și vizează limitarea acordării de dividende până la data de 30 septembrie 2021 de către instituțiile din aria de reglementare. Suplimentar față de precedentă recomandare (CNSM nr. R/5/2020), a fost introdusă permisiunea privind distribuiri până la atingerea unui prag conservator stabilit de autoritățile competente.

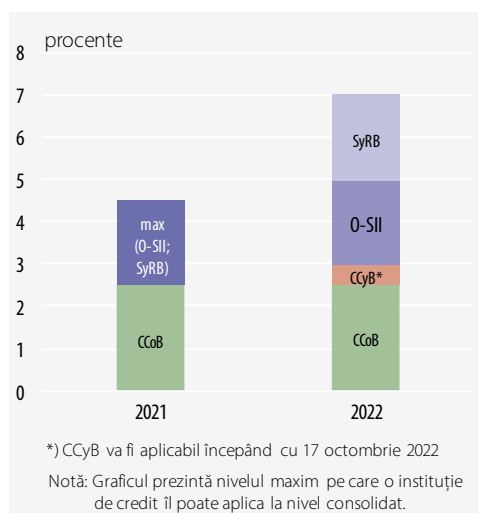
Abordarea expectativă din prima parte a anului 2021 a fost menținută și în privința amortizorului anticiclic de capital (CCyB), instrument ce are rolul de a diminua prociclicitatea prezentă la nivelul sistemului financiar prin impunerea unor cerințe de capital suplimentare în perioadele de expansiune a ciclului financiar și retragerea acestora în situația apariției unor șocuri negative puternice. În primele două ședințe ale Consiliului general din 2021, CNSM a recomandat BNR menținerea nivelului CCyB la 0 (zero) la sută (Recomandarea CNSM nr. R/1/2021), cu monitorizarea atentă a evoluției situației economice și a creditării la nivel agregat și sectorial.

¹ Recomandarea BCE/2020/62 privind distribuirea de dividende pe durata pandemiei de COVID-19 și de abrogare a Recomandării BCE/2020/35.

² Recomandarea CERS/2020/15 de modificare a Recomandării CERS/2020/7 privind restricțiile aplicabile distribuiriilor pe durata pandemiei de COVID-19.

³ Comunicatul de presă al ABE din data de 15 decembrie 2020.

Dacă în primele faze ale pandemiei așteptările prevedeau un șoc tranzitoriu urmat de revenirea la o stare de normalitate după scăderea numărului de îmbolnăviri, adaptarea, ulterior, la situația impusă de pandemie a generat unele implicații structurale în economie. Astfel, o parte dintre vulnerabilitățile prezente în sectorul real au sporit, iar apariția de noi variante ale virusului SARS-CoV-2 pune sub semnul incertitudinii atingerea unei stări în care răspândirea acestuia să fie complet eradicată. Eforturile statului de a combate efectele pandemiei au condus la o deteriorare a deficitului bugetar care s-a acumulat concomitent cu o majorare a deficitului de cont curent. Incorporarea rezultatului financiar în fondurile proprii ale băncilor a avut un puternic efect benefic asupra poziției prudențiale a sectorului bancar românesc, permițând un acces relativ facil la finanțare al debitorilor. Activitatea de creditare a accelerat în 2021, atât pe segmentul creditării populației, cât mai ales pe cel al creditării companiilor nefinanciare, susținută și de programele guvernamentale de acordare de garanții de stat. Creșterea creditării, coroborată cu fluctuațiile negative ale PIB, au condus la accentuarea deviației pozitive a ciclului financiar de la tendința pe termen lung⁴. Aceste considerente au determinat ca, în ședința din 14 octombrie 2021, Consiliul general al CNSM să recomande BNR să majoreze rata amortizorului anticiclic de capital la nivelul de 0,5 la sută începând cu data de 17 octombrie 2022, cu posibilitatea revizuirii acestei decizii în funcție de condițiile macroeconomice și de evoluția activității de creditare până la momentul intrării în vigoare (Recomandarea CNSM nr. R/7/2021). Întrucât ulterior, s-au confirmat tendințele care au stat la baza recomandării, Consiliul general al CNSM a decis, în ultima ședință din 2021, menținerea măsurii de majorare a ratei CCyB (Recomandarea CNSM nr. R/9/2021).

Grafic 4.1
Nivelul maxim al cerințelor de capital aferente instrumentelor de politică macroprudențială aplicabile în România

Eforturile BNR, începute în anul 2019, în vederea finalizării implementării pe plan național a Directivei (UE) 2019/878⁵ (CRD V), au fost încheiate prin publicarea Regulamentului BNR nr. 2/2022⁶. Din perspectivă macroprudențială, modificarea principală pe care o aduce noul cadru legislativ constă în cumularea cerinței de capital aferente amortizorului pentru instituții de importanță sistemică (O-SII) cu cea aferentă amortizorului pentru risc sistemic (SyRB). Această schimbare conduce la majorarea cerințelor de capital pentru băncile de importanță

sistemică în cazul în care acestea fac obiectul ambelor amortizoare, întrucât vechiul cadru prevedea doar aplicarea nivelului maxim dintre cele două amortizoare

⁴ În cazul aplicării metodologiei alternative, ce are în vedere un ciclu financiar scurt cu o lungime similară cu ciclul economic.

⁵ [Directiva \(UE\) 2019/878 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2019 de modificare a Directivei 2013/36/UE în ceea ce privește entitățile exceptate, societățile financiare holding, societățile financiare holding mixte, remunerarea, măsurile și competențele de supraveghere și măsurile de conservare a capitalului](#)

⁶ [Regulamentul nr. 2/2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 5/2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit.](#)

structurale⁷ (Grafic 4.1). În plus, o parte dintre constrângerile în ceea ce privește stabilirea amortizorului O-SII pentru filialele grupurilor europene care desfășoară activitate în țări gazdă au fost diminuate, iar valoarea maximă a amortizorului O-SII a fost mărită cu un punct procentual, până la 3 la sută⁸.

În aceste condiții, BNR a considerat oportună stabilirea unei noi metodologii de calibrare a amortizorului O-SII, instrument utilizat cu scopul de a diminua riscul provenit din hazardul moral pe care instituțiile de importanță sistemică îl pot manifesta. Noua metodologie, aprobată la nivelul CNSM, presupune stabilirea ratei amortizorului în funcție de scorul obținut de instituția de credit, calculat conform Ghidului EBA/GL/2014/10⁹. Astfel, o bancă se poate încadra într-unul dintre cele șase intervale de lungime egală cu 500 puncte de bază, în timp ce amortizorul aplicabil fiecărui interval crește în pași de câte 0,5 puncte procentuale (Tabel 4.1).

Interval (Bucket)	Limite (min. – max.) puncte de bază	Nivelul amortizorului O-SII % din total expuneri ponderate la risc
1	275 – 500	0,5
2	501 – 1 000	1,0
3	1 001 – 1 500	1,5
4	1 501 – 2 000	2,0
5	2 001 – 2 500	2,5
6	peste 2 500	3,0

Notă: Primul interval are ca limită minimă scorul de 275 puncte de bază, de la care băncile sunt desemnate în mod automat ca fiind sistematice, conform metodologiei aprobate de BNR, în calitate de autoritate de supraveghere sectorială. În cazul în care este identificată o bancă sistemică prin intermediul indicatorilor suplimentari, dar aceasta are scorul dat de indicatorii obligatorii sub pragul de 275 puncte de bază, atunci instituția se va încadra în primul interval.

Tabel 4.1
Metodologia de calibrare a amortizorului O-SII

Având în vedere considerentele menționate, CNSM a stabilit¹⁰ ca amortizorul O-SII aplicabil în 2022 să fie următorul: (i) 2 la sută pentru Banca Transilvania S.A. (nivel consolidat), (ii) 1,5 la sută pentru Banca Comercială Română S.A. (nivel consolidat), UniCredit Bank S.A. (nivel consolidat), BRD – Groupe Société Générale S.A. (nivel consolidat), (iii) 1 la sută pentru Raiffeisen Bank S.A. (nivel consolidat) și (iv) 0,5 la sută pentru CEC Bank S.A. (nivel individual), Alpha Bank România S.A. (nivel individual), OTP Bank România S.A. (nivel consolidat) și Banca de Export-Import a României EXIMBANK S.A. (nivel consolidat). Comparativ cu exercițiul anual precedent, se remarcă extinderea listei băncilor sistematice cu grupul EXIMBANK, ca urmare a achiziției de către aceasta a Băncii Românești.

Noul cadru CRD V extinde modul de aplicare a amortizorului de capital pentru riscul sistemic, oferind posibilitatea implementării unui amortizor la nivel sectorial, îmbunătățind astfel flexibilitatea instrumentului menit să combată o gamă largă de

⁷ Prevederea privind utilizarea nivelului maxim dintre amortizorul O-SII și SyRB se aplica doar dacă SyRB era definit asupra expunerilor totale la risc, acesta fiind cazul în România.

⁸ Valoarea maximă pe care autoritățile naționale o pot impune fără a necesita aprobarea Comisiei Europene.

⁹ [Ghidul Autorității Bancare Europene privind criteriile de stabilire a condițiilor de aplicare a articolului 131 alineatul \(3\) din Directiva 2013/36/EU \(CRD\) în ceea ce privește evaluarea altor instituții de importanță sistemică \(O-SII\) și de calibrare a amortizorului pentru alte instituții de importanță sistemică \(amortizorul O-SII\)](#)

¹⁰ Prin [Recomandarea CNSM nr. R/8/2021 privind amortizorul de capital pentru alte instituții de importanță sistemică din România](#) implementată prin [Ordinul BNR nr. 7/2021 privind amortizorul aferent instituțiilor de credit autorizate în România și identificate drept alte instituții de importanță sistemică \(O-SII\)](#)

riscuri structurale. În România, este aplicabil, începând cu anul 2018 (Recomandarea CNSM nr. 9/2017), un amortizor pentru riscul sistemic calibrat între 0 și 2 la sută în funcție de valoarea medie a ratei creditelor neperformante și a gradului de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante în ultimele 12 luni. Valoarea amortizorului se restabilește cu frecvență semestrială, pentru primele 6 luni din 2022, trei bănci aplicând o rată SyRB de 2 la sută, șapte bănci de 1 la sută, în timp ce unsprezece bănci se încadrează în intervalele optime ale indicatorilor (sub 5 la sută în cazul ratei creditelor neperformante, respectiv peste 55 la sută pentru indicatorul privind gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante) și nu au aplicabile cerințe suplimentare de capital.

Începând cu anul 2019, toate instituțiile de credit din România aplică un amortizor de conservare a capitalului (CCoB) de 2,5 la sută din expunerea totală la risc. Acest instrument are scopul de a asigura o bază solidă de absorbție a pierderilor și de continuare a activității de finanțare în perioadele de stres, fiind aplicat unitar la nivelul UE.

În cursul anului 2021, la nivelul BNR, a fost realizată și o analiză de evaluare a eficienței amortizoarelor de capital aplicabile în perioada de timp de la înființarea CNSM. În ceea ce privește amortizorul anticiclic de capital, de la introducerea acestuia în 2017 și până la finalul anului 2021, nivelul acestuia s-a situat la 0 (zero) la sută, nefiind identificate semnale referitoare la o supraîncălzire a ciclului financiar în această perioadă. De la începutul implementării amortizorului O-SII, grupul băncilor sistemice¹¹ a avut în permanență o poziție de solvabilitate, profitabilitate și lichiditate situată peste media sectorului bancar. Referitor la eficiența amortizorului pentru riscul sistemic, se remarcă faptul că numărul băncilor care aplică o cerință pozitivă a amortizorului s-a redus constant în cei 4 ani trecuți de la activarea acestuia, semn al îmbunătățirii poziției băncilor în ceea ce privește gestionarea creditelor neperformante. În plus, dovezi asupra unei eficiențe bune a amortizorului sunt date și de corelația negativă între media amortizorului aplicabil și tendința ratei creditelor neperformante, precum și de corelația pozitivă între media nivelului amortizorului și trendul gradului de acoperire cu provizioane.

În scenariul apariției unei instituții globale de importanță sistemică (G-SII) în jurisdicția autorității macroprudențiale naționale desemnate, CNSM a recomandat BNR și ASF conformarea cu prevederile Ghidului ABE¹² referitor la modul de identificare a instituțiilor de tip G-SII, precum și la modul de raportare și publicare anuală a valorilor rezultate din indicatorii calculați în acest proces (Recomandarea CNSM nr. R/3/2021). BNR s-a conformat propunerii, adoptând o decizie în acest scop. De asemenea, CNSM a aprobat preluarea Ghidului ABE privind subseturile de expuneri sectoriale¹³, în sensul utilizării acestuia pentru stabilirea și reevaluarea periodică, la nivel național, a amortizorului pentru risc sistemic.

Sistemul economic global este caracterizat de existența unor tranzacții financiare complexe, ce creează o interconectare tot mai intensă între agenții economici. Pentru

¹¹ Numărul anual de instituții de importanță sistemică a variat între 8 și 9, dintre care 7 au fost identificate în toți anii de analiză.

¹² [Ghidul Autorității Bancare Europene privind detalierea și publicarea indicatorilor de importanță sistemică](#)

¹³ [Ghidul Autorității Bancare Europene privind subseturile adecvate de expuneri sectoriale cărora autoritățile competente sau desemnate le pot aplica un amortizor de risc sistemic în conformitate cu articolul 133 alineatul \(5\) litera \(f\) din Directiva 2013/36/UE - EBA/GL/2020/13.](#)

a diminua efectele negative ale contagiunii, CNSM s-a aliniat acțiunilor CERS în acest domeniu¹⁴, recomandând BNR și ASF extinderea utilizării codului LEI (Recomandarea CNSM nr. R/5/2021), un identificator internațional care permite autorităților de supraveghere sectoriale monitorizarea adecvată a tranzacțiilor între entități juridice. BNR a acționat în scopul implementării recomandării prin emiterea unui comunicat de presă în acest sens și prin efectuarea demersurilor necesare pentru includerea codului LEI în raportările gestionate.

În 2020 a fost înființat în cadrul CNSM un grup de lucru cu scopul de a identifica posibilele soluții pentru sprijinirea finanțării verzi, precum și pentru a reduce posibilele efecte negative ale riscului climatic asupra sistemului financiar și economiei reale. Propunerile grupului de lucru au fundamentat emiterea unei recomandări (Recomandarea CNSM nr. R/6/2021) ce conține multiple puncte de acțiune adresate autorităților membre CNSM. Propunerile adresate BNR se referă la abordarea prudentă a riscului climatic, analizarea oportunității flexibilizării cerințelor prudențiale privind finanțările verzi, construirea unui tablou de monitorizare a riscurilor asupra sectorului bancar provenind din schimbările climatice, precum și completarea Centralei Riscului de Credit cu informații privind creditele verzi.

Alte decizii care au fost adoptate la nivelul CNSM au vizat nerecunoașterea prin reciprocitate voluntară a măsurilor macroprudențiale adoptate de Luxemburg și Norvegia, precum și neidentificarea de țări terțe semnificative din perspectiva recunoașterii și stabilirii ratelor amortizoarelor anticiclice de capital la nivel național.

Implicarea BNR în activitatea autorității naționale macroprudențiale s-a concretizat și prin înaintarea către Consiliul general al CNSM a unor lucrări specifice: (1) riscurile sistemice identificate la nivelul sistemului financiar național, (2) modul de implementare a recomandărilor CERS¹⁵, (3) impactul planurilor de finanțare ale instituțiilor de credit asupra fluxului de credite către economia reală și (4) impactul riscului de rată a dobânzii asupra portofoliului de titluri de stat deținut de sectorul bancar și asupra activelor și pasivelor bancare sensibile la rata dobânzii.

Începutul conflictului din Ucraina a sporit incertitudinea și riscul sistemic într-un climat economic deja dificil, marcat de problema accelerării inflației, precum și de alte vulnerabilități postpandemice. Luând în considerare această situație, Consiliul general al CNSM a decis în ședința din 31 martie 2022 să recomande BNR menținerea măsurii de stabilire a ratei amortizorului anticiclic de capital la nivelul de 0,5 la sută (Recomandarea CNSM nr. R/1/2022). În plus, BNR a dispus ca, de la 1 aprilie 2022, nivelul garanțiilor necesare raportate la valoarea creditului imobiliar contractat de către debitorii care dețin deja în proprietate imobile locative să se majoreze cu 10 puncte procentuale. În aceste condiții financiare incerte, instrumentele macroprudențiale au dovedit că pot constitui o opțiune importantă în mixul de politici necesare atingerii obiectivelor de stabilitate financiară.

¹⁴ [Recomandarea CERS/2020/12 referitoare la identificarea entităților juridice](#)

¹⁵ [Recomandarea CERS/2020/8 privind monitorizarea implicațiilor asupra stabilității financiare ale moratoriilor privind datoriile, precum și ale schemelor de garanții publice și ale altor măsuri de natură fiscală adoptate pentru a proteja economia reală ca răspuns la pandemia de COVID-19; Recomandarea CERS/2019/3 de modificare a recomandării CERS/2016/14 privind acoperirea unor lacune la nivelul datelor privind bunurile imobile](#)

2. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară

Riscurile la adresa stabilității financiare s-au menținut la un nivel gestionabil pe parcursul anului 2021. Riscul privind tensiunile la nivelul echilibrului macroeconomice interne, inclusiv ca urmare a pandemiei COVID-19 și a crizei energetice, a continuat să se situeze la un nivel sever, cu perspective de menținere. Deteriorarea situației pandemice, în special în ultima parte a anului, ca urmare a apariției unei noi variante de coronavirus, perturbările din lanțurile de ofertă, precum și creșterea puternică a prețurilor la energie au contribuit la menținerea unor condiții macroeconomice dificile. În acest context, riscul privind întârzierea reformelor și a absorbției fondurilor europene, în special prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), a înregistrat o majorare importantă, la nivel de risc sistemic ridicat, cu perspective de creștere. Riscul privind incertitudinile la nivel global în contextul crizei energetice și al pandemiei COVID-19 și cel privind nerambursarea creditelor contractate de către sectorul neguvernamental s-au situat la un nivel ridicat, cu perspective constante.

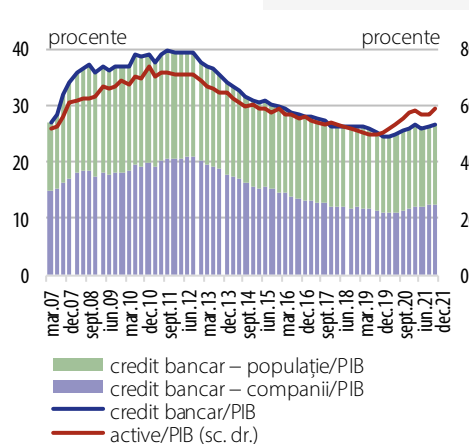
Caseta 6. Creșterea sustenabilă a intermedierei financiare în România

Dezvoltarea intermedierei financiare în România poate avea o contribuție importantă la creșterea economică, prin asigurarea unui acces mai facil la resurse financiare și prin îmbunătățirea guvernantei corporative și a disciplinei la plată în economie. Totodată, acest lucru poate conduce la îmbunătățirea capacității de monitorizare a proiectelor finanțate¹⁶. Cu toate acestea, creșterea prea rapidă a creditării poate determina acumulări de vulnerabilități în sistemul financiar și

ulterior crize financiare¹⁷. De asemenea, beneficiile dezvoltării financiare se reduc dacă sistemul financiar devine supradimensionat¹⁸. Având în vedere rolul dezvoltării financiare pentru economie și necesitatea ca aceasta să se realizeze cu respectarea prudențialității, creșterea sustenabilă a intermedierei financiare a fost inclusă printre obiectivele intermediare ale politicii macroprudențiale¹⁹.

România înregistrează una dintre cele mai scăzute valori ale intermedierei financiare din Uniunea Europeană. Astfel, raportul activelor sectorului bancar în PIB este de 58,9 la sută, în timp ce creditul bancar în PIB este de 27,4 la sută în decembrie 2021 (Grafic A). Aceste valori sunt mult sub cele înregistrate în medie în UE, dar și în țări din regiune precum Polonia, Cehia sau Ungaria. Analiza evoluției nivelului

Grafic A
Intermedierea financiară
în România

Notă: Calcule pe baza PIB anualizat.

Sursa: INS, calcule BNR

¹⁶ Levine, R. – „Finance and growth: theory and evidence”, NBER Working Paper, nr. 10766, 2004; Demircug-Kunt, A., & Levine, R. – „Finance, financial sector policies, and long-run growth”, World Bank Policy Research Working Paper, (4469), 2008.

¹⁷ Laeven, L., & Valencia, F. – „Systemic banking crises database”, IMF Economic Review, 61(2), pp. 225-270, 2013; Lo Duca, M., Koban, A., Basten, M., Bengtsson, E., Klaus, B., Kusmierczyk, P., & Peltonen, T. A. – „A new database for financial crises in European countries: ECB/ESRB EU crises database”, ECB Occasional Paper, (194), 2017.

¹⁸ Pagano, M., Langfield, S., Acharya, V. V., Boot, A., Brunnermeier, M. K., Buch, C., Hellwig, M. F., Sapor, A., & van den Burg, I. – „Is Europe overbanked?”, Reports of the Advisory Scientific Committee, No. 4, 2014.

¹⁹ Cadru de ansamblu privind strategia politicii macroprudențiale a Comitetului Național pentru Supravegherea Macroprudențială (<https://www.cnsmo.ro/politica-macroprudentiale/cadru-de-ansamblu-privind-strategia-politicii-macroprudentiale/>).

intermedierii arată că principalii factori de natură structurală care au contribuit la această evoluție sunt factori specifici economiei românești. Pentru identificarea celor mai bune măsuri pentru soluționarea acestora, CNSM a decis înființarea în decembrie 2021 a unui grup de lucru interinstituțional pentru creșterea sustenabilă a intermedierii financiare. Concluziile preliminare ale grupului de lucru urmează a fi prezentate Consiliului general al CNSM în luna iunie 2022, iar Raportul final al grupului de lucru va fi prezentat CNSM în ședința din luna decembrie 2022.

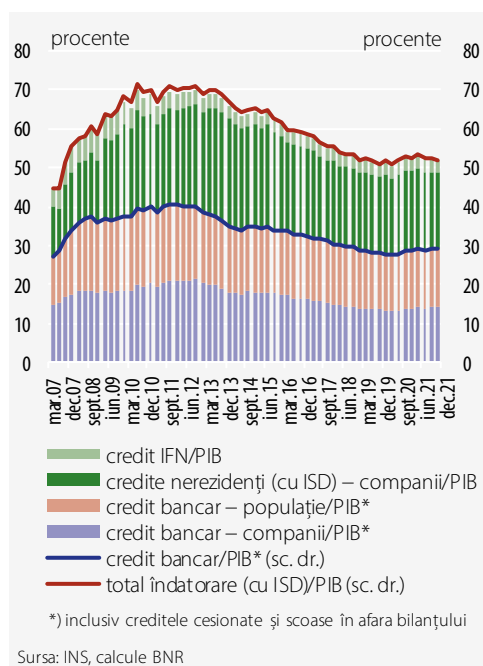
Principalele domenii analizate în cadrul Grupului de lucru CNSM, considerate a avea un rol major în dezvoltarea intermedierii financiare în România, sunt:

- A. Implicarea sectorului financiar în cofinanțarea contribuției beneficiarilor la proiectele eligibile spre finanțare din fonduri europene, în general, respectiv, din Planul Național de Redresare și Reziliență, în particular;
- B. Procesul de digitalizare a serviciilor financiare și rolul sectorului *Fintech* în creșterea intermedierii financiare;
- C. Acțiunea instituțiilor statului în sensul îmbunătățirii legislației privind capitalizarea firmelor și insolvența, precum și al reducerii indisciplinei de plată în economie, ceea ce ar permite majorarea contribuției sistemului financiar la creditarea firmelor;
- D. Educația financiară a antreprenorilor și pregătirea profesională a personalului din sistemul financiar;
- E. Contribuția sistemului financiar la schimbarea structurală a economiei în una cu o valoare adăugată mai ridicată: sprijinirea finanțării sectoarelor inovative, a proiectelor verzi etc.

Potențialul de creditare al sectorului companiilor nefinanciare este însemnat, iar sectoarele cu aport înalt de tehnologie și inovație, precum și cele care contribuie la tranziția economiei către un model de creștere favorabil mediului sunt subreprezentate în portofoliile de credit ale băncilor. Astfel, împrumuturile acordate companiilor din sectoarele *high-tech* reprezintă doar 1 la sută din total credit către firme, în timp ce finanțarea acordată de firmele de servicii cu aport înalt de cunoaștere reprezintă 8 la sută din total.

2.1. Îndatorarea companiilor nefinanciare și a populației

Îndatorarea totală a sectorului neguvernamental (inclusiv creditele de tip investiție străină directă) a continuat evoluția ascendentă observată în ultimii ani, valoarea înregistrată la finalul anului 2021 fiind de 614 miliarde lei (+10,3 la sută comparativ cu anul anterior). Evoluțiile au fost determinate de finanțarea oferită atât de instituțiile financiare autohtone (+12 la sută), cât și de companiile nefinanciare membre ale grupului (+10 la sută), în timp ce finanțarea de la instituții financiare nerezidente a înregistrat o scădere moderată (-2,5 la sută). Majorarea volumului îndatorării nu s-a reflectat și într-o creștere a indicatorului îndatorare totală în PIB, acesta înregistrând o corecție ușoară la 52,1 la sută (-0,5 puncte procentuale față de valoarea înregistrată în decembrie 2020) (Grafic 4.2).

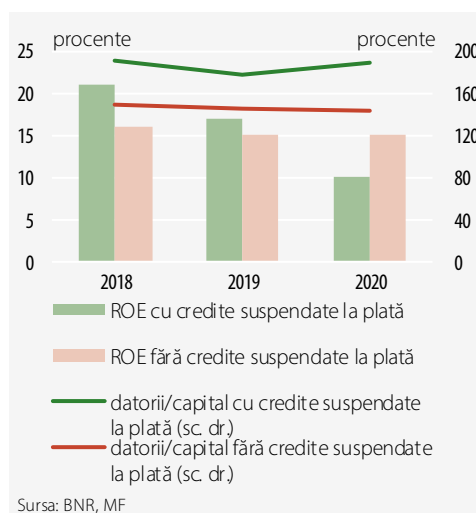
Grafic 4.2
Îndatorarea sectorului
neguvernamental

Majorarea creditării interne a fost susținută atât de condițiile financiare favorabile din primele trei trimestre ale anului 2021²⁰, cât și de prelungirea programelor guvernamentale de sprijinire a creditării sectorului IMM („IMM Invest”, „Agro IMM Invest”). Sectorul companiilor nefinanciare a manifestat un grad ridicat de reziliență pe parcursul primului an de pandemie, în pofida vulnerabilităților structurale importante și a condițiilor restrictive severe impuse de necesitatea limitării răspândirii COVID-19. Astfel, la nivel agregat, rezultatul net înregistrat de sectorul companiilor a fost pozitiv și în creștere în anul 2020, dar într-un ritm mai temperat față de anul anterior (99,9 miliarde lei, +9,7 la sută). La nivel

sectorial evoluțiile au fost mult mai eterogene, la acest lucru contribuind, pe lângă factorii determinați de criza medicală, și condițiile meteorologice nefavorabile producției agricole. Firmele care au înregistrat rezultate pozitive și-au consolidat bilanțurile, nivelul capitalurilor proprii majorându-se cu 9,8 la sută, în timp ce ritmul acumulării de datorii a fost unul mai redus comparativ cu anul anterior (+3,8 la sută). Gradul mare de incertitudine privind evoluția viitoare a economiei și a sectorului de activitate a determinat companiile să adopte un comportament prudent. Indicatorii de lichiditate au înregistrat creșteri la nivel agregat în anul 2020: (i) lichiditatea generală cu 4,5 puncte procentuale, până la 111,6 la sută; (ii) lichiditatea imediată cu 4,4 puncte procentuale, până la 80,6 la sută.

Vulnerabilitățile structurale identificate și în analizele anterioare ale sectorului companiilor nefinanciare s-au accentuat pe parcursul primului an al pandemiei. Astfel, o treime din companiile active în anul 2020 au înregistrat pierderi, dar rezultatul negativ înregistrat de acestea a fost ușor mai redus decât cel observat în anul 2019 (35 miliarde lei, comparativ cu 36,7 miliarde lei). În aceste condiții, ponderea companiilor cu deficiențe importante de capitalizare s-a menținut la un nivel important. În anul 2020, 248,7 mii de firme (reprezentând 34 la sută din numărul total al companiilor nefinanciare din România) înregistrau un nivel al activului net sub valoarea reglementată. Necesarul de capitalizare al acestor firme continuă să fie, de asemenea, însemnat (146,7 miliarde lei), dar în scădere (-5,1 la sută față de anul 2019). Aceste companii au o contribuție modestă la creșterea economică, generând doar 6,5 la sută din valoarea adăugată brută a sectorului și dețin o pondere redusă în portofoliul instituțiilor de credit (11 la sută). Firmele subcapitalizate sunt însă responsabile de o parte importantă a creditelor neperformante (29 la sută).

²⁰ Majorarea puternică a prețurilor gazelor naturale și energiei electrice pe parcursul anului 2021 a determinat creșterea rapidă a ratei inflației. Acest lucru a condus la o reconfigurare a conduitei politicii monetare, Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României decidând majorarea ratei dobânzii de politică monetară cu câte 25 puncte de bază în data de 5 octombrie și în data de 9 noiembrie 2021.

Grafic 4.3

Situația financiară a companiilor după apelarea la facilitatea de suspendare la plată a creditelor (2020)

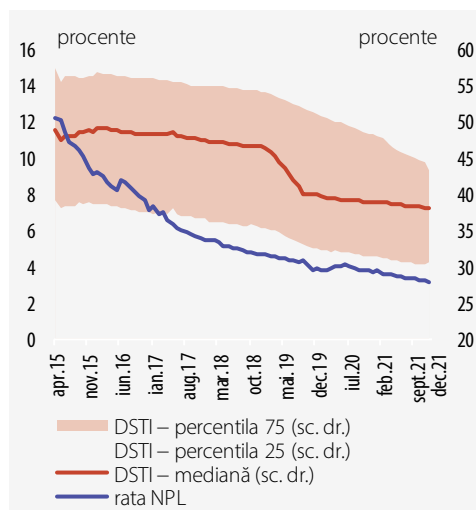
Companiile afectate de pandemie și care au solicitat amânarea la plată a ratelor la creditele bancare au înregistrat o deteriorare importantă a situației financiare, reflectată în special prin scăderea marjei profitului brut și a eficienței utilizării activelor, precum și prin creșterea gradului de îndatorare (Grafic 4.3). Analiza calității creditelor acordate acestor firme arată de asemenea o creștere rapidă a neperformanței, la 14,3 la sută (decembrie 2021). Cele mai multe companii dintre cele 12,6 mii care au apelat la moratoriul public sunt IMM,

51 la sută dintre acestea fiind din sectorul serviciilor, în timp ce aproximativ 25 la sută activau în comerț. Aceste companii contribuie cu 4 la sută la valoarea adăugată a sectorului și angajează aproximativ 5 la sută din totalul salariaților din sectorul companiilor nefinanciare.

Analiza performanței întregului portofoliu de credite acordate companiilor arată continuarea tendinței de îmbunătățire observată în ultimii ani. Rata creditelor neperformante s-a redus la 5,7 la sută în decembrie 2021 (-0,9 puncte procentuale comparativ cu valoarea observată la sfârșitul anului 2020). Estimările privind probabilitatea de nerambursare indică, de asemenea, o evoluție descendentă a riscului de credit în condițiile menținerii, însă, a unui grad ridicat de incertitudine asupra prognozelor. La nivel sectorial, valorile cele mai mari ale probabilității de nerambursare sunt estimate pentru sectorul construcțiilor, agricultură și utilități.

Populația a continuat să își consolideze activele pe parcursul anului 2021 (+8 la sută), în special ca urmare a majorării activelor nefinanciare pe fondul accelerării creșterii prețurilor bunurilor imobiliare rezidențiale în a doua parte a anului. Depozitele populației au crescut, deși într-un ritm ușor mai redus comparativ cu anul anterior

(11 la sută în anul 2021, comparativ cu 15 la sută în anul 2020). Acestea au fost orientate într-o mai mare măsură către depozite la vedere (61 la sută, în creștere de la 52 la sută), ceea ce arată accentuarea motivului precautionar. Majorarea activelor financiare a fost însoțită, însă, și de o creștere susținută a creditării (9,7 la sută), în special a celei pentru achiziția unei locuințe (12,9 la sută).

Grafic 4.4

Gradul de îndatorare (DSTI) și rata de neperformanță pentru creditele acordate populației

Rata de neperformanță a portofoliului de credit acordat populației a continuat tendința descendentă observată în

ultimii ani, în pofida evoluțiilor macroeconomice mai puțin favorabile de la sfârșitul anului 2021, ca urmare a creșterii în intensitate a crizei medicale și a presiunilor inflaționiste determinate de majorările puternice ale prețurilor la energia electrică și gazele naturale. Astfel, rata de neperformanță a coborât la 3,2 la sută în decembrie 2021 (-0,5 puncte procentuale față de valoarea de la sfârșitul anului 2020, Grafic 4.4), evoluțiile fiind similare pentru cele două subcomponente – creditul ipotecar și cel de consum.

Măsurile macroprudențiale implementate înainte de apariția pandemiei COVID-19 au contribuit într-o mare măsură la aceste evoluții pozitive înregistrate de portofoliul de credite acordate populației. Gradul de îndatorare (DSTI) s-a menținut pe tendința descendentă începută în anul 2019, valoarea mediană ajungând în decembrie 2021 la 38 la sută (-1 punct procentual față de valoarea observată în decembrie 2020).

Moratoriile pentru suspendarea ratelor de plată la credite au redus procesul de înregistrare a neperformanțelor, debitorii care au apelat la această facilitate fiind cei cu un risc mai mare de credit. Aproximativ 45 la sută dintre debitorii care au solicitat amânarea la plată, responsabili de jumătate din creditele aflate sub moratoriu, aveau un grad de îndatorare de peste 50 la sută (calculat ca raport dintre serviciul datoriei lunar aferent creditului și venitul lunar al debitorului), comparativ cu 30 la sută dintre debitori în cazul creditelor fără suspendarea ratelor. În cazul acestor debitori, ratele de neperformanță au crescut atât pentru creditele de consum (+6 puncte procentuale în anul 2021), cât și pentru creditele ipotecare (+1,2 puncte procentuale). În cazul creditelor de consum, o pondere mai mare a împrumuturilor au înregistrat deja întârzieri de peste 90 de zile (5,9 puncte procentuale, reprezentând aproximativ 40 la sută din rata creditelor neperformante) spre deosebire de creditele ipotecare (0,9 puncte procentuale, reprezentând 18 la sută din rata NPL).

Piața imobiliară a înregistrat o accelerare a activității pe segmentul rezidențial, în special în prima parte a anului 2021, în timp ce pe segmentul comercial activitatea s-a redus. Indicele lucrărilor de construcții s-a majorat cu peste 20 la sută în cazul clădirilor rezidențiale și s-a contractat cu 10 la sută în cazul celor nerezidențiale în anul 2021.

Evoluțiile din piața imobiliară rezidențială nu s-au regăsit și în dinamica prețului, România înregistrând valori mai reduse ale ratelor de creștere comparativ cu țările din UE. Astfel, rata nominală anuală de creștere a fost de 5,9 la sută în România, comparativ cu 10 la sută media țărilor din regiune (Bulgaria, Polonia, Ungaria, în trimestrul III 2021), în termeni reali prețurile rămânând constante în cazul României.

Expunerile instituțiilor de credit față de piața imobiliară rezidențială se mențin la un nivel important (69 la sută din creditul acordat populației, decembrie 2021), ponderea creditului ipotecar în total credit nou fiind de 49 la sută în decembrie 2021, similar celei din anul 2020 (50 la sută), dar peste cea aferentă anului 2019 (44 la sută). Un risc nou aferent portofoliului de credit ipotecar este acela privind achiziția de locuințe în scop investițional, aceste credite fiind caracterizate de un nivel al neperformanței mai ridicat comparativ cu creditele acordate în scop locativ. Având în vedere evoluțiile alerte din ultima perioadă în favoarea acestor tipuri de credite, BNR a decis

implementarea unei măsuri specifice. În cazul acestor credite, nivelul indicatorului LTV (*loan-to-value*) trebuie să fie cu 10 puncte procentuale mai redus comparativ cu cel aferent unui credit echivalent acordat în scop locativ.

Pe piața imobiliară comercială, volumul tranzacțiilor a revenit la valoarea de dinainte de pandemie (0,92 miliarde euro), după ce în anul 2020 se redusese semnificativ (0,58 miliarde euro). Cele mai importante creșteri au fost înregistrate în cazul spațiilor industriale (volumul tranzacțiilor în acest caz fiind aproape de valoarea maximă înregistrată în anul 2015) și în cel al clădirilor de retail. Segmentul clădirilor de birouri continuă să fie cel mai afectat, volumul tranzacțiilor situându-se sub cel înregistrat în anul 2020, în timp ce rata spațiilor neocupate în București s-a majorat ușor, la 13 la sută. Investitorii nerezidenți continuă să domine piața imobiliară comercială din România, doar 12 la sută din valoarea tranzacțiilor fiind realizate de firme cu capital românesc.

Instituțiile de credit au un nivel însemnat de credite cu garanții imobiliare acordate companiilor nefinanciare (49 la sută, decembrie 2021). Aproximativ 30 la sută din aceste credite sunt cele acordate sectoarelor construcții și imobiliar. Celelalte credite sunt acordate atât în scopul achiziției de imobile, cât și în alte scopuri. Calitatea acestor credite continuă să reprezinte o preocupare majoră, deși rata de neperformanță a continuat să se reducă în ultimii ani (7,8 la sută în decembrie 2021, în scădere cu 0,4 puncte procentuale comparativ cu valoarea înregistrată la sfârșitul anului 2020).

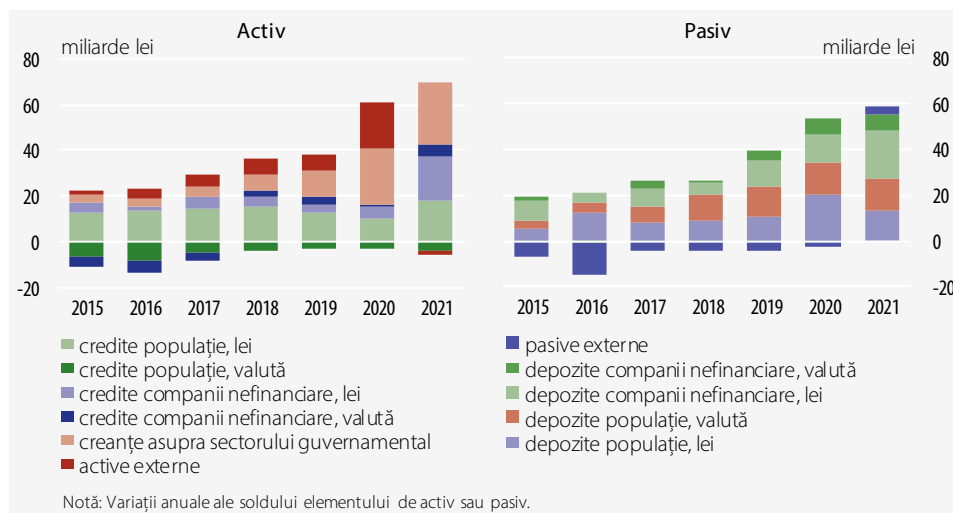
2.2. Sectorul bancar

De la debutul pandemiei, consolidarea depozitelor constituite de sectorul real s-a accelerat, în baza economisirii involuntare înregistrată până la finalul anului 2021. Soldul depozitelor la vedere rămâne mai ridicat decât cel al depozitelor la termen, fenomen accentuat pe durata crizei sanitare, pe fondul unei migrări a preferinței clienților către scadențe mai scurte, cu preponderență în cazul populației. Ratele de dobândă scăzute nu au încurajat economisirea pe scadențe mai îndepărtate, în vreme ce preferința pentru economii denominate în euro și-a menținut tendința ascendentă pentru toate tipurile de scadențe. Plusul de economisire în valută a fost orientat într-o mare măsură către plasamente pe piața externă, apetența pentru activitatea de creditare în valută fiind limitată.

Ponderea creanțelor asupra sectorului guvernamental în activele agregate a atins 24,2 la sută în decembrie 2021 (determinată în principal de titlurile de stat emise de administrația centrală, cu o pondere de 20,6 din active), înregistrând un avans considerabil în timpul pandemiei. În cursul anului 2021, s-a reluat finanțarea economiei reale, cu precădere a societăților nefinanciare, dinamica fiind superioară valorilor prepandemice. Evoluția soldului creditelor ipotecare nu a fost influențată de efectele economice din timpul crizei pandemice, în vreme ce dinamica creditelor de consum acordate populației și-a reluat traseul ascendent, similar cu cel prepandemic. Ponderea creditelor acordate în valută în totalul creditelor a continuat să scadă marginal la nivel agregat.

Principalele evoluții bilanțiere ale anului 2021 sunt generate de dinamica titlurilor de stat și a creditelor acordate companiilor nefinanciare, care au înregistrat cele mai

importante creșteri în termeni nominali (Grafic 4.5). De asemenea, soldul creditelor acordate sectorului privat s-a majorat cu 14,8 la sută în decembrie 2021 (5,5 la sută în 2020), ambele componente, lei și valută, având o contribuție pozitivă. Depozitele atrase de la sectorul privat reprezintă sursa de finanțare principală (aproximativ 69 la sută din activele bancare agregate la finalul anului 2021).

Grafic 4.5
Evoluția principalelor
elemente bilanțiere

Deși portofoliul de titluri de stat contribuie la îmbunătățirea poziției de lichiditate și solvabilitate (conform tratamentului prudential), proporția ridicată și în creștere a acestei clase de expuneri în totalul activelor bancare conduce la amplificarea riscului de rată a dobânzii, în contextul reluării ciclului ascendent al ratelor de dobândă. Impactul riscului de rată a dobânzii este monitorizat în permanență de BNR și este evaluat prin analiza unor scenarii de stres privind deplasarea curbei randamentelor în lei sau euro și calculul pierderilor în urma marcării la piață a titlurilor de stat. Estimările arată că aceste pierderi ar echivala cu o reducere a fondurilor proprii totale ale sectorului bancar cu până la 9,3 la sută (conform celui mai sever scenariu, care vizează o deplasare paralelă ascendentă a curbei randamentelor specifică denominării în lei cu 250 de puncte de bază, respectiv cu 200 de puncte de bază pentru curba specifică randamentelor în euro). Reducerea acestui risc s-ar putea realiza prin scăderea tendinței de concentrare pe titluri de stat, însă creșterea nevoii de finanțare a statului pentru a combate efectele pandemiei, dar și existența unor surse de finanțare excedentare la nivelul sectorului bancar au avut ca efect continuarea tendinței ascendente a ponderii titlurilor de stat în totalul activelor.

Pandemia de COVID-19 a reprezentat un catalizator al accelerării transformării digitale în cazul produselor și serviciilor bancare. Principalele îmbunătățiri au vizat plățile digitale, optimizarea aplicațiilor de *online banking* pentru acomodarea unor produse noi, precum și modificarea modului de lucru al angajaților, schimbările vizând îmbunătățirea experienței bancare a clienților, dar și scăderea costurilor (Caseta 7). Aceste evoluții ridică și unele preocupări referitoare la riscurile asociate transformării digitale (riscul operațional, mai ales din perspectiva riscului cibernetic) fiind în continuă evoluție. În acest sens, are loc o monitorizare atentă a vulnerabilităților cibernetice, atât la nivel național, cât și la nivel european (CERS).

Caseta 7. Noile tendințe ce caracterizează activitatea bancară în context pandemic – perspective și implicații asupra riscurilor

Pandemia COVID-19 a afectat într-un mod fundamental și, în unele cazuri, ireversibil, modul în care oamenii își desfășurau activitățile cotidiene. Sectorul bancar a trebuit să se adapteze și să răspundă rapid noilor provocări, prin:

- (i) implementarea rapidă a modalității de lucru în regim de telemuncă pentru angajații ale căror atribuții puteau fi îndeplinite fără prezența fizică la sediile băncii;
- (ii) limitarea contactului cu publicul la sediile băncilor, reorganizarea activității în vederea conformării cu normele sanitare în vigoare;
- (iii) transformarea digitală notabilă a serviciilor și produselor bancare, proces care a fost accelerat și pe fondul concurenței dinspre sectorul *Fintech/BigTech*. Deși unele dintre aceste măsuri au avut un caracter temporar, o serie de schimbări s-au permanentizat, iar băncile au fost nevoite să își schimbe strategia de afaceri sau să grăbească ajustările modului de lucru, astfel încât să se adapteze la noile nevoi ale clienților și la condițiile din piață modificate de pandemia COVID-19. Avansul digitalizării poate fi stimulat în continuare, inclusiv prin eforturile de eficientizare ale grupurilor-mamă europene, ale căror filiale sunt principalii jucători bancari în România. Totuși, transformarea digitală va fi, cel mai probabil, inferioară celei din alte țări europene din cauza faptului că în România există un decalaj mare între mediul urban și cel rural, un nivel de educație financiară scăzut, o tendință de îmbătrânire a populației, precum și cel mai redus grad de digitalizare²¹ al societății din UE. Astfel, este de așteptat ca băncile din România să păstreze în viitorul apropiat un mix potrivit între serviciile digitale și consilierea cu prezență fizică în unitățile teritoriale pentru a răspunde cât mai bine cererii și așteptărilor clienților.

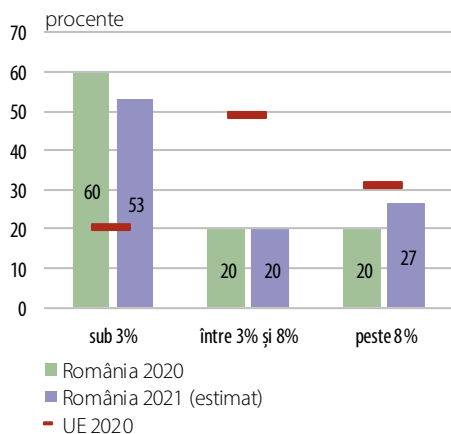
Plățile digitale, autentificarea prin amprentă digitală și dezvoltarea *online banking* pentru acordarea de produse noi (inclusiv credite) reprezintă doar o parte dintre schimbările ce s-au proliferat în ultima perioadă, aceste transformări vizând îmbunătățirea experienței bancare a clienților și deservirea mai bună a nevoilor acestora, dar și eficientizarea activității bancare prin gestionarea atentă a costurilor. Aceste procese de adaptare și îmbunătățire din perspectivă digitală au necesitat investiții importante. Conform unui chestionar BNR²², cheltuielile pentru digitalizare din perioada 2017-2020 s-au ridicat la circa 2,44 miliarde lei la nivelul agregat al băncilor intervievate, în special pentru proiecte de inovație tehnologică, din care aproape trei sferturi au vizat relația cu clienții. Suma bugetată pentru aceste cheltuieli a reprezentat circa 50 la sută din quantumul cheltuielilor cu digitalizarea în cei 4 ani anteriori, ceea ce confirmă accentuarea semnificativă a procesului de transformare digitală, inclusiv din perspectiva reorganizării interne a activității și a reorientării profesionale a personalului. Aceste evoluții sunt avute în vedere și de BNR, prin modificările recente ale cadrului legislativ²³, care vizează

²¹ Conform Digital Economy and Society Index (DESI), publicat pe *website*-ul Comisiei Europene (2021), România ocupă ultimul loc în rândul statelor membre ale UE în privința nivelului de digitalizare.

²² Chestionarul a fost derulat în luna septembrie 2020, când au fost intervievate primele 15 instituții de credit din România (cota de piață cumulată de 93 la sută după valoarea activelor).

²³ Modificări ale Regulamentului BNR nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit, având la bază Ghidul ABE privind inițierea și monitorizarea creditelor (EBA/GL/2020/06).

necesitatea asigurării utilizării inovațiilor tehnologice și gestionării riscurilor inerente în mod adecvat în activitatea de creditare.

Sursa: Chestionar BNR, CERS (Reports of the Advisory Scientific Committee, No. 12, 2022)

Grafic A

Distribuția băncilor în funcție de raportul dintre cheltuielile pentru digitalizare și totalul veniturilor operaționale – România în comparație cu UE

Decalajul dintre România și UE în privința potențialului și a investițiilor digitale este confirmat de diferențele asociate raportului între cheltuielile pentru digitalizare și totalul veniturilor operaționale (Grafic A). Majoritatea băncilor intervievate din România (60 la sută din total în anul 2020, respectiv 53 la sută în anul 2021) au investit în digitalizare sub 3 la sută din veniturile operaționale în timp ce, la nivel european, ponderea băncilor cu un volum al cheltuielilor pentru digitalizare de sub 3 la sută este de doar 20 la sută. Înclinația mai pronunțată spre digitalizare la nivel european se transpune într-un procent mai ridicat al băncilor din UE care alocă peste 3 la sută din valoarea veniturilor operaționale pentru susținerea cheltuielilor de digitalizare.

Din perspectiva efectelor anticipate în urma cheltuielilor pentru digitalizare, băncile intervievate din România se așteaptă la o creștere a activelor, a numărului clienților (îndeosebi persoane fizice), dar și la o îmbunătățire a eficienței operaționale, cu externalități reduse în privința pierderilor asociate riscului operațional, astfel: (i) trei pătrimi din băncile respondente au estimat o creștere anuală a numărului de clienți persoane fizice și juridice de până la 10 la sută în anul următor realizării cheltuielilor cu digitalizarea; (ii) toate băncile estimează majorări ale activelor; (iii) circa 70 la sută dintre respondenți consideră că volumul pierderilor asociate riscului operațional va scădea cu până în 10 la sută.

La nivelul UE, tranziția digitală la scară largă este o prioritate majoră pentru redresarea economică, Comisia europeană trasând obiectivele digitale ale Uniunii pentru 2030 pe mai multe paliere. Din perspectivă economică, se dorește stimularea competitivității și inovării în sectorul financiar, asigurându-se în același timp protecția clienților și stabilitatea financiară, aspecte similare fiind prezente în pachetul privind finanțele digitale²⁴, adoptat de Comisia Europeană în septembrie 2020. De asemenea, BCE a decis în luna iulie 2021 să lanseze o anchetă privind posibila emiteră a unei monede euro digitale, urmând ca în anul 2022 să se analizeze implicațiile unei asemenea inițiative și să se ia o decizie.

Toate inițiativele europene au potențialul de a conduce la modificarea de o manieră importantă a piețelor financiare din perspectivă digitală, iar faptul că sectoarele bancare trebuie să se adapteze la noile realități (inclusiv din perspectiva concurenței crescute) relevă faptul că transformarea digitală a acestora va continua și în perioada următoare, inclusiv la nivelul pieței locale.

Există și unele preocupări referitoare la modul în care digitalizarea poate schimba serviciile bancare oferite în viitor, riscurile asociate acestei transformări (riscul

²⁴ Sursa: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/digital-finance/>

operațional, mai ales din perspectiva riscului cibernetic) fiind în continuă evoluție. Aceste îngrijorări există atât la nivel național, cât și la nivel european. Astfel, de la declanșarea conflictului din Ucraina, riscul cibernetic este evaluat ca fiind unul foarte crescut, iar la nivel european există preocupări privind creșterea rezilienței cibernetice a sistemului financiar și pentru dezvoltarea testelor de stres din această perspectivă. În acest context, sunt necesare eforturi ale industriei bancare în sensul dezvoltării digitale de o manieră rezilientă în privința riscului operațional, astfel încât să nu conducă la creșterea riscurilor la adresa stabilității financiare.

Lichiditatea

Sectorul bancar românesc a gestionat adecvat lichiditatea în al doilea an al pandemiei, pe fondul proporției ridicate de active lichide și al modelului de finanțare tradițional. Totuși, evoluțiile recente arată o accentuare a necorelării scadențelor aferente activelor și pasivelor, aspect ce poate influența negativ băncile, în cazul în care sursele actuale de finanțare, predominant cu scadențe reduse, nu se mai reînnoiesc. Totuși, riscul de finanțare rămâne scăzut, sursele de finanțare menținându-se stabile inclusiv în situații de instabilitate, fiind, totodată, caracterizate de o relativă inelasticitate în relație cu dobânda remuneratoare.

În privința pasivelor, ponderea depozitelor la vedere în totalul pasivului a crescut de la 42 la sută (decembrie 2019) la aproximativ 50 la sută (decembrie 2021). În contextul unor rate de dobândă real negative, economisirea pe scadențe mai lungi nu a fost încurajată, depozitele la termen reducându-se semnificativ (mai ales cele cu scadențe peste 2 ani, de la 8 la sută la 5,6 la sută în totalul pasivului).

La nivelul activelor, evoluțiile recente arată o scădere a ponderii creditelor acordate în lei pe termen scurt (scadență sub 1 an) și o creștere a celor acordate pe termen lung (scadență de peste 5 ani), în vreme ce pentru creditelor acordate în euro preferința a fost pentru scadențe scăzute (de sub 1 an). Aceste dinamici au la bază, în principal, acordarea în lei a creditelor ipotecare pe scadențe lungi, în timp ce creditelor în euro sunt acordate preponderent pentru capitalul de lucru al societăților nefinanciare.

Indicatorii de lichiditate s-au menținut adecvați pe parcursul anului 2021, cu valori semnificativ superioare celor considerate prudente. Indicatorul LCR la nivel agregat consemna o valoare de 238,8 la sută în decembrie 2021, peste media europeană (174,7 la sută²⁵, decembrie 2021) și în jurul centilei 75 înregistrate la nivel european (271 la sută). Indicatorul NSFR la nivel agregat (174,9 la sută, decembrie 2021) relevă o bună lichiditate structurală, finanțarea stabilă disponibilă provenind în principal de la clienții retail (circa 66 la sută), iar finanțarea stabilă necesară fiind generată preponderent de activitatea de creditare (circa 84 la sută).

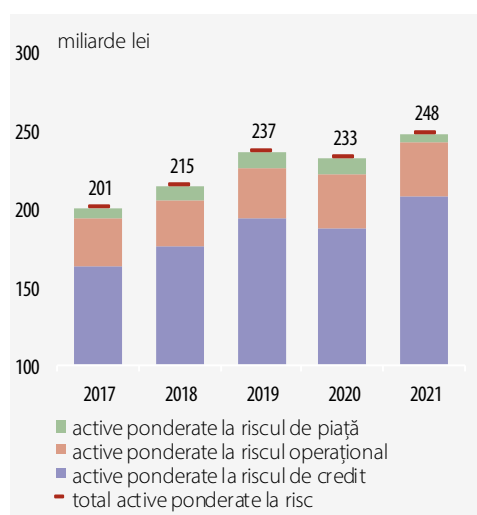
Ultimele rezultate ale exercițiului de testare la stres a lichidității (iunie 2021) atestă faptul că instituțiile de credit își mențin o bună capacitate de a face față unor evoluții adverse din perspectiva lichidității, precum retragerea într-o proporție importantă a

²⁵ Conform EBA Risk Dashboard, date disponibile la T4 2021.

surselor de finanțare sau scăderea lichidității activelor deținute. Acolo unde există, vulnerabilitățile identificate continuă să afecteze un număr redus de bănci (în general, de talie mică), iar volumele deficitelor de lichiditate sunt gestionabile.

Adecvarea capitalului

Solvabilitatea sectorului bancar din România rămâne adecvată, la un nivel de 23,3 la sută (decembrie 2021), în ușoară scădere față de finalul anului anterior, însă peste nivelul mediu înregistrat la nivel european (19,6 la sută). În primele trei trimestre, scăderea a fost determinată de creșterea activelor ponderate la risc, în timp ce relativa stagnare din ultimul trimestru s-a înregistrat ca urmare a încorporării unei părți din profitul aferent anului 2021 și a deciziei instituțiilor de credit de a distribui dividende din rezervele constituite din profiturile anilor anteriori (2019 și 2020), ca urmare a deciziei CNSM de a nu prelungi după data de 30 septembrie 2021 perioada de aplicare a Recomandării CNSM nr. R/2/2021 privind modul de implementare a Recomandării CERS/2020/15 de modificare a Recomandării CERS/2020/7 privind restricțiile aplicabile distribuțiilor pe durata pandemiei COVID-19.

Grafic 4.6
Evoluția activelor ponderate la risc

Activele ponderate la risc ale sectorului bancar românesc (Grafic 4.6) au crescut cu aproximativ 7 la sută comparativ cu anul 2020, principalul determinant fiind majorarea cu 10,5 la sută a activelor ponderate la riscul de credit, care reprezintă 84 la sută din total (decembrie 2021), în creștere ușoară față de anii anteriori. Evoluția marchează revenirea tendinței ascendente, după scăderea ușoară înregistrată în anul 2020, în special ca urmare a modificărilor de reglementare adoptate ca răspuns la pandemia COVID-19.

Rata solvabilității a fost influențată pozitiv de diversificarea poziției de capital, ponderea fondurilor proprii de nivel 2 în totalul fondurilor proprii crescând până la 11 la sută, ca urmare a intensificării emisiunilor de obligațiuni subordonate sau a atragerii de la acționari de împrumuturi subordonate, menite să acopere și condiții precum cele privind cerința minimă de fonduri proprii și de datorii eligibile (MREL). Totuși, preponderența fondurilor proprii de nivel 1 continuă să fie unul dintre avantajele sectorului bancar românesc, prin care se întărește buna capacitate a acestuia de a gestiona eventuale evoluții nefavorabile ale cadrului macroeconomic, marcate de conflictul din Ucraina. În acest sens, deși impactul direct al tensiunilor geopolitice declanșate recent nu este unul material asupra sectorului bancar românesc, efecte de runda a doua, care se pot transmite prin diferite canale de propagare pot afecta și poziția de capital a băncilor.

Calitatea activelor și riscul de credit

Indicatorii relevanți pentru măsurarea calității activelor au continuat tendința de îmbunătățire pe parcursul anului 2021, astfel că rata creditelor neperformante înregistrată la decembrie 2021 s-a diminuat cu 0,4 puncte procentuale față de decembrie 2020, până la nivelul de 3,4 la sută, în principal în urma efectului de bază dat de accelerarea creditării. Nivelul mai ridicat al ratei creditelor neperformante din România comparativ cu media europeană (2 la sută, decembrie 2021) este vizibil în cazul majorității portofoliilor de credite și avansuri.

De la debutul pandemiei, volumul creditelor cu măsuri de restructurare ca urmare a dificultăților financiare a crescut cu aproximativ 32 la sută, majorarea fiind consemnată, cu precădere, după expirarea măsurilor de suspendare a plății ratelor. Creșterea este alocată portofoliului de credite performante, pentru care rata creditelor restructurate a crescut de la 0,5 la sută în decembrie 2019, la 0,9 la sută în decembrie 2020 și la 1,4 la sută în decembrie 2021. Întreaga contribuție este atribuită sectorului companiilor nefinanciare.

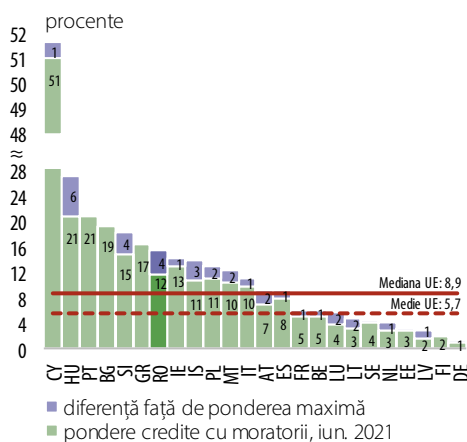
Gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante (66,1 la sută, decembrie 2021) plasează România peste media europeană (44,5 la sută, decembrie 2021), alături de țări precum Slovacia, Croația, Polonia sau Ungaria. Pe fondul unor așteptări de recuperare a creanțelor mai reduse ca urmare a deteriorării cadrului macroeconomic, dar și al unei abordări prudente în gestionarea riscului de credit, au fost înregistrate creșteri ale gradului de acoperire cu provizioane în perioada postpandemică pentru toate categoriile de credite neperformante. Un comportament prudent a fost recomandat și de către BNR în exercitarea atribuțiilor de supraveghere micro și macroprudențială.

Ponderele creditelor clasificate în stadiul 2 conform IFRS 9 s-a ameliorat, nivelul înregistrat în decembrie 2021 fiind de 15 la sută, în scădere față de maximum atins în decembrie 2020 (17 la sută), însă evoluția reprezintă un efect de bază, soldul acestora rămânând în mare măsură nemodificat. Ponderele creditelor clasificate în stadiul 1 s-a îmbunătățit, odată cu accelerarea creditării, ajungând la aproximativ 81 la sută la decembrie 2021. În privința bonității debitorilor care au apelat la moratoriile de suspendare a obligațiilor de plată, se remarcă o calitate mai scăzută a activelor în cazul acestei categorii, ponderea creditelor clasificate în stadiul 3 de depreciere conform IFRS 9 crescând de la 5,7 la sută în iunie 2020 până la aproape 11 la sută (decembrie 2021).

Caseta 8. Apelul la moratorii în contextul pandemiei COVID-19 – evoluții și comparații europene

Pandemia COVID-19 a determinat răspunsuri de natură excepțională din partea autorităților de reglementare în vederea gestionării efectelor cauzate de șocul macroeconomic și social. O astfel de măsură, adoptată pe scară largă la nivel european, a fost reprezentată de suspendarea la plată a obligațiilor din credite. Măsura a fost urmată de ghiduri de aplicare emise de Autoritatea Bancară Europeană (ABE)²⁶ în vederea specificării tratamentului prudentțial aplicabil și a clarificării interacțiunii cu definiția stării de nerambursare, respectiv cu clasificarea măsurilor de restructurare datorate dificultăților financiare.

Grafic A
Ponderea creditelor cu moratorii în total credite și avansuri (nivel maxim, respectiv nivelul din iunie 2021)

Sursa: BNR, exercițiul de transparență de toamnă 2021, coordonat de ABE

La nivel european, ponderea creditelor care au beneficiat de moratorii eligibile tratamentului conform ghidului ABE era de 5,7 la sută²⁷ în luna iunie 2021 (Grafic A). Aproximativ 70 la sută din soldul acestora este reprezentat de evoluțiile înregistrate în trei țări, respectiv Franța, Spania și Italia. Distribuția asimetrică este reflectată și de diferența între valoarea medie și cea mediană a ponderii acestor credite.

Cea mai mare valoare a fost înregistrată în cazul sectorului bancar din Cipru (52 la sută), urmată de cele din Ungaria (27 la sută) și Portugalia (21 la sută). În România, apelul la moratorii a fost de aproximativ 15 la sută din portofoliul de credite, maximul soldului de credite cu moratorii active sau expirate fiind înregistrat în septembrie 2020 (43 miliarde lei), în timp ce, conform datelor la iunie 2021, ponderea creditelor

cu moratorii scăzuse la 12 la sută (Grafic A). La finalul anului 2021, soldul creditelor care au beneficiat de suspendarea plății ratelor era de 28,6 miliarde lei (echivalentul a circa 9 la sută din totalul soldului de credite și avansuri), ritmul de scădere a acestuia fiind unul dintre cele mai pronunțate în cazul României prin raportare la evoluțiile de la nivel european (ajustări comparabile au fost raportate în țări precum Ungaria și Slovenia). Împărțirea pe sectoare instituționale în cazul moratoriilor din România este relativ echitabilă între gospodării și companii nefinanciare, însă viteza de ajustare descendentă a soldului față de anul anterior a fost dublă în cazul companiilor (aproape 40 la sută), în comparație cu sectorul populației (21 la sută). Această evoluție se datorează în principal amortizării mai lente a creditelor acordate populației care au beneficiat de moratorii, având în vedere că aproape două treimi dintre acestea erau reprezentate de credite garantate cu bunuri imobiliare locative, care au în general o scadență mai lungă.

În România, rata creditelor neperformante pentru creditele care au beneficiat de moratorii era de 10,8 la sută în decembrie 2021, în timp ce o pondere însemnată (aproximativ 36 la sută) era clasificată în stadiul 2 de depreciere conform IFRS 9,

²⁶ Ghidul ABE EBA/GL/2020/02 referitor la moratoriile legislative și non-legislative aplicate plății împrumuturilor în contextul crizei COVID-19, cu amendamentele ulterioare.

²⁷ Conform celui mai recent exercițiu de transparență derulat sub coordonarea ABE în 2021.

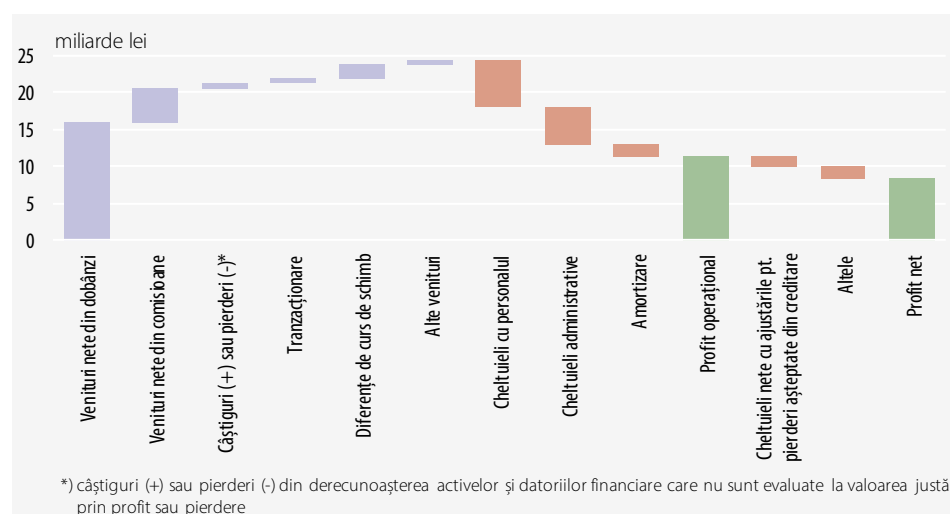
respectiv cu o creștere semnificativă a riscului de credit. Prin comparație cu evoluțiile de la nivel european (unde rata creditelor neperformante în cazul creditelor care au beneficiat de moratorii era de 5,5 la sută²⁸ și ponderea creditelor clasificate în stadiul 2 era de 25 la sută), se observă o calitate mai redusă din perspectiva riscului de credit.

O abordare prudentă în gestiunea riscului de credit în cazul României este reprezentată de gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante, nivelul acestuia fiind de 60,4 la sută în decembrie 2021, apropiat de cel înregistrat la nivel agregat (66,1 la sută, decembrie 2021) și dublu față de cel înregistrat la nivel european. Totodată, acesta reprezintă cel mai ridicat nivel din UE, în timp ce un nivel de peste 50 la sută al indicatorului mai este înregistrat doar în cazul sectorului bancar din Slovacia.

Ținând cont de apelul consistent la moratorii în România și de nivelul mai ridicat de incertitudine cu privire la menținerea capacității de plată a acestor debitori în contextul prelungirii pandemiei sau a altor șocuri, monitorizarea atentă a creditelor și avansurilor care au beneficiat de astfel de măsuri, chiar și după expirarea acestora în totalitate (conform datelor la decembrie 2021), reprezintă o bună practică în procesul de management al riscului de credit la nivelul instituțiilor de credit.

Profitabilitate

Rezultatul financiar net semnificativ de la finalul anului 2021 (8,2 miliarde lei) a crescut față de anul anterior, ca urmare a expansiunii activității operaționale și a scăderii cheltuielilor nete cu ajustările pentru pierderi așteptate din creditare, după constituirea acestora într-un volum mai ridicat la debutul pandemiei. Principalii indicatori de profitabilitate au consemnat evoluții favorabile, rentabilitatea economică (ROA) crescând cu 0,4 puncte procentuale, până la 1,4 la sută, iar rentabilitatea financiară (ROE) majorându-se cu 4,6 puncte procentuale, până la 13,3 la sută.

Grafic 4.7
Defalcarea profitului sectorului bancar românesc (decembrie 2021)

²⁸ Date conform ABE, decembrie 2021.

Veniturile nete din dobânzi, componenta principală a veniturilor operaționale (65,9 la sută, decembrie 2021), au avut o dinamică ascendentă în al doilea semestru al anului 2021, în timp ce veniturile nete din comisioane și-au consolidat poziția a doua ca mărime în veniturile operaționale (18,9 la sută, decembrie 2021), revenind pe creștere din primul trimestru al anului 2021, datorită intensificării activității clienței (Grafic 4.7).

Diferențele nete de curs de schimb și-au păstrat a treia poziție ca aport la veniturile operaționale (8,1 la sută, decembrie 2021), cu volume în creștere.

Creșterea anuală a cheltuielilor de exploatare reflectă, în general, intensificarea investițiilor în transformarea digitală, parțial contrabalansată de continuarea reducerii numărului de unități bancare și de angajați.

Eficiența operațională determinată prin indicatorul cost/venit s-a menținut în intervalul cu risc mediu conform limitelor prudențiale ale ABE (50-60 la sută), dar sub nivelul median al UE. Cheltuielile nete anuale cu ajustările pentru pierderi așteptate din creditare (1,3 miliarde lei) s-au diminuat cu 65,5 la sută în anul 2021, comparativ cu anul anterior, fiind influențate pozitiv de revenirea economică.

Pe un orizont de timp mai îndelungat (anii 2014-2020), se observă poziționarea mai bună a sectorului bancar autohton din perspectiva veniturilor specifice, față de nivelul median european. Astfel, ponderea veniturilor nete din dobânzi în activele medii se ridică la circa 3 la sută în România (față de 1,7 la sută la nivel european²⁹), diferența fiind mai redusă în cazul veniturilor nete din comisioane (0,9 la sută, față de 0,7 la sută la nivel european). În contrast, cheltuielile cu personalul (1,2 la sută în România, față de 0,8 la sută la nivel european) și alte cheltuieli administrative (1,4 la sută în România, față de 0,6 la sută la nivel european) relevă spațiu de îmbunătățire din această perspectivă.

2.3. Sectorul financiar nebancar

Sectorul financiar nebancar și-a accelerat creșterea în anul 2021, determinată de evoluțiile pozitive de pe piețele financiare, cu episoade scurte de corecții și creșteri de volatilitate. Valoarea activelor sectorului financiar nebancar s-a majorat cu 14,8 la sută în anul 2021, după ce în anul 2020 a înregistrat o creștere de doar 5 la sută.

Fondurile private de pensii au continuat dinamica ascendentă din ultimii ani, fiind componenta cea mai activă a sectorului financiar nebancar după cea a fondurilor de investiții. Valoarea activelor fondurilor private de pensii a urcat la 92,5 miliarde lei la finalul anului 2021 (+18,5 la sută față de valoarea din decembrie 2020), în timp ce numărul persoanelor înregistrate în Pilonul II a ajuns la 7,8 milioane (+2 la sută), iar numărul persoanelor în cadrul Pilonului III a fost de 563 mii (+7 la sută). Randamentul mediu al fondurilor de pensii private aferente Pilonului II a fost de 5,8 la sută în 2021 (în ușoară creștere cu +0,4 puncte procentuale, față de anul anterior), în condițiile în care ponderea acțiunilor a urcat la 25 la sută în decembrie 2021, de la 21,6 la sută la finalul anului 2020.

²⁹ Sursa: BCE, date consolidate.

Fondurile de investiții reprezintă a doua componentă a sectorului financiar nebancaar după valoarea activelor (pondere de 23 la sută, decembrie 2021). În anul 2021, toate categoriile de fonduri au înregistrat creșteri, cele mai importante fiind observate în cazul fondurilor mixte (+59,6 la sută) și a celor cu plasament în acțiuni (+30,7 la sută), acestea din urmă reprezentând și cea mai importantă componentă în structura sectorului (54,8 la sută din total fonduri de investiții). Structura portofoliului indică o re poziționare a fondurilor de investiții către active mai lichide și cu maturități mai scurte, atât indicatorul pentru transformarea maturității (calculat ca raport între activele cu maturitate de peste un an în total active), cât și cel pentru transformarea lichidității (calculat ca raport între activele mai puțin lichide în total active) reducându-se în anul 2021, în timp ce nivelul datoriei a crescut ca pondere în total pasiv.

Instituțiile financiare nebancaare au continuat activitatea de creditare în anul 2021 într-un ritm susținut, expunerile majorându-se la 38 miliarde lei (+8,1 la sută, în creștere de la +2,3 la sută în anul 2020), în special pe segmentul creditelor în valută acordate companiilor nefinanciare (+12 la sută) și al creditelor în lei acordate populației (+13 la sută). Rata de neperformanță s-a menținut pe o tendință descendentă, valoarea coborând la 3,6 la sută (-0,6 puncte procentuale), cele mai importante ajustări înregistrându-se în cazul populației (-1 punct procentual). Cu toate acestea, rata de neperformanță în cazul creditelor acordate populației se menține la un nivel superior celei înregistrate de sectorul bancar (7,4 la sută comparativ cu 3,6 la sută în cazul creditelor bancare) și mult peste valoarea observată în cazul creditelor IFN acordate companiilor (2,2 la sută).

Societățile de asigurări au înregistrat o creștere moderată în anul 2021 (+5,8 la sută), în condițiile în care primele brute subscrise au avut creșteri importante pe ambele tipuri de asigurări (+25 la sută, în cazul asigurărilor generale, și +18 la sută în cazul asigurărilor de viață). Unul dintre riscurile importante ale sectorului este cel de concentrare, dat fiind numărul mic de societăți, primele 10 companii cumulând aproximativ 90 la sută din valoarea primelor. Acest risc este mult mai pronunțat pe anumite segmente. În cazul pieței RCA, două societăți dețineau în septembrie 2021 aproximativ două treimi din piață, una dintre acestea fiind City Insurance. La finalul anului 2021, ASF a retras licența de funcționare a societății de asigurare-reasigurare City Insurance S.A.³⁰, în luna februarie 2022 fiind declanșată procedura de faliment în cazul acesteia.

2.4. Piețele financiare

Piețele financiare interne au fost caracterizate de evoluții favorabile în primele nouă luni ale anului 2021, cu scurte perioade de creștere a volatilității și corecții reduse ale prețurilor, în timp ce în ultimul trimestru evoluțiile au fost marcate de incertitudini privind criza pandemică, pe fondul creșterii accelerate a cazurilor noi de îmbolnăvire, și privind inflația, ca urmare a majorării prețurilor energiei electrice și a

³⁰ Societatea raportase existența unor disponibilități bănești care s-au dovedit fictive și nu deținea fonduri eligibile necesare pentru îndeplinirea cerințelor prudențiale (cerința de solvabilitate, SCR, și cerința de capital minim, MCR). Mai mult, în lipsa vărsămintelor la capitalul social, în condițiile deteriorării solvabilității, societatea se afla în incapacitate de plată.

gazelor naturale. Rata anuală a inflației s-a majorat la 8,19 la sută în decembrie 2021 (+6,13 puncte procentuale față de nivelul din luna decembrie 2020), fiind determinată în mare parte de șocuri de natura ofertei iar, pe plan intern, de liberalizarea pieței energiei electrice pentru consumatorii casnici. În aceste condiții, Consiliul de administrație al BNR a decis la finalul anului 2021 începerea procesului de normalizare treptată a conduitei politicii monetare prin majorarea ratei dobânzii de politică monetară cu câte 0,25 puncte procentuale (în datele de 5 octombrie și 9 noiembrie) și lărgirea coridorului ratelor dobânzilor în jurul ratei de politică cu 0,25 puncte procentuale (la $\pm 0,75$ puncte procentuale) în data de 9 noiembrie 2021.

Ratele dobânzilor de pe piața monetară interbancară au urmat parcursul impus de politica monetară. După o scădere a cotațiilor și a ratelor dobânzilor aferente tranzacțiilor pe parcursul primelor trei trimestre, tendința a fost inversată în ultimul trimestru al anului, în condițiile în care și volumul mediu al tranzacțiilor zilnice a crescut (+3 la sută comparativ cu primele nouă luni, respectiv +15 la sută comparativ cu aceeași perioadă a anului 2020). Indicele de referință pentru creditele consumatorilor a urmat aceeași evoluție, acesta înregistrând o majorare cu 0,19 puncte procentuale în decembrie 2021 față de sfârșitul anului 2020.

Piața titlurilor de stat a consemnat o creștere a randamentelor pe parcursul anului 2021, accelerată în ultimul trimestru pe fondul deteriorării perspectivei activității economice, în condițiile încetinirii creșterii economice și ale reluării presiunilor inflaționiste, la acestea adăugându-se tensiunile politice și majorarea incertitudinilor la nivel internațional. Un alt factor importat a fost și reafirmarea ratingului pentru România de către principalele agenții, Moody's modificând perspectiva ratingului de la negativ la stabil.

Piața valutară nu a consemnat evoluții deosebite, cursul EUR/RON menținându-se la un nivel relativ stabil. Moneda națională a înregistrat o depreciere modică la finalul anului 2021 comparativ cu decembrie 2020 (de 1,6 la sută), în condițiile în care volumul tranzacțiilor s-a majorat (+9 la sută, valoarea tranzacțiilor medii zilnice).

Piața de capital a înregistrat o creștere importantă în anul 2021 a nivelului capitalizării (+48 la sută), în condițiile în care numărul emitenților a crescut modic (+3 la sută). Evoluțiile pieței de capital românești s-au înscris în cele la nivel global și regional. Indicele BET a înregistrat o majorare de 33 la sută la finalul anului 2021 față de anul anterior, în timp ce indicii bursieri ai țărilor din regiune au înregistrat creșteri între 20 la sută și 42 la sută în aceeași perioadă.

Înrăutățirea perspectivei privind evoluția inflației, în condițiile acutizării crizei energetice ca urmare a războiului din Ucraina, precum și tensionarea echilibrelor macroeconomice și creșterea riscurilor privind neîndeplinirea țintelor stabilite în programele de reformă asumate de către guvern, inclusiv în contextul programelor finanțate cu fonduri europene, impun o monitorizare atentă a evoluțiilor de pe piețele financiare interne.

3. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară

3.1. Centrala Riscului de Credit

Centrala Riscului de Credit funcționează în baza Regulamentului BNR nr. 2/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit, cu modificările ulterioare.

Potrivit prevederilor acestui act normativ, persoane declarante la CRC sunt instituțiile de credit, instituțiile financiare nebankare înscrise în Registrul special deschis la BNR, instituțiile emitente de monedă electronică și instituțiile de plată cu un nivel semnificativ al activității de creditare.

Informațiile despre un debitor persoană fizică sau persoană juridică nonbancară sunt raportate la CRC în situația în care valoarea creditelor acordate și a angajamentelor asumate în numele acestuia de către o persoană declarantă este de minimum 20 000 lei.

La luna decembrie 2021, un număr de 103 persoane declarante au raportat informații de risc de credit, după cum urmează: 35 de instituții de credit și 68 de instituții financiare nebankare (IFN), comparativ cu 35 de instituții de credit și 67 de IFN, la luna decembrie 2020.

În anul 2021, dinamica indicatorilor relevanți în aprecierea activității de creditare persoanelor declarante la CRC a fost pozitivă, fiind consemnate creșteri pentru numărul de debitori, numărul de credite și angajamente, precum și pentru suma datorată (cu 7,2 la sută, cu 8,51 la sută, respectiv cu 13,8 la sută). Din perspectiva indicatorilor considerați, activitatea instituțiilor de credit este dominantă, ponderile informațiilor raportate de IFN în totalul informațiilor raportate la CRC fiind reduse (11,2 la sută din totalul debitorilor, 11,2 la sută din numărul creditelor și angajamentelor, 7,6 la sută din totalul sumei datorate, respectiv 6,0 la sută din totalul sumei restante).

Cu privire la indicatorii aferenți întâzierilor la plată, în termeni anuali, deși s-au înregistrat creșteri pentru numărul debitorilor cu restanțe (5,98 la sută) și pentru numărul creditelor restante (9,20 la sută), un aspect pozitiv îl reprezintă reducerea cu 7,13 la sută a sumelor restante; această evoluție a fost determinată și de modificarea OUG nr. 37/2020³¹ în sensul extinderii posibilității de suspendare a obligației de plată a ratelor scadente aferente împrumuturilor (reprezentând rate de capital, dobânzi și comisioane) acordate debitorilor de către creditori până la sfârșitul primului trimestru din 2021, contribuind semnificativ la limitarea deteriorării capacității de plată a acestora.

Dinamica principalilor indicatori calculați și monitorizați de CRC pe baza informațiilor raportate de instituțiile de credit, respectiv de instituțiile financiare nebankare, este prezentată în Tabelul 4.2 și Tabelul 4.3.

³¹ La data de 1 ianuarie 2021 a intrat în vigoare Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 227/2020 pentru modificarea și completarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 37/2020 privind acordarea unor facilități pentru creditele acordate de instituții de credit și instituții financiare nebankare anumitor categorii de debitori.

	31 decembrie 2020	31 decembrie 2021	variație procentuală dec. 2021/dec. 2020
Număr debitori (mii)	1 463	1 567	7,1
– persoane fizice	1 351	1 451	7,4
– persoane juridice	111	116	4,5
Număr debitori cu restanțe (mii)	161	172	6,8
Număr credite și angajamente (mii)	2 574	2 803	8,9
Număr credite restante (mii)	220	243	10,5
Total sumă datorată (mil. lei)	377 061	430 598	14,2
– persoane fizice	142 889	157 775	10,4
– persoane juridice	234 173	272 823	16,5
Suma restantă (mil. lei)	17 694	16 376	-7,4

Sursa: CRC

Tabel 4.2
Principalii indicatori utilizați de CRC
– instituții de credit

Comparativ cu anul anterior, în anul 2021 atât numărul debitorilor instituțiilor de credit, cât și suma datorată au fost în creștere (cu 7,1 la sută, respectiv cu 14,2 la sută); sumele nerambursate la scadență de către debitorii instituțiilor de credit au înregistrat o scădere cu 7,4 la sută, fapt care a determinat reducerea ponderii sumei restante în totalul sumei datorate (până la 3,8 la sută). În același timp, s-au înregistrat creșteri în cazul numărului creditelor restante (10,5 la sută) și al numărului debitorilor cu restanțe (6,8 la sută).

La 31 decembrie 2021, persoanele fizice reprezentau 92,6 la sută din numărul total al debitorilor raportați la CRC, iar ponderea sumei datorate de acestea în totalul sumei datorate instituțiilor de credit a fost de 36,64 la sută, în scădere modestă față de nivelul înregistrat anul anterior (37,9 la sută). Distribuția creditelor acordate persoanelor fizice în funcție de monedă se prezintă astfel: credite în lei (81,7 la sută în anul 2021, comparativ cu 76,8 la sută în anul 2020), credite denumite în euro (16,6 la sută în anul 2021, comparativ cu 20,8 la sută în anul 2020), credite denumite în franci elvețieni (1,6 la sută, comparativ cu 2,3 la sută în anul 2020), respectiv credite denumite în dolari SUA (0,1 la sută).

	31 decembrie 2020	31 decembrie 2021	variație procentuală dec. 2021/dec. 2020
Număr debitori (mii)	178	190	6,7
– persoane fizice	84	92	9,5
– persoane juridice	94	98	4,3
Număr debitori cu restanțe (mii)	20	20	0,0
Număr credite și angajamente (mii)	335	354	5,7
Număr credite restante (mii)	34	36	5,9
Total sumă datorată (mil. lei)	32 133	35 192	9,5
– persoane fizice	3 573	4 104	14,9
– persoane juridice	28 560	31 087	8,9
Suma restantă (mil. lei)	1 055	1 036	-1,8

Sursa: CRC

Tabel 4.3
Principalii indicatori utilizați de CRC
– instituții financiare nebankare
și instituții de plată

În cazul IFN, la decembrie 2021 indicatorii privind activitatea de creditare au înregistrat creșteri față de nivelul din anul precedent, după cum urmează: număr debitori (cu 6,7 la sută), număr credite și angajamente (cu 5,7 la sută), sumă datorată

(cu 9,5 la sută). Referitor la indicatorii privind întârzierile la plată a obligațiilor scadente, în termeni anuali numărul debitorilor cu restanțe a rămas constant (în jurul valorii de 20 mii de astfel de debitori), numărul creditelor restante a înregistrat o creștere cu 5,9 la sută, în timp ce suma restantă s-a diminuat cu 1,8 la sută, având o pondere în totalul sumei datorate de 2,9 la sută, în scădere comparativ cu cea din anul 2020.

Spre deosebire de instituțiile de credit, în cazul IFN, segmentul majoritar de debitori este cel al persoanelor juridice (51,4 la sută la finele anului 2021), iar ponderea sumei datorate de acestea în totalul sumei datorate IFN a fost de 88,3 la sută, valoare apropiată de cea înregistrată în anul anterior.

De asemenea, la 31 decembrie 2021 în baza de date a CRC figurau 1 143 070 grupuri de clienți, numărul de grupuri raportoare de persoanele declarante fiind în creștere față de anul anterior.

În anul 2021, la CRC au fost raportate informații despre 136 de debitori care au produs fraude cu carduri, cu o valoare totală a sumei fraudate de aproximativ 357 mii lei, numărul acestora fiind în creștere față de anul anterior, când au fost raportați 92 de astfel de debitori.

În cursul anului 2021, au fost efectuate 2,1 milioane de consultări ale bazei de date a CRC, în urma cărora s-au oferit informații despre riscul global, creditele și restanțele debitorilor. Indicatorul a fost în creștere față de anul anterior, când s-au efectuat 2 milioane de consultări; mai mult de jumătate dintre acestea (53,6 la sută) au fost realizate de către persoanele declarante pentru debitori potențiali.

Totodată, în anul 2021, un număr de 595 de petenți au solicitat informații referitoare la datele raportate pe numele lor în CRC, față de 445 petenți în anul anterior.

3.2. Centrala Incidentelor de Plăți

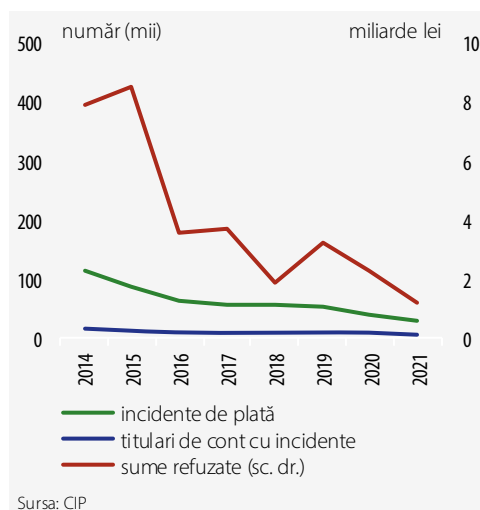
Centrala Incidentelor de Plăți funcționează în conformitate cu prevederile Regulamentului BNR nr. 1/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți și gestionează informația specifică incidentelor de plăți cu cecuri, cambii și bilete la ordin. Persoanele declarante la Centrala Incidentelor de Plăți sunt instituțiile de credit.

La nivelul anului 2021, valorile principalilor indicatori determinați și monitorizați de CIP pentru instituțiile de credit sunt în scădere față de anul anterior.

Numărul titularilor de cont înregistrați cu incidente de plată a fost de 8 272 în 2021, în scădere cu 14,3 la sută față de anul anterior, iar numărul incidentelor de plată s-a redus cu 29,4 la sută, până la 29 440.

Totodată, numărul mediu de incidente produse de un titular de cont s-a diminuat, iar numărul de titulari de cont declarați în interdicție bancară a scăzut cu 36,5 la sută (de la 304 în anul 2020 la 193 în 2021).

În anul 2021 au fost înregistrate 64 persoane fizice care au produs incidente de plată, preponderent cu bilete la ordin, comparativ cu 72 persoane fizice în 2020.

Grafic 4.8
Principali indicatori privind
incidentele de plată, 2014-2021

Valoarea sumelor refuzate la plată a scăzut cu 45,6 la sută, până la 1 237 milioane lei în anul 2021, față de 2 274 milioane lei în 2020 (Grafic 4.8).

De asemenea, se constată o scădere a valorii medii aferente sumei refuzate la plată, aceasta fiind de 42 mii lei, față de 55 mii lei în anul 2020.

În ceea ce privește distribuția incidentelor de plată raportate la CIP, un număr de 18 instituții de credit (64,3 la sută dintre persoanele declarante) au raportat 99,5 la sută din

numărul total al incidentelor de plată, reprezentând 99,6 la sută din valoarea totală a sumei refuzate, cel mai frecvent motiv de refuz la plată fiind lipsa totală sau parțială de disponibil în cont (cu o pondere de 61,4 la sută din totalul motivelor de refuz la plată în 2021, față de 70,6 la sută în 2020).

Pe parcursul anului 2021 au fost înregistrate 9,2 milioane de consultări ale bazei de date a CIP (în creștere cu 10,4 la sută față de 2020), efectuate de instituțiile de credit în nume propriu sau în numele clienților, ceea ce indică interesul crescut pentru aceste informații.

În anul 2021, un număr de 49 de petenți au solicitat informații referitoare la datele raportate pentru aceștia la Centrala Incidentelor de Plăți, comparativ cu 23 de petenți în 2020.

The background features a series of classical columns on the left side, receding into the distance. A decorative scrollwork element is positioned in the upper center, overlapping the columns. The overall color palette is light, with a golden-brown hue on the left transitioning to a pale yellow on the right.

Capitolul 5

Autorizarea și reglementarea
instituțiilor financiare

1. Autorizarea și notificarea instituțiilor financiare

Autorizarea instituțiilor de credit

Prerogativele Băncii Naționale a României în domeniul autorizării instituțiilor de credit sunt stabilite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare. În anul 2021, Banca Națională a României nu a autorizat nicio instituție de credit.

În cursul anului 2021 a fost înscrisă în Registrul instituțiilor de credit sucursala din România a unei instituții de credit dintr-un alt stat membru, respectiv PKO Bank Polski S.A. Varșovia, Sucursala București.

Totodată, au fost radiate din Registrul instituțiilor de credit băncile cooperatiste Banca Cooperatistă Creditec Tecuci și Banca Cooperatistă Dumbrava Scrioaștea, ca urmare a fuziunii prin absorbție de către Banca Cooperatistă Putna Focșani, respectiv Banca Cooperatistă Albina Slatina.

Autorizarea instituțiilor de plată

În baza competențelor pe linia reglementării, autorizării și supravegherii prudențiale a instituțiilor de plată, potrivit dispozițiilor Legii nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative și respectiv ale Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 4/2019 privind instituțiile de plată și furnizorii specializați în servicii de informare cu privire la conturi, în cursul anului 2021 Banca Națională a României a autorizat și a înscris în Registrul instituțiilor de plată și al furnizorilor specializați în servicii de informare cu privire la conturi – Secțiunea 1 – Instituții de plată instituția de plată Smart Fintech S.R.L., iar în Secțiunea 3 – Servicii de plată exceptate din cadrul registrului a înscris șase servicii de plată exceptate în temeiul prevederilor art. 4 alin. (1) lit. k) și m) din Legea nr. 209/2019.

De asemenea, în cursul anului 2021, au fost înregistrate cinci cereri de autorizare în calitate de instituție de plată, una dintre acestea fiind atât în calitate de instituție de plată, cât și de instituție emitentă de monedă electronică. Toate cererile au fost retrase pe parcursul anului, în contextul solicitărilor de remediere a deficiențelor constatate privitor la documentația depusă, iar una dintre entitățile solicitante a redepus cererea în cursul aceluiași an, aceasta aflându-se în instrumentare la sfârșitul anului 2021.

Totodată, în cursul anului 2021 au avut loc consultări prelabile depunerii documentației de autorizare cu patru entități ce și-au exprimat intenția dobândirii calității de instituție de plată.

Autorizarea instituțiilor emitente de monedă electronică

Prerogativele Băncii Naționale a României în domeniul autorizării instituțiilor emitente de monedă electronică sunt stabilite prin Legea nr. 210/2019 privind activitatea de emisie de monedă electronică și Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 5/2019 privind instituțiile emitente de monedă electronică. În anul 2021 Banca Națională a României nu a autorizat nicio instituție emitentă de monedă electronică.

Totodată, în cursul anului 2021, au fost înregistrate două cereri de autorizare în calitate de instituție emitentă de monedă electronică, una dintre acestea fiind atât în calitate de instituție emitentă de monedă electronică, cât și de instituție de plată. Ambele cereri au fost retrase pe parcursul procesului de autorizare, în contextul solicitărilor de remediere a deficiențelor constatate privitor la documentația depusă. De asemenea, în cursul anului 2021 a fost respinsă o cerere de autorizare depusă în cursul anului 2020.

Totodată, în cursul anului 2021 au avut loc consultări prelabile depunerii documentației de autorizare cu o entitate ce și-a exprimat intenția dobândirii calității de instituție emitentă de monedă electronică.

Notificarea instituțiilor financiare nebancaire

În anul 2021 a continuat procesul de notificare și înscriere în registre a instituțiilor financiare nebancaire nou-înființate. În conformitate cu prevederile Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancaire, cu modificările și completările ulterioare, au fost supuse procedurii de notificare și înscriere în Registrul general 13 instituții financiare nebancaire, în Registrul special 8 instituții financiare nebancaire și în Registrul de evidență 78 de instituții financiare nebancaire. De asemenea, în cursul anului 2021 a fost respinsă o cerere de înscriere în Registrul general.

Totodată, au fost radiate din Registrul general 9 instituții financiare nebancaire, din Registrul special 3 instituții financiare nebancaire, iar din Registrul de evidență 31 de instituții financiare nebancaire.

2. Cadrul legislativ pentru instituțiile care intră în sfera de reglementare a Băncii Naționale a României¹

2.1. Reglementarea prudențială și în domeniul redresării și rezoluției bancare

În domeniul reglementării prudențiale și al redresării și rezoluției bancare, anul 2021 a consemnat următoarele progrese:

¹ Instituțiile de credit, instituțiile financiare nebancaire, instituțiile de plată și instituțiile emitente de monedă electronică ce acordă credite legate de serviciile de plată și a căror activitate este limitată la prestarea de servicii de plată, respectiv emisia de monedă electronică și prestarea de servicii de plată, precum și Fondul de garantare a depozitelor bancare (entități menționate la art. 4 alin. 3 lit. (a) din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare).

- Transpunerea la nivel național a prevederilor Directivei (UE) 2019/878 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2019 de modificare a Directivei 2013/36/UE în ceea ce privește entitățile exceptate, societățile financiare holding, societățile financiare holding mixte, remunerarea, măsurile și competențele de supraveghere și măsurile de conservare a capitalului.
- Transpunerea la nivel național a prevederilor Directivei (UE) 2019/879 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2019 de modificare a Directivei 2014/59/UE în ceea ce privește capacitatea de absorbție a pierderilor și de recapitalizare a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții și a Directivei 98/26/CE.

Acest demers s-a realizat prin amendarea cadrului legislativ aplicabil instituțiilor de credit.

Astfel, la nivel primar au fost adoptate:

- Legea nr. 319/2021 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, prin care s-au transpus o serie de prevederi din Directiva (UE) 2019/878 cu privire la cerințele de fonduri proprii suplimentare, procedura de aprobare de către Banca Națională a României, în calitate de supraveghetor consolidant, a anumitor societăți financiare holding și societăți financiare holding mixte, elemente privind cadrul de administrare a activității a instituțiilor de credit, măsurile și competențele de supraveghere ale Băncii Naționale a României, precum și colaborarea Băncii Naționale a României cu alte autorități competente și instituții/organisme naționale și internaționale.
- Legea nr. 320/2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 312/2015 privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar, prin care s-au transpus o serie de prevederi din Directiva (UE) 2019/879 referitoare, printre altele la: introducerea unor concepte noi precum „entitate de rezoluție” și „grup de rezoluție” în funcție de care sunt restructurate o serie de prevederi care reglementează planificarea rezoluției, precum și determinarea cerinței minime de fonduri proprii și datorii eligibile; reguli cu privire la vânzarea instrumentelor de datorie eligibile pentru calculul cerinței MREL către clienții *retail*, pentru a se evita vânzarea excesivă a acestora; extinderea aplicării prevederilor care vizează conversia și reducerea valorii și în cazul instrumentelor de datorie eligibile; introducerea de prevederi referitoare la recunoașterea contractuală a competențelor de suspendare a obligațiilor în caz de rezoluție pentru contractele financiare reglementate de legislația unui stat terț; noi competențe pentru autoritatea de rezoluție în legătură cu aspecte precum soluționarea încălcărilor cerinței MREL, suspendarea obligațiilor de plată ale unei instituții de credit, anterior rezoluției, inclusiv asupra depozitelor eligibile, în anumite condiții prevăzute de lege (cunoscută sub denumirea de „instrument de moratoriu”).

La nivel secundar, în vederea transunerii unor prevederi cu caracter tehnic din Directiva (UE) 2019/878, BNR a emis următoarele reglementări:

- Regulamentul BNR nr. 1/2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR nr. 12/2020 privind autorizarea instituțiilor de credit și modificările în situația acestora.

Regulamentul conține dispoziții privind procedura, documentația și condițiile în baza cărora Banca Națională a României, în calitate de supraveghetor consolidant, aprobă societățile financiare holding-mamă sau societățile financiare holding mixte-mamă, precum și condițiile în care pot fi operate modificări intervenite în cursul procesului de monitorizare a acestor entități prin instituirea unui mecanism de notificare către BNR.

- Regulamentul BNR nr. 2/2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit.

Regulamentul conține dispoziții care vizează politica privind remunerarea, cerința de fonduri proprii suplimentare și orientările privind fondurile proprii suplimentare, nivelul de aplicare a cerințelor privind procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri, obligația de determinare a cerințelor privind fondurile proprii la nivel consolidat și entitățile care fac obiectul supravegherii consolidate a BNR, cerințe privind identificarea, evaluarea și administrarea riscului de rată a dobânzii pentru activitățile din afara portofoliului de tranzacționare, precum și prevederi care amendează cerințele aplicabile instituțiilor de credit în domeniul amortizoarelor de capital.

Alte reglementări emise de BNR:

- Regulamentul BNR nr. 5/2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit și pentru abrogarea unor acte normative, care asigură:
 - preluarea, în cadrul de reglementare național, a principalelor prevederi ale Ghidului Autorității Bancare Europene privind inițierea și monitorizarea creditelor – EBA/GL/2020/06. Ghidul prevede mecanismele de guvernanță internă pentru acordarea și monitorizarea facilităților de credit pe întreaga durată de viață a acestora;
 - exercitarea opțiunii naționale din domeniul lichidității, prevăzută de Regulamentul (UE) 2019/876 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2019 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 575/2013, referitoare la posibilitatea pentru instituțiile de credit de a renunța la luarea în calcul a impactului contractelor cu instrumente financiare derivate în ceea ce privește finanțarea stabilă netă (*net stable funding ratio* – NSFR) în cazul în care contrapartea este BCE sau banca centrală a unui stat membru, inclusiv abrogarea reglementărilor naționale în domeniul lichidității ca urmare a intrării în vigoare a prevederilor europene din acest domeniu. În acest context, au fost emise și Instrucțiunile BNR din 5 aprilie 2022 privind încetarea aplicabilității Instrucțiunilor din 26 iulie 2013 privind tratamentul sumelor înregistrate în conturile din grupa 90 – „Angajamente de creditare” pentru calculul și raportarea indicatorului de lichiditate și riscului mare de lichiditate;
- emiterea Ordinului BNR nr. 6/2021 pentru modificarea Ordinului BNR nr. 12/2015 privind amortizorul de conservare a capitalului și amortizorul anticiclic de capital, elaborat pentru implementarea Recomandării CNSM nr. R/7/2021 privind amortizorul anticiclic de capital. Potrivit acestuia, începând cu 17 octombrie 2022 rata amortizorului anticiclic de capital aplicabilă expunerilor din credite în România, deținute de

instituțiile de credit prevăzute la art. 4 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013, este de 0,5 la sută din valoarea totală a expunerii la risc, calculată în conformitate cu art. 92 alin. (3) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013;

- emiterea Ordinului BNR nr. 7/2021 privind amortizorul aferent instituțiilor de credit autorizate în România și identificate drept alte instituții de importanță sistemică (O-SII), elaborat pentru implementarea Recomandării Comitetului Național pentru Supravegherea Macroprudențială nr. R/8/2021 privind amortizorul de capital pentru alte instituții de importanță sistemică din România. Potrivit acestuia, începând cu 1 ianuarie 2022, instituțiile O-SII din România mențin un amortizor O-SII, al cărui nivel este prevăzut în ordin și este determinat pe baza valorii totale a expunerii la risc, calculată în conformitate cu art. 92 alin. (3) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și firmele de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012.

2.2. Reglementarea în domeniul instituțiilor financiare nebancale

În septembrie 2021, BNR a emis Regulamentul nr. 3/2021 pentru modificarea Regulamentului BNR nr. 20/2009 privind instituțiile financiare nebancale ce a vizat:

- (i) modificarea criteriilor de înscriere a instituțiilor financiare nebancale (IFN) în Registrul special prin eliminarea legăturii cu rata *Lombard* în cazul creditelor de consum cu durata inițială de peste 90 de zile și înlocuirea indicatorilor aferenți cu un prag fix al dobânzii anuale efective (DAE) de 50 la sută pentru creditele de consum acordate în lei, respectiv de 33,3 la sută pentru creditele de consum acordate în valută sau indexate la cursul unei valute;
- (ii) introducerea unui nou criteriu de înscriere în Registrul special constând în înregistrarea, la finele perioadei trimestriale de raportare, a unei valori supraunitare a raportului dintre valoarea soldului garanțiilor emise și angajamentelor de garantare asumate de IFN și valoarea capitalurilor proprii ale IFN în scopul întăririi regimului aplicabil IFN care desfășoară activitate de emisie de garanții/asumare de angajamente de garantare;
- (iii) precizarea unor criterii explicite în baza cărora să fie evaluată îndeplinirea cerințelor privind experiența profesională de care trebuie să dispună conducerea IFN înscrise în Registrul general/Registrul special.

2.3. Reglementarea în domeniul instituțiilor de plată

În planul reglementării prudențiale, completarea cadrului de reglementare s-a realizat prin emiterea, în decembrie 2021, a Regulamentului BNR nr. 5/2021 de modificare a Regulamentului BNR nr. 4/2019 privind instituțiile de plată și furnizorii specializați în servicii de informare cu privire la conturi.

Regulamentul BNR nr. 5/2021 a vizat adaptarea cadrului secundar de reglementare privind instituțiile de plată și furnizorii specializați în servicii de informare cu privire la conturi în scopul asigurării unui grad sporit de precizie și suplețe în procesul de instrumentare a solicitărilor de autorizare/înregistrare, prin flexibilizarea și clarificarea

unor aspecte aferente documentației de autorizare/înregistrare și prin transparentizarea modului de aplicare a principiului proporționalității în vederea facilitării accesului la activitate pentru aceste categorii de prestatori de servicii de plată.

Principalele elemente de noutate aduse de Regulamentul BNR nr. 5/2021 au vizat:

- (i) clarificarea așteptărilor Băncii Naționale a României cu privire la nivelul de detaliu al documentației aferente procesului de autorizare/înregistrare și stabilirea unor aspecte procedurale pentru situațiile în care BNR a respins cererea de autorizare/înregistrare ori solicitantul și-a retras cererea;
- (ii) revizuirea și simplificarea anumitor aspecte aferente obligațiilor referitoare la mecanismele de control intern și externalizare, flexibilizarea unor cerințe aferente planului de activitate și de afaceri precum și adaptarea cerințelor aferente cadrului intern pentru conformarea la obligațiile legale în materie de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului la specificul activității;
- (iii) detalierea modalității de conformare la cerința prevăzută la art. 37 din Legea nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative referitoare la interdicția de utilizare multiplă a elementelor eligibile pentru calcularea fondurilor proprii de care dispune o instituție de plată care desfășoară și alte activități comerciale decât prestarea de servicii de plată (instituții de plată hibrid).

2.4. Reglementări contabile

În cursul anului 2021 au fost actualizate reglementările referitoare la raportările întocmite pentru necesități de informații ale Ministerului Finanțelor prin emiterea Ordinului BNR nr. 3/2021 privind modificarea și completarea Ordinului BNR nr. 2/2020 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea raportării contabile anuale pentru necesități de informații ale Ministerului Finanțelor, aplicabile instituțiilor de credit, respectiv prin emiterea Ordinului BNR nr. 4/2021 privind modificarea și completarea Ordinului BNR nr. 10/2012 pentru aprobarea Sistemului de raportare contabilă semestrială aplicabil entităților ce intră în sfera de reglementare contabilă a Băncii Naționale a României, în vederea asigurării unui sistem unitar de informare la nivelul economiei naționale.

Având în vedere prevederile Ordinului BNR nr.8/2019 privind aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară de către instituțiile financiare nebancale, cu modificările și completările ulterioare, conform cărora instituțiile financiare nebancale vor ține evidența contabilă în conformitate cu tratamentele prevăzute de IFRS și vor întocmi și publica, potrivit legii, situații financiare anuale individuale în conformitate cu IFRS începând cu data de 1 ianuarie 2023, Banca Națională a României a elaborat proiectul Ordinului privind modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 27/2010 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, aplicabile instituțiilor de credit, republicat în vederea includerii instituțiilor financiare nebancale în aria reglementărilor contabile conforme cu IFRS aplicate până în prezent de instituțiile de credit, proiect aflat în curs de finalizare.

2.5. Alte acte normative aplicabile instituțiilor care intră în aria de competență a BNR

În vederea implementării de către BNR a Recomandării Comitetului Național pentru Supravegherea Macroprudențială (CNSM) nr. R/5/2021 privind modul de implementare a Recomandării CERS/2020/12 referitoare la identificarea entităților juridice, au fost adoptate următoarele măsuri:

- (i) La data de 30 august 2021 a fost publicat pe *website*-ul BNR un Comunicat referitor la Recomandarea CNSM nr. R/5/2021, în care s-a arătat că, luând în considerare beneficiile legate de asigurarea stabilității financiare, monitorizarea riscurilor sistemice și a fenomenelor de contagiune, prevenirea și combaterea spălării banilor, care pot contribui la întărirea premiselor pentru menținerea unui sistem financiar-bancar sănătos și robust, BNR recomandă instituțiilor aflate în aria sa de supraveghere (instituții de credit, instituții emitente de monedă electronică, instituții de plată și instituții financiare nebancale) să dețină un cod LEI.
- (ii) Sunt în curs de elaborare două proiecte de reglementare pentru modificarea unor acte normative emise de BNR în domeniul contabil și prudențial, aplicabile entităților din aria de reglementare BNR, în vederea includerii în cadrul prevederilor acestora/ în cadrul modelelor formularelor de raportare prevăzute de acestea a codului LEI al entității raportoare, dacă aceasta dispune de cod LEI, respectiv a codului LEI al oricărei alte entități juridice cu privire la care trebuie raportate informații și care deține un cod LEI, care au fost supuse consultării publice la sfârșitul anului 2021.

În anul 2021 au fost analizate necesitățile de modificare a Regulamentului nr. 17/2012 privind unele condiții de creditare, cu modificările și completările ulterioare: (1) ca urmare a propunerilor primite din partea comunității bancare sau a analizelor derulate de Banca Națională a României atât din perspectiva riscului, cât și din cea a modului de aplicare în practică a Regulamentului, precum și (2) pentru asigurarea conformării cu recomandările relevante problematice evitării supraîndatorării persoanelor fizice din Secțiunea 5 a Ghidului EBA/GL/2020/06 privind inițierea și monitorizarea creditelor.

Astfel, la începutul anului 2022, BNR a emis Regulamentul nr. 3/2022 pentru modificarea Regulamentului BNR nr. 17/2012 privind unele condiții de creditare care a vizat:

- (i) modificarea bazei de calcul pentru determinarea plafonului trimestrial (15 la sută) care limitează volumul creditelor ce pot fi acordate cu un grad de îndatorare mai mare față de cel reglementat, prin raportare la media aritmetică a volumelor trimestriale ale creditelor de consum/pentru investiții imobiliare acordate de împrumutător în ultimele patru trimestre anterioare;
- (ii) instituirea unui tratament diferențiat pentru creditele acordate pentru achiziționarea celei de-a doua locuințe, în sensul stabilirii unor niveluri ale indicatorului LTV (raportul dintre valoarea creditului și valoarea garanției) reduse cu 10 puncte procentuale față de nivelurile în vigoare la data publicării regulamentului (și care vor rămâne în continuare aplicabile pentru achiziționarea primei locuințe);

- (iii) asigurarea conformării cu recomandările relevante problematicii evitării supraîndatorării persoanelor fizice din Secțiunea 5 a Ghidului EBA/GL/2020/06 privind inițierea și monitorizarea creditelor².

La data de 8 martie 2022, Legea nr. 42/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 311/2015 privind schemele de garantare a depozitelor și Fondul de garantare a depozitelor bancare a fost publicată în *Monitorul Oficial al României* nr. 226/2022. Modificările aduse Legii nr. 311/2015 au vizat, în principal, instituirea posibilității ca, în situații excepționale, Banca Națională a României, pe baza propriei evaluări, să acorde Fondului de garantare a depozitelor bancare împrumuturi pe termen scurt, prin operațiuni de tip *repo* pentru furnizarea de lichiditate. Aceste împrumuturi nu pot depăși 90 de zile calendaristice și trebuie să fie garantate cu instrumente financiare acceptate drept active eligibile în vederea participării la operațiunile de piață monetară ale Băncii Naționale a României.

În vederea asigurării convergenței instrumentelor și practicilor de supraveghere prudențială utilizate la nivel național către cele mai bune practici la nivel european, s-a continuat preluarea în cadrul de reglementare național a ghidurilor emise de Autoritatea Bancară Europeană (ABE) în domeniul prudenței bancare, precum și al redresării și rezoluției bancare. În acest sens, au fost emise instrucțiuni adresate instituțiilor de credit, pentru a indica acestora că precizările și detaliile cuprinse în aceste ghiduri trebuie să fie avute în vedere în aplicarea cadrului de reglementare. Totodată, pentru acele prevederi ale ghidurilor care includ cerințe de conformare pentru autoritățile competente, Banca Națională a României, în calitate de autoritate competentă, și-a transparentizat decizia de aplicare a acestor prevederi prin comunicate postate pe *website*-ul oficial, informând, în acest fel, cu privire la luarea în considerare a prevederilor acestor ghiduri în cadrul activităților desfășurate în calitate de autoritate competentă.

În anul 2021 și până în prezent, Banca Națională a României a analizat și preluat în cadrul de reglementare următoarele ghiduri:

- Ghidul Autorității Bancare Europene privind tratamentul pozițiilor valutare structurale în conformitate cu art. 352 alin. (2) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013 (CRR) – EBA/GL/2020/09 preluat prin Instrucțiunile BNR din 28 decembrie 2021 privind tratamentul pozițiilor valutare structurale în conformitate cu articolul 352 alin. (2) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013 (CRR);
- Ghidul Autorității Bancare Europene privind stabilirea criteriilor de evaluare a cazurilor excepționale în care instituțiile depășesc limitele expunerilor mari prevăzute la art. 395 alin. (1) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013, precum și timpul necesar și măsurile pentru redresarea în vederea respectării cerințelor în temeiul art. 396 alin. (3) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013 – EBA/GL/2021/09 din 15 septembrie 2021, preluat prin Instrucțiunile BNR din 28 decembrie 2021 privind stabilirea criteriilor de evaluare a cazurilor excepționale în care instituțiile depășesc limitele expunerilor mari prevăzute la art. 395 alin. (1) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013, precum și timpul

² Conformarea integrală la Ghidul EBA/GL/2020/06 se asigură și prin modificarea Regulamentului BNR nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit, cu modificările și completările ulterioare, precum și prin emiterea Instrucțiunilor din 25.03.2022 privind inițierea și monitorizarea creditelor.

necesar și măsurile pentru redresarea în vederea respectării cerințelor în temeiul art. 396 alin. (3) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013;

- Ghidul Autorității Bancare Europene privind criteriile de utilizare a datelor de intrare în modelul de măsurare a valorilor la risc menționate la art. 325bc din Regulamentul (UE) nr. 575/2013 – EBA/GL/2021/07, preluat prin Instrucțiunile BNR din 28 decembrie 2021 privind criteriile de utilizare a datelor de intrare în modelul de măsurare a valorilor la risc menționate la art. 325bc din Regulamentul (UE) nr. 575/2013;
- Ghidul Autorității Bancare Europene referitor la moratoriile legislative și non-legislative aplicate plății împrumuturilor în contextul crizei COVID-19 (EBA/GL/2020/02) preluat prin Instrucțiunile BNR din 15 ianuarie 2021 de modificare și completare a Instrucțiunilor din 22 iunie 2020 privind moratoriile legislative și non-legislative referitoare la plata împrumuturilor în contextul crizei COVID-19, cu modificările ulterioare;
- Ghidul Autorității Bancare Europene privind politicile solide de remunerare în temeiul Directivei 2013/36/UE – EBA/GL/2021/04 din 2 iulie 2021, preluat prin Instrucțiunile BNR din 11 februarie 2022 privind politici solide de remunerare;
- Ghidul de stabilire a condițiilor de aplicare a tratamentului alternativ al expunerilor instituțiilor legate de „acordurile de răscumpărare tripartite”, astfel cum sunt prevăzute la art. 403 alin. (3) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013 în cazul expunerilor mari (EBA/GL/2021/01), preluat prin Instrucțiunile BNR din 31 mai 2021 privind stabilirea condițiilor de aplicare a tratamentului alternativ al expunerilor instituțiilor de credit legate de „acordurile de răscumpărare tripartite”, astfel cum sunt prevăzute la art. 403 alin. (3) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013 în cazul expunerilor mari;
- Ghidul Autorității Bancare Europene privind rata noțională de actualizare aplicabilă pentru remunerația variabilă – EBA/GL/2014/01 din 27 martie 2014, preluat prin Instrucțiunile BNR din 17 mai 2021 privind rata noțională de actualizare aplicabilă pentru remunerația variabilă;
- Ghidul Autorității Bancare Europene privind indicatorii planului de redresare (EBA/GL/2021/11) din 9 noiembrie 2021, preluat prin Instrucțiunile BNR din 14 februarie 2022 privind indicatorii planului de redresare;
- Ghidul Autorității Bancare Europene privind inițierea și monitorizarea creditelor (EBA/GL/2020/06) din 29 mai 2020, preluat prin Instrucțiunile BNR din 25 martie 2022 privind inițierea și monitorizarea creditelor;
- Ghidul privind monitorizarea pragului și a altor aspecte procedurale referitoare la stabilirea unei întreprinderi-mamă din UE intermediare în temeiul art. 21b din Directiva 2013/36/UE – EBA/GL/2021/08 din 28 iulie 2021, preluat prin Instrucțiunile BNR din 01 februarie 2022 privind modul de calcul și de monitorizare a pragului de 40 miliarde euro aferent valorii totale a activelor din Uniunea Europeană ale unui grup dintr-un stat terț;
- Ghidul Autorității Bancare Europene privind gestionarea riscului de rată a dobânzii asociat activităților din afara portofoliului de tranzacționare (EBA/GL/2018/02) din 19 iulie 2018, preluat prin Instrucțiunile BNR din 11 februarie 2022 cu privire la

administrarea riscului de rată a dobânzii asociat activităților din afara portofoliului de tranzacționare.

Prin reprezentanții săi în cadrul instituțiilor și organismelor europene, Banca Națională a României participă activ și contribuie cu poziții atât la formularea strategiilor europene în domeniul reglementării prudențiale, al garantării depozitelor bancare, al reglementării pieței criptoactivelor, al cadrului de reglementare a prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, cât și la definitivarea textelor propunerilor de directive, regulamente, standarde tehnice de reglementare, standarde tehnice de implementare sau ghiduri aflate în aria sa de competență și la revizuirea traducerilor acestora.

3. Orientări ale activității de reglementare în anul 2022

- Modificarea și completarea cadrului de reglementare aplicabil instituțiilor de credit în domenii precum administrarea riscurilor, externalizare și cadrul de administrare a activității;
- Participarea la procesul de negociere, în cadrul grupului de lucru constituit la nivelul Consiliului UE, a propunerii legislative privind implementarea în cadrul legislației UE a Acordului final Basel III (pachetul Basel III), constând în următoarele propuneri legislative:
 - (i) propunere de directivă pentru modificarea Directivei 2013/36/UE (CRD6) și a Directivei 2014/59/UE;
 - (ii) propunere de regulament pentru modificarea Regulamentului (UE) nr. 575/2013 (CRR3);
 - (iii) propunere de regulament pentru modificarea Regulamentului (UE) nr. 575/2013 în domeniul rezoluției și a Directivei 2014/59/UE – propunerea „Daisy chain”.
- Acordarea de suport tehnic inițiatorului legislativ pentru finalizarea proiectului de act normativ care să asigure punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2020/1503 al Parlamentului European și al Consiliului privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri și de modificare a Regulamentului (UE) 2017/1129 și a Directivei (UE) 2019/1937;
- Acordarea de suport tehnic inițiatorului legislativ pentru finalizarea proiectului de act normativ pentru modificarea și completarea OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului în contextul modificărilor aduse de noul pachet legislativ european IFD – IFR (art. 62 din Directiva (UE) 2019/2034 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 noiembrie 2019 privind supravegherea prudențială a firmelor de investiții și de modificare a Directivelor 2002/87/CE, 2009/65/CE, 2011/61/UE, 2013/36/UE, 2014/59/UE și 2014/65/UE – IFD și modificarea definiției instituției de credit prin Regulamentul (UE) 2019/2033 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 noiembrie 2019 privind cerințele prudențiale ale firmelor de investiții și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010, (UE) nr. 575/2013, (UE) nr. 600/2014 și (UE) nr. 806/2014 – IFR);

- Acordarea de suport tehnic inițiatorului legislativ pentru finalizarea proiectului de act normativ (reglementare primară) care să asigure transpunerea Directivei (UE) 2019/2162 privind emisiunea de obligațiuni garantate și supravegherea publică a obligațiunilor garantate și de modificare a Directivelor 2009/65/CE și 2014/59/UE. După adoptarea și intrarea în vigoare a proiectului de act normativ care asigură transpunerea Directivei (UE) 2019/2162 la nivel de legislație primară, BNR va promova și aproba proiectul de act normativ (reglementare secundară) care asigură transpunerea unor prevederi cu caracter tehnic din directiva europeană;
- Pentru a veni în întâmpinarea nevoilor pieței, banca centrală are în vedere inițierea unui demers de transparentizare a așteptărilor acesteia referitoare la redactarea documentației aferente dosarului de autorizare/înregistrare a instituțiilor de plată și furnizorilor specializați în servicii de informare cu privire la conturi, în linie cu cerințele stabilite în Regulamentul BNR nr. 4/2019, respectiv a dosarului de autorizare a instituțiilor emitente de monedă electronică, în linie cu cerințele stabilite în Regulamentul BNR nr. 5/2019, prin elaborarea unor îndrumări (fără caracter normativ) și a unor modele orientative de documente standardizate care să permită o abordare diferențiată în funcție de natura, complexitatea sau extinderea activității și publicarea acestora într-o secțiune dedicată pe *website*-ul Băncii Naționale a României;
- Adaptarea cadrului secundar de reglementare privind instituțiile emitente de monedă electronică în vederea alinierii cu prevederile cadrului secundar de reglementare aferent instituțiilor de plată și furnizorilor specializați în servicii de informare cu privire la conturi, prin transparentizarea modului de aplicare a principiului proporționalității în vederea facilitării accesului la piață pentru acest tip de entități;
- Participarea în cadrul grupurilor de lucru ale Consiliului Uniunii Europene, Comisiei Europene și ale Autorității Bancare Europene atunci când în cadrul acestora sunt supuse discuției aspecte ce intră în sfera activității de reglementare și autorizare;
- Continuarea participării la procesul de negociere la nivelul instituțiilor europene a proiectului de Regulament (UE) privind piețele criptoactivelor (MiCA);
- Analizarea și preluarea în cadrul de reglementare a ghidurilor/recomandărilor Autorității Bancare Europene aplicabile autorității competente și/sau instituțiilor care intră în sfera de reglementare a Băncii Naționale a României prin emiterea unor comunicate, instrucțiuni ori regulamente, după caz, în domeniul prudențial, al serviciilor de plată, al prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, garantării depozitelor și rezoluției bancare, precum și actualizarea reglementărilor contabile și în domeniul raportării financiare, prin emiterea de ordine etc.;
- Analiza reglementărilor europene (regulamente delegate și regulamente de punere în aplicare) și elaborarea cadrului de reglementare pentru asigurarea aplicării corespunzătoare a prevederilor acestora în legislația națională;
- Formularea de propuneri referitoare la revizuirea cadrului legislativ și de reglementare privind sectorul instituțiilor financiare nebancale;
- În domeniul contabil principalele obiective vizează actualizarea, din perspectiva implementării IFRS ca bază a contabilității și pentru întocmirea de situații financiare anuale individuale de către instituțiile financiare nebancale înscrise în Registrul general, a reglementărilor contabile aplicabile entităților care intră în sfera de

reglementare a Băncii Naționale a României, precum și a cadrului de reglementare privind situațiile financiare periodice întocmite de instituțiile financiare nebancale.

Celelalte obiective în domeniul contabil și în domeniul privind regimul valutar vizează actualizarea:

- reglementărilor referitoare la raportări pentru necesități de informații ale Ministerului Finanțelor, în vederea asigurării unui sistem unitar de informare la nivelul economiei naționale;
- reglementărilor contabile aplicabile entităților care intră în sfera de reglementare a BNR, în vederea cuprinderii modificărilor intervenite la nivelul prevederilor IFRS adoptate la nivelul UE, dar și a eventualelor propuneri rezultate din aplicarea efectivă a IFRS primite de la instituțiile de credit și firmele de audit, respectiv preluării modificărilor aduse cadrului de reglementare contabilă la nivel național și comunitar;
- cadrului de raportare FINREP la nivel individual, în vederea preluării eventualelor modificări care pot fi aduse de ABE cadrului de raportare FINREP la nivel consolidat și/sau cuprinderea în reglementare a propunerilor rezultate din aplicarea efectivă a cadrului de raportare FINREP, precum și a cadrului de raportare periodică pentru sucursalele din România ale instituțiilor de credit din alte state membre ale UE;
- reglementării privind regimul valutar în funcție de evoluția cadrului de reglementare național și european în domeniu, precum și de obiectivele urmărite de Banca Națională a României.

Capitolul 6

Supravegherea prudențială
a instituțiilor financiare

1. Supravegherea instituțiilor de credit

În conformitate cu OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, Banca Națională a României asigură supravegherea prudențială atât a instituțiilor de credit, persoane juridice române, cât și a sucursalelor acestora înființate în alte state membre ori în state terțe, atât la nivel individual, cât și la nivel consolidat sau subconsolidat, după caz.

În anul 2021, activitatea de supraveghere microprudențială a vizat un număr de 26 de instituții de credit, persoane juridice române, ale căror active contabile nete totalizau 562 002,9 milioane lei la 31 decembrie¹. Dintre acestea, 4 dețineau capital majoritar privat autohton, 3 instituții de credit aveau capital integral sau majoritar de stat, iar restul de 19 reprezentau instituții de credit cu capital majoritar străin. De asemenea, un număr de 8 sucursale² ale instituțiilor de credit din state membre, cumulând active totale de 77 751,6 milioane lei, desfășurau activitate bancară pe teritoriul României, supravegherea acestora revenind autorității competente din țara de origine a instituției de credit-mamă și/sau Băncii Centrale Europene, după caz.

De asemenea, un număr de 314 instituții intenționează să furnizeze servicii bancare în mod direct pe teritoriul României, potrivit notificărilor primite de Banca Națională a României, până la data de 11 mai 2022, de la autorități de supraveghere competente din alte state membre ale UE.

1.1. Dimensiunea și structura sectorului bancar

La 31 decembrie 2021, activele nete bilanțiere din sistemul bancar românesc însumau 639 754,5 milioane lei, în creștere cu 14,2 la sută față de 31 decembrie 2020. Numărul instituțiilor de credit care activează în România a rămas neschimbat și pe parcursul anului 2021 (Tabel 6.1), modificările intervenind la nivelul dimensiunii acestora sau al structurii acționariatului.

¹ Potrivit informațiilor financiare raportate la nivel individual în conformitate cu prevederile Ordinului BNR nr. 9/2017 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea situațiilor financiare FINREP la nivel individual, conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară, aplicabile instituțiilor de credit în scopuri de supraveghere prudențială.

² Totalul nu cuprinde Hoist Finance AB (publ) Stockholm Sucursala București, care nu desfășoară încă activitate bancară.

Tabel 6.1
Componența sistemului bancar
pe forme de proprietate

	număr de bănci, sfârșitul perioadei	
	2020	2021
Instituții de credit, persoane juridice române, <i>din care:</i>	26	26
Instituții de credit cu capital integral sau majoritar de stat	3	3
Instituții de credit cu capital majoritar privat, <i>din care:</i>	23	23
– cu capital majoritar autohton	3	4
– cu capital majoritar străin	20	19
Sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	8	8
Total instituții de credit	34	34

În contextul continuării procesului de achiziții și fuziuni de pe piața bancară locală, sunt de semnalat următoarele modificări în structura acționariatului:

- în septembrie 2021 s-a finalizat procesul de achiziție de către Vista Bank S.A. a Crédit Agricole România S.A.;
- în noiembrie 2021, Banca Transilvania S.A. a finalizat tranzacția prin care a achiziționat întregul pachet de acțiuni (100 la sută) deținut de Getin Holding Group în capitalul social al Idea Bank S.A.. În cadrul tranzacției, Banca Transilvania S.A. a dobândit și 100 la sută din capitalul social al societăților din Grupul Idea Bank din România, respectiv Idea Leasing IFN S.A. și Idea Broker de Asigurare S.R.L.

De asemenea, în august 2021 Blom Bank France S.A. PARIS Sucursala România și-a schimbat denumirea în Banque Banorient France S.A. Sucursala România.

Astfel, cota de piață în funcție de activul net, deținută de instituțiile de credit cu capital majoritar privat autohton, s-a majorat de la 18,9 la sută la 31 decembrie 2020 la 20,4 la sută la 31 decembrie 2021, iar cota celor cu capital majoritar de stat a crescut de la 10,6 la sută la 31 decembrie 2020 la 11,4 la sută la 31 decembrie 2021 (Tabel 6.2). În același timp, ponderea instituțiilor de credit cu capital majoritar străin (exclusiv sucursalele instituțiilor de credit din străinătate) s-a redus aproximativ în aceeași măsură, de la 57,9 la sută la 56,0 la sută.

Tabel 6.2
Cota de piață
a instituțiilor de credit

	sfârșitul perioadei			
	Activ net bilanțier			
	2020		2021	
	mil. lei	%	mil. lei	%
Instituții de credit cu capital românesc, <i>din care:</i>	165 040,7	29,5	203 683,4	31,8
– cu capital majoritar de stat	59 560,0	10,6	73 325,0	11,4
– cu capital majoritar privat	105 480,7	18,9	130 358,4	20,4
Instituții de credit cu capital majoritar străin	324 603,7	57,9	358 319,5	56,0
I. Instituții de credit, persoane juridice române	489 644,4	87,4	562 002,9	87,8
II. Sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	70 389,8	12,6	77 751,6	12,2
Total instituții de credit cu capital majoritar privat, inclusiv sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	500 474,2	89,4	566 429,5	88,6
Total instituții de credit cu capital majoritar străin, inclusiv sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	394 993,5	70,5	436 071,1	68,2
Total instituții de credit (I+II)	560 034,2	100,0	639 754,5	100,0

Modificările din structura acționariatului instituțiilor de credit s-au reflectat și în cota de piață în funcție de mărimea capitalului, care s-a ajustat în mod corespunzător (Tabel 6.3). Ponderea instituțiilor de credit cu capital majoritar străin în totalul capitalului sistemului bancar (exclusiv sucursalele instituțiilor de credit străine) a scăzut de la 59,9 la sută la 31 decembrie 2020 la 58,4 la sută la 31 decembrie 2021.

	sfârșitul perioadei			
	Capital social/de dotare			
	2020		2021	
	mil. lei	%	mil. lei	%
Instituții de credit cu capital românesc, din care:	11 102,9	38,1	11 994,9	39,6
– cu capital majoritar de stat	5 036,6	17,3	5 036,6	16,6
– cu capital majoritar privat	6 066,3	20,8	6 958,3	23,0
Instituții de credit cu capital majoritar străin	17 428,7	59,9	17 706,4	58,4
I. Instituții de credit, persoane juridice române	28 531,6	98,0	29 701,3	98,0
II. Sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	576,4	2,0	602,4	2,0
Total instituții de credit cu capital majoritar privat, inclusiv sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	24 071,4	82,7	25 267,1	83,4
Total instituții de credit cu capital majoritar străin, inclusiv sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	18 005,1	61,9	18 308,8	60,4
Total instituții de credit (I+II)	29 108,0	100,0	30 303,7	100,0

Tabel 6.3
Ponderea instituțiilor de credit în volumul agregat al capitalului

Rețeaua teritorială a instituțiilor de credit a continuat trendul de restrângere și în anul 2021, un număr de 181 de sucursale și agenții bancare fiind închise, în timp ce numărul salariaților din sistem s-a redus cu 1 011 persoane.

1.2. Performanța sectorului bancar

Sistemul bancar a beneficiat în anul 2021 de o condiție bună, caracterizată de niveluri ale indicatorilor prudențiali adecvate din perspectiva cerințelor reglementate. Încă de la începutul pandemiei au fost luate măsuri referitoare la nedistribuirea de dividende din profit de către instituțiile de credit, nerealizarea de operațiuni de răscumpărare a propriilor acțiuni și amânarea pentru o perioadă mai mare a remunerației variabile, măsuri care și-au încetat aplicabilitatea începând cu luna octombrie 2021, în linie cu deciziile similare adoptate la nivelul UE, pe baza recomandărilor Comitetului European pentru Risc Sistemic și ale Autorității Bancare Europene. Lichiditatea sistemului bancar, determinată potrivit ratei de acoperire a necesarului de lichiditate, s-a păstrat peste dublul cerinței reglementate, iar rata creditelor neperformante a continuat să scadă pe întreg parcursul anului 2021, atingând la sfârșitul anului un minim istoric (3,35 la sută). Sistemul bancar s-a menținut profitabil, rezultatul financiar fiind superior celui din anul anterior, ponderea instituțiilor de credit care au încheiat anul 2021 cu rezultate financiare pozitive fiind de 76 la sută, față de 59 la sută în anul 2020.

Banca Națională a României a luat măsurile necesare asigurării unei administrări corespunzătoare a expunerilor neperformante și restructurate. Instituțiilor de credit li s-a recomandat să asigure constituirea de ajustări pentru depreciere la un nivel adecvat pentru acoperirea pierderilor așteptate și, acolo unde se impune, să elaboreze

o strategie de diminuare a ratei creditelor neperformante și de asigurare a unui management eficient al stocului de expuneri neperformante.

Înregistrarea de performanțe pozitive, încadrarea în cerințele de prudență și menținerea unor niveluri adecvate ale indicatorilor au contribuit la asigurarea unei bune funcționări a sistemului bancar în perioada pandemiei, precum și la întărirea capacității de a face față contextului geopolitic actual.

Monitorizarea cerințelor de fonduri proprii. Adecvarea capitalului

Potrivit cadrului prudențial în vigoare la nivelul UE, direct aplicabil pe plan național, instituțiile de credit trebuie să îndeplinească în orice moment următoarele cerințe minime de fonduri proprii⁴: 8 la sută pentru rata fondurilor proprii totale, 6 la sută pentru rata fondurilor proprii de nivel 1 și 4,5 la sută pentru rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază.

Aceste cerințe prudențiale generale sunt completate de măsuri individuale pe care Banca Națională a României, în calitate de autoritate competentă, poate să le stabilească în cadrul procesului de supraveghere a instituțiilor de credit (SREP), precum și de cerințe privind amortizoarele de capital. Amortizorul de conservare a capitalului, constituit din fonduri proprii de nivel 1 de bază, înregistrează un nivel de 2,5 la sută din valoarea totală a expunerilor la risc ale instituțiilor de credit, persoane juridice române. În ceea ce privește amortizorul anticiclic de capital, acesta se situează în prezent la nivelul de 0 (zero) la sută, iar începând cu octombrie 2022⁵ acesta se majorează la un nivel de 0,5 la sută din valoarea totală a expunerii la risc.

De asemenea, instituțiile de credit, persoane juridice române, trebuie să mențină un amortizor de capital pentru riscul sistemic la un nivel de 0 (zero) la sută, 1 la sută sau 2 la sută, stabilit în funcție de valorile medii pentru indicatorii privind rata creditelor neperformante și gradul de acoperire cu provizioane. Începând cu februarie 2022, potrivit Regulamentului BNR nr. 2/2022, în cazul în care o instituție de credit face obiectul aplicării unui amortizor de capital pentru riscul sistemic, acesta se cumulează cu amortizorul O-SII. În timp ce amortizoarele de capital menționate mai sus vizează toate instituțiile de credit autorizate de Banca Națională a României, cerința privind amortizorul O-SII se aplică doar acelor instituții identificate la nivel național ca fiind „alte instituții de importanță sistemică” (O-SII), în temeiul art. 269 din Regulamentul BNR nr. 5/2013 privind cerințele prudențiale ale instituțiilor de credit, cu modificările și completările ulterioare.

Pentru anul 2021, potrivit evaluării efectuate pe baza datelor raportate pentru 31 decembrie 2019⁶, au fost identificate 8 instituții de credit ca fiind O-SII (Banca Comercială Română S.A., Raiffeisen Bank S.A., Banca Transilvania S.A., CEC Bank S.A.,

⁴ Conform art. 92 din Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) 648/2012.

⁵ Conform Ordinului BNR nr. 6/2021 pentru modificarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 12/2015 privind amortizorul de conservare a capitalului și amortizorul anticiclic de capital.

⁶ Ordinul BNR nr. 5/2020 privind amortizorul aferent instituțiilor de credit autorizate în România și identificate drept alte instituții de importanță sistemică (O-SII).

UniCredit Bank S.A., BRD – Groupe Société Générale S.A., Alpha Bank România S.A., OTP Bank România S.A.).

Începând cu 1 ianuarie 2022, în baza evaluării efectuate pe datele raportate la 30 iunie 2021, la acestea se mai adaugă și Banca de Export-Import a României EXIMBANK S.A.⁷.

Pe parcursul anului 2021 instituțiile de credit au menținut niveluri adecvate pentru indicatorii de capital, respectiv rata fondurilor proprii totale, rata fondurilor proprii de nivel 1 și rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază.

La nivelul sistemului bancar, rata fondurilor proprii totale a înregistrat o scădere, de la 25,1 la sută în decembrie 2020 la 23,3 la sută în decembrie 2021 (Tabel 6.4). Astfel, la 31 decembrie 2021, fondurile proprii totale ale instituțiilor de credit, persoane juridice române, au atins un nivel de 57 895,2 milioane lei, în scădere cu 1,0 la sută față de sfârșitul anului anterior, în timp ce valoarea totală a expunerii la risc a crescut cu 6,7 la sută, până la un nivel de 248 280,0 milioane lei.

Din punct de vedere structural, fondurile proprii de nivel 1 și, implicit, fondurile proprii de nivel 1 de bază continuă să reprezinte cea mai mare parte din fondurile proprii totale, cu o pondere de 89,4 la sută în cazul fondurilor proprii de nivel 1, respectiv 89,0 la sută în cazul fondurilor proprii de nivel 1 de bază.

La 31 decembrie 2021, rata fondurilor proprii de nivel 1 și rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază au înregistrat valori peste pragul reglementat (de 6 la sută, respectiv 4,5 la sută), respectiv 20,9 la sută și 20,8 la sută.

Fondurile proprii de nivel 1 și cele de nivel 1 de bază au înregistrat o scădere în decembrie 2021 față de aceeași perioadă a anului anterior, cu aproximativ 4,1 la sută în cazul fondurilor proprii de nivel 1, de la 54 017,8 milioane lei în decembrie 2020, la 51 779,6 milioane lei în decembrie 2021, și cu 4,2 la sută în cazul fondurilor proprii de nivel 1 de bază, de la 53 779,3 milioane lei în decembrie 2020, la 51 541,0 milioane lei în decembrie 2021.

Acest nivel de solvabilitate, precum și ponderea importantă a fondurilor proprii de nivel 1 în fondurile proprii totale creează premisele unei bune reziliențe a sistemului bancar românesc, cel puțin pe termen scurt și mediu. Banca centrală a solicitat instituțiilor de credit să adopte măsurile necesare pentru a menține nivelurile adecvate ale ratelor de capital, gradului de acoperire a creditelor și avansurilor neperformante și ale ratei creditelor neperformante și să monitorizeze îndeaproape evoluțiile.

⁷ Ordinul nr. 7/2021 privind amortizorul aferent instituțiilor de credit autorizate în România și identificate drept alte instituții de importanță sistemică (O-SII).

Denumirea indicatorului	procente	
	2020	2021
Adecvarea capitalului		
Rata fondurilor proprii totale (fostul indicator de solvabilitate)	25,1	23,3
Rata fondurilor proprii de nivel 1	23,2	20,9
Rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază	23,1	20,8
Efectul de levier	10,3	8,6
Calitatea activelor		
Credite acordate clientelei (valoare brută) / Total activ (valoare brută)	51,6	53,6
Plasamente și credite interbancare (valoare brută) / Total activ (valoare brută)	18,4	16,3
Creanțe depreciate ale clientelei nebancaire (valoare netă) / Total portofoliu credite aferent clientelei (valoare netă)	1,3	1,1
Creanțe depreciate ale clientelei nebancaire (valoare netă) / Total activ (valoare netă)	0,7	0,6
Creanțe depreciate ale clientelei nebancaire (valoare netă) / Total datorii	0,7	0,7
Rata creditelor neperformante după definiția ABE ¹	3,8	3,4
Profitabilitate		
ROA (Profit net / Total active la valoare medie)	1,0	1,4
ROE (Profit net / Capitaluri proprii la valoare medie)	8,7	13,3
Lichiditate		
Lichiditate imediată	48,2	47,2
Indicatorul de lichiditate ² (lichiditate efectivă / lichiditate necesară):		
– D ≤ 1 lună	1,7	1,5
– 1 lună < D ≤ 3 luni	7,8	7,0
– 3 luni < D ≤ 6 luni	14,1	11,2
– 6 luni < D ≤ 12 luni	12,7	14,1
– 12 luni < D	12,8	11,2
(1) Odată cu implementarea, începând cu 1 ianuarie 2018, a noului standard contabil IFRS 9 și în conformitate cu prevederile Ordinului BNR nr. 9/2017, indicatorul „Rata creditelor și avansurilor neperformante, potrivit definiției ABE” se calculează ca raport între valoarea contabilă brută aferentă creditelor și avansurilor neperformante și totalul valorii contabile brute aferente creditelor și avansurilor.		
(2) Indicatorul de lichiditate este exprimat în unități.		

Tabel 6.4
Principalii indicatori de analiză
a sistemului bancar

Începând cu 28 iunie 2021 a intrat în vigoare cerința privind indicatorul efectul de levier, de minimum 3 la sută, potrivit prevederilor stabilite prin Regulamentul (UE) nr. 876/2019 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 575/2013.

La 31 decembrie 2021, efectul de levier pentru instituțiile de credit din România era de 8,6 la sută, conform definiției tranzitorii, și de 8,1 la sută, conform definiției integrale, situându-se sub nivelul înregistrat în decembrie 2020, de aproximativ 10,3 la sută, în cazul definiției tranzitorii și de 10,0 la sută în cazul definiției integrale.

Monitorizarea calității activelor

Calitatea activelor bancare s-a menținut adecvată în anul 2021, rata creditelor neperformante a evoluat pe o traiectorie descrescătoare, iar gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante s-a majorat cu aproape 3 puncte procentuale, ceea ce a relevat ieșirea de sub prevederile moratoriilor fără un impact semnificativ. Principalii indicatori pentru evaluarea calității activelor bancare au prezentat valori plasate în afara intervalelor specifice unui risc ridicat (conform pragurilor stabilite de Autoritatea Bancară Europeană – EBA). Aceste tendințe au evidențiat poziția prudentă a Băncii Naționale a României prin măsurile adoptate, în linie cu cele stabilite la nivelul UE, care au vizat, printre altele, relaxarea condițiilor de creditare în cazul solicitărilor

de amânare la plată a ratelor aferente creditelor persoanelor fizice și juridice ale căror venituri au fost afectate de pandemie.

Rata creditelor neperformante s-a diminuat cu 0,4 puncte procentuale față de 31 decembrie 2020, atingând 3,4 la sută la sfârșitul anului 2021. Viteza de reducere a indicatorului s-a temperat în contextul manifestării pandemiei COVID-19, fiind favorizată de dinamica consistentă a creditării și de procesul de curățare bilanțieră. Nivelul indicatorului este plasat în banda intermediară de risc, conform ABE⁸, dar este încă superior valorii medii înregistrate în UE (2,0 la sută, decembrie 2021).

Diminuarea ratei creditelor neperformante, ca medie pe sistem bancar, s-a produs în mare măsură pe fondul majorării expunerii reprezentând credite și avansuri cu 13,5 la sută (de la 349 541,7 milioane lei în decembrie 2020 la 396 664,3 milioane lei în decembrie 2021), dar și ca urmare a scăderii ușoare a expunerii neperformante din credite și avansuri cu 0,8 la sută, de la 13 398,8 milioane lei (decembrie 2020) la 13 293,6 milioane lei (decembrie 2021).

Aceeași tendință de ameliorare s-a consemnat și în cazul indicatorilor privind activele depreciate aferente clienței nebancale (valoare netă), care pe parcursul anului 2021 și-au restrâns ponderea în totalul portofoliului de credite și în totalul activelor, cu 0,2 puncte procentuale, de la 1,3 la sută la 1,1 la sută, respectiv cu 0,1 puncte procentuale, de la 0,7 la sută la 0,6 la sută.

De asemenea, gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante la nivelul sectorului bancar, calculat potrivit definiției ABE, s-a îmbunătățit continuu în anul 2021, media sistemului fiind de 66,1 la sută, în creștere cu 2,8 puncte procentuale față de nivelul de la finele anului 2020 (63,3 la sută). Totodată, indicatorul este situat în categoria cea mai puțin riscantă conform ABE⁹ și este superior nivelului mediu înregistrat în UE (44,5 la sută la decembrie 2021).

Totodată, provizioanele au crescut și în mod proactiv pentru acele expuneri pentru care instituțiile de credit trebuie să constituie ajustări pentru pierderi așteptate¹⁰ pe întreaga perioadă de viață a creditului. Soldul creditelor clasificate în stadiul 2 de depreciere au însumat 50,2 miliarde lei în decembrie 2021 (mai mult cu 2,5 la sută față de decembrie 2020, respectiv cu 56,7 la sută față de decembrie 2019), ajustările aferente acestei categorii de credite totalizând 4,4 miliarde lei în decembrie 2021 (mai mult cu 7,7 la sută față de decembrie 2020, respectiv cu 109,7 la sută față de decembrie 2019).

⁸ Intervalul de prudență aferentă riscului intermediar stabilit de ABE pentru evaluarea ratei creditelor neperformante este între 3 la sută – 8 la sută.

⁹ Nivelul minim asociat intervalului de prudență stabilit de ABE pentru evaluarea gradului de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante este de 55 la sută.

¹⁰ Pierderile de credit așteptate sunt clasificate pe trei stadii diferite de depreciere: stadiul 1 – pierderi așteptate pentru următoarele 12 luni, atunci când instrumentul financiar este recunoscut pentru prima dată sau calitatea acestuia nu s-a deteriorat semnificativ sau atunci când riscul său de credit este mic; stadiul 2 – pierderi așteptate pentru întreaga durată de viață a instrumentului financiar al cărui risc de credit a crescut semnificativ, dar nu există o dovadă obiectivă de depreciere; stadiul 3 – pierderi așteptate pentru întreaga durată de viață a instrumentului financiar pentru care există o dovadă obiectivă de depreciere.

Rata restructurărilor s-a majorat ușor la 2,6 la sută în decembrie 2021 (cu 0,2 puncte procentuale față de sfârșitul anului 2020), inversând tendința descrescătoare a ultimilor ani, dar menținându-se în categoria de risc intermediar conform ABE¹¹, pe fondul creșterii mai accelerate a expunerilor din credite și avansuri cu măsuri de restructurare cu 22,7 la sută, față de creșterea de 13,5 la sută a expunerilor din credite și avansuri.

Monitorizarea cerințelor de lichiditate

De la debutul pandemiei, sectorul bancar românesc și-a menținut o poziție prudentă din perspectiva structurii bilanțiere, care a favorizat o administrare adecvată a riscului de lichiditate. Rezervele de lichiditate constituite de bănci pe parcursul anului 2021 au continuat să se situeze la niveluri superioare valorilor minime reglementate și mediilor europene, conferind o capacitate sporită de absorbție a unor eventuale șocuri.

În scopul unei monitorizări atente a lichidității, pe lângă utilizarea indicatorilor reglementați în baza actelor normative comunitare (LCR – *Liquidity Coverage Ratio* și NSFR – *Net Stable Funding Ratio*), respectiv a actelor normative naționale (indicatorul de lichiditate), s-au utilizat o serie de indicatori¹² raportați zilnic sau săptămânal, precum lichiditatea imediată și situația surselor atrase de la persoanele fizice și juridice.

Pe toată perioada de la începutul pandemiei COVID-19, indicatorii de lichiditate s-au situat mult peste cerințele specifice în vigoare. Indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate (LCR) s-a menținut considerabil peste nivelul cerinței reglementate în cazul indicatorului agregat (238,8 la sută la 31 decembrie 2021, față de minimum reglementat de 100 la sută), ceea ce a indicat un stoc semnificativ de active lichide de calitate ridicată pentru un scenariu de stres de 30 de zile, și cu mult peste nivelul sistemului bancar european, de 174,7 la sută la aceeași dată.

Începând cu data de 28 iunie 2021, la nivel european au intrat în vigoare prevederile Regulamentului (UE) nr. 876/2019 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 575/2013 prin care s-a adoptat un nivel minim reglementat al indicatorului de finanțare stabilă netă (NSFR) de cel puțin 100 la sută. Cerința privind indicatorul de finanțare stabilă netă, arată că instituția de credit deține suficiență finanțare stabilă pentru a-și îndeplini nevoile de finanțare pe parcursul unui orizont de un an, atât în condiții normale, cât și în condiții de criză. Nivelul indicatorului de finanțare stabilă netă (174,9 la sută) consemnat la luna decembrie 2021 arată faptul că instituțiile bancare din România se află într-o poziție favorabilă în ceea ce privește adoptarea cerințelor Basel III cu privire la finanțarea stabilă.

Valoarea înregistrată de indicatorul lichiditate imediată, la finele anului 2021, s-a situat la 47,2 la sută, în timp ce pentru indicatorul prudential de lichiditate

¹¹ Intervalul de prudență aferent riscului intermediar stabilit de ABE pentru evaluarea ratei creditelor și avansurilor cu măsuri de restructurare este între 1,5 la sută – 4 la sută.

¹² În condițiile introducerii indicatorului NSFR, au fost abrogate Regulamentul BNR nr. 25/2011 privind lichiditatea instituțiilor de credit și Ordinul BNR nr. 22/2011 privind raportarea situațiilor referitoare la indicatorul de lichiditate și riscul mare de lichiditate, începând cu data de 30 martie 2022.

reglementat la nivel național, în conformitate cu Regulamentul BNR nr. 2/2018 privind modificarea și completarea Regulamentului BNR nr. 25/2011 privind lichiditatea instituțiilor de credit, nivelul consemnat a fost superior cerinței minime pentru fiecare bandă de scadență.

Finanțarea sectorului bancar românesc continuă să fie asigurată cu precădere de sursele atrase de pe piața internă, prin consolidarea depozitelor persoanelor fizice, ce asigură o bună stabilitate sectorului bancar din perspectiva surselor de finanțare.

Astfel, depozitele atrase de la clientela nebanară au crescut cu 13,4 la sută față de sfârșitul anului 2020 (de la 451 633,8 milioane lei în decembrie 2020 la 512 298,2 milioane lei în decembrie 2021). Finanțarea de la băncile-mamă a crescut pe parcursul anului 2021 cu aproximativ 16,9 la sută ajungând la 15 538,3 milioane lei.

Profitabilitatea¹³

Profitabilitatea sectorului bancar a rămas ridicată și pe parcursul anului 2021, înregistrând la finele anului un profit record, în suma de 8 167,5 milioane lei, 26 de instituții de credit dintre cele 34 consemnând rezultate financiare pozitive. Instituțiile de credit cu profit au obținut un rezultat pozitiv în sumă totală de 8 317,6 milioane lei, iar cele cu pierdere au consemnat un rezultat negativ în sumă totală de 150,1 milioane lei.

Performanța financiară la nivel de sistem a fost superioară celei din anul anterior (cu 3 142,7 milioane lei), în principal ca urmare a scăderii cheltuielilor cu ajustările pentru depreciere cu 2 512,6 milioane lei și a creșterii profitului operațional cu 578,2 milioane lei.

Profitul operațional a crescut ușor în anul 2021, având un plus de 5,5 la sută față de cel realizat în anul 2020, pe fondul unei creșteri relativ egale atât a veniturilor operaționale, cât și a cheltuielilor operaționale (+5,7 la sută).

Din analiza în structură a veniturilor operaționale se remarcă menținerea predominanței veniturilor nete din dobânzi, acestea deținând o pondere de 65,9 la sută la sfârșitul anului 2021, în scădere față de finele anului anterior, când au înregistrat o pondere de 67,2 la sută. Și veniturile nete din taxe și comisioane au ocupat, în continuare, o poziție importantă în veniturile operaționale, respectiv 18,9 la sută, în creștere față de ponderea înregistrată în anul anterior (16,7 la sută).

Rata rentabilității economice (ROA) a ajuns la 1,4 la sută la finele anului 2021, mai mare cu 0,4 puncte procentuale față de anul anterior, în condițiile creșterii profitului net (cu 62,5 la sută), concomitent cu majorarea activelor la valoare medie (cu 13,8 la sută de la 526 969,2 milioane lei la 599 894,3 milioane lei).

Și rata rentabilității financiare (ROE) a înregistrat un nivel superior, respectiv de 13,3 la sută la finele anului 2021, fiind mai mare cu 4,6 puncte procentuale față de cea de la sfârșitul anului 2020.

¹³ Analiza din această secțiune acoperă instituțiile de credit persoane juridice române și sucursalele instituțiilor de credit persoane juridice străine.

	Activ net bilanțier		Fonduri proprii*	
	mil. lei	%	mil. lei	%
1. Instituții de credit cu capital majoritar românesc, din care:	203 683,4	31,84	19 829,6	34,25
1.1. Instituții de credit din sectorul de stat, din care:	73 325,0	11,46	7 489,8	12,94
1. CEC Bank	50 661,1	7,92	5 235,0	9,04
2. Banca de Export-Import a României Eximbank	14 704,7	2,30	1 284,8	2,22
3. Banca Românească	7 959,2	1,24	970,0	1,68
1.2. Instituții de credit cu capital majoritar privat, din care:	130 358,4	20,38	12 339,8	21,31
1. Banca Transilvania	125 071,3	19,55	11 684,8	20,18
2. Idea Bank	2 850,7	0,45	252,8	0,44
3. Banca Centrală Cooperatistă Creditcoop	1 699,0	0,27	343,2	0,59
4. Techventures Bank	737,4	0,11	59,0	0,10
2. Instituții de credit cu capital majoritar străin, din care:	358 319,5	56,01	38 065,6	65,75
1. Banca Comercială Română	89 090,5	13,92	8 248,2	14,25
2. BRD – Groupe Société Générale	67 015,3	10,47	7 140,7	12,33
3. Raiffeisen Bank	59 157,4	9,25	5 720,4	9,88
4. UniCredit Bank	50 175,5	7,84	6 036,3	10,43
5. Alpha Bank	18 820,9	2,94	2 209,5	3,82
6. OTP Bank	18 464,2	2,89	2 203,4	3,81
7. Garanti Bank	11 359,4	1,77	1 510,1	2,61
8. Libra Internet Bank	9 590,8	1,50	929,6	1,61
9. Banca Comercială Intesa SanPaolo	6 986,1	1,09	857,0	1,48
10. First Bank	6 941,5	1,08	798,0	1,38
11. Vista Bank	4 455,1	0,70	334,7	0,58
12. Credit Europe Bank	4 332,1	0,68	879,8	1,52
13. Patria Bank	3 826,1	0,60	370,1	0,64
14. Credit Agricole Bank	2 781,3	0,43	228,8	0,39
15. ProCredit Bank	2 420,6	0,38	199,5	0,34
16. BCR Banca pentru Locuințe	1 306,6	0,20	89,6	0,15
17. Porsche Bank	945,2	0,15	187,4	0,32
18. Banca Română de Credite și Investiții	385,7	0,06	63,4	0,11
19. Aedificum Banca pentru Locuințe	265,2	0,04	59,1	0,10
I. Total instituții de credit, persoane juridice române (1+2)	562 002,9	87,85	57 895,2	100,00
II. Sucursale ale instituțiilor de credit, persoane juridice străine, din care:	77 751,6	12,15
1. ING Bank N.V., Amsterdam	59 306,1	9,27
2. Citibank Europe plc, Dublin	12 195,5	1,91
3. BNP Paribas S.A. Paris	2 552,5	0,40
4. BNP Paribas Personal Finance S.A. Paris	1 734,0	0,27
5. TBI Bank EAD Sofia	794,3	0,12
6. Banque Banorient France S.A. Paris	658,5	0,10
7. Alior Bank S.A. Varșovia	482,6	0,08
8. Bank of China (CEE) Ltd	28,1	0,00
Total instituții de credit (I+II)	639 754,5	100,00

*) sucursalele instituțiilor de credit persoane juridice străine nu raportează fondurile proprii

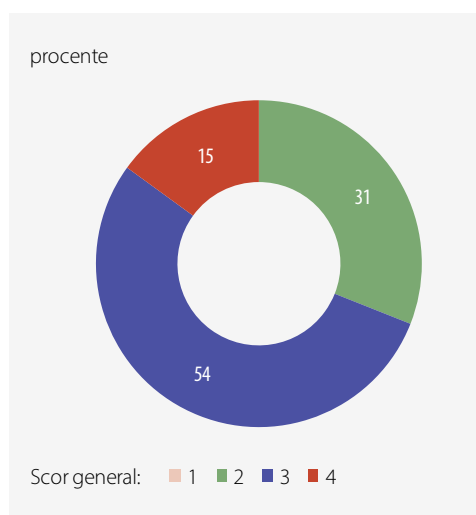
Tabel 6.5
Valoarea activului net bilanțier
și a fondurilor proprii
la 31 decembrie 2021

Din perspectiva factorilor determinanți, creșterea remunerării capitalului bancar s-a datorat, pe de o parte, majorării profitului net, iar pe de altă parte, creșterii capitalurilor proprii la valoare medie (+6,2 la sută).

1.3. Evaluarea riscurilor din activitatea bancară

În exercitarea atribuțiilor care îi revin potrivit cadrului de reglementare pe linia supravegherii instituțiilor de credit, Banca Națională a României asigură, prin desfășurarea activității de supraveghere, precum și a procesului de supraveghere și evaluare SREP (*Supervisory Review and Evaluation Process*), evaluarea continuă a riscurilor și a viabilității instituțiilor de credit și întreprinde, atunci când se impune, măsurile necesare în vederea prevenirii și limitării riscurilor specifice activității bancare.

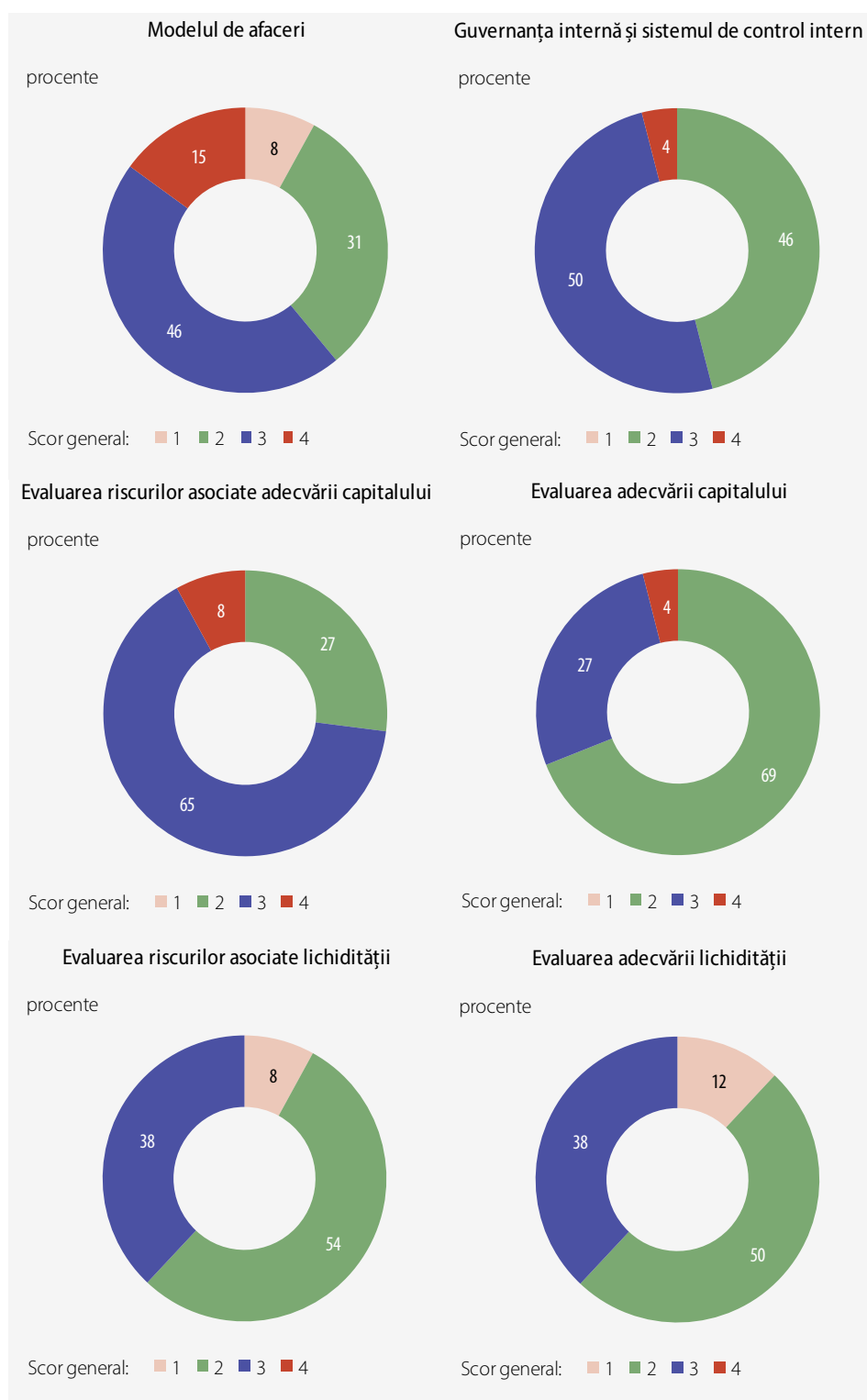
Potrivit metodologiei SREP revizuită, autoritatea de supraveghere atribuie fiecărei instituții de credit un scor general ce reflectă viabilitatea generală a instituției, care poate lua valori de la 1 la 4, unde 1 înseamnă nivel de risc scăzut, 2 – nivel de risc mediu scăzut, 3 – nivel de risc mediu ridicat și 4 – nivel de risc ridicat. Atunci când instituția este considerată a fi „în curs de a intra în dificultate” sau este „susceptibilă de a intra în dificultate”, acesteia i se atribuie scorul 5 și se urmează procesul de colaborare cu autoritatea de rezoluție.

Grafic 6.1
Distribuția instituțiilor de credit supuse evaluării SREP în funcție de scorul general

Ca urmare a desfășurării procesului de evaluare SREP pe parcursul anului 2021, situația ratingurilor atribuite se prezenta astfel: 31 la sută dintre cele 26 de instituții de credit erau încadrate în scor general 2 (nivel de risc mediu scăzut), 54 la sută în scor general 3 (nivel de risc mediu ridicat), 15 la sută în scor general 4 (nivel de risc ridicat) și niciuna în scor general 5 (Grafic 6.1). De asemenea, cerințele totale de capital (TSCR) la nivelul sistemului bancar au avut un nivel mediu de 12,2 la sută și un nivel median de 12,3 la sută.

Distribuția instituțiilor de credit în funcție de încadrarea elementelor componente SREP pe categorii de risc relevă că adecvarea capitalului, adecvarea lichidității, precum și riscurile asociate lichidității au fost evaluate în cele mai multe dintre cazuri cu scor 2 (69 la sută, 50 la sută și respectiv 54 la sută dintre instituțiile evaluate), iar evaluarea riscurilor pentru capital, modelul de afaceri și guvernanta internă au fost evaluate în cea mai mare parte cu scor 3 (65 la sută, 46 la sută și respectiv 50 la sută dintre instituțiile evaluate) (Grafic 6.2).

Grafic 6.2
Elementele SREP repartizate în funcție de scorul atribuit

În ceea ce privește stabilirea programului de supraveghere, începând cu anul 2021, Banca Națională a României urmărește corelarea obiectivelor de supraveghere la nivel național cu prioritățile strategice de supraveghere stabilite la nivelul Uniunii Europene. Aceste priorități se pot adăuga celor stabilite în funcție de specificul și particularitățile sistemului bancar național. În acest sens, Autoritatea Bancară Europeană (ABE)

identifică, cu contribuția autorităților naționale competente, până la două priorități cu relevanță pentru întreaga Uniune, pe care acestea le iau în considerare la stabilirea programelor lor de lucru.

Procesul de identificare și implementare a strategiilor prioritare la nivelul UE acoperă o perioadă de trei ani, timp în care sunt urmărite progresele obținute în privința diminuării sau eliminării vulnerabilităților identificate, respectiv a îmbunătățirii practicilor de supraveghere urmare implementării priorităților selectate. În acest context, în anul 2020, au fost stabilite ca priorități strategice la nivelul UE, pentru o perioadă de trei ani, sustenabilitatea modelului de afaceri și guvernanta adecvată a instituțiilor de credit, priorități care au fost reflectate și în programul de supraveghere al Băncii Naționale a României

Programul de supraveghere se realizează prin: (i) acțiuni de inspecție la fața locului (*on-site*), efectuate de personalul Direcției Supraveghere împuternicit în acest sens, la sediul instituțiilor de credit; (ii) supravegherea continuă *off-site*, care presupune interacțiunea constantă cu instituțiile supravegheate și evaluarea continuă a riscurilor, pe baza corespondenței purtate cu acestea și a raportărilor transmise autorității de supraveghere, întâlniri periodice cu reprezentanții instituțiilor, analiza periodică a situației financiare, monitorizarea trimestrială a indicatorilor cheie definiți, precum și acțiuni de supraveghere *off-site*, pe baza raportărilor transmise de instituțiile din aria de supraveghere, a corespondenței purtate cu acestea și a altor informații care pot fi solicitate în scopul realizării evaluărilor.

În conformitate cu programul anual de inspecție, pe parcursul anului 2021 au fost desfășurate 26 de acțiuni de supraveghere la cele 26 instituții de credit, persoane juridice române. În contextul pandemiei COVID-19 și a restricțiilor aferente, acțiunile de supraveghere *on-site*, programate a se desfășura la sediile băncilor (verificări la fața locului), au fost realizate ca acțiuni de supraveghere la distanță.

Programul de supraveghere *on-site* a cuprins acțiuni pentru evaluarea calității activelor și managementul riscului de credit, precum și evaluarea riscurilor aferente tehnologiei informației, comunicațiilor, de securitate și reziliența operațională.

Evaluarea permanentă a riscurilor a vizat evaluarea viabilității și sustenabilității instituției de credit (evaluarea modelului de afaceri), a guvernantei interne inclusiv componenta de control intern, a riscurilor asociate adecvării capitalului, a riscurilor asociate lichidității, a riscului sistemic, precum și a procesului intern de evaluare a gradului de adecvare a capitalului la profilul de risc al instituției de credit (ICAAP).

Suplimentar acțiunilor programate, s-au mai efectuat 9 acțiuni de supraveghere punctuale la instituțiile de credit, cu obiective de verificare specifice (Tabel 6.6).

Nr.	Tematică acțiuni punctuale	Număr de acțiuni
1	Raportarea expunerilor mari – depășirea limitelor de expunere	2
2	Cerința amortizorului combinat	1
3	Raportarea expunerilor mari, raportarea expunerilor față de părțile afiliate și a operațiunilor în condiții de favoare deduse din fondurile proprii de nivel 1 suplimentar	1
4	Verificarea gradului de acoperire cu ajustări pentru pierderi așteptate a expunerilor neperformante	1
5	Verificarea notificărilor remise clienților cu privire la aprobarea amânării la plată a obligațiilor contractuale și modul de informare a acestora în ceea ce privește sumele ce trebuie achitate ulterior expirării perioadei de amânare	1
6	Administrarea riscurilor prudențiale, de spălare a banilor și de finanțare a terorismului în cadrul relației de afaceri cu instituțiile de plată/emitente de monedă electronică nerezidente	1
7	Evaluare conducător privind îndeplinirea criteriilor de reputație și integritate morală	1
8	Modul de îndeplinire a măsurii dispuse de BNR privind declanșarea executărilor silită	1

Tabel 6.6
Tematică acțiunilor
de supraveghere punctuale

În vederea îmbunătățirii cadrului de administrare, a strategiilor, proceselor și mecanismelor implementate, precum și a asigurării unei organizări adecvate a activității desfășurate de instituțiile de credit, în baza rapoartelor întocmite ca urmare a activității de supraveghere, Banca Națională a României a dispus măsuri de supraveghere (Tabel 6.7) și a aplicat sancțiuni, respectiv avertismente scrise (Tabel 6.8).

Nr.	Măsura	Număr de cazuri
1	Consolidarea dispozițiilor privind governanța și administrarea capitalului intern	30
2	Menținerea de fonduri proprii în plus față de cerințele de capital minim	14
3	Diminuarea riscului inerent activităților, produselor și sistemelor	1
4	Limitarea operațiunilor instituției de credit	1
5	Impunerea de cerințe de lichiditate specifice	4
	Total	50

Tabel 6.7
Măsurile de supraveghere dispuse conform OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit, cu modificările și completările ulterioare

Tipul sancțiunii	Număr de cazuri	Bănci	Administratori	Conducători	Directori
Avertisment scris	10	10	-	-	-
Amendă	-	-	-	-	-
Total	10	10	-	-	-

Tabel 6.8
Sancțiuni aplicate în anul 2021

Informații detaliate privind sancțiunile care au fost aplicate instituțiilor de credit se regăsesc pe *website*-ul BNR, în cadrul secțiunii „Supraveghere”, publicate în conformitate cu cerințele legale de transparență aferente autorității de supraveghere prevăzute la art. 234 alin. (4) din OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, cu modificările și completările ulterioare. Conform prevederilor articolului menționat, Banca Națională a României publică sancțiunile aplicate potrivit prevederilor art. 229 alin. (1) care nu au fost contestate în condițiile art. 275 și pe cele în privința cărora contestațiile au fost respinse în mod definitiv, precum și informații

privind tipul și natura încălcării săvârșite și identitatea persoanei fizice sau juridice sancționate, după ce aceasta a fost informată cu privire la aplicarea sancțiunii.

În procesul de aprobare prealabilă derulat de Banca Națională a României, potrivit cadrului legal în materie (art. 108 din OUG nr. 99/2006), în decursul anului 2021 au fost instrumentate 108 solicitări de aprobare prealabilă a membrilor consiliilor de administrație, conducătorilor instituțiilor de credit și persoanelor care dețin funcții cheie, inclusiv a persoanelor cărora le-au fost alocate noi responsabilități (Tabel 6.9).

	TOTAL, din care:		Respingi pentru neîndeplinirea condițiilor prevăzute de legea specială*	Respingi în urma evaluării BNR efectuate în temeiul art. 109 din OUG nr. 99/2006	Solicitare de aprobare retrasă de instituția de credit
	Aprobați de BNR				
Conducători	34	31	-	2	1
Administratori	26	25	-	-	1
Persoane care dețin funcții-cheie	48	43	-	2	3
Total	108	99	-	4	5

*) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/1999 privind activitatea de audit financiar, republicată

Tabel 6.9
Numărul persoanelor din categoria celor prevăzute la art. 108 din OUG nr. 99/2006, supuse aprobării BNR în anul 2021

2. Supravegherea schemelor de garantare

În vederea garantării depozitelor, în România funcționează Fondul de garantare a depozitelor bancare, ca schemă statutară de garantare a depozitelor, înființată prin Ordonanța Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

În prezent, activitatea Fondului este reglementată prin Legea nr. 311/2015 privind schemele de garantare a depozitelor și Fondul de garantare a depozitelor bancare, cu modificările și completările ulterioare.

La 31 decembrie 2021 volumul depozitelor la instituțiile de credit acoperite la Fondul de garantare a depozitelor bancare se situa la un nivel de 263 468,82 milioane lei, în creștere cu 9,05 la sută față de sfârșitul anului 2020, menținându-se astfel tendința de creștere din ultimii patru ani.

3. Supravegherea instituțiilor financiare nebankare, a instituțiilor de plată și a instituțiilor emitente de monedă electronică

Potrivit mandatului acordat prin prevederile Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebankare, cu modificările și completările ulterioare, Banca Națională a României asigură supravegherea prudențială a instituțiilor financiare nebankare înscrise în Registrul special, atât pe baza informațiilor furnizate prin intermediul raportărilor transmise, cât și prin inspecții la sediul central și la unitățile teritoriale ale acestora, precum și monitorizarea instituțiilor financiare nebankare înscrise în Registrul general, în principal pe baza informațiilor furnizate de aceste entități prin raportările transmise.

Totodată, potrivit prevederilor Legii nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative, precum și ale Legii nr. 210/2019 privind activitatea de emisie de monedă electronică, Banca Națională a României asigură supravegherea prudențială a instituțiilor de plată autorizate, persoane juridice române, inclusiv pentru activitatea de plăți desfășurată prin sucursalele și agenții acestora, precum și supravegherea prudențială a instituțiilor emitente de monedă electronică autorizate, inclusiv pentru activitatea de emisie de monedă electronică și de prestare de servicii de plată desfășurată prin sucursalele și agenții acestora.

În cursul anului 2021, sectorul instituțiilor financiare nebankare s-a caracterizat printr-o tendință de stabilizare (atât din punct de vedere numeric, cât și al principalilor indicatori financiari agregați), similar anului precedent. De asemenea, în sectorul instituțiilor de plată (IP) și în cel al instituțiilor emitente de monedă electronică (IEME) s-a menținut tendința de stabilizare constatată din anii anteriori.

3.1. Instituțiile financiare nebankare

Față de sfârșitul anului 2020, la data de 31 decembrie 2021 numărul instituțiilor financiare nebankare înscrise în Registrul general a crescut de la 174 la 178.

Din punct de vedere al activităților de creditare desfășurate, corespunzător secțiunilor Registrului general, 162 de instituții (91,01 la sută) erau înscrise la secțiunea „Activități multiple de creditare”, pondere ușor mai ridicată față de cea de la sfârșitul anului precedent (89,7 la sută).

Totodată, comparativ cu sfârșitul anului precedent, la 31 decembrie 2021 numărul instituțiilor financiare nebankare înscrise în Registrul special a crescut de la 69 la 74, în timp ce numărul instituțiilor financiare nebankare înscrise doar în Registrul general a scăzut de la 105 la 104.

Tipul activității	Registrul special (1)		Registrul general* (2)		Registrul general (1+2)	
	nr.	%	nr.	%	nr.	%
Activități multiple de creditare	71	95,95	91	87,50	162	91,01
Leasing financiar	1	1,35	10	9,62	11	6,18
Emitere garanții și asumare de angajamente, inclusiv garantarea creditului	1	1,35	1	0,96	2	1,12
Credite de consum	1	1,35	1	0,96	2	1,12
Microcreditare	0	0	1	0,96	1	0,56
Factoring	0	0	0	0	0	0
Finanțarea tranzacțiilor comerciale	0	0	0	0	0	0
Credite ipotecare și/sau imobiliare	0	0	0	0	0	0
Scontare	0	0	0	0	0	0
Total	74	100	104	100	178	100

*) exclusiv instituțiile financiare nebancale înscrise în Registrul special

Tabel 6.10
Distribuția instituțiilor financiare nebancale pe tipuri de activități la 31 decembrie 2021

Capitalul social al instituțiilor financiare nebancale a scăzut cu 0,11 la sută față de sfârșitul anului 2020, totalizând 3 527,2 milioane lei la 31 decembrie 2021, în timp ce activul bilanțier agregat net al instituțiilor financiare nebancale a avut un trend ascendent, situându-se la un nivel de 43 310,1 milioane lei, în creștere cu 8,63 la sută comparativ cu finele anului anterior.

Nivelul agregat al creditelor curente, la valoare netă, a însumat 35 745,4 milioane lei, în creștere cu 10,18 la sută față de sfârșitul anului precedent.

Comparativ cu finalul anului 2020, soldul altor tipuri de credite a crescut cu 11,94 la sută, de la 15 287,5 milioane lei la 17 112,1 milioane lei, iar finanțările sub forma leasingului financiar au avut o creștere cu 8,61 la sută, de la 17 156,6 milioane lei la 18 633,4 milioane lei.

În ceea ce privește nivelul creanțelor restante și îndoielnice, la valoare netă, se constată o scădere a acestora, de la 655,2 milioane lei la 600,0 milioane lei, cu 8,42 la sută, ponderea acestora în totalul activului net diminuându-se de la 1,64 la sută la 1,39 la sută.

Creditele restante și îndoielnice au avut, de asemenea, în anul 2021, o tendință descrescătoare, cu 16,13 la sută, de la 471,7 milioane lei la 395,6 milioane lei.

Nivelul total al provizioanelor aferente creditelor restante și îndoielnice a crescut ușor cu 0,83 la sută, de la 2 388,7 milioane lei la 2 408,7 milioane lei.

Totodată, în anul 2021, ratele de rentabilitate economică și financiară ale instituțiilor financiare nebancale înscrise doar în Registrul general s-au ameliorat față de sfârșitul anului 2020, acestea înregistrând rezultat pozitiv, pe când în cazul instituțiilor financiare nebancale înscrise în Registrul special ratele de rentabilitate au înregistrat o ușoară creștere.

Profitul agregat al instituțiilor financiare nebancale înscrise în Registrul special a fost de 1 187,9 milioane lei, iar instituțiile înscrise doar în Registrul general au înregistrat un profit de 61,8 milioane lei, rezultând un profit total al sectorului financiar nebancaar în sumă de 1 249,7 milioane lei.

Denumirea indicatorului	milioane lei**		
	Registrul special (1)	Registrul general*** (2)	Registrul general (1+2)
Capital social/de dotare	3 093,33	433,90	3 527,24
Active totale (net)	41 592,01	1 718,06	43 310,07
Total credite, <i>din care</i> :	34 683,17	1 062,26	35 745,43
– leasing financiar	18 398,33	235,05	18 633,38
– alte tipuri de credite	16 284,83	827,23	17 112,07
Creanțe restante și îndoielnice (net), <i>din care</i> :	541,00	59,02	600,01
– credite restante și îndoielnice	364,62	31,02	395,64
Provizioane aferente creanțelor restante și îndoielnice, <i>din care</i> :	2 983,67	144,23	3 127,91
– provizioane aferente creditelor restante și îndoielnice	2 299,05	109,61	2 408,65
Credite și angajamente neperformante (brut)****	2 758,60	163,29	2 921,89
Rezultatul reportat	2 695,42	-14,42	2 681,00
Rezultat aferent anului 2021	1 187,93	61,78	1 249,71
Rata rentabilității economice (ROA), profit net/total active (%)	2,86	3,60	2,89
Rata rentabilității financiare (ROE), profit net/capitaluri proprii (%)	12,70	10,01	12,54
Număr de contracte	1 671 834	74 296	1 746 130
Număr de clienți, <i>din care</i> :	1 479 710	62 623	1 542 333
– persoane fizice	1 327 215	48 018	1 375 233
– persoane juridice	152 495	14 605	167 100

*) inclusiv datele raportate de instituțiile financiare nebancale care dețin și calitatea de instituție de plată

**) cu excepția indicatorilor „ROA”, „ROE”, „Număr de contracte” și „Număr de clienți”

***) exclusiv instituțiile financiare nebancale înscrise în Registrul special

****) care înregistrează întârzieri mai mari de 90 de zile și/sau pentru care au fost inițiate proceduri de recuperare a creanțelor (cu contaminare la nivel de debitor)

Tabel 6.11
Principalii indicatori ai sectorului
instituțiilor financiare nebancale
la 31 decembrie 2021*

Distribuția capitalului social/de dotare în funcție de țara de origine a instituțiilor înscrise în Registrul special la 31 decembrie 2021 este sintetizată în Tabelul 6.12.

Comparativ cu sfârșitul anului 2020, ponderea capitalului românesc a crescut ușor, de la 67,63 la sută la 68,06 la sută.

În ceea ce privește celelalte 23 de state care dețin participații la capitalul social/de dotare al instituțiilor financiare nebancale înscrise în Registrul special, Germania ocupa la 31 decembrie 2021, prima poziție investițională (21,03 la sută în total capital străin), următoarele poziții fiind ocupate de Marea Britanie (17,38 la sută), Cipru (10,66 la sută), Franța (10,26 la sută) și Suedia (9,75 la sută). Aceste cinci poziții cumulează 69,08 la sută din capitalul străin, în scădere cu 1,53 puncte procentuale față de situația de la sfârșitul anului anterior.

Țara de origine	Pondere capitalului social/de dotare		procente
	în total capital	în total capital străin	
	România	68,06	
Germania	6,72	21,03	
Marea Britanie	5,55	17,38	
Cipru	3,41	10,66	
Franța	3,28	10,26	
Suedia	3,11	9,75	
Țările de Jos	2,08	6,52	
Italia	2,08	6,50	
Luxemburg	1,13	3,54	
Austria	0,74	2,31	
Bulgaria	0,73	2,30	
Alte state	3,12	9,75	

Tabel 6.12
Ponderile capitalului social/
de dotare în funcție de țara
de origine la 31 decembrie 2021

Structura capitalului social/de dotare în funcție de țara de origine relevă, astfel, influența importantă a industriei financiare europene asupra sectorului românesc al instituțiilor financiare nebancale, dar și o posibilă sensibilitate a acestui sector la evoluțiile economice din celelalte state europene.

Valoarea totală a capitalului străin al instituțiilor financiare nebancale înscrise în Registrul special s-a ridicat la 1 019,1 milioane lei la 31 decembrie 2021, în creștere cu 87,2 milioane lei față de anul 2020.

Supravegherea prudențială și monitorizarea instituțiilor financiare nebancale

Având în vedere evoluțiile înregistrate la nivel economic și social în cursul anului 2021, an marcat în continuare de pandemia COVID-19, impactul asupra sectorului instituțiilor financiare nebancale a fost atenuat prin măsuri menite să contrabalanseze efectele negative, ca urmare, evoluția ratelor medii de rentabilitate a fost una favorabilă.

Supravegherea prudențială și monitorizarea instituțiilor financiare nebancale a constat atât în urmărirea modului de întocmire și transmitere a raportărilor periodice și a modificărilor în situația acestora, cât și în efectuarea de inspecții de la sediul Băncii Naționale a României de către personalul specializat, la fel ca și anul precedent, prin intermediul poștei electronice și a aplicațiilor securizate de transfer de date. Aceste acțiuni s-au finalizat prin încheierea de rapoarte de supraveghere și impunerea/dispunerea, după caz, a unor sancțiuni/măsuri prevăzute de dispozițiile legale în vigoare.

Inspecțiile, desfășurate în contextul pandemiei COVID-19, au avut drept scop verificarea activității curente pentru 18 instituții financiare nebancale înscrise în Registrul special, respectiv pentru 5 instituții înscrise doar în Registrul general.

Pe baza rapoartelor întocmite de echipele de inspecție care au derulat acțiunile de supraveghere, pentru 17 instituții s-a dispus măsura evaluării cadrului intern de

administrare a activității, 6 dintre acestea fiind sancționate cu avertisment scris și 5 instituții fiind sancționate cu amendă. De asemenea, o instituție a fost sancționată cu suspendarea activității de creditare și pentru o instituție s-a dispus sancționarea cu radierea din registrele ținute de Banca Națională a României și interzicerea activității de creditare. Pentru 4 dintre instituțiile financiare nebancale, acțiunile de inspecție desfășurate în anul 2021 sunt în curs de finalizare.

De asemenea, ca urmare a monitorizării *off-site* a modului de întocmire și transmitere a raportărilor periodice și a modificărilor în situația acestora, au fost întocmite 5 rapoarte de supraveghere. Pe baza constatărilor consemnate în aceste rapoarte, în două situații s-au dispus măsuri de remediere a deficiențelor constatate și au fost sancționate cu amendă, pentru o instituție s-a dispus sancționarea cu radierea din registrele ținute de Banca Națională a României și interzicerea activității de creditare, una dintre instituții a solicitat radierea din registrul general ulterior acțiunii de monitorizare, iar una dintre acțiuni este în curs de finalizare.

3.2. Instituțiile de plată

La 31 decembrie 2021, în Registrul instituțiilor de plată erau înscrise 9 instituții de plată și 22 de agenți prin intermediul cărora acestea prestează servicii de plată pe teritoriul României și în străinătate. Totodată, dintre instituțiile de plată autorizate, 4 dețin și calitatea de instituție financiară nebancale, fiind înscrise în Registrul general. Pe parcursul anului 2021, supravegherea prudențială a instituțiilor de plată a fost realizată prin analiza raportărilor și a modificărilor în situația acestora, transmise de către instituțiile de plată conform prevederilor actelor normative aplicabile.

Pe parcursul anului 2021, au fost instrumentate 4 solicitări de aprobare prealabilă a persoanelor responsabile pentru conducerea și administrarea activității de prestare de servicii de plată în cadrul instituțiilor de plată și agenților prin intermediul cărora acestea prestează servicii de plată pe teritoriul României și în străinătate.

3.3. Instituțiile emitente de monedă electronică

La 31 decembrie 2021, în Registrul instituțiilor emitente de monedă electronică erau înscrise două astfel de instituții, dintre care una are și calitatea de instituție financiară nebancale. Pe parcursul anului 2021, supravegherea prudențială a instituțiilor emitente de monedă electronică a fost realizată prin analiza raportărilor transmise și a modificărilor în situația acestora, conform prevederilor actelor normative aplicabile.

Urmare activității de supraveghere, unei instituții emitente de monedă electronică i s-a întocmit raport de supraveghere, iar pe baza constatărilor consemnate, acesteia i s-a dispus întreprinderea unei măsuri în scopul înlăturării deficiențelor și a fost sancționată cu amendă.

Pe parcursul anului 2021, au fost instrumentate 2 solicitări de aprobare prealabilă a persoanelor responsabile pentru conducerea și administrarea activității de emisie de monedă electronică.

4. Supravegherea prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului și aplicarea sancțiunilor internaționale

Banca Națională a României asigură supravegherea modului de aplicare a cadrului legislativ în domeniul prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului și supravegherea modului de punere în aplicare a sancțiunilor internaționale, la nivelul următoarelor categorii de entități: (i) instituțiile de credit persoane juridice române, inclusiv sucursalele din străinătate ale acestora, agenții, distribuitorii și filialele deținute în proporție majoritară din străinătate ale acestora, precum și activitatea prestată de acestea în mod direct pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, și sucursalele instituțiilor de credit persoane juridice străine care își desfășoară activitatea pe teritoriul României; (ii) instituțiile de plată persoane juridice române, inclusiv activitatea prestată de acestea în mod direct pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, și sucursalele instituțiilor de plată din alte state membre, precum și agenții și distribuitorii acestora; (iii) instituțiile emitente de monedă electronică persoane juridice române, inclusiv activitatea prestată de acestea în mod direct pe teritoriul unui alt stat membru, și sucursalele instituțiilor emitente de monedă electronică din alte state membre, precum și agenții și distribuitorii acestora; (iv) instituțiile financiare nebancale înscrise în Registrul special și instituțiile financiare nebancale înscrise numai în Registrul general, care au și statut de instituție de plată sau instituție emitentă de monedă electronică.

În anul 2021, Banca Națională a României a continuat demersurile de consolidare a capacității sale operaționale pe linia supravegherii instituțiilor de credit și instituțiilor financiare, care intră în aria sa de responsabilitate, din perspectiva riscurilor de neimplementare a sancțiunilor internaționale, de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, la care sunt expuse acestea. Pentru atingerea obiectivelor, s-a acordat o atenție deosebită atât asigurării condițiilor adecvate pentru desfășurarea activității în contextul epidemiologic specific perioadei de referință, cât și eficientizării continue a metodologiilor și instrumentelor utilizate de către banca centrală în activitatea de supraveghere, proces la care au contribuit, inclusiv, actualizarea de către banca centrală a evaluării sectoriale a riscurilor, care urmează a fi aprobată ulterior finalizării *Raportului de Evaluare Națională a Riscurilor și a Planului național de măsuri de atenuare a riscurilor*, precum și participarea la activitățile specifice și furnizarea contribuțiilor în cadrul proiectului care vizează această evaluare.

Astfel, printr-un proiect finanțat de Comisia Europeană în cadrul Programului de Sprijin pentru Reforme Structurale 2017-2020 și implementat sub îndrumarea Diviziei

pentru Cooperare și Criminalitate Economică¹⁴ din cadrul Consiliului Europei, în baza metodologiei de evaluare elaborate de aceasta, Banca Națională a României a participat, alături de alte autorități și instituții din cadrul mecanismului național de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului (Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, Autoritatea de Supraveghere Financiară, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul Român de Informații), la realizarea evaluării naționale a riscurilor în materie și identificarea acțiunilor necesare care vor conduce la atenuarea acestora. Obiectivele acestui proiect național vor fi materializate odată cu aprobarea, la nivel înalt, în anul 2022, a *Raportului de Evaluare Națională a Riscurilor și a Planului național de măsuri de atenuare a riscurilor*.

Reprezentativă pentru activitatea din prima parte a anului 2021 este derularea evaluării comune a Consiliului Europei și a Autorității Bancare Europene, având ca obiective principale evaluarea implementării Directivei (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului în legislația națională și în practica autorităților naționale competente, respectiv evaluarea supravegherii pe bază de risc la nivelul instituțiilor de credit.

În cursul anului 2021, în conformitate cu programul și tematica de evaluare și verificare a entităților supravegheate de banca centrală, aprobate de Comitetul de supraveghere al Băncii Naționale a României, au fost desfășurate 24 de acțiuni de inspecție *on-site*, dintre care 12 la nivelul instituțiilor de credit și sucursalelor din România ale instituțiilor de credit străine, respectiv 12 acțiuni la nivelul instituțiilor financiare nebankare, instituțiilor de plată, instituțiilor emitente de monedă electronică și sucursalelor din România ale instituțiilor străine, precum și un număr de 14 acțiuni de monitorizare *off-site*.

În cazul identificării unor situații de neconformitate cu prevederile legislației incidente în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și cu cele specifice implementării sancțiunilor internaționale, entitățile supravegheate au dispus, prin propriile planuri, măsuri de remediere a deficiențelor. Astfel, ca urmare a verificărilor efectuate, au fost dispuse 27 de ordine de măsuri pentru remedierea deficiențelor și 25 de scrisori de recomandare în vederea adoptării de măsuri corespunzătoare pentru îmbunătățirea cadrului de administrare, a politicilor, procedurilor și controalelor implementate pentru a atenua și a gestiona cu eficacitate riscurile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, dintre care 20 de ordine de măsuri și 22 de scrisori de recomandare au vizat instituții de credit, iar 7 ordine de măsuri și 3 scrisori de recomandare s-au referit la celelalte tipuri de entități supravegheate.

Totodată, au fost constatate și aplicate entităților supravegheate 8 sancțiuni administrative, dintre care 7 avertismente și 1 amendă, în valoare de 30 000 lei, iar unei instituții financiare nebankare i-a fost retrasă autorizația din cauza nerespectării, în principal, a cerințelor legislative în materie prudențială, fiind identificate și anumite

¹⁴ Conform comunicatului Diviziei pentru Cooperare și Criminalitate Economică (Consiliul Europei) disponibil la: <https://www.coe.int/en/web/corruption/projects/srsp/romania>

elemente de risc pe linia prevenirii spălării banilor. De asemenea, în aplicarea dispozițiilor art. 26 alin. (2) din Legea nr. 129/2019, în cursul anului 2021 au fost transmise 54 de informări către Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, cu privire la încălcări ale dispozițiilor Legii nr. 129/2019, constatate conform atribuțiilor de supraveghere specifice.

Rămâne important de subliniat faptul că, în paralel cu acțiunile de supraveghere, au fost intensificate activitățile de informare a entităților supravegheate, care au vizat, în principal, diseminarea de informări privind anumite tipologii de operațiuni, care pot fi circumscrise operațiunilor suspecte de spălare a banilor/finanțarea terorismului, identificate în activitatea derulată de unele entități supravegheate.

Totodată, în vederea administrării adecvate a riscurilor relaționate cu spălarea banilor/finanțarea terorismului, au fost transmise sistemului supravegheat recomandări privind adoptarea unor măsuri concrete. Analiza modului de implementare a recomandărilor la nivelul fiecărei instituții a relevat faptul că măsurile dispuse de fiecare entitate au condus la o diminuare a riscurilor, existând și situații în care a fost solicitată implementarea unor măsuri suplimentare pentru atingerea scopului propus.

Informarea instituțiilor supravegheate cu privire la modul de aplicare a legislației privind sancțiunile internaționale a avut, de asemenea, caracter permanent și a vizat, în principal, următoarele: (i) adoptarea, modificarea sau completarea unor acte normative prin care sunt instituite sancțiuni internaționale; (ii) actualizarea ghidurilor, bunelor practici în domeniu; (iii) clarificări cu privire la unele regimuri de sancțiuni internaționale cu incidență în domeniul financiar-bancar; (iv) riscuri prezente și emergente.

Astfel, în ceea ce privește supravegherea modului în care entitățile aplică sancțiunile internaționale, Banca Națională a României a continuat să aibă în vedere:

- a) stabilirea unor obiective distincte, în cadrul programului anual de inspecții, care au vizat verificarea punerii în aplicare, de către entitățile care fac obiectul supravegherii de către banca centrală, a sancțiunilor internaționale de blocare a fondurilor și a restricțiilor privind anumite transferuri de fonduri, precum și acordarea unei atenții deosebite emiterii documentelor prin care au fost dispuse măsurile de remediere a deficiențelor constatate cu ocazia desfășurării inspecțiilor tematice care au vizat supravegherea punerii în aplicare a sancțiunilor internaționale de blocare a fondurilor, care fac obiectul Regulamentului (UE) nr. 269/2014 al Consiliului din 17 martie 2014 privind măsurile restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei;
- b) informarea entităților supravegheate cu privire la sancțiunile internaționale specifice, adoptarea/elaborarea de către organismele abilitate a unor ghiduri, linii directoare incidente, opinii/avize, precizări cu impact semnificativ în domeniu, ca exemplu:
 - Avizul Comisiei Europene privind aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (2) din Regulamentul (UE) nr. 269/2014 al Consiliului din 17 martie 2014 privind măsuri

restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei, cu modificările și completările ulterioare, elaborat ca urmare a întrebărilor adresate acesteia, în aplicarea dispozițiilor art. 215 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), din perspectiva situațiilor de eludare a sancțiunilor internaționale dispuse împotriva Federației Ruse. Clarificările formulate de Comisia Europeană au vizat și ipoteza interdicției de punere la dispoziție în mod indirect a oricăror fonduri sau resurse economice către sau în beneficiul persoanelor fizice sau juridice, al entităților sau organismelor, sau al persoanelor fizice sau juridice, al entităților sau organismelor asociate acestora, care figurează în lista din anexa I din actul normativ invocat, ipoteză care a ridicat unele dificultăți de interpretare și aplicare a prevederilor art. 2 alin. (2) din regulament;

- informare privind existența unor factori de risc de eludare a sancțiunilor internaționale, asociați activităților economice aferente unor entități din Federația Rusă și Ucraina;
 - Opiniile Comisiei Europene referitoare la fondurile și resursele economice care fac obiectul sancțiunilor de blocare a acestora, în baza regimurilor de sancțiuni internaționale instituite prin: (i) Regulamentul (UE) nr. 36/2012 al Consiliului din 18 ianuarie 2012 privind măsuri restrictive având în vedere situația din Siria și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 442/2011, (ii) Regulamentul (UE) nr. 44/2016 al Consiliului din 18 ianuarie 2016 privind măsuri restrictive având în vedere situația din Libia și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 204/2011 și (iii) Regulamentul (UE) nr. 224/2014 al Consiliului din 10 martie 2014 privind măsuri restrictive având în vedere situația din Republica Centrafricană;
 - Nota de ghidaj privind interpretarea sancțiunilor financiare din regimul de sancțiuni privind Myanmar, emisă de Comisia Europeană și publicată la data de 11 mai 2021. Documentul a fost elaborat pentru a oferi informații de fond și aspecte practice, inclusiv cu privire la interdicțiile care vizează înghețarea/punerea la dispoziție a fondurilor și resurselor economice, care se circumscriu dispozițiilor Regulamentului (UE) nr. 401/2013 al Consiliului privind măsuri restrictive având în vedere situația din Myanmar/Birmania și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 194/2008;
 - Nota de ghidaj privind furnizarea ajutorului umanitar legat de COVID-19 în zonele care fac obiectul măsurilor restrictive ale UE, completată la 13 august 2021 de către Comisia Europeană cu un nou capitol dedicat sancțiunilor împotriva terorismului. Nota de ghidaj oferă îndrumări practice cu privire la modul de respectare a sancțiunilor UE atunci când se furnizează ajutor umanitar, în special asistență medicală, pentru combaterea pandemiei COVID-19. Noul capitol se adaugă celor publicate anterior cu privire la Siria, Iran, Venezuela și Nicaragua;
 - Nota verbală SCA/2/21 (12), prin care președintele Comitetului de Sancțiuni al Consiliului de Securitate al ONU creat prin rezoluțiile 1267 (1999), 1989 (2011) și 2253 (2015) privind ISIL/Daesh, Al-Qaida și persoanele, grupurile, companiile și entitățile asociate transmite o serie de recomandări statelor membre ONU pentru consolidarea implementării măsurilor restrictive relevante;
- c) elaborarea unor analize și clarificări adresate instituțiilor de credit, referitoare la legislația aplicabilă regimului sancționatoriu pe relația cu Republica Populară

Democrată Coreeană, inclusiv organizarea unor întâlniri de lucru, ca urmare a informărilor primite cu privire la dificultățile întâmpinate la deschiderea unor conturi curente, precum și analize cu privire la anumite riscuri de eludare a sancțiunilor internaționale;

- d) participarea reprezentanților băncii centrale la lucrările reuniunilor Consiliului interinstituțional pentru asigurarea cadrului general de cooperare în domeniul punerii în aplicare în România a sancțiunilor internaționale (CIISI) și prezentarea analizelor, punctelor de vedere, conform mandatelor aprobate de conducerea instituției, raportat la subiectele incidente domeniului de competență legală al acesteia;
- e) desemnarea reprezentanților băncii centrale pentru participarea la lucrările grupului de experți al Comisiei Europene privind măsurile sancționatorii, care implică și aspecte de extraterritorialitate;
- f) elaborarea contribuției Băncii Naționale a României la întocmirea raportului de țară cu privire la măsurile dispuse de entitățile raportoare pentru implementarea dispozițiilor paragrafului 8 din Rezoluția 2571 (2021) a Consiliului de Securitate al ONU privind situația din Libia;
- g) solicitarea adresată instituțiilor de credit și celorlalte entități supravegheate, să dispună măsurile necesare pentru implementarea recomandărilor formulate de experții comitetelor de sancțiuni ale CSONU, rezultate din: (i) Raportul Panelului de experți înființat prin Rezoluția CS ONU 1874(2009) privind implementarea sancțiunilor instituite împotriva Republicii Populare Democrate Coreene (RPDC), publicat în octombrie 2020, (ii) Raportul Echipei de sprijin analitic și monitorizare a sancțiunilor instituite prin Rezoluțiile 1526 (2004) și 2253 (2015) privind ISIL/Daesh, Al-Qaeda, Talibanii și persoanele și entitățile asociate, care asistă Comitetul de Sancțiuni 1988 privind Afghanistanul, (iii) Raportului final al Grupului de experți privind Libia, înființat în temeiul RCONU 1970 (2011), (iv) Raportul anual privind situația din Somalia, întocmit conform paragrafului 33 al Rezoluției CSONU 2498 (2019) și (v) Raportul anual al Panelului de Experți înființat în conformitate cu rezoluția CSONU 2374 (2017) privind Mali;
- h) organizarea unor întâlniri de lucru cu reprezentanți ai entităților supravegheate, ca urmare a constatărilor efectuate cu ocazia desfășurării acțiunilor de supraveghere, în scopul asigurării aplicării corespunzătoare a măsurilor sancționatorii specifice sectorului bancar;
- i) publicarea pe *website*-ul Băncii Naționale a României, secțiunea „Supraveghere”, subsecțiunea „Implementarea sancțiunilor internaționale”, a actelor normative prin care sunt instituite sancțiuni internaționale care se circumscriu atribuțiilor instituției, a listelor de sancțiuni internaționale consolidate ale organizațiilor internaționale cu competențe în materie, precum și a ghidurilor și notelor relevante în domeniu.

În continuare a fost acordată o atenție deosebită participării Băncii Naționale a României, în calitate de membru cu drept de vot, la reuniunile Comitetului intern permanent pentru combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, constituit la

nivelul Autorității Bancare Europene, contribuind la schimbul de informații relevante privind riscurile curente și emergente rezultate din activitatea de supraveghere. Comitetul asigură coordonarea măsurilor de prevenire și combatere a utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului și aprobarea proiectelor de opinii, ghiduri, standarde tehnice de reglementare și de punere în aplicare, recomandări și alte publicații, adoptate de Autoritatea Bancară Europeană. Referitor la acestea, Banca Națională a României a contribuit totodată, prin desemnarea de experți tehnici în cadrul grupurilor de lucru instituite la nivelul Comitetului, la redactarea proiectelor documentelor *Opinion on Money Laundering and Terrorist Financing Risks Affecting the European Union's Financial Sector, Guidelines on Risk-Based Supervision, Guidelines on the Role of AML/CFT Compliance Officers, Regulatory Technical Standards on the Central AML/CFT Database*.

De asemenea, Banca Națională a României a participat, în calitate de membru, la reuniunile Grupului de Experți în Prevenirea Spălării Banilor și Finanțării Terorismului (EGMLTF), care funcționează la nivelul Comisiei Europene. În cadrul acestuia au fost abordate aspecte referitoare la modul de implementare de către statele membre a cerințelor instituite prin dispozițiile directivelor, regulamentelor, actelor delegate europene incidente domeniului, precum și cu privire la inițiativele legislative care vizează actualizarea sistemului de prevenire european, cum este cazul pachetului ambițios de propuneri legislative pentru consolidarea normelor UE privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, care a fost prezentat de Comisia Europeană¹⁵ în luna iulie 2021 și care se află în curs de negociere la nivelul Consiliului Uniunii Europene și Parlamentului European.

Totodată, a fost asigurată participarea la reuniunile Comitetului Moneyval (*Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism*), din structura Consiliului Europei, sub aspectul abordării bunelor practici în domeniu, în contextul desfășurării rundei a 5-a de evaluări mutuale ale statelor. În perspectivă, în anul 2022, România urmează să facă obiectul evaluării sistemului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, atât din punct de vedere al conformității tehnice cu Recomandările FATF, cât și în ceea ce privește eficacitatea sistemelor naționale de gestionare și atenuare a riscurilor în domeniu, în cadrul rundei a 5-a de evaluare mutuală a României, coordonată de Comitetul Moneyval.

¹⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/210720-anti-money-laundering-counter-terrorist-financing-terrorism_en

The background features a light beige color with a pattern of fine, wavy lines. Overlaid on this is a faint, high-angle photograph of several classical columns and a decorative scrollwork element, possibly a part of a building's facade or a sculpture.

Capitolul 7

Consolidarea funcției de rezoluție
bancară a Băncii Naționale a României

1. Planificarea și pregătirea rezoluției

1.1. Activitatea curentă de planificare a rezoluției

Planificarea rezoluției a continuat să reprezinte caracteristica definitorie a activității BNR, în calitate de autoritate de rezoluție (BNR/AR), în condițiile în care, nici în anul 2021, nu s-au manifestat situații de intrare în stare de dificultate majoră la nivelul instituțiilor de credit din sistemul bancar românesc.

Similar anilor precedenți, BNR/AR a actualizat planurile de rezoluție pentru instituțiile de credit locale și a continuat să participe la reuniunile Colegiilor de rezoluție, constituite în vederea adoptării deciziilor comune asupra planurilor de rezoluție la nivel de grup, în cazul filialelor și sucursalelor semnificative din România ale grupurilor bancare transfrontaliere.

În cazul instituțiilor de credit pentru care soluționarea s-ar realiza printr-o acțiune de rezoluție, instrumentele prevăzute în planurile de rezoluție aprobate acoperă toată gama prevăzută de cadrul legal, respectiv atât recapitalizarea internă (*bail-in*), cât și strategiile de transfer – vânzarea afacerii, instituția de credit-punte și eventual separarea activelor, dar doar împreună cu un alt instrument de rezoluție. Filialele grupurilor transfrontaliere prezente în România ar fi soluționate fie prin recapitalizarea internă (pentru strategiile de rezoluție de tip MPE), fie prin aplicarea competenței de reducere a valorii sau de conversie a instrumentelor de datorie eligibile (pentru strategiile de rezoluție de tip SPE), fie chiar prin lichidare. De menționat că strategiile concrete de soluționare ar putea să difere față de cele descrise în planuri, dat fiind faptul că acestea sunt elaborate pe o serie de scenarii și ipoteze.

Pe parcursul ciclului de planificare a rezoluției aferent anului 2021, a fost acordată o atenție particulară procesului de identificare și adresare a impedimentelor potențiale pentru implementarea cu succes a unei eventuale acțiuni de rezoluție, pe fondul publicării, într-o primă fază¹ spre consultare publică, a proiectului Ghidului ABE (Autoritatea Bancară Europeană) privind îmbunătățirea posibilității de soluționare², acesta fiind ulterior adoptat³. În acest sens, complementar evaluării stadiului de implementare a măsurilor deja inițiate de către instituțiile de credit în iterațiile

¹ În cursul lunii martie 2021.

² Documentul a fost adoptat de Autoritatea Bancară Europeană la începutul anului 2022 (Ghid privind îmbunătățirea posibilității de soluționare pentru instituții și autorități de rezoluție – EBA/GL/2022/01).

³ Mai multe detalii în Secțiunea Cadrul de reglementare în domeniul rezoluției bancare.

anterioare de planificare a rezoluției, BNR/AR a structurat setul de acțiuni suplimentare pe care acestea trebuie să le efectueze în scopul îmbunătățirii posibilității de soluționare, având în vedere coordonatele indicate de Ghidul ABE vizând în principal asigurarea continuității operaționale în rezoluție, inclusiv accesul la infrastructura pieței financiare, alături de măsurile inițiate deja precum: a) integrarea planificării rezoluției în cadrul general de management; b) dezvoltarea de manuale de implementare (engl. *playbook*) pentru operaționalizarea strategiei preferate de rezoluție; c) autoevaluarea capacităților sistemului de management al informațiilor. Prin urmare, planificarea rezoluției a inclus și analize suplimentare aferente manualelor de implementare elaborate de instituțiile de credit la solicitarea BNR/AR, contribuind la dezvoltarea componentei dedicate operaționalizării strategiei preferate de rezoluție.

Totodată, în scopul respectării principiului proporționalității, respectiv evitarea impunerii de sarcini disproporționate din perspectiva potențialului impact sistemic al fiecărei instituții de credit, în cursul perioadei analizate a fost actualizată și completată procedura operațională privind aplicarea de obligații simplificate și de exceptare în ceea ce privește planificarea rezoluției, în linie cu prevederile Regulamentului Delegat (UE) nr. 2019/348. Totuși, având în vedere contextul pandemiei COVID-19, pentru menținerea unei abordări prudente din perspectiva obligațiilor simplificate în ceea ce privește planificarea rezoluției, similar ciclului de planificare precedent, și în anul 2021 BNR/AR a decis aplicarea integrală a setului de cerințe pentru elaborarea planurilor de rezoluție instituțiilor de credit care ar fi fost eligibile, respectiv actualizarea anuală și o structură integrală a acestora.

1.2. Adoptarea deciziilor privind cerința minimă de fonduri proprii și datorii eligibile (MREL)

Constituirea și menținerea de către instituțiile de credit a unui nivel corespunzător al capacității de absorbție a pierderilor și recapitalizare au reprezentat în continuare o preocupare majoră a activității BNR în calitate de autoritate de rezoluție. Acumularea unui nivel adecvat al capacității MREL reprezintă, de altfel, o premisă fundamentală a posibilității de soluționare, de natură a potența credibilitatea strategiilor de rezoluție.

Stabilirea noilor cerințe de fonduri proprii și datorii eligibile (MREL) a implicat actualizarea abordării, pe fondul revizuirilor de substanță atât în plan cantitativ, cât și calitativ, determinate de adoptarea actului normativ pentru transpunerea în legislația națională a prevederilor Directivei (UE) 2019/879 de modificare a Directivei 2014/59/UE în ceea ce privește capacitatea de absorbție a pierderilor și de recapitalizare a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții (BRRD2).

Deoarece transpunerea BRRD2 în legislația din România s-a realizat cu întârziere, termenul pentru îndeplinirea țintei intermediare obligatorii a cerinței MREL a fost decalat cu jumătate de an, la 1 iulie 2022⁴. Astfel, s-au creat premisele pentru atenuarea riscului neconformării sau invocării lipsei de proporționalitate față de

⁴ Față de 1 ianuarie 2022, potrivit prevederilor BRRD2.

obligația impusă, facilitându-se, totodată, asigurarea unui tratament similar celui de care au beneficiat alte instituții de credit din UE⁵.

În același timp, monitorizarea progresului înregistrat de bănci în acumularea de resurse pentru îndeplinirea acestor cerințe relevă continuarea inițiativelor instituțiilor de credit privind realizarea de emisiuni pe piața locală de instrumente eligibile MREL. Aceste instrumente sunt poziționate corespunzător în ierarhia creditorilor, având scadențe suficient de lungi (fără a include clauze care să permită răscumpărarea anticipată) și beneficiind de certitudine juridică. Cele șase emisiuni de obligațiuni eligibile MREL din cursul anului 2021 au cumulat circa 3,9 miliarde lei, reprezentând aproximativ 0,6 la sută din totalul bilanțului sistemului bancar românesc.

2. Comunicare și cooperare națională și internațională

În anul 2021, au continuat inițiativele de cooperare cu alte instituții europene pe subiecte din domeniul rezoluției bancare, iar BNR/AR a participat activ la reuniunile Comitetului de rezoluție al ABE (ResCo). Ilustrativă din această perspectivă este formularea elementelor de poziție la nivel tehnic în ceea ce privește diverse subiecte abordate, care se regăsesc în aria de activități specifice rezoluției bancare, precum: (i) documente ABE de reglementare (standarde tehnice de reglementare, standarde tehnice de punere în aplicare, ghiduri etc.); (ii) convergența practicilor de implementare a rezoluției, inclusiv pregătirea primului exercițiu ABE privind monitorizarea practicilor de rezoluție; (iii) evaluarea independenței autorităților competente cu aplicarea inclusiv a prevederilor Directivei privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții (BRRD); (iv) studiul de impact al unor opțiuni de reglementare avute în vedere pentru revizuirea legislației Uniunii Europene privind gestionarea crizelor și garantarea depozitelor.

În cursul anului 2021, reprezentanți ai Direcției rezoluție bancară au participat ca lectori la trei misiuni în cadrul programului de asistență tehnică la nivel regional dedicat băncilor centrale ale statelor din Balcanii de Vest, program la care BNR participă în cadrul unor parteneriate instituționale, în calitate de membră a sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC). Temele abordate au vizat planificarea rezoluției, îmbunătățirea capacității de soluționare, evaluarea în rezoluție și simulări de criză.

De asemenea, reprezentanți ai Direcției rezoluție bancară au participat în anul 2021 la un exercițiu de simulare a unei acțiuni de rezoluție organizat de către Comitetul Unic de Rezoluție (Single Resolution Board – SRB), cu participarea mai multor autorități de rezoluție din Uniunea Europeană, scopul exercițiului fiind evaluarea gradului de pregătire pentru gestionarea unei crize bancare.

⁵ Care au transpus directiva la timp, respectiv până la finele anului 2020.

3. Fondul de rezoluție bancară

Gradul de constituire a resurselor Fondului de rezoluție bancară (FRB) a ajuns, la sfârșitul anului 2021, la aproximativ 80 la sută din nivelul-țintă, cvasisimilar celui atins de Fondul unic de rezoluție⁶. Potrivit reglementărilor aplicabile, fondul de rezoluție trebuie să atingă pragul de 1 la sută din suma depozitelor acoperite ale tuturor instituțiilor de credit autorizate pe teritoriul României cel târziu la sfârșitul anului 2024.

Suma acumulată este de aproximativ 2,1 miliarde lei, în creștere cu 0,4 miliarde lei față de nivelul consemnat pentru sfârșitul anului 2020. Contribuțiile tuturor instituțiilor de credit stabilite pentru anul 2021 au fost achitate integral.

Pentru anul 2022, BNR/AR a stabilit și comunicat instituțiilor de credit persoane juridice române nivelul contribuțiilor de plătit la FRB, valoarea acestora fiind determinată pornind de la necesitatea atingerii nivelului-țintă în termenul prevăzut de legislația în vigoare.

4. Cadrul de reglementare în domeniul rezoluției bancare

Principala evoluție la nivelul cadrului de reglementare în domeniul rezoluției bancare este reprezentată de adoptarea actului normativ pentru transpunerea în legislația națională, la nivel primar, a prevederilor BRRD2, demers la care BNR/AR a contribuit prin furnizarea de suport tehnic. Legea nr. 320 pentru modificarea și completarea Legii nr. 312/2015 privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar, reflectă inclusiv clarificările furnizate de Comisia Europeană privind interpretarea anumitor dispoziții legislative din cadrul european revizuit de rezoluție bancară, ca răspuns la întrebările adresate de autoritățile statelor membre. Modificările principale aduse cadrului de rezoluție vizează: (1) revizuirea cerinței MREL, atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ, respectiv al nivelului de subordonare; (2) competențele de suspendare a anumitor obligații; (3) ordinea reducerii valorii și conversiei; (4) recunoașterea contractuală a recapitalizării interne și a competențelor de suspendare a obligațiilor în caz de rezoluție.

În contextul modificărilor aduse de BRRD2, au fost adoptate mai multe regulamente de punere în aplicare și regulamente delegate.

Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/763 stabilește frecvența, setul de formulare și instrucțiunile asociate pentru raportarea și publicarea de informații armonizate privind cerința de fonduri proprii și datorii eligibile MREL, general aplicabilă instituțiilor soluționabile prin rezoluție, respectiv entități de rezoluție și entități care nu sunt entități de rezoluție. Cerințele de raportare trimestrială se aplică

⁶ <https://srb.europa.eu/en/content/single-resolution-fund>

de la 28 iunie 2021, prima raportare pe acest regulament fiind realizată de către instituțiile de credit la data 30 septembrie 2021, pentru data de referință 30 iunie 2021. Astfel, actul normativ în cauză facilitează monitorizarea de către autoritățile de rezoluție a progresului înregistrat de instituțiile de credit în acumularea capacității MREL. În ceea ce privește cerințele de publicare, aplicarea se face etapizat, respectiv de la 1 iunie 2021 pentru cele aferente cadrului prudencial⁷ și de la 1 ianuarie 2024 pentru cele aferente cadrului de rezoluție bancară. Pe pagina de internet a BNR, a fost publicată, în secțiunea aferentă domeniului rezoluție bancară, ordinea creanțelor în insolvență conform dispozițiilor naționale la data de 31 iulie 2021, în vederea aplicării art. 8 din Regulamentul în cauză, sub forma unui document intitulat „Prezentare standardizată a ordinii creanțelor în insolvență”⁸.

Pentru a reflecta modificările cadrului de rezoluție bancară, în special în ceea ce privește nivelurile de subordonare ale MREL, Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/622 stabilește formatele și modelele actualizate de raportare pentru transmiterea de către autoritățile de rezoluție către ABE a informațiilor referitoare la cerința MREL stabilită pentru fiecare instituție aflată sub jurisdicția lor. Acesta înlocuiește Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/308.

Pe palierul legislației secundare, a fost adoptat și Regulamentul delegat (UE) 2021/1118, care prevede metodologiile de estimare a cerinței de fonduri proprii suplimentare și cea a amortizorului combinat, utilizate în calculul cerinței MREL aferente entităților de rezoluție al căror grup de rezoluție diferă de grupul de consolidare prudencială.

Un alt act normativ în acest context este Regulamentul delegat (UE) 2021/1340. Acesta stabilește cerințe standard pentru clauzele aferente contractelor financiare relevante, guvernate de legislația unei țări terțe, care recunosc competențele de suspendare ale autorităților de rezoluție. Scopul vizat este acela al includerii de prevederi privind acceptarea de către părți a faptului că respectivul contract poate face obiectul exercitării de către o autoritate de rezoluție a competențelor de a suspenda sau de a restricționa drepturile și obligațiile care decurg dintr-un astfel de contract.

În contextul în care, de la momentul transpunerii BRRD în legislația națională, băncile trebuie să includă clauze contractuale prin care contrapartea la un acord sau instrument prin care se creează o datorie recunoaște că datoria respectivă poate face obiectul competențelor de reducere a valorii contabile și de conversie, Regulamentul delegat (UE) 2021/1527 stabilește condițiile în care ar fi imposibilă includerea clauzei de recunoaștere a *bail-in*-ului, circumstanțele în care autoritatea de rezoluție solicită includerea clauzei (precum cuantumul și tipul acordului/instrumentului, scadența datoriei etc.) și termenul în care autoritatea de rezoluție solicită includerea acesteia. Complementar, Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/1751 stabilește

⁷ Regulamentul privind cerințele de capital.

⁸ [http://www.bnr.ro/Rezolu%](http://www.bnr.ro/Rezolu%<c8%9bie-bancara-13775.aspx)

formatele și modelele uniforme a fi utilizate de instituțiile de credit pentru notificările de constatare a imposibilității includerii clauzei de recunoaștere a *bail-in*-ului.

Ca urmare a modificărilor introduse de BRRD2 în planul cerinței minime privind fondurile proprii și pasivele eligibile, a fost adoptat, totodată, Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/365 de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2018/1624 de stabilire a unor standarde tehnice de punere în aplicare cu privire la procedurile, formularele și machetele standard care trebuie utilizate pentru furnizarea informațiilor necesare în scopul planurilor de rezoluție pentru instituțiile de credit și firmele de investiții. Astfel, au fost actualizate machetele privind structura datoriilor și cerințele de fonduri proprii.

Reprezentativă pentru evoluția cadrului legislativ de nivel trei este adoptarea Ghidului ABE privind evaluarea posibilității de soluționare⁹. Acesta vizează asigurarea coerenței practicilor în domeniu ale autorităților de rezoluție și clarificarea etapelor necesare eliminării impedimentelor în implementarea rezoluției, valorificând cele mai bune practici dezvoltate până acum de autoritățile de rezoluție din UE cu privire la acest subiect. Astfel, ghidul reprezintă documentul de referință atât pentru autoritățile de rezoluție, cât și pentru bănci cu privire la subiectele legate de posibilitatea de soluționare la nivelul UE, constituind cadrul pentru asigurarea unui progres susținut în ceea ce privește posibilitatea de soluționare și facilitarea monitorizării acestuia în Colegiile de rezoluție. Punctual, ghidul stabilește coordonatele pentru îmbunătățirea posibilității de soluționare în următoarele domenii: (i) continuitatea operațională în rezoluție, (ii) accesul la infrastructura pieței financiare, (iii) finanțare și lichiditate în rezoluție, (iv) implementarea instrumentului de recapitalizare internă, (v) reorganizarea activității și (vi) comunicare. Data limită pentru respectarea prevederilor Ghidului este 1 ianuarie 2024, astfel încât să fie oferit suficient timp în vederea conformării.

Cadrul european de reglementare în domeniul rezoluției urmează să fie modificat și completat prin implementarea în legislația UE a acordului final Basel III, una dintre propunerile pachetului bancar vizând tratamentul subscrierilor indirecte de instrumente de datorie eligibile pentru calculul cerinței MREL interne (engl. *daisy chains*). În linie cu mandatul prevăzut de BRRD, această propunere urmărește asigurarea condițiilor pentru un transfer adecvat al pierderilor de la filiale către entitatea de rezoluție și redistribuirea capitalului de la entitatea de rezoluție către filialele sale în cadrul unui grup transfrontalier cu strategie de rezoluție cu un singur punct de intrare (SPE). Acest tratament fusese inclus, inițial, într-un proiect de standard tehnic de reglementare (STR), emis de către ABE, în baza mandatului prevăzut de Directiva 2019/879/UE (BRRD2). Ulterior, însă, în condițiile în care s-a sesizat necesitatea unor modificări suplimentare, inclusiv a unor prevederi din cadrul Regulamentului privind cerințele de capital (CRR), s-a decis renunțarea la STR și includerea tuturor revizuirilor în proiectul emis de Comisie, pentru care se propune o adoptare mai rapidă (procedură *fast track*) în relația cu Parlamentul European.

⁹ <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/recovery-and-resolution/guidelines-institutions-and-resolution-authorities-improving-resolvability>

Nu în ultimul rând, ca urmare a mandatului acordat prin CRR, ABE a elaborat inclusiv un proiect de standard tehnic de reglementare (STR) pentru modificarea Regulamentului Delegat (UE) nr. 241/2014 al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului cu privire la standardele tehnice de reglementare pentru cerințele de fonduri proprii în cazul instituțiilor. Din perspectiva domeniului rezoluției bancare, acest STR include prevederi cu privire la regimul permisiunilor aplicabil instrumentelor de datorie eligibilă. Proiectul în cauză detaliază elementele care trebuie introduse de către o instituție de credit într-o cerere pentru acordarea de permisiune prealabilă în vederea reducerii de datorii eligibile sau pentru solicitarea reînnoirii unei permisiuni generale de reducere de datorii eligibile, termenele pe care instituțiile de credit trebuie să le respecte atunci când transmit cereri de acordare permisiune prealabilă pentru reducere de instrumente de datorie eligibile, termenele de analiză a unor asemenea cereri aplicabile autorităților și alte aspecte procedurale. La data elaborării acestui *Raport*, proiectul de STR se află în analiză la nivelul Comisiei Europene, în urma unui schimb de opinii între ABE și Comisie cu privire la proiectul transmis de ABE.

În contextul mandatului primit de ABE de la Comisia Europeană pentru elaborarea unui studiu de impact cantitativ al unor opțiuni de reglementare avute în vedere pentru revizuirea legislației UE privind gestionarea crizelor și garantarea depozitelor (CMDI – *Crisis Management and Deposit Insurance Framework*), ABE a evaluat capacitatea instituțiilor de credit de a accesa mecanismele de finanțare a rezoluției bancare. Rezultatele analizei elaborate de ABE sugerează existența de resurse interne suficiente la nivelul băncilor persoane juridice române. Calculele prezentate în documentul menționat indică, la nivelul unui eșantion reprezentativ de instituții de credit din România (printre care și primele trei instituții de credit ale sectorului bancar autohton), care cumulează 55 la sută cotă de piață în funcție de active, constituirea de resurse interne suficiente pentru atingerea pragului minim necesar pentru accesul la finanțare din partea Fondului de rezoluție bancară, inclusiv în condiții extreme care ar eroda baza de capital a instituțiilor de credit selectate până la nivelul cerinței de fonduri proprii de nivel 1 de bază.

The background features a series of classical columns on the left side, receding into the distance. A decorative scrollwork element, resembling a stylized acanthus leaf or a similar classical motif, is positioned in the upper center. The entire scene is rendered in a light, golden-brown color palette against a white background.

Capitolul 8

Emisiunea de numerar

În anul 2021, BNR a asigurat din punct de vedere cantitativ, valoric și în structura pe cupiuri numerarul necesar bunei desfășurări a circulației monetare și a întreprins măsurile corespunzătoare pentru creșterea nivelului de calitate a însemnelor monetare aflate în circulație.

1. Evoluția numerarului aflat în afara sistemului bancar

În anul 2021, valoarea numerarului aflat în afara sistemului bancar s-a majorat cu 8,3 la sută (până la 101 056,6¹ milioane lei), ritmul de creștere fiind inferior cu 10,3 puncte procentuale celui înregistrat în 2020.

În anul 2021, numerarul aflat în afara sistemului bancar și-a păstrat o serie de tipare sezoniere dar, în paralel, impactul valurilor succesive ale pandemiei COVID-19 a determinat variații lunare ample ale acestui indicator. Astfel, factorii sezonieri cu frecvență anuală au avut un rol important în evoluția acestui indicator, rate lunare ridicate de creștere fiind consemnate în următoarele perioade: (i) aprilie (2,6 la sută), sub influența sărbătorilor pascale; (ii) iulie (1,7 la sută), sub influența efectuării concediilor. În schimb, comparativ cu anii anteriori, când în lunile noiembrie-decembrie se înregistrau solicitări ridicate de numerar specifice perioadei sărbătorilor de iarnă, în anul 2021 numerarul aflat în afara sistemului bancar a crescut într-un procent mai mic (cu 1,0 la sută în noiembrie) sau chiar a stagnat (în decembrie). Totodată, valurile succesive ale pandemiei COVID-19 au determinat un efect semnificativ de creștere a numerarului aflat în afara sistemului bancar în septembrie (2,0 la sută) și ianuarie (1,2 la sută). În restul lunilor, valoarea numerarului în afara sistemului bancar a scăzut (cu 1,5 la sută în august și cu 0,8 la sută în martie) sau a consemnat creșteri de amplitudine mai mică.

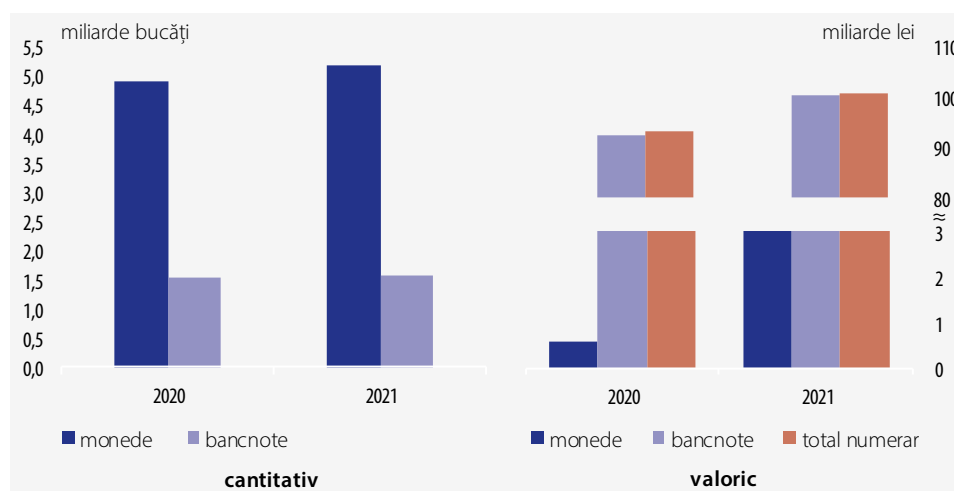
Valoarea maximă a numerarului aflat în afara sistemului bancar în cursul anului 2021, respectiv 103 680,1 milioane lei (+8,7 la sută față de vârful anului 2020), a fost atinsă în data de 17 decembrie 2021, pe fondul solicitărilor ridicate de numerar specifice perioadei sărbătorilor de iarnă.

La finele anului 2021, în afara sistemului bancar se aflau 1 589,7 milioane bancnote, în creștere cu 1,9 la sută față de sfârșitul anului 2020 și 5 179,3 milioane monede, în creștere cu 5,5 la sută față de finalul anului 2020 (Grafic 8.1).

Creșteri ale numărului de bancnote aflate în afara sistemului bancar s-au înregistrat la cupiurile de 1 leu (+4,0 la sută), 100 lei (+6,0 la sută), 200 lei (+22,6 la sută) și 500 lei

¹ 97 693,4 milioane lei, exclusiv numerarul aflat în ATM și ASV.

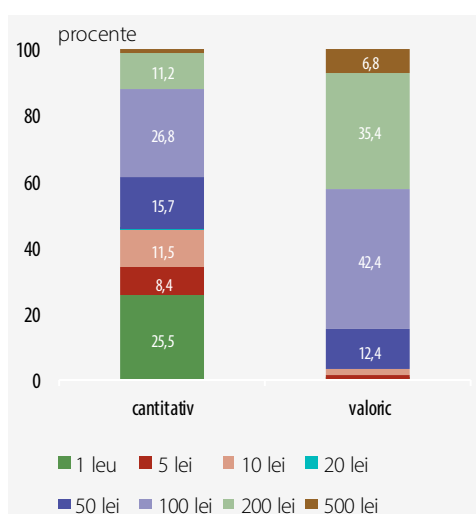
(+5,4 la sută). Numărul de bancnote aflate în afara sistemului bancar a înregistrat o scădere la cupiurile de 5 lei (-4,7 la sută), 10 lei (-3,7 la sută) și 50 lei (-11,0 la sută).

Grafic 8.1
Structura numerarului aflat în afara sistemului bancar în 2020 și 2021

Totodată, este de menționat faptul că, începând cu data de 1 decembrie 2021, Banca Națională a României a pus în circulație o bancnotă cu valoarea nominală de 20 lei. Numărul de bancnote din această valoare nominală aflate în afara sistemului bancar la finele anului 2021 a fost de 0,8 milioane bucăți.

Cupiura de 100 lei a fost cel mai intens folosită, ponderea acesteia în numărul total de bancnote în afara sistemului bancar fiind de 26,8 la sută, aceasta fiind urmată de cupiurile de 1 leu (25,5 la sută) și de 50 lei (15,7 la sută). Cea mai mică pondere în numărul total de bancnote aflate în afara sistemului bancar a revenit cupiurii de 500 lei (0,9 la sută). Având în vedere momentul lansării în circulație a noii bancnote cu valoarea nominală de 20 lei, ponderea acesteia în numărul total de bancnote aflate în afara sistemului bancar, la finele anului 2021, a fost de 0,05 la sută.

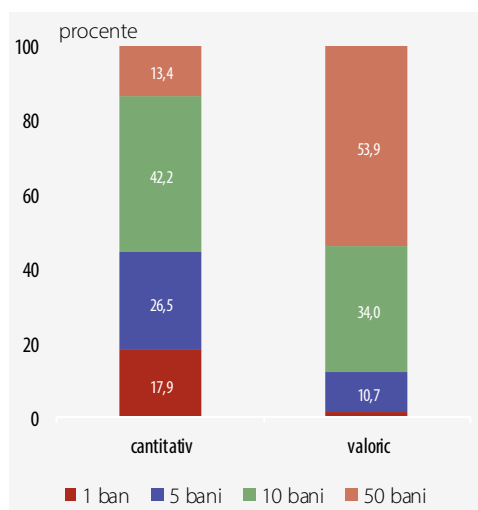

Grafic 8.2
Structura pe cupiuri a bancnotelor aflate în circulație în anul 2021

Bancnotele utilizate preponderent la alimentarea ATM au continuat să fie dominante în valoarea totală a bancnotelor aflate în afara sistemului bancar, astfel cupiura de 100 lei a avut o pondere de 42,4 la sută, fiind urmată de cea de 200 lei (35,4 la sută) și de cea de 50 lei (12,4 la sută) (Grafic 8.2).

La finele anului 2021, în afara sistemului bancar se aflau 5 179,3 milioane monede (+5,5 la sută față de sfârșitul anului 2020), valoarea acestora fiind cu 7,2 la sută mai mare față de anul anterior.

Ca urmare a solicitărilor crescute, numărul de monede s-a majorat față de 2020 la toate cupiurile, procentele fiind cuprinse între 2,9 la sută în cazul monedei de 1 ban și 8,4 la sută în cel al monedei de 50 bani. Cele mai mari ponderi în numărul total de

Grafic 8.3
Structura pe cupiuri a monedelor aflate în circulație în anul 2021

monede aflate în afara sistemului bancar au revenit și în anul 2021 monedei de 10 bani (42,2 la sută) și celei de 5 bani (26,5 la sută).

Din punct de vedere valoric, cupiurile de 50 bani și 10 bani acopereau 87,9 la sută din valoarea monedelor în afara sistemului bancar, ponderea dominantă revenind monedei de 50 bani (53,9 la sută; Grafic 8.3).

La finele anului 2021, fiecărui locuitor îi reveneau 83 de bancnote și 270 de monede din cele aflate în afara

sistemului bancar, cu 2 bancnote, respectiv cu 16 monede mai mult față de sfârșitul anului 2020.

2. Plățile și încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit/Trezoreria statului

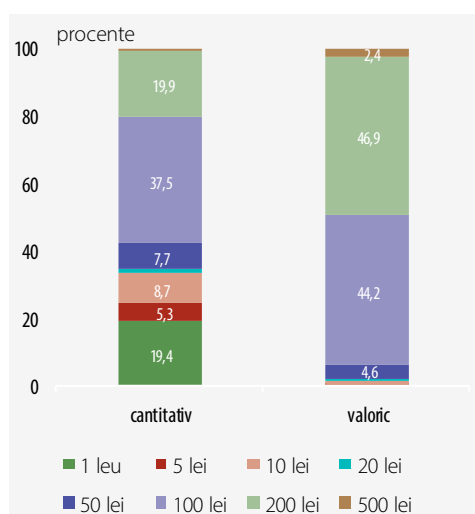
Plăți

Valoarea numerarului utilizat în plățile efectuate de banca centrală în cursul anului 2021 către instituțiile de credit/Trezoreria statului a fost de 19 161,0 milioane lei, cu 16,6 la sută mai mică față de cea aferentă anului 2020.

Numărul de bancnote puse în circulație prin intermediul plăților a fost de 225,8 milioane bucăți, cu 27,5 la sută mai mic față de 2020, iar valoarea acestora a fost de 19 117,9 milioane lei (-16,6 la sută).

Cantități în scădere au fost consemnate la bancnotele de 5 lei (-54,8 la sută), 10 lei (-37,4 la sută), 50 lei (-70,1 la sută), 100 lei (-25,0 la sută) și 500 lei (-5,0 la sută). În schimb, numărul de bancnote puse în circulație prin intermediul plăților a crescut în cazul cupiurilor de 1 leu (+2,4 la sută) și 200 lei (+15,6 la sută). O asemenea evoluție a condus la diminuarea ponderilor bancnotelor puse în plăți de banca centrală în cazul bancnotelor de 5 lei, 10 lei, 50 lei (cu până la 11,0 puncte procentuale față de 2020) și la ponderi în creștere ale bancnotelor de 1 leu, 100 lei, 200 lei și 500 lei (cu până la 7,4 puncte procentuale față de 2020). Din punct de vedere cantitativ, ponderea noii bancnote cu valoarea nominală de 20 lei în numărul total de bancnote puse în circulație prin intermediul plăților a fost de 1,1 la sută.

Grafic 8.4
Structura pe cupiuri a bancnotelor
plătite în anul 2021

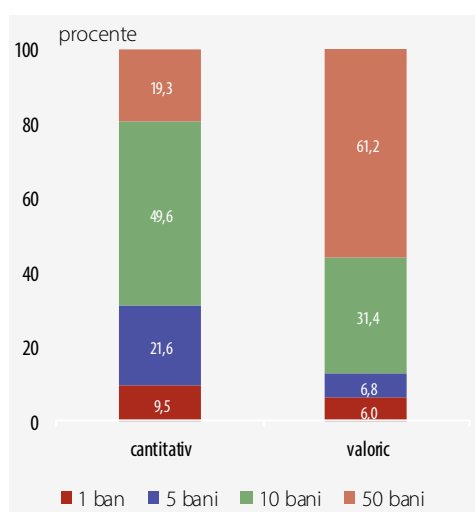

Din punct de vedere valoric, în cazul bancnotelor de 5 lei, 10 lei, 50 lei, dar și 100 lei s-au înregistrat diminuări ale ponderii acestora cu până la 8,1 puncte procentuale, în timp ce cupiurile de 1 leu, 200 lei și 500 lei și-au consolidat ponderile în totalul bancnotelor puse în circulație prin intermediul plăților (cu 0,04 puncte procentuale în cazul bancnotei de 1 leu, 13,1 puncte procentuale în cel al bancnotei de 200 lei și cu 0,3 puncte procentuale în cazul bancnotei de 500 lei). Din punct de vedere valoric, ponderea noii bancnote cu valoarea

nominală de 20 lei în valoarea totală a bancnotelor puse în circulație prin intermediul plăților a fost de 0,3 la sută (Grafic 8.4).

Cantitatea totală de monede retrase de către instituțiile de credit/Trezoreria statului de la banca centrală a fost în anul 2021 de 272,6 milioane bucăți, cu 7,7 la sută mai mică față de cea din 2020.

Grafic 8.5
Structura pe cupiuri a monedelor
plătite în anul 2021

Cantitățile de monede metalice retrase de la banca centrală au scăzut la cupiurile de 1 ban (-31,1 la sută), 5 bani (-14,0 la sută) și 50 bani (-5,6 la sută), în timp ce numărul monedelor de 10 bani a crescut cu 1,2 la sută. Moneda de 10 bani și-a păstrat statutul de cea mai utilizată monedă în plăți (cu o pondere de 49,6 la sută), fiind urmată de moneda de 5 de bani (cu o pondere de 21,6 la sută).

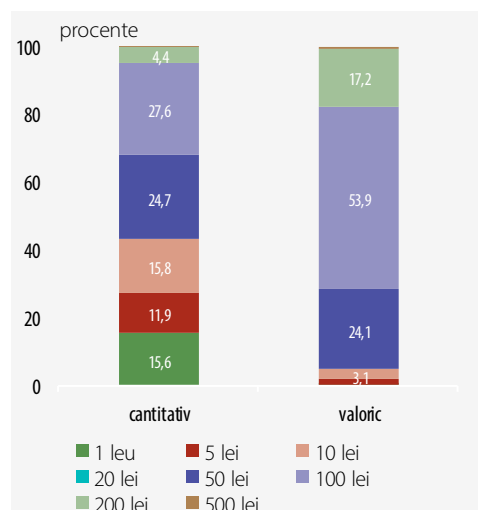
Din punct de vedere valoric, structura cupiurilor utilizate în plățile către instituțiile de credit/Trezoreria statului s-a modificat față de anul 2020, mai evident în cazul monedei de 10 bani, a cărei pondere s-a majorat cu 1,8 puncte procentuale (până la 31,4 la sută), și al monedei de 5 bani, a cărei pondere s-a diminuat cu 0,8 puncte procentuale (până la 6,8 la sută; Grafic 8.5).

Încasări

Valoarea totală a încasărilor de numerar din anul 2021 a fost de 10 349,0 milioane lei, cu 17,6 la sută mai mare față de cea din 2020. Prin intermediul depunerilor efectuate de către instituțiile de credit/Trezoreria statului s-au reîntors la banca centrală 202,1 milioane bancnote, cu 17,9 la sută mai puține decât în anul anterior. Numărul de

bancnote încasate a crescut față de 2020 pentru cupiurile de 100 lei (+32,9 la sută) și 200 lei (+83,7 la sută). În schimb, scăderi ale numărului de bancnote încasate față de anul anterior au fost înregistrate la cupiurile de 1 leu (-26,1 la sută), 5 lei (-47,6 la sută), 10 lei (-42,3 la sută), 50 lei (-10,2 la sută) și 500 lei (-24,0 la sută).

Având în vedere momentul lansării în circulație a noii bancnote de 20 lei, această valoare nominală nu s-a regăsit în depunerile efectuate de către instituțiile de credit/Trezoreria statului la banca centrală.

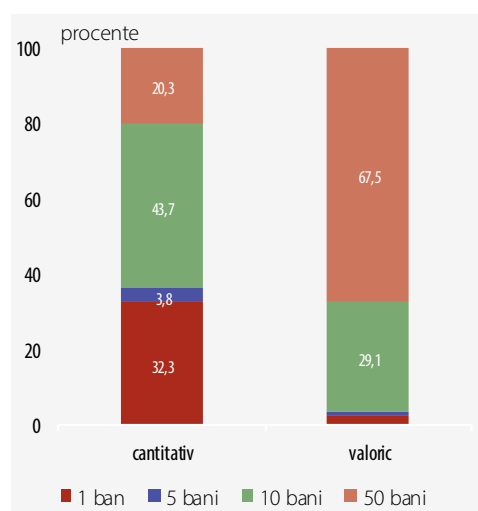

Grafic 8.6
Structura pe cupiuri a bancnotelor încasate în anul 2021

Cea mai ridicată pondere în numărul total de bancnote încasate de la instituțiile de credit/Trezoreria statului a deținut-o bancnota cu valoarea nominală de 100 lei (27,6 la sută), urmată de cupiura de 50 lei (24,7 la sută).

Din punct de vedere valoric, cupiura de 100 lei a deținut 53,9 la sută din totalul bancnotelor încasate, urmată de cupiura de 50 lei, cu o pondere de 24,1 la sută (Grafic 8.6).

Cantitatea de monedă metalică depusă la banca centrală în anul 2021 a fost de 2,8 milioane bucăți, cu 34,8 la sută mai mare față de 2020. Creșteri ale cantităților depuse s-au înregistrat în cazul cupiurilor de 1 ban (+259,0 la sută) și 10 bani (+67,5 la sută), iar scăderi ale cantităților depuse s-au consemnat în cazul cupiurilor de 5 bani (-22,1 la sută) și 50 bani (-40,9 la sută).

Grafic 8.7
Structura pe cupiuri a monedelor încasate în anul 2021

Ponderea cea mai importantă în numărul total de monede încasate s-a înregistrat la cupiura cu valoarea nominală de 10 bani (43,7 la sută), urmată de cea de 1 ban (32,3 la sută).

Valoarea monedelor depuse de către instituțiile de credit/Trezoreria statului la sucursalele regionale ale Băncii Naționale a României în anul 2021 a fost de 0,4 milioane lei, cu 25,2 la sută mai mică față de 2020, monedele de 10 bani și 50 bani deținând împreună o pondere de 96,6 la sută (Grafic 8.7).

3. Activitatea de procesare a numerarului și de retragere din circulație a numerarului necorespunzător

Pe parcursul anului 2021, în cadrul centrelor de procesare ale Băncii Naționale a României s-a procesat și verificat o cantitate totală de 304,2 milioane bancnote (cu 48,9 milioane bancnote mai mult față de anul 2020), dintre care 68,1 milioane bancnote au fost sortate ca improprii circulației monetare, înregistrându-se astfel un grad de uzură de circa 22 la sută, cu 3 puncte procentuale mai mic față de cel din anul 2020.

Toate cupiurile au consemnat modificări ale gradului de uzură, comparativ cu anul anterior, dar de amploare diferită: majorare cu 3 puncte procentuale la bancnota de 10 lei, cu 1 punct procentual la bancnota de 50 lei, cu 16 puncte procentuale la bancnota de 500 lei și diminuare cu 7 puncte procentuale la bancnota de 1 leu, cu 14 puncte procentuale la bancnota de 5 lei, cu 2 puncte procentuale la bancnota de 100 lei și cu 5 puncte procentuale la bancnota de 200 lei.

Totodată, în anul 2021 s-a procesat o cantitate de 4,6 milioane monede metalice (cu 0,1 milioane monede mai puțin față de anul 2020), dintre care 333,8 mii monede au fost sortate ca improprii circulației monetare.

4. Emisiunile numismatice

În anul 2021, Banca Națională a României a lansat 14 emisiuni numismatice monetare, concretizate în 18 monede, dintre care 4 din aur, 9 din argint, 2 din tombac cuprat și 3 din alamă și o replică după o medalie din aur. Tirajele maximale au fost diferențiate în funcție de metalul din care au fost confecționate, respectiv au fost emise 18 000 piese din aur, 28 500 de piese din argint, 10 000 de piese din tombac cuprat și 45 000 de piese din alamă.

Banca Națională a României a lansat în circuitul numismatic și o replică pe suport de polimer după prima bancnotă de 20 lei emisă de BNR în anul 1881. Tirajul pentru această emisiune a fost de 30 000 de bancnote.

În Tabelul 8.1 sunt prezentate date privind emisiunile numismatice realizate în anul 2021:

Denumirea emisiunii numismatice	Metalul și valoarea nominală a monedei
50 de ani de la înființarea Organizației Internaționale a Francofoniei	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei monedă din alamă, pentru colecționare, cu valoare nominală de 50 bani
100 de ani de la nașterea Mitropolitului Bartolomeu Anania	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
100 de ani de la încheierea unificării monetare	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
200 de ani de la Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu	monedă din aur cu valoare nominală de 500 lei monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei monedă din tombac cuprat cu valoare nominală de 1 leu monedă din alamă, pentru colecționare, cu valoare nominală de 50 bani
150 de ani de la nașterea lui Theodor Pallady	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Campionatul European de Fotbal 2020	monedă din alamă, pentru colecționare, cu valoare nominală de 50 bani
100 de ani de relații diplomatice între România și Japonia	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
200 de ani de la nașterea lui Ion C. Brătianu	monedă din aur cu valoare nominală de 500 lei
500 de ani de la Scrisoarea lui Neacșu din Câmpulung, cel mai vechi document păstrat scris în limba română	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
100 de ani de la înființarea Institutului „Cantacuzino”	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei monedă din tombac cuprat, cu valoare nominală de 1 leu
100 de ani de la nașterea Regelui Mihai I al României	monedă din aur cu valoare nominală de 500 lei
Replică proof după medalia jubiliară Ardealul Nostru	replică după o medalie din aur
100 de ani de la înființarea Operei Naționale din București	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
200 de ani de la nașterea lui Vasile Alecsandri	monedă din aur cu valoare nominală de 100 lei

Tabel 8.1
Emisiunile numismatice lansate în anul 2021

5. Falsurile depistate în cazul monedei naționale

În anul 2021, falsurile de bancnote românești expertizate la BNR au totalizat 2 871 bucăți, în scădere cu 27,48 la sută față de anul 2020. Distribuția pe luni a acestora este prezentată în Tabelul 8.2.

2021											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.
50	20	40	92	76	299	356	685	606	200	283	164

Tabel 8.2
Distribuția lunară a falsurilor

Pe cupiuri, situația se prezintă astfel:

Cupiura	Numărul de bancnote falsificate
1 leu	0
5 lei	0
10 lei	8
50 lei	23
100 lei	2 697
200 lei	143
500 lei	0

Tabel 8.3
Structura pe cupiuri a falsurilor

Din numărul total de bancnote false, 2 au fost capturate de poliție în cursul unor acțiuni specifice, înainte de a fi puse în circulație, iar 2 869 falsuri au fost depistate în circulație (cu 13 la sută mai puține față de anul 2020).

Bancnota cu cel mai mare număr de falsuri înregistrate a fost cea de 100 lei, cu 2 697 bucăți (din care o bucată capturată de poliție), urmată de bancnota de 200 lei, cu un număr de 143 falsuri și bancnota de 50 lei, cu un număr de 23 falsuri.

Numărul de falsuri la 1 milion de bancnote autentice în circulație a fost de 1,7 bucăți, față de 2,3 bucăți în anul 2020.

The background features a series of classical columns on the left side, receding into the distance. A decorative scrollwork element is positioned in the upper center. The entire scene is overlaid with a pattern of thin, wavy, golden lines that create a textured, shimmering effect.

Capitolul 9

Infrastructurile pieței financiare

Banca Națională a României are atribuția statutară de a promova buna funcționare a sistemelor de plăți, în scopul asigurării stabilității financiare și menținerii încrederii publicului în moneda națională. Principalul instrument prin care se realizează acest obiectiv, pe lângă funcția de reglementare, autorizare și monitorizare a sistemelor de plăți, constă în furnizarea de facilități pentru asigurarea unor sisteme de plăți și de decontare eficiente.

În acest scop, Banca Națională a României operează sistemul de plăți în lei cu decontare pe bază brută în timp real, denumit ReGIS, și sistemul de depozitare și decontare a instrumentelor financiare, denumit SaFIR, și administrează, în numele Eurosistemului, componenta națională a sistemului de plăți în euro cu decontare pe bază brută în timp real TARGET2, denumită TARGET2-România.

De asemenea, Banca Națională a României oferă la nivel național, în numele Eurosistemului, serviciul de decontare integrată a operațiunilor, naționale și transfrontaliere, cu instrumente financiare și a fondurilor aferente acestora, prin intermediul platformei TARGET2-Securities, precum și serviciul paneuropean de decontare a plăților instant în euro prin intermediul sistemului TARGET2, denumit *TARGET instant payment settlement* (TIPS).

1. Sistemul ReGIS

Aspecte generale

ReGIS este sistemul național cu decontare pe bază brută și în timp real¹ (RTGS – *Real Time Gross Settlement*) pentru plăți în lei pus la dispoziție de Banca Națională a României, prin care se procesează operațiunile de politică monetară ale băncii centrale, transferurile interbancare, plățile efectuate pe contul clienților (indiferent de valoare), precum și plățile aferente operațiunilor sistemelor cu decontare pe bază netă și ale altor infrastructuri ale pieței financiare, existente la nivel național.

În anul 2021 sistemul ReGIS a contribuit, în continuare, la buna funcționare a piețelor monetară și valutară, precum și la implementarea cu succes a politicii monetare a Băncii Naționale a României, având în vedere că operațiunile de politică monetară ale băncii centrale sunt procesate exclusiv prin acest sistem.

¹ Sistemul asigură procesarea în timp real, respectiv în mod continuu (instrucțiune cu instrucțiune), și decontarea în „banii băncii centrale”, respectiv prin conturi deschise la banca centrală, cu finalitate imediată.

Participarea la sistem

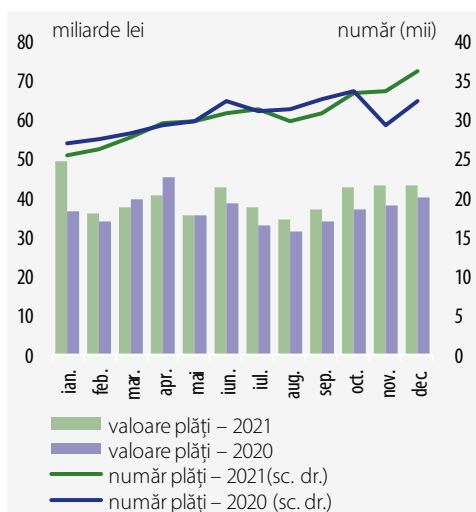
La sfârșitul anului 2021, în sistemul ReGIS erau înregistrați un număr de 41 de participanți (33 de instituții de credit, Banca Națională a României, Trezoreria Statului și 6 sisteme auxiliare – SENT, SENT-PI, SaFIR, RoClear, VISA Europe și MasterCard International).

Operațiunile sistemului ReGIS

Volumul și valoarea plăților decontate în ReGIS în anul 2021 au crescut comparativ cu anul precedent cu 1,31 la sută, respectiv cu 9,51 la sută, iar valoarea medie pe tranzacție s-a majorat cu aproximativ 8,1 la sută (Tabel 9.1).

Tabel 9.1
Traficul de plăți
în sistemul ReGIS

	Volum (nr. tranzacții; mii)		Valoare (mld. lei)		Valoare medie pe tranzacție (mil. lei)
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică	
2020	7 623	30,37	9 248	36,85	1,21
2021	7 723	30,40	10 128	39,87	1,31
Variație (%)	1,31	0,10	9,51	8,21	8,10

Grafic 9.1
Plățile de mare valoare sau urgente
în anul 2021 comparativ
cu anul 2020 (medii zilnice)

Volumul maxim al plăților decontate zilnic în sistemul ReGIS a fost atins în luna octombrie 2021, respectiv 51 430 tranzacții/zi, iar valoarea maximă a plăților decontate zilnic s-a înregistrat în luna ianuarie 2021, respectiv 74,9 miliarde lei/zi.

În ceea ce privește structura plăților efectuate prin sistemul ReGIS în anul 2021 (Tabel 9.2), aceasta reflectă faptul că plățile efectuate de participanți pe contul clienților (utilizând mesaje SWIFT de tip MT103) au fost preponderente (93,20 la sută din volumul plăților

decontate), însă valoarea totală a acestora a rămas relativ scăzută (doar 24,61 la sută din valoarea plăților decontate). În schimb, volumul plăților efectuate de participanți în nume și pe cont propriu (utilizând mesaje SWIFT de tip MT202) a fost relativ scăzut (6 la sută din volumul plăților decontate), dar aceste plăți au avut o valoare semnificativă (respectiv 53,70 la sută din valoarea plăților decontate în sistem).

Tabel 9.2
Structura plăților în sistemul
ReGIS în anul 2021

Plăți	procente		
	MT103	MT202	Transfer direct
Volum total	93,2	6,0	0,8
Valoare totală	24,6	53,7	21,7

De asemenea, un volum scăzut (respectiv 0,8 la sută din volumul plăților decontate în sistem) și o valoare relativ ridicată (21,69 la sută) au înregistrat operațiunile de plată care implică debitarea/creditarea directă a conturilor de decontare ale participanților la sistem (transfer direct).

Gradul de concentrare a pieței s-a menținut comparabil cu cel din anul precedent, atât din punct de vedere al volumului plăților decontate în sistemul ReGIS (primele 5 instituții de credit deținând 60,46 la sută din piață), cât și cel al valorii acestora (primele 5 instituții de credit deținând 67,01 la sută din piață).

În anul 2021, disponibilitatea medie a sistemului ReGIS, respectiv măsura în care participanții au putut utiliza sistemul fără incidente pe durata programului de funcționare, a fost de 100 la sută.

În cursul anului 2021 s-a constatat un management adecvat și eficient al lichidităților la nivelul participanților, valoarea lichidității furnizate de Banca Națională a României pe parcursul zilei (*repo intraday*) reprezentând 2,60 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor decontate în sistem.

2. Sistemul SaFIR

Aspecte generale

Sistemul de depozitare și decontare a instrumentelor financiare SaFIR este operat de Banca Națională a României în temeiul art. 23 alin. (1) și art. 29 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, precum și al convențiilor încheiate cu Ministerul Finanțelor, banca centrală acționând în calitate de depozitar central de instrumente financiare pentru titlurile de stat emise pe piața interbancară, certificatele de depozit emise de Banca Națională a României și alte instrumente financiare cu venit fix stabilite de conducerea băncii centrale.

Prin intermediul sistemului SaFIR, Banca Națională a României furnizează participanților servicii din următoarele categorii menționate în Secțiunea A din Anexa la Regulamentul (UE) nr. 909/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind îmbunătățirea decontării titlurilor de valoare în Uniunea Europeană și privind depozitarii centrali de titluri de valoare și de modificare a Directivelor 98/26/CE și 2014/65/UE și a Regulamentului (UE) nr. 236/2012:

a) servicii de bază:

- serviciul notarial (înregistrarea inițială a instrumentelor financiare într-un sistem de înscriere în cont);
- serviciul de administrare centralizată (deschiderea și administrarea conturilor de evidență a instrumentelor financiare);

- serviciul de decontare a instrumentelor financiare;
- b) servicii auxiliare:
- legate de serviciul de decontare:
 - serviciul de gestionare a contractelor de garanție;
 - serviciul de gestionare a operațiunilor reversibile;
- legate de serviciul notarial și de administrare centralizată:
 - servicii de informare;
 - procesarea evenimentelor de plată;
 - procesarea operațiunilor de executare silită prin poprire.

Sistemul SaFIR este o infrastructură de importanță majoră pentru piața financiară națională, datorită interacțiunilor pe care acesta le are cu toate celelalte sisteme de plăți și de decontare, precum și rolului crucial pe care îl are în realizarea operațiunilor de politică monetară ale băncii centrale și a celor aferente facilităților de creditare acordate de banca centrală în scopul fluidizării decontării în sistemul ReGIS.

Participarea la sistem

La sfârșitul anului 2021, în sistemul SaFIR erau înregistrați 34 de participanți, din care 29 de instituții de credit, Banca Națională a României, Ministerul Finanțelor și 3 sisteme de depozitare și decontare a instrumentelor financiare, operate de Depozitarul Central S.A., Clearstream Banking S.A. și Euroclear Bank SA/NV.

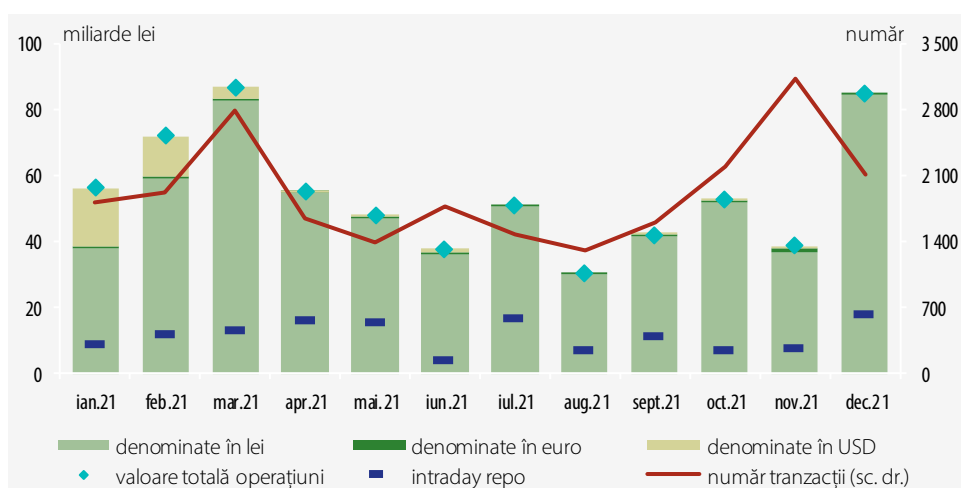
Valoarea nominală a emisiunilor de titluri de stat depozitate în sistemul SaFIR

La sfârșitul anului 2021, valoarea nominală totală în circulație a emisiunilor de titluri de stat denumite în lei a fost de 228,92 miliarde lei, în creștere cu 8,48 la sută față de finele anului 2020, în timp ce valoarea nominală totală a emisiunilor de titluri de stat denumite în euro a fost de 4,9 miliarde euro, în scădere cu 8,58 la sută față de sfârșitul anului precedent.

Operațiuni decontate în SaFIR

Sistemul SaFIR procesează operațiuni derulate de participanți în relația cu emitentul (decontarea rezultatelor pieței primare, plăți de dobândă și/sau cupon, răscumpărări parțiale/opționale/totale) și operațiuni derulate de participanți pe piața secundară (tranzacții de vânzare/cumpărare, contracte de garanție financiară, operațiuni *repo*, transferuri de portofoliu).

Grafic 9.2
Volumul și valoarea operațiunilor cu titluri de stat decontate în sistemul SaFIR în anul 2021, valoarea operațiunilor *intraday repo*

În Graficul 9.2 sunt ilustrate volumul și valoarea tranzacțiilor de vânzare/cumpărare, în care sunt incluse și operațiunile reversibile, iar în Tabelul 9.3 situația comparativă a acestora în anul 2021 față de 2020.

Tabel 9.3
Operațiuni cu titluri de stat decontate în sistemul SaFIR

	Volum (nr. tranzacții)		Valoare tranzacții (mil. euro)	
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică
2021	23 034	91	138	0,5
2020	29 702	118	265	1,0

În cursul anului 2021, s-a menținut o frecvență crescută a utilizării operațiunilor reversibile de către participanți, în vederea asigurării resurselor zilnice de lichiditate necesare. Banca Națională a României a menținut un management adecvat și eficient al lichidității la nivelul participanților, asigurând permanent lichiditatea necesară acestora pentru decontarea plăților și operațiunilor cu instrumente financiare prin intermediul operațiunilor *repo intraday*. În anul 2021 valoarea totală a lichidității furnizate de Banca Națională a României pe parcursul zilei (*repo intraday*) a reprezentat 19,61 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor decontate în sistem. În funcție de nevoile individuale zilnice ale participanților pentru asigurarea fluxurilor de lichiditate și de nivelul deficitului de lichiditate din sistemul bancar, valoarea și volumul operațiunilor *repo intraday* au fluctuat, cele mai ridicate niveluri înregistrându-se în lunile martie și decembrie 2021.

3. Sistemul TARGET2-România

Aspecte generale

Sistemul TARGET2 este sistemul cu decontare pe bază brută și în timp real pentru plăți în euro pus la dispoziție de Eurosistem, prin care se procesează operațiunile de politică monetară ale Eurosistemului, transferurile interbancare, plățile pe contul clienților, precum și plățile aferente operațiunilor sistemelor cu decontare pe bază netă și ale altor infrastructuri ale pieței financiare.

Participarea la sistem a băncilor centrale din afara zonei euro (bănci centrale conectate) se realizează pe bază voluntară, prin semnarea unor acorduri specifice cu băncile centrale din Eurosistem. Similar altor bănci centrale precum Banca Națională a Bulgariei, Banca Națională a Danemarcei, Banca Națională a Poloniei și Banca Națională a Croației, Banca Națională a României are statut de bancă centrală conectată la sistemul TARGET2, operând componenta națională denumită TARGET2-România din anul 2011.

Decontarea prin sistemul TARGET2 reprezintă o componentă a serviciilor TARGET, alături de serviciile T2S (decontarea operațiunilor cu instrumente financiare prin intermediul platformei TARGET2-Securities²) și TIPS³ (decontarea plăților instant). Serviciile TARGET sunt dezvoltate și furnizate de către Eurosistem, cu scopul de a permite libera circulație a fondurilor, a instrumentelor financiare și a colateralului în Europa.

Având în vedere faptul că BNR operează componenta națională TARGET2-România, în mod similar celorlalte bănci centrale participante/conectate la sistemul TARGET2, Banca Națională a României deschide și gestionează conturi de decontare în euro pe platforma TARGET2, precum și conturi de fonduri dedicate (*Dedicated Cash Accounts-DCA*) în euro, respectiv:

- conturi de fonduri dedicate T2S (T2S DCA) pe platforma TARGET2-Securities pentru instituțiile de credit din România care doresc să fie bănci decontatoare pentru depozitarii centrali conectați la această platformă;
- conturi de fonduri dedicate TIPS (TIPS DCA) pentru instituțiile din România care doresc să fie participanți la acest serviciu.

Participarea la sistemul TARGET2-România

Participarea la sistemul TARGET2-România este guvernată de regulile de sistem stabilite prin Ordinul Băncii Naționale a României nr. 4/2015 privind funcționarea sistemului TARGET2-România, cu modificările și completările ulterioare.

La sfârșitul anului 2021, sistemul TARGET2-România avea înregistrați ca participanți 19 titulari de conturi în modulul de plăți (respectiv 18 instituții de credit și Banca Națională a României), 8 titulari de conturi de fonduri dedicate T2S (T2S DCA) pentru TARGET2-Securities (respectiv 6 instituții de credit, Banca Națională a României și Depozitarul Central S.A.) și două sisteme auxiliare: sistemul SENT, administrat de TRANSFOND S.A., și sistemul SaFIR, administrat de BNR.

² TARGET2-Securities este platforma europeană de decontare a operațiunilor naționale și transfrontaliere cu instrumente financiare, operată de Eurosistem.

³ TIPS reprezintă serviciul paneuropean de decontare a plăților instant în euro prin intermediul sistemului TARGET2, care permite prestatorilor de servicii de plată să ofere clienților, persoane fizice și juridice, posibilitatea de a transfera fonduri în euro în timp real oricând, timp de 365 de zile pe an, 7 zile pe săptămână și 24 de ore pe zi.

Operațiunile TARGET2-România

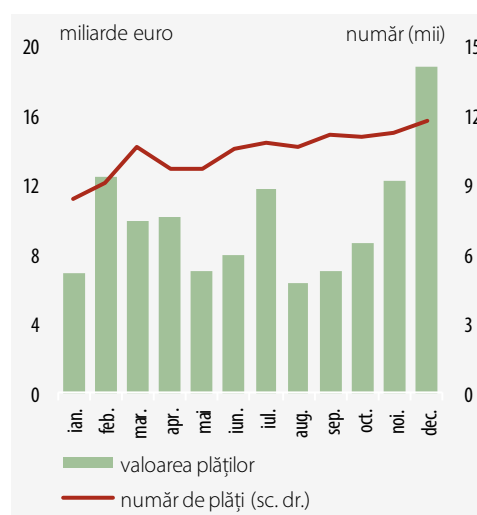
Volumul plăților decontate în TARGET2-România a crescut în anul 2021 față de 2020 cu 13,6 la sută, în timp ce valoarea plăților decontate în sistemul TARGET2-România a scăzut în anul 2021 față de anul precedent cu 15,8 la sută (Tabel 9.4).

Tabel 9.4
Traficul de plăți în sistemul TARGET2-România

	Volum (nr. tranzacții)		Valoare tranzacții (mil. euro)	
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică
2020	109 878	428	141 740	552
2021	124 790	484	119 311	462
Variație (%)	13,6	13,1	-15,8	-16,2

În ceea ce privește evoluția lunară a volumului plăților decontate în anul 2021, acesta a înregistrat fluctuații, media lunară fiind de 10 399 plăți. Maximul volumului plăților din anul 2021 s-a înregistrat în luna decembrie, când au fost decontate 11 784 de plăți, iar minimum în luna ianuarie, 8 394 de plăți (Grafic 9.3).

Grafic 9.3
Plățile în sistemul TARGET2-România în anul 2021

Totodată, valoarea lunară a oscilat pe parcursul anului 2021, înregistrând în luna august cea mai mică valoare a plăților decontate din întregul interval (6 384,37 milioane euro), iar în luna decembrie cea mai mare valoare (18 843,38 milioane euro) (Grafic 9.3).

Analiza structurii pe categorii a plăților decontate prin sistemul TARGET2-România în anul 2021 reflectă preponderența plăților transfrontaliere față de cele naționale, respectiv 76,81 la sută din volumul total al plăților procesate prin componenta

TARGET2-România și 80,43 la sută din valoare. Acest comportament este normal însă, având în vedere că prin acest sistem se procesează doar plăți denominate în euro, majoritatea plăților naționale fiind denominate în lei. Cele mai multe tranzacții prin sistemul TARGET2-România au fost efectuate în relația cu Germania, Italia, Franța și Țările de Jos (Tabel 9.5).

Tabel 9.5
Distribuția geografică a plăților/încasărilor aferente sistemului TARGET2-România în anul 2021

Plăți inițiate		Plăți primite	
Volum	Valoare	Volum	Valoare
Germania	Germania	Germania	Germania
Țările de Jos	Austria	Italia	Austria
Franța	Italia	Franța	Italia
Italia	Franța	Belgia	Franța
Austria	Belgia	Țările de Jos	Belgia

Pe parcursul anului 2021 s-a constatat un management adecvat și eficient al lichidității la nivelul participanților, neînregistrându-se blocaje în sistem din cauza lipsei de fonduri în conturile de decontare ale participanților.

Proiectul de consolidare TARGET2 – TARGET2-Securities (T2-T2S)

În anul 2017, Eurosistemul a lansat proiectul de consolidare TARGET2 – TARGET2-Securities (T2-T2S), cu scopul de a migra serviciile oferite în prezent pe platformele TARGET2, TARGET2-Securities și TIPS pe o platformă unică și îmbunătățită, care să răspundă tuturor cerințelor și recomandărilor recente aplicabile infrastructurilor pieței financiare, să ofere posibilitatea optimizării lichidității utilizate de serviciile TARGET și să asigure reziliența cibernetică pentru toate aceste servicii, termenul de finalizare a proiectului fiind luna noiembrie 2022.

Acesta impactează toți participanții sistemului TARGET2 și, implicit, participanții componente naționale TARGET2-România. La nivel național, proiectul Eurosistemului este gestionat de Banca Națională a României, care monitorizează și raportează Băncii Centrale Europene stadiul de realizare a etapelor de proiect de către participanții din România. În paralel, Banca Națională a României desfășoară un proces de adaptare a propriei infrastructuri interne, pentru a se putea conecta la noua infrastructură a Eurosistemului.

În anul 2021 au fost derulate cu succes activitățile aferente pregătirii participanților din comunitatea bancară din România pentru demararea activităților de testare împreună cu utilizatorii serviciilor TARGET, fiind create premisele pentru migrarea cu succes a acestora către noile servicii TARGET.

4. Monitorizarea infrastructurilor pieței financiare și a plăților

Autorizarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare

Banca Națională a României își exercită atribuțiile legale privind reglementarea, autorizarea, supravegherea și monitorizarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare din România, precum și ale administratorilor acestora, în vederea promovării funcționării sigure și eficiente, precum și a evitării manifestării riscului sistemic.

În anul 2021, au fost aduse modificări și completări ale regulilor de funcționare a sistemelor ReGIS și SaFIR, administrate și operate de BNR, în vederea corelării acestora cu dispozițiile actualizate ale Regulamentului BNR nr. 9/2020 privind administrarea riscului de decontare și facilitățile de creditare acordate de Banca Națională a României în scopul fluidizării decontării în sistemul ReGIS. De asemenea, au mai fost operate și alte modificări, dintre care: (i) eliminarea posibilității de mandatare a unei terțe părți pentru a desfășura în numele și pe contul BNR a oricărui activități/sarcini operaționale, având în vedere finalizarea cu succes a Programului de internalizare a

sistemelor ReGIS și SaFIR (PIRS), (ii) includerea unor prevederi referitoare la măsurile aplicabile în cazul redresării sau rezoluției participanților la cele două sisteme (ReGIS și SaFIR) aflați într-o dificultate majoră, (iii) completarea unei prevederi din Regulile de sistem ale ReGIS prin care să precizeze în clar obligația participanților de a verifica soldurile conturilor de decontare la sfârșitul zilei de operare, completare solicitată în urma evaluării sistemului ReGIS în baza standardului PFMI, precum și (iv) efectuarea unor modificări de formă pentru o mai bună înțelegere și claritate a proceselor specifice operării sistemelor ReGIS și SaFIR.

BNR, în calitate de autoritate de autorizare, a avizat în anul 2021 versiunile 23 și 24 ale Regulilor de sistem ale SENT, care vizează reduceri de comisioane aplicabile participanților la sistemul de plăți SENT instant. Astfel, în prima etapă a fost redus comisionul de procesare a unei instrucțiuni de tip transfer-credit instant, de la 0,9 lei/tranzacție la 0,51 lei/tranzacție, astfel încât acesta să fie la nivelul comisionului practicat pentru procesarea unei instrucțiuni de tip transfer-credit în lei sau în euro decontate prin sistemul SENT. În a doua parte a anului, pentru a stimula utilizarea sistemului de plăți de tip instant operatorul a supus avizării o nouă reducere a comisionului de procesare a instrucțiunilor de plată de tip instant, în monedă națională, de la 0,51 lei/tranzacție la 0,45 lei/tranzacție, suportat exclusiv de participantul plătitor.

BNR a avizat, în calitate de autoritate relevantă pentru autorizare și supraveghere, și o serie de modificări ale regulilor de sistem ale Depozitarului Central S.A., administratorul sistemului RoClear. Aceste modificări au vizat: (i) armonizarea prevederilor Codului cu definițiile prevăzute în Regulamentul (UE) nr. 909/2014, (ii) verificarea încadrării în limitele de decontare pentru un agent-custode la momentul realizării operațiunii de punere în corespondență și compararea instrucțiunii de alocare cu instrucțiunea contrapărții (operațiune de *matching*), în scopul unei administrări mai eficiente a expunerilor agenților-custode din punctul de vedere al potențialelor riscuri pe care le pot induce în sistemul Depozitarului Central S.A., (iii) completarea situațiilor în care un ordin de transfer poate fi anulat de către Depozitarul Central S.A., respectiv ca urmare a deschiderii procedurii de insolvență a unui participant în situația în care ordinele de transfer au intrat în sistemul Depozitarului Central S.A. după deschiderea procedurii de insolvență, procesul de *matching* a fost realizat înainte ca Depozitarul să afle de deschiderea procedurii de insolvență, iar ordinele de transfer au data preconizată a decontării ulterioară zilei deschiderii procedurii de insolvență, (iv) excluderea din procedura de verificare a încadrării în limitele de decontare a tranzacțiilor încheiate între două conturi ale aceluiași participant sau în cadrul aceluiași cont global, având în vedere că limita de decontare este o măsură de protecție a celorlalți participanți față de neîndeplinirea de către un participant a obligațiilor sale de decontare, (v) completări cu privire la condițiile pentru evidențierea instrumentelor financiare pentru care Depozitarul Central S.A. este depozitar investitor, (vi) introducerea unor prevederi referitoare la reglementarea unor servicii digitale pe care Depozitarul Central S.A. intenționează să le dezvolte, și (vii) actualizarea metodologiei de calcul a volatilității maxime a prețului instrumentelor financiare decontate prin sistemul Depozitarului Central S.A., în vederea alinierii acesteia la modificările aduse regulilor locului de tranzacționare, în ceea ce privește variațiile maxime de preț admise pe categorii de

instrumente financiare într-o ședință de tranzacționare, reguli administrate de Bursa de Valori București (BVB).

Toate aceste modificări, implementate de către Depozitarul Central S.A., oferă o mai bună certitudine juridică participanților la sistemul RoClear și au fost operate în vederea alinierii la reglementările incidente activității Depozitarului Central S.A., precum și în scopul adaptării regulilor de sistem la cerințele pieței, cu respectarea legislației aplicabile.

Măsurile adoptate de banca centrală în scopul limitării riscurilor asociate funcționării sistemelor de plăți și sistemelor de decontare, precum și al creșterii eficienței acestora

Pe parcursul anului 2021, sistemele de plăți și de decontare au continuat să funcționeze în condiții de normalitate și siguranță. Incidentele operaționale înregistrate au fost minore.

Conform atribuțiilor statutare, BNR a monitorizat continuu funcționarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare. Această activitate, specifică băncilor centrale, urmărește atingerea unor obiective precum: menținerea stabilității financiare, asigurarea unui canal adecvat de transmisie a politicii monetare, asigurarea eficienței și eficacității sistemelor, respectarea de către operatorii de sisteme a cadrului legal, precum și menținerea încrederii publicului în sistemele de plăți, în instrumentele de plată și în moneda națională.

În perioada crizei sanitare, BNR a depus toate eforturile astfel încât funcționarea infrastructurilor pieței financiare care operează pe teritoriul României să nu fie afectată de pandemie și nici de noile măsuri de protecție sanitară referitoare la limitarea circulației persoanelor și la asigurarea condițiilor sigure de lucru, atât pentru personalul responsabil de operare, cât și pentru utilizatorii participanților. Modalitățile de acces la distanță pentru utilizatorii participanților, cu asigurarea măsurilor necesare pentru păstrarea siguranței cibernetice, au fost utilizate în cazuri punctuale la nivelul participanților, fără a genera riscuri suplimentare la nivelul infrastructurilor pieței financiare. Personalul de operare al administratorilor a continuat să lucreze în ture pentru a asigura buna funcționare a infrastructurilor pieței financiare din România.

În anul 2021, a fost demarat procesul de evaluare completă a sistemelor de plăți ReGIS și SENT din perspectiva conformării acestora cu cerințele prevăzute în Regulamentul BNR nr. 3/2018 privind monitorizarea infrastructurilor pieței financiare și a instrumentelor de plată și a celor mai bune practici recunoscute la nivel internațional în domeniul monitorizării infrastructurilor pieței financiare și asigurării rezilienței cibernetice a acestora.

În anul 2021, au avut loc examinarea și evaluarea anuală a Depozitarului Central S.A., cu privire la conformitatea activității acestuia cu cerințele Regulamentului (UE) nr. 909/2014 privind îmbunătățirea decontării titlurilor de valoare în Uniunea Europeană și privind depozitarii centrali de titluri de valoare (CSDR). Evaluarea a fost realizată de către autoritățile implicate în autorizare, conform cerințelor CSDR,

respectiv ASF, în calitate de autoritate competentă, și BNR și BCE, în calitate de autorități relevante. Concluziile rezultate în urma evaluării au indicat că nu există riscuri majore care să afecteze buna funcționare a sistemului de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare – RoClear și participanții la sistem.

În anul 2021, BNR a participat și coordonat, pentru IPF (Infrastructurile Pieței Financiare) din România, exercițiul realizat de BCE privind evaluarea rezilienței cibernetice a IPF din Europa – *Eurosystem Cyber Resilience Survey 2021*, prin care a fost evaluată conformarea acestora la cerințele din CROE (*Cyber Resilience Oversight Expectations for Financial Market Infrastructures*). Rezultatele acestui exercițiu au evidențiat o îmbunătățire a rezilienței cibernetice la nivelul infrastructurilor pieței financiare din România, dar au subliniat și unele aspecte care necesită o atenție sporită având în vedere contextul geopolitic actual. Concluziile acestui exercițiu au fost avute în vedere și în cadrul misiunilor de evaluare completă a sistemelor ReGIS și SENT.

În cursul anului 2021, BNR a participat la modificarea și completarea Legii nr. 126/2018 privind piețele de instrumente financiare. Modificările au vizat atât clarificări de formă și aspecte de tehnică legislativă, cât și transpunerea în legislația națională a unor directive (Directiva (UE) 2020/1504 a Parlamentului European și a Consiliului din 7 octombrie 2020 de modificare a Directivei 2014/65/UE privind piețele instrumentelor financiare, Directiva (UE) 2019/2177 a Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2019 de modificare a Directivei 2009/138/CE privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II), a Directivei 2014/65/UE privind piețele instrumentelor financiare și a Directivei (UE) 2015/849 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului), precum și stabilirea regimului sancționatoriu național în aplicarea Regulamentului (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iunie 2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Activitatea structurii responsabile de monitorizare a infrastructurilor pieței financiare și a plăților s-a desfășurat fără incidente, în regim hibrid, în care a fost combinată munca la distanță cu asigurarea unei prezențe a personalului la birou și cu respectarea tuturor măsurilor de protecție sanitară. Comunicarea cu administratorii de sistem s-a realizat prin mijloace electronice, cu excepția participării *on-site* la întâlniri de lucru aferente activității de evaluare a IPF.

Participarea la procesul de reglementare la nivel european

BNR a fost implicată în anul 2021 în procesul de negociere a dosarelor legislative la nivel european pe teme care vizează criptoactivele și reziliența operațională a entităților financiare.

Astfel, reprezentanții BNR au participat activ la negocierile tehnice privind următoarele propuneri de Regulamente (UE):

- proiectul de Regulament privind piețele de criptoactive (*Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Markets in Crypto-assets, and Amending Directive (EU) 2019/1937*), și

- proiectul de Regulament privind reziliența operațională a sectorului financiar (*Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Digital Operational Resilience for the Financial Sector and Amending Regulations (EC) No 1060/2009, (EU) No 648/2012, (EU) No 600/2014 and (EU) No 909/2014*).

Securitate, monitorizare și inovație în domeniul plăților

BNR a continuat procesul de reglementare în domeniul plăților în vederea menținerii siguranței și eficienței acestora. Astfel, BNR a emis: (1) Regulamentul nr. 2/2021 pentru modificarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 2/2020 privind măsurile de securitate referitoare la riscurile operaționale și de securitate și cerințele de raportare aferente serviciilor de plată, (2) Regulamentul nr. 4/2021 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României și (3) Regulamentul nr. 6/2021 privind condițiile necesare pentru a beneficia de exceptarea de la instituirea mecanismului de urgență potrivit art. 33 alin. (6) din Regulamentul delegat (UE) 2018/389 al Comisiei de completare a Directivei (UE) 2015/2366 a Parlamentului European și a Consiliului cu privire la standardele tehnice de reglementare pentru autentificarea strictă a clienților și standardele deschise, comune și sigure de comunicare.

În cursul anului 2021, BNR a continuat și a adâncit procesul de analiză a problematicii legate de implementarea conceptului de „*open banking*”, în special din perspectiva identificării și înlăturării obstacolelor în calea accesului prestatorilor de servicii de plată la conturile de plăți ale utilizatorilor de servicii de plată, prin intermediul interfețelor specifice dezvoltate de prestatorii de servicii de plată care oferă servicii de administrare cont de plăți accesibil *online* (ASPSP). Unele aspecte constatate au fost analizate împreună cu reprezentanții Autorității Bancare Europene și ulterior în cadrul unor discuții bilaterale cu reprezentanții ai ASPSP au fost stabilite măsuri concrete pentru eliminarea obstacolelor identificate și termene de implementare. În același timp, BNR s-a implicat în soluționarea unor aspecte punctuale privind răspunsurile furnizate de ASPSP și cererile de sprijin tehnico-operațional, ca urmare a sesizărilor primite din partea unor prestatori de servicii de plată (care oferă servicii de informare cu privire la conturi de plăți și de inițiere a plății) din țară și din străinătate.

Din perspectiva prevederilor art. 32 alin. (2) din Regulamentul delegat (UE) 2018/389 al Comisiei de completare a Directivei (UE) 2015/2366 a Parlamentului European și a Consiliului cu privire la standardele tehnice de reglementare pentru autentificarea strictă a clienților și standardele deschise, comune și sigure de comunicare, Banca Națională a României a monitorizat funcționarea interfețelor specifice furnizate (API) în vederea asigurării atât a unor valori ridicate ale indicatorilor de disponibilitate și performanță ai acestora, cât și a respectării prevederilor art. 32 alin. (1) și (2) și art. 33 alin. (3) din acest Regulament. BNR a identificat unele deficiențe privind funcționarea interfețelor specifice care au fost analizate în comun cu prestatorii de plată relevanți în vederea remedierii rapide a acestora.

În vederea monitorizării disponibilității și a performanței funcționării interfețelor specifice, BNR a achiziționat o soluție automatizată de monitorizare în timp real a acestor interfețe furnizate de ASPSP, a căror cotă cumulată de piață depășește 90 la sută.

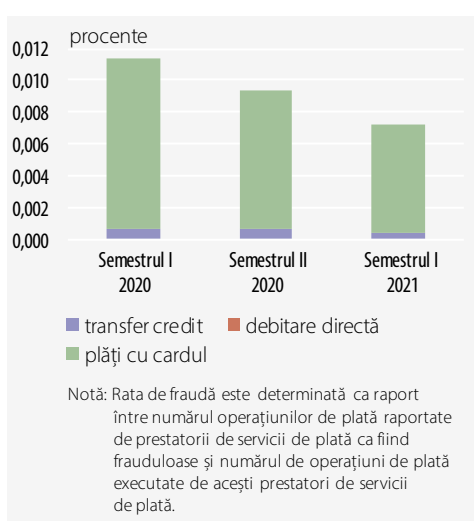
În anul 2021, Banca Națională a României a continuat să primească sesizări transmise de către utilizatorii de servicii de plată sau alte părți interesate cu privire la posibile nerespectări de către prestatorii de servicii de plată a unor prevederi ale Legii nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative. O parte semnificativă a acestor sesizări a vizat operațiuni de plată inițiate prin obținerea frauduloasă de la plătitor a elementelor de securitate personalizate, ceea ce a permis efectuarea de operațiuni frauduloase pe conturile de plăți ale acestora. În cazul acestor fraude, nu au fost identificate deficiențe de securitate la nivelul prestatorilor de servicii de plată, vulnerabilitățile exploatare de atacatori fiind în primul rând la nivelul utilizatorilor, care sunt manipulați prin diverse forme de inginerie socială să furnizeze elementele de securitate personalizate ale utilizatorilor, stabilite în vederea utilizării în siguranță a serviciilor de plată puse la dispoziție de prestatorii de servicii de plată. În acest context, având în vedere multitudinea cazurilor de practici frauduloase de acest tip identificate la nivelul pieței, BNR a publicat în data de 22 decembrie 2021, pe pagina sa de internet, un comunicat prin care a atenționat utilizatorii de servicii de plată cu privire la necesitatea de a păstra în siguranță elementele de securitate personalizate ale instrumentelor de plată (mai multe informații se regăsesc accesând *link-ul* <https://www.bnr.ro/page.aspx?prid=20356>). De asemenea, au fost inițiate o serie de discuții cu prestatorii de servicii de plată pentru a implementa mecanisme de securitate care să diminueze expunerea utilizatorilor de servicii de plată la aceste riscuri.

În conformitate cu prevederile art. 219 din Legea nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative, prestatorii de servicii de plată au obligația de a raporta Băncii Naționale a României apariția oricăror incidente operaționale și de securitate, clasificate de aceștia ca fiind majore, care afectează serviciile de plată pe care le prestează clienților. Prin urmare, în anul 2021 au fost notificate băncii centrale circa 30 de incidente majore operaționale și de securitate, care au afectat serviciile de plată prestate de instituții financiare autorizate de BNR. Din evaluarea incidentelor majore a rezultat că acestea au afectat în principal funcționarea adecvată a: (1) serviciilor care permit depunerea/retragerea de numerar într-un/dintr-un cont de plăți, precum și toate operațiunile necesare pentru funcționarea unui cont de plăți, (2) serviciilor specifice operațiunilor de plată de tip debitare directă, operațiunilor de plată printr-un card de plată sau un dispozitiv similar, operațiunilor de transfer-credit, (3) serviciilor care permit emiterea de instrumente de plată și/sau acceptarea de operațiuni de plată (de ex.: imposibilitatea utilizării cardurilor la terminale) și (4) serviciilor de inițiere a plății. Întreruperile în prestarea serviciilor de plată au variat din punct de vedere al severității impactului. Astfel, incidentul cel mai grav a afectat aproximativ 164 000 de utilizatori ai serviciilor de plată și, respectiv, 306 000 de operațiuni de plată, pe când la polul opus s-a situat un incident care a afectat 36 de utilizatori și, respectiv, 46 de operațiuni de plată.

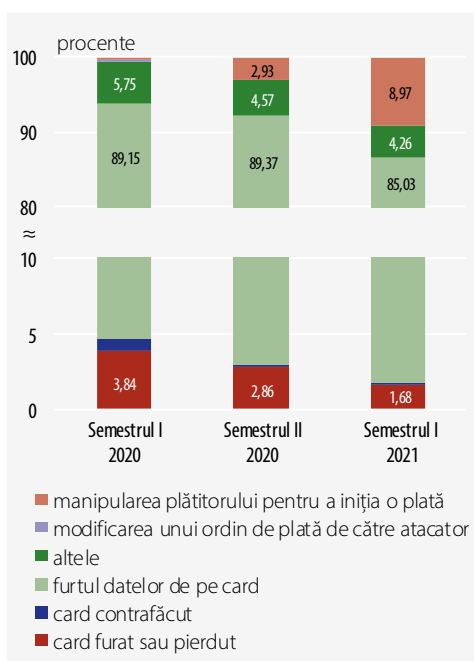
Cauzele care au determinat manifestarea incidentelor majore au fost diverse, printre acestea regăsindu-se: defecțiuni ale unor echipamente specifice tehnologiei informației, supraîncărcări ale sistemelor informatice, eșecuri ale proceselor, erori de *software*, erori umane, inclusiv prin nerespectarea procedurilor interne, modificări și

configurări neadecvate, fraudă internă, atacuri cibernetice. Din totalul incidentelor majore raportate, 15 au fost cauzate de evenimente manifestate la nivelul furnizorilor de servicii terți implicați în prestarea serviciilor de plată pe teritoriul României.

Menținerea la un nivel redus a numărului de incidente majore manifestate la nivelul anului 2021, în scădere față de anul 2020, și impactul foarte redus al acestora confirmă faptul că măsurile de securitate aplicate de către prestatorii de servicii de plată autorizați în România au fost eficiente și au ținut sub control în mod adecvat riscurile asociate activității de prestare de servicii de plată, având în vedere evoluțiile amenințărilor, vulnerabilităților și riscurilor aferente tuturor categoriilor de resurse implicate în prestarea acestor servicii.

Grafic 9.4
Rata de fraudă pe instrument de plată

Grafic 9.5
Ponderea tranzacțiilor frauduloase cu cardul inițiate la distanță

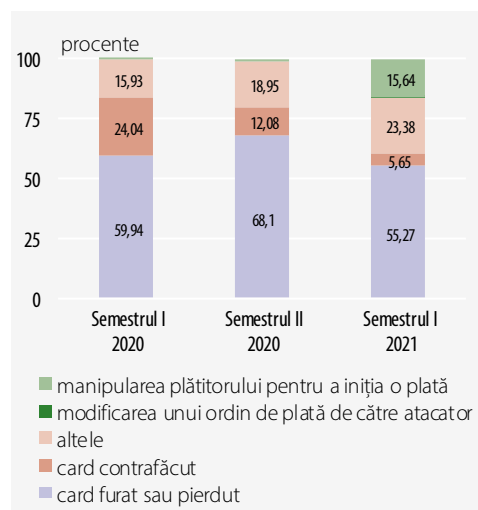
Banca Națională a României a monitorizat fraudele înregistrate la nivelul prestatorilor de servicii de plată pe baza datelor raportate semestrial de către aceștia. Fraudele raportate vizează operațiuni de plată de tip transfer-credit, debitare directă, operațiuni de plată inițiate prin card de plată, retrageri de numerar, remitere de bani, operațiuni de plată cu monedă electronică și operațiuni de plată inițiate prin servicii de inițiere a plății. Pentru o analiză adecvată a dimensiunii operațiunilor de plată frauduloase sunt utilizați peste 1 200 de indicatori, dezvoltați pe baza unei metodologii unitare la nivelul tuturor statelor membre ale Spațiului Economic European.

Din analiza datelor statistice privind fraudele, aferente S1 2021, nu a rezultat existența unor aspecte semnificative sau de masă, ceea ce reflectă o bună gestionare de către prestatorii de servicii de plată a riscurilor operaționale și de securitate.

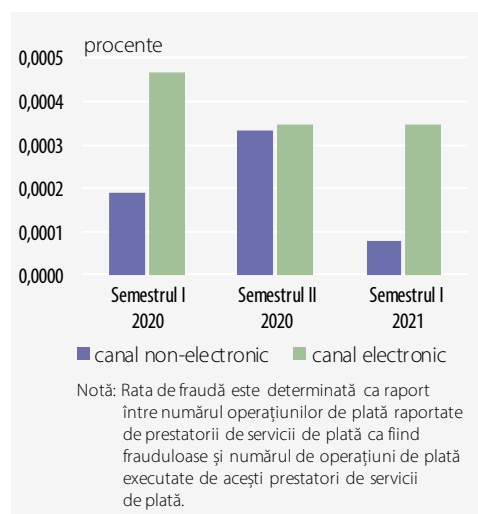
Cea mai mare rată de fraudă în funcție de instrumentul de plată utilizat o prezintă operațiunile de plată inițiate prin intermediul unui card, însă această valoare înregistrează o scădere în fiecare semestru raportat, atingând un

nivel de 0,007 la sută în semestrul I al anului 2021. Rata de fraudă aferentă operațiunilor de plată de tipul transferurilor de credit în semestrul I al anului 2021 a fost de 0,00042 la sută (Grafic 9.4).

Din totalul operațiunilor de plată frauduloase inițiate cu cardul la distanță în semestrul I al anului 2021, 85,03 la sută din numărul acestora au fost efectuate prin furtul datelor de pe card de către atacator (Grafic 9.5).

Grafic 9.6
Ponderea tranzacțiilor frauduloase cu cardul care nu sunt inițiate de la distanță

Grafic 9.7
Rata de fraudă a operațiunilor de plată de tipul transferului de credit, în funcție de canalul prin care s-a inițiat operațiunea

În ceea ce privește operațiunile cu card inițiate la terminale fizice de tip ATM și POS, 55,27 la sută s-au realizat ca urmare a furtului/pierderii cardului (Grafic 9.6).

De asemenea, la nivelul operațiunilor de plată de tipul transferului de credit, cele inițiate prin canale electronice prezintă o rată de fraudă mai mare față de cele inițiate prin canale de plată non-electronice. În semestrul I al anului 2021, rata fraudelor asociate operațiunilor de plată de tipul transferului de credit inițiate prin canale de plată non-electronice a scăzut semnificativ față de valoarea aferentă perioadei anterioare, atingând un prag minim de 0,00008 la sută din totalul operațiunilor de plată de tipul transferului de credit (Grafic 9.7).

Banca Națională a României a continuat demersurile privind monitorizarea soluțiilor inovatoare dezvoltate de companiile de tip *Fintech* în domeniul serviciilor și instrumentelor de plată și în cursul anului 2021. De asemenea, BNR a

participat la o serie de întâlniri cu entități care dezvoltă sau intenționează să desfășoare activități în vederea furnizării unor soluții de inovație tehnologică în domeniul plăților.

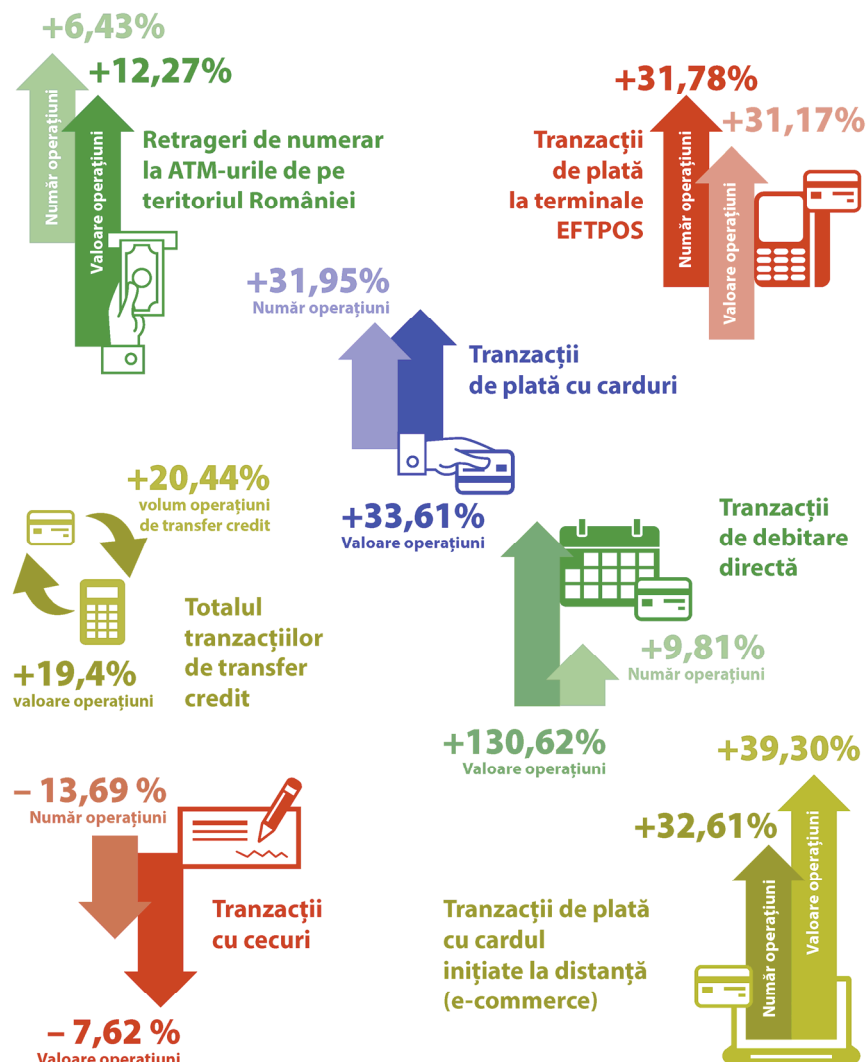
Prin intermediul punctului de contact FinTech Innovation Hub s-au colectat informații cu privire la modelele de afaceri vizate de entitățile care au trimis informații prin acest canal, în special cu privire la metode inovatoare de plată, încadrate în următoarele două tipologii principale de modele de afaceri:

- entități care intenționează să se autorizeze ca instituții de plată, în vederea prestării în principal a unor servicii de informare cu privire la conturi (AIS) și/sau servicii de inițiere

a plății (PIS) ori ca instituții emitente de monedă electronică sau instituții financiare nebankare (aproximativ 86 la sută);

- entități care furnizează sau intenționează să furnizeze servicii tehnice în scopul îmbunătățirii serviciilor curente oferite clienților prin oferirea unor servicii/soluții inovatoare prestatorilor de servicii de plată, fără a fi exclusă posibilitatea ca în viitor a extinderii domeniului de activitate, care să necesite obținerea unei autorizații (aproximativ 14 la sută).

Evoluții înregistrate pe piața plăților

Infografic
 Informații statistice aferente principalelor evoluții pe piața plăților în anul 2021

The background of the page features a light beige or cream color. On the left side, there is a vertical image of several classical columns, likely from a Greek or Roman temple, showing their fluted shafts and decorative capitals. To the right of the columns, there is a large, stylized, golden scrollwork or floral motif that curves upwards and to the right, adding an ornate touch to the design.

Capitolul 10

Administrarea rezervelor
internaționale

Rezervele internaționale ale României au un rol-cheie în atenuarea creșterii volatilității pieței valutare, prin aceasta contribuind la asigurarea condițiilor pentru atingerea de către banca centrală, prin politicile sale specifice, a obiectivelor referitoare la stabilitatea prețurilor și la stabilitatea financiară. Rezervele internaționale sunt constituite din active lichide, tranzactionabile pe piețele internaționale, astfel că un volum adecvat al acestora conferă o credibilitate sporită în capacitatea autorităților de a gestiona situații de criză și, dată fiind calitatea politicilor economice, contribuie la ameliorarea costurilor asociate împrumuturilor externe ale statului.

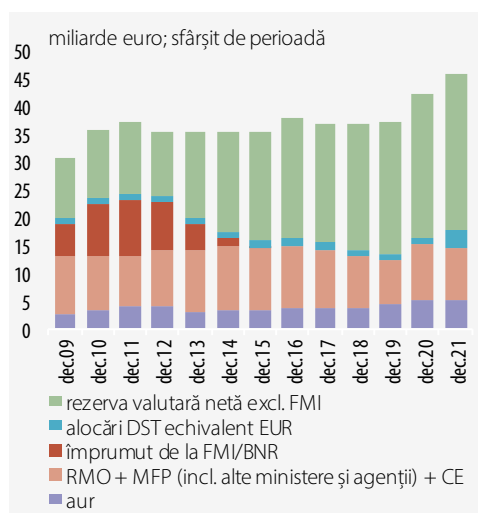
Țările emergente cu acces la piețele de capital la costuri rezonabile, cum este și cazul României, folosesc de regulă rezervele valutare – parte a rezervelor internaționale – în scop preventiv, pentru combaterea riscurilor ce derivă dintr-o eventuală deteriorare a soldului contului curent. În economiile cu regim de curs de schimb de tip flotare controlată, un factor care joacă un rol important în stabilirea nivelului optim al rezervelor valutare îl constituie volatilitatea monedei locale, în special în momentele de turbulențe pe piețele financiare.

În cadrul activității de administrare a rezervelor internaționale, BNR urmărește asigurarea unui nivel adecvat al acestora, astfel încât să fie îndeplinite cumulativ o serie de obiective. Sunt urmărite în primul rând lichiditatea și siguranța, iar în subsidiar obținerea de profit, administrarea rezervelor internaționale de către BNR fiind efectuată în condiții de apetit redus față de risc. Astfel, maximizarea valorii rezervelor internaționale are loc în condițiile respectării unor limite de risc prudente, care asigură disponibilitatea permanentă a acestora pentru utilizare în caz de necesitate.

Ultimele tendințe la nivel global vizează un rol activ al băncilor centrale în promovarea investițiilor sustenabile. La nivelul administrării rezervelor internaționale, acesta poate fi îndeplinit prin adăugarea sustenabilității investițiilor drept obiectiv, alături de cele trei obiective clasice menționate mai sus. Această abordare este cu atât mai oportună cu cât absența luării în calcul a considerentelor referitoare la sustenabilitate ar echivala cu neglijarea unui factor ce potențează valoarea pe termen lung a investițiilor.

1. Evoluția rezervelor internaționale ale României în anul 2021

La 31 decembrie 2021, rezervele internaționale ale României însumau 45 831 milioane euro (Grafic 10.1), din care 88,3 la sută reprezentau rezerve valutare și 11,7 la sută aur monetar, în creștere cu 3 313 milioane euro față de sfârșitul anului 2020. Rezerva de aur s-a menținut la 103,64 tone, din care 61,24 tone se află în custodie la

Grafic 10.1
Rezerva internațională

Banca Angliei. Din punct de vedere valoric, rezerva de aur a României a înregistrat o creștere de 217 milioane euro față de finele anului 2020 (până la 5 356 milioane euro), ca urmare a creșterii prețului aurului pe piețele internaționale.

Prețul unciei de aur a scăzut pe parcursul anului 2021 cu 3,6 la sută, cotația de închidere a zilei de 31 decembrie 2021 fiind de 1829,20 dolari americani. Raportat la moneda euro, prețul aurului s-a apreciat cu 3,5 la sută în anul analizat. Aurul și-a

păstrat rolul de activ de siguranță și protecție împotriva inflației, fiind un activ care nu încorporează riscul de credit al nici unei țări, contribuind la diversificarea și îmbunătățirea riscului și datorită corelației inverse cu evoluția dolarului american și a corelației scăzute cu evoluția acțiunilor bursiere și a instrumentelor cu venit fix pe termen lung.

Principalele motive enunțate de băncile centrale în deciziile referitoare la menținerea unui stoc de aur ca parte a rezervelor internaționale rămân și conform datelor de specialitate publicate pe parcursul anului 2021, siguranța pe care o oferă pe perioadele de criză, moștenirea istorică, preservarea valorii pe termen lung și lipsa riscului de credit.

Rolul aurului a fost reflectat și în ultimul sondaj publicat în anul 2021 de către World Gold Council în rândul a 56 de bănci centrale, 21 la sută dintre instituțiile respondente intenționând să-și mărească stocul rezervelor pe parcursul anului următor, având ca motivație principală menținerea incertitudinii generate de pandemia COVID-19.

Începând cu anul 2010, profilul băncilor centrale din clasamentul cumpărătorilor de aur s-a schimbat. Lista cumpărătorilor, dominată în mod obișnuit de țări cu economii emergente precum Rusia, Turcia, Kazahstan a fost completată, începând cu anul 2019, de alte bănci centrale care au redevenit cumpărători de aur după o perioadă lungă de absență și care au cumpărat mai mult de o tonă de aur. Pe parcursul anului 2021, printre principalii cumpărători se află: Thailanda (conduce clasamentul cumpărărilor de aur cu achiziții de 90,2 tone), India (77,5 tone), Ungaria (63 tone), Brazilia (62,3 tone), Uzbekistan (29,5).

Rezervele valutare au crescut în perioada de referință cu 3 096 milioane euro, până la 40 475 milioane euro la sfârșitul anului 2021. Principalii factori care au determinat variația rezervelor au fost: încasări aferente emisiunilor de obligațiuni interne și externe ale Ministerului Finanțelor, intrări în contul Comisiei Europene, rambursări aferente împrumuturilor și garanțiilor externe, plăți de dobânzi și rambursări de capital aferente datoriei publice denumite în valută, modificări ale rezervelor minime obligatorii constituite de instituțiile de credit.

Evoluția valurilor din cadrul rezervelor administrate de BNR a avut pe parcursul anului 2021 un efect cumulat pozitiv asupra valorii de piață a rezervelor internaționale exprimate în echivalent euro. Randamentul mediu la care au fost investite activele în valută pe parcursul anului 2021 a crescut, în condițiile în care și evoluția randamentelor pe piețele financiare internaționale a fost ascendentă, în special în a doua jumătate a anului. Această tendință a contribuit la creșterea diferențialului între rentabilitatea obținută prin plasarea activelor în valută și ratele dobânzilor asociate pasivelor externe ale băncii centrale, acesta menținându-se pozitiv. Politică investițională practică de către BNR, în conformitate cu strategia de administrare a rezervelor internaționale pentru perioada 2020-2021, a continuat să fie prudentă.

2. Administrarea rezervelor internaționale într-un climat economico-financiar deosebit de incert

2.1. Evoluțiile economice și financiare externe

În anul 2021, climatul financiar internațional a fost guvernat de tendința generală de revenire a activității economice la nivel global, în principal pe fondul îmbunătățirii gestionării pandemiei și creșterii accesului la vaccinare, dar și al prezervării sau chiar relaxării suplimentare a conduitelor de politică fiscală, în special în Statele Unite ale Americii.

Procesul de redresare economică a fost guvernat de ritmuri asimetrice de creștere la nivel internațional, având în vedere diferențele în ceea ce privește sectoarele economice, măsurile de restricționare adoptate în privința mobilității, intensitatea pandemiei, precum și răspunsul politicilor economice.

Aceste evoluții au trasat coordonatele unui cadru economic dificil și pentru politicile economice în general și respectiv pentru politicile monetare în special, grevat de constrângeri de natura ofertei asociate blocajelor la nivelul lanțurilor de aprovizionare șocurilor simultane/sucesive de natura costurilor și, nu în ultimul rând, de incertitudini cu privire la persistența presiunilor inflaționiste.

Astfel, în prima parte a anului 2021, programele extinse de stimulare fiscală legiferate de către Congresul Statelor Unite ale Americii, precum și progresele în ceea ce privește accesul la vaccinare și perspectiva ridicării complete a restricțiilor de mobilitate la nivel global, au determinat reluarea activității economice, în special în principalele economii dezvoltate ale lumii. Accelerarea treptată a dinamicii nivelului general al prețurilor de consum și revizuirea în sens ascendent a anticipațiilor la nivelul orizontului relevant pentru politica monetară au fost atribuite unui dezechilibru pe termen scurt între creșterea accelerată a absorbției interne și capacitatea redusă a ofertei de a o acomoda, considerate a fi tranzitorii și datorită pandemiei.

În a doua parte a anului 2021, balanța riscurilor la adresa inflației s-a deteriorat semnificativ în majoritatea statelor dezvoltate pe fondul șocurilor succesive de natura ofertei, care s-au suprapus cu reducerea deficitului de cerere agregată și cu creșterea gradului de tensionare a pe pieței muncii. În pofida retoricii anterioare a decidenților de politică monetară privind caracterul tranzitoriu, rata realizată a inflației a surclasat succesiv pe parcursul anului estimările inițiale. În aceste condiții, percepția băncilor centrale cu privire la persistența ratelor ridicate ale inflației s-a modificat în a doua jumătate a anului, pericolul dezancorării anticipațiilor inflaționiste înaintând în prim-plan.

Schimbarea de optică a băncilor centrale de la finalul anului 2021 cu privire la evoluția inflației a determinat o cursă a anticipațiilor piețelor financiare cu privire la retragerea stimulilor monetari și normalizarea conduitelor de politică monetară. Astfel, Banca Angliei a decis să reducă mărimea bilanțului și să inițieze ciclul de majorare a ratei dobânzii de referință în luna decembrie 2021. Într-o manieră similară, Comisia Federală a Operațiunilor de Piață (FOMC) a anunțat în luna noiembrie 2021 reducerea pasului achiziționărilor de active financiare și, totodată, a început progresiv să semnaleze perspectiva creșterii ratei dobânzii de politică monetară care, de altfel, a și avut loc în luna martie a anului 2022. De asemenea, în pofida unei poziții mult mai puțin avansate în cadrul ciclului economic, Banca Centrală Europeană a recurs la o modificare notabilă a retoricii privind conduita prospectivă de politică monetară și în același timp a comunicat noul calendar privind încheierea programelor de relaxare cantitativă.

Piețele instrumentelor cu venit fix au consemnat creșteri notabile pe parcursul anului 2021, în condițiile îmbunătățirii perspectivelor economice și ale creșterii ratei curente și prognozate a inflației. Deși tendința ascendentă a randamentelor a fost consemnată la nivel global, profilul evoluțiilor și amplitudinea variațiilor au fost diferite de la caz la caz, în principal în funcție de poziția fiecărei economii în cadrul ciclului economic, de intensitatea șocurilor la care au fost supuse variabilele economice relevante pentru politica monetară și, nu în ultimul rând, de intensitatea și secvențialitatea normalizării instrumentelor de politică monetară. Cu alte cuvinte, în timp ce expectațiile de majorare a ratei dobânzii de referință operează cu precădere în segmentul scurt, iar apoi se disipează spre segmentul mediu, creșterea vitezei de reducere pasivă a bilanțului prin reinvestirea parțială a obligațiunilor deținute de către banca centrală și ajunse la scadență contribuie mecanic la creșterea randamentelor segmentului lung – care prezintă o sensibilitate ridicată la riscul de durată.

În aceste condiții, randamentele titlurilor de valoare emise de Trezoreria SUA au consemnat creșteri cuprinse între 60 puncte de bază și 90 puncte de bază, iar structura la termen s-a aplatizat pe fondul sensibilității ridicate a randamentelor în cazul segmentului mediu de maturități. Evoluții similare ca tendință, dar diferite ca poziționare pe maturități, au fost consemnate și în cazul pieței de profil din Marea Britanie ceea ce a condus la o deplasare paralelă în sus a curbei randamentelor. În zona euro, randamentele obligațiunilor suverane au consemnat la rândul lor evoluții ascendente, cuprinse între 20 puncte de bază și 60 puncte de bază, dar localizate cu precădere la nivelul segmentului lung de maturități, evoluție ce a condus

În acest caz la o creștere a pantei curbei randamentelor. În Australia și Canada, randamentele obligațiunilor guvernamentale au consemnat creșteri notabile, cuprinse între 120 puncte de bază și respectiv 200 puncte de bază. În schimb, randamentele titlurilor de valoare emise de guvernul Japoniei au consemnat creșteri marginale, fiind în mare măsură decuplate de la evoluțiile internaționale ca urmare a caracterului în continuare acomodativ al politicii monetare și al celei de a plafona randamentele cu maturitatea la 10 ani la nivelul de 0,25 la sută.

Sentimentul general față de risc a devenit extrem de precar și supus schimbărilor bruște odată cu declanșarea războiului din Ucraina, care s-a suprapus într-o mare măsură cu normalizarea iminentă a conduitelor de politică monetară de către principalele bănci centrale. Declanșarea conflictului din Ucraina la începutul anului 2022 a determinat o amplificare semnificativă a provocărilor menționate anterior, în condițiile în care SUA, împreună cu aliații NATO și restul partenerilor, au impus sancțiuni nemaîntâlnite până în prezent, atât de natură pecuniară, cât și nonpecuniară. Criza geopolitică și întreruperea relațiilor financiare și comerciale a avut un impact major asupra prețurilor materiilor prime, deja aflate la nivele maxime istorice, ceea ce a determinat creșterea temerilor cu privire la apariția stagflației în majoritatea economiilor dezvoltate și în special în cele lipsite de independență energetică. Aceste șocuri negative puternice de natura ofertei au deteriorat balanța riscurilor la adresa stabilității prețurilor și a creșterii economice în special în Europa, având în vedere dependența energetică ridicată.

Piețele financiare internaționale au reacționat în consecință, iar piețele instrumentelor cu venit fix au încorporat deja, având în vedere comportamentul puternic anticipativ al acestora, riscul stagflației, respectiv decuplarea și evoluția de sens opus între inflație și producție. Astfel, cu excepția unor episoade tranzitorii determinate de creșterea cererii de active de siguranță, în primele luni ale anului 2022, piețele globale de obligațiuni au fost defavorizate în corpore de către investitori, în condițiile în care s-au regăsit într-unul dintre cele mai acute episoade de *sell-off* din istoria recentă, episod caracterizat de deteriorarea semnificativă a lichidității, creșterea volatilității și respectiv amplificarea interesului deschis pentru poziții scurte.

Pe piețele valutare internaționale, dolarul american s-a apreciat în raport cu majoritatea valurilor de rezervă, în principal pe fondul divergențelor ciclurilor economice și, implicit, al diferențialului așteptat al ratelor dobânzilor de politică monetară. Un profil similar al evoluției, dar de o amplitudine mai redusă, a consemnat și lira sterlină. În ceea ce privește moneda unică europeană, cursul de schimb nominal afectiv al euro a fost supus presiunilor constante de depreciere atât datorită factorilor fundamentali ai cursului de schimb, menționați anterior, cât și datorită episoadelor de deteriorare a sentimentului general față de risc, în special după izbucnirea războiului din Ucraina. O evoluție de sens opus față de monedele amintite anterior a înregistrat yenul japonez, care a subperformat în mod constant în raport cu toate celelalte valute de rezervă, exceptând episoadele sporadice de creștere a aversiunii față de risc la nivel global, pe fondul divergențelor foarte mari ale ciclului de politică monetară față de restul economiilor dezvoltate.

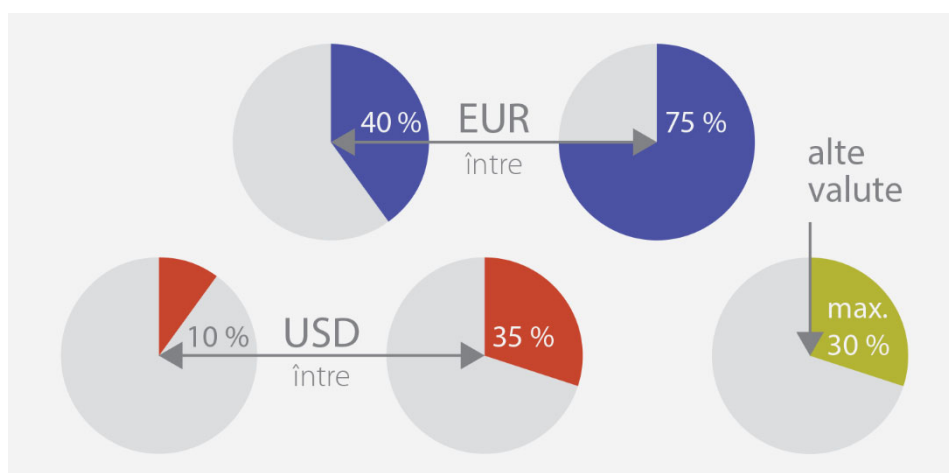
2.2. Modul de realizare a obiectivelor strategice

În anul 2021, au fost urmăriți principalii parametri strategici pentru activitatea de administrare a rezervelor internaționale, stabiliți de către Consiliul de administrație al BNR la sfârșitul anului 2019 pentru intervalul 2020-2021. Aceștia au continuat să vizeze un cadru centrat pe diversificarea riscurilor bilanțiere ale instituției, pe siguranța și lichiditatea plasamentelor care să permită obținerea unei performanțe investiționale cât mai ridicate pe ansamblul perioadei de aplicare a strategiei prin practicarea unui management prudent și eficace al rezervelor.

Principalii parametri strategici urmăriți de BNR în activitatea de administrare a rezervelor internaționale, în cursul anului 2021, au fost:

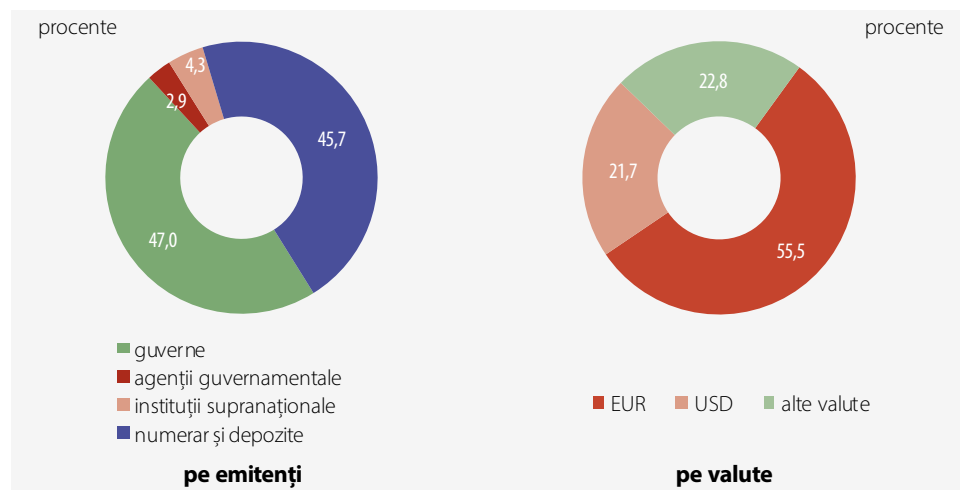
- compoziția rezervei valutare: euro – între 40 la sută și 75 la sută din total; dolarul SUA – între 10 la sută și 35 la sută din total; alte valute – maximum 30 la sută din total;
- o durată medie de până la 1 an și 3 luni pentru întreaga rezervă valutară;
- o tranșă de investiții care vizează diversificarea activității de administrare a rezervelor internaționale;
- categorii de emitenți eligibili: (i) Guvernul SUA; (ii) agenții guvernamentale sau sponsorizate de Guvernul SUA; (iii) guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (iv) agenții guvernamentale sau sponsorizate de guvernele țărilor membre ale UE; (v) Guvernul Japoniei; (vi) Guvernul Chinei; (vii) alte guverne care beneficiază de rating minim A-; (viii) instituții supranaționale; (ix) entități private emitente de obligațiuni garantate cu active;
- limita de expunere față de entități private emitente de obligațiuni garantate cu active: 10 la sută din totalul rezervelor internaționale;
- limita de expunere față de entități private, altele decât cele emitente de obligațiuni garantate cu active: 10 la sută din totalul rezervelor internaționale.

În cursul anului 2021, BNR a continuat procesul de investire în obligațiuni sustenabile emise de emitenții deja aprobați, care beneficiază de același risc de credit ca și obligațiunile convenționale emise de aceștia.

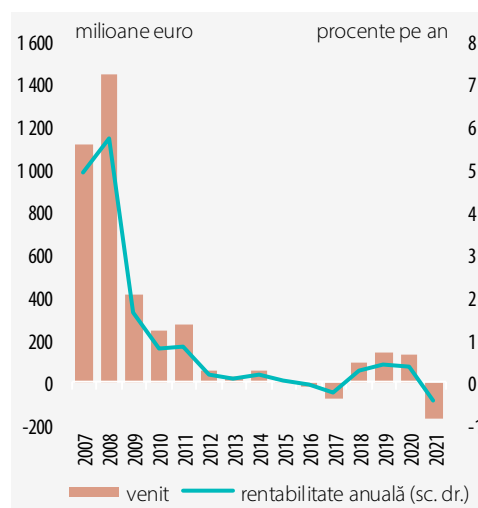

Infografic
Limite de variație
compoziție rezervă valutară

Comitetul de administrare a rezervelor internaționale și Consiliul de administrație al BNR au considerat oportună menținerea portofoliilor de referință stabilite în cadrul strategiei de administrare a rezervelor internaționale ale României pentru perioada 2020-2021. A fost practicat în continuare un management dinamic și flexibil al rezervelor valutare, orientat către identificarea și valorificarea oportunităților apărute pe piețele financiare internaționale, care să nu pericliteze însă obiectivele BNR privind siguranța și lichiditatea investițiilor. În vederea obținerii unor venituri suplimentare, au avut loc ajustări ale compoziției valutare a rezervelor, precum și ale alocărilor pe clase de emitenți de titluri cu venit fix. Totodată, a fost menținută preferința pentru un management relativ dinamic în ceea ce privește duratele portofoliilor și expunerile pe curbele de randamente. Asumarea de riscuri suplimentare a fost realizată într-o manieră prudentă și eficace, avându-se în vedere încadrarea în obiectivele și parametrii de risc definiți prin strategia multianuală de administrare a rezervelor internaționale, precum și prin alte dispoziții și considerente relevante.

Grafic 10.2
Structura rezervei valutare
a României la 31 decembrie 2021

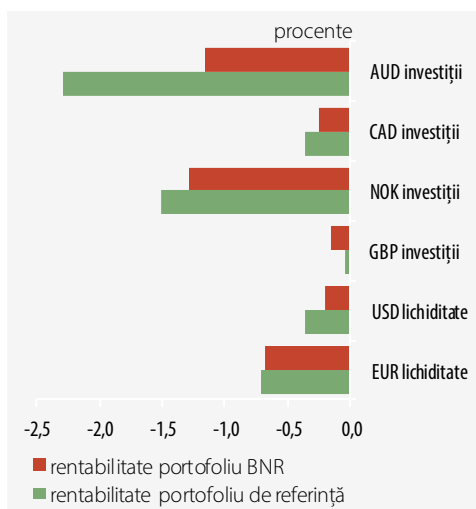
Grafic 10.3
Rezultatele din administrarea
portofoliilor

Similar structurii valutare a pasivelor în valută ale BNR, a serviciului datoriei publice și celei public garantate ale României, precum și a schimburilor comerciale internaționale ale statului, euro și-a menținut și la sfârșitul anului 2021 ponderea dominantă în totalul rezervelor valutare (55,5 la sută), poziția următoare revenind dolarului SUA (21,7 la sută, Grafic 10.2).

Deși nivelul randamentelor la care au fost remunerate investițiile realizate în cadrul activității de administrare a rezervelor internaționale a fost unul

crescător pe parcursul anului 2021, comparativ cu 2020, efectul negativ al deprecierii de capital ca urmare a creșterii puternice a randamentelor titlurilor cu venit fix, în special spre finalul anului, a determinat diminuarea veniturilor din plasamente și

Grafic 10.4
Rentabilitate comparativă –
portofolii BNR față de portofoliile
de referință

scăderea rentabilității anuale din administrarea portofoliilor de la 0,39 la sută în 2020 la -0,43 la sută în anul 2021 (Grafic 10.3). În același interval de timp, veniturile economice aferente activității de administrare a portofoliilor s-au diminuat de la 134 milioane echivalent euro la -168 milioane echivalent euro.

Rentabilitățile anuale ale portofoliilor de lichiditate ale BNR, denumite în euro și dolari SUA, s-au situat la nivelurile de -0,67 la sută și respectiv -0,19 la sută. Portofoliile de investiții – denumite în lire sterline, coroane norvegiene, dolari canadieni și dolari australieni – au înregistrat rentabilități anuale negative de -0,15 la sută, -1,29 la sută, -0,25 la sută, respectiv -1,16 la sută (Grafic 10.4), în timp ce deținerile de CNY au fost plasate la un randament mediu de 2,61 la sută.

Capitolul 11

Balanța de plăți și poziția investițională
internațională a României

1. Contul curent și contul de capital

Contul curent

În anul 2021, deficitul contului curent al balanței de plăți a fost de 16 754 milioane euro, reprezentând 7 la sută din PIB, comparativ cu 5 la sută din PIB în anul anterior (Tabel 11.1).

	milioane euro	
	2020	2021
Bunuri, net	-18 949	-23 159
Export (FOB)	57 560	70 196
Import (FOB)	76 509	93 355
Servicii, net	9 438	9 542
Venituri primare, net	-3 326	-4 187
Venituri secundare, net	1 935	1 050
Sold cont curent	-10 902	-16 754

Tabel 11.1
Contul curent

Evoluția deficitului contului curent a fost influențată de adâncirea deficitului balanței bunurilor și al balanței veniturilor primare, concomitent cu reducerea excedentului balanței veniturilor secundare, în timp ce balanța serviciilor a înregistrat un sold pozitiv în ușoară creștere.

Deficitul balanței bunurilor a crescut cu 22,2 la sută comparativ cu anul 2020, până la 23 159 milioane euro, iar ca pondere în PIB a urcat de la 8,7 la sută la 9,6 la sută. Exporturile s-au majorat cu 22 la sută (după ce se redusese cu 8,7 la sută în 2020), în condițiile în care economia Uniunii Europene pe ansamblu a crescut cu 5,3 la sută, iar principalele state partenere ale României în comerțul cu bunuri, respectiv Germania, Italia și Franța, au consemnat rate de creștere economică situate între 2,9 la sută și 7 la sută. În condițiile dependenței exporturilor de importuri, acestea din urmă s-au majorat la rândul lor, înregistrând o creștere cu 22 la sută, față de o reducere cu 5,4 la sută în 2020. Deficitul balanței bunurilor este atribuit în proporție de aproape două treimi de la două grupe de mărfuri: produse chimice și plastice (-10 119 milioane euro) și produse minerale (-4 788 milioane euro) și a fost generat în proporție de 76,4 la sută de comerțul intracomunitar (-17 701 milioane euro).

Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi s-a situat, similar anului anterior, la 75,2 la sută, în timp ce gradul de deschidere a economiei¹ s-a majorat cu 6,8 puncte procentuale, până la 68,1 la sută.

¹ Gradul de deschidere a economiei a fost calculat conform formulei: $(\text{Export} + \text{Import de bunuri})/\text{PIB} \times 100$.

Exportul de bunuri a însumat 70 196 milioane euro, în creștere cu 12 636 milioane euro. Corespunzător, ponderea exportului de bunuri în PIB a urcat de la 26,3 la sută la 29,2 la sută. Comparativ cu anul 2020, structura bunurilor exportate reflectă creșteri în valoare absolută la toate grupele de mărfuri, înregistrându-se totuși o serie de reduceri în ceea ce privește ponderea în exportul total pentru mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport (cu 4,1 puncte procentuale, până la 45 la sută, pe fondul crizei semiconductorilor), respectiv la textile, confecții, încălțăminte (cu 0,2 puncte procentuale, până la 3,8 la sută).

Importul de bunuri a totalizat 93 355 milioane euro, în creștere cu 16 846 milioane euro. Ponderea importului de bunuri în PIB s-a majorat cu 3,9 puncte procentuale, până la 38,9 la sută. Revigorarea activității economice s-a reflectat nu numai în majorarea valorii importului, ci și în modificările de structură, care relevă creșterea importurilor de produse minerale (cu 2,4 puncte procentuale până la 8,1 la sută din importul total), metale comune (cu 1,1 puncte procentuale, până la 10,8 la sută) și produse chimice și plastice (cu 0,3 puncte procentuale, până la 18,4 la sută).

Excedentul balanței serviciilor a însumat 9 542 milioane euro, comparativ cu 9 438 milioane euro în anul 2020, creșterea fiind fundamentată pe avansul încasărilor din servicii de telecomunicații, informatice și informaționale și din transport rutier de mărfuri. Ca pondere în PIB, excedentul serviciilor s-a redus cu 0,3 puncte procentuale, până la 4 la sută.

Deficitul balanței veniturilor primare s-a accentuat, însumând 4 187 milioane euro, comparativ cu 3 326 milioane euro în anul 2020, în principal ca urmare a majorării profitului reinvestit în companiile investiție străină directă în România, ale căror rezultate financiare s-au îmbunătățit, dar a fost limitat prin influența pozitivă a încasărilor din salariile brute ale persoanelor care lucrează în străinătate cu contracte pe termen mai mic de un an. Ponderea deficitului balanței veniturilor primare în PIB a urcat față de anul anterior de la 1,5 la sută la 1,7 la sută.

Excedentul balanței veniturilor secundare a totalizat 1 050 milioane euro, în scădere cu 45,7 la sută față de anul precedent, pe fondul majorării contribuțiilor la bugetul UE, concomitent cu reducerea intrărilor din fonduri europene de natura transferurilor curente (Fondul Social European – FSE și Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală – FEADR). Ponderea excedentului balanței veniturilor secundare în PIB s-a diminuat corespunzător, de la 0,9 la sută la 0,4 la sută.

Finanțarea deficitului de cont curent s-a realizat în proporție de aproximativ două treimi din surse autonome, respectiv prin investiții directe (participații la capital și profit reinvestit), transferuri de capital și alte influxuri nete de natura contului de capital, diferența fiind acoperită prin emisiuni de titluri de stat și alte instrumente de natura datoriei.

Contul de capital

În anul 2021, soldul pozitiv al contului de capital a însumat 5 243 milioane euro, cu 25,5 la sută peste nivelul înregistrat în anul anterior, trendul provenind de la intrările

de fonduri UE de natura transferurilor de capital în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență². Excedentul contului de capital a crescut față de anul 2020 ca pondere în PIB (de la 1,9 la sută la 2,2 la sută), dar a avut o contribuție mai redusă la finanțarea deficitului contului curent (de la 38,3 la sută la 31,3 la sută).

2. Contul financiar

În anul 2021, soldul negativ al contului financiar a fost de 12 976 milioane euro, reflectând intrări nete de fluxuri financiare pentru al cincilea an consecutiv și în creștere cu aproximativ două treimi față de anul anterior (7 808 milioane euro – Tabel 11.2). Acest trend a fost imprimat de majorarea influxurilor nete de investiții directe, dar și de evoluția poziției „alte investiții”, care a înregistrat influxuri nete pentru prima dată în ultimii 10 ani. În același timp, investițiile de portofoliu au continuat să înregistreze influxuri nete, reprezentate preponderent de emisiuni de titluri de stat, a căror valoare a fost însă inferioară celei din anul 2020, iar activele de rezervă s-au majorat.

	milioane euro	
	2020	2021
Contul financiar	-7 808	-12 976
Achiziția netă de active	11 773	4 533
Acumularea netă de pasive	19 581	17 509
Investiții directe	-2 958	-7 306
Achiziția netă de active	115	1 508
Acumularea netă de pasive	3 073	8 814
Investiții de portofoliu	-13 423	-3 115
Achiziția netă de active	38	1 947
Acumularea netă de pasive	13 461	5 062
Derivate financiare	-16	153
Achiziția netă de active	-16	153
Alte investiții	2 988	-4 959
Achiziția netă de active	6 035	-1 326
Acumularea netă de pasive	3 047	3 633
Active de rezervă	5 601	2 251
Achiziția netă de active	5 601	2 251

Tabel 11.2
Contul financiar

Investițiile directe au înregistrat influxuri nete în valoare de 7 306 milioane euro, de 2,5 ori mai mari față de anul precedent (2 958 milioane euro). Investițiile nerezidenților în România au atins 7 280 milioane euro, cu un nivel al participațiilor la capital³ în valoare de 5 828 milioane euro, diferența provenind din valoarea netă

² Obiectivul Mecanismului de redresare și reziliență (MRR) este de a atenua impactul economic și social al pandemiei de COVID-19 și de a spori durabilitatea și reziliența economiilor și societăților europene, precum și de a le pregăti mai bine pentru provocările și oportunitățile generate de tranziția verde și cea digitală.

³ Inclusiv profitul reinvestit net estimat.

a instrumentelor de natura datoriei⁴ (1 452 milioane euro). Primele cinci țări investitoare⁵ au fost: Țările de Jos, Germania, Luxemburg, Franța și China, care au însumat în anul 2021 peste 70 la sută din influxurile nete de investiții directe ale nerezidenților în România.

Investițiile de portofoliu au înregistrat în anul 2021 influxuri nete de 3 115 milioane euro, mult sub nivelul din anul 2020 (13 423 milioane euro), în condițiile reducerii semnificative a pasivelor (preponderent sub influența unui volum mai mic al emisiunilor de titluri de stat) și ale creșterii activelor achiziționate de societăți care acceptă depozite și de alte societăți financiare (titluri de natura datoriei emise de nerezidenți).

Componenta „alte investiții” a consemnat influxuri nete în valoare de 4 959 milioane euro, comparativ cu ieșiri nete de 2 988 milioane euro în anul 2020, pe seama reducerii activelor (depozite plasate în străinătate de rezidenți – instituții bancare și companii, precum și împrumuturi acordate nerezidenților de bănci rezidente), concomitent cu majorarea pasivelor (alocare de DST, credite comerciale și avansuri).

3. Poziția investițională internațională a României

Poziția investițională internațională, net debitoare, s-a deteriorat comparativ cu anul 2020, ajungând la 109,2 miliarde euro la sfârșitul anului 2021 (față de 104,2 miliarde euro).

Structura activelor și pasivelor externe

La 31 decembrie 2021, soldul activelor externe a totalizat 96,6 miliarde euro, în creștere cu 8,6 la sută față de finele anului precedent. Structura activelor externe pe principalele componente ale poziției investiționale s-a menținut în configurația anului anterior, activele de rezervă continuând să dețină ponderea majoritară (47,4 la sută, respectiv 45,8 miliarde euro), urmate de componenta „alte investiții” (29,5 la sută, respectiv 28,5 miliarde euro), de investițiile directe (14 la sută, respectiv 13,5 miliarde euro) și de investițiile de portofoliu (9,1 la sută, respectiv 8,8 miliarde euro).

Soldul pasivelor externe, la sfârșitul anului 2021, a fost de 205,8 miliarde euro, în creștere cu 6,5 la sută față de finele anului anterior. Structura pasivelor externe a consemnat și pe parcursul anului 2021 o pondere majoritară a investițiilor directe, a căror evoluție a fost similară celei din anul anterior, fiind influențată în continuare de condițiile economice specifice pandemiei. Astfel, ponderea acestora în totalul pasivelor externe a înregistrat în 2021 un procent de 52,1 la sută, respectiv 107,2 miliarde euro. Soldul investițiilor de portofoliu (52 miliarde euro) a ajuns la 25,2 la sută din totalul

⁴ Include creditele de orice natură dintre investitorul străin și firma rezidentă, precum și alte instrumente de natura datoriei.

⁵ Din punct de vedere al ponderii în influxurile nete de investiții directe ale nerezidenților în România în anul 2020 (date preliminare).

pasivelor externe, devansând componenta „alte investiții” (46,7 miliarde euro), a cărei pondere a marcat o creștere cu 0,6 puncte procentuale față de 2020, până la 22,7 la sută.

Datoria externă brută

La 31 decembrie 2021 soldul datoriei externe brute a totalizat 134,6 miliarde euro.

Datoria externă pe termen lung a crescut față de sfârșitul anului 2020 cu 3,9 la sută, ajungând la 97,2 miliarde euro, ca urmare a tranzacțiilor nete (+7 miliarde euro) și a variației cursurilor de schimb și a altor modificări (+0,8 miliarde euro). Variația prețurilor titlurilor de valoare a fost de -4,1 miliarde euro.

Serviciul datoriei externe pe termen lung a însumat 16,1 miliarde euro, cu 7 la sută mai mic comparativ cu anul 2020. Ratele de capital au reprezentat 13,9 miliarde euro (față de 15,4 miliarde euro în anul 2020), iar costul cu dobânzi și comisioane a fost de 2,1 miliarde euro (față de 1,8 miliarde euro în 2020).

Structura pe sectoare instituționale a datoriei externe pe termen lung arată că la sfârșitul anului 2021 sectorul administrația publică a continuat să dețină ponderea cea mai ridicată, înregistrând 59,9 la sută (58,2 miliarde euro), în ușoară scădere față de anul anterior, fiind urmat de sectorul nebanca cu 32,2 la sută (31,3 miliarde euro). În structura pe instrumente financiare a datoriei sectorului administrația publică au fost consemnate un aport net de 4,5 miliarde euro din instrumente financiare de portofoliu sub forma titlurilor de stat și, respectiv, o scădere netă de 0,1 miliarde euro aferentă împrumuturilor externe. Față de anul 2020, sectorul societăți care acceptă depozite, exclusiv banca centrală (4,5 la sută din datoria externă pe termen lung) a manifestat după o lungă perioadă de timp o tendință de creștere a soldului datoriei externe pe termen lung, determinată de majorarea soldului depozitelor nerezidenților și de dublarea soldului investițiilor de portofoliu, iar autoritatea monetară (3,5 la sută din totalul datoriei externe pe termen lung) a înregistrat o creștere a soldului, provenită din suplimentarea alocărilor de drepturi speciale de tragere (DST) de la FMI cu 2,1 miliarde echivalent euro.

Analiza datoriei externe pe termen lung pe tipuri de creditori relevă o majorare a ponderii împrumuturilor de la organisme internaționale (16,8 la sută la 31 decembrie 2021, față de 15,6 la sută la sfârșitul anului 2020), ca urmare a tranzacțiilor nete efectuate în contul datoriei externe de creditori multilaterali precum UE, BIRD, BERD, BEI, CFI, FDS, OECF, Nordic Investment Bank, Euroatom (1,7 miliarde euro). Ponderea surselor private de finanțare a înregistrat un nivel semnificativ și în anul 2021, prin susținerea accesului la piețele private externe de capital în lunile aprilie și iulie, cu emisiuni de titluri de stat, care au însumat 7 miliarde euro, ale căror cupoane au procente cuprinse între 1,75 și 2,875 și maturități de 10, 14 și 21 ani.

În ceea ce privește clasificarea pe scadențe, la 31 decembrie 2021, datoria externă cu maturitate peste 5 ani și-a menținut poziția majoritară în datoria externă pe termen

lung (91,4 la sută), în ușoară scădere față de perioada anterioară (91,8 la sută), în continuare cu impact favorabil asupra maturității medii.

Structura pe valute a datoriei externe pe termen lung la sfârșitul perioadei analizate relevă o pondere majoritară a monedei euro (73 la sută, în creștere cu 0,4 puncte procentuale față de 31 decembrie 2020), urmată de RON (12,9 la sută, în scădere cu 2,2 puncte procentuale), dolarul SUA (9,1 la sută, în scădere cu 0,4 puncte procentuale), DST (3,5 la sută), francul elvețian (0,9 la sută) și de alte valute (0,6 la sută).

Datoria externă pe termen lung a reprezentat 40,5 la sută din PIB la finele anului 2021 (în scădere cu 2,2 puncte procentuale față de sfârșitul anului precedent). Rata serviciului datoriei externe pe termen lung⁶ s-a diminuat cu 4,9 puncte procentuale, de la 21,3 la sută la finele anului 2020 la 16,4 la sută la 31 decembrie 2021 (Tabel 11.3).

Tabel 11.3
Principalii indicatori
de îndatorare externă

	procente	
	2020	2021
Datoria externă brută/PIB	57,9	56,0
Datoria externă netă/PIB	21,9	20,8
Datoria externă brută pe termen lung/PIB	42,7	40,5
Datoria externă brută pe termen lung/exportul de bunuri și servicii	114,9	99,1
Rata serviciului datoriei externe brute pe termen lung	21,3	16,4

Datoria externă pe termen scurt a însumat 37,5 miliarde euro la finele anului 2021, soldul acesteia fiind cu 12,6 la sută mai mare față de anul 2020, ca urmare a unor intrări nete de capital și a variației cursului valutar de 5 miliarde euro. Variația prețului titlurilor de valoare și a altor modificări a fost de -0,8 miliarde euro. Serviciul datoriei externe pe termen scurt a totalizat 69,8 miliarde euro, iar rata⁷ aferentă acestuia a fost de 71,2 la sută la 31 decembrie 2021, cu 2,9 puncte procentuale mai mare față de finele anului 2020.

Datoria externă netă

Față de anul 2020, la finele anului 2021 datoria externă netă a înregistrat o creștere de la 47,9 miliarde euro la 49,9 miliarde euro, în principal pe fondul majorării datoriei externe nete a altor sectoare, a administrației publice și a investițiilor directe de natura datoriei. Societățile care acceptă depozite, exclusiv banca centrală, au marcat o diminuare a poziției net creditoare înregistrată anterior datorată reînnoirii depozitelor pe termen lung ale nerezidenților. Evoluția poziției net creditoare a băncii centrale a consemnat un trend ascendent comparativ cu anul 2020, pe seama majorării soldului depozitelor plasate în străinătate (Tabel 11.4).

⁶ Rata serviciului datoriei externe pe termen lung se calculează ca raport între serviciul datoriei externe pe termen lung și exportul de bunuri și servicii.

⁷ Rata serviciului datoriei externe pe termen scurt se calculează ca raport între serviciul datoriei externe pe termen scurt și exportul de bunuri și servicii.

	milioane euro					
	2020			2021		
	Active externe care		Datoria externă netă	Active externe care		Datoria externă netă
	Datoria externă brută	au la bază instrumente de datorie		Datoria externă brută	au la bază instrumente de datorie	
(1)	(2)	(3) =(1)-(2)	(1)	(2)	(3) =(1)-(2)	
Administrația publică	57 712	4 874	52 838	58 802	5 462	53 340
Banca centrală	1 162	38 819	-37 657	3 365	41 966	-38 600
Societăți care acceptă depozite, exclusiv banca centrală	7 227	13 055	-5 829	7 798	12 405	-4 607
Alte sectoare	24 102	11 849	12 252	25 708	13 173	12 535
Investiții directe – Instrumente de natura datoriei	36 547	10 289	26 259	38 943	11 673	27 270
Total	126 750	78 886	47 863	134 617	84 679	49 938

Tabel 11.4
Datoria externă a României

The background features a series of classical columns on the left side, receding into the distance. A decorative scrollwork element is positioned in the center, overlapping the columns. The overall color palette is a warm, golden-brown hue.

Capitolul 12

Relațiile financiare internaționale

Conform Statutului său, BNR poate participa, din împuternicirea Parlamentului, la organizații/instituții internaționale cu caracter financiar, bancar, monetar sau de plăți și poate să devină membru al acestora.

Astfel, BNR a acordat de-a lungul timpului o atenție deosebită relațiilor financiare internaționale, atât în calitate de instituție membră sau de reprezentant al României, cât și în calitate de depozitar pentru participațiile statului român la instituțiile financiare internaționale. Printre beneficiile colaborării cu aceste organizații se numără accesarea unor resurse financiare, obținerea de asistență tehnică și schimbul de experiență privind cele mai bune practici ale băncilor centrale, precum și participarea activă la dezbaterile referitoare la sistemul financiar și monetar global, prin reprezentarea la nivelul conducerii acestor foruri și în cadrul diverselor reuniuni organizate de acestea.

De asemenea, BNR a consolidat relațiile de cooperare cu băncile centrale din alte state, inclusiv cu cele care nu fac parte din Sistemul European al Băncilor Centrale, atât la nivel bilateral, cât și multilateral, prin întâlniri de lucru între reprezentanții BNR și omologii acestora sau participări la reuniunile organizate la nivel regional.

1. Fondul Monetar Internațional

România este membră a Fondului Monetar Internațional din anul 1972, cota de participare (capital subscris și vărsat) fiind în prezent de 1 811,4 milioane DST, reprezentând 0,38 la sută din cota totală a Fondului.

În anul 2021, în contul dobânzilor nete, s-a încasat de la FMI suma de 0,005 milioane DST.

În perioada 10-28 mai 2021 a avut loc o misiune virtuală a FMI pentru evaluarea situației macroeconomice în contextul „Article IV Consultations”. La încheierea misiunii, echipa FMI a publicat o declarație¹ în care sunt prezentate concluziile consultărilor cu autoritățile române.

În contextul recesiunii economice globale generate de pandemia COVID-19, una dintre măsurile FMI pentru sprijinirea țărilor membre, a fost aceea a suplimentării rezervelor internaționale ale țărilor membre printr-o nouă alocare generală de DST,

¹ <https://www.imf.org/en/News/Articles/2021/05/28/romania-2021-article-iv-concluding-statement>

în valoare de 650 miliarde dolari SUA, aprobată de Consiliul Guvernatorilor FMI în data de 2 august 2021. De noua alocare generală de DST au beneficiat toate țările membre ale FMI, proporțional cu cota de participare a fiecăreia. Suma ce a revenit României, 1,7 miliarde DST, a fost virată în data de 23 august 2021 în contul de DST de la FMI, administrat de BNR ca parte a rezervei internaționale.

2. Grupul Băncii Mondiale

România este membră a tuturor instituțiilor care fac parte din Grupul Băncii Mondiale, respectiv Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), Asociația Internațională pentru Dezvoltare (AID) – care, împreună cu BIRD, reprezintă Banca Mondială, Corporația Financiară Internațională (CFI), Agenția pentru Garantarea Multilaterală a Investițiilor (AGMI) și Centrul Internațional pentru Reglementarea Diferendelor relative la Investiții (CIRDI).

Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare

România a devenit membră BIRD în 1972 și deține 8 317 acțiuni (0,30 la sută din capitalul băncii), având o putere de vot reprezentând 0,31 la sută din total.

Cadrul de Parteneriat de țară cu România (pentru perioada 2018-2023), urmărește trei direcții prioritare: (i) investițiile în oameni și egalitatea de șanse; (ii) susținerea unei dezvoltări dinamice a sectorului privat; (iii) îmbunătățirea capacității de reacție în fața dezastrelor naturale și a schimbărilor climatice. Banca Mondială a adaptat programul de țară la schimbările generate de pandemie și a restructurat o serie de operațiuni, portofoliul fiind extins pentru finanțare în domeniul sănătății, sprijinirea investițiilor pe termen lung în infrastructura școlară și îmbunătățirea capacității instituțiilor de a gestiona riscurile de dezastre naturale și climatice.

Asociația Internațională pentru Dezvoltare

România a devenit membră AID la data de 12 aprilie 2014 și are în prezent o putere de vot în cadrul instituției de 0,33 la sută.

Instituții financiare afiliate Băncii Mondiale

România a aderat la CFI în anul 1990 și are în prezent o putere de vot în cadrul organizației de 0,19 la sută. Activitatea acestei organizații este complementară celei derulate de BIRD și AID, axându-se exclusiv pe sectorul privat.

România a devenit membră a AGMI în 1992 și are în prezent o putere de vot de 0,55 la sută.

3. Banca Reglementelor Internaționale

BNR este membră a Băncii Reglementelor Internaționale încă din 1930, anul înființării acesteia, și deține 8 564 de acțiuni din capitalul total, pentru care încasează dividende.

Grupul consultativ regional pentru Europa al Consiliului pentru stabilitate financiară

Consiliul pentru stabilitate financiară (Financial Stability Board, FSB) este un organism internațional care monitorizează sistemul financiar global și face recomandări cu privire la acesta. Banca Reglementelor Internaționale asigură finanțarea FSB, pe baza contribuțiilor voluntare ale membrilor, și găzduiește secretariatul acestuia. În anul 2011, în scopul extinderii activității FSB dincolo de țările G-20, pentru a reflecta natura globală a sistemului financiar, în cadrul FSB au fost înființate șase grupuri consultative regionale (RCG). BNR este membru al FSB-RCG Europa începând din data de 25 iunie 2018.

4. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare

România este membră fondatoare a BERD, statul român deținând în prezent 14 407 acțiuni, în valoare de 144,07 milioane euro, contribuție care reprezintă 0,484 la sută din capitalul total subscris al BERD.

BERD investește în țările de operațiuni în baza unei strategii de țară; strategia de țară pentru România (pentru perioada 2020-2025) are în vedere trei priorități strategice: (i) promovarea investițiilor în infrastructura durabilă și dezvoltarea regională; (ii) sprijinirea productivității prin expansiunea sectorului corporativ, inovare și îmbunătățirea competențelor; (iii) extinderea procesului de intermediere financiară și dezvoltarea piețelor de capital.

Până la data de 31 ianuarie 2022, BERD a acordat României un sprijin financiar în sumă cumulată de aproximativ 9,522 miliarde euro, în cadrul a 485 de proiecte, dintre care 69 la sută s-au îndreptat către sectorul privat.

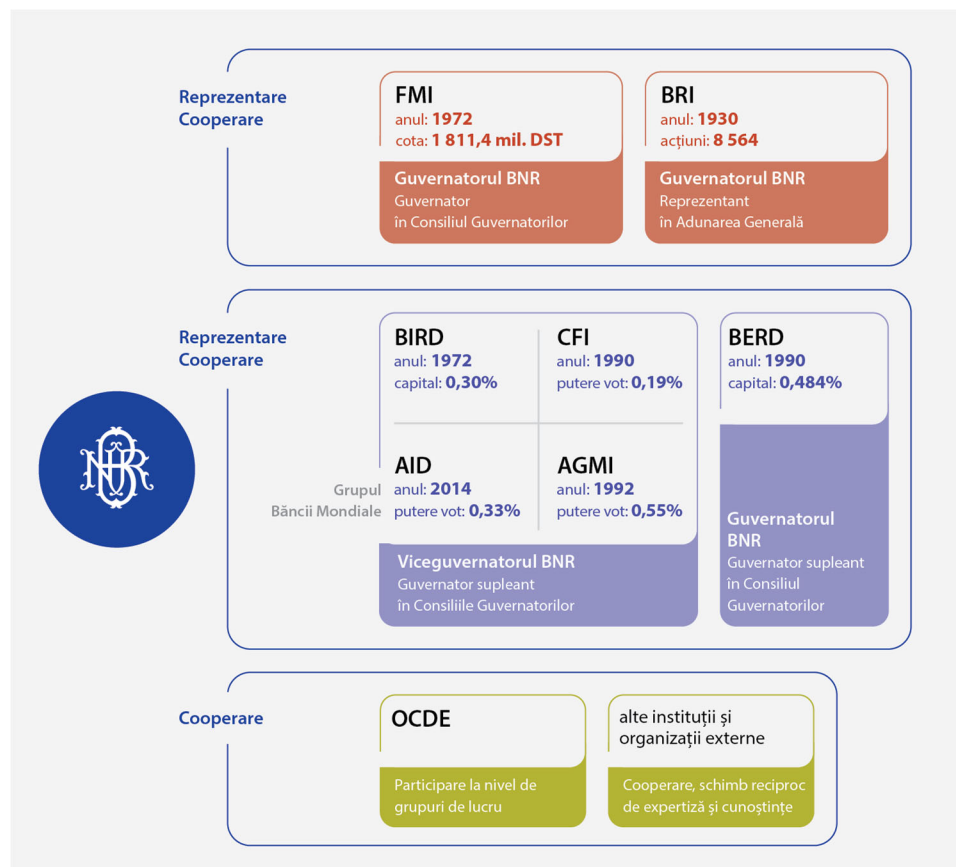
În contextul pandemiei COVID-19, Reuniunile anuale ale BERD din 2020 și 2021 s-au desfășurat în format virtual.

5. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

Pe parcursul anului 2021 au fost intensificate demersurile de aderare a României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), iar în data de 25 ianuarie 2022, Consiliul OCDE a decis deschiderea formală a negocierilor de

aderare cu România (alături de Argentina, Brazilia, Bulgaria, Croația și Peru). BNR va continua să sprijine demersurile pe care negocierile de aderare le implică, în limitele competențelor ce îi revin conform Statutului, prin implicarea în activitatea structurilor de lucru relevante ale OCDE. BNR a participat, în calitate de invitat, la reuniunile din lunile iunie și octombrie 2021 ale Comitetului pentru piețe financiare, la reuniunea Grupului de lucru pentru Codurile de liberalizare din octombrie 2021 și la reuniunile a două grupuri de lucru din cadrul Comitetului pentru statistică și politici statistice, care au avut loc în perioada octombrie-noiembrie 2021. De asemenea, începând cu anul 2018, BNR este membră a Rețelei Internaționale pentru Educație Financiară a OCDE și participă la reuniunile unor structuri de lucru ale acesteia.

Concomitent, BNR participă în calitate de invitat permanent la lucrările Comitetului interministerial pentru coordonarea relațiilor României cu OCDE, aflat în coordonarea Secretariatului General al Guvernului, care are rolul de a elabora strategia de promovare a candidaturii României la OCDE, de stabilire a unui calendar de acțiuni, evenimente și buget, precum și de a coordona demersurile instituțiilor implicate în acest proces.

Infografic
 Reprezentarea BNR
 la organizații internaționale

6. Participarea Băncii Naționale a României la instituții și organizații externe

Banca Națională a României urmărește promovarea cooperării, la nivel internațional, cu entități care desfășoară activități, în general, în domeniul cercetării economice și financiare și, în special, în domeniul bancar, pentru asigurarea unui schimb reciproc de expertiză și cunoștințe. În anul 2021, Banca Națională a României a continuat colaborarea cu diverse organisme, grupuri de reflecție și instituții internaționale relevante în domeniul cercetării științifice și a facilitat diseminarea rezultatelor studiilor științifice la nivel global și a cunoștințelor dobândite în cadrul unor evenimente și reuniuni internaționale cu teme economice și financiar-monetare organizate în format virtual, în contextul pandemiei COVID-19. În baza cooperării cu aceste entități, reprezentanți ai băncii centrale au participat la aceste evenimente, mijlocind un schimb reciproc avantajos de expertiză și cunoștințe.

Astfel, având în vedere calitatea de membru cu drepturi depline al Rețelei pentru Ecologizarea Sistemului Financiar² (*Network for Greening the Financial System – NGFS*), Banca Națională a României³ a participat la activitatea tuturor celor cinci grupuri de lucru constituite la nivelul NGFS⁴, prin reprezentanții desemnați, iar NGFS a diseminat rezultatele cercetării în domeniul ecologizării sistemului financiar la nivel internațional.

În perioada 31 octombrie – 12 noiembrie 2021 a avut loc cea de-a 26-a ediție a Conferinței Părților (COP26) privind Schimbările Climatice parte a Convenției-Cadru (*United Nations Framework Convention on Climate Change Conference of the Parties 26, UNFCCC COP26*), sub egida Organizația Națiunilor Unite, la Glasgow, în Scoția, cu președinția Marii Britanii și în parteneriat cu Italia, țară ce a deținut președinția G20 la acel moment. UNFCCC are la bază un tratat internațional privind protejarea mediului prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și a fost semnat în anul 1992, inclusiv de România⁵, fiind în vigoare din anul 1994. De exemplu, în cadrul conferinței UNFCCC COP21 a fost semnat, în anul 2015, Acordul de la Paris⁶. Acesta a intrat în vigoare în anul 2016 și are ca scop limitarea încălzirii globale cu maximum 2°C în plus, comparativ cu nivelurile preindustriale, recomandată fiind o limitare cu maximum 1,5°C.

² Banca Națională a României a devenit, în data de 16 septembrie 2020, membru instituțional al NGFS. NGFS reprezintă un organism internațional al băncilor centrale și autorităților de supraveghere ce doresc, pe bază voluntară, să realizeze schimb de experiență, să împărtășească cele mai bune practici, să contribuie la dezvoltarea gestionării riscurilor de mediu și climatice în sectorul financiar și să mobilizeze/direcționeze finanțări care să susțină tranziția spre o economie durabilă.

³ <https://bnro.ro/Re%C8%9Beaua-pentru-ecologizarea-sistemului-financiar--21812.aspx>

⁴ <https://www.ngfs.net/en/about-us/governance/general-information>

Cele cinci grupuri de lucru sunt: (i) Grup de lucru în domeniul microprudențial și supraveghere – „Microprudential / Supervision”, prezidat de Zeng Yi Wong (Monetary Authority of Singapore), (ii) Grup de lucru în domeniul macrofinanciar – „Macrofinancial”, prezidat de Sarah Breeden (Bank of England), (iii) Grup de lucru privind extinderea finanțării ecologice – „Scaling up green finance”, prezidat de Sabine Mauderer (Deutsche Bundesbank), (iv) Grup de lucru pentru reducerea lacunelor de date – „Bridging the data gaps”, prezidat de Patrick Amis (European Central Bank) și Fabio Natalucci (International Monetary Fund), copreședinți, și (v) Grup de lucru pentru cercetare – „Research”, prezidat de Ma Jun (People's Bank of China).

⁵ <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/3993>

⁶ <https://treaties.un.org/doc/Publication/CN/2016/CN.735.2016-Eng.pdf>

În contextul evenimentului COP26, un moment definitoriu privind contribuția NGFS și a membrilor în sprijinul combaterii schimbărilor climatice cu impact asupra sistemului financiar internațional l-a reprezentat *Declarația comună a membrilor NGFS*⁷. În același context, Banca Națională a României a publicat *Declarația de angajament a Băncii Naționale a României, în calitate de membru instituțional al Rețelei pentru Ecologizarea Sistemului Financiar*⁸. Declarația individuală de angajament a Băncii Naționale a României a urmărit elementele cuprinse în cadrul Recomandării Comitetului Național pentru Supravegherea Macroprudențială nr. R/6/2021 privind sprijinirea finanțării verzi⁹ în România, respectiv recomandări pentru: (i) realizarea unei creșteri în mod sustenabil a accesului la finanțare pentru proiectele legate de agenda schimbărilor climatice, (ii) sprijinirea schimbării structurale a economiei înspre una cu valoare adăugată superioară și (iii) îmbunătățirea transparenței, raportărilor și a disponibilității informațiilor legate de schimbările climatice, precum și pentru creșterea gradului de conștientizare cu privire la impactul schimbărilor climatice în societate și în cadrul sistemului financiar.

⁷ <https://www.ngfs.net/sites/default/files/ngfsglasgowdeclaration.pdf>

⁸ <https://www.bnr.ro/page.aspx?prid=20096>

⁹ <http://www.cnsmro.ro/politica-macroprudentiala/lista-recomandarilor-2021/>

Capitolul 13

Convergența economiei românești
și cadrul de guvernanță economică
în Uniunea Europeană

1. Convergența economiei românești

Adoptarea euro face parte din procesul de integrare europeană a României și presupune îndeplinirea sustenabilă a criteriilor de convergență nominală. În cadrul analizei stadiului procesului de convergență sunt avute în vedere și efectele crizei pandemice asupra indicatorilor monitorizați, care, începând cu anul 2020, au avut o volatilitate mai ridicată. Manifestarea altor factori de risc (de exemplu, cei de natură geopolitică) este de natură să inducă o creștere a impactului și, respectiv, a persistenței efectelor adverse asupra economiei, răsfrângându-se asupra traiectoriei indicatorilor pentru un număr mai mare de ani.

Stadiul îndeplinirii criteriilor instituite prin Tratatul de la Maastricht (pe baza cărora se evaluează progresul convergenței nominale) la nivelul anului 2021 este prezentat în Tabelul 13.1.

	Criterii Maastricht	România 2021
Rata inflației (IAPC) (procente, medie anuală)	≤ 1,5 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE ¹	4,1 (referință: 2,2)
Deficitul bugetului consolidat* (procente în PIB)	sub 3 la sută	7,1
Datoria publică* (procente în PIB)	sub 60 la sută	48,8
Cursul de schimb față de euro (apreciere/depreciere procentuală maximă pe doi ani)	± 15 la sută	+0,3/-3,5 ²
Ratele dobânzilor pe termen lung (procente pe an, medie anuală)	≤ 2 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE ¹ din perspectiva stabilității prețurilor	3,6 (referință: 2,6)

*) SEC 2010

1) La calcularea nivelului de referință pentru finalul anului 2021 au fost luate în considerare Grecia, Malta și Portugalia.

2) Deviații procentuale maxime ale cursului de schimb față de euro în perioada ianuarie 2020 – decembrie 2021.

Calculule sunt efectuate pe baza seriilor cu frecvență zilnică și se raportează la media lunii decembrie 2019.

Sursa: Eurostat, BCE, MF, calcule BNR

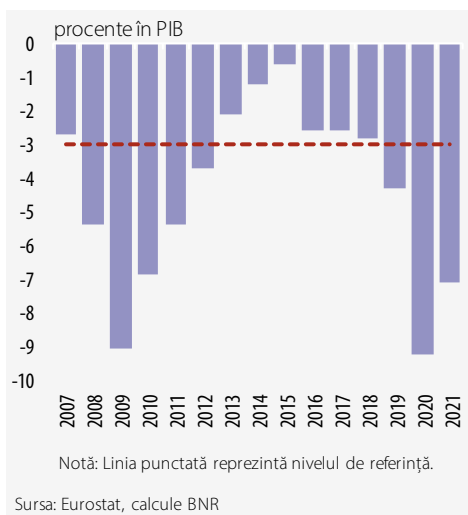
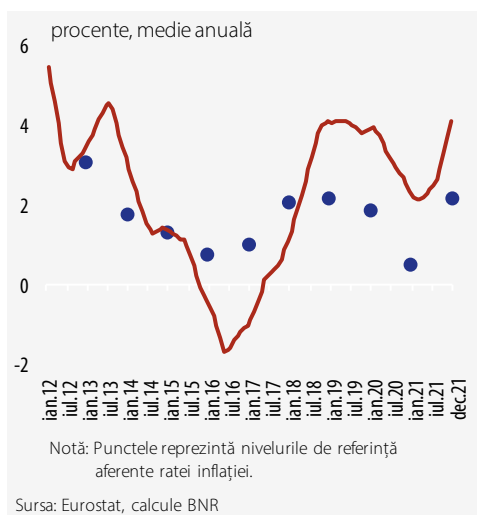
Tabel 13.1
Criteriile de la Maastricht
(indicatori de convergență nominală)

După ce în perioada iulie 2015 – noiembrie 2017 România a îndeplinit simultan criteriile de convergență nominală, în ultimii ani indicatorii privind rata inflației, ratele dobânzilor pe termen lung și ponderea în PIB a deficitului bugetului general consolidat au depășit valorile de referință. În contextul declanșării pandemiei, suspendarea, în martie 2020, a prevederilor Pactului de stabilitate și creștere a permis statelor membre implementarea unor pachete relativ ample de măsuri de natură fiscală în vederea limitării efectelor adverse ale acestora.

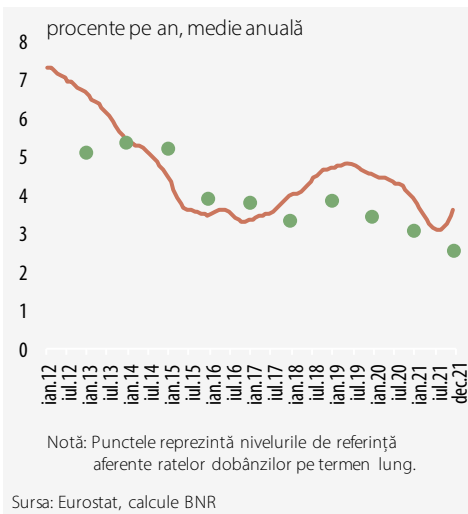
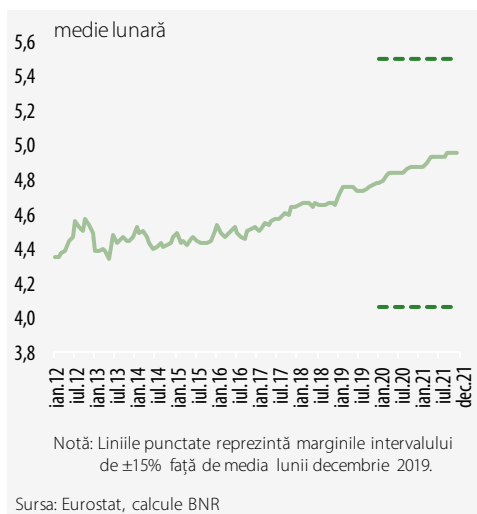
Anul 2021 a fost caracterizat de creșteri pronunțate, la nivel global, ale indicilor prețurilor de consum, ratele medii anuale ale inflației poziționându-se astfel peste țintele mai multor bănci centrale. Fenomenul a fost alimentat de creșteri consistente

ale prețurilor produselor energetice, alimentelor, precum și ale altor materii prime non-energetice, determinate inclusiv de sincopile din lanțurile globale de valoare. Și în România, rata medie anuală a inflației, calculată pe baza indicelui armonizat (IAPC), a avansat până la 4,1 la sută în decembrie 2021^{1,2}, menținându-se un ecart de aproximativ 2 puncte procentuale față de valoarea de referință a criteriului cu privire la stabilitatea prețurilor.

Grafic 13.1
Rata inflației (IAPC)

Grafic 13.2
Deficitul bugetului general consolidat (metodologie SEC 2010)

Grafic 13.4
Ratele dobânzilor pe termen lung

Grafic 13.3
Cursul de schimb EUR/RON

Ponderea în PIB a deficitului bugetului general consolidat (conform metodologiei SEC 2010) a depășit în 2019 nivelul de referință (Grafic 13.2), conducând la declanșarea în cazul României a procedurii de deficit excesiv³. Un an mai târziu, pe fondul cheltuielilor ocazionate de măsurile de atenuare a efectelor crizei sanitare, ponderea

¹ În cazul gazelor naturale și al energiei electrice, transmisia modificării cotațiilor externe asupra prețurilor finale interne a fost influențată și de liberalizarea completă a acestor piețe pe segmentul consumatorilor casnici, în iulie 2020 și, respectiv, ianuarie 2021.

² Și prețurile produselor non-energetice au înregistrat majorări notabile în ultima parte a anului 2021, efectele șocurilor adverse fiind potențate de așteptările inflaționiste pe termen scurt și de ponderea însemnată a bunurilor importate în coșul de consum.

³ Comisia Europeană a ajustat traiectoria de consolidare fiscală, noul orizont fiind stabilit la nivelul anului 2024.

în PIB a deficitului bugetar și-a continuat creșterea. În anul 2021, ponderea în PIB a deficitului bugetar s-a diminuat până la un nivel de 7,1 la sută, valoare însă în continuare semnificativ superioară plafonului stabilit prin Tratat, situație întâlnită în cazul majorității statelor europene. Deși redresarea economică a susținut veniturile guvernamentale, o corecție de mai mare amploare a deficitului bugetar nu a fost posibilă dată fiind menținerea cheltuielilor la valori ridicate, inclusiv în contextul plăților efectuate în vederea gestionării pandemiei și al măsurilor de atenuare a creșterii prețurilor la energie pentru consumatorii casnici. În aceste condiții, a avut loc un avans al ponderii datoriei publice în PIB. Astfel, după majorarea care a avut loc în anul 2020, indicatorul și-a continuat creșterea și în 2021, până la 48,8 la sută, cu 1,5 puncte procentuale peste valoarea din anul precedent.

Ulterior crizei financiare internaționale din 2007-2009, cursul de schimb al leului în raport cu moneda euro a avut o evoluție relativ stabilă⁴ (Grafic 13.3). Variația cursului de schimb al leului care, în condițiile neparticipării la ERM II, nu se raportează la o paritate centrală, ci la media lunii premergătoare perioadei evaluate, s-a încadrat în banda standard de referință de ± 15 la sută și în intervalul 2020-2021, chiar și în contextul incertitudinilor referitoare la menținerea echilibrului macroeconomic și al efectelor economice ale crizei pandemice.

Rata dobânzii pe termen lung a depășit nivelul de referință în intervalul 2018-2021 (Grafic 13.4), în pofida poziționării ratingului suveran al României în categoria *investment grade* și a obținerii statutului de piață emergentă. Ecartul a survenit în contextul atât al plasării indicatorilor aferenți inflației și deficitului bugetului general consolidat (începând cu anul 2019, în cazul deficitului) peste valorile de referință, cât și al îngrijorărilor privind problemele structurale⁵ ale economiei. Pe parcursul anului 2021, atenția agențiilor de rating s-a concentrat pe necesitatea implementării măsurilor de relansare economică și de consolidare fiscală, iar perspectivele au fost în general revizuite în sens favorabil⁶. La aceste evoluții ar urma să contribuie atât atragerea de fonduri UE, cât și continuarea procesului de corecție fiscală.

Îndeplinirea într-o manieră sustenabilă a criteriilor de convergență nominală este condiționată de realizarea unui grad ridicat de aliniere structurală, proces care poate fi evaluat în principal prin monitorizarea nivelului PIB pe locuitor, a structurii pe sectoare a economiei, a gradului de deschidere a acesteia și a ponderii comerțului cu UE în totalul comerțului exterior.

Tendența ascendentă a nivelului PIB pe locuitor din ultimul deceniu a fost întreruptă în cursul anului 2020, ca urmare a crizei pandemice (Grafic 13.5). Chiar și în aceste condiții excepționale, decalajul față de zona euro a continuat să se diminueze, pe fondul unei contracții de mai mică amploare a indicatorului în cazul României.

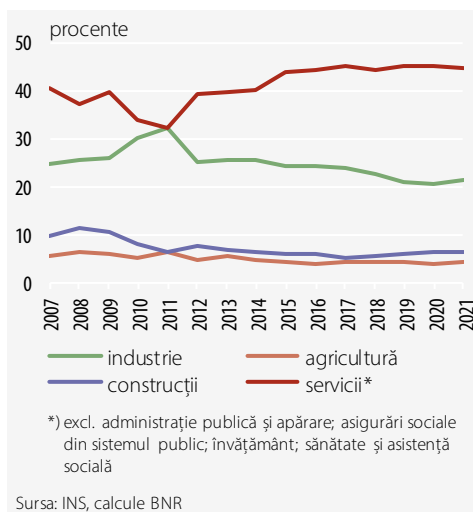
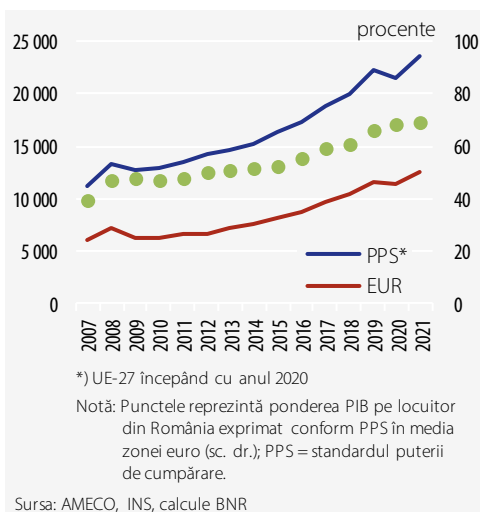
⁴ În intervalul 2012-2021, leul a înregistrat o depreciere medie anuală față de euro de aproximativ 1 la sută.

⁵ Pe parcursul ultimilor ani, percepția riscurilor asociate economiei românești (măsurată prin intermediul cotațiilor CDS – *credit default swaps*) s-a plasat, în general, peste valorile aferente statelor din regiune.

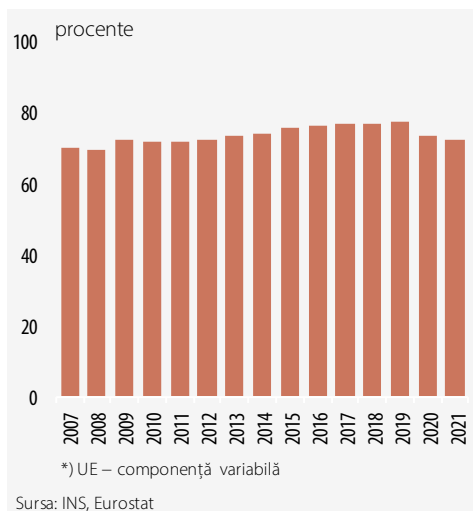
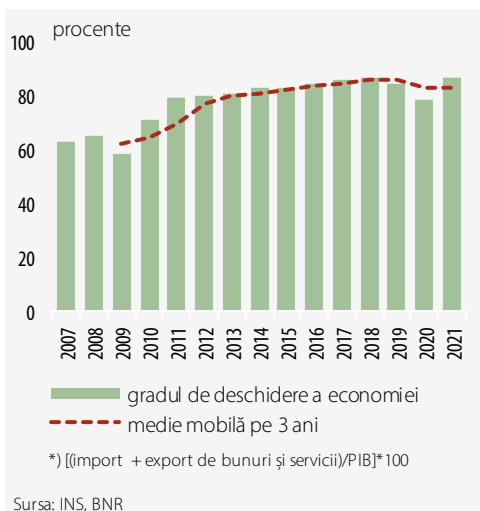
⁶ În anul 2021 agențiile de rating S&P și Moody's și-au revizuit perspectivele asupra României de la negativ la neutru. În cazul agenției Fitch, perspectiva negativă a rămas nemodificată, pe fondul incertitudinilor cu privire la dezechilibrele fiscale.

În cursul anului 2021, ca urmare a redresării notabile a activității economice în cazul ambelor economii, indicatorii au recuperat contracțiile suferite, depășind ușor valorile prevalente înaintea izbucnirii pandemiei. În termeni relativi, PIB pe locuitor în România⁷ s-a situat la aproximativ 70 la sută din nivelul zonei euro (în creștere cu aproximativ 1,2 puncte procentuale față de anul 2020 și, respectiv, cu 22 puncte procentuale comparativ cu anul 2010).

Grafic 13.5
Evoluția PIB pe locuitor

Grafic 13.6
Ponderea sectoarelor economice în PIB

Grafic 13.8
Ponderea comerțului cu UE* în totalul comerțului exterior

Grafic 13.7
Gradul de deschidere a economiei*

În ceea ce privește structura pe sectoare a economiei (evaluată în funcție de aportul acestora la formarea PIB), în ultimii ani s-a înregistrat o tendință de convergență față de cea a zonei euro, evidențiată în special prin creșterea ponderii serviciilor (Grafic 13.6) și a importanței acestora în comerțul exterior⁸, deși evoluțiile specifice perioadei pandemice au implicat o relativă plafonare, în anii 2020 și 2021, a importanței în PIB a acestui sector. În schimb, avansul ponderii construcțiilor s-a plafonat în anul

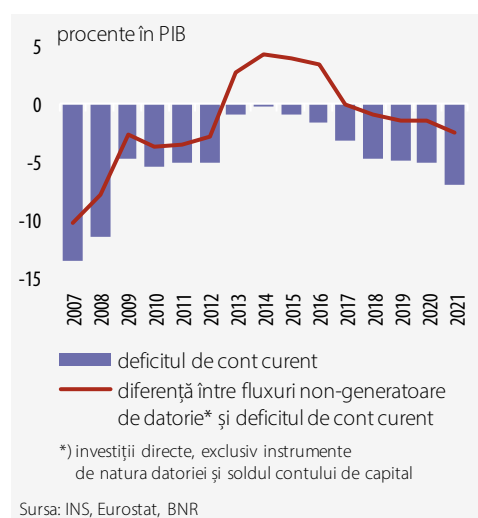
⁷ Avansul indicatorului reflectă inclusiv continuarea tendinței demografice descendente.

⁸ În intervalul 2012-2021 a avut loc o creștere cu 165 la sută a valorii schimburilor comerciale cu servicii ale României, ponderea acestora în totalul comerțului exterior atingând un maxim de 24 la sută în 2019. De menționat este și menținerea relativ constantă (ușor sub valoarea de 5 puncte procentuale) a ecartului acestei ponderi față de media zonei euro.

2021, creșterea fluxurilor valorice din sector (pe seama costurilor operaționale mai mari, inclusiv a celor cu materialele) fiind similară celei a PIB nominal.

În anul 2020, pe fondul reducerii comerțului global, gradul de deschidere a economiei a scăzut (temporar) sub valoarea de 80 la sută. În anul 2021, în contextul redresării activității comerciale, indicatorul a crescut cu aproximativ 8 puncte procentuale (Grafic 13.7), pe baza avansului simultan al exporturilor și al importurilor de bunuri și servicii (cu 21 la sută și respectiv, 23 la sută). Gradul de integrare a schimburilor comerciale cu UE este evaluat a fi ridicat, situându-se la un nivel mediu de circa 75 la sută în ultimii 10 ani (Grafic 13.8). În anul 2020, se remarcă diminuarea cu aproape 4 puncte procentuale a valorii indicatorului, ce poate fi însă atribuită schimbării componenței Uniunii Europene, în urma *Brexit*. În decursul anului 2021, reducerea suplimentară, cu circa 1 punct procentual (ce reflectă creșterea expunerii comerciale față de partenerii din afara UE), s-a produs pe seama creșterii în cel de-al doilea semestru a deficitului în cazul unor categorii de produse de natura materiilor prime, în urma manifestării șocurilor din domeniul energiei.

Data fiind complexitatea procesului de convergență reală, cadrul de analiză poate fi extins prin monitorizarea mai multor dimensiuni, printre care sustenabilitatea poziției externe sau gradul de dezvoltare a sistemului financiar-bancar și nivelul integrării acestuia în cel european.

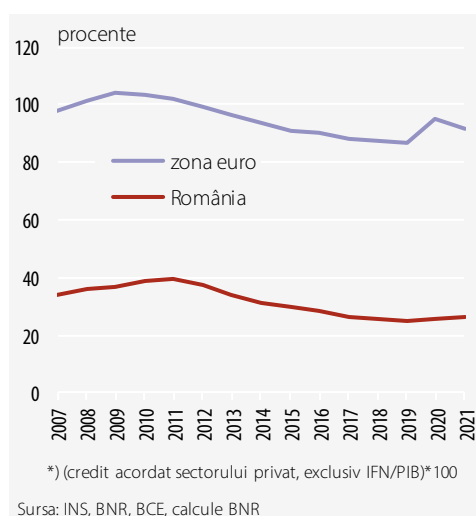
Grafic 13.9
Deficitul de cont curent
și finanțarea prin fluxuri stabile

Tendința de majorare a ponderii deficitului contului curent în PIB (preponderent pe fondul celei a deficitului balanței bunurilor și a celei a balanței veniturilor primare) s-a accentuat în anul 2021, indicatorul ajungând la 7 la sută din PIB (Grafic 13.9). Astfel, media valorilor pentru ultimii trei ani s-a plasat peste „reperul” stipulat de Comisia Europeană, de 4 la sută din PIB⁹. De semnalat este și faptul că în ultimii ani pe fondul tendinței de accentuare a deficitului de cont curent, gradul de finanțare a acestuia prin fluxuri non-generatoare

de datorie s-a menținut la valori subunitare, respectiv de circa 66 la sută în 2021. Reducerea față de anul 2020 a fost însă atenuată de avansul semnificativ al tuturor surselor de finanțare stabilă¹⁰ – Grafic 13.9 (Caseta 9).

⁹ Detalii pot fi regăsite pe *website*-ul Comisiei Europene, Secțiunea „Macroeconomic Imbalance Procedure Scoreboard”.

¹⁰ Pe de o parte, pe parcursul anului 2021, intrările de fonduri europene (inclusiv cele de natura transferurilor de capital) s-au menținut la valori ridicate, odată cu avansarea CFM 2014-2020, la care s-au adăugat și fondurile aferente „Next Generation EU”. Pe de altă parte, atât participațiile la capital, cât și reinvestirea profitului au înregistrat intrări semnificativ mai mari față de anul 2020, conducând la o accelerare a nivelului investițiilor directe nete.

Grafic 13.10
Evoluția intermediilor
financiare indirecte*

Gradul de integrare a sectorului financiar-bancar din România cu cel al zonei euro este ridicat, dată fiind preponderența în structura acționariatului instituțiilor de credit românești a capitalului originar din țările zonei euro. Deși dezvoltarea acestui sector ulterior aderării la UE a fost notabilă, ecartul față de zona euro continuă să fie substanțial. Astfel, în anul 2021 nivelul intermediilor financiare indirecte din economia națională s-a poziționat la aproximativ 30 la sută din cel aferent zonei euro, în ușoară creștere față de anul 2020

(Grafic 13.10). Evoluția a reflectat un ușor avans al indicatorului în România (până la aproximativ 27 la sută, pe seama accelerării volumului creditelor acordate sectorului privat) suprapus diminuării celui din zona euro (dată fiind evoluția mai modestă a creditării comparativ cu cea a PIB nominal). În privința intermediilor financiare directe (calculată ca pondere în PIB a capitalizării bursiere), aceasta s-a poziționat în toată perioada postaderare la UE la un nivel mult inferior celui aferent zonei euro.

Programul de convergență 2022-2025 reliefează menținerea angajamentului Guvernului de aderare a României la zona euro. Este însă evidențiat faptul că în prezent eforturile Guvernului se axează pe revenirea economică și socială postpandemie și pe diminuarea efectelor negative generate de conflictul militar din Ucraina.

Caseta 9. „Next Generation EU”: motor al redresării economice și sprijin în contextul consolidării fiscale

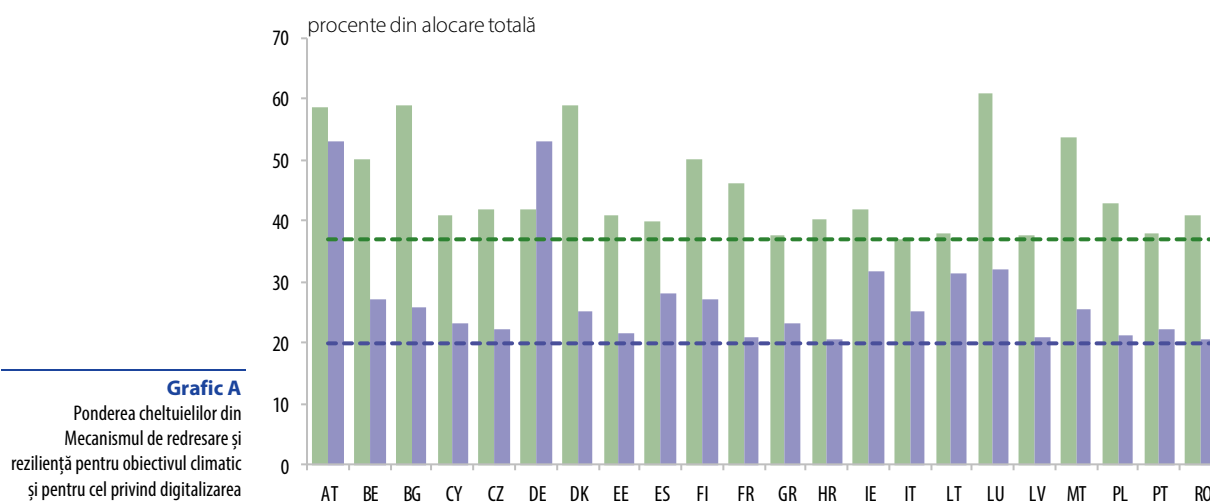
Programul „Next Generation EU” (NGEU) este una dintre soluțiile autorităților europene în vederea facilitării unei reveniri economice alerte și sustenabile ca urmare a efectelor socio-economice adverse induse de pandemia COVID-19, dar și cu scopul creșterii rezilienței economiilor UE la șocuri externe. Primele formalități privind accesarea fondurilor de redresare au fost realizate deja la sfârșitul anului 2021. Este de așteptat ca acest proces să accelereze pe fundalul menținerii însă a unei incertitudini relativ ridicate induse de persistența crizei de sănătate publică și, mai recent, de invazia Ucrainei de către Rusia.

Caseta de față își propune contextualizarea rolului noului program NGEU în procesul de consolidare fiscală. Acesta din urmă este necesar în condițiile procedurii de deficit excesiv aflate în derulare în cazul României, cu termen de finalizare anul 2024. Acest proces ar putea fi impulsionat de un impact favorabil asupra cadrului macroeconomic și/sau de obținerea de finanțări la costuri avantajoase în cazul atragerii fondurilor europene alocate prin programul NGEU.

România și pachetul de redresare economică

La scurt timp de la izbucnirea crizei de sănătate publică, atât autoritățile naționale, cât și cele supranaționale au reacționat prompt în scopul limitării efectelor adverse ale pandemiei. În premieră, Comisia Europeană (CE) a propus activarea în anul 2020 a clauzei derogatorii generale de la prevederile Pactului de stabilitate și creștere (PSC), permițând statelor membre ale UE să aloce volume ridicate de cheltuieli pentru gestionarea pandemiei, chiar în condițiile depășirii temporare a țintelor de deficit bugetar specificate în PSC. În plus, pentru a impulsiona revenirea activității economice, mai ales în contextul în care criza de sănătate a surprins prin efecte negative de amploare ridicată, oficialii europeni au agreat introducerea pachetului de redresare NGEU.

Prin intermediul său, este urmărită creșterea rezilienței țărilor europene, un accent deosebit fiind acordat tranziției climatice și digitale echitabile. În cazul Mecanismului de redresare și reziliență (MRR), instrumentul NGEU având cele mai ample alocări¹¹, aprobarea Planurilor Naționale de Redresare și Reziliență (PNRR), prin intermediul cărora au fost propuse proiecte spre finanțare, a fost condiționată de alocarea a cel puțin 37 la sută din finanțare pentru obiective privind clima și cel puțin 20 la sută pentru digitalizare. Toate statele UE ale căror planuri naționale au fost deja aprobate s-au conformat acestor condiții. Pentru obiectivul privind clima, cele mai mari ponderi alocate se remarcă în cazul Austriei, Bulgariei, Danemarcei, Luxemburgului și Maltei, al căror PNRR prevede utilizarea a peste 50 la sută din fondurile Mecanismului de Redresare și Reziliență pentru tranziția către o economie verde. În ceea ce privește digitalizarea, Austria și Germania se detașează semnificativ de restul țărilor (Grafic A).

¹¹ În cazul României, alocarea MRR reprezintă circa 90 la sută din totalul fondurilor NGEU. Evoluții similare se observă și în cazul celorlalte state care beneficiază de finanțare prin intermediul NGEU.

În cazul României, PNRR aferent prevede alocarea a 41 la sută din cele 29,2 miliarde euro¹² obiectivelor climatice. Sunt vizate îndeosebi transportul sustenabil și eficiența energetică. Totodată, contribuția României la obiectivele privind digitalizarea este în proporție de 20,5 la sută și se axează în mare măsură pe e-guvernare, servicii publice digitale, dar și proiecte privind dezvoltarea de tehnologii digitale.

PNRR al României a fost aprobat de către Consiliul UE în octombrie 2021, iar până la finele acestui an au fost transmise prefinanțările privind componenta de granturi din cadrul MRR, urmate la scurt timp de prefinanțările aferente împrumuturilor¹³. Cererile de plată către CE urmează să aibă o frecvență bianuală și vor fi realizate în funcție de stadiul îndeplinirii țintelor și jaloanelor asumate de autorități în cadrul PNRR. Conform datelor CE, PNRR al României vizează un quantum de 215 ținte și 292 de jaloane în cazul reformelor și, respectiv, al investițiilor.

Mecanismul de redresare și reziliență, deși beneficiază de cvasitotalitatea alocărilor financiare, nu este singurul instrument care vizează obiective climatice și digitale. REACT-EU este un alt program ce face parte din NGEU. Din totalul de circa 1,5 miliarde euro alocate României, fondurile destinate tranziției spre o economie verde sunt în proporție de circa 16 la sută, iar resursele destinate digitalizării cumulează aproximativ 6 la sută, ponderi apropiate de media europeană.

În ansamblu, NGEU este de așteptat să contribuie la o creștere economică robustă, în tandem cu îmbunătățirea rezilienței economice. Magnitudinea și persistența efectelor pozitive având ca sursă acest program depind însă de tipul investițiilor finanțate (Valenta *et al.*, 2021). Totodată, în literatura de specialitate au fost identificate posibile efecte de contagiune și efecte de runda a doua ridicate. Pfeiffer *et al.* (2021) evidențiază că acestea ar putea majora impactul total al fondurilor NGEU cu până la o treime. Picek (2020) subliniază importanța existenței unei coordonări între state în ceea ce privește implementarea proiectelor finanțate din NGEU. Pentru a maximiza potențialele efecte de antrenare, este esențial ca statele membre să adopte măsuri de stimulare a economiei în același timp.

Evaluările interne ale BNR privind impactul asupra coordonatelor cadrului macroeconomic din România au la bază Modelul de Analiză și Prognoză pe Termen Mediu (MAPM) al BNR, complementat de o serie de analize și ipoteze expert¹⁴. Având în vedere procesul de consolidare fiscală aflat în plină desfășurare, atragerea unui volum relativ mai ridicat al împrumuturilor substitutive este evaluată a avea o probabilitate mare de materializare. În cazul acestora, dată fiind substituția unor proiecte de investiții care erau deja prevăzute a fi finanțate (în principal din surse

¹² Această sumă urmează să fie reevaluată conform prevederilor art. 11 alin. 2 din Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență. Datele din prognoza de toamnă din 2020 a Comisiei Europene urmează să fie înlocuite cu valorile efective în calculul contribuției financiare maxime.

¹³ La începutul lunii decembrie 2021 au fost transmise prefinanțările privind granturile, iar în ianuarie 2022 cele privind împrumuturile.

¹⁴ Au fost considerate atât efecte directe, cât și efecte de antrenare. Detalii privind multiplicatorii fondurilor europene sunt redată în Caseta 1 „Evaluarea impactului fondurilor europene structurale și de coeziune asupra creșterii economice” din *Raportul Anual*, ediția 2018.

bugetare interne), impactul asupra deficitului bugetar va fi unul favorabil, în schimb cel asupra cadrului macroeconomic relativ la un scenariu de referință care exclude finanțarea din resurse NGEU ar urma să fie limitat. Magnitudinea efectelor NGEU este, de asemenea, influențată și de etapizarea proiectelor de investiții. Astfel, implementarea timpurie a proiectelor eligibile ar conduce la efecte în amplificare treptată în timp și, astfel, la un impact economic mai consistent pe întregul interval (2022-2026). În schimb, în cazul unei tranziții dezordonate, autoritățile ar putea deveni preocupate excesiv de cheltuirea bugetului alocat, fără ca proiectele implementate să aibă neapărat și un aport semnificativ asupra creșterii economice, pe fondul unei eficiențe reduse a respectivelor proiecte investiționale.

Cele mai recente evaluări efectuate de BNR, condiționate de informațiile disponibile la momentul realizării simulărilor, indică un impact cumulat al fondurilor NGEU asupra creșterii economice din perioada 2021-2026 de peste 4 puncte procentuale, incluzând și efectele de antrenare. În perioada 2022-2023, impactul este evaluat la circa 1,4 puncte procentuale, nefiind însă excluse efecte de amploare mai ridicată, în special în cazul implementării unor proiecte de complexitate mare și al finanțării fără sincope¹⁵ a acestora.

În aceste condiții, se prefigurează, *ceteris paribus*, revigorarea activității economice. Pe de o parte, formarea brută de capital ar suferi cele mai importante reconfigurări. Atât proiectele destinate tranziției spre o economie verde, cât și cele vizând obiective digitale sunt evaluate a stimula potențialul de creștere a economiei. Pe de altă parte, revenirea activității economice va fi susținută și de un consum mai alert pe fondul redresării venitului disponibil real al gospodăriilor populației, ca efect al impulsivității activității economice.

România în contextul procedurii de deficit excesiv

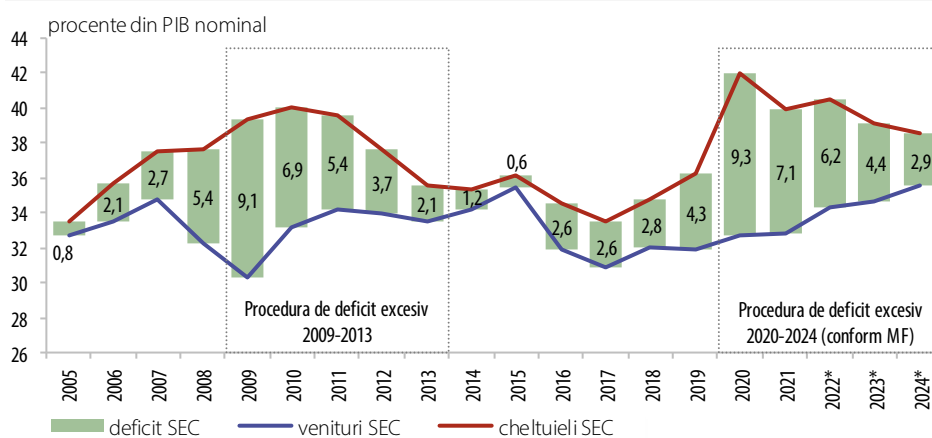
România beneficiază așadar de o oportunitate unică de a crește volumul și ponderea investițiilor în economie. Totodată, conform scopului declarat al programului NGEU, este facilitat sprijinul în cazul sectoarelor afectate cel mai mult de pandemia COVID-19. În același timp însă, este necesară continuarea procesului de consolidare bugetară. Ca urmare a derapajului fiscal din anul 2019, materializat înainte de debutul crizei de sănătate publică, oficialitățile europene au declanșat în martie 2020 primele formalități specifice procedurii de deficit excesiv în cazul României¹⁶. Deși Consiliul UE stabilise anul 2022 ca termen inițial de reducere a valorii deficitului bugetar SEC sub pragul de 3 la sută din PIB, contextul macroeconomic excepțional, grevat de efectele economice adverse ale pandemiei COVID-19, a condus la extinderea acestui termen până în anul 2024¹⁷.

¹⁵ Scenarii alternative privind impactul fondurilor europene sunt descrise în Caseta 3 „Next Generation EU: perspective pentru o redresare economică alertă” din *Raportul Anual*, ediția 2020. Sunt, de asemenea, descrise principalele efecte asupra cadrului macroeconomic extins.

¹⁶ Activarea în anul 2020 a clauzei de derogare generală de la prevederile Pactului de stabilitate și creștere nu a influențat acest proces având în vedere faptul că depășirea pragului de referință de 3 la sută din PIB în cazul deficitului bugetar în termeni SEC s-a produs în anul 2019.

¹⁷ Mai multe detalii privind recomandările Comisiei Europene sunt disponibile la adresa: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/com-2021-530-1_en_act_part1_v3.pdf

În Programul de convergență pentru perioada 2022-2025 este redată traiectoria ajustării deficitului bugetar, în linie cu recomandările Comisiei Europene (Grafic B). Valorile deficitului sunt confirmate și de Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2022-2024. Consolidarea fiscală se prefigurează a fi realizată în mare măsură prin intermediul reducerii ponderii în PIB a cheltuielilor bugetare. La acest capitol, economii de magnitudine importantă sunt proiectate în cazul cheltuielilor de personal și al celor privind consumul intermediar. În cazul veniturilor, ulterior creșterii prevăzute pentru anul 2022, acestea sunt de așteptat să înregistreze un progres marginal. Traiectoria de ajustare a deficitului bugetar ar putea fi însă grevată de o serie de factori, precum modul de gestionare a crizei energetice sau acutizarea conflictelor militare.

Grafic B

Evoluția deficitului bugetar – date istorice și perspective

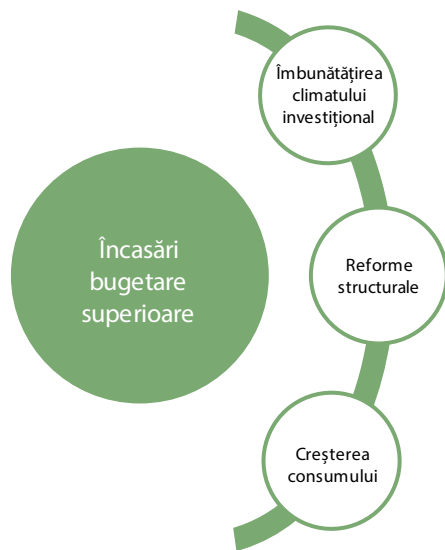
*) proiecții MF conform Programului de Convergență 2022-2025

Sursa: Eurostat, Programul de Convergență 2022-2025, calcule BNR

România nu se află pentru prima dată în procedura de deficit excesiv. Sub incidența reducerii drastice a veniturilor ca răspuns la criza financiară din 2008, deficitul bugetar a escaladat de la 2,7 la sută din PIB în 2007 la 5,4 la sută din PIB în 2008. În aceste condiții, în anul 2009 a fost declanșată această procedură în cazul României. Revenirea la valori poziționate sub pragul de referință de 3 la sută din PIB s-a concretizat în anul 2013. La aceasta au contribuit atât redresarea încasărilor, cât și reducerea ponderii cheltuielilor în PIB.

Interacțiunea dintre NGEU și procedura de deficit excesiv – în ce măsură poate fi sprijinit procesul de consolidare fiscală?

Încadrarea în țintele propuse privind deficitul bugetar devine cu atât mai necesară cu cât este de așteptat ca finanțarea de pe piețele internaționale să devină mai greu accesibilă pentru statele cu dezechilibre mai mari și persistente. În contextul procesului alert de normalizare a politicii monetare, pe fondul creșterii semnificative a ratei anuale a inflației, economiile emergente cu necesități mari de fonduri externe se pot confrunta cu costuri tot mai mari de finanțare. În plus, orice abatere de la traiectoria de ajustare asumată de România în contextul procedurii de deficit excesiv apare drept esențială din perspectiva evaluărilor periodice ale ratingului suveran.

Sursa: evaluări BNR

Grafic C
Canale potențiale de creștere
a încasărilor bugetare

După cum a fost ilustrat anterior, implementarea proiectelor finanțate din fonduri NGEU este de natură să contribuie la o redresare economică alertă. Atragerea acestor fonduri ar conduce la îmbunătățirea coordonatelor cadrului macroeconomic, ceea ce ar implica și un volum mai amplu de încasări bugetare, survenind pe mai multe canale (Grafic C).

Pe de o parte, un volum investițional mai amplu, stimulat prin atragerea de fonduri NGEU, ar putea presupune crearea de noi locuri de muncă. În aceste condiții, atât veniturile din impozitarea salariilor, cât și contribuțiile sociale încasate la bugetul general consolidat ar crește. Astfel de evoluții ar putea fi motivate, de asemenea, și de creșteri salariale, reclamate de o eventuală reaccentuare a penuriei de forță de muncă, îndeosebi în anumite domenii de activitate, cum ar fi cele care presupun tranziția către o

economie verde sau un nivel ridicat al digitalizării. În același timp, îmbunătățirea climatului investițional ar avea un impact favorabil și asupra firmelor existente pe piață, constând în creșterea performanței și a profitabilității acestora și, implicit, a resurselor virate la bugetul de stat.

În același timp, implementarea fondurilor NGEU este evaluată a avea un impact pozitiv asupra consumului. În aceste condiții, la reducerea deficitului bugetar ar putea contribui un volum mai mare al impozitelor indirecte, odată cu dinamizarea consumului non-guvernamental.

Reformele structurale sunt anticipate să producă efecte benefice asupra economiei în ansamblu. Acestea sunt menite să îmbunătățească potențialul productiv al economiei, acționând inclusiv prin reducerea de durată a vulnerabilităților externe și interne. În cazul deficitului bugetar, implementarea cu celeritate a reformelor ar putea contribui la creșterea gradului de conformare la plată a obligațiilor fiscale de către contribuabili. Implementarea reformelor structurale, cu precădere a celor care vizează domeniul fiscal-bugetar, ar putea accelera procesul de încasare a veniturilor bugetare, contribuind inclusiv la creșterea gradului de conformare voluntară la plată.

Există însă și influențe de sens contrar asupra deficitului bugetar, însă mai reduse în termeni cantitativi relativ la efectele pozitive directe și, respectiv, la cele de antrenare asociate fondurilor NGEU. În cazul împrumuturilor (componenta rambursabilă din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență), în măsura în care acestea au un caracter aditiv, sunt exercitate presiuni suplimentare asupra soldului bugetar, parțial contrabalansate de perspectivele macroeconomice mai favorabile. Există însă oportunitatea unei finanțări la costuri reduse, particularitate a MRR, în linie cu nevoia dinamizării activității economice. Așadar, accesarea împrumuturilor este de

asemenea dezirabilă, mai ales în eventualitatea în care acestea au un caracter substitutiv¹⁸.

Concluzionând, proiectele de investiții și reformele finanțate prin programul NGEU susțin redresarea economică alertă. În actuala conjunctură, date fiind riscurile și, mai ales, incertitudinile în amplificare cu privire la evoluția viitoare a activității economice, accesarea timpurie a fondurilor NGEU ar trebui să fie o prioritate. În acest context, respectarea cu strictețe a țintelor și a jaloanelor din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență capătă o nouă dimensiune, pe fondul mizei ridicate privind atât redresarea economică, cât și posibilitatea unor efecte benefice procesului de consolidare fiscală.

Referințe

Bankowski, K. *et al.* – „The macroeconomic impact of the Next Generation EU instrument on the euro area”, European Central Bank, *Occasional Paper Series*, no. 255, 2021

BNR – „Evaluarea impactului fondurilor europene structurale și de coeziune asupra creșterii economice”, *Raport Anual*, ediția 2018, Caseta 1

BNR – „Next Generation EU: perspective pentru o redresare economică alertă”, *Raport Anual*, ediția 2020, Caseta 3

CNSM – „Analiza Grupului de lucru CNSM pentru sprijinirea finanțării verzi”, 2021

Picek, O. – „Spillover Effects from Next Generation EU”, *Intereconomics*, vol. 55, no. 5, pp. 325-331, 2020

Pfeiffer, P., Varga, J., Veld, J. – „Quantifying spillovers of Next Generation EU investment”, European Commission, Discussion Paper, no. 144, 2021

Raportul Comisiei Europene către Parlamentul European și Consiliul UE privind implementarea Mecanismului de redresare și reziliență, Bruxelles, martie 2022

Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență

https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/REACT-EU-Fostering-crisis-repair-and-resilience/26d9-dqzy/>

2. Evoluții în domeniul guvernancei economice în Uniunea Europeană

Comisia Europeană a continuat să monitorizeze și să evalueze dezechilibrele macroeconomice prezente la nivel comunitar, în perioada recentă atenția fiind concentrată asupra riscurilor și evoluțiilor atipice asociate pandemiei COVID-19. Ediția din noiembrie 2021 a *Raportului privind mecanismul de alertă (RMA)* a deschis

¹⁸ Finanțează proiecte de investiții care ar fi fost efectuate, în absența instrumentului NGEU, din alte surse. În aceste condiții, impactul bugetar față de un scenariu de referință care exclude finanțarea NGEU este unul relativ redus în cazul deficitului bugetar (eventuale influențe având ca sursă volumul cheltuielilor cu dobânzi).

al doilea ciclu al Procedurii privind dezechilibrele macroeconomice de la debutul pandemiei, oferind date complete aferente anului 2020, care permit obținerea unei imagini mai clare a efectelor acesteia din urmă. În plus, *Raportul* face referire la previziuni pentru anul 2021 și pentru anii următori, care facilitează evaluarea posibilelor implicații pe termen mai lung ale crizei provocate de pandemia COVID-19.

Criza provocată de pandemia COVID-19 a inversat tendința de corecție a gradului ridicat de îndatorare observat în multe state membre, conducând la majorarea ratelor datoriei publice și private în 2020. Astfel, rata datoriei publice ca procent în PIB a crescut în toate țările UE în 2020 (depășind plafonul din Tabloul de bord în cazul a 13 dintre acestea), în timp ce rata datoriei sectorului privat ca procent în PIB s-a majorat în 24 de state din cele 27 de state membre (atingând valori superioare limitei din Tabloul de bord în cazul a 12 țări). Evoluția a survenit atât în mod indirect, din cauza scăderii PIB în anul 2020 pe fondul restricțiilor impuse pentru limitarea răspândirii virusului COVID-19 care au afectat activitatea economică, dar și direct, ca urmare a cheltuielilor ocazionate de contextul pandemic. Astfel, deși au ajutat la gestionarea și combaterea crizei sanitare și economice, măsurile luate de guverne au condus la majorarea imediată a stocului datoriei publice. *Raportul* anticipează însă intrarea pe o traiectorie descendentă a ponderii datoriei publice în PIB începând cu anul 2022 în statele UE, cu câteva excepții (inclusiv România), pentru care, în situația menținerii politicilor actuale, aceasta va continua să crească.

De asemenea, gradul de îndatorare a companiilor s-a extins în 2020, deopotrivă prin contribuția noilor împrumuturi realizate de acestea pentru a acoperi lipsa de lichiditate, dar și ca urmare a moratoriilor privind rambursarea creditelor. La nivelul gospodăriilor, tendința a fost una de economisire în 2020, atât pe fondul reducerii oportunităților de consum, cât și ca măsură de precauție, creșterea ponderii datoriei gospodăriilor în PIB fiind determinată, în majoritatea cazurilor, de scăderea PIB. Multe state s-au confruntat însă cu creșterea creditelor ipotecare, inclusiv ca urmare a unei schimbări structurale a cererii de locuințe determinate de trecerea la munca la distanță, care a modificat unele preferințe geografice. Aceasta, alături de problemele de ofertă survenite ulterior pe piața imobiliară, pe fondul scumpirii materiilor prime și materialelor de construcții, a contribuit la accelerarea ritmului de creștere a prețurilor locuințelor în 2020 și 2021 (10 state membre au înregistrat, în 2020, creșteri în termeni reali ale prețurilor locuințelor peste plafonul de 6 la sută din Tabloul de bord). Apare astfel un risc de supraîndatorare a gospodăriilor prin credite ipotecare, mai ales în contextul actual caracterizat de creșteri semnificative ale dobânzilor, cu repercusiuni asupra sectorului bancar. Acesta din urmă a intrat în pandemie bine capitalizat, iar impactul crizei COVID-19 asupra sa a fost limitat, grație consolidării realizate ca urmare a consecințelor crizei financiare anterioare. Totuși, sectorul bancar din UE a rămas afectat de o profitabilitate scăzută, iar unele state membre s-au confruntat cu un volum considerabil de credite neperformante, *Raportul* preconizând, de altfel, că acestea din urmă vor crește.

Tabel 13.2. Tabloul de bord pentru supravegherea dezechilibrelor macroeconomice

		Soldul	Poziția	Cursul de	Cota de piață a	Costul unitar	Indicele	Fluxul creditelor
		contului	investițională	schimb real	exporturilor	nominal	prețurilor	acordate
		curent	internațională	efectiv pe	de bunuri și	cu forța de	locuințelor	sectorului
			netă	baza IAPC	servicii	muncă		privat
	% din PIB, medie pe 3 ani	% din PIB	variație % pe 3 ani	variație % pe 5 ani	variație % pe 3 ani	variație % anuală	% din PIB	
	-4%/+6% din PIB	-35% din PIB	±5% (EA) ±11% (non-EA)	-6%	+9% (EA) +12% (non-EA)	6%	+14% din PIB	
Austria	2020	1,6	9,3	3,2	4,6	12,2	6,2	4,7
	2021	1,2	14,7	1,2	-2,3	10,7	9,7	...
Belgia	2020	0,1	44,4	2,5	10,2	7,5	3,6	0,1
	2021	0,2	57,0	0,6	2,1	5,8	4,8	7,1
Bulgaria	2020	0,9	-27,1	7,1	15,5	20,4	5,2	4,2
	2021	0,5	-19,8	3,8	12,2	18,9	4,9	...
Cehia	2020	0,9	-16,3	5,6	8,1	19,3	5,5	2,3
	2021	0,5	-15,6	5,0	-1,0	15,0	16,1	...
Cipru	2020	-6,6	-136,2	0,1	27,7	5,6	0,7	-2,5
	2021	-7,7	-123,3	-2,4	14,1	4,8	-5,5	...
Croația	2020	1,6	-47,8	0,5	-0,5	13,7	7,3	1,3
	2021	2,0	-33,9	-1,5	7,8	6,4	4,5	...
Danemarca	2020	8,1	68,8	0,9	10,8	6,2	4,6	4,8
	2021	8,4	75,9	-1,1	6,1	6,2	8,8	8,8
Estonia	2020	1,0	-21,5	5,3	16,9	17,1	6,9	3,6
	2021	0,4	-12,2	1,9	18,4	10,7	10,2	...
Finlanda	2020	-0,5	-4,4	2,3	11,1	5,4	1,3	6,4
	2021	0,4	-4,7	-0,7	4,4	5,8	2,4	...
Franța	2020	-1,0	-30,2	2,7	-7,4	4,6	4,4	12,8
	2021	-0,9	-34,5	-0,4	-11,2	4,1	4,6	6,4
Germania	2020	7,5	63,4	2,4	8,9	11,1	7,1	6,0
	2021	7,4	68,4	0,5	-5,8	8,3	7,6	...
Grecia	2020	-3,7	-175,0	0,4	-10,6	6,4	5,6	5,5
	2021	-4,7	-175,2	-3,1	9,2	1,1	6,0	0,5
Irlanda	2020	-5,8	-174,0	-1,2	49,1	-6,3	-0,2	-1,8
	2021	-2,9	-138,9	-2,6	38,9	-8,4	4,3	...
Italia	2020	3,2	2,0	0,6	-2,8	5,5	2,1	4,1
	2021	3,2	7,4	-1,8	-6,3	3,4	0,9	...
Letonia	2020	0,7	-34,7	5,9	17,5	18,6	2,7	-1,8
	2021	-0,2	-28,1	2,3	11,8	16,4	7,3	...
Lituania	2020	3,7	-15,8	6,9	38,5	18,3	6,4	0,3
	2021	4,1	-7,2	4,4	35,9	20,7	11,0	...
Luxemburg	2020	4,5	53,4	1,5	19,8	11,1	13,8	44,1
	2021	4,5	52,8	0,6	...	7,8	11,2	...
Malta	2020	2,8	51,0	2,1	12,6	19,6	2,2	9,0
	2021	-1,3	44,4	-1,2	-3,1	12,7	3,8	...
Țările de Jos	2020	9,1	113,9	3,8	6,8	14,0	6,0	-1,3
	2021	8,6	93,8	2,2	2,5	10,3	11,6	10,7
Polonia	2020	0,7	-44,5	1,1	36,1	14,0	7,1	1,6
	2021	0,9	-40,2	-0,4	26,3	11,2	3,7	3,8
Portugalia	2020	0,0	-104,8	0,0	-1,5	16,2	8,0	4,4
	2021	-0,6	-95,9	-2,8	-5,5	13,5	8,1	4,9
România	2020	-4,8	-47,6	3,4	19,9	20,7	2,2	1,3
	2021	-5,6	-45,4	1,0	10,8	1,5	-1,1	3,7
Slovacia	2020	-1,7	-65,7	5,3	7,5	16,4	7,2	3,7
	2021	-1,7	-61,9	3,1	-2,8	14,3	3,0	...
Slovenia	2020	6,4	-15,2	1,9	19,5	14,9	5,2	-0,9
	2021	5,6	-7,1	-0,4	11,4	10,6	7,4	...
Spania	2020	1,6	-84,9	1,1	-7,3	11,0	2,2	4,4
	2021	1,3	-70,0	-0,5	-10,5	9,5	1,7	2,4
Suedia	2020	4,8	14,1	-4,8	3,9	8,6	3,0	12,5
	2021	5,7	17,8	2,1	-0,5	5,4	8,1	16,6
Ungaria	2020	-0,5	-49,2	-4,9	7,5	13,9	1,6	7,7
	2021	-1,6	-45,0	-4,1	0,1	14,7	8,6	11,6

■ indicatorii nu se încadrează în nivelurile de referință

„...” lipsă date

Sursa: Eurostat, BNR

13. Convergența economiei românești și cadrul de guvernare economică în Uniunea Europeană

Datoria sectorului privat	Datoria sectorului public	Rata șomajului	Total pasive sector financiar	Rata de activitate – % din populația cu vârsta 15-64 ani	Rata șomajului pe termen lung – % din populația activă cu vârsta 15-74 ani	Rata șomajului în rândul tinerilor – % din populația activă cu vârsta 15-24 ani		
% din PIB	% din PIB	% medie pe 3 ani	variație % anuală	p.p., variație pe 3 ani	p.p., variație pe 3 ani	p.p., variație pe 3 ani		
133% din PIB	60% din PIB	10%	16,5%	-0,2 pp	0,5 pp	2 pp		
131,2	83,3	5,3	10,6	-0,4	-0,6	1,2	2020	Austria
...	82,8	5,7	...	0,1	0,3	1,0	2021	
184,3	112,8	5,8	8,6	0,4	-1,0	-3,5	2020	Belgia
174,6	108,2	5,9	7,5	1,1	0,0	2,2	2021	
94,3	24,7	5,8	11,1	0,9	-1,2	1,3	2020	Bulgaria
...	25,1	5,5	...	0,6	-1,1	-0,1	2021	
81,9	37,7	2,3	3,3	0,5	-0,4	0,1	2020	Cehia
...	41,9	2,5	...	0,0	0,1	1,5	2021	
259,7	115,0	7,7	-2,5	1,9	-2,4	-6,5	2020	Cipru
...	103,6	7,4	...	1,7	-0,1	-3,1	2021	
98,0	87,3	7,5	7,3	0,7	-2,5	-6,3	2020	Croația
...	79,8	7,2	...	2,4	-0,6	-1,8	2021	
220,9	42,1	5,2	5,7	1,1	-0,3	-0,8	2020	Danemarca
212,0	36,7	5,2	9,3	1,4	0,0	0,3	2021	
104,4	19,0	5,6	17,5	0,4	-0,8	6,2	2020	Estonia
...	18,1	5,9	...	-0,2	0,3	4,7	2021	
153,3	69,0	7,3	7,8	1,5	-1,1	1,0	2020	Finlanda
...	65,8	7,4	...	1,8	-0,2	-0,2	2021	
173,1	114,6	8,5	11,8	-0,4	-1,0	-2,0	2020	Franța
166,8	112,9	8,1	7,2	0,2	-0,2	-3,1	2021	
120,1	68,7	3,3	11,3	0,3	-0,4	0,8	2020	Germania
...	69,3	3,4	...	1,2	-0,2	0,3	2021	
125,4	206,3	18,4	27,5	-2,9	-3,8	-6,5	2020	Grecia
121,0	193,3	16,7	14,3	-0,8	-3,3	-5,7	2021	
188,9	58,4	5,6	7,2	-1,8	-1,6	1,4	2020	Irlanda
...	56,0	5,7	...	1,8	-0,3	0,7	2021	
118,7	155,3	9,9	6,8	-1,8	-1,8	-4,8	2020	Italia
...	150,8	9,6	...	-1,1	-1,1	-2,5	2021	
66,7	43,3	7,3	10,8	1,1	-1,2	-2,1	2020	Letonia
...	44,8	7,3	...	-1,8	-1,1	2,6	2021	
54,7	46,6	7,0	28,5	2,6	-0,2	6,3	2020	Lituania
...	44,3	7,3	...	0,9	0,6	3,2	2021	
316,8	24,8	6,0	-3,6	2,0	-0,4	7,8	2020	Luxemburg
...	24,4	5,9	...	2,1	0,4	2,7	2021	
139,0	53,4	3,9	1,9	4,9	-0,9	0,3	2020	Malta
...	57,0	3,8	...	3,1	-0,8	0,5	2021	
233,7	54,3	4,7	3,3	1,2	-1,0	0,2	2020	Țările de Jos
229,0	52,1	4,5	-0,4	1,0	-0,4	0,4	2021	
75,6	57,1	3,5	11,5	1,4	-1,1	-4,0	2020	Polonia
71,1	53,8	3,3	13,0	3,4	-0,4	0,1	2021	
164,1	135,2	7,0	6,7	0,0	-2,3	-1,4	2020	Portugalia
160,0	127,4	6,8	7,1	0,7	-0,3	3,1	2021	
48,4	47,2	5,4	13,4	2,3	-0,6	-1,4	2020	România
47,2	48,8	5,5	13,3	3,2	-0,2	0,5	2021	
95,3	59,7	6,3	9,9	0,4	-2,2	0,4	2020	Slovacia
...	63,1	6,4	...	0,2	-0,8	4,8	2021	
69,7	79,8	4,8	14,0	0,2	-1,2	3,0	2020	Slovenia
...	74,7	4,7	...	0,6	-0,2	3,9	2021	
146,5	120,0	15,0	9,5	-1,7	-2,7	-0,3	2020	Spania
138,3	118,4	14,8	6,6	0,0	-0,2	0,5	2021	
210,4	39,6	7,3	10,8	0,0	-0,2	6,3	2020	Suedia
215,0	36,7	8,1	11,1	0,6	0,2	7,9	2021	
76,1	79,6	3,7	55,7	2,0	-0,5	2,0	2020	Ungaria
78,4	76,8	3,8	14,1	2,1	-0,1	3,6	2021	

În ceea ce privește echilibrul extern, efectele pandemiei COVID-19 au condus la o deteriorare a soldului contului curent în statele care se bazează preponderent pe exportul de servicii (precum Croația, Cipru, Grecia, Malta), însă *Raportul* apreciază că fenomenul are caracter tranzitoriu și se va corecta gradual, nefiind înregistrate modificări fundamentale. În 2020, trei state membre au înregistrat solduri ale contului curent (media pe trei ani) sub limita inferioară a intervalului de referință stabilit în Tabloul de bord – aceleași ca în 2019 (România și Cipru), cărora li s-a alăturat Irlanda –, în timp ce patru state au înregistrat excedent de cont curent de peste 6 la sută – cele din 2019 (Danemarca, Germania și Țările de Jos) plus Slovenia. Deficitele mari de cont curent, alături de scăderea PIB nominal, au reprezentat factori principali pentru deteriorarea poziției investiționale internaționale nete (PIIN) în țările care au înregistrat cele mai mari scăderi ale indicatorului în 2020 (Cipru și Grecia). În ansamblu, în 10 state membre indicatorul s-a plasat sub nivelul *benchmark* din Tabloul de bord (-35 la sută din PIB), România figurând printre acestea. Pe termen mediu, *Raportul* anticipează că țările cu PIIN negative mari vor înregistra ameliorări.

Reducerea exporturilor cauzată de contextul pandemic este reflectată și de evoluția indicatorului privind cota de piață a exporturilor: în timp ce în anul 2019 niciun stat membru nu înregistra o diminuare a acestui indicator cu mai mult decât valoarea de referință din Tabloul de bord, în 2020 trei state membre au consemnat pierderi care depășesc această limită. *Raportul* întrevide însă, pentru unele țări, doar o recuperare parțială a pierderilor înregistrate la nivelul cotei de piață a exporturilor în viitorul apropiat. Acest aspect va fi influențat și de evoluția competitivității la nivel european, statele membre confruntându-se, în 2020, cu majorarea generalizată a costurilor unitare nominale cu forța de muncă (ULC), din cauza reducerii temporare a productivității muncii în timpul pandemiei: dacă în 2019 creșterea cumulată (în ultimii trei ani) a ULC depășea plafonul prevăzut de Tabloul de bord în opt state membre, în 2020 18 țări se aflau în această situație, inclusiv România. Măsurile de sprijin din partea guvernelor au favorizat reducerea numărului de ore lucrate, mai degrabă decât diminuarea numărului de angajați, astfel încât a avut loc o creștere limitată a ratei șomajului comparativ cu amploarea șocului economic generat de pandemia COVID-19. Evoluția ULC în perioada următoare este însă dificil de anticipat, pentru intervalul 2021-2022 fiind așteptate atât o revenire a productivității, cât și o creștere a salariilor. Totodată, în 2020 cursul de schimb real efectiv (REER) s-a apreciat în majoritatea statelor membre, mai moderat în cazul unor state cu PIIN negative mari (precum Cipru, Grecia, Portugalia, Spania), ceea ce ar putea să sprijine reechilibrarea externă pe termen scurt.

Ediția din 2021 a RMA recomandă realizarea de analize aprofundate în cazul a 12 state membre, pentru care au fost deja identificate dezechilibre în ciclul anterior de evaluare: Croația, Cipru, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Țările de Jos, Portugalia, România, Spania și Suedia. De asemenea, *Raportul* subliniază necesitatea monitorizării anumitor evoluții și în alte țări UE, în majoritatea cazurilor riscurile fiind legate de piețele imobiliare.

Datele aferente anului 2020, disponibile la momentul publicării ediției din 2021 a RMA, indicau pentru România depășirea valorilor de referință ale Tabloului de bord în cazul a trei indicatori: soldul contului curent, poziția investițională internațională netă și indicele costurilor unitare nominale cu forța de muncă. De altfel, conform RMA,

În cazul României se mențin vulnerabilitățile asociate poziției externe, fiind anticipată adâncirea viitoare a deficitului de cont curent, preponderent pe seama unei balanțe comerciale negative, în timp ce PIIN va stagna, în următorii ani, în jurul valorii din 2020. Suplimentar, *Raportul* subliniază deteriorarea competitivității prin costuri în 2020, preconizând însă că revenirea productivității la nivelurile anterioare pandemiei va limita creșterea ULC în perioada 2021-2022. De asemenea, RMA relevă apariția unor riscuri asociate accelerării creșterii prețurilor locuințelor și plasării datoriei publice pe o traiectorie ascendentă.

Alături de monitorizarea dezechilibrelor macroeconomice, cadrul european de guvernare se concentrează și asupra susținerii unui sector financiar integrat și rezilient. În acest sens, în anul 2021 au fost făcuți noi pași în direcția finalizării proiectului Uniunii Bancare, fiind dezbătute elementele necesare a fi definitive pentru îndeplinirea acestui deziderat. Concret, în cadrul ambelor *Summit*-uri ale zonei euro care au avut loc în 2021, liderii UE i-au invitat pe membrii Eurogrupului să pregătească un plan de lucru etapizat care să vizeze toate aspectele restante pentru finalizarea Uniunii Bancare (fiind vorba, în principal, despre implementarea Sistemului european de asigurare a depozitelor, care reprezintă cel de-al treilea pilon al Uniunii Bancare). În plus, în cadrul *Summit*-ului din luna decembrie 2021 a fost readus în discuție acordul de modificare a Tratatului privind Mecanismul european de stabilitate (semnat la începutul anului 2021), care creează un mecanism comun de sprijin pentru Fondul unic de rezoluție (FUR), fiind reiterată intenția introducerii acestui mecanism cât mai rapid cu putință.

Totodată, la finele anului 2021 Consiliul UE a primit (din partea ambasadurilor statelor membre) un mandat de negociere în vederea revizuirii cadrului de rezoluție bancară al Uniunii. Așa-numita propunere „Daisy Chain” aduce modificări tehnice și punctuale la nivelul cerinței minime interne de fonduri proprii și datorii eligibile (MREL) și al capacității totale de absorbție a pierderilor (TLAC), cu intenția de a corecta unele aspecte problematice identificate încă din 2019. Varianta revizuită a cadrului de rezoluție are obiectivul de a se asigura că absorbția pierderilor și recapitalizarea băncilor se realizează prin mijloace private atunci când aceste instituții devin neviabile din punct de vedere financiar și intră în procedura de rezoluție. În aprilie 2022, Consiliul UE și Parlamentul European au ajuns la un acord provizoriu privind această propunere de revizuire.

Pe plan național, în anul 2021 a continuat activitatea de supraveghere a grupurilor bancare transfrontaliere prin intermediul JSTs (Joint Supervisory Teams), însă cu ajutorul mijloacelor de comunicare electronică, impuse de contextul pandemic. Banca Națională a României și-a menținut cooperarea cu celelalte autorități de supraveghere prin intermediul Colegiilor de supraveghere, structuri care asigură atât o diseminare optimă a informațiilor, cât și adoptarea unor decizii comune cu privire la adecvarea capitalului și lichidității sau la planurile de redresare ale instituțiilor de credit supravegheate. În plus, pe parcursul anului 2021, Banca Națională a României a continuat să coopereze și să participe la reuniunile Colegiilor de rezoluție – guvernate de către Comitetul unic de rezoluție sau de către autorități de rezoluție la nivel de grup din alte state membre în care se află și supraveghetorul consolidant – constituite în vederea adoptării deciziilor comune asupra planurilor de rezoluție la nivel de grup.

The background features a series of classical columns on the left side, receding into the distance. A decorative scrollwork element is positioned in the upper left quadrant. The entire scene is overlaid with a pattern of thin, wavy, golden-brown lines that create a textured, shimmering effect.

Capitolul 14

Comunicarea publică
a Băncii Naționale a României

1. Relații publice

Activitatea de comunicare și relații publice desfășurată de Banca Națională a României în anul 2021 a vizat informarea corectă, promptă și adecvată a publicului larg, a specialiștilor, a instituțiilor statului și a mass-media în legătură cu deciziile și politicile adoptate pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul BNR.

Contextul intern în care s-a desfășurat activitatea BNR, reflectat și în mesajele publice transmise de oficialii băncii centrale pe parcursul anului 2021, a fost definit de creșterea prețurilor la energie, cu impact major asupra ratei inflației. Anul 2021 a fost marcat și de incertitudinile generate de măsurile restrictive asociate prelungirii pandemiei COVID-19 și de rata scăzută de vaccinare, cu potențial impact negativ inclusiv asupra evoluțiilor de pe piața muncii, aflate până la acel moment într-o ameliorare evidentă.

La nivel internațional, incertitudinile legate de cotațiile materiilor prime, mai ales ale celor energetice și agroalimentare, precum și de blocajele în lanțurile de producție și aprovizionare, de natură să accelereze inflația pe plan mondial, au definit contextul economic general.

Reperetele strategice ale activității de comunicare și relații publice au fost informarea transparentă, rapidă și cu un grad înalt de accesibilitate a informațiilor privind deciziile de politică monetară și măsurile care vizează menținerea stabilității financiare adoptate în contextul prelungirii pandemiei COVID-19 și al creșterii prețurilor la energie, cu impact major asupra inflației, precum și privind rolul și funcțiile băncii centrale. În plus, au fost oferite explicații argumentate de către oficialii și specialiștii BNR – prin intermediul declarațiilor de presă și prin publicarea a numeroase articole pe blogul *OpiniiBNR.ro* sau în mass media – cu scopul de a crește nivelul de înțelegere a temelor principale: evoluția economiei, politica monetară, creditarea, sistemul bancar și evoluția cursului valutar.

Potrivit mandatului său și respectând principiile transparenței și responsabilității instituționale, BNR publică informații rezultate din raportările și datele statistice de care instituția dispune conform cadrului legal în vigoare. Aceste date sunt completate de analize și evaluări proprii care au la bază o documentare riguroasă, ce rezultă din cunoașterea problematicii specifice unei bănci centrale. BNR comunică toate aceste date, evaluări și argumentări pentru o informare corectă a publicului larg.

Din cauza restricțiilor impuse de pandemia COVID-19, evenimentele devenite instrumente în comunicarea instituțională a BNR în ultimii ani – cum sunt prezentarea

Raportului de stabilitate financiară, a Raportului anual și seria de conferințe pentru prezentarea Raportului asupra inflației – au fost înlocuite de punerea la dispoziția publicului a tuturor documentelor pe website-ul instituției. În mod excepțional, în 9 august 2021 a avut loc, la sediul BNR, conferința de lansare a Raportului asupra inflației.

În ciuda contextului marcat de restricții, Banca Națională a României a oferit permanent publicului informații și explicații documentate privind impactul prețurilor la energie, evoluția inflației și deciziile de politică monetară. *Briefing-ul* de presă organizat în format fizic în data de 7 iulie 2021 a adus clarificări privind perspectiva creșterii ratei anuale a inflației pe orizontul scurt de timp la valori mai înalte decât cele evidențiate în prognoza anterioară pe termen mediu publicată în *Raportul asupra inflației* din mai 2021.

Explicații privind deciziile de politică monetară și evoluția economiei au fost transmise publicului și prin intermediul interviurilor și al declarațiilor acordate mass-media de către reprezentanții BNR. Pe parcursul anului 2021, 726 de materiale televizate au inclus intervenții ale oficialilor instituției, inclusiv ale purtătorului de cuvânt.

Comunicarea oficială a BNR a fost susținută și de blogul *OpiniiBNR.ro*, unde au fost publicate pe parcursul anului 40 de articole semnate de reprezentanți ai băncii centrale. Acestea au furnizat informații despre deciziile de politică monetară (implicații și impact asupra inflației), economia verde și criptomonede/criptoactive. Materialele de opinie au generat 1 521 de apariții în print și *online*, față de 1 560 de apariții în 2020.

În plus, reprezentanții Băncii Naționale a României au participat la 18 evenimente, desfășurate în format fizic sau la conferințe *online*, oferind publicului evaluări, prezentări și interviuri cu privire la subiectele importante aflate pe agenda societății. Astfel, BNR a organizat evenimente precum: Seminarul *online* BNR-BEI „Towards a green and smart economy in Romania: Investment and investment finance” (25 februarie 2021 – format *online*), Semnarea Acordului de cooperare între Banca Națională a României și Banca Națională a Moldovei (11 iunie 2021 – format fizic), Dezbateri asupra lucrării „Destinul tezaurului României. Argumente din arhivele ruse”, autor dr. Ilie Schipor (16 iunie 2021 – format fizic), Seminarul cu tema Obiectiv: Creșterea intermedierei financiare (23 iunie 2021 – format fizic), Simpozionul anual de istorie și civilizație bancară Cristian Popișteanu, Ediția a XXIX-a (30 iunie – 1 iulie 2021 – format fizic), Conferință de presă – Lansarea bancnotei de 20 Lei (26 noiembrie 2021 – format fizic).

Comunicarea constantă cu publicul și cu mass-media a fost realizată și prin intermediul celor peste 200 de comunicate de presă privind deciziile de politică monetară, supravegherea macroprudențială și evoluția unor indicatori statistici relevanți pentru sectorul bancar și economie în general, inclusiv emisiuni de titluri de stat. De asemenea, BNR a răspuns unui număr de 111 solicitări de informații și clarificări primite din partea jurnaliștilor, în creștere față de anul anterior (90 solicitări în 2020), dintre care 18 formulate în baza Legii nr. 544/2001.

Reflectarea imaginii BNR în mass-media centrală și locală relevantă (presă scrisă, radio-TV și *online*) s-a concretizat în difuzarea a 8 700 de materiale de presă care menționează banca centrală, în creștere față de 7 800 în anul precedent.

Evaluarea tonalității arată că majoritatea materialelor de presă (93,8 la sută) au avut tonalitate echilibrată, nivel apropiat de cel din 2020 (93,6 la sută), 0,4 la sută o tonalitate pozitivă, în creștere ușoară față de anul anterior (0,3 la sută), în timp ce 5,8 la sută dintre materiale au avut tonalitate negativă, în scădere ușoară față de 6,1 la sută în 2020, de 6,5 la sută în 2019 și 7,2 la sută în 2018, urmând trendul descrescător după nivelul de 12,6 la sută din anul 2017.

Din punct de vedere cantitativ, cea mai mare pondere a materialelor evaluate a fost în mediul *online* – 3 421 de articole, reprezentând 39 la sută din total, față de 50 la sută în anul 2020. Dintre acestea, 6,2 la sută (211 articole) au fost în tonalitate negativă. De asemenea, tot aici se regăsesc și cele mai multe materiale echilibrate (93,8 la sută). Ponderea cea mai mare a materialelor negative se află în mediul radio-TV (7 la sută), în scădere față de anul 2020 (8,6 la sută).

Cele mai mediatizate subiecte au fost:

- (i) politica monetară, cu o pondere semnificativ mai mare față de anul precedent (35 la sută, față de 21 la sută în 2020), cu o tonalitate preponderent echilibrată. Temele abordate au fost deciziile de politică monetară, evoluția inflației, operațiunile de piață monetară și intervențiile pe curs, precum și proiecțiile privind inflația – toate fiind în concordanță cu preocupările majore ale publicului;
- (ii) evoluția economiei (15 la sută), cu tonalitate echilibrată în proporție de 98,9 la sută. Cele mai multe știri au vizat indicatorii evoluției economice și estimări/perspective privind creșterea economică, precum și avertismente și comentarii cu privire la semnele unei posibile crize, în contextul degradării situației economice în principal ca urmare a pandemiei COVID-19;
- (iii) creditarea ocupă locul 3 în topul temelor abordate de presă în anul 2021 (12 la sută), cu 99 la sută în tonalitate echilibrată, la fel ca în 2020. Preocupările au fost centrate pe bilanțul creditării, pe evoluția indicilor ROBOR/IRCC și pe modul în care influențează aceștia ratele creditelor populației, precum și pe regulamentele BNR cu privire la gradul de îndatorare și creșterea avansului la creditele imobiliare pentru investiții.

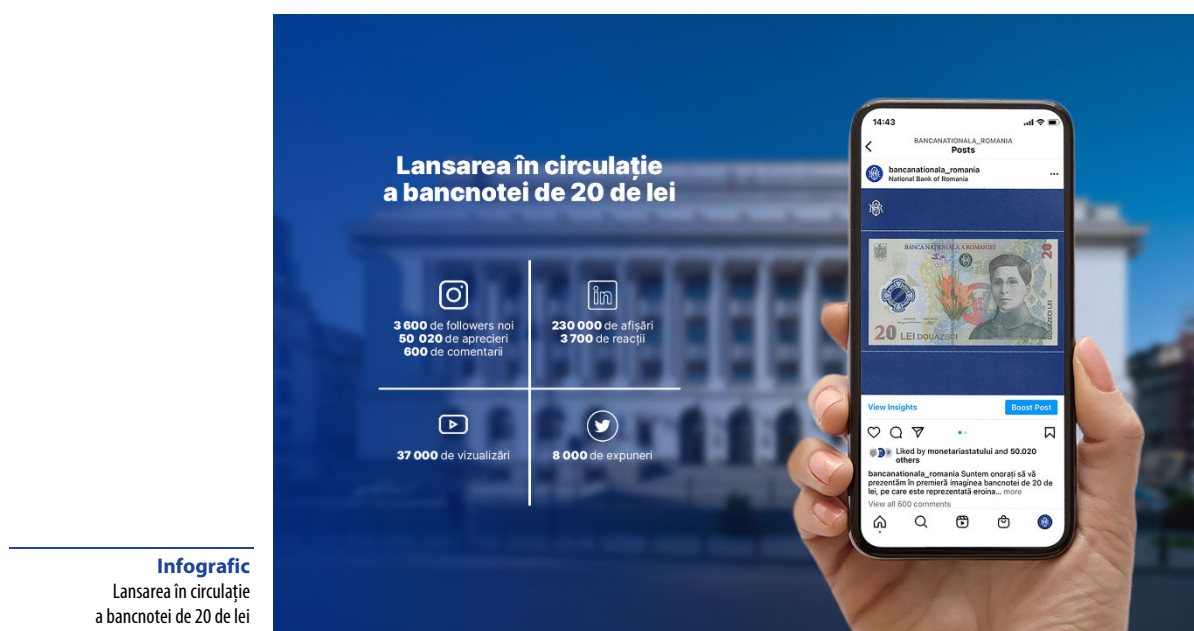
În ceea ce privește activitatea de comunicare *online* a băncii centrale, aceasta s-a caracterizat prin integrarea unor noi instrumente digitale și valorificarea celor existente în vederea sporirii transparenței instituționale și a eficienței în transmiterea mesajelor către publicul larg. Principalul canal de comunicare al băncii centrale a rămas *website*-ul oficial, unde, pe lângă diseminarea în timp real a datelor statistice (curs de schimb, ratele dobânzilor, știri referitoare la piețele financiare) și a altor tipuri de informații precum comunicate de presă, publicații, conferințe sau discursuri, au fost promovate, alternativ, mai multe materiale vizuale (infografice, animații, *bannere*), care au avut ca scop evidențierea unor secțiuni informaționale din *website* sau a filmelor de prezentare a bancnotei de 20 de lei. Totodată, s-a acordat o atenție

specială și temei educației financiare, care a beneficiat de o vizibilitate sporită odată cu extinderea gamei de resurse educaționale destinate elevilor, prin lansarea seriei de videoclipuri animate *Educație financiară cu Ana și Radu*.

În condițiile lansării în circulație, la sfârșitul anului 2021, a bancnotei de 20 de lei, eforturile de comunicare instituțională au fost intensificate în această direcție, asigurându-se o vizibilitate ridicată a informațiilor referitoare la funcția de emisiune monetară a băncii centrale. Astfel, a fost realizată o campanie de informare publică în spațiul *online*, care a vizat, în principal, prezentarea elementelor de siguranță specifice, precum și a personalității imprimate pe bancnotă – Ecaterina Teodoroiu. Prin utilizarea unor tehnici de relații publice variate (comunicate și conferințe de presă, videoclipuri explicative, articole publicate pe rețelele sociale *online* etc.), banca centrală a avut în vedere, pe de o parte, sporirea atractivității conținutului specific promovării unui nou însemn monetar (elemente de securitate, compoziție grafică, detalii despre personalitatea prezentă pe bancnotă) și, pe de altă parte, creșterea nivelului de conștientizare cu privire la rolul și funcțiile unei autorități monetare în rândul unor categorii noi de utilizatori.

Cu această ocazie, a fost organizată o conferință de presă, în cadrul căreia au fost prezentate în premieră grafica și elementele de siguranță specifice noului cupiu. Promovarea bancnotei de 20 de lei prin intermediul rețelelor sociale *online* s-a realizat concomitent cu discursul guvernatorului BNR, generând din primele minute mii de aprecieri și sute de comentarii din partea utilizatorilor. Dintre platformele *social media* pe care banca centrală le administrează, s-a diferențiat, în acest context, rețeaua *Instagram*, unde articolul dedicat prezentării bancnotei a determinat o creștere rapidă a numărului de abonați, înregistrând aproximativ 3 600 de *followers* noi doar în ziua de 26 noiembrie (când a avut loc conferința de presă). Totodată, articolul a fost afișat în cronologia a peste 200 000 de utilizatori ai *Instagram* și a avut aproximativ 50 100 de aprecieri și 600 de comentarii, un record pentru comunicarea BNR prin intermediul acestei rețele sociale.

Interesul manifestat de către publicul prezent în mediul digital pentru lansarea în circulație a noii bancnote a fost unul ridicat și în cazul celorlalte conturi *social media* ale BNR: materialul realizat în vederea promovării cupiului a înregistrat peste 230 000 de afișări și 3 700 de reacții pe *LinkedIn*, în timp ce filmul de prezentare a elementelor de design și de siguranță specifice acestuia a avut aproximativ 37 000 de vizualizări pe *YouTube*. În ceea ce privește canalul de știri online *Twitter*, statisticile acestuia relevă o creștere a interactivității cu 56 la sută în luna noiembrie 2021, *tweet*-urile privind lansarea în circulație a bancnotei de 20 de lei generând peste 8 000 de expuneri posibile.

O altă inițiativă de comunicare *online* pe care banca centrală a dezvoltat-o în anul 2021 a fost concursul de fotografie „Banii în viața cotidiană”. Acesta s-a desfășurat pe rețeaua socială *Instagram* și a vizat, pe lângă încurajarea utilizatorilor de a-și explora latura creativă prin realizarea unor instantanee fotografice sau a unor imagini artistice în acord cu tema propusă, și educarea publicului din punct de vedere financiar, provocând participanții să descopere mai multe informații despre bani și rolul acestora în societate, pentru a-i putea prezenta apoi în cele mai inventive moduri. În ceea ce privește statisticile generale ale campaniei „Banii în viața cotidiană”, au fost înregistrate peste 700 de aprecieri la cele 10 postări din cadrul concursului și aproximativ 2 400 de vizitatori unici. Cele mai apreciate postări au vizat prezentarea formelor banilor de-a lungul timpului, respectiv a premiului pe care participanții l-ar fi putut câștiga (o monedă numismatică din argint lansată cu ocazia bicentenarului nașterii fotografului român Carol Popp de Szathmári).

Prezența BNR pe rețelele sociale *online* a continuat să crească în 2021, iar informațiile publicate au fost adaptate în funcție de specificul fiecărui canal de comunicare și de relevanța lor pentru public. În ceea ce privește rețeaua profesională *LinkedIn*, temele promovate s-au încadrat în următoarele categorii: economie (sinteze ale unor materiale tehnice de tipul rapoartelor și publicațiilor periodice, însoțite de elemente vizuale ilustrative, precum infografice sau *bannere*), cercetare (prezentarea lucrărilor științifice realizate de către specialiștii din mediul economic și financiar) și oportunități de carieră (categorie de informații cu cea mai mare pondere pe *LinkedIn*, înregistrând aproximativ un sfert din totalul subiectelor abordate prin intermediul acestei platforme *social media*). În plus, au fost anunțate evenimentele organizate de către BNR (seminarele BEARS, dezbaterile privind „Aurul polonez în România (1939)”, Simpozionul de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”, evenimentul de semnare a Acordului de cooperare între Banca Națională a României și Banca Națională a Moldovei etc.) sau la care au participat reprezentanți ai instituției (de exemplu, cea de-a doua ediție a Zilei Naționale a Comerțului Electronic) și au fost evocate mai multe personalități, aniversări și momente importante din istoria României.

În ceea ce privește activitatea băncii centrale pe canalul de știri *online Twitter*, aceasta vizează informarea promptă a publicului în legătură cu deciziile, activitățile și inițiativele băncii centrale, conținutul fiind adaptat pentru a facilita preluarea lui de către agențiile de presă. Dintre subiectele promovate pe această rețea, au beneficiat de o vizibilitate ridicată articolele dedicate prezentării seminarelor de cercetare, respectiv cele care marchează diverse momente semnificative din istoria băncii centrale (140 de ani de la prima emisiune de bancnote a BNR) sau anumite sărbători importante la nivel național sau internațional (de exemplu: Ziua Brâncuși, Ziua Internațională a Femeii sau Ziua Limbii Române).

Contul BNR de *LinkedIn* a continuat și în 2021 creșterea semnificativă a numărului de *followers*, înregistrând la sfârșitul anului peste 50 000 de abonați. Au fost publicate 142 de articole noi, care au însumat aproximativ 19 500 de aprecieri, peste 1 600 de distribuiri și aproape 57 000 de *click-uri* pe postare (accesări ale *link-urilor* promovate în articole). Activitatea instituției s-a intensificat și pe *Twitter*, unde s-au înregistrat peste 640 de abonați noi, ajungându-se la aproximativ 5 100 *followers*, 47 000 de vizite unice ale profilului – un record pentru statisticile rețelei din ultimii trei ani (dintre acestea, 11 300 au fost înregistrate doar în luna noiembrie 2021, cu ocazia evenimentului de lansare a bancnotei de 20 de lei), aproape 1 100 de *tweet-uri* noi și aproximativ 338 000 de expuneri posibile generate de articolele publicate. În condițiile în care contul BNR pe *Twitter* este urmărit în special de jurnaliști și experți străini, precum și de instituții guvernamentale, diplomați sau specialiști în domeniul financiar-economic, conținutul publicat este preponderent bilingv sau chiar exclusiv în limba engleză.

În ceea ce privește statisticile referitoare la activitatea BNR pe rețeaua socială *Instagram*, acestea relevă o creștere spectaculoasă a numărului de abonați (cu 238 la sută mai mare față de anul 2020), înregistrându-se un total de peste 7 200 de *followers*. Din perspectiva tematicii abordate pe Instagram, aceasta s-a caracterizat prin prezentarea, cu precădere, a subiectelor istorice, referindu-se la mai multe evenimente sau personalități remarcabile din istoria României.

În plus, BNR utilizează canalul său de *YouTube* pentru a încărca înregistrările video asociate *briefing-urilor/conferințelor* de presă, seminarelor și simpozioanelor organizate la sediul băncii. În contextul pandemiei COVID-19, majoritatea evenimentelor s-au desfășurat în format online și au fost transmise în direct atât prin intermediul *YouTube*, cât și pe rețeaua socială *Twitter*. Dintre aceste manifestări, amintim de: conferințele de presă care succedă ședințele de politică monetară, evenimente culturale precum Simpozionul de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”, seminare pe teme financiare etc. Tot pe canalul BNR de *YouTube*, au fost încărcate, în anul 2021, patru episoade din seria *Educație financiară cu Ana și Radu*, precum și filmul de prezentare a graficii și a elementelor de siguranță specifice bancnotei de 20 de lei, acesta fiind și videoclipul cu cele mai multe vizualizări (peste 37 000) din perioada analizată. Un alt mijloc de comunicare al băncii centrale este blogul *OpiniiBNR*, unde sunt publicate articole pe teme economice și financiare, unele dintre acestea fiind diseminate ulterior și pe rețelele sociale (*LinkedIn* și *Twitter*).

Publicațiile BNR

Prin intermediul portofoliului său de publicații, BNR continuă să furnizeze specialiștilor din domeniul financiar-bancar și publicului larg o gamă diversificată de informații, disponibile în mai multe formate de accesare (tipărit, pdf și epub).

Portofoliul de publicații al Băncii Naționale a României include o serie de Rapoarte cu periodicități diferite: (i) *Raport anual*, în care sunt prezentate în detaliu evoluțiile macroeconomice interne și contextul internațional, precum și activitățile desfășurate de banca centrală pe parcursul anului analizat; (ii) *Raport asupra inflației*, care prezintă, trimestrial, aspecte detaliate privind cadrul de analiză și, implicit, fundamentele deciziilor de politică monetară; (iii) publicațiile anuale consacrate sectorului extern, respectiv *Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României și Investițiile străine directe*; (iv) *Conturi naționale financiare*, ce prezintă evoluția financiară a sectoarelor instituționale ale economiei; (v) *Raport asupra stabilității financiare*, ce reflectă provocările pe plan intern la adresa stabilității financiare, dar și evoluțiile pe plan european privind reglementările prudențiale; (vi) *Buletin lunar*, care include o analiză sintetică a principalelor evoluții economice și de politică monetară din intervalul de referință și o secțiune statistică detaliată.

În anul 2021 au fost publicate două ediții ale *Sondajului privind riscurile sistemice*, care sintetizează, trimestrial, opiniile celor mai importante 10 bănci din sistem (după valoarea activelor) cu privire la riscurile cu potențial sistemic, consecințele posibile asupra sistemului financiar și capacitatea băncilor de gestionare a acestora în ipoteza concretizării. De asemenea, s-a continuat realizarea sondajelor dedicate relației dintre sectorul real și cel bancar ale economiei – *Sondajul privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România* și *Sondajul privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației*.

În cursul anului 2021 și în prima parte a anului 2022, seria Caiete de studii/Occasional Papers a fost completată cu 11 lucrări de analiză ce reflectă o parte dintre rezultatele activității de cercetare desfășurate în cadrul BNR.

Activitatea de informare publică

Comunicarea externă pe componenta informării publice directe a persoanelor este centrată pe gestionarea adecvată a procesului de furnizare, la cerere, a informațiilor de interes public, precum și a celui de soluționare a petițiilor adresate BNR, fiind desfășurată cu respectarea rigorilor instituite de legislația primară incidentă, respectiv de Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public și Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 233/2002.

Din această perspectivă, pentru îndeplinirea obiectivului prioritar al activității de comunicare și relații publice, acela de informare corectă și promptă a publicului larg, instrumentele și resursele disponibile au vizat: (i) soluționarea corespondenței scrise adresate BNR, (ii) rezolvarea cererilor formulate telefonic, precum și (iii) furnizarea informațiilor solicitate verbal, în mod direct, prin Punctul de informare-documentare.

Cantitativ, statistica petițiilor adresate băncii centrale pe parcursul anului 2021, evidențiază înregistrarea și soluționarea a puțin sub 1 850 de sesizări/solicitări scrise, nivel ușor mai scăzut față de cel înregistrat în anul anterior, recepționate prin poștă, fax și poștă electronică atât la nivelul centralei BNR (1 550 de solicitări), cât și al celor 19 structuri teritoriale (aproape 300 de solicitări). La acestea, se adaugă un număr de 84 de cereri (reprezentând o ușoară creștere față de anul precedent) formulate cu invocarea dreptului de liber acces la informații de interes public, reglementat de Legea nr. 544/2001, a căror soluționare a fost gestionată cu respectarea dispozițiilor actului normativ pe care s-a întemeiat cererea, în sensul furnizării informațiilor solicitate pentru 55 dintre acestea, al retratării ca petiții a 4 cereri, cu oferirea clarificărilor relevante din această perspectivă, în contextul în care informațiile vizate de solicitanți nu se încadrau în sfera de reglementare a legii expres invocate, iar pentru 24 de cereri au fost transmise, conform legii, rezoluții de respingere, motivate de faptul că în cazul a 16 dintre acestea informațiile solicitate se încadrau în categoria celor exceptate de legiuitor de la liberul acces al cetățenilor, în timp ce pentru 8 cereri informațiile cerute nu erau disponibile în evidențele BNR. O singură solicitare a fost redirectionată către altă instituție.

Aproximativ 1 800 de cereri/sesizări scrise au fost încadrate ca petiții și soluționate în conformitate cu prevederile Ordonanței Guvernului nr. 27/2002, fiind elaborate și transmise circa 1 650 de răspunsuri în formă letrică sau electronică, în contextul clasării unor petiții deoarece fie lipseau datele de identificare a petiționarilor, fie demersurile constituiau, pe fond, reveniri asupra unor aspecte ce au făcut obiectul unei corespondențe anterior soluționate.

De asemenea, în anul 2021, s-au asigurat preluarea și rezolvarea unui număr estimativ de 1 250 de solicitări verbale, ce au fost adresate telefonic (circa 1 100 de solicitări) ori direct reprezentanților instituției la Punctul de informare-documentare (puțin peste 150 de solicitări), în creștere cu peste 25 la sută față de anul anterior.

Deși pandemia provocată de virusul SARS-CoV-2 a continuat pe tot parcursul anului 2021, se remarcă creșterea numărului de persoane care au ales să se deplaseze la Punctul de informare-documentare, pentru a formula diverse solicitări/sesizări sau a obține anumite informații, număr care, însă, nu se apropie de nivelurile înregistrate în anii anteriori pandemiei. În schimb, raportat la volumul total al solicitărilor scrise adresate băncii centrale, se constată menținerea ponderii reduse a celor formulate letric, fie prin depunere la registratura instituției, fie transmise prin intermediul serviciilor poștale sau de curierat, numărul celor adresate prin fax fiind sub 1 la sută.

Principalele teme care au făcut obiectul petițiilor/cererilor de informații de interes public recepționate în anul 2021 la nivelul centralei BNR au rămas, cu mici excepții, aceleași ca și în anii anteriori, fiind, cu preponderență, asociate îndeplinirii mandatului instituțional al băncii centrale. Astfel, evaluarea activității din perspectiva domeniilor de interes a reliefat următoarele tematici:

- sesizări, reclamații sau cereri de informații și documente privind activitatea și autorizarea unor instituții de credit, a unor instituții financiare nebancale sau a unor instituții de plată și relațiile acestora cu clientela proprie. Dintre acestea, o pondere

semnificativă au avut-o cele ce vizau sesizarea unor tranzacții sau operațiuni apreciate ca frauduloase, nivelul dobânzilor și al comisioanelor bancare, aspecte privind actualizarea, prelucrarea datelor cu caracter personal și cunoașterea clientelei, dar și sesizări privind serviciile de plată (DSP2);

- emisiunile numismatice ale BNR;
- interpretări ale cadrului legislativ emis și/sau administrat de BNR;
- clarificări privind atribuțiile și activitățile specifice băncii centrale, între care menționăm solicitări de informații de interes public având ca obiect anumite categorii de salariați, strategia de sustenabilitate și energie verde a instituției sau privind publicațiile instituției;
- cereri de preschimbare a bancnotelor uzate/deteriorate ori a celor a căror putere circulatorie a încetat, dintre care un număr semnificativ primite din partea unor cetățeni străini, precum și informații privind retragerea din circulație a unor însemne monetare străine;
- evoluția cursului de schimb al monedei naționale în raport cu diverse valute cotate/necotate;
- furnizarea unor date statistice colectate și compilate de BNR;
- decontarea unor instrumente de plată emise în străinătate;
- acțiuni de control desfășurate de BNR, abateri constatate și sancțiuni aplicate;
- contracte de achiziție publică încheiate de BNR cu furnizori de utilități și cu alți prestatori de servicii.

Evaluarea implementării la nivel instituțional a principiilor de transparență consacrate de cadrul legal incident, prin expunerea în sinteză a activității specifice de informare publică, respectiv a volumului lucrărilor, a complexității procesului de soluționare și a principalelor tematici de interes pentru petenți, este asigurată prin intermediul *Raportului privind accesul la informațiile de interes public și activitatea de soluționare a petițiilor pentru anul 2021*, elaborat, ca în fiecare an, cu luarea în considerare a reperelor prevăzute de legislația aplicabilă și diseminat pe *website*-ul BNR în cadrul secțiunii dedicate domeniului (<http://www.bnr.ro/Informare-publica-7672.aspx>).

Arhiva și Biblioteca Băncii Naționale a României

Activitățile specifice Arhivei BNR, respectiv preluarea și arhivarea documentelor create și primite de structurile instituției în activitatea curentă, precum și conservarea, prelucrarea și valorificarea arhivei istorice a băncii centrale, au continuat să se desfășoare și în anul 2021 în condițiile adaptării la contextul sanitar generat de pandemia de COVID-19.

Menținerea stării de alertă pe teritoriul național a impus sistarea activității de cercetare la sala de studiu de către cercetătorii externi pe întregul parcurs al anului 2021, situație în care personalul Arhivei BNR a asigurat furnizarea de informații din documente sau copii electronice de pe documente pentru finalizarea unor cercetări

aflate în derulare, utilizând în acest scop aplicația informatică dedicată consultării arhivei scanate.

Comunicarea rezultatelor valorificării documentelor din Arhiva BNR s-a concretizat în: (i) elaborarea de comunicări și studii dedicate împlinirii a 141 de ani de la înființarea Băncii Naționale a României și celor peste 100 de ani de activitate a Sucursalei Timiș și Agenției Sibiu; (ii) întocmirea pentru *website*-ul instituției a materialelor de prezentare a Arhivei și Bibliotecii, precum și elaborarea cronologiei istoriei BNR (1880-2020); (iii) realizarea de articole și interviuri acordate unor publicații *online* și unei televiziuni locale; (iv) soluționarea petițiilor privind eliberarea de informații/documente de arhivă în legătură cu drepturi ale solicitanților; (v) realizarea broșurilor aferente emisiunilor numismatice ale Băncii Naționale a României; (vi) inițierea construirii unei baze de date statistico-istorice pe baza bilanțurilor Băncii Naționale a României din perioada 1880-1947, în cadrul programului „South Eastern European Monetary History Network (SEEMHN)”.

Respectându-se măsurile sanitare impuse de situația pandemică, s-a asigurat continuitatea Simpozionului de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”, fiind organizată cea de-a XXIX -a ediție cu tema: *Banca Națională a României acum 140 de ani. Evenimentele anului 1881*. De asemenea, au fost organizate dezbateri cu prilejul lansării volumelor: *Destinele tezaurului românesc. Argumente din arhivele ruse*, autor Ilie Schipor, și *Odiseea tezaurului Republicii. Soarta aurului Băncii Poloneze 1939-1950*, autor Wojciech Rojek.

Anul 2021 a consemnat și două noi apariții editoriale în cadrul colecției „Biblioteca Băncii Naționale a României”, reprezentând versiunile în limba română ale unor lucrări de referință din domeniul științei economice: „Economia timpului și a ignoranței”, de Gerald P. O’Driscoll și Mario J. Rizzo, și „Istoria analizei economice – volumul I”, de Joseph A. Schumpeter. Dat fiind contextul pandemic, lansarea acestor volume urmează a avea loc în cursul anului 2022.

Și activitatea Bibliotecii BNR a fost influențată de contextul sanitar generat de pandemia COVID-19, ceea ce a condus la restrângerea accesului pentru publicul extern la sala de lectură. Fondul de carte al Bibliotecii BNR a fost îmbogățit cu 520 de titluri noi, din literatura de specialitate economică și financiar-bancară, reprezentând cărți românești și străine, de nivel academic. La sfârșitul anului, colecția de documente a bibliotecii totaliza 22 364 de unități bibliografice. Gestionarea colecțiilor a presupus, pe lângă inventarierea noilor achiziții, realizarea de descrieri în catalogul *online*, fiind catalogate 7 527 de resurse noi, însumând la finele anului 41 844 înregistrări bibliografice.

Ca urmare a actualizării permanente a catalogului *online*, utilizatorii externi au avut acces facil la resursele bibliografice, ceea ce s-a concretizat în 3 602 interogări ale acestuia.

În vederea informării publicului, s-a redactat și s-a difuzat, lunar, pe *website*-ul instituției, un pliant care include cele mai relevante achiziții recente intrate în Biblioteca BNR.

Data organizării	Denumirea evenimentului
12 februarie 2021	Conferință cu tema <i>IMF's Regional Economic Outlook for Europe: Corporate Liquidity and Solvency in the Pandemic and the Role of Policies</i>
25 februarie 2021	Prezentarea raportului Băncii Europene de Investiții: „Building a Smart and Green Europe in the COVID-19 Era and the Latest EIB Investment Survey – Romania Overview”
24 martie 2021	Dezbatere asupra lucrării <i>Defensive Expectations. Reinventing the Phillips Curve as a Policy Mix</i>
25 martie 2021 6 mai 2021 27 mai 2021 24 iunie 2021 27 iulie 2021 26 august 2021 30 septembrie 2021	<i>Seminarul de Analiză și Cercetare Economică</i>
8 iunie 2021	Conferință de presă pentru prezentarea Raportului grupului de lucru al Comitetului Național pentru Supravegherea Macroprudențială pentru sprijinirea finanțării verzi
11 iunie 2021	Ceremonia de semnare a Acordului de cooperare între Banca Națională a României și Banca Națională a Moldovei
23 iunie 2021	Seminarul cu tema <i>Obiectiv: Creșterea intermedierei financiare</i>
30 iunie – 1 iulie 2021	<i>Simpozionul anual de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”, ediția a XXIX-a: „Banca Națională a României acum 140 de ani. Evenimentele anului 1881”</i>
19-23 iulie 2021 26-30 iulie 2021	Tabăra urbană de educație financiară, ediția a-III-a
9 august 2021	Conferință de presă pentru prezentarea <i>Raportului asupra inflației</i>
23-27 august 2021	Tabăra urbană de educație financiară, ediția a-IV-a
22 octombrie 2021	Colocviile juridice ale BNR – Colocviul cu tema: <i>Cât de adecvat este dreptul comun pentru specificul activității bancare. Perspectiva jurisprudenței</i>
26 noiembrie 2021	Conferință de presă pentru lansarea bancnotei de 20 de lei cu portretul Ecaterinei Teodoroiu

Tabel 14.1

Evenimente pe teme monetare, bancare și financiare organizate de Banca Națională a României în anul 2021

2. Educație financiară

Pe fondul dificultăților inerente legate de restricțiile impuse la nivel național, activitatea de educație financiară a dobândit noi valențe în contextul pandemiei.

Pe de o parte, au fost luate măsuri pentru adaptarea interacțiunii cu publicul la noile condiții, în principal prin dezvoltarea de soluții în mediul digital, iar pe de altă parte, conținuturile au fost adaptate la noul context.

Deși au fost anulate sau amânate evenimente care presupuneau interacțiunea fizică nemijlocită, acestea au fost contrabalansate prin extinderea interacțiunilor *online* care au permis conectarea simultană la mai multe grupuri în școli, licee și universități, atât la nivelul centralei BNR, cât și la nivelul rețelei teritoriale.

Migrarea activității de educație financiară către acest nou mediu a fost facilitată de adaptarea prezentărilor, atât la nivel de conținut, cât și sub aspect metodologic.

Astfel, s-au adăugat noile episoade de animație din seria „Educație financiară cu Ana și Radu”, jocul digital de tip *adventure game* precum și *quiz*-urile online, fapt care a permis dezvoltarea interacțiunii în mediul virtual, atât la nivel calitativ, cât și cantitativ.

Astfel, în cadrul proiectelor educaționale, aproximativ 80 000 de elevi și studenți s-au întâlnit fizic sau *online* cu specialiștii BNR, în cursul anului 2021, o creștere mult mai mare comparativ cu anul anterior. Prezentările *online*, la care au participat 1 970 de studenți, au urmărit stimularea dezbaterii pe teme precum: politica monetară, inflația, rolul și atribuțiile băncii centrale, etc. La nivel preuniversitar, au beneficiat de prezentări 78 000 de elevi din 600 de unități de învățământ – școli primare, gimnaziale și licee din București și din întreaga țară, atât din mediul urban, cât și din cel rural. Printre temele abordate s-au numărat mijloacele de plată, economisirea, istoria leului, inflația.

Banca Națională a României, împreună cu instituțiile partenere din cadrul Protocolului național de colaborare în domeniul educației financiare, a obținut acreditarea singurului curs integral „Educație economico-financiară pentru profesori”, care are ca grup-țintă personalul didactic din învățământul gimnazial care predă disciplina „Educație socială” elevilor de clasa a VIII-a. Cursul pentru profesori este oferit prin intermediul Institutului Bancar Român.

În perioada vacanței de vară, la sediul CPPAS București, s-au desfășurat trei noi runde ale proiectului Tabăra Urbană de Educație Financiară. Ca și în cazul edițiilor anterioare, tabăra a fost dedicată elevilor din clasele a VI-a și a VII-a din unitățile școlare din București/Ilfov. La fiecare dintre cele trei evenimente au participat aproximativ 30 de elevi, în timp ce lectorii au fost reprezentanți din cadrul Băncii Naționale a României, Ministerului Finanțelor, Autorității de Supraveghere Financiară și Asociației Române a Băncilor. Pe parcursul celor 5 zile ale taberei, fiecare dintre cele trei grupuri de elevi a beneficiat de informații utile pentru a dezvolta obiceiuri sănătoase privind gestionarea banilor și a putea lua decizii financiare responsabile pe termen lung. Metodologia de predare utilizată în cadrul Taberei Urbane de Educație Financiară este una non-formală, denumită *edutainment* (*education through entertainment*), care îmbină jocul și învățarea.

În luna octombrie 2021, s-a desfășurat, în format *online*, cea de-a noua ediție a conferinței internaționale *Strategica*. Evenimentul, organizat de către Școala Națională de Studii Politice și Administrative în parteneriat cu Banca Națională a României, a avut tema „Shaping the Future of Business and Economy”. Dezbaterile multidisciplinare și-au propus să răspundă la câteva întrebări apărute în contextul transformărilor actuale, cum ar fi: Ce dinamică redefiniște acum peisajul economic și de afaceri? Care este impactul asupra practicilor de management pe care îl au adoptarea accelerată a tehnologiei, precum și schimbările în obiceiurile de lucru și tendințele de consum?

Programul FinClub, destinat elevilor de liceu din clasele X-XII, pasionați de piața financiară, a continuat cu a doua serie, la care au participat 100 de elevi din toată țara. Programul este organizat în parteneriat de către Autoritatea de Supraveghere Financiară, Banca Națională a României, Ministerul Finanțelor și Asociația Română a

Băncilor. Tematica întâlnirilor din cadrul celei de-a doua ediții a FinClub a acoperit concepte și mecanisme din domenii precum criptomonede, piața de capital, gestiunea numerarului, cardurile bancare etc.

Proiectul internațional Global Money Week 2021 a reunit, într-un maraton de o săptămână, 15 800 de elevi din 650 de clase din ciclurile primar, gimnazial și liceal. Un număr record de 194 de unități de învățământ au participat la prezentări care s-au încadrat în tema GMW: „Ai grijă de tine, ai grijă de banii tăi”.

Pe lângă proiectele existente, Banca Națională a României s-a implicat și în proiecte educaționale noi, din dorința de a explora metode inovative de educație financiară. O asemenea încercare o reprezintă școlile-pilot, o inițiativă lansată de către Ministerul Educației în anul 2020, menită să încurajeze dezvoltarea competențelor cadrelor didactice și introducerea de noi materii în programa școlară, pe fondul general al reformei educaționale în învățământul preuniversitar.

În urma unor discuții purtate de reprezentanții Băncii Naționale a României și cei ai Ministerului Educației, s-a constatat că domeniul educației financiare este unul de interes în perspectiva școlilor-pilot, motiv pentru care a fost stabilit un cadru informal pentru testarea apetitului unităților de învățământ de a se implica în aceste parteneriate.

În acest context, BNR a semnat un parteneriat cu Colegiul Național Gheorghe Lazăr din București, care a permis testarea unor activități de educație financiară la clasele a IX-a, având în vedere că la acest nivel nu există în programa școlară o materie din sfera economică. Activitățile au fost bine primite de către elevi și cadrele didactice, însă nu au fost deocamdată trase concluzii ferme cu privire la viabilitatea introducerii de conținut nou în programa școlară aferentă.

După cum s-a menționat anterior, având în vedere tendințele generale de digitalizare a metodelor didactice, BNR a decis elaborarea unui joc educațional care să permită elevilor cu vârste de 12-15 ani să dobândească cunoștințe și deprinderi în domeniul financiar prin metode ludice (engl. *gamification*). Jocul este realizat pe baza conceptului de *adventure game*, care presupune parcurgerea de către personajul principal a unui traseu urban presărat cu sarcini pe care acesta trebuie să le rezolve prin răspunsuri la întrebări și alegerea soluțiilor adecvate la problemele de educație financiară pe diferite teme cum ar fi: identificarea corectă a însemnelor monetare, cunoașterea metodelor de plată, protejarea față de încercările de fraudă etc.

Grafica jocului este prietenoasă și atractivă, iar personajele sunt corelate cu cele deja distribuite în filmele de animație ale BNR, pentru a fi asigurată o coerență grafică și conceptuală, în perspectiva construirii unui brand educațional al BNR. Jocul va fi disponibil pentru public pe noul *website* al BNR.

Activitatea internațională

OECD/INFE

În calitate sa de membru cu drepturi depline al Rețelei Internaționale de Educație Financiară (INFE) a OECD, Banca Națională a României a participat la activitățile organizației, cu precădere la cele două reuniuni anuale desfășurate în regim *online*. Cooperarea cu OECD bazată pe programul de asistență tehnică oferit de Ministerul Finanțelor din Olanda, a cunoscut o diminuare, în contextul apropierii de finalul acestui program.

Grupul francofon

Activitatea grupului francofon a continuat pe parcursul anului 2021 în mediul *online*, cu întâlniri regulate, coordonate de către reprezentanții Băncii Franței. Discuțiile din cadrul grupului s-au concentrat pe punerea în comun de resurse digitale de educație financiară și, în general, pe permanentizarea cooperării dintre băncile francofone.

Grupul de lucru al Comisiei Europene – GEGRFS

Comisia Europeană și OCDE-INFE au început o colaborare pentru a dezvolta un cadru comun de competență financiară UE/OCDE pentru educarea financiară a adulților.

A fost creat un subgrup dedicat al Grupului de experți guvernamentali al UE pentru servicii financiare cu amănuntul (GEGRFS) pentru a sprijini dezvoltarea cadrului de competențe. Subgrupul este compus din experți din partea autorităților naționale responsabile cu politicile de educație financiară, inclusiv reprezentanți ai BNR din cadrul Direcției de specialitate, care au participat la 5 reuniuni ale subgrupului.

Muzeul Băncii Naționale a României

Începând cu 16 martie 2020, data la care a fost instituită starea de urgență pe teritoriul României, vizitarea Muzeului BNR a fost suspendată, situația fiind menținută și pe parcursul primelor 11 luni ale anului 2021, în contextul prelungirii stării de urgență pe teritoriul național.

Muzeul Băncii Naționale a României s-a redeschis pentru public la 6 decembrie 2021, până la 31 decembrie 2021 fiind vizitat de un număr de 622 persoane, în cadrul tururilor ghidate organizate de luni până vineri în intervalul orar 10-16. Cu o medie săptămânală de 155 vizitatori, această cifră indică un interes crescut al publicului pentru vizitarea Muzeului BNR, prin comparație cu media săptămânală înregistrată în intervalul 1 ianuarie – 16 martie 2020, care a fost de 108 vizitatori.

În noile condiții impuse de contextul pandemic, activitatea Muzeului BNR din perioada ianuarie-noiembrie 2021 a fost regândită, fiind centrată, în principal, pe realizarea evidenței științifice a colecțiilor gestionate de această structură. În acest sens, a fost continuată realizarea evidenței electronice a colecțiilor, prin realizarea fișelor analitice de evidență, respectiv a fișelor de conservare a obiectelor. Până la sfârșitul anului 2021,

au fost introduse în noul program de evidență 33 270 fișe. Totodată, a fost continuată constituirea arhivei fotografice a bunurilor culturale aflate în gestiune.

Mai mult, la finalul anului a fost demarată o amplă acțiune de optimizare a depozitării colecțiilor, prin reordonarea și înlocuirea cutiilor de depozitare, conform criteriilor de conservare muzeografice.

În continuarea demersurilor BNR de a familiariza publicul cu funcțiile băncii centrale, Muzeul BNR a organizat, în perioada 17 aprilie – 1 mai 2021, în colaborare cu Direcția comunicare și relații cu publicul, concursul de fotografie „Banii în viața cotidiană”. Participanții la concurs au fost invitați să își prezinte, prin intermediul fotografiei, viziunea proprie privind relația indivizilor cu banii și rolul acestora în societate. Evenimentul a fost popularizat pe rețelele sociale ale BNR.

La 25 octombrie 2021, în cadrul Muzeului BNR a fost vernisată expoziția temporară Regele Mihai I al României – 100 de ani de la naștere (1921-2021), organizată cu ocazia emisiunii monedei jubiliare 100 de ani de la nașterea Regelui Mihai I al României și a replicii *proof* după medalia jubiliară Ardealul Nostru. Expoziția a fost organizată în colaborare cu Asociația Casa Majestății Sale și cu participarea Muzeului Militar Național, Arhivelor Naționale ale României, Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti” și a Colecției Daniel Obreja. Expoziția a fost accesibilă publicului până la data de 20 mai 2022.

Cu ocazia lansării în circulație a noii bancnote de 20 lei, Muzeul BNR a vernisat, la 26 noiembrie 2021, o expoziție temporară dedicată istoriei emisiunilor de 20 lei ale BNR. Cu acest prilej, au fost expuse piese din patrimoniul muzeului și din cel al RA Imprimeria BNR, realizându-se o expunere cronologică începând cu prima emisiune a bancnotei de 20 lei din aur 1881.

În aceeași dată a fost vernisată expoziția temporară consacrată omagierii personalității Ecaterinei Teodoroiu, prima femeie-ofițer a armatei române, al cărei portret este reprodus pe aversul noii bancnote de 20 lei. Expoziția a fost organizată în colaborare cu Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I” și Muzeul Național de Istorie a României, și a fost deschisă publicului până la data de 20 mai 2022.

The background features a light beige color with a pattern of thin, wavy lines. On the left side, there is a vertical image of several classical columns. On the right side, there is a decorative scrollwork element, possibly a stylized floral or architectural motif, rendered in a light beige tone.

Capitolul 15

Statistică și cercetare economică

1. Activitatea statistică

Principalele activități statistice realizate în cadrul Băncii Naționale ale României cuprind colectarea, elaborarea și diseminarea unei game largi de date statistice, precum statisticile monetare și financiare, statisticile sectorului extern, conturile naționale financiare, statisticile titlurilor de valoare și statisticile privind riscul de credit și de plată, necesare atât pentru a sprijini fundamentarea deciziilor adecvate susținerii economiei naționale, cât și activitatea de cercetare desfășurată de banca centrală.

În anul 2021, Banca Națională a României și-a menținut activitatea statistică la un înalt standard calitativ, în ciuda numeroaselor dificultăți cauzate de pandemia de COVID-19, transmiterea datelor către organismele internaționale realizându-se la termenele stabilite în calendarele de diseminare.

În anul 2021 au fost implementate unele cerințe suplimentare de raportare adresate instituțiilor de credit, în vederea creșterii calității datelor colectate privind bilanțurile monetare ale instituțiilor financiare monetare. De asemenea, în contextul strategiei BCE pe termen mediu în domeniul conturilor financiare trimestriale, au fost transmise către BCE peste 3 200 de noi serii de date trimestriale, începând cu trimestrul I 2007 și până în prezent, cuprinzând date granulare pentru sectoarele Alte instituții financiare monetare, pe cele trei subsectoare (banca centrală, societăți care acceptă depozite, exclusiv banca centrală, fonduri de piață monetară) și Alți intermediari financiari (cu subsectoarele intermediari financiari, auxiliari financiari și instituții financiare captive). În același timp, gama de indicatori diseminată a fost lărgită prin introducerea indicatorului „Avuția financiară netă” (B90F) pentru seriile anuale ale conturilor financiare publicate pe *website*-ul BNR și în publicația anuală Conturile naționale financiare 2016-2020.

În domeniul statisticilor titlurilor de valoare, Baza de date centralizate privind emisiunile de titluri de valoare (CSDB) a BCE a fost completată cu informații suplimentare, în conformitate cu noile cerințe ale acestei instituții, și au fost implementate procedurile informatice pentru preluarea automată a datelor din Baza de date privind deținerile de titluri de valoare (SHSS) a BCE și utilizarea acestora în compilarea statisticilor titlurilor de valoare de către BNR.

În contextul procesului de actualizare a legislației de către Banca Centrală Europeană din domeniul monetar și al sistemelor de plăți, precum și de completare a unor raportări existente, în concordanță cu tendințele în domeniul statistic la nivel european și global, Direcția statistică a coordonat activitatea de elaborare a unui nou regulament¹, aprobat de Consiliul de administrație al BNR în data de

¹ Regulamentul BNR nr. 4/2021 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României.

24 noiembrie 2021, care a înlocuit Regulamentul nr. 4/2014 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României, cu modificările și completările ulterioare.

Reprezentanții Direcției statistice au participat la consultările inițiate de Fondul Monetar Internațional (FMI) și Organizația Națiunilor Unite (ONU) în procesul de actualizare a standardelor statistice internaționale *Sistemul Național de Conturi*, ediția 2008, și *Manualul Balanța de Plăți și Poziția Investițională Internațională*, ediția a VI-a, demarat în anul 2021.

În scopul îmbunătățirii surselor de date pentru elaborarea conturilor financiare naționale, în anul 2021 a fost încheiată o Convenție de colaborare între Banca Națională a României și Asociația Caselor de Ajutor Reciproc Regiunea Vest privind furnizarea de informații statistice. De asemenea, în vederea îmbunătățirii seriilor de date, au fost introduse estimări trimestriale pentru acțiunile emise de societățile nefinanciare și deținute în cadrul aceluiași sector, pe baza metodei interpolării liniare.

În domeniul statisticilor finanțelor guvernamentale, BNR a participat, alături de experții Institutului Național de Statistică (INS) și Ministerului Finanțelor (MF), la vizita standard de dialog a Eurostat, având ca subiect analiza statisticilor elaborate în cadrul procedurii de deficit excesiv, organizată *online* în perioada 10-11 mai 2021, precum și la realizarea sarcinilor rezultate în urma acesteia.

În domeniul statisticilor sectorului extern au fost revizuite datele statistice privind *Balanța de plăți* pentru perioada 2010-2019, prin includerea datelor privind importurile de mașini second-hand ale persoanelor fizice, în conformitate cu datele corespondente din Conturile naționale nefinanciare, calculate și publicate de Institutul Național de Statistică.

În contextul intrării în vigoare a prevederilor Orientării nr. 1151/2018 de modificare a precizărilor Orientării BCE/2011/23 privind cerințele de raportare statistică ale Băncii Centrale Europene în domeniul statisticilor externe, cu aplicabilitate de la 1 martie 2021, Direcția statistică a transmis către BCE în cursul lunilor iunie și septembrie 2021, conform calendarului stabilit, seriile de date trimestriale privind balanța de plăți și poziția investițională internațională în noua structură solicitată, începând cu perioada de referință trimestrul I 2019. Noua cerință a BCE a presupus o detaliere suplimentară a sectoarelor instituționale, a instrumentelor financiare de natura investițiilor directe și a țărilor partenere.

În lunile martie și septembrie 2021 au fost transmise la Eurostat, pentru prima dată, în cadrul exercițiului de transmitere voluntară inițiat în anul 2021 de această instituție, seturile de date privind investițiile străine directe pentru anii 2019 și 2020, detaliate în funcție de țara investitorului final².

² Reprezintă entitatea aflată în vârful lanțului de proprietate al unui grup de societăți, care nu este deținută de nicio altă entitate.

Implementarea prevederilor referitoare la domeniul Comerțului internațional cu servicii din cadrul Regulamentului (UE) 2019/2152 privind statisticile europene de întreprindere, de abrogare a 10 acte juridice în domeniul statisticilor de întreprindere, respectiv ale Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2020/1197 (Regulamentul EBS), a continuat atât la nivelul BNR, cât și în cadrul grupului de lucru interinstituțional BNR-INS.

Ca urmare a modificărilor legislative cu impact asupra raportării informațiilor la Centrala Riscului de Credit, și anume: (i) Legea dării în plată a unor bunuri imobile³ care prevede interzicerea înscrierii în Biroul de credit sau în alte baze de date negative a informațiilor cu privire la debitorii care au transmis creditorului notificări privind darea în plată și (ii) Ordonanța de Urgență a Guvernului privind suspendarea plății ratelor în contextul pandemiei COVID-19⁴, Direcția statistică a coordonat activitatea de modificare a prevederilor Regulamentului nr. 2/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit, precum și pe cea de implementare a prevederilor acestuia.

De asemenea, a fost realizată analiza în vederea modificării Regulamentului BNR nr. 2/2012 pentru a fi raportați la Centrala Riscului de Credit, de la data de 1 iunie 2022, indicatorii specifici pieței imobiliare prevăzuți de Recomandările Comitetului European pentru Risc Sistemic CERS/2016/14 și CERS/2019/3, precum și de recomandările Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială referitoare la indicatorul privind creditele verzi⁵, respectiv, identificatorul entității juridice (LEI)⁶.

În anul 2021, a fost finalizată activitatea Comitetului de lucru interinstituțional⁷ care a avut rolul de a identifica soluții pentru îmbunătățirea calității raportărilor de credit și extinderea ariei de acoperire a acestora, denumit în continuare Comitet. Acesta a fost înființat în luna ianuarie 2020, în vederea implementării recomandării din Raportul *Financial Sector Assessment Programme*, elaborat de Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială în anul 2018, privind înființarea unui comitet alcătuit din toate părțile interesate, însărcinat cu îmbunătățirea calității raportărilor de credit și extinderea ariei de acoperire a acestora, în vederea îmbunătățirii accesului la finanțare. Comitetul și-a desfășurat activitatea până în luna noiembrie 2021 și a redactat un raport final, în care a propus modificarea legislației primare în vederea includerii entităților care desfășoară activitate de recuperare creanțe în rândul raportorilor la Centrala Riscului de Credit.

³ Legea nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite.

⁴ Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 227/2020 pentru modificarea și completarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 37/2020 privind acordarea unor facilități pentru creditele acordate de instituții de credit și instituții financiare nebancale anumitor categorii de debitori.

⁵ Recomandarea CNSM nr. R/6/2021.

⁶ Recomandarea CNSM nr. R/5/2021.

⁷ Format din reprezentanți ai BNR, Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor (ANPC) și Asociației Române a Băncilor (ARB).

În anul 2021, Direcția statistică a contribuit, în calitate de administrator de business, la funcționarea în condiții optime a următoarelor sisteme de raportare:

- Sistemul informatic de raportare către Banca Națională a României SIRBNR, prin care instituțiile de credit transmit 36 de raportări statistice, financiare și prudențiale;
- Sistemul de raportări directe RAPDIR, prin care entități din toate sectoarele instituționale transmit 16 raportări, inclusiv în cadrul celor 4 cercetări statistice realizate de BNR;
- Sistemul *Data Warehouse – Business Intelligence DW-BI*, depozitul unic de date al BNR, în care sunt integrate din surse interne și externe date și informații agregate, punând astfel la dispoziție utilizatorilor din BNR un instrument performant folosit la elaborarea de analize, studii complexe, rapoarte și grafice pentru scopuri de politică monetară și stabilitate financiară, precum și pentru redactarea de publicații și raportarea datelor statistice produse de BNR în conformitate cu cerințele BCE, EUROSTAT și ale altor organizații internaționale;
- Centrala Riscului de Credit (CRC): prin care sunt gestionate informația de risc de credit și informația despre fraudele cu carduri;
- Centrala Incidentelor de Plăți (CIP): prin care este gestionată informația specifică incidentelor cu instrumente de plată (cec, cambie, bilet la ordin).

Activitățile CRC și CIP sunt redactate pe larg în Capitolul 4, Secțiunea – Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară din prezentul *Raport*.

În anul 2021 Banca Națională a României a realizat, ca și în ceilalți ani, patru cercetări statistice directe în rândul societăților rezidente, eșantioanele acestora, reprezentative la nivel național, având fiecare peste 6 000 de entități, în special din rândul companiilor nefinanciare. Trei dintre cercetările statistice, cu periodicitate trimestrială, au avut drept scop obținerea de informații necesare elaborării *Balanței de plăți și poziției investiționale internaționale*, iar cea de a patra, cu periodicitate semestrială, s-a realizat pentru obținerea de informații necesare în scopuri de stabilitate financiară.

Cele patru cercetări statistice au fost:

- cercetarea statistică pentru determinarea investițiilor străine directe;
- cercetarea statistică privind comerțul internațional cu servicii;
- cercetarea statistică pentru obținerea de informații financiare în relația cu nerezidenții, altele decât cele de natura investițiilor străine directe;
- cercetarea statistică privind finanțarea companiilor nefinanciare din România.

Nu în ultimul rând, pentru a se îmbunătăți activitatea statistică, BNR a participat alături de reprezentanți ai Sistemului Statistic Național (SSN) la o serie de acțiuni de consultare legate de actualizarea Legii privind organizarea și funcționarea statisticii oficiale în România, precum și la actualizarea Programului Statistic Național Anual, în care sunt cuprinse cele patru cercetări statistice derulate de BNR.

2. Cercetarea economică

Activitatea de cercetare economică din cadrul Băncii Naționale a României s-a concentrat și în 2021, similar anilor anteriori, asupra temelor cu caracter aplicativ, rolul principal al acestora fiind de fundamentare a procesului decizional. Rezultatele demersurilor de cercetare derulate s-au reflectat și în publicarea în cadrul colecțiilor *Caiete de studii și Occasional Papers* a unui număr important de lucrări. Astfel, în anul 2021, în cele două colecții au apărut 9 studii (5 în limba română și 4 în limba engleză).

2.1. Modelare macroeconomică

Pe parcursul anului 2021 Direcția modelare și prognoze macroeconomice a continuat extinderea instrumentarului de analiză în contextul persistenței impactului advers exercitat de pandemia COVID-19 asupra activității economice.

Modificările bruște ale conjuncturii economice în contextul crizei pandemice au accentuat necesitatea dezvoltării unor indicatori capabili să reflecte, cu frecvență ridicată, evoluția activității economice. În acest context, a fost construit un indicator conjunctural pentru economia României (ICER), având ca metodologie analiza componentelor principale – care implică restrângerea setului informațional la un singur indicator, destinat să ofere o imagine de ansamblu asupra condițiilor economice. Procedura a urmărit demersul a numeroase bănci centrale de a oferi măsuri relativ neconvenționale cu privire la conjunctura economică din perioada pandemiei. Datele primare ale ICER sunt raportate la frecvențe mixte (trimestrial, lunar, zilnic) și descriu activitatea economică, financiară, cererea externă și încrederea agenților economici. Astfel, ICER a surprins deteriorarea abruptă a situației economice la debutul pandemiei și, ulterior, redresarea rapidă a activității în paralel cu relaxarea restricțiilor de mobilitate. În a doua jumătate a anului 2021, indicatorul a reflectat o deteriorare a conjuncturii economice, ca urmare a răspândirii unor noi tulpini ale virusului, însoțite de noi înăspri ale restricțiilor de mobilitate.

De asemenea, a fost analizată legătura dintre ciclul economic și evoluția numărului de salariați, cu accent pe rolul pe care îl are conjunctura ciclică a economiei de la momentul înființării companiilor asupra evoluției viitoare a acestora. Utilizând date bilanțiere de la nivelul companiilor, studiul evidențiază importanța fazei ciclului economic de la momentul înființării companiilor în perspectiva creării de noi locuri de muncă. Fenomenul este important inclusiv în contextul analizei efectelor induse de pandemie.

Criza pandemică a reprezentat un șoc economic global de proporții extrem de ridicate. În special în primul val pandemic de la începutul anului 2020 au existat îngrijorări cu privire la o posibilă regionalizare abruptă a fluxurilor comerciale, în contextul restricțiilor impuse de autorități, cu impact inclusiv asupra configurației lanțurilor globale de valoare adăugată. În acest context au fost investigate efectele șocului pandemic asupra dinamicii schimburilor comerciale de la nivelul anului 2020 prin intermediul unui model gravitațional clasic. Analiza a vizat posibile majorări ale elasticității comerțului la impactul distanței, ceea ce ar constitui un element elocvent

în confirmarea ipotezei privind regionalizarea fluxurilor comerciale. Rezultatele estimate prin prisma legăturilor comerciale între statele membre ale UE cu restul lumii, atât pentru toate categoriile de bunuri, cât și pentru diverse subcategorii de bunuri perisabile, surprind doar o creștere nesemnificativă a importanței distanței în contextul primului an marcat de pandemie, în principal pe fondul restricțiilor de mobilitate impuse, care implicit au condus la majorarea costurilor necesare derulării fluxurilor comerciale și astfel au afectat legăturile comerciale de la nivel global.

Pe parcursul anului 2021 a fost continuat efortul de a dezvolta procedura de elaborare a prognozelor pe termen scurt privind dinamica PIB și a componentelor sale. Demersul a constat în adaptarea instrumentarului econometric la contextul redresării economiei ulterior manifestării șocurilor de amploare aferente debutului pandemiei. Mai exact, au fost reintroduse unele clase de modele econometrice a căror performanță a fost diminuată pe parcursul anului 2020 ca urmare a volatilității excesive a seturilor de date în contextul pandemic. În același timp a fost îmbunătățit și setul uzual de determinanți pentru a surprinde mai fidel conjunctura economică.

În perioada 2020-2021, la incertitudinile inerente ale evaluării deviației PIB, asociate caracterului neobservabil al variabilei, s-au adăugat și cele induse de fluctuațiile ample ale contribuției sectorului agricol la dinamica activității economice⁸ (negativă în 2020, respectiv pozitivă în 2021). În aceste condiții, a fost analizată posibilitatea îmbunătățirii robusteții evaluărilor excesului/deficitului de cerere prin estimarea acestuia pe baza seriei statistice a PIB, exclusiv contribuția VAB din agricultură. Investigația a indicat însă proprietăți empirice inferioare ale acestei serii comparativ cu cea a PIB, respectiv volatilitate mai ridicată și revizuirii statistice mai ample. Stabilitatea superioară a seriei PIB a confirmat validitatea abordării curente a problematicii, respectiv înlăturarea din componenta ciclică a PIB a efectului agriculturii în anii cu producții agricole excepționale.

Pe fondul majorărilor recente ale prețurilor la energie și materii prime, a fost estimat impactul creșterii costurilor cu energia și utilitățile asupra numărului de salariați în cazul companiilor nefinanciare din România. Estimările confirmă impactul negativ relativ moderat identificat și în literatura de specialitate. Mai mult, efectul estimat este eterogen la nivel sectorial. Rezultatele sunt prezentate în Caseta 3 din *Raportul asupra inflației*, ediția din februarie 2022.

Odată cu liberalizarea completă a piețelor de gaze naturale și energie electrică (iulie 2020, respectiv ianuarie 2021), prețul energiei active din factura consumatorului

⁸ În anii cu producții agricole excepționale (semnificativ superioare/inferioare mediei multianuale), la evaluarea deviației PIB se are în vedere ca aceasta să nu includă impactul VAB din agricultură asupra nivelului PIB. Abordarea este motivată de faptul că astfel de producții agricole sunt determinate de șocuri de ofertă (condiții meteo) și nu de factori fundamentali de natura cererii, neavând influență asupra presiunilor inflaționiste ale cererii agregate din economie, cuantificate prin deviația PIB. În același timp, caracterul excepțional al condițiilor climatice favorabile/nefavorabile producției agricole este considerat ca nefiind de natură a influența traiectoria PIB potențial. Acesta din urmă reprezintă capacitatea productivă sustenabilă a economiei, determinată de tendințele pe termen mediu și lung ale stocului de capital, forței de muncă și productivității totale a factorilor de producție.

casnic aferentă acestor utilități se stabilește conform mecanismelor de piață⁹, restul componentelor (cumulând aproximativ 30 la sută din prețul final în cazul gazelor naturale și aproximativ 50 la sută din prețul final în cel al energiei electrice) rămânând sub controlul autorității de profil. În acest context, în cadrul Modelului de Analiză și Prognoză pe Termen Mediu (MAPM) a avut loc respecificarea ecuațiilor de definiție pentru dinamica prețurilor gazelor naturale și energiei electrice¹⁰. Noile ecuații valorifică existența unei tendințe comune de mișcare pe termen lung a prețului petrolului și a celui de achiziție a gazelor naturale, respectiv între cel din urmă și prețul de achiziție a energiei electrice, în contextul în care piața de profil funcționează pe baza mecanismului *pay as clear*.

Pe parcursul anului 2021, evoluția inflației din România s-a înscris în tendința pronunțat ascendentă a dinamicii prețurilor de consum de la nivel global. Traectoria a fost determinată în principal de scumpirea rapidă a bunurilor energetice, suprapusă unor șocuri de ofertă suplimentare (majorări substanțiale ale cotațiilor produselor agroalimentare, sincope în lanțurile globale de producție și aprovizionare), manifestate într-un context favorabil de cerere asociat redeschiderii economiei. Aceste evoluții, dificil de anticipat, au fost încorporate gradual în prognozele BNR, pe măsură ce informațiile au devenit disponibile. În același timp, analiza presiunilor inflaționiste de la nivelul economiei a fost augmentată prin dezvoltarea unei hărți termice care permite vizualizarea, într-o manieră sintetică, a multiplelor surse care pot sta la baza modificării prețurilor într-o anumită perioadă de timp, putând oferi, de asemenea, semnale timpurii cu privire la posibilele puncte de cotitură în evoluția inflației, în special a celei de bază. Detalii sunt redată în prezentul *Raport* (Casetă 3).

Pe parcursul anului 2021, formalitățile privind operaționalizarea programului de relansare economică „Next Generation EU” (NGEU) au avansat. Planul Național de Redresare și Reziliență al României, după mai multe runde de consultări cu Comisia Europeană, a fost transmis oficialităților europene la finele lunii mai și aprobat de către Consiliul UE în toamna anului 2021, astfel încât în luna decembrie a aceluiași an a fost transmis avansul aferent componentei de granturi a Mecanismului de redresare și reziliență. În acest context, Banca Națională a României a întreprins analize succesive ale impactului macroeconomic al programului NGEU. Acestea au vizat inclusiv posibilele implicații asupra deficitului bugetar. Au fost evidențiate influențe asupra cadrului macroeconomic extins, care ar implica și un volum mai amplu de încasări bugetare. Mai multe detalii privind accesarea fondurilor europene în contextul procedurii de deficit excesiv sunt prezentate în Casetă 9 din prezentul *Raport*.

De asemenea, la solicitarea Grupului de lucru pentru prognoze din cadrul BCE, a fost realizată și în anul 2021 actualizarea setului de elasticități utilizate la

⁹ De menționat că evoluțiile de pe piețele de energie din a doua jumătate a anului precedent și prima parte a anului curent au condus la adoptarea unor măsuri de compensare și plafonare a prețurilor pentru consumul de energie electrică și gaze naturale, în vederea sprijinirii categoriilor sociale vulnerabile.

¹⁰ Până în momentul deschiderii complete a piețelor de gaze naturale și energie electrică, tarifele acestor categorii de mărfuri erau stabilite de către Agenția Națională de Reglementare a Energiei (ANRE). În acest context, fundamentarea traectoriei de evoluție a prețurilor pe intervalul de prognoză de opt trimestre era realizată pe baza informațiilor furnizate de ANRE, ulterior acestea fiind modelate pe baza unor procese autoregresive, care asigurau convergența pe termen lung către ținta de inflație.

fundamentarea unor scenarii adverse în contextul exercițiilor recurente de testare a stabilității sistemului bancar din UE în condiții extreme (engl. *stress-testing*).

Modificările climatice și încălzirea globală sunt aspecte ce au devenit prioritare în perioada recentă, inclusiv în contextul anticipării revenirii din criza pandemică și al inițierii proiectelor din Planul Național de Redresare și Reziliență. Schimbările climatice reprezintă o sursă importantă de transformări structurale, iar modelarea economică a acestora presupune un proces interdisciplinar desfășurat pe un orizont extins de timp. În acest context, s-a inițiat trecerea în revistă a literaturii de specialitate în vederea identificării unor oportunități de adaptare la economia României și implementare a unor modele ce studiază impactul schimbărilor climatice pentru îmbunătățirea cadrului de analiză și prognoză curent. În acest sens, eforturi comune ce vizează implementarea în cadrul de modelare actual a unora dintre implicațiile induse de schimbările climatice urmează a fi derulate în strânsă cooperare cu Banca Centrală Europeană, precum și cu celelalte entități ce alcătuiesc Sistemul European al Băncilor Centrale, în cadrul grupurilor de lucru coordonate de BCE.

Începând din 2021 a fost reluat, în format *online*, *Seminarul de Analiză și Cercetare Economică* (engl. *Bucharest Economic Analysis and Research Seminar – BEARS*). Evenimentul în format fizic a fost suspendat în 2020 din cauza declanșării pandemiei COVID-19. Noile condiții de desfășurare au permis posibilitatea invitării unor reprezentanți marcanți ai comunității academice internaționale, ale căror agende aglomerate nu le-ar fi permis deplasarea la București pentru susținerea unei prezentări în format fizic, precum și accesul unui număr sporit de participanți. Astfel, au fost invitați cercetători afiliați Băncii Centrale Europene, Băncii Reglementelor Internaționale, Comisiei Europene, Băncii Naționale a Belgiei sau Universității din Glasgow. Lucrările prezentate s-au concentrat pe subiecte relevante, multe din acestea de imediată actualitate, remarcându-se cele legate de efectele și implicațiile economice ale pandemiei, dar și analize ale influenței prețurilor energiei asupra pieței muncii sau ale tendințelor în domeniul digitalizării.

2.2. Stabilitate financiară

Principalele lucrări de cercetare în domeniul stabilității financiare realizate în anul 2021 au vizat următoarele teme:

- a) „Efectele politicii macroprudențiale asupra accesului la finanțare, disciplinei la plată și inegalități: dovezi din România”. Pentru a obține o viziune mai largă asupra problemărilor analizate, lucrarea este alcătuită dintr-o parte empirică, ce utilizează date la nivel de debitor, și una structurală, ce utilizează un model DSGE specific pentru interacțiunile ciclului financiar cu cel economic. Rezultatele lucrării arată că eliminarea în anul 2007 a limitelor privind gradul de îndatorare și a avansului solicitat la acordarea creditului (*loan-to-value* – LTV) a încurajat împrumuturile mai riscante în valută, susținând în același timp o creștere a inegalității în ceea ce privește accesul la credite ipotecare. În schimb, implementarea pragului maximal pentru raportul dintre valoarea creditului și valoarea garanției aferente în 2011 a susținut creditarea în moneda locală, reducând în același timp inegalitățile în ceea ce privește accesul la piața creditelor ipotecare pentru persoanele cu venituri medii și mici. Măsura a avut,

de asemenea, succes în îmbunătățirea disciplinei la plată pentru toate tipurile de credite, cu excepția creditelor de consum garantate, debitorii cu venituri mici înregistrând cele mai mari îmbunătățiri în privința disciplinei. Mai mult, abordarea structurală demonstrează că în fața unor scenarii foarte adverse o limită a LTV mai strictă conduce la rate mai scăzute de nerambursare. În ceea ce privește inegalitatea, există un compromis între inegalitatea în consum și bogăție: o politică mai strictă a LTV duce la o scădere a inegalității în consum, cu prețul unei creșteri a bogăției. Experimentele contrafactice arată că o relaxare a politicii de garanții este de dorit într-un regim cu volatilitate scăzută. Nu în ultimul rând, analiza ridică problema luării în considerare a efectelor asupra neperformanței sau inegalității atunci când politica LTV este calibrată.

- b) „Determinanții marjelor de dobândă în sectorul bancar românesc și cel central-est european”. Analiza își propune să identifice principalii determinanți ai marjelor de dobândă, atât în cazul particular al României, incluzând și evidențierea structurii profitabilității sectorului bancar autohton, cât și la nivelul regiunii centrale și est-europene. Rezultatele analizei perioadelor pre-pandemice și pandemice evidențiază că, la nivelul agregat al sectorului bancar românesc, marjele de profitabilitate au fost pozitive, atât din perspectiva unui cost al riscului de credit specific unui moment în timp, cât și al celui estimat de-a lungul unui ciclu economic, care include impactul recesiunii economice ulterioare crizei financiare din 2008-2009. Totodată, în cazul României, principalii factori care contribuie la modificarea în sensul creșterii dinamicii marjei nete de dobândă se numără calitatea portofoliilor băncilor, nivelul ratei de neperformanță, rata inflației sau ratele dobânzilor interbancare. În contrast, un nivel ridicat al rentabilității, avansul economic, dinamizarea cererii de credite, precum și îmbunătățirea sentimentului economic determină diminuarea variației marjei nete de dobândă în România. La nivelul regiunii central și est europene, determinanții marjelor nete de dobândă sunt primordial de tip microeconomic, structural (specific pieței bancare) și monetar. Persistența marjelor de dobândă este importantă, iar alți factorii semnificativi pentru nivelul marjelor nete de dobândă din zona ECE sunt identificați a fi: (i) ratele de dobândă interbancare pe termen scurt (3 luni) și rata de neperformanță a creditelor, cu efecte de același sens și (ii) dimensiunea băncii, randamentul titlurilor de stat pe termen mediu (5 ani) sau rata șomajului, cu efecte de sens contrar. Sunt relevanți și factori precum digitalizarea, eficiența operațională, gradul de intermediere financiară, cu efecte de sens contrar, respectiv gradul de concentrare a sectorului bancar, cu efect de același sens.
- c) „Sunt creditele verzi mai puțin riscante? Dovezi utilizând date micro dintr-o economie europeană emergentă”. Studiul își propune să investigheze dacă împrumuturile verzi acordate de băncile din România au un risc de credit mai scăzut comparativ cu împrumuturile non-verzi. Studiul este structurat pe trei direcții principale. În primul rând, sunt analizate companiile cu împrumuturi verzi pentru a vedea dacă acestea generează un risc de credit mai mic, pornind de la ideea că investițiile verzi au efect pozitiv asupra poziției financiare a firmelor. O explicație ar fi aceea că aceste credite reprezintă mijloace de decarbonizare a activităților firmelor, conducând și la costuri mai mici cu energia sau alte utilități. Rezultatele arată că probabilitatea de nerambursare este cu 10 la sută mai mică pentru companiile cu împrumuturi verzi comparativ cu restul companiilor finanțate de bănci. În al doilea rând, este analizată ipoteza potrivit căreia firmele cu profil financiar mai solid sunt mai predispuse să aibă

acces la împrumuturi verzi. Rezultatele arată că o poziție financiară solidă este relevantă pentru accesul companiei la împrumuturi verzi. În al treilea rând, sunt discutate posibile implicații la nivel de politici ale acestor constatări, ținând cont de faptul că aceste politici se întind pe decenii. O constatare este aceea că pentru a putea sprijini finanțările verzi, fără a avea consecințe negative majore asupra riscului de credit, este nevoie de o mai mare predictibilitate în ceea ce privește deciziile guvernamentale privind agenda schimbărilor climatice. În acest sens, sunt discutate consecințe asupra riscului de credit în cazul firmelor din domeniul energiei regenerabile provenit din schimbările de reglementare care au avut loc în trecut. În cazul acestora, capacitatea de rambursare s-a deteriorat considerabil din momentul în care autoritățile au decis să modifice cadrul legal într-un interval scurt de timp.

- d) „Evaluarea conduitei politicii macroprudențiale în economiile emergente – cazul României”. Lucrarea propune o abordare holistică pentru monitorizarea conduitei politicii macroprudențiale într-un cadru empiric bazat pe metodologia *Growth-at-Risk*, dar și printr-un model structural care descrie dinamica ciclurilor economice și financiare. Prima parte a lucrării se concentrează pe estimarea distribuției condiționate a creșterii economice, date fiind condițiile financiare și riscurile sistemice, într-un cadru econometric ce utilizează regresiiile pe cuantile. Autorii propun o abordare inovativă, pentru a limita problemele potențiale legate de incertitudinea asociată parametrilor, prin estimarea iterativă a tuturor combinațiilor posibile de modele și agregarea rezultatelor pe baza funcției de pierdere aferente regresiei pe cuantile. Rezultatele aplicării cadrului metodologic asupra României subliniază necesitatea utilizării unei specificații flexibile, pe multiple orizonturi de timp și cu o gamă largă de factori explicativi, pentru a surprinde natura variată a riscurilor sistemice. Cadrul de analiză structural permite investigarea profundă a mecanismelor de transmisie a instrumentelor macroprudențiale, în acest caz fiind utilizate cerințele privind raportul dintre valoarea împrumutului și a garanției (*loan-to-value – LTV*) și amortizorul anticiclic de capital (*Countercyclical Capital Buffer – CCyB*). Printr-o aproximare de ordin doi a funcțiilor de bunăstare privind politicile adoptate de autoritatea macroprudențială se pot determina nivelurile optime pentru calibrarea celor două instrumente. În acest sens, caracterul inovativ al analizei constă în includerea simultană a instrumentelor ce adresează atât cererea, cât și oferta de credit în cadrul modelului structural.
- e) „Revizitarea limitelor și capcanelor asociate programelor de relaxare cantitativă în piețele emergente” (studiu realizat sub coordonarea dlui. acad. Daniel Dăianu). Lucrarea se bazează pe o analiză realizată de Dăianu (2020) și evidențiază răspunsul puternic și coordonat în economiile avansate pentru a face față multiplelor șocuri induse de pandemia COVID-19. Accentul principal este pus pe măsurile implementate în economiile emergente, care au încercat, într-o anumită măsură, să relice măsurile adoptate în economii avansate. Studiul evidențiază diferențele care trebuie considerate atunci când economiile emergente practică programe de relaxare cantitativă (*Quantitative Easing – QE*). Principala concluzie este că există limite și capcane pentru economiile emergente atunci când ne referim la utilizarea instrumentelor aflate la dispoziția economiilor dezvoltate.

2.3. Studii și analize economice

În cursul anului 2021 a apărut în cadrul colecției de publicații ocazionale, Caietul de studii BNR intitulat „Prognoze în timp real ale creșterii economice”¹¹. Acesta pune în discuție o paletă largă de metodologii econometrice, arătând că utilizarea lor concomitentă permite îmbunătățirea performanței prognozelor (prin strategia de combinare a densităților). Cadrul propus și-a demonstrat utilitatea în timpul perioadei de maximă intensitate a efectelor economice asociate pandemiei (T2 2020), conducând la o actualizare a proiecției până la valori apropiate de cele oficiale, publicate ulterior.

În ediția din martie 2021 a *Raportului asupra inflației* a fost publicată Caseta „Modificarea structurii consumului populației în contextul pandemiei și impactul asupra ratei inflației”, care cuprinde un exercițiu experimental de evaluare a măsurii în care schimbările ample de la nivelul comportamentului tipic de consum asociate primului val pandemic și măsurilor restrictive adoptate de autorități implică diferențe notabile între rata oficială a inflației și cea resimțită efectiv de gospodării. Rezultatele evaluării au pus în evidență faptul că inflația resimțită de populație este superioară celei oficiale, două influențe în acest sens revenind dinamicii ample a prețurilor alimentelor și dinamicii negative a prețurilor combustibililor, prima grupă de produse având o importanță sporită în coșul de consum, iar a doua grupă, o importanță diminuată, pe parcursul T2 2020; totuși, diferența dintre cele două rate ale inflației a fost evaluată ca fiind marginală.

O analiză care a vizat la rândul ei fenomenul inflaționist s-a referit la gradul de rigiditate a prețurilor în economia autohtonă, fiind inclusă în Caseta „Rigiditatea prețurilor în România: evidențe pe baza datelor microeconomice”, ediția din mai 2021 a *Raportului asupra inflației*, care oferă câteva repere cu privire la frecvența modificărilor prețurilor pe plan local, pe baza unui set extins de observații la nivel dezagregat. Rezultatele indică faptul că ieftinirile sunt destul de răspândite, atât la nivel agregat, cât și în cazul principalelor categorii de bunuri și servicii, ceea ce semnaleză prevalența unui mediu competitiv în economia românească. În același timp, comparația cu rezultatele literaturii de specialitate relevă o serie de similitudini între procesul de stabilire/modificare a prețurilor prevalent în economia românească și cel caracteristic zonei euro, ceea ce are implicații din perspectiva costurilor în termeni de bunăstare legate de renunțarea la politica monetară proprie, în perspectiva adoptării euro.

Pe parcursul anului 2021, demersurile de cercetare au vizat într-o măsură importantă fenomenul inflaționist și cauzele acestuia. Astfel, dinamizarea semnificativă a prețurilor energiei a făcut obiectul unei analize care discută principalele caracteristici ale pieței energiei la nivel local și internațional, modul de stabilire a prețurilor *en gros* ale energiei electrice, precum și mecanismele pe baza cărora modificările cotațiilor produselor energetice se transmit la nivelul inflației bunurilor de consum. Studiul empiric s-a concentrat mai întâi asupra sectoarelor de producție, evaluând cu ajutorul

¹¹ Sandu, M. A., Viziniuc, M. – *Caiete de studii* nr. 57, 2021, disponibil la adresa: <http://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=6786&idDocument=37194&directLink=1>

datelor din tabele *input-output* expunerea fiecărui sector, pe baza rolului pe care energia îl deține, direct sau indirect, în structura sa de costuri. Efectul șocului energetic asupra prețurilor de consum, estimat pe baza unor vectori de corecție a erorilor, a presupus un calcul în două etape, prima dintre acestea referindu-se la legătura dintre prețul energiei și prețurile de producție a bunurilor de consum, iar a doua, la ultima verigă a lanțului de transmisie, cea dintre prețuri de producție și prețuri de consum. În final este inclusă și o evaluare cu privire la efectele șocului energetic asupra activității economice. Analiza a fost inclusă în Caseta „Creșterea prețurilor energiei: impact asupra ratei inflației și a activității”, din ediția din luna noiembrie 2021 a *Raportului asupra inflației*.

2.4. Orientări și obiective ale activității de cercetare în anul 2022

În perioada următoare problematica inflației va continua să ocupe o poziție importantă în cadrul activității de cercetare. Astfel, sunt avute în vedere demersuri de îmbogățire a instrumentarului de analiză și prognoză macroeconomică pe baza unor date cu privire la prețuri disponibile în mediul *online*, cu un conținut informațional semnificativ din perspectiva prognozelor pe termen foarte scurt. În același timp, este avută în vedere și o investigație vizând comportamentul operatorilor economici de stabilire a prețurilor, bazată pe estimarea unor funcții de hazard.

Situația pieței muncii va face la rândul ei obiectul unor studii, urmărindu-se evaluarea măsurii în care procesul de ocupare a locurilor de muncă vacante de către persoane aflate anterior în grupa șomeri este caracterizat în ultimii ani de o eficiență sporită. De asemenea, se află în atenție și reconfigurarea structurii lanțurilor globale de valoare adăugată, sub efectul multiplelor șocuri care au afectat economia internațională începând cu primul val pandemic.

The background features a series of classical columns on the left side, receding into the distance. A decorative scrollwork element is positioned in the upper right quadrant. The entire scene is overlaid with a pattern of fine, wavy, golden-brown lines that create a textured, shimmering effect.

Capitolul 16

Activitatea juridică a
Băncii Naționale a României

Obiectivul principal al funcției juridice din cadrul BNR este de a se asigura că dispozițiile legislației primare și secundare sunt corect interpretate și aplicate la nivel instituțional în ceea ce privește exercitarea tuturor atribuțiilor stabilite prin lege în sarcina băncii centrale, iar abordările și soluțiile tehnice aplicate sunt fundamentate legal și prezintă riscuri juridice minime.

Menținerea situației pandemice în cursul anului 2021 a determinat adaptarea proiectelor care vizau activitatea internă a băncii centrale, inițiate în perioada anterioară, la situații specifice în scopul eficientizării acesteia, cât și asigurarea unor intervenții prompte în exercitarea atribuțiilor din domeniile de competență ale BNR.

În decursul anului 2021, Direcția Juridică a răspuns solicitărilor Consiliului de administrație, ale conducerii executive și ale celorlalte structuri organizatorice, în condițiile asigurării unui standard înalt de calitate și promptitudine, prin:

- avizarea sau elaborarea unor puncte de vedere cu privire la proiectele de acte normative în domeniul financiar-bancar, inițiate de către ministere și alte autorități din cadrul Guvernului României sau aflate în dezbatere în cadrul Parlamentului României, precum și referitoare la proiectele de acte normative și reglementări aferente legislației secundare;
- acordarea de asistență juridică în toate domeniile de activitate ale BNR, fie la solicitare, fie din proprie inițiativă în cazul identificării unor riscuri juridice;
- reprezentarea intereselor BNR în relațiile cu organele judiciare, executorii judecătorești și notarii publici.

În perioada de referință, Direcția Juridică a analizat, în vederea avizării sau formulării de puncte de vedere:

- proiecte de acte normative transmise spre analiză Băncii Naționale a României, care au fost adoptate și publicate în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, respectiv:
 - Legea nr. 187/2021 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 227/2020 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 37/2020 privind acordarea unor facilități pentru creditele acordate de instituții de credit și instituții financiare nebancare anumitor categorii de debitori și pentru modificarea alin. (1) al art. 79 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 667/06.07.2021);

- Legea nr. 207/2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și pentru dispunerea unor măsuri de transpunere a Directivei (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 720/22.07.2021);
- Legea nr. 300/2021 pentru ratificarea Acordului, semnat la Bruxelles la 27 ianuarie 2021 și 8 februarie 2021, dintre Regatul Belgiei, Republica Bulgaria, Republica Cehă, Regatul Danemarcei, Republica Federală Germania, Republica Estonia, Irlanda, Republica Elenă, Regatul Spaniei, Republica Franceză, Republica Croația, Republica Italiană, Republica Cipru, Republica Letonia, Republica Lituania, Marele Ducat al Luxemburgului, Ungaria, Republica Malta, Regatul Țărilor de Jos, Republica Austria, Republica Polonă, Republica Portugheză, România, Republica Slovenia, Republica Slovacă și Republica Finlanda de modificare a Acordului privind transferul și mutualizarea contribuțiilor la Fondul unic de rezoluție, semnat la Bruxelles la 21 mai 2014 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1188/15.12.2021);
- Legea nr. 319/2021 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr.1247/30.12.2021);
- Legea nr. 320/2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 312/2015 privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1256/31.12.2021);
- Legea nr. 42/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 311/2015 privind schemele de garantare a depozitelor și Fondul de garantare a depozitelor bancare (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 226/08.03.2022);
- Legea nr. 83/2022 pentru declararea zilei de 11 aprilie ca „Ziua națională a educației financiare” (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 362/12.04.2022);
- Legea nr. 117/2022 pentru modificarea art. 5 alin. (8)-(92) din Ordonanța Guvernului nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 408/28.04.2022);
- Legea nr. 180/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 582/15.06. 2022);
- Legea nr. 182/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 59/1934 asupra cecului (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 599/20.06.2022);
- Ordonanța Guvernului nr. 9/2021 privind stabilirea unor măsuri de facilitare a utilizării informațiilor financiare și a analizelor financiare în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a anumitor infracțiuni (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 831/31.08.2021);

- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2021 privind modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal și a Legii contabilității nr. 82/1991 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 197/26.02.2021);
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 122/2021 cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2021 și la instituirea cadrului legal pentru acordarea unui împrumut subordonat de către statul român, prin Ministerul Finanțelor, în calitate de acționar, către CEC BANK S.A. (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1141/26.11.2021);
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 133/2021 privind gestionarea financiară a fondurilor europene pentru perioada de programare 2021–2027 alocate României din Fondul european de dezvoltare regională, Fondul de coeziune, Fondul social european Plus, Fondul pentru o tranziție justă (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1207/20.12.2021);
- Hotărârea Guvernului nr. 19/2021 pentru modificarea și completarea Normelor de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 37/2020 privind acordarea unor facilități pentru creditele acordate de instituții de credit și instituții financiare nebancale anumitor categorii de debitori, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 270/2020 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 123/05.02.2021);
- Hotărârea Guvernului nr. 276/2022 privind transmiterea unui imobil aflat în domeniul public al statului din administrarea Băncii Naționale a României în administrarea Regiei Autonome „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat” (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 208/02.03.2022).
- Hotărârea Guvernului nr. 503/2022 pentru aprobarea repartizării sub formă de vărsăminte la bugetul de stat a cotei din profitul contabil rămas după deducerea impozitului pe profit, realizat de Regia Autonomă „Imprimeria Băncii Naționale a României” pentru exercițiul financiar al anului 2021 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 379/18.04.2022);
- Hotărârea Guvernului nr. 656/2021 privind modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 35/2019 pentru desemnarea autorităților publice responsabile în domeniul protecției infrastructurilor critice naționale și europene (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 620/24.06.2021);
- proiecte de lege și propuneri legislative, aflate în diferite stadii ale procedurii legislative în Parlamentul României:
 - Proiectul de lege privind protecția avertizorilor în interes public (Senat L182/2022, a încetat procedura legislativă prin respingerea definitivă de către Senatul României);
 - Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență și a altor acte normative (Camera Deputaților PL-x 194/2022);
 - Proiectul de lege privind unele măsuri pentru continuarea activității de către persoanele care îndeplinesc condițiile de pensionare (Camera Deputaților PL-x nr. 421/2021);

- Proiectul de Lege privind consolidarea monedei naționale ca monedă unică de plată pe teritoriul României (Camera Deputaților PL-x nr. 246/2020);
- Proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 173/2020 privind unele măsuri pentru protejarea intereselor naționale în activitatea economică (Camera Deputaților PL-x nr. 139/2021);
- Propunerea legislativă pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil băncilor naționale de dezvoltare din România (Camera Deputaților PL-x nr. 114/2020);
- Propunerea legislativă privind protecția consumatorilor cu privire la costul total al creditării și la cesiunea de creanțe (Camera Deputaților – PL-x 18/2022);
- Propunerea legislativă privind consimțământul digital online, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniu (Senat L90/2022, Camera Deputaților PL-x210/2022);
- Propunerea legislativă pentru completarea art. 11 alin. (3) din OUG nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români Senat L91/2022, Camera Deputaților PL-x 176/2022);
- Propunerea legislativă „Legea suveranității – Legea pentru protejarea interesului superior și suveran al poporului și al cetățeanului român” (Camera Deputaților PL-x 79/2022, Senat L315/2022);
- Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 126/2018 privind piețele de instrumente financiare (Senat L153/2022, Camera Deputaților PL-x 196/2022);
- Proiectul de lege privind supravegherea prudențială a societăților de servicii de investiții financiare, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (Senat L282/2022);
- Proiectul de lege privind obligațiunile garantate, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar (Senat L323/2022).
- alte proiecte de lege:
 - Proiectul de lege privind stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2020/1503 privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri și de modificare a Regulamentului (UE) 2017/1129 și a Directivei (UE) 2019/1937;
 - Proiectul de lege pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2019/1238 privind un produs european de pensii ocupaționale;
 - Proiectul de lege pentru completarea OUG nr. 98/2010 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice;

- Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 158/2020 pentru modificarea, completarea și abrogarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2017/2.402 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2017 de stabilire a unui cadru general privind securitizarea și de creare a unui cadru specific pentru o securitizare simplă, transparentă și standardizată și de modificare a Directivelor 2009/65/CE, 2009/138/CE și 2011/61/UE, precum și a Regulamentelor (CE) nr. 1.060/2009 și (UE) nr. 648/2012.
- Proiectul de Ordonanță a Guvernului pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil băncilor naționale de dezvoltare din România;
- Proiectul de Ordonanță de urgență a Guvernului privind măsurile de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 452/2019 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 martie 2019 de stabilire a unui cadru pentru examinarea investițiilor străine directe în Uniune, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996;
- proiecte de acte normative și reglementări aferente legislației secundare:
 - Proiectul de Hotărâre a Guvernului pentru modificarea și completarea HG nr. 1110/2010 privind componența, atribuțiile și modul de organizare ale grupului de lucru interinstituțional pentru protecția infrastructurilor critice naționale;
 - Proiectul de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice pentru identificarea obiectivelor strategice de interes național, aflate în stadiul de proiectare;
 - Proiectul de Hotărâre a Guvernului pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 1259/2010 privind stabilirea unor măsuri pentru aplicarea Regulamentului (CE) nr. 924/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 privind plățile transfrontaliere în Comunitate și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 2560/2001;
 - Regulamentul nr. 1/2021 pentru modificarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 2/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 204/02.03.2021);
 - Regulamentul nr. 2/2021 pentru modificarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 2/2020 privind măsurile de securitate referitoare la riscurile operaționale și de securitate și cerințele de raportare aferente serviciilor de plată (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 599/16.06.2021);
 - Regulamentul nr. 3/2021 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 20/2009 privind instituțiile financiare nebancaire (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 907/22.09.2021);
 - Regulamentul nr. 4/2021 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1163 bis/08.12.2021);

- Regulamentul nr. 5/2021 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 4/2019 privind instituțiile de plată și furnizorii specializați în servicii de informare cu privire la conturi (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1181/14.12.2021);
- Regulamentul nr. 6/2021 privind condițiile necesare pentru a beneficia de exceptarea de la instituirea mecanismului de urgență potrivit art. 33 alin. (6) din Regulamentul delegat (UE) 2018/389 al Comisiei de completare a Directivei (UE) 2015/2366 a Parlamentului European și a Consiliului cu privire la standardele tehnice de reglementare pentru autentificarea strictă a clienților și standardele deschise, comune și sigure de comunicare (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 60/19.01.2022);
- Regulamentul nr. 1/2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 12/2020 privind autorizarea instituțiilor de credit și modificările în situația acestora (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr.136/10.02.2022);
- Regulamentul nr. 2/2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr.121/07.02.2022);
- Regulamentul nr. 3/2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 17/2012 privind unele condiții de creditare (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 166/18.02.2022);
- Regulamentul nr. 7/2022 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 2/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 390/21.04.2022);
- Ordinul nr. 2/2021 pentru modificarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 6/2019 privind stabilirea cerințelor pentru recunoașterea organismelor de formare profesională în domeniul Legii nr. 126/2018 privind piețele de instrumente financiare (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 351/06.04.2021);
- Ordinul nr. 3/2021 privind modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 2/2020 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea raportării contabile anuale pentru necesități de informații ale Ministerului Finanțelor Publice, aplicabile instituțiilor de credit (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 452/28.04.2021);
- Ordinul nr. 4/2021 privind modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 10/2012 pentru aprobarea Sistemului de raportare contabilă semestrială aplicabil entităților ce intră în sfera de reglementare contabilă a Băncii Naționale a României (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 787/16.08.2021);
- Ordinul nr. 5/2021 pentru modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 4/2015 privind funcționarea sistemului de plăți TARGET2 – România (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1094/17.11.2021);

- Ordinul nr. 6/2021 pentru modificarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 12/2015 privind amortizorul de conservare a capitalului și amortizorul anticiclic de capital (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1130/26.11.2021);
- Ordinul nr. 7/2021 privind amortizorul aferent instituțiilor de credit autorizate în România și identificate drept alte instituții de importanță sistemică (O-SII) (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1174/13.12.2021);
- Proiectul Ordinului privind modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 27/2010 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, aplicabile instituțiilor de credit, republicat;
- Proiectul Regulamentului pentru modificarea Regulamentului BNR nr. 4/2005 privind regimul valutar;
- Proiectul Regulamentului pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR nr. 2/2019 privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

Direcția Juridică este consultată constant și acordă asistență de specialitate în toate domeniile de activitate ale BNR.

Activitatea Direcției Juridice, în perioada de referință, a constat în emiterea a 231 de proiecte de asistență juridică și avize pe reglementări interne, 330 de avize/puncte de vedere pe proiecte și propuneri legislative ale Parlamentului României și/sau ale Guvernului României, 105 avize pe reglementări de nivel secundar ale Băncii Naționale a României, 239 de puncte de vedere și avize pentru diverse solicitări ale persoanelor fizice/juridice, 569 de avize pe contracte achiziții publice, 246 de puncte de vedere la diverse solicitări ale instanțelor de judecată, 361 de lucrări pentru fundamentarea poziției procesuale a BNR, 217 dosare în instanțele de judecată, 641 puncte de vedere și avize pe solicitări în domeniul datelor personale administrate de către banca centrală, 819 adrese de înființare popri și 2 857 de avize și puncte de vedere privind activitatea curentă a băncii, precum și în domeniile de competență ale băncii.

Astfel, în perioada de referință, Direcția Juridică a formulat opinii/puncte de vedere și avize în legătură cu:

- elaborarea și încheierea contractelor cu contrapărțile BNR, atât pe plan extern, cât și intern;
- activitatea BNR în calitate de autoritate de supraveghere prudentială, autoritate competentă cu autorizarea instituțiilor financiare, altele decât instituțiile de credit, sau în calitate de autoritate de rezoluție;
- diverse solicitări ale persoanelor fizice/juridice, ale instituțiilor publice, respectiv Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Public, solicitări în domeniul datelor personale administrate de către banca centrală, avându-se în vedere și clarificarea modalității de interpretare și de aplicare a prevederilor legislației și reglementărilor de nivel secundar din domeniul de competență al BNR;

- aplicarea legislației din domeniile raporturilor de muncă, achizițiilor publice, proprietății publice și private, societăților, Codului administrativ, drepturilor de autor și drepturilor conexe, precum și în alte domenii de interes pentru desfășurarea în condiții optime a activității curente a BNR. De asemenea, poate fi menționată și acordarea avizului juridic pentru documente care privesc activitatea internă a BNR, contracte de achiziție publică, respectiv formularea unor opinii juridice/puncte de vedere/recomandări;
- îndeplinirea procedurilor legale în materia executării silită, analizând și soluționând documentațiile aferente cererilor de executare silită prin poprire asupra conturilor instituțiilor de credit/veniturilor salariale ale angajaților BNR transmise de executorii judecătorești, în conformitate cu reglementările legale.

Acordarea asistenței juridice s-a materializat și prin reprezentarea băncii centrale la ședințele comisiilor permanente ale Camerei Deputaților și Senatului, precum și în cadrul grupurilor de lucru interinstituționale, chiar și în condițiile în care aceste reuniuni au fost organizate, în majoritatea cazurilor, în format *online*.

Componenta juridică a activității BNR în cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale a vizat, printre altele, participarea la reuniunile Comitetului Juridic (*Legal Committee*), colaborarea cu reprezentanții departamentelor corespondente din cadrul Băncii Centrale Europene și de la nivelul băncilor centrale naționale ale statelor membre ale Uniunii Europene și analiza documentației relevante transmise de BCE, prin intermediul procedurii scrise (*written procedure*). Totodată, au fost elaborate puncte de vedere cu privire la problemele de natură legislativă din chestionarele adresate BNR de către instituțiile internaționale și au fost exprimate poziții cu privire la implementarea în legislația națională a actelor emise de organisme europene (Autoritatea Bancară Europeană, Comitetul European pentru Risc Sistemic).

De asemenea, au fost formulate observații și propuneri cu privire la proiectele legislative aflate în dezbateră la nivel european cu impact asupra domeniului de competență al Băncii Naționale a României, în special cele vizând proiectele de reglementări în domeniile: piețele criptoactivelor și reziliența operațională digitală, prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, cadrul european de asigurare a depozitelor bancare, managementul crizelor în domeniul bancar, revizuirea cadrului european privind creditele de consum.

Activitatea desfășurată de către Direcția Juridică în scopul apărării intereselor BNR în relațiile cu organele judiciare, cu executorii judecătorești și cu notarii publici s-a materializat prin întocmirea lucrărilor în vederea reprezentării BNR în fața instanțelor judecătorești, a judecătorului-sindic, organelor de urmărire penală, a notarilor publici și exercitarea, după caz, a tuturor căilor de atac prevăzute de lege în scopul apărării și valorificării drepturilor băncii, în nume propriu sau în altă calitate derivând din lege sau din convențiile încheiate de BNR.

The background features a series of classical columns on the left side, receding into the distance. A decorative scrollwork element is positioned in the upper center. The entire scene is overlaid with a pattern of thin, wavy, golden lines that create a textured, shimmering effect.

Capitolul 17

Cadrul instituțional și organizarea
Băncii Naționale a României

Banca Națională a României este banca centrală a României, fiind o instituție publică independentă. Activitatea sa este reglementată de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (numită în continuare Statutul BNR).

Obiectivul fundamental al BNR este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Principalele atribuții ale instituției sunt:

- elaborarea și aplicarea politicii monetare și a politicii de curs de schimb;
- autorizarea, reglementarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit, promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți pentru asigurarea stabilității financiare;
- emiterea bancnotelor și a monedelor ca mijloace legale de plată pe teritoriul României;
- stabilirea regimului valutar și supravegherea respectării acestuia;
- administrarea rezervelor internaționale ale României.

1. Structura decizională și guvernanta corporativă

Banca Națională a României este condusă de un Consiliu de administrație, alcătuit din nouă membri numiți de Parlament – la propunerea comisiilor permanente de specialitate ale celor două Camere –, cu nominalizarea conducerii executive. Numirile se fac pe o perioadă de cinci ani, cu posibilitatea reînnoirii mandatului. Potrivit legii, membrii Consiliului de administrație nu pot fi parlamentari sau membri ai unui partid politic și nu pot face parte din autoritatea judecătorească sau din administrația publică. Consiliul de administrație al BNR este compus din: (i) un președinte, care este și guvernator al Băncii Naționale a României; (ii) un vicepreședinte, care este și prim-viceguvernator; (iii) șapte membri, dintre care doi sunt și viceguvernatori, iar ceilalți cinci membri nu sunt salariați ai BNR.

Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României hotărăște, în condițiile legii: (i) politicile în domeniul monetar și al cursului de schimb, urmărind aducerea la îndeplinire a acestora; (ii) măsurile în domeniile autorizării, reglementării și supravegherii prudențiale sau, după caz, monitorizării instituțiilor de credit, instituțiilor de plată și instituțiilor financiare nebancale și monitorizării sistemelor de plăți pe care le-a autorizat; (iii) organizarea internă a băncii. Consiliul de administrație stabilește, de asemenea, direcțiile principale în conducerea operațiunilor proprii și responsabilitățile care revin personalului Băncii Naționale a României.

În numele Consiliului de administrație, guvernatorul prezintă Parlamentului României, până la data de 30 iunie a anului următor, *Raportul anual* al Băncii Naționale a României, care cuprinde activitățile BNR, situațiile financiare anuale și raportul de audit, dezbătute, fără a fi supuse votului, în ședința comună a celor două Camere ale Parlamentului.

Mugur Constantin Isărescu
Guvernator,
Președinte al Consiliului
de administrație

Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României

numit de Parlamentul României prin Hotărârea nr. 19 din 3 iulie 2019

Florin Georgescu
Prim-viceguvernator,
Vicepreședinte al Consiliului
de administrație

Leonardo Badea
Viceguvernator,
Membru al Consiliului
de administrație

Eugen Nicolăescu
Viceguvernator,
Membru al Consiliului
de administrație

Csaba Bálint
Membru al Consiliului
de administrație

Gheorghe Gherghina
Membru al Consiliului
de administrație

Cristian Popa
Membru al Consiliului
de administrație

Dan Radu Rușanu
Membru al Consiliului
de administrație

Virgiliu Stoenescu
Membru al Consiliului
de administrație

În vederea asigurării eficienței procesului decizional, în cadrul BNR funcționează trei structuri operative cu responsabilități în exercitarea principalelor funcții ale unei bănci centrale: Comitetul de politică monetară, Comitetul de supraveghere și Comitetul de administrare a rezervelor internaționale. Totodată, dat fiind rolul important al băncii centrale în demersul complex de adoptare a monedei unice europene, începând din februarie 2010 în cadrul acesteia își desfășoară activitatea Comitetul de pregătire a trecerii la euro. La acestea se adaugă Comitetul de risc, care monitorizează derularea adecvată a procesului de management al riscurilor în BNR, astfel încât Consiliul de administrație să beneficieze de imaginea corectă și completă asupra riscurilor la care este expusă banca centrală, precum și Comitetul de audit, care analizează și propune direcțiile strategice și politica BNR în domeniul controlului intern, precum și al auditului intern și extern. Aceste comitete au regulamente de funcționare proprii prin care sunt detaliate componența, atribuțiile și responsabilitățile specifice.

Comitetul de politică monetară (CPM) reprezintă o structură permanentă, cu rol consultativ și decizional. Este alcătuit din 12 membri și este condus de guvernatorul BNR. Atribuțiile comitetului se circumscriu obiectivului fundamental al băncii centrale, ele vizând, în principal, caracteristicile strategiei și cadrului operațional ale politicii monetare, configurarea și implementarea politicii monetare, precum și cercetarea economică adiacentă. Astfel, CPM dezbate și stabilește conținutul, structura și configurația materialelor/rapoartelor de analiză în domeniul politicii monetare, ale proiecțiilor evoluțiilor macroeconomice pe diferite orizonturi de timp, precum și ale propunerilor privind conduita politicii monetare, pe care le înaintează ulterior spre analiză și aprobare Consiliului de administrație al BNR. Totodată, CPM sprijină procesul de deliberare și adoptare a deciziilor de politică monetară prin discutarea, aprobarea și punerea periodică la dispoziția Consiliului de administrație a unor analize/studii întocmite de direcțiile de specialitate, abordând arii de cercetare/tematici relevante pentru conducerea politicii monetare. În același timp, membrii CPM discută, analizează și propun Consiliului de administrație, ori de câte ori este nevoie, revizuirii ale unor caracteristici ale strategiei și ale unor instrumente ale politicii monetare, în vederea adecvării acestora din perspectiva îndeplinirii obiectivului fundamental al BNR și a armonizării lor cu standardele în domeniu ale BCE. În cursul anului 2021 au avut loc 16 ședințe ale CPM¹, iar în primele cinci luni din 2022 s-au desfășurat nouă ședințe.

Comitetul de supraveghere este o structură permanentă cu caracter deliberativ și decizional, compusă din 10 membri și condusă de guvernatorul BNR. Atribuțiile și competențele sale vizează activitățile de evaluare și monitorizare a funcționării instituțiilor de credit din perspectiva calității activelor, a performanțelor financiare și a încadrării lor în nivelul reglementat al indicatorilor de prudență bancară, dar și de asigurare a bazei de reglementare, conform legislației specifice și practicilor internaționale în materie, precum și activitățile de monitorizare a instituțiilor financiare nebankare, a instituțiilor de plată și a instituțiilor emitente de monedă electronică.

¹ În ședința din 20 martie 2020, Consiliul de administrație al BNR a hotărât suspendarea calendarului ședințelor de politică monetară anunțat anterior, urmând ca acestea să aibă loc, pe o perioadă nedeterminată, ori de câte ori este nevoie, iar în ședința de 15 martie 2021 a fost aprobat noul calendar anual al ședințelor de politică monetară.

În anul 2021, Comitetul de supraveghere a adoptat hotărâri în cadrul a 24 de ședințe, iar în primele cinci luni ale anului 2022 în cadrul a 8 (opt) ședințe, materialele analizate vizând, în principal, următoarele aspecte: (i) notificarea intenției privind dobândirea de participații calificate la capitalul social al instituțiilor de credit și/sau majorarea acestor participații; (ii) cereri prezentate de instituțiile de credit, persoane juridice române, potrivit reglementărilor prudențiale, cu privire la modificările intervenite în situația acestora referitoare la persoanele desemnate să exercite responsabilități de administrare și/sau conducere, completarea obiectului de activitate, auditorul financiar, operațiunile în condiții de favoare prevăzute în pachetele de măsuri remuneratorii și stimulente pentru salariați, exceptare de la obligația schimbului de garanții pentru contractele derivate extrabursiere intragrup, exceptare de la aplicarea unor ponderi de risc față de subsidiare, fuziuni etc.; (iii) propuneri de radiere a unor instituții financiare nebankare și, implicit, de interzicere a desfășurării activității de creditare; (iv) proiecte de acte normative ale băncii centrale sau ale altor autorități care vizează activitatea instituțiilor de credit, instituțiilor de plată, instituțiilor emitente de monedă electronică și a instituțiilor financiare nebankare, precum și în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului și în domeniul schemelor de garantare a depozitelor; (v) implementarea Ghidurilor emise de Autoritatea Bancară Europeană în cadrul legislativ național și/sau practica de supraveghere, din perspectiva competențelor băncii centrale; (vi) propuneri legislative vizând transpunerea reglementărilor la nivelul UE în domeniul instituțiilor de credit; (vii) propuneri de poziții, către autorități naționale, în alte domenii în care banca centrală are competențe; (viii) propuneri de poziții în cadrul negocierilor proiectelor legislative la nivelul UE, către structuri europene, pe domeniile specifice competențelor direcției respective; (ix) propuneri privind cererile de autorizare în calitate de instituție de plată și instituție emitentă de monedă electronică; (x) monitorizarea evoluțiilor privind stabilitatea financiară, identificarea instituțiilor de credit de importanță sistemică, monitorizarea și evaluarea riscurilor sistemice, analize referitoare la recalibrarea instrumentelor macroprudențiale – amortizoarele de capital, aplicarea prin reciprocitate a măsurilor macroprudențiale, măsurile implementate de Banca Națională a României în contextul pandemiei COVID-19 și analize specifice precum monitorizarea condițiilor de creditare sau testarea periodică la stres a solvabilității și lichidității sectorului bancar; (xi) analize referitoare la activitatea Centralei Riscului de Credit și a Centralei Incidentelor de Plăți; (xii) alte spețe legate de funcționarea sistemului bancar, a instituțiilor de plată și a instituțiilor emitente de monedă electronică.

Comitetul de administrare a rezervelor internaționale (CARI) reprezintă o structură permanentă, responsabilă pentru îndeplinirea, prin decizii de natură tactică, a obiectivelor strategice fixate de către Consiliul de administrație în domeniul administrării rezervelor internaționale. CARI este format din 11 membri și este condus de guvernatorul BNR. În conformitate cu atribuțiile stabilite de către Consiliul de administrație, comitetul analizează dinamica climatului economico-financiar global și formulează propuneri privind strategia de administrare a rezervelor, analizează încadrarea în limitele strategice și tactice și evaluează performanța lunară a portofoliilor, face recomandări privind implementarea de noi instrumente financiare și stabilește lista entităților cu care se pot derula tranzacții, a emitenților pentru plasamentele în hârtii de valoare, precum și a activelor acceptate pentru investire.

CARI se reunește și ia decizii ori de câte ori evoluțiile de pe piețele financiare impun, la convocarea președintelui sau, în lipsa acestuia, a vicepreședintelui.

Într-un climat economic și geopolitic complicat și dificil în anul 2021 precum și la început de an 2022 a continuat să fie practicat un management conservator al rezervelor internaționale, în care obiectivele BNR privind siguranța și lichiditatea investițiilor au avut prioritate.

Comitetul de pregătire a trecerii la euro din cadrul BNR reprezintă o structură cu rol consultativ și de analiză a activității de pregătire a adoptării euro, funcționând ca un cadru formalizat de dezbateri, cu rol de suport al deciziilor băncii centrale în procesul de aderare la Uniunea Economică și Monetară.

Comitetul de plăți, înființat în anul 2022, este o structură cu rol consultativ și care sprijină Consiliul de administrație al BNR în îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin cu privire la promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți și a instrumentelor de plată din România, precum și a celor legate de autorizarea și supravegherea serviciilor și a instrumentelor de plată. Printre obiectivele acestui Comitet se numără: identificarea măsurilor necesare pentru consolidarea pieței plăților de retail și dezvoltarea unei piețe integrate a plăților, formularea de propuneri de măsuri în vederea sprijinirii dezvoltării pieței plăților, inclusiv pentru creșterea gradului de siguranță al plăților și menținerea încrederii utilizatorilor în instrumentele și serviciile de plată sau identificarea barierelor care limitează creșterea gradului de incluziune financiară, din perspectiva serviciilor de plată, a instrumentelor utilizate și a costurilor aferente acestora. În funcție de subiectele dezbătute, la ședințele Comitetului pot fi invitați reprezentanți ai prestatorilor de servicii de plată din România, inclusiv ai companiilor de tip *Fintech* și ai mediului de afaceri, autorități ale administrației publice centrale, precum și alte entități cu atribuții relevante în domeniul plăților.

Comitetul de management al infrastructurilor pieței financiare operate de Banca Națională a României (CMIPF), înființat în anul 2017, este o structură permanentă, cu rol consultativ pentru Consiliul de administrație al BNR și decizional, în limitele impuse de acesta. CMIPF este responsabil pentru administrarea generală a infrastructurilor pieței financiare operate de banca centrală (denumite generic IPF-BNR). CMIPF este alcătuit din 5 membri și este prezidat de un membru al conducerii executive, acționând ca organism colectiv de conducere (colegiu), cu rolul de a formula propuneri Consiliului de administrație al BNR cu privire la aspecte de importanță strategică legate de dezvoltarea și funcționarea IPF-BNR și de a îndeplini sarcinile care i-au fost stabilite de către Consiliu, inclusiv cele privind dezvoltarea și implementarea unor noi infrastructuri și de gestionare a sistemului de management al securității informației aferent IPF-BNR.

Comitetul de risc funcționează ca o structură permanentă, cu rol consultativ, aflată în subordinea Consiliului de administrație, cu scopul de a acorda asistență acestuia în supervizarea procesului de management al riscurilor în banca centrală.

Comitetul de risc este format din 10 membri, conducerea comitetului fiind asigurată de guvernatorul BNR, în calitate de președinte și de prim-viceguvernatorul BNR, în calitate de vicepreședinte.

Principalele atribuții ale acestuia vizează: (i) analiza și avizarea cadrului de reglementare a procesului de management al riscurilor în BNR și monitorizarea respectării și aplicării acestuia în cadrul instituției; (ii) analiza și avizarea materialelor în domeniu, adresate Consiliului de administrație; (iii) supervizarea situației generale, actualizate, a riscurilor și avizarea limitelor de expunere la acestea și a planurilor propuse pentru tratarea lor; (iv) formularea de recomandări în scopul îmbunătățirii performanțelor structurilor organizatorice din BNR în ceea ce privește managementul riscurilor asociate activităților gestionate.

Comitetul de audit este un organism independent, format din cei cinci membri neexecutivi ai Consiliului de administrație al BNR, având un mandat de 5 ani, început în toamna anului 2019. Componența Comitetului de audit nu a suferit modificări în cursul anului de referință.

Conform regulamentului intern în vigoare, Comitetul de audit se întrunește cel puțin trimestrial și ori de câte ori este necesar.

În anul 2021, Comitetul de audit s-a reunit în cinci ședințe și au avut loc cinci consultări, în cadrul cărora au fost analizate, aprobate sau avizate, după caz, documente care țin de competența sa conform reglementărilor interne în vigoare: prezentări ale auditorului extern, rapoartele trimestriale privind stadiul de implementare a recomandărilor misiunilor de audit, Planul de audit pentru anul 2022 și notele de modificare a Planului de audit pentru anul 2021, proiectele rapoartelor de activitate anuale ale Comitetului, ale Direcției audit intern, inclusiv în forma transmisă Curții de Conturi a României, Sinteza activității de audit intern la 30 iunie 2021, precum și alte subiecte care sunt de competența Comitetului.

Membrii Comitetului de audit au primit spre informare toate rapoartele de audit/consultanță întocmite de către auditorii interni și au analizat constatările identificate și recomandările stabilite, precum și rapoartele lunare pentru activitatea desfășurată în regim asimilat telemuncii și alte informații adresate membrilor Comitetului.

Hotărârile Comitetului de audit au fost adoptate conform prevederilor Regulamentului nr. 8 din 8 octombrie 2018 privind organizarea și funcționarea Comitetului de audit, art. 7 pct. (8) și (9). Hotărârile luate au fost consemnate în încheierile de ședințe, semnate de membrii Comitetului participanți la acestea.

Niveluri de control extern

Statutul BNR prevede două niveluri de control extern, respectiv: (i) auditorul extern, pentru auditarea situațiilor financiare anuale ale BNR (inclusiv confirmarea stocului de aur prin participarea la procesul de inventariere anual) și (ii) Curtea de Conturi, care

efectuează controlul ulterior asupra operațiunilor comerciale efectuate de BNR, care se reflectă în bugetul de venituri și cheltuieli și în situațiile financiare anuale.

Niveluri de control intern

BNR are o abordare funcțională a administrării riscurilor. Astfel, fiecare structură organizatorică din cadrul băncii este responsabilă cu administrarea (identificarea, evaluarea, tratarea, monitorizarea) riscurilor asociate activităților și operațiunilor pe care le desfășoară. Procesul de administrare a riscurilor este o componentă a sistemului de control intern al BNR și reprezintă prima linie (de apărare) a băncii împotriva factorilor care pot amenința îndeplinirea obiectivelor și planurilor de acțiune stabilite. În acest scop, fiecare structură organizatorică aplică un set de măsuri de control intern, în conformitate cu reglementările interne privind managementul riscurilor din BNR.

A doua linie (de apărare) este asigurată de: funcția de monitorizare a riscurilor operaționale și IT&C; funcția de protecție a datelor cu caracter personal; funcția de monitorizare a riscurilor financiare aferente administrării rezervei internaționale; funcția de conformitate. Astfel, un rol important revine comitetelor consultative/decizionale de specialitate din cadrul băncii: Comitetul de risc, Comitetul de management al infrastructurilor pieței financiare, Comitetul de administrare a rezervelor internaționale, Comitetul de politică monetară și Comitetul de supraveghere.

În contextul dominat de incertitudinile asociate pandemiei COVID-19, banca a acordat o atenție sporită managementului riscurilor operaționale, acesta sprijinind instituția la identificarea și contracararea amenințărilor și atenuarea vulnerabilităților, în vederea atingerii obiectivelor și îmbunătățirii nivelului de reziliență organizațională.

Direcția audit intern funcționează ca a treia linie (de apărare), care evaluează ansamblul controalelor implementate și stabilește dacă acestea sunt concepute și funcționează în mod adecvat, astfel încât să asigure credibilitatea și integritatea informațiilor financiare și operaționale, eficacitatea activităților desfășurate, protecția activelor, conformitatea cu prevederile legale și contractuale aplicabile.

Scopul auditului intern este de a furniza băncii centrale servicii de asigurare și consultanță independente și obiective, cu privire la proiectarea și eficacitatea sistemului de control intern, urmărind să contribuie la îmbunătățirea activității și să adauge valoare. În acest sens, auditul intern sprijină banca în atingerea obiectivelor sale, evaluând într-o manieră sistematică și metodică procesele de management al riscurilor, control și guvernare.

Pandemia cu noul coronavirus, declanșată în luna februarie 2020, a avut o influență importantă asupra întregii activități a Direcției audit intern, inclusiv a realizării planului de audit pentru anul 2021, din cauza limitărilor impuse de măsurile sanitare.

Astfel, în anul 2021, au fost finalizate 28 de misiuni de audit, număr similar celui din anul anterior, marcat, de asemenea, de pandemie. În rapoartele de audit rezultate, au fost formulate propuneri de îmbunătățire și întărire a sistemului de control intern,

management al riscurilor și governanță, contribuind astfel la optimizarea proceselor auditate și la creșterea eficacității sistemului de control intern al acestora.

În anul 2021, a continuat asistența acordată echipei de audit extern al situațiilor financiare ale BNR, prin facilitarea schimbului de informații și documente cu structurile organizatorice auditate.

De asemenea, pregătirea profesională continuă, deși efectuată exclusiv în mediul *online*, a fost o preocupare constantă, dată fiind importanța obținerii certificărilor naționale și internaționale în domeniu.

Direcția audit intern aplică standardele Cadrelui Internațional de Practici Profesionale privind Activitatea de Audit Intern, emis de Institutul Auditorilor Interni (IIA), și metodologia de lucru din Manualul de audit intern al BNR și Manualul Comitetului Auditorilor Interni (IAC) de la nivelul SEBC și implementează consecvent cele mai bune practici în domeniu, inclusiv cele referitoare la auditul IT&C, securitatea și reziliența cibernetică.

Funcția de conformitate

În cursul anului 2021 a continuat consolidarea funcției de conformitate a Băncii Naționale a României, stabilită în anul precedent la nivelul Compartimentului conformitate.

În contextul desfășurării demersurilor de conturare a echipei și de familiarizare a instituției cu o nouă funcție de control, dar pe fondul pandemiei COVID-19, Compartimentul conformitate și-a axat activitatea pe îmbunătățirea cadrului de reglementate internă.

În acest sens, s-au urmărit creșterea gradului de claritate și predictibilitate a cadrului de reglementare internă, monitorizarea obligațiilor legale ale Băncii Naționale a României și informarea constantă privind cerințele de conduită etică, integrarea riscului de conformitate în analiza riscului operațional, optimizarea instrumentelor pentru transmiterea avertizărilor de integritate, precum și participarea în cadrul rețelei europene a funcțiilor de conformitate. Astfel, în concordanță cu Codul etic au fost emise opinii și avize privind proiectele de reglementări interne supuse aprobării Consiliului de administrație, au fost furnizate opinii consultative cu privire la conflicte de interese, incompatibilități și alte preocupări de natură etică ale angajaților și au fost menținute relații de colaborare permanentă cu Consultantul pe probleme de etică și cu Consiliul de etică.

Compartimentul conformitate a asigurat aplicarea prevederilor legale privind transparența și integritatea în exercitarea funcțiilor publice de autoritate în ceea ce privește persoanele care au obligația completării și depunerii declarațiilor de avere și de interese.

În concordanță cu principiul independenței, Compartimentul conformitate prezintă Consiliului de administrație și Comitetului de audit *Raportul anual privind conformitatea*, care sintetizează activitatea desfășurată și aspectele relevante.

Guvernanța corporativă a unor întreprinderi publice

Banca Națională a României exercită – în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 111/2016 – competențele de autoritate publică tutelară pentru regiile autonome care funcționează pe bază de gestiune economică și autonomie financiară în subordinea băncii centrale: Imprimeria Băncii Naționale a României și Monetăria statului.

Acestea sunt întreprinderi publice care desfășoară activități de interes național și contribuie la realizarea atribuției Băncii Naționale a României privind emiterea însemnelor monetare, sub formă de bancnote și monede, ca mijloace legale de plată pe teritoriul țării, astfel încât să fie asigurat necesarul de numerar în strictă concordanță cu necesitățile reale ale circulației bănești. Informații relevante din perspectiva activității de guvernanță corporativă a celor două regii autonome sunt disponibile pe *website*-ul băncii centrale, în cadrul Secțiunii „BNR – Autoritate publică tutelară”.

2. Relația BNR cu Parlamentul României și cu alte instituții ale statului

Pe linia comunicării instituționale, Banca Națională a României întreține un dialog constant cu Parlamentul României, colaborarea constând, în principal, în:

- (i) elaborare de puncte de vedere asupra unor proiecte de acte normative la solicitarea directă a comisiilor parlamentare sau, indirect, la cererea unor inițiatori (MF, ANPC, alte autorități publice), a Administrației Prezidențiale sau a Ministerului pentru Relația cu Parlamentul în vederea definitivării poziției cu privire la respectivele proiecte legislative. Potrivit art. 3 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul BNR, autoritățile publice centrale solicită avizul băncii centrale pentru proiectele de acte normative care privesc domeniile în care aceasta are atribuții;
- (ii) formulare de puncte de vedere, realizare de materiale sau participare la discuții/reuniuni ale comisiilor permanente ale celor două Camere ale Parlamentului pe tematici precum politică monetară, stabilitate financiară, rezoluție bancară, afaceri europene, sisteme de plăți;
- (iii) realizare și transmitere de materiale în cadrul procedurii parlamentare de exercitare a controlului din perspectiva respectării principiilor subsidiarității și proporționalității de către proiectele de acte legislative ale Uniunii Europene;
- (iv) transmitere de opinii și participare la reuniuni ale comisiilor permanente ale celor două Camere ale Parlamentului, în cadrul procedurii parlamentare privind analiza proiectelor de documente elaborate de instituțiile Uniunii Europene;

- (v) transmitere către președinții celor două Camere ale Parlamentului și către comisiile economice nu doar a *Raportului anual* (obligație statutară), ci și a *Raportului asupra inflației* și a *Raportului asupra stabilității financiare* – două dintre principalele instrumente de comunicare ale băncii centrale, în care sunt explicate acțiunile acestora în vederea asigurării stabilității prețurilor și a celei financiare;
- (vi) elaborare de materiale pentru pregătirea unor evenimente organizate de Parlament sau la care participă reprezentanți ai acestuia;
- (vii) răspunsuri la interpelări punctuale adresate BNR de senatori sau deputați.

Pe parcursul anului 2021, Banca Națională a României a fost implicată activ în fundamentarea unor puncte de vedere asupra unei serii de inițiative legislative și a participat, alături de alte autorități publice precum Ministerul Finanțelor, Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții din cadrul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne și Consiliul Concurenței, la formularea unor proiecte de lege privind: (i) proiect de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 311/2015 privind schemele de garantare a depozitelor și Fondul de garantare a depozitelor bancare; (ii) proiectul de Hotărâre pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 282/2020 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a OUG nr. 110/2017 – „IMM INVEST ROMÂNIA”; (iii) oportunitatea continuării procesului de reglementare la nivel național a autorizării și/sau înregistrării furnizorilor de servicii de schimb între monede virtuale și monede fiduciare și a furnizorilor de portofele digitale, în contextul publicării de către Comisia Europeană a propunerii de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind piețele criptoactivelor și de modificare a Directivei (UE) 2019/1937; (iv) reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil băncilor naționale de dezvoltare din România; (v) propunerea de completare a art. 235 alin. (2) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală; (vi) proiectul de Lege privind stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2020/1503 privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri și de modificare a Regulamentului (UE) 2017/1129 și a Directivei (UE) 2019/1937; (vii) proiectul de Lege privind supravegherea prudențială a societăților de servicii de investiții financiare, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative; (viii) proiectul de Lege privind protecția avertizorilor în interes public; (ix) proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență; (x) proiectul de Lege pentru completarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 98/2010 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice; (xi) proiectul de Ordonanță a Guvernului privind stabilirea unor măsuri de facilitare a utilizării informațiilor financiare și de alt tip în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a anumitor infracțiuni; (xii) proiectul de Lege pentru transpunerea Directivei (UE) 2019/882 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor; (xiii) proiectul de Lege pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2019/1238 privind un produs paneuropean de pensii personale (PEPP).

În cursul anului 2021, direcțiile de specialitate din BNR au formulat răspunsuri și opinii la interpelări primite din partea unor membri ai Camerei Deputaților sau Senatului

României, pe teme ce privesc cadrul de reglementare și preluarea, de către BNR, a unor atribuții legale privind protecția consumatorilor de servicii financiare, utilizarea formei autentice a mandatului în relația client-instituție de credit, legalitatea și oportunitatea acceptării plăților în criptoactive în sectorul privat și de către autoritățile și instituțiile publice, precum și condițiile în care s-ar putea accepta asemenea plăți, aplicarea abuzivă a prevederilor Legii nr. 129/2019 de către instituțiile de credit, elemente cantitative privind nivelul transferurilor bancare efectuate de cetățeni români persoane fizice către exchangeurile centralizate de criptoactive din afara țării în perioada 2019-2021, atacul speculativ asupra leului din anul 2008, gradul de bancarizare a României la data de 1 ianuarie 2022, precum și analiza incidenței prevederilor art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului cu privire la casele de ajutor reciproc.

La aceste răspunsuri oficiale formulate, se adaugă reprezentarea BNR la ședințe ale comisiilor parlamentare din Camera Deputaților sau Senatul României pentru a prezenta opiniile băncii centrale asupra unor proiecte legislative.

Astfel, în cadrul Camerei Deputaților, BNR a fost reprezentată la ședințe ale Comisiei pentru politică economică, reformă și privatizare, Comisiei pentru muncă și protecție socială și Comisiei pentru buget, finanțe și bănci sau a prezenta puncte de vedere pe proiecte legislative ce aveau printre subiecte: (i) aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 19/2019 pentru modificarea și completarea unor acte normative (Plx 239/2019), respectiv modificarea art. 79 alin. (1) din OUG nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori; (ii) memoriul formulat de Asociația Caselor de Ajutor Reciproc Regiunea Vest prin care solicită reglementarea dreptului caselor de ajutor reciproc ale salariaților de a acorda credite garantate cu bunuri imobile; (iii) proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 311/2015 privind schemele de garantare a depozitelor și Fondul de garantare a depozitelor bancare (PL-x 540/2021); (iv) proiect de Lege pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil băncilor naționale de dezvoltare din România (PL-x 114/2020).

Printre comisiile din Senatul României la ale căror ședințe BNR a fost reprezentată, se numără: Comisia pentru buget, finanțe, activitate bancară și piață de capital și Comisia economică, industrie și servicii. În cadrul acestor ședințe au fost discutate subiecte legate de: (i) două propuneri legislative pentru modificarea și completarea Legii nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin și pentru modificarea și completarea Legii nr. 59/1934 asupra cecului; (ii) proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 311/2015 privind schemele de garantare a depozitelor și Fondul de garantare a depozitelor bancare; (iii) propunerea legislativă privind protecția consumatorilor cu privire la costul total al creditării și la cesiunea de creanțe; (iv) proiectul de Lege pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil constituirii și funcționării băncilor de dezvoltare din România.

În plus, Departamentul pentru Relația cu Parlamentul din cadrul Secretariatului General al Guvernului a solicitat opinii asupra unor propuneri legislative aflate în diferite etape ale procedurii parlamentare care intră în sfera de activitate a Băncii Naționale.

Împreună cu Ministerul Afacerilor Externe (Agentul Guvernamental pentru Curtea de Justiție a Uniunii Europene) au fost discutate aspecte legate de transpunerea în legislația națională a Directivei (UE) 2019/878 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2019 de modificare a Directivei 2013/36/UE în ceea ce privește entitățile exceptate, societățile financiare holding, societățile financiare holding mixte, remunerarea, măsurile și competențele de supraveghere și măsurile de conservare a capitalului, a Directivei (UE) 2019/879 de modificare a Directivei 2014/59/UE în ceea ce privește capacitatea de absorbție a pierderilor și de recapitalizare a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții și a Directivei 98/26/CE, Directivei 2019/2162/UE privind emisiunea de obligațiuni garantate și supravegherea publică a obligațiilor garantate și de modificare a Directivelor 2009/65/CE și 2014/59/UE.

3. Evoluții organizatorice

3.1. Managementul resurselor umane

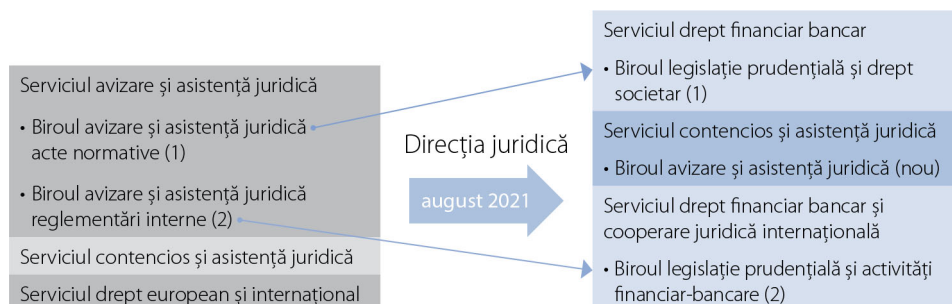
Evoluția structurii organizatorice a Băncii Naționale a României

Pe parcursul anului 2021, la nivelul structurii organizatorice a Băncii Naționale a României, au intervenit următoarele modificări:

- Înființarea Biroului criptomonede și monede digitale și a Biroului sustenabilitate și economie verde la nivelul Cancelariei Băncii Naționale a României, în continuarea demersului inițiat la nivelul băncii în anul 2020, de înființare a unor structuri flexibile, multidisciplinare, care să abordeze problematici aflate la interfața mai multor departamente și care să sprijine procesul decizional al băncii centrale, conform recomandărilor Băncii Reglementelor Internaționale (aprilie 2021).
- Redenumirea sub-structurilor organizatorice din cadrul Direcției supraveghere, pentru o mai bună corespondență între denumirea acestora și activitatea desfășurată

- Reorganizarea Direcției juridice și redenumirea sub-structurilor organizatorice

- Reorganizarea Direcției achiziții

- Transferul Serviciului coordonare rețea teritorială din cadrul Cancelariei Băncii Naționale a României în cadrul Direcției protecția valorilor.

Date statistice privind personalul Băncii Naționale a României

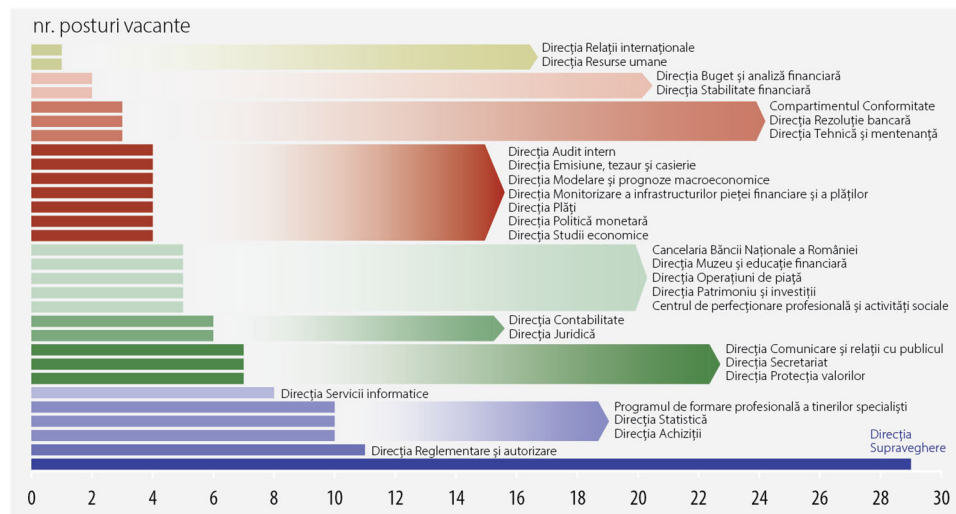
Fluctuația de personal înregistrată în anul 2021 a fost de 5,11 la sută, numărul salariaților din Banca Națională a României fiind la 31 decembrie 2021 de 2 018, față de 2 016 salariați la sfârșitul anului 2020.

Începând cu 20 martie 2021, în baza Legii nr. 33/2021 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 183/2020 privind desfășurarea pe perioada stării de alertă a concursurilor pentru ocuparea posturilor vacante din cadrul unor instituții din sistemul justiției, precum și din cadrul Curții de Conturi, au fost reluate concursurile pentru ocuparea posturilor și funcțiilor vacante și temporar vacante din cadrul instituțiilor și autorităților publice.

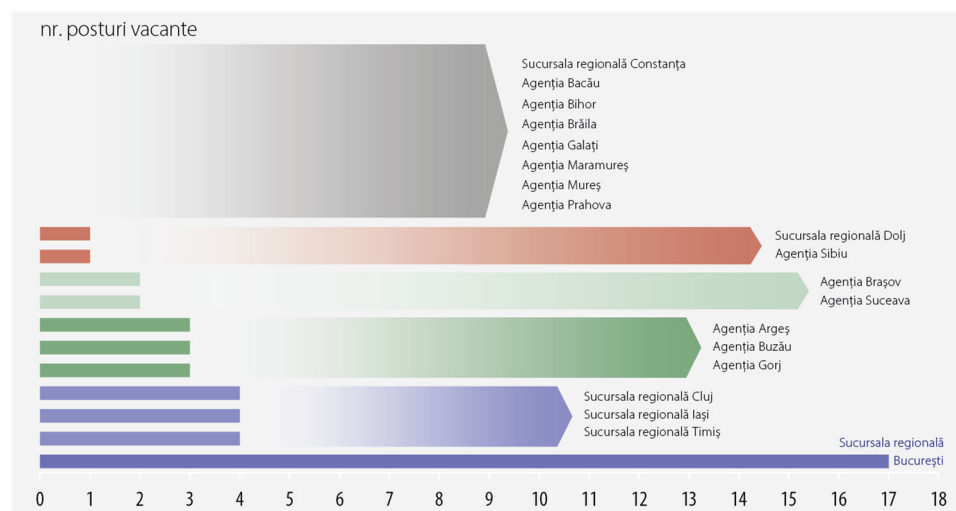
Astfel, pe parcursul anului 2021, Banca Națională a României a organizat 148 de procese de recrutare externă pentru un număr de 206 posturi vacante, fiind admiși 130 de candidați dintr-un total de 1 537 înscriși și 87 de procese de recrutare internă pentru un număr de 97 de posturi vacante, fiind admiși 79 de candidați dintr-un total de 136 înscriși.

² Realizarea de achiziții prin intermediul *Eurosystem Procurement Coordination Office (EPCO)* oferă o serie de beneficii precum (i) condiții de maximă eficiență; (ii) timp redus de acces la produsele și serviciile necesare; (iii) raport bun calitate/preț, în condiții contractuale avantajoase și cu eforturi administrative mici.

De asemenea, 85 de salariați au fost promovați în funcții superioare de execuție, iar 16 în funcții de conducere.

Grafic 17.1
Situația posturilor vacante în centrala Băncii Naționale a României la data de 31 decembrie 2021

Grafic 17.2
Situația posturilor vacante în unitățile teritoriale ale Băncii Naționale a României la data de 31 decembrie 2021

Perfecționarea profesională a personalului Băncii Naționale a României

Similar anului anterior, pe parcursul anului 2021, activitatea de perfecționare profesională s-a derulat preponderent în mediul *online*, salariații băncii participând la cursurile, seminariile și *workshop*-uri oferite de partenerii tradiționali (Banca Centrală Europeană, Fondul Monetar Internațional, *Joint Vienna Institute*, Banca Reglementelor Internaționale, Banca Franței, Deutsche Bundesbank, European Banking Authority, Institutul Bancar Român etc.) și susținute pe platforme dedicate colaborării și facilitării comunicării la distanță, precum Zoom, Microsoft Teams, Cisco Webex.

În paralel cu dezvoltarea competențelor de ordin tehnic, în scopul dezvoltării competențelor manageriale, de *leadership*, precum și a competențelor comportamentale, Banca Națională a României a organizat, în sistem *in-house*, cursuri dedicate îmbunătățirii rezilienței emoționale a salariaților, însușirii de competențe digitale necesare susținerii de întâlniri și prezentări în mediul *online*, creșterii capacității de

adaptare, agilitate și reziliență în contextul pandemiei (program de *leadership* transformațional), precum și dezvoltării abilităților de management al unei echipe în contextul specific al lucrului de la distanță.

În anul 2021, 619 salariați ai Băncii Naționale a României au cumulată 1 326 de participări la programe de perfecționare profesională. Dintre acestea, 845 s-au desfășurat în cadrul programelor organizate *in-house* sau de instituții specializate din România, iar 481 au fost participări la programe organizate de furnizori străini de programe de perfecționare profesională.

3.2. Tehnologia informației

În cursul anului 2021 au fost derulate o serie de proiecte informatice care au avut drept scop implementarea prevederilor legale, respectarea cerințelor de raportare formulate de organisme interne și internaționale, eficientizarea activității în cadrul instituției și optimizarea performanței în exploatarea sistemelor informatice, după cum urmează:

- actualizarea sistemului informatic pentru raportări ITS de supraveghere și rezoluție bancară conform cadrelor de raportare 3.0 și ulterioare, publicate de Autoritatea Bancară Europeană;
- extinderea sistemului informatic SIRBNR cu noi module de raportare și re-proiectarea unor module existente în vederea implementării de noi cerințe metodologice interne sau solicitate de Banca Centrală Europeană;
- extinderea și actualizarea sistemului informatic RAPDIR în vederea implementării de noi cerințe metodologice interne sau solicitate de Banca Centrală Europeană;
- realizarea unora dintre activitățile prevăzute în planul derulat de Banca Națională a României în vederea implementării Proiectului de consolidare TARGET2 (T2) – TARGET2-Securities (T2S) al Eurosistemului referitoare la modificarea aplicației de calcul al dobânzilor aferente conturilor deschise în relație cu TARGET2-România și de dezvoltare a interfeței automate între sistemul BCE TARGET2 și sistemul de Gestiune Financiar-Contabilă, Achiziții, Resurse Umane și Salarizare, Oracle e-Business Suite;
- actualizarea sistemului informatic Centrala Riscurilor de Credit (CRC) în vederea implementării prevederilor Regulamentului nr. 1/2021 referitor la Legea nr. 52/2020 de modificare a Legii dării în plată; actualizarea sistemului informatic Centrala Riscurilor de Credit (CRC) în vederea implementării încheierii perioadei de amânare a creditelor conform OUG nr. 37/2020 și nr. 227/2020; analiza și elaborarea specificațiilor de raportare pentru indicatorii CERS/2016/14 privind creditele verzi și codul de identificare LEI;
- continuarea procesului de integrare a aplicațiilor din sistemul informatic cu modulele Sistemului de Gestiune Financiar-Contabilă Oracle e-Business Suite (sistemul eBS) și optimizarea interfețelor existente; integrarea soluției dezvoltate pentru monitorizarea garanțiilor cu modulele sistemului integrat eBS; proiectarea interfețelor între aplicațiile Micros și Fidelio cu modulele sistemului integrat eBS;

- actualizarea raportărilor contabile Bilanțul monetar și Bilanțul contabil din cadrul modulului de Contabilitate generală, parte a Sistemului de Gestione Financiar-Contabilă, Achiziții, Resurse Umane și Salarizare, Oracle e-Business Suite; actualizarea modulelor Resurse Umane și Salarizare din cadrul a Sistemului de Gestione Financiar-Contabilă Oracle e-Business Suite;
- implementarea Recomandării CERS/2020/12 referitoare la identificarea entităților juridice în aplicația Registrul Instituțiilor de Credit, respectiv analiza și elaborarea specificațiilor în vederea re-proiectării și modernizării aplicației Registre BNR (Instituții de Plată, Furnizori specializați în servicii exceptate, Instituții Emitente de Monedă Electronică, Servicii Exceptate);
- migrarea aplicației RMORON pe platforma Oracle în cadrul infrastructurii de aplicație consolidate de tip *cluster*;
- actualizarea sistemului informatic Balanța de plăți-Investiții străine ca urmare a modificării metodologiilor internaționale de raportare;
- actualizarea aplicației Dețineri de titluri de valoare – SHDB pentru preluarea și integrarea datelor SHSDB – BCE Securities Holdings Statistics by Sectors (SHSS);
- actualizarea aplicației Emisiuni de titluri de valoare – CSDB pentru implementarea modificărilor cerute de BCE;
- modernizarea Sistemului Informatic Integrat al Achizițiilor (SIIA-BNR) prin implementarea mai multor soluții care au ca efect extinderea funcționalităților și îmbunătățirea performanțelor sistemului.

Totodată, în această perioadă s-au aplicat măsuri de creștere a securității sistemelor informatice și *upgrade* al platformelor *software* în scopul minimizării riscurilor de securitate caracteristice contextului actual.

De asemenea, au fost continuate activitățile de modernizare a infrastructurii *hardware* din centrele de date BNR și de adaptare a acestora la modul de lucru în regim hibrid (*on-site* și de la distanță), cu accent pe creșterea mobilității și utilizarea platformelor de lucru colaborativ.

Având în vedere intensificarea riscurilor de securitate IT și cibernetice asociate în special cu extinderea accesului de la distanță prin conexiuni Internet la resursele sistemului informatic, a fost intensificată activitatea de monitorizare a alertelor de securitate colectate de toate platformele de apărare din componența sistemului informatic BNR.

Totodată, au fost implementate următoarele măsuri suplimentare de protecție:

- sistem hibrid de protecție împotriva atacurilor tip DDoS (*Distributed Denial of Service*) având în componență echipamente *hardware* dedicate, precum și o componentă *cloud* de filtrare a traficului în cazul atacurilor volumetrice;

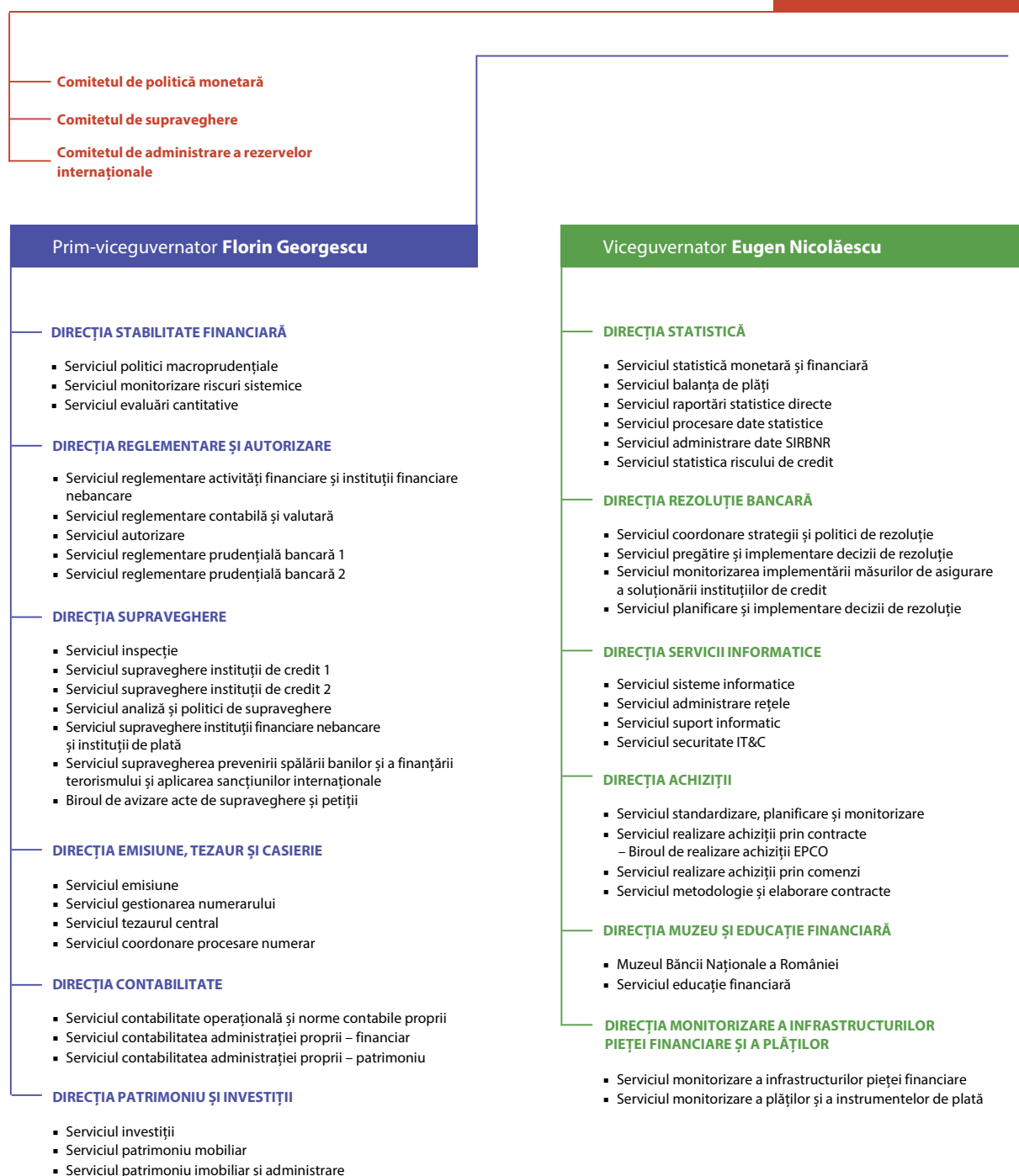
- soluție *software* destinată transferului în siguranță al fișierelor de dimensiuni mari prin rețeaua Internet;
- sistem de control al accesului echipamentelor din rețea în conformitate cu principiile „Zero Trust”.

De asemenea, personalul specializat în securitate cibernetică a participat în cadrul următoarelor programe derulate în comun cu parteneri externi:

- elaborare documentație tehnică în vederea achiziționării de către instituțiile componente ale Sistemului European al Băncilor Centrale a serviciilor de evaluare a securității cibernetică în conformitate cu metodologia standard privind testele de penetrare și cu Ghidul TiberEU;
- revizuirea ghidurilor de securitate privind bazele de date Oracle și Microsoft SQL Server, utilizate de către instituțiile componente ale Sistemului European al Băncilor Centrale;
- participare la proiectul-pilot Cyber Resilience Assessment, derulat de Bank for International Settlements conform metodologiei dezvoltate de Carnegie Mellon University’s Software Engineering Institute;
- participare la proiectul „Sistem național de protecție a infrastructurilor ITC împotriva amenințărilor provenite din spațiul cibernetic”, derulat de Centrul Național Cyberint.

Organigrama Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2021

Guvernator

Notă:

Correspondența culorilor arată coordonarea structurilor.

*) Direcția audit intern este subordonată funcțional Comitetului de audit și administrativ guvernatorului Băncii Naționale a României

ADMINISTRAȚIE

Mugur Isărescu

Viceguvernator **Leonardo Badea****DIRECȚIA MODELARE ȘI PROGNOZE MACROECONOMICE**

- Serviciul modele de prognoză macroeconomică
- Serviciul modele de evaluare macroeconomică

DIRECȚIA PLĂȚI

- Serviciul administrare ReGIS
- Serviciul depozitare și decontare instrumente financiare
- Serviciul procesare mesaje financiare
- Serviciul administrare TARGET2
- Serviciul continuitate operațională

DIRECȚIA RELAȚII INTERNAȚIONALE

- Serviciul sistemul bancar european
- Serviciul sistemul financiar internațional
- Serviciul analiza conjuncturii financiare internaționale

DIRECȚIA SECRETARIAT

- Serviciul evidență documente, expediție și registratură
- Serviciul arhivă, bibliotecă și diseminare publicații
- Serviciul organizare evenimente și protocol

DIRECȚIA TEHNICĂ ȘI MENTENANȚĂ

- Serviciul tehnic mentenanță imobile
- Serviciul tehnic mentenanță utilaje, echipamente și instalații
- Serviciul mentenanță administrativă și utilități

DIRECȚIA JURIDICĂ

- Serviciul drept financiar-bancar
 - Biroul legislație prudențială și drept societar
- Serviciul drept financiar bancar și cooperare juridică internațională
 - Biroul legislație prudențială și activități financiar-bancare
- Serviciul contencios și asistență juridică
 - Biroul avizare și asistență juridică

CENTRUL DE PERFEȚIONARE PROFESIONALĂ ȘI ACTIVITĂȚI SOCIALE

- Serviciul suport al organizării perfecționării profesionale
- Serviciul activități sociale
- Serviciul activități auxiliare
- Serviciul cantina salariaților
- Unități de perfecționare profesională și activități sociale

COMPARTIMENTUL CONFORMITATE**SUCURSALE REGIONALE ȘI AGENȚII**

Comitetul de audit

DIRECȚIA AUDIT INTERN*

- Serviciul audit general 1
- Serviciul audit general 2

CANCELARIA BNR

- Biroul Euro
- Biroul economie financiară – economie reală
- Biroul bănci centrale – rol, evoluții, perspective
- Biroul criptomonede și monede digitale
- Biroul sustenabilitate și economie verde
- Cabinetele conducerii executive și managementul documentelor
- Corpul de control al Guvernatorului
- Serviciul secretariat al CA al BNR
- Serviciul management și protecția informațiilor
- Serviciul administrare sisteme informatice speciale și protecția datelor cu caracter personal

DIRECȚIA POLITICĂ MONETARĂ

- Serviciul analiză și strategii de politică monetară
- Serviciul administrarea lichidității

DIRECȚIA OPERAȚIUNI DE PIAȚĂ

- Serviciul operațiuni de politică monetară
- Serviciul operațiuni cu Trezoreria
- Serviciul administrarea rezervelor internaționale
- Serviciul execuția operațiunilor de piață
- Serviciul gestiunea riscului financiar aferent administrării rezervelor internaționale

DIRECȚIA STUDII ECONOMICE

- Serviciul analiză economică și prognoze pe termen scurt
- Serviciul publicații
- Serviciul traducere și editare

DIRECȚIA COMUNICARE ȘI RELAȚII CU PUBLICUL

- Serviciul relații mass-media
- Serviciul intranet și comunicare internă
- Serviciul comunicare online
- Serviciul suport multimedia
- Serviciul informare publică și documentare

DIRECȚIA RESURSE UMANE

- Serviciul organizare și planificare
 - Biroul de salarizare
- Serviciul management resurse umane
- Serviciul perfecționare profesională și dezvoltarea carierei

DIRECȚIA BUGET ȘI ANALIZĂ FINANCIARĂ

- Serviciul buget și analiză financiară
- Serviciul control financiar preventiv
- Serviciul monitorizare riscuri

DIRECȚIA PROTECȚIA VALORILOR

- Serviciul managementul situațiilor de urgență și continuitatea activității
- Serviciul protecție internă
- Serviciul transport special
- Serviciul sisteme de securitate
 - Biroul de intervenții rapide
- Serviciul transport și mentenanță
- Serviciul coordonare rețea teritorială

Capitolul 18

Situațiile financiare
ale Băncii Naționale a României
la 31 decembrie 2021

1. Considerații generale

Conform prevederilor Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, începând cu exercițiul financiar aferent anului 2005, BNR aplică standardele internaționale de contabilitate utilizate de băncile centrale naționale, recunoscute de Banca Centrală Europeană, pentru care a emis norme proprii în baza reglementărilor europene¹.

Prin acțiunile pe care le întreprinde, Banca Națională a României implementează politica monetară adecvată realizării obiectivului său fundamental și asigură îndeplinirea celorlalte atribuții prevăzute de lege, fără a urmări rezultate de ordin comercial cum ar fi maximizarea profitului. Totuși, în activitatea băncii centrale există o preocupare permanentă pentru utilizarea eficientă a resurselor aflate la dispoziția sa, inclusiv prin limitarea cheltuielilor proprii de funcționare. În anul 2021, rezultatul operațional al Băncii Naționale a României (excluzând cheltuielile cu diferențele nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denumite în valută și pe cele din reevaluarea la valoarea justă a construcțiilor și terenurilor) a fost pozitiv și a crescut cu 5 la sută față de anul anterior. Cheltuielile totale de funcționare în 2021 au fost mai mici cu 4 la sută în termeni reali față de anul anterior, respectiv cu 11 la sută sub nivelul bugetat.

Rezultatul financiar realizat la 31 decembrie 2021 a fost profit în sumă de 2 015 195 mii lei, cu 1 la sută (-19 581 mii lei) mai mic față de cel înregistrat în anul anterior (2 034 776 mii lei), ca urmare, în principal, a următoarelor evoluții:

- obținerea unui profit operațional în sumă de 2 482 117 mii lei, cu 5 la sută (+122 538 mii lei) peste profitul operațional al anului anterior (2 359 579 mii lei);
- înregistrarea de cheltuieli cu diferențele nefavorabile din reevaluarea titlurilor denumite în valută în sumă de 461 124 mii lei, cu 42 la sută (+136 321 mii lei) peste nivelul cheltuielilor consemnat la 31 decembrie 2020 (324 803 mii lei);
- înregistrarea de cheltuieli nete din reevaluarea la valoarea justă a construcțiilor și terenurilor la 31 decembrie 2021 în sumă de 5 798 mii lei.

¹ Orientarea BCE/2016/34, cu modificările și completările ulterioare.

2. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de politică monetară

În primele nouă luni ale anului 2021, BNR a absorbit excedentul net de lichiditate din sistemul bancar inițial prin facilitatea de depozit și apoi cu precădere prin atragerea de depozite, iar în contextul formării temporare a unor deficite de rezerve a furnizat lichiditate instituțiilor de credit prin operațiuni *repo* (în lunile martie și iunie) și, în subsidiar, prin cumpărarea pe piața secundară de titluri de stat denumite în lei (în martie și aprilie). În trimestrul IV, cererea de rezerve a băncilor a fost acoperită prin facilitatea de creditare în octombrie și prin operațiuni *repo* efectuate de către banca centrală în decembrie.

Rezultatul net aferent operațiunilor de politică monetară pentru anul 2021 a fost profit în sumă de 135 858 mii lei. Profitul a fost generat, în principal, de veniturile din cupon aferente titlurilor de stat în lei achiziționate de BNR (preponderent în 2020) în vederea consolidării lichidității structurale din sistemul bancar pentru a contribui la finanțarea în bune condiții a economiei reale și a sectorului public, respectiv de veniturile din operațiunile *repo*. Veniturile menționate au fost mai mari față de cheltuielile cu dobânzile plătite în cadrul operațiunilor de politică monetară (pentru rezervele minime obligatorii în lei, depozitele atrase și facilitatea de depozit), – reprezentând costul urmăririi obiectivului fundamental stabilit de lege privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor.

Structura bilanțieră sintetică la 31 decembrie 2021 (Tabel 18.1) evidențiază următoarele aspecte:

- 94,9 la sută din totalul activelor sunt active externe;
- 4,3 la sută din totalul activelor sunt active aferente politicii monetare (în principal titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară și operațiuni *repo*);
- 42,3 la sută din totalul pasivelor constituie numerar în circulație;
- 18,5 la sută din totalul pasivelor reprezintă disponibilități atrase de Banca Națională a României de la instituțiile de credit sub forma rezervelor minime obligatorii (în lei, EUR și USD);
- 12,5 la sută din totalul pasivelor constau în disponibilități ale Trezoreriei statului la Banca Națională a României (în lei și valută);
- 10,7 la sută din totalul pasivelor reprezintă pasive externe.

ACTIVE	Randament contabil mediu anual – % –	PASIVE	Rata medie anuală a dobânzii – % –
Active externe 94,9%	1,5	Rezerve minime ale instituțiilor de credit 18,5% (în lei 13,2%, respectiv în valută 5,3%: EUR 5,3% și USD 0,01%)	lei: 0,09 EUR: - USD: 0,01
		Numerar în circulație 42,3%	-
		Pasive externe 10,7%	0,03
Active aferente politicii monetare 4,3%	3,2	Disponibilitățile Trezoreriei statului 12,5% (în lei 0,2%, respectiv în valută 12,3%: EUR 11,9%, USD 0,3% și alte valute 0,1%)	lei: 0,09 EUR: -0,48 USD: 0,08
Alte active 0,8%	-	Capital, rezerve ș.a. 12,7%	-
		Alte pasive 3,3%	-

Tabel 18.1
Structura bilanțieră a BNR
la 31 decembrie 2021

Rezultatul operațional pozitiv al Băncii Naționale a României s-a înregistrat în condițiile urmării obiectivului fundamental stabilit de lege privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, rezultând la 31 decembrie 2021 structura bilanțieră prezentată.

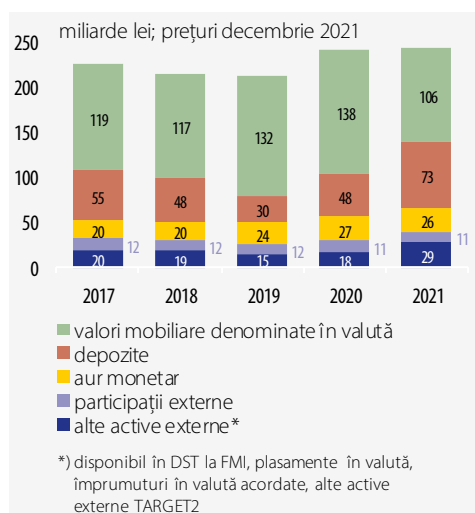
Fructificarea activelor valutare a generat în anul 2021 un randament contabil anual de 1,5 la sută. Pentru pasivele băncii (sursele activelor externe) s-au înregistrat rate medii anuale ale dobânzii (plătite de BNR) inferioare randamentului anual al activelor (încasat de BNR) și chiar dobânzi negative (sume încasate de banca centrală). De asemenea, activele aferente politicii monetare au generat în anul 2021 un randament contabil anual de 3,2 la sută – peste ratele medii anuale ale dobânzii plătite de BNR pentru pasivele aferente politicii monetare. Astfel, BNR a obținut profit operațional.

Prin urmare, rezultatul financiar pozitiv al Băncii Naționale a României a fost determinat, în principal, de realizarea de venituri nete din administrarea activelor și pasivelor în valută, precum și de venituri nete aferente utilizării instrumentelor de politică monetară pe piața internă; în anul 2021, veniturile nete din administrarea activelor și pasivelor în valută au fost de 2 918 398 mii lei, iar veniturile nete din operațiunile aferente politicii monetare au fost de 135 858 mii lei.

3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de administrare a activelor și pasivelor în valută

Valoarea în lei a activelor externe la 31 decembrie 2021 s-a majorat față de 31 decembrie 2020 cu 9,3 la sută în termeni nominali (+20 974 812 mii lei) și cu 1,1 la sută în termeni reali (+2 621 002 mii lei).

Existența unui nivel adecvat al rezervelor internaționale reprezintă unul dintre cele mai importante elemente ale credibilității externe a unui stat; în cazul Băncii Naționale a României, activele externe reprezentau la 31 decembrie 2021 circa 94,9 la sută din totalul activelor bilanțiere.

Grafic 18.1
Activele externe ale BNR
la 31 decembrie

În conformitate cu raportul auditorului extern, situațiile financiare oferă o imagine fidelă și justă a poziției financiare a băncii la data de 31 decembrie 2021, precum și a performanței financiare a acesteia aferente exercițiului financiar respectiv.

Activitatea de administrare a activelor și pasivelor în valută în anul 2021 s-a concretizat în realizarea unor venituri în sumă de 4 322 845 mii lei și efectuarea de cheltuieli însumând 1 404 447 mii lei, obținându-se un profit de 2 918 398 mii lei (Tabel 18.2).

Acest rezultat pozitiv a fost obținut printr-un management performant al activelor externe (reprezentând cea mai mare parte din activele totale ale băncii centrale).

	mii lei		
	Venituri	Cheltuieli	Rezultat
Titluri denuminate în valută	1 164 199	1 227 616	-63 417
Alte dețineri și operațiuni în valută	3 158 646	176 469	2 982 177
Aur	-	362	-362
Total	4 322 845	1 404 447	2 918 398

Tabel 18.2
Rezultatele tranzacțiilor
efectuate în anul 2021

4. Efectele contabile ale evoluției cursurilor de schimb, respectiv ale evoluției prețurilor de piață pentru activele din rezervele internaționale

Dată fiind necesitatea obiectivă, din perspectiva asigurării credibilității externe, a menținerii unui nivel relativ ridicat al rezervei valutare și a unei structuri diversificate a acesteia din punct de vedere al valurilor componente, mișcările înregistrate pe piețele internaționale de către cursurile de schimb generează diferențe din reevaluarea pozițiilor valutare.

La finalul exercițiului financiar, efectele contabile ale variației cursurilor de schimb – cursul de schimb al leului față de euro, dar și cursurile de schimb față de euro ale monedelor ce intră în compoziția rezervelor valutare ale BNR – sunt cuantificate pe baza diferenței dintre cursul de reevaluare² și costul mediu al pozițiilor valutare deținute de banca centrală.

² Cursul de reevaluare reprezintă cursul de schimb calculat și publicat de BNR în ultima zi lucrătoare a lunii. Acest curs este utilizat pentru reevaluarea pozițiilor valutare.

De asemenea, efectele contabile ale evoluției prețurilor de piață ale activelor din rezervele internaționale sunt cuantificate pe baza diferenței dintre prețul de piață al activelor (aur, titluri în valută) și costul mediu sau costul mediu net al acestora.

Astfel, la 31 decembrie 2021, s-au înregistrat în contul special de reevaluare diferențe favorabile semnificative din reevaluarea deținerilor de aur, alte metale prețioase și valută (în sumă totală de 29 057 242 mii lei, respectiv cu 27 la sută mai mare față de 31 decembrie 2020), consolidând capitalul propriu al Băncii Naționale a României. Diferențele nefavorabile (în sumă totală de 461 124 mii lei), reflectate la 31 decembrie 2021 în contul de profit și pierdere, pe partea de cheltuieli, provin din reevaluarea la valoarea de piață a deținerilor de titluri în valută (Tabel 18.3).

	mii lei	
	Favorabile (înregistrate în contul special de reevaluare – în pasivul bilanțului)	Nefavorabile (înregistrate în contul de profit și pierdere)
Titluri denumite în valută	25 352	461 124
Alte dețineri în valută	6 525 602	-
Aur și alte metale prețioase	22 506 288	-
Total	29 057 242	461 124

Tabel 18.3
Diferențe din reevaluare
la 31 decembrie 2021

5. Bugetul de venituri și cheltuieli al BNR pentru anul 2021

Bugetul de venituri și cheltuieli definește cadrul financiar anual prin care sunt asigurate sursele de finanțare corespunzătoare desfășurării activității băncii centrale în scopul îndeplinirii obiectivului fundamental și a atribuțiilor legale, în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României și cu respectarea principiului independenței financiare aplicabil băncilor centrale membre ale SEBC.

Banca Națională a României se finanțează integral din veniturile proprii generate ca urmare a desfășurării operațiunilor specifice băncilor centrale, iar printre preocupările constante pentru buna gestiune financiară a resurselor se află asigurarea echilibrului bugetar și limitarea cheltuielilor de funcționare a băncii.

La elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli pentru anul 2021 s-a avut în vedere menținerea unei abordări prudente cu privire la dimensionarea veniturilor și a cheltuielilor, acestea fiind proiectate astfel încât să se asigure reflectarea financiară realistă a parametrilor specifici cu impact bugetar semnificativ. În contextul climatului economico-financiar global, caracterizat printr-un grad ridicat de incertitudine, în special pe fondul persistenței crizei pandemice, a fost luată în considerare, totodată, posibilitatea materializării ulterioare a unor variații ale componentelor exogene cu impact asupra creșterii costurilor medii ale pozițiilor valutare ale Băncii Naționale a României, precum și în ceea ce privește potențialele diferențe nefavorabile din reevaluarea la final de an a titlurilor cu venit fix și a pozițiilor valutare.

Rezultatul financiar înregistrat la 31 decembrie 2021 a reprezentat profit în sumă de 2 015 195 mii lei, de peste 3 ori (+1 367 255 mii lei) mai mare față de cel planificat, în valoare de 647 940 mii lei, ca urmare a creșterii veniturilor totale comparativ cu nivelul prognozat, precum și a situării cheltuielilor totale realizate sub nivelul prevederilor bugetare (Tabel 18.4).

Indicatori	2021		Grad de realizare
	Planificat	Realizat	
	mii lei	mii lei	%
	(1)	(2)	(3)=(2)/(1)
Venituri totale,	2 573 602	3 692 489	143,5
<i>din care:</i>			
Venituri din dobânzi	445 355	507 865	114,0
Venituri din taxe și comisioane	218 584	213 756	97,8
Venituri din operațiuni valutare	1 649 169	2 771 067	168,0
Venituri din operațiuni cu titluri	229 918	164 322	71,5
Venituri din operațiuni cu metale prețioase	-	-	-
Venituri din provizioane	-	2 486	-
Alte venituri din operațiuni specifice	9 130	11 187	122,5
Venituri din reevaluarea imobilizărilor	-	181	-
Alte venituri	21 446	21 625	100,8
Cheltuieli totale,	(1 925 662)	(1 677 294)	87,1
<i>din care:</i>			
Cheltuieli cu dobânzile	(427 957)	(450 022)	105,2
Cheltuieli cu taxe și comisioane	(13 677)	(14 369)	105,1
Cheltuieli din operațiuni valutare	(13 519)	(5 874)	43,5
Cheltuieli din operațiuni cu titluri	(2 319)	(608)	26,2
Cheltuieli din operațiuni cu metale prețioase	(700)	(362)	51,8
Cheltuieli (pierderi) din diferențe nefavorabile din reevaluare	(650 000)	(461 124)	70,9
Cheltuieli cu emisiunea monetară	(169 481)	(159 010)	93,8
Cheltuieli cu provizioane	-	(8 826)	-
Pierderi din creanțe nerecuperabile neacoperite cu provizioane	-	(135)	-
Alte cheltuieli din operațiuni specifice	(18 008)	(9 239)	51,3
Cheltuieli cu personalul	(391 987)	(374 392)	95,5
Cheltuieli administrative	(92 524)	(61 718)	66,7
Cheltuieli cu amortizarea imobilizărilor	(80 169)	(81 398)	101,5
Cheltuieli din reevaluarea imobilizărilor	-	(5 979)	-
Alte cheltuieli generale	(65 321)	(44 238)	67,7
Profit aferent exercițiului financiar	647 940	2 015 195	311,0

Tabel 18.4
Bugetul de venituri și cheltuieli
aferent anului 2021

Veniturile totale realizate în anul 2021 au fost în cuantum de 3 692 489 mii lei, valoare ce indică un grad de realizare de 143,5 la sută față de prevederile bugetare, evoluție înregistrată în principal pe seama creșterii veniturilor din operațiuni valutare și din dobânzi. Această evoluție a fost parțial compensată de nivelul mai redus realizat de veniturile din operațiuni cu titluri comparativ cu estimările bugetare, ca urmare a efectului prețului de piață, provenind din vânzările de titluri denominate în valută.

Cheltuielile totale efectuate în anul 2021 au fost în valoare de 1 677 294 mii lei, gradul de realizare a acestora față de prevederile bugetare fiind de 87,1 la sută. Prin raportare

la proiecția bugetară, majoritatea categoriilor de cheltuieli realizate s-au poziționat sub nivelul estimat, rezultat al influențelor unor factori exogeni care s-au manifestat cu precădere la nivelul cheltuielilor cu diferențele nefavorabile din reevaluare, precum și al înregistrării de economii pe componentele de cheltuieli administrative și a celor cu personalul.

Detalii privind conținutul categoriilor de venituri și cheltuieli realizate în anul 2021 sunt prezentate în notele explicative aferente contului de profit și pierdere din cadrul secțiunii ce conține situațiile financiare.

6. Concluzii

Poziția financiară a Băncii Naționale a României și-a menținut soliditatea, capitalul propriu al instituției înregistrând la 31 decembrie 2021 un nivel semnificativ pozitiv (32 743 185 mii lei, respectiv cu 25 la sută mai mare față de 31 decembrie 2020; Tabel 18.5); acesta include următoarele elemente:

- *capitalul statutar*, asigurat integral de către stat, în sumă de 30 000 mii lei;
- *rezervele proprii create prin activitatea băncii*, în sumă totală de 3 493 939 mii lei, ceea ce reflectă o administrare eficientă a resurselor aflate la dispoziția instituției; acestea includ: rezervele create prin repartizări anuale, de-a lungul timpului, din profitul băncii (la pozițiile rezerve statutare și surse proprii de finanțare a investițiilor), rezervele din reevaluarea imobilizărilor aflate în patrimoniul băncii și alte rezerve;
- *contul special de reevaluare*, care prezintă un sold substanțial, respectiv 29 057 242 mii lei (cu 27 la sută mai mare față de 31 decembrie 2020), datorită, în principal, majorării diferențelor pozitive înregistrate în cazul activelor nete în valută, precum și evoluției favorabile a prețului de piață al aurului monetar deținut;
- *profitul exercițiului financiar*, în sumă de 2 015 195 mii lei;
- *repartizarea profitului la 31 decembrie* pentru destinațiile anuale stabilite de lege (plata sumei de 1 610 186 mii lei către bugetul de stat reprezentând cota de 80 la sută din veniturile nete ale băncii, respectiv majorarea rezervelor statutare ale băncii cu valoarea de 243 005 mii lei).

Tabel 18.5
Capitalul propriu

	31 decembrie 2021 (mii lei)	31 decembrie 2020 (mii lei)	Variație procentuală (%)
Capital	30 000	30 000	-
Rezerve	3 493 939	3 058 835	14
Cont special de reevaluare	29 057 242	22 937 060	27
Rezultatul exercițiului financiar	2 015 195	2 034 776	-1
Repartizarea profitului	-1 853 191	-1 871 994	-1
Total	32 743 185	26 188 677	25

Se remarcă majorarea cu 14 la sută a rezervelor (ca urmare în special a creșterii rezervelor statutare prin repartizarea efectuată din profitul anului 2021, a majorării surselor proprii de finanțare a investițiilor prin repartizarea efectuată din profitul

anului 2020, respectiv a majorării rezervelor din reevaluarea terenurilor și construcțiilor datorită reevaluării acestora la valorile juste la 31 decembrie 2021), precum și înregistrarea la 31 decembrie 2021 a unor diferențe favorabile mai mari cu 27 la sută rezultate din reevaluarea deținerilor de aur monetar și valută (incluse în postul bilanțier „Cont special de reevaluare”).

De asemenea, se evidențiază nivelul substanțial al **rezultatului financiar operațional** al anului 2021 (excluzând cheltuielile cu diferențele nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denominate în valută și cele din reevaluarea la valoarea justă a construcțiilor și terenurilor); acesta a fost profit în sumă de 2 482 117 mii lei, cu 5 la sută peste cel din 2020, ca urmare, în principal, a creșterii profitului generat de activitatea de administrare a activelor și pasivelor în valută (Tabel 18.6). După înregistrarea la 31 decembrie 2021 a cheltuielilor cu diferențele nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denominate în valută și a celor cu reevaluarea la valoarea justă a construcțiilor și terenurilor, rezultatul financiar final realizat la 31 decembrie 2021 a fost profit în sumă de 2 015 195 mii lei, cu 1 la sută (-19 581 mii lei) mai mic față de cel înregistrat în anul anterior (2 034 776 mii lei).

Activitatea	Rezultat operațional (mii lei)		Variație anuală
	2021	2020	%
Politica monetară	135 858	149 371	-9
Administrarea activelor și pasivelor în valută	2 918 398	2 744 295	6
Emisiunea monetară și decontarea plăților	-25 543	-1 931	1 223
Alte operațiuni	-546 596	-532 156	3
Rezultat operațional total	2 482 117	2 359 579	5

Tabel 18.6
Rezultatul operațional

Repartizarea profitului corespunzător exercițiului financiar 2021. Conform art. 43 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, principala destinație a constituit-o cota de 80 la sută din veniturile nete ale băncii datorată bugetului de stat, în valoare de 1 610 186 mii lei. De asemenea, suma de 243 005 mii lei a fost repartizată pentru majorarea rezervelor statutare (reprezentând 60 la sută din profitul rămas după deducerea cotei de 80 la sută din veniturile nete destinate bugetului de stat). Profitul rămas, în sumă de 162 004 mii lei, urmează a fi repartizat în anul 2022 conform prevederilor legale.

În concluzie, în anul 2021, pe fondul climatului dificil generat de pandemia COVID-19, Banca Națională a României a continuat să își consolideze poziția financiară.

Situațiile financiare
ale Băncii Naționale a României
la 31 decembrie 2021

(auditare de KPMG)

KPMG Audit SRL
 Soseaua Bucuresti-Ploiesti nr. 89A
 Sector 1, Bucuresti
 013685, P.O. Box 18-191
 Romania
 Tel: +40 (372) 377 800
 Fax: +40 (372) 377 700
 www.kpmg.ro

Raportul auditorului independent

Catre Consiliul de Administratie al Bancii Nationale a Romaniei

strada Lipscani, nr. 25, sector 3, Bucuresti
 Cod unic de inregistrare: 361684

Opinie

- Am auditat situatiile financiare anexate ale Bancii Nationale a Romaniei ("Banca") care cuprind bilantul contabil la data de 31 decembrie 2021, contul de profit si pierdere pentru exercitiul financiar incheiat la aceasta data, si note, cuprinzand politicile contabile semnificative si alte note explicative.
- Situatiile financiare la data de si pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2021 se identifica astfel:

• Total capitaluri, fonduri si rezerve:	32.743.185 mii lei
• Profitul net al exercitiului financiar:	2.015.195 mii lei
- In opinia noastra, situatiile financiare anexate ofera o imagine fidela a pozitiei financiare a Bancii la data de 31 decembrie 2021, precum si a performantei sale financiare pentru exercitiul financiar incheiat la aceasta data, in conformitate cu Norma 1/2007 privind organizarea si conducerea contabilitatii Bancii Nationale a Romaniei ("Norma 1/2007"), cu modificarile si completarile ulterioare.

Baza opiniei

- Am desfasurat auditul nostru in conformitate cu Standardele Internationale de Audit („ISA”) si Legea nr.162/2017 („Legea”). Responsabilitatile noastre in baza acestor standarde si reglementari sunt descrise detaliat in sectiunea *Responsabilitatile auditorului intr-un audit al situatiilor financiare* din raportul nostru. Suntem independenti fata de Banca, conform *Codului Etic International pentru Profesioniștii Contabili (inclusiv Standardele Internationale privind Independenta) emis de Consiliul pentru Standarde Internationale de Etica pentru Contabili („codul IESBA”)* si conform cerintelor de etica profesionala relevante pentru auditul situatiilor financiare din Romania, inclusiv Legea, si ne-am indeplinit celelalte responsabilitati de etica profesionala, conform acestor cerinte si conform codului IESBA. Credem ca probele de audit pe care le-am obtinut sunt suficiente si adecvate pentru a furniza baza opiniei noastre.

© 2022 KPMG Audit SRL, a Romanian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English-law company limited by guarantee. All rights reserved.

Fiscal registration code
 RO12093279
 Trade Registry no J40/4430/2004
 Share Capital 2,000 RON

CF

Responsabilitatile conducerii si ale persoanelor responsabile cu guvernanta pentru situatiile financiare

5. Conducerea Bancii este responsabila pentru intocmirea situatiilor financiare care sa ofere o imagine fidela in conformitate cu Norma 1/2007, cu modificarile si completarile ulterioare si pentru controlul intern pe care conducerea il considera necesar pentru a permite intocmirea de situatii financiare lipsite de denaturari semnificative, cauzate fie de frauda, fie de eroare.
6. In intocmirea situatiilor financiare, conducerea este responsabila pentru evaluarea capacitatii Bancii de a-si continua activitatea, pentru prezentarea, daca este cazul, a aspectelor referitoare la continuitatea activitatii si pentru utilizarea contabilitatii pe baza continuitatii activitatii, cu exceptia cazului in care conducerea fie intentioneaza sa lichideze Banca sau sa opreasca operatiunile, fie nu are nicio alternativa realista in afara acestora.
7. Persoanele responsabile cu guvernanta sunt responsabile pentru supravegherea procesului de raportare financiara al Bancii.

Responsabilitatile auditorului intr-un audit al situatiilor financiare

8. Obiectivele noastre constau in obtinerea unei asigurari rezonabile privind masura in care situatiile financiare, in ansamblu, sunt lipsite de denaturari semnificative, cauzate fie de frauda, fie de eroare si in emiterea unui raport al auditorului care include opinia noastra. Asigurarea rezonabila reprezinta un nivel ridicat de asigurare, dar nu este o garantie a faptului ca un audit desfasurat in conformitate cu ISA va detecta intotdeauna o denaturare semnificativa, daca aceasta exista. Denaturarile pot fi cauzate de frauda sau de eroare si sunt considerate semnificative daca se poate preconiza, in mod rezonabil, ca acestea, individual sau cumulativ, vor influenta deciziile economice ale utilizatorilor, luate in baza acestor situatii financiare.
9. Ca parte a unui audit efectuat in conformitate cu ISA, exercitam rationamentul profesional si ne mentinem scepticismul profesional pe parcursul auditului. De asemenea:
 - Identificam si evaluam riscurile de denaturare semnificativa a situatiilor financiare, cauzata fie de frauda, fie de eroare, proiectam si executam proceduri de audit ca raspuns la respectivele riscuri si obtinem probe de audit suficiente si adecvate pentru a furniza baza opiniei noastre. Riscul de nedetectare a unei denaturari semnificative cauzate de frauda este mai ridicat decat cel de nedetectare a unei denaturari semnificative cauzate de eroare, deoarece frauda poate presupune complicitate, fals, omisiuni intentionate, declaratii false si eludarea controlului intern.
 - Obtinem o intelegere a controlului intern relevant pentru audit, in vederea proiectarii de proceduri de audit adecvate circumstantelor, dar fara a avea scopul de a exprima o opinie cu privire la eficacitatea controlului intern al Bancii.
 - Evaluam gradul de adecvare al politicilor contabile utilizate si caracterul rezonabil al estimarilor contabile si al prezentarilor de informatii aferente realizate de catre conducere.
 - Concluzionam cu privire la gradul de adecvare a utilizarii de catre conducere a contabilitatii pe baza continuitatii activitatii si, pe baza probelor de audit obtinute, daca exista o incertitudine semnificativa cu privire la evenimente sau conditii care ar putea pune in mod semnificativ la indoiala capacitatea Bancii de a-si continua activitatea. In cazul in care concluzionam ca exista o incertitudine semnificativa, trebuie sa atragem atentia in raportul auditorului asupra prezentarilor de informatii aferente din situatiile financiare sau, in cazul in care aceste prezentari sunt neadecvate, sa ne modificam opinia. Concluziile noastre se bazeaza pe probele de audit obtinute pana la data raportului auditorului. Cu toate acestea, evenimente sau conditii viitoare pot determina Banca sa nu isi mai desfasoare activitatea in baza principiului continuitatii activitatii.
 - Evaluam in ansamblu prezentarea, structura si continutul situatiilor financiare, inclusiv prezentarile de informatii, si masura in care situatiile financiare reflecta tranzactiile si evenimentele care stau la baza acestora intr-o maniera care sa rezulte intr-o prezentare fidela.

10. Comunicăm cu persoanele responsabile cu guvernanta, printre alte aspecte, cu privire la aria planificată și programarea în timp a auditului, precum și principalele constatări ale auditului, inclusiv orice deficiențe semnificative ale controlului intern, pe care le identificăm pe parcursul auditului.

Pentru și în numele KPMG Audit S.R.L.:

C. Furtună

FURTUNA CEZAR-GABRIEL

înregistrat în registrul public electronic al auditorilor financiari și firmelor de audit cu numărul AF1526

KPMG Audit SRL

înregistrat în registrul public electronic al auditorilor financiari și firmelor de audit cu numărul FA9

București, 25 mai 2022

Autoritatea pentru Supravegherea Publică a
Activității de Audit Statutar (ASPAAS)
Auditor financiar: **FURTUNA CEZAR GABRIEL**
Registrul Public Electronic: **AF1526**

BILANȚUL CONTABIL LA 31 DECEMBRIE 2021

		mii lei	
	Nota	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Disponibilități bănești și alte valori		42 864	39 588
Metale și pietre prețioase,		317 181	303 778
<i>din care:</i>			
Aur la alte standarde		260 995	246 528
Alte metale și pietre prețioase		56 186	57 250
Active externe,		245 075 051	224 100 239
<i>din care:</i>			
Disponibil în DST la FMI	4	16 750 285	5 676 325
Aur monetar	5	26 475 540	24 996 964
Depozite la vedere	6	54 882 441	33 794 352
Depozite la termen	7	17 858 314	10 603 986
Plasamente în valută	8	2 619 321	2 381 448
Valori mobiliare denuminate în valută	9	105 809 330	127 501 833
Împrumuturi în valută acordate	10	2 066 904	1 548 722
Participații externe,	11	11 238 160	10 585 394
<i>din care: participații la FMI</i>		11 073 075	10 428 025
Alte active externe TARGET2		7 374 756	7 011 215
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară,		4 540 586	4 863 539
<i>din care:</i>			
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei	12	4 540 586	4 863 539
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în valută		-	-
Credite acordate instituțiilor de credit,	13	6 501 000	480 000
<i>din care:</i>			
Credite acordate instituțiilor de credit		6 501 000	480 000
Credite în litigiu		23 587	23 587
Provizioane specifice de risc de credit-principal		(23 587)	(23 587)
Alte active		1 328 221	1 358 733
Credite acordate salariaților		3	4
Imobilizări	14	1 230 440	1 198 813
Stocuri		4 887	3 838
Titluri de participare	15	2 711	2 329
Decontări cu bugetul statului	16	-	85 614
Conturi de regularizare		61 657	43 561
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului		712	1 035
Alte active,		98 300	90 101
<i>din care:</i>			
Bunuri de importanță numismatică, filatelică, istorică, culturală, artistică etc.		24 943	22 741
Provizioane pentru creanțe îndoielnice aferente activelor	17	(70 489)	(66 562)
Dobânzi de încasat		414 552	648 204
Dobânzi de încasat	18	420 620	654 272
Provizioane de risc de credit-dobândă	19	(6 068)	(6 068)
Total active		258 219 455	231 794 081

Notele prezentate în paginile 339-373 fac parte integrantă din situațiile financiare.

BILANȚUL CONTABIL LA 31 DECEMBRIE 2021			
		mii lei	
	Nota	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Numerar în circulație	20	109 212 240	100 402 602
Pasive externe,		27 709 231	16 108 664
<i>din care:</i>			
Obligații față de instituții financiare internaționale	21	11 073 753	10 428 641
Depozite atrase la vedere		2 556	10 827
Alocări de DST de la FMI	22	16 632 922	5 669 196
Disponibilități ale instituțiilor de credit și ale altor instituții financiare la BNR,	23	56 090 074	48 693 048
<i>din care:</i>			
Conturi curente ale instituțiilor de credit (inclusiv rezervele obligatorii în lei)		34 061 193	32 230 804
Disponibilități în regim special		4 681	4 713
Depozite ale instituțiilor de credit		998 000	419 000
Depozite ale instituțiilor financiare la BNR		-	-
Rezerve obligatorii în valută		13 650 992	9 022 770
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment		451	4 546
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2		7 374 757	7 011 215
Disponibilități ale Trezoreriei statului	24	32 193 501	40 318 645
Alte pasive		241 392	58 263
Creditori		32 244	27 262
Personal și conturi asimilate		83	74
Decontări cu bugetul statului	16	196 308	11 870
Conturi de regularizare		682	585
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului		-	-
Alte pasive		12 075	18 472
Dobânzi de plătit	25	29 832	24 182
Capital, fonduri și rezerve,		32 743 185	26 188 677
<i>din care:</i>			
Capital		30 000	30 000
Rezerve	27	3 493 939	3 058 835
Cont special de reevaluări	28	29 057 242	22 937 060
Rezultatul exercițiului financiar		2 015 195	2 034 776
Repartizarea profitului	40	(1 853 191)	(1 871 994)
Total pasive		258 219 455	231 794 081

Situațiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administrație în data de 23 mai 2022 și semnate în numele acestuia de:

Guvernator

DI. Mugur Isărescu

Notele prezentate în paginile 339-373 fac parte integrantă din situațiile financiare.

CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2021

		mii lei	
	Nota	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Venituri din dobânzi	29	507 865	581 933
Cheltuieli cu dobânzile	30	(450 022)	(232 717)
Rezultat net din dobânzi		57 843	349 216
Venituri din taxe și comisioane	31	213 756	177 180
Cheltuieli cu taxe și comisioane	32	(14 369)	(15 044)
Rezultat net din taxe și comisioane		199 387	162 136
Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare	33	2 765 193	2 159 144
Câștiguri nete realizate din operațiuni cu titluri	34	163 714	373 675
Pierderi realizate din operațiuni cu metale prețioase	35	(362)	(334)
Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare	36	(461 124)	(324 803)
Rezultat net al operațiunilor financiare		2 467 421	2 207 682
Cheltuieli cu emisiunea monetară	37	(159 010)	(153 318)
Cheltuieli/venituri din provizioane		(6 340)	5 302
Pierderi din creanțe nerecuperabile neacoperite cu provizioane		(135)	-
Alte cheltuieli cu operațiuni specifice		(9 239)	(3 620)
Alte venituri cu operațiuni specifice		11 187	4 836
Rezultat net al operațiunilor specifice		(163 537)	(146 800)
Alte venituri		21 625	18 895
Cheltuieli cu personalul		(374 392)	(367 798)
Cheltuieli administrative		(61 718)	(59 815)
Cheltuieli cu amortizarea imobilizărilor		(81 398)	(83 220)
Cheltuieli/venituri din reevaluarea imobilizărilor		(5 798)	-
Alte cheltuieli generale		(44 238)	(45 520)
Profit aferent exercițiului financiar		2 015 195	2 034 776
Cotă datorată la bugetul statului		1 610 186	1 627 821

Situațiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administrație în data de 23 mai 2022 și semnate în numele acestuia de:

Guvernator

DI. Mugur Isărescu

Notele prezentate în paginile 339-373 fac parte integrantă din situațiile financiare.

Note la situațiile financiare pentru anul încheiat la 31 decembrie 2021

1. Informații generale

Banca Națională a României („Banca” sau „BNR”) a fost înființată în anul 1880 ca bancă centrală a României. Sediul social este situat în strada Lipscani nr. 25, București, România. Banca este condusă de un Consiliu de administrație format din 9 membri. Conform legii, conducerea executivă este exercitată de către guvernator (dl. Mugur Isărescu), prim-viceguvernator (dl. Florin Georgescu) și doi viceguvernatori (dl. Eugen Nicolaescu și dl. Leonardo Badea). Ceilalți 5 membri ai Consiliului de administrație sunt: dl. Cristian Popa, dl. Gheorghe Gherghina, dl. Csaba Bálint, dl. Dan Radu Rușanu și dl. Virgiliu Stoenescu. Membrii Consiliului de administrație sunt numiți de Parlament pe o perioadă de 5 ani. Capitalul Băncii este 100 la sută deținut de către Statul Român. Numărul efectiv de salariați la data de 31 decembrie 2021 este de 2 018 persoane (31 decembrie 2020: 2 016 persoane).

Operațiunile Băncii în decursul anului 2021 au fost reglementate de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României („Legea nr. 312/2004”), intrată în vigoare la data de 31 iulie 2004, cu excepția prevederilor privind raportarea financiară care au intrat în vigoare din data de 1 ianuarie 2005. Scopul acestei legi este armonizarea Statutului Băncii cu legislația Uniunii Europene și, în particular, cu prevederile privind independența băncii centrale din cadrul Tratatului Comunității Europene.

În conformitate cu legislația în vigoare, obiectivul fundamental al Băncii este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. În plus, Banca are dreptul exclusiv de a emite monedă, precum și sarcina de a reglementa și supraveghea sistemul bancar din România.

2. Metode și politici contabile semnificative

a) Întocmirea și prezentarea situațiilor financiare

Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României sunt întocmite în conformitate cu Norma privind organizarea și conducerea contabilității Băncii Naționale a României nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare (nr. 1/2008, nr. 3/2008, nr. 1/2010, nr. 2/2010, nr. 4/2011, nr. 1/2014, nr. 1/2017, nr. 1/2019 și nr. 2/2021), și cuprind bilanțul contabil, contul de profit și pierdere și notele explicative. Norma BNR nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare, stabilește principiile și regulile contabile de bază, forma și conținutul situațiilor financiare anuale, având ca scop general încadrarea în prevederile standardelor contabile aplicabile băncilor centrale recunoscute de Banca Centrală Europeană (BCE), respectiv Orientarea BCE/2016/34, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția prevederilor privind modelele de raportare, acestea fiind obligatorii doar în cadrul raportării periodice către BCE a datelor financiare de către băncile centrale din țările care au adoptat euro ca monedă națională.

b) Bazele întocmirii

Situațiile financiare sunt întocmite ținând cont de principiul continuității activității și sunt prezentate în lei, rotunjite la cea mai apropiată valoare exprimată în mii lei. Acestea sunt întocmite pe baza convenției costului istoric, exceptând aurul și titlurile în valută prezentate la valoarea de piață, respectiv construcțiile și terenurile prezentate la valoarea justă. Veniturile și cheltuielile sunt recunoscute în perioada în care apar conform principiului contabilității de angajamente.

c) Distribuția veniturilor nete ale Băncii către stat

Banca este scutită de la plata impozitului pe profit, dar, conform Legii nr. 312/2004, virează lunar la bugetul statului o cotă de 80 la sută din veniturile nete rămase după acoperirea cheltuielilor exercițiului financiar, exclusiv cheltuielile cu alte provizioane decât cele de risc de credit, și a pierderilor exercițiilor precedente rămase neacoperite din alte surse.

Regularizările aferente exercițiului financiar sunt efectuate până la termenul de depunere a situațiilor financiare anuale, conform legii, în baza unei declarații speciale rectificative.

d) Principii contabile

Prevalența economicului asupra juridicului: Tranzacțiile sunt înregistrate și prezentate în concordanță cu substanța și realitatea lor economică și nu doar cu forma juridică a acestora.

Prudența: evaluarea activelor și pasivelor, precum și recunoașterea veniturilor și cheltuielilor, sunt realizate în mod prudent. Exercițarea prudenței este făcută fără subevaluarea deliberată a activelor/veniturilor sau supraevaluarea deliberată a datoriilor/cheltuielilor.

Continuitatea activității: Banca Națională a României în calitate de bancă centrală prezintă o continuitate previzibilă a activității.

Comparabilitatea: Criteriile pentru evaluarea posturilor bilanțiere și recunoașterea rezultatelor trebuie să fie aplicate în mod consecvent în sensul asigurării caracterului comun și continuu al abordării pentru a asigura comparabilitatea datelor din situațiile financiare.

Evenimentele ulterioare datei bilanțului: activele și pasivele sunt ajustate pentru evenimentele ce au loc între data bilanțului anual și data la care situațiile financiare sunt aprobate de către Consiliul de administrație, dacă aceste evenimente afectează situația activelor și pasivelor la data bilanțului. În cazul în care evenimentele ulterioare datei bilanțului nu afectează situația activelor și pasivelor la data bilanțului, dar sunt importante deoarece omiterea lor din prezentare ar afecta capacitatea utilizatorilor situațiilor financiare de a efectua evaluări corecte și de a lua decizii, activele și pasivele aferente nu sunt ajustate, realizându-se doar o descriere a evenimentelor în note.

Pragul de semnificație: devierile de la regulile contabile, inclusiv cele ce afectează calculul contului de profit și pierdere, vor fi permise doar dacă acestea pot fi considerate în mod rezonabil ca fiind ne semnificative pentru contextul de ansamblu și pentru prezentarea situațiilor financiare ale Băncii.

Contabilitatea de angajamente: veniturile și cheltuielile sunt recunoscute în perioada contabilă în care apar și nu în perioada în care sunt efectiv încasate sau plătite.

Reprezentarea fidelă: pentru a fi credibilă, informația trebuie să prezinte cu fidelitate tranzacțiile și alte evenimente pe care aceasta și-a propus să le prezinte.

Neutralitatea: informațiile cuprinse în situațiile financiare trebuie să fie neutre, adică lipsite de influențe și fără scopul de a realiza un rezultat sau un obiectiv predeterminat.

Independența exercițiilor: se vor lua în considerare toate veniturile și cheltuielile corespunzătoare exercițiului financiar pentru care se face raportarea, fără a se ține seama de data încasării sumelor sau a efectuării plăților.

Intangibilitatea bilanțului de deschidere: bilanțul de deschidere al unui exercițiu financiar trebuie să corespundă cu bilanțul de închidere al exercițiului precedent, cu excepția corecțiilor impuse de legislația în vigoare.

Necompensarea elementelor de activ cu cele de pasiv, respectiv a veniturilor cu cheltuielile: valorile elementelor de activ nu pot fi compensate cu valorile elementelor de pasiv, respectiv veniturile cu cheltuielile, cu excepția compensărilor permise de legislația în vigoare.

Abateri de la principiile contabile: abaterile de la aceste principii generale vor fi permise numai în cazuri excepționale. În notele explicative se vor prezenta abaterile, motivele acestora și o evaluare a efectului abaterilor asupra datoriiilor, poziției financiare și rezultatului financiar.

e) Folosirea estimărilor

Întocmirea situațiilor financiare în conformitate cu prevederile Normei BNR nr.1/2007, cu modificările și completările ulterioare, impune conducerii să facă unele estimări și presupuneri care influențează valorile raportate ale activului și pasivului, precum și ale veniturilor și cheltuielilor aferente perioadei de raportare. Rezultatele efective pot fi diferite față de aceste estimări. Estimările sunt revizuite periodic și, dacă sunt necesare ajustări, acestea sunt înregistrate în contul de profit și pierdere în perioada în care ele devin cunoscute. Deși aceste estimări individuale prezintă un oarecare grad de incertitudine, efectul cumulat al acestuia asupra situațiilor financiare este considerat ca ne semnificativ.

f) Recunoașterea activelor și datoriiilor

Activele/datoriile financiare sau de altă natură sunt recunoscute în bilanț dacă:

- este probabil că un beneficiu economic viitor asociat cu activul/datoria respectiv(ă) va intra/ieși în/din patrimoniul Băncii;
- toate riscurile și avantajele asociate cu activul/datoria respectiv(ă) au fost transferate efectiv către/de la Bancă; și
- valoarea activului/datoriei respectiv(ă) poate fi măsurată în mod credibil.

Activele și datoriile financiare sunt recunoscute inițial la valoarea de achiziție, după cum este prezentat în continuare.

g) Poziția valutară

Poziția valutară (deținerea valutară) reprezintă soldul net într-o anumită valută, respectiv diferența dintre total creanțe (activul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura activelor) și total angajamente (pasivul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura pasivelor) în valuta respectivă, cu unele excepții. Aurul la standard internațional este considerat ca și valută, determinându-se poziția aurului. Valuta DST este considerată ca fiind o valută separată; tranzacțiile care implică o schimbare a poziției nete a DST sunt tranzacții denumite în DST sau tranzacții care respectă structura coșului valutar DST.

Elementele care nu sunt incluse în poziția valutară sunt următoarele: sumele denumite în valută înregistrate în conturile Casa în valută, Valută în tranzit, Furnizori, Debitori, Operațiuni în curs de clarificare și Cheltuieli în avans.

h) Metoda costului mediu

Metoda costului mediu se aplică pentru următoarele elemente:

- poziția valutară, inclusiv DST;
- poziția aurului la standarde internaționale;
- portofoliul de titluri denumite în valută – pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu);
- titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară.

Poziția valutară lungă/scurtă reprezintă diferența dintre total creanțe (activul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura activelor) și total angajamente (pasivul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura pasivelor) în valuta respectivă – când totalul creanțelor este mai mare/mic decât totalul angajamentelor.

Costul mediu al poziției valutare se determină zilnic și este un curs de schimb exprimat sub forma cotației indirecte (lei/1 unitate valutară). În cazul poziției valutare lungi, achizițiile nete de valută din cursul zilei, exprimate la costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă, sunt adăugate la deținerea din ziua anterioară pentru a obține un nou cost mediu al poziției valutare. Vânzările nete de valută din cursul zilei nu modifică costul mediu al poziției valutare. În cazul poziției aurului, se aplică aceeași metodă.

Costul mediu al deținerii de titluri în valută se calculează pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) și se obține prin raportarea valorii de tranzacție a deținerii totale la valoarea nominală a deținerii. Achizițiile de titluri din cursul zilei sunt adăugate la deținerea din ziua anterioară pentru a obține un nou cost mediu pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu).

Costul mediu net al deținerii de titluri în valută se obține prin raportarea la valoarea nominală pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) a deținerii la cost mediu ajustate cu amortizarea cumulată a primei/discountului. Prima/discountul rezultat(ă) la achizițiile de titluri sunt amortizate pe durata rămasă de viață a titlului, utilizând metoda ratei interne de rentabilitate.

Câștigurile/pierderile realizate din tranzacțiile valutare, tranzacțiile cu aur la standarde internaționale și tranzacțiile cu titluri în valută sunt determinate pe baza costului mediu aferent deținerii respective (vezi Nota 2i și Nota 2j).

La sfârșitul exercițiului financiar, conform procedurii de reevaluare (vezi Nota 2p), costul mediu al poziției valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută – în cazul în care s-au înregistrat pe cheltuială diferențe nefavorabile din reevaluare la 31 decembrie pentru respectiva poziție valutară sau deținere de ISIN/CUSIP (serie titlu) – devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv prețul de piață al titlurilor.

i) **Tranzacții valutare**

Operațiunile exprimate în monedă străină sunt înregistrate în lei la cursul oficial de schimb de la data tranzacției. Activele și pasivele monetare exprimate în monedă străină la data situațiilor financiare sunt transformate în lei la cursul de schimb de la acea dată.

Depozitele denumite în valută (la vedere și la termen) aflate în conturi deschise la instituții internaționale, bănci centrale, bănci din străinătate etc. sunt prezentate în situațiile financiare la valoare nominală. Dobânzile de încasat sunt înregistrate conform contabilității de angajamente.

Cumpărările și vânzările la termen/la vedere în cazul operațiunilor *swap* valută/lei sunt recunoscute în conturile din afara bilanțului de la data tranzacției până la data decontării (la rata la vedere a tranzacției), respectiv în conturile din bilanț la data decontării. Diferența dintre rata la vedere și rata la termen este înregistrată ca dobândă de plătit sau dobândă de încasat. Poziția valutară este afectată de către dobânda de plătit/încasat în valută.

Conform metodei costului mediu pentru poziția valutară lungă, orice vânzare de valută (ieșire din poziția valutară) generează câștig/pierdere determinat(ă) astfel:

- dacă în cursul zilei achizițiile depășesc vânzările, câștigul/pierderea realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin multiplicarea vânzărilor totale ale zilei cu diferența între prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă;

- dacă în cursul zilei vânzările depășesc achizițiile, câștigul/pierderea realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin însumarea următoarelor:
 - câștigul/pierderea din vânzările acoperite de achizițiile zilei curente, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării achizițiilor totale ale zilei cu diferența între prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă;
 - câștigul/pierderea din vânzările acoperite de deținerile de valută din ziua anterioară, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării vânzărilor nete ale zilei cu diferența dintre prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al poziției valutare din ziua precedentă.

În cazul unei poziții valutare scurte pentru o valută sau pentru aur, se aplică metoda inversă celei descrise anterior. Astfel, costul mediu al poziției scurte este afectat de ieșirile nete, în timp ce intrările nete reduc poziția la costul mediu existent și generează câștiguri sau pierderi realizate.

j) Titluri denominate în valută

Prima/discountul rezultat(ă) la achizițiile de titluri sunt amortizate pe durata rămasă de viață a titlului, utilizând metoda ratei interne de rentabilitate.

Eșalonarea discountului/amortizarea primei se înregistrează zilnic în conturi, conform principiilor contabilității de angajamente și este asimilată veniturilor/cheltuielilor din dobânzi. Creanțele de încasat aferente titlurilor se înregistrează zilnic în conturi conform principiilor contabilității de angajamente, fiind exprimate în lei la cursul BNR al zilei.

Câștigul/pierderea din vânzarea de titluri se determină ca diferență între prețul de vânzare și costul mediu al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută. Componentele câștigului/pierderii din vânzarea de titluri se evidențiază astfel:

- efectul prețului de piață determinat ca diferență dintre prețul de vânzare și costul mediu net al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat în contul de profit și pierdere la data decontării – la poziția „câștiguri/pierderi nete realizate din operațiuni cu titluri”;
- efectul ratei dobânzii determinat ca diferență dintre costul mediu net și costul mediu al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat zilnic prin procedura de amortizarea/eșalonarea primelor/discounturilor aferente titlurilor în valută – regăsit în contul de profit și pierdere la poziția „cheltuieli/venituri din dobânzi”.

Câștigul/pierderea din reevaluarea la prețul pieței se determină ca diferență între prețul de piață și costul mediu net.

Banca efectuează operațiuni de împrumut de titluri de valoare, realizate în cadrul unui program de împrumut de titluri desfășurat de o bancă europeană. Banca înregistrează pe venituri comisioanele aferente acestui program și evidențiază în conturi extrabilanțiere titlurile date cu împrumut și titlurile primite ca garanție. Operațiunile de împrumut de titluri se înregistrează în bilanț cel puțin la finalul perioadei de

raportare dacă a fost depusă o garanție în numerar într-un cont al Băncii Naționale a României și dacă acest numerar este încă neinvestit.

k) Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară

Titlurile deținute de BNR în scopuri de politică monetară în lei/valută sunt contabilizate cu metoda costului mediu (vezi Nota 2h). La final de lună, acestea pot fi evaluate la valoarea de piață în funcție de considerentele de politică monetară. Titlurile evaluate la cost sunt supuse la final de an unui test de depreciere. Toate primele și discounturile sunt amortizate, respectiv eşalonate. Zilnic, creanțele de încasat aferente titlurilor (cupoanele) se calculează și înregistrează în conturi conform principiilor contabilității de angajamente.

l) Credite acordate instituțiilor de credit și altor entități

Creditele sunt prezentate în bilanț la valoarea principalului, mai puțin provizionul pentru deprecierea valorii creditelor, necesar pentru a reflecta valoarea recuperabilă a acestor active. Totodată la acest post bilanțier sunt incluse și creditele acordate instituțiilor de credit urmare a transferurilor de titluri însoțite de un angajament de răscumpărare.

m) Titluri de participare

Titlurile de participare, inclusiv titlurile de participare în societățile în care Banca exercită influență semnificativă, sunt înregistrate la cost de achiziție conform prevederilor Normei BNR nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare.

n) Imobilizări corporale și necorporale

Imobilizările corporale și necorporale sunt prezentate în situațiile financiare la cost sau cost reevaluat minus amortizarea cumulată.

BNR reevaluează imobilizările corporale de natura construcțiilor și terenurilor cel puțin o dată la 3 ani. Diferențele favorabile din reevaluare se înregistrează la poziția bilanțieră „Rezerve”, dacă nu a existat o descreștere anterioară recunoscută ca o cheltuială aferentă aceluși activ, caz în care diferențele favorabile din reevaluare se înregistrează pe venit pentru a compensa cheltuiala cu descreșterea recunoscută anterior la acel activ. Diferențele nefavorabile din reevaluare sunt compensate cu diferențele favorabile înregistrate anterior pentru fiecare activ reevaluat; diferențele nefavorabile aferente unui activ reevaluat care depășesc diferențele favorabile anterioare se înregistrează pe cheltuieli.

Lucrările de întreținere și reparații curente (care nu intervin asupra caracteristicilor inițiale ale imobilizărilor), reviziile ocazionale și cele periodice, operațiunile de service – indiferent de valoarea acestora, sunt costuri recunoscute în contul de profit și pierdere; valoarea acestora nu majorează valoarea imobilizărilor pentru care sunt efectuate. Costurile aferente lucrărilor de reparații, altele decât cele menționate anterior, se înregistrează în contul de profit și pierdere dacă au valoarea individuală mai mică decât plafonul prevăzut în Norma BNR nr. 1/2014; dacă acestea au valoarea individuală mai mare sau egală cu plafonul menționat și au ca rezultat îmbunătățirea

parametrilor tehnici sau sunt indispensabile pentru asigurarea continuității în exploatare a activelor la parametri normali, costurile aferente se includ în valoarea activului respectiv.

Cheltuielile ocazionate de înlocuirea la diverse intervale de timp a unor componente/piese de schimb sunt recunoscute în contul de profit și pierdere – dacă au o valoare mai mică decât plafonul prevăzut în Norma BNR nr. 1/2014, iar cele cu o valoare mai mare decât plafonul majorează valoarea imobilizărilor corporale pentru care sunt efectuate.

Cheltuielile generate de construcția de imobilizări sunt capitalizate și amortizate odată cu darea în folosință a activelor.

Amortizarea a fost calculată prin metoda lineară pe perioada duratei de viață economică pentru fiecare element din categoria imobilizărilor corporale. Amortizarea este recunoscută ca o reducere a valorii activelor. Terenurile nu sunt supuse amortizării. Duratele legale de viață pe categorii sunt următoarele:

Clădiri	20-60 ani
Echipament	5-20 ani
Mijloace de transport	5 ani
Echipament informatic (hardware și software)	3-5 ani

o) Numerar în circulație

Banca elaborează programul de emisiune a bancnotelor și monedelor, asigură tipărirea, distribuirea și administrarea rezervei de numerar, astfel încât să se asigure necesarul de numerar în strictă concordanță cu nevoile reale ale circulației bănești.

Numerarul în circulație se înregistrează la valoarea nominală a bancnotelor și monedelor puse efectiv în circulație.

Costurile cu imprimarea bancnotelor și baterea monedelor metalice sunt înregistrate pe cheltuieli, fiind recunoscute în perioada contabilă în care apar și nu în perioada în care sunt efectiv plătite.

p) Reevaluarea

Reevaluarea pozițiilor valutare se înregistrează lunar în contul special de reevaluare din bilanț, ca diferență între cursul de reevaluare (cursul de schimb oficial stabilit în ultima zi lucrătoare a lunii) și costul mediu al poziției valutare. Activele (participația la FMI) și pasivele (alocările și depozitul de la FMI) denominate în DST se reevaluează de asemenea la cursurile comunicate de Fondul Monetar Internațional valabile la datele de 30 aprilie, respectiv 31 decembrie.

Reevaluarea la valoarea de piață se efectuează lunar pentru deținerile de aur/argint la standarde internaționale și titlurile denominate în valută de la poziția bilanțieră „active externe”, cu excepțiile menționate mai jos; diferențele din reevaluarea la

valoarea de piață se înregistrează în bilanț în conturile de ajustare a valorii activelor la valoarea de piață. Reevaluarea aurului se efectuează pe baza prețului în lei pe unitatea de aur, rezultat prin aplicarea cotației fixing de pe piața metalelor prețioase de la Londra și a cursului de reevaluare lei/USD. Reevaluarea titlurilor se efectuează prin compararea prețului de piață la finalul ultimei zile lucrătoare din lună cu costul mediu net al deținerii de titluri. Titlurile pe termen scurt de tip efecte comerciale (pentru care nu există o piață secundară de tranzacționare) sunt înregistrate la cost plus discountul cumulat. Titlurile deținute în scopuri de politică monetară sunt evidențiate la valoarea de piață sau la cost, în funcție de considerentele de politică monetară.

Nu sunt permise compensări între diferențele nefavorabile din reevaluare aferente oricărei dețineri de titluri, valută sau aur și diferențele favorabile din reevaluare aferente altor dețineri de titluri, valută sau aur.

La sfârșitul exercițiului financiar, diferențele nefavorabile din reevaluarea activelor și pasivelor sunt înregistrate în contul de profit și pierdere, fără posibilitatea de anulare ulterioară prin diferențele favorabile din reevaluare ale exercițiilor financiare viitoare. Ulterior, costul mediu al poziției valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută pentru care s-au înregistrat pe cheltuială diferențe nefavorabile din reevaluare, devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv prețul de piață al titlurilor. Diferențele favorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută la sfârșitul exercițiului financiar sunt înregistrate în contul special de reevaluare.

q) **Pensiile și beneficiile angajaților**

Banca, în desfășurarea normală a activității, execută plăți către fondurile de stat românești pentru angajații săi din România, pentru pensii, asigurări de sănătate și șomaj. În cursul anului 2021, precum și în anii anteriori, toți angajații Băncii au fost incluși în sistemul de pensii de stat. De asemenea, conform legislației în vigoare, începând din anul 2007, angajații eligibili ai Băncii au fost incluși și în sistemul de pensii private.

În baza Contractului colectiv de muncă în vigoare, Banca plătește la pensionare angajaților săi o indemnizație de pensionare care este calculată în funcție de salariul la data pensionării și de vechimea în muncă la BNR. Contractul colectiv de muncă este în fiecare an aprobat de către Consiliul de administrație. Banca recunoaște datoria aferentă indemnizațiilor de pensionare la data la care acestor salariați le încetează contractul individual de muncă.

r) **Recunoașterea veniturilor și cheltuielilor**

Veniturile și cheltuielile sunt recunoscute conform principiului contabilității de angajamente. Pierderile sau câștigurile realizate din vânzarea de valută, aur sau titluri sunt înregistrate în contul de profit și pierdere. Aceste câștiguri/pierderi realizate sunt calculate prin diferență față de costul mediu al activului respectiv.

Diferențele favorabile din reevaluare nu sunt recunoscute ca venituri, ci sunt transferate direct într-un cont special de reevaluare.

Nu se realizează compensare între diferențele din reevaluare favorabile și cele nefavorabile pentru diferitele dețineri de titluri, valută și aur. La sfârșitul exercițiului financiar, diferențele nefavorabile din reevaluare sunt înregistrate în contul de profit și pierdere dacă depășesc câștigurile anterioare din reevaluare înregistrate în contul special de reevaluare.

s) Capitalul social și rezervele statutare

Capitalul Băncii Naționale a României este deținut în întregime de stat și nu este divizat în acțiuni. La 31 decembrie 2021 și 31 decembrie 2020 capitalul Băncii este de 30 000 mii lei.

Rezervele statutare au fost constituite inițial la data de 1 ianuarie 2005, în conformitate cu Legea nr. 312/2004, prin preluarea sumelor rămase în fondul de rezervă.

La data de 31 decembrie 2021 și 2020, rezervele statutare au fost majorate prin repartizarea unui procent de 60 la sută din profitul rămas după deducerea cotei de 80 la sută din veniturile nete aferente.

t) Repartizarea profitului

Profitul rămas al anului 2021 după distribuirea cotei de 80 la sută din veniturile nete ale BNR se repartizează conform Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (a se vedea Nota 40).

3. Politici de gestionare a riscului

Principalele riscuri asociate cu activitățile Băncii sunt de natură financiară și operațională, rezultând din responsabilitatea Băncii de a asigura și menține stabilitatea prețurilor. Principalele categorii de riscuri la care Banca este expusă se referă la riscul de credit, riscul de lichiditate, riscul de piață și riscul operațional. Riscul de piață include riscul de dobândă, riscul valutar și riscul de preț.

a) Riscul de credit

Banca este expusă riscului de credit ca rezultat al activităților de tranzacționare, acordare de credite și efectuare de investiții.

Riscul de credit asociat cu activitățile de tranzacționare și de investiții este gestionat prin intermediul procedurilor de administrare a rezervei internaționale. Acest risc este controlat atât prin selectarea unor parteneri cu un anumit nivel minim de credit, prin monitorizarea activităților și ratingurilor acestora, cât și prin utilizarea metodei limitelor de expunere.

Conform strategiei de administrare a rezervelor internaționale ale României, aprobată de către Consiliul de administrație al Băncii pentru perioada 2020-2021, categoriile de emitenți eligibili sunt următoarele: (i) Guvernul SUA; (ii) agenții guvernamentale sau sponsorizate de Guvernul SUA; (iii) guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene;

(iv) agenții guvernamentale sau sponsorizate de guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (v) Guvernul Japoniei; (vi) Guvernul Chinei; (vii) alte guverne care beneficiază de rating minim A-; (viii) instituții supranaționale; (ix) entități private emitente de obligațiuni garantate cu active. La data de 31 decembrie 2021, expunerea la nivelul rezervei internaționale prezintă un rating minim A (S&P), la fel cu ratingul minim asociat expunerii la nivelul rezervei internaționale la data de 31 decembrie 2020.

Structura activelor externe și a dobânzilor aferente pe zone geografice ale contrapartidelor este prezentată în tabelul următor.

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Zona euro	129 178 043	131 113 963
SUA	54 721 451	45 167 813
Altele	61 484 715	48 354 801
Total	245 384 209	224 636 577

În cadrul politicii monetare și de curs de schimb, Banca poate acorda credite instituțiilor de credit. Riscul de credit asociat cu activitatea de acordare de credite pe termen scurt în lei către instituțiile de credit interne, inclusiv facilitatea de credit, este gestionat cu instrumente specifice. Valoarea care reprezintă expunerea la acest risc de credit este dată de valoarea contabilă a creditelor acordate de către Bancă, recunoscută în bilanțul contabil. Creditele pe termen scurt în lei, operațiunile *repo*, facilitatea de credit și alte credite acordate băncilor sunt în mod normal garantate cu active eligibile (ex.: titluri de stat emise de Guvernul României). Totuși, Banca poate, în cazuri extraordinare, să acorde credite negarantate băncilor și altor instituții de credit cu scopul de a preveni crizele sistemice. Banca monitorizează de asemenea eventuale indicii de depreciere pentru titlurile de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei, în vederea gestionării riscului de credit aferent. La data de 31 decembrie 2021 și 31 decembrie 2020 nu au fost determinate depreciere de valoare ale titlurilor în lei deținute în scopuri de politică monetară.

Banca constituie provizioane de risc de credit care sunt tratate conform normelor contabile proprii aprobate de către Consiliul de administrație al Băncii, cu avizul consultativ al Ministerului Finanțelor Publice. Ajustările pentru deprecierea valorii creditelor sunt recunoscute drept cheltuieli specifice în contul de profit și pierdere și deduse din total credite și dobânzi de încasat. Când creditul se consideră nerecuperabil și toate măsurile legale pentru recuperarea acestuia au fost luate, valoarea acestuia este trecută pe pierderi și înregistrată în contul de profit și pierdere.

Activele financiare sunt analizate pentru a determina dacă există vreun indiciu obiectiv potrivit căruia un activ poate fi depreciat. Dacă orice astfel de indiciu există, Banca estimează valoarea recuperabilă a activului. O pierdere din depreciere este recunoscută când valoarea contabilă a activului depășește valoarea sa recuperabilă.

Provizioanele pentru deprecierea valorii activelor sunt anulate parțial/total în situația în care a avut loc o modificare în estimările anterioare folosite pentru determinarea

valorii recuperabile a activelor. Un provizion pentru deprecierea activelor este anulat parțial/total numai în măsura în care noua valoare contabilă a activelor nu depășește valoarea contabilă netă care ar fi fost determinată dacă pierderea din depreciere nu ar fi fost recunoscută în anii anteriori.

b) Riscul de lichiditate

Banca este împrumutătorul de ultimă instanță al instituțiilor de credit din România. Obiectivul principal al operațiunilor derulate zilnic este asigurarea unei lichidități corespunzătoare pe piața internă. Banca gestionează în același timp și rezerva valutară externă, prin planificare și diversificare, pentru a asigura îndeplinirea la timp a obligațiilor valutare.

Tabloul de mai jos prezintă scadențele pentru datoriile Băncii, după cum urmează:

La 31 decembrie 2021:

	Scadență				Total
	Până la 1 lună inclusiv	Peste 1 lună până la 3 luni inclusiv	Peste 3 luni	Fără scadență	
Numerar în circulație	-	-	-	109 212 240	109 212 240
Obligații față de instituții financiare internaționale	-	-	-	11 073 753	11 073 753
Depozite atrase la vedere	2 556	-	-	-	2 556
Alocări de DST de la FMI	-	-	-	16 632 922	16 632 922
Conturi curente instituții de credit (inclusiv rezervele obligatorii în lei)	34 061 193	-	-	-	34 061 193
Disponibilități în regim special	4 681	-	-	-	4 681
Depozite ale instituțiilor de credit	998 000	-	-	-	998 000
Rezerve obligatorii în valută	13 650 992	-	-	-	13 650 992
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	451	-	-	-	451
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2	7 374 757	-	-	-	7 374 757
Disponibilități ale Trezoreriei statului	32 193 501	-	-	-	32 193 501
Alte pasive	271 224	-	-	-	271 224
Total*	88 557 355	-	-	136 918 915	225 476 270

*) nu cuprinde capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

La 31 decembrie 2020:

	Scadență				Total
	Până la 1 lună inclusiv	Peste 1 lună până la 3 luni inclusiv	Peste 3 luni	Fără scadență	
Numerar în circulație	-	-	-	100 402 602	100 402 602
Obligații față de instituții financiare internaționale	-	-	-	10 428 641	10 428 641
Depozite atrase la vedere	10 827	-	-	-	10 827
Alocări de DST de la FMI	-	-	-	5 669 196	5 669 196
Conturi curente instituții de credit (inclusiv rezervele obligatorii în lei)	32 230 804	-	-	-	32 230 804
Disponibilități în regim special	4 713	-	-	-	4 713
Depozite ale instituțiilor de credit	419 000	-	-	-	419 000
Rezerve obligatorii în valută	9 022 770	-	-	-	9 022 770
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	4 546	-	-	-	4 546
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2	7 011 215	-	-	-	7 011 215
Disponibilități ale Trezoreriei statului	40 318 645	-	-	-	40 318 645
Alte pasive	82 445	-	-	-	82 445
Total*	89 104 965	-	-	116 500 439	205 605 404

*) nu cuprinde capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

c) Riscul de piață – generat de modificările survenite în valoarea activelor și pasivelor deținute, datorită celor prezentate în continuare:

(i) Riscul de dobândă

Banca se confruntă cu riscul de dobândă, în principal, datorită expunerii la fluctuațiile nefavorabile ale ratei dobânzii pe piață, ceea ce afectează valoarea de piață a activelor/pasivelor purtătoare de dobândă. Pentru activele și datorile financiare în lei, Banca urmărește ratele curente de dobândă de pe piață. Obținerea unei marje pozitive nu este întotdeauna posibilă datorită faptului că nivelurile acestor active și pasive sunt dictate de obiectivele politicii monetare. Totuși, Banca monitorizează în mod constant costurile implementării acestei politici față de beneficiile previzionate.

În cadrul activității de administrare a rezervelor internaționale ale României, riscul de rată a dobânzii este gestionat atât prin stabilirea duratelor medii țintă ale portofoliilor și a limitelor de deviație de la acestea, cât și prin diversificarea expunerilor pe scadențe și emitenți. Pentru identificarea parametrilor optimi de risc de natură strategică, se are în vedere rolul rezervelor internaționale ale României, obiectivele și toleranța față de risc a BNR, profilul activelor și pasivelor instituției, perspectivele ratelor de dobândă și alte considerente relevante. În cadrul strategiei rezervelor internaționale ale României, aprobată de către Consiliul de administrație al BNR pentru perioada 2020 – 2021, s-a stabilit o durată medie de 1 an și 3 luni (1,25 ani) pentru întreaga rezervă valutară, respectiv două limite suplimentare de durată astfel: agregat pentru tranșele MMKT (Money Market) și de lichiditate – un an; pentru tranșa de investiții – 2 ani și patru luni (2,33 ani).

(ii) Riscul valutar

Banca este expusă riscului valutar prin tranzacțiile de schimb valutar și prin activele și pasivele deținute în moneda străină. La 31 decembrie 2021 și 31 decembrie 2020, principalele active nete deținute de Bancă au fost exprimate în EUR și USD. Datorită volatilității cursului de schimb pe piețele financiare, există un risc de pierdere/creștere de valoare în ceea ce privește activele/pasivele monetare denumite în valută. Pozițiile de schimb valutar deschise reprezintă o sursă a riscului valutar.

Pentru a reduce potențialele pierderi care pot fi generate de fluctuațiile nefavorabile ale cursului de schimb, dar în limita obiectivelor sale de administrare a rezervelor internaționale, Banca implementează în prezent o politică de diversificare a portofoliului, cu scopul de a obține o distribuție echilibrată pe valute. Activele și pasivele denumite în EUR, USD și alte valute la data bilanțului sunt prezentate în Nota 38.

Cursurile de reevaluare ale principalelor monede străine și aurului monetar la final de an au fost:

Valuta	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020	% variație
Euro: lei/1 EUR	4,9481	4,8694	1,62
Dolar: lei/1 USD	4,3707	3,9660	10,20
Aur: lei/gram	255,6927	241,4052	5,92

(iii) Riscul de preț

Banca este expusă acestui risc datorită fluctuațiilor prețului de piață aferent activelor deținute, ca urmare a variației ratelor de dobândă, cursurilor de schimb și altor factori. Aurul monetar și valorile mobiliare denumite în valută sunt înregistrate la valoarea de piață (Notele 5 și 9), iar titlurile de politică monetară au valoarea de piață prezentată în Nota 12.

d) Riscul operațional și alte riscuri

În data de 11 martie 2020, Organizația Mondială a Sănătății, în contextul creșterii numărului de cazuri de îmbolnăviri și din cauza riscului crescut de continuare a răspândirii infecției COVID-19 la nivel global, a declarat pandemie. În data de 16 martie 2020, Președinția României a declarat stare de urgență și a luat o serie de măsuri pentru a împiedica răspândirea virusului pe teritoriul României. În data de 15 mai 2020, starea de urgență a fost ridicată și a fost instituită starea de alertă care a fost prelungită în mod repetat până la data de 8 martie 2022.

Potrivit Statutului său (Legea nr. 312/2004 privind Statutul BNR), Banca Națională a României are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Totodată, Banca Națională a României sprijină politica economică generală a statului, fără prejudicierea îndeplinirii obiectivului său fundamental.

În contextul creșterii ratei anuale a inflației și al deteriorării perspectivei pe termen scurt a acesteia sub impactul șocurilor pe partea ofertei, Banca Națională a României a adoptat în anul 2021 o serie de măsuri vizând normalizarea treptată a conduitei politicii monetare. Astfel, Banca a stopat în luna mai achizițiile de titluri de stat în lei de pe piața secundară, a întărit ulterior controlul asupra lichidității de pe piața monetară, iar în octombrie și noiembrie a majorat rata dobânzii de politică monetară cu câte 0,25 puncte procentuale (la 1,75 la sută) și a păstrat controlul ferm asupra lichidității de pe piața monetară. Totodată, în noiembrie, Banca a extins coridorul ratelor dobânzilor facilităților permanente la $\pm 0,75$ puncte procentuale, de la $\pm 0,50$ puncte procentuale, majorând rata dobânzii la facilitatea de creditare la 2,50 la sută și menținând-o pe cea aferentă facilității de depozit la 1,00 la sută. Măsurile au urmărit readucerea durabilă a ratei anuale a inflației în linie cu țintă staționară de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, inclusiv prin ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe orizontul mai îndepărtat de timp, într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile în contextul procesului de consolidare fiscală.

Pentru a preveni o eventuală apariție a unui necesar de lichiditate în Euro, în contextul disfuncționalităților pieței manifestate pe fondul continuării pandemiei de COVID-19, în anul 2020, BCE și BNR au convenit asupra unui aranjament-cadru de furnizare de lichiditate în euro – prin intermediul unei linii *repo*. Inițial, s-a convenit ca linia *repo* să rămână în vigoare până la data de 31 decembrie 2020, apoi aranjamentul financiar a fost prelungit mai întâi până la sfârșitul lunii iunie 2021 și, ulterior, până în martie 2022. În cadrul unei linii *repo*, BCE poate furniza lichiditate în euro unei bănci centrale în schimbul unor garanții adecvate; în baza liniei *repo*, BNR putea împrumuta până la 4,5 miliarde euro de la BCE. BNR nu a realizat efectiv vreun împrumut.

Referitor la asigurarea continuității activității BNR, s-au luat o serie de măsuri menite să asigure mediul optim pentru desfășurarea operațiunilor de către personalul propriu (întruniri ale Comitetului pentru situații de urgență, informarea salariaților privind COVID-19 și măsurile aferente de protecție, desfășurarea lucrului de o manieră cât mai extinsă în regim de telemuncă și asigurarea cu personal a sediilor de rezervă, efectuarea periodică de dezinfecție a spațiilor băncii, achiziție și distribuție către salariați de materiale de primă necesitate destinate protecției împotriva COVID-19 etc.).

Banca nu a înregistrat un impact negativ al epidemiei COVID-19 asupra contului său de profit și pierdere.

4. Disponibil în DST la FMI

Fiecare stat membru al Fondului Monetar Internațional (FMI) are un cont curent în DST la FMI utilizat pentru derularea acordurilor de împrumut și a altor operațiuni aferente între statele membre și FMI. Acest cont este purtător de dobândă la același nivel ca și dobânzile la alocările de DST de la FMI. La data de 31 decembrie 2021, soldul contului curent al BNR la FMI este în valoare de 2 737 422 mii DST, reprezentând 16 750 285 mii lei (31 decembrie 2020: 989 942 mii DST, reprezentând 5 676 325 mii lei). În anul 2021, Consiliul Guvernatorilor FMI a aprobat alocarea generală de DST în valoare de 650 miliarde dolari SUA (aproximativ 456 miliarde DST), iar conturile de

DST ale țărilor membre au fost creditate cu sumele aferente; astfel, disponibilul în DST la FMI a crescut cu suma de 1 747 480 mii DST (echivalent a 11 073 960 mii lei).

5. Aur monetar

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Lingouri de aur în formă standard	7 135 377	6 736 669
Monede	3 680 252	3 475 422
Depozite în străinătate	15 659 911	14 784 873
Total	26 475 540	24 996 964

La 31 decembrie 2021, Banca are în străinătate, în custodie, aur la standarde internaționale în valoare de 15 659 911 mii lei (31 decembrie 2020: 14 784 873 mii lei). Prețul de reevaluare a aurului la data de 31 decembrie 2021 a fost de 255,6927 lei/g pentru stocul deținut de Bancă, în greutate totală de 103 544,37 Kg (la 31 decembrie 2020 prețul a fost de 241,4052 lei/g pentru stocul deținut de Bancă în greutate totală de 103 547,75 Kg). Aurul aflat în custodie în străinătate nu este gajat și nu există restricții privind repatrierea acestuia.

6. Depozite la vedere

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Depozite la vedere		
– la instituții internaționale	2 153 839	1 505 066
– la bănci centrale	52 728 482	32 289 247
– la bănci din străinătate	120	39
Total	54 882 441	33 794 352

La data de 31 decembrie 2021, poziția „depozite la vedere la instituții internaționale” cuprinde disponibilul la BRI în sumă de 2 153 839 mii lei (31 decembrie 2020: 1 505 066 mii lei) ce reprezintă contravaloarea a 6 840 mii USD (31 decembrie 2020: 495 mii USD), 0,35 mii EUR (31 decembrie 2020: 0,35 mii EUR), 523 718 mii NOK (31 decembrie 2020: 500 327 mii NOK), 316 053 mii AUD (31 decembrie 2020: 73 318 mii AUD), 70 080 mii CAD (31 decembrie 2020: 31 301 mii CAD), 2 mii CHF (31 decembrie 2020: 2 mii CHF), 103 026 mii GBP (31 decembrie 2020: 152 108 mii GBP) și 18 620 mii CNY (31 decembrie 2020: 203 531 mii CNY).

Poziția „depozite la vedere la bănci centrale” cuprinde, în principal, trei depozite la vedere constituite la instituții financiare din afara Uniunii Europene în sumă de 6 063 361 mii lei, reprezentând 159 700 821 mii JPY (31 decembrie 2020: 2 967 182 mii lei, reprezentând 77 101 707 mii JPY), în sumă de 2 199 mii lei, reprezentând 503 mii USD (31 decembrie 2020: 2 294 mii lei reprezentând 578 mii USD) și în sumă de 86 529 mii lei, reprezentând 18 071 mii CHF (31 decembrie 2020: 81 589 mii lei, reprezentând 18 132 mii CHF), un depozit la vedere constituit la o bancă centrală din Uniunea

Europeană în sumă de 46 567 326 mii lei, reprezentând 9 411 153 mii EUR (31 decembrie 2020: 29 230 829 mii lei, reprezentând 6 002 963 mii EUR), disponibilul Băncii ca participant direct în TARGET2 în sumă de 5 964 mii lei, reprezentând 1 205 mii EUR (31 decembrie 2020: 5 543 mii lei, reprezentând 1 138 mii EUR), precum și alte depozite. La data de 4 iulie 2011, Banca a implementat în România sistemul TARGET2 (sistemul transeuropean de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real). Acest sistem reprezintă un canal pentru procesarea interbanclară a plăților în euro, atât a celor efectuate în nume propriu de către bănci, cât și a celor efectuate în numele clienților.

La data de 31 decembrie 2021, poziția „depozite la vedere la alte bănci din străinătate” cuprinde depozitul constituit la o instituție din Uniunea Europeană în sumă de 120 mii lei (31 decembrie 2020: 39 mii lei).

Structura pe valute a depozitelor la vedere se regăsește la Nota 38.

7. Depozite la termen

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Depozite la termen		
– la instituții internaționale	17 789 626	10 442 126
– la alte bănci din străinătate	68 688	161 860
Total	17 858 314	10 603 986

La 31 decembrie 2021, depozitele la termen includ depozitele constituite la o instituție internațională în sumă de 17 789 626 mii lei (reprezentând 2 611 000 mii CNY, 1 400 000 mii NOK și 3 500 000 mii USD) și depozite la termen la alte bănci din străinătate în sumă de 68 688 mii lei, reprezentând 20 000 mii CAD. Toate depozitele au scadență sub 1 an.

La 31 decembrie 2020, depozitele la termen includ depozitele constituite la o instituție internațională în sumă de 10 442 126 mii lei (reprezentând 6 919 000 mii CNY, 1 066 000 mii NOK și 1 450 000 mii USD) și depozite la termen la alte bănci din străinătate în sumă de 161 860 mii lei, reprezentând 52 000 mii CAD. Toate depozitele au scadență sub 1 an.

8. Plasamente în valută

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Plasamente la Banca Mondială,		
din care:		
– în depozite	51 734	53 553
– în titluri	2 567 587	2 327 895
Total	2 619 321	2 381 448

Conform contractului de asistență tehnică și administrare active semnat cu Banca Mondială în anul 2017, Banca Mondială a continuat să acorde asistență tehnică BNR și să administreze și în anul 2021 portofoliul de active denominat în dolari americani, alocat de către BNR în cadrul programului Reserves Advisory and Management Program (RAMP).

La 31 decembrie 2021, plasamentele administrate de Banca Mondială sunt următoarele:

- depozite în valoare de 51 734 mii lei, reprezentând 11 837 mii USD (31 decembrie 2020: 53 553 mii lei – echivalentul a 13 503 mii USD);
- titluri cu valoarea de 2 567 587 mii lei, echivalentul a 587 454 mii USD (31 decembrie 2020: 2 327 895 mii lei, echivalentul a 586 963 mii USD).

Acestea sunt administrate în conformitate cu politicile de administrare a rezervelor internaționale descrise la Nota 3.

9. Valori mobiliare denumite în valută

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Titluri cu discount		
emise de:		
– Trezorerii europene	19 900 324	29 445 335
– Trezorerii non-europene	3 132 617	7 324 159
– Bănci din străinătate și instituții internaționale	-	4 757 886
– Organizații financiare internaționale (BEI, BIRD, BNI, BERD, BRI)	-	277 438
Titluri cu cupon		
emise de:		
– Trezorerii europene	44 882 114	48 824 352
– Trezorerii non-europene	27 181 825	25 084 187
– Bănci din străinătate și instituții internaționale	4 419 055	8 206 731
– Organizații financiare internaționale (BEI, BIRD, BNI, BERD, BRI)	6 293 395	3 093 012
– Agenții guvernamentale din afara Uniunii Europene	-	488 733
Total	105 809 330	127 501 833

La 31 decembrie 2021, portofoliul Băncii include titluri în valoare totală de 105 809 330 mii lei (31 decembrie 2020: 127 501 833 mii lei), din care titluri împrumutate în cadrul programului „GC Access” desfășurat de o bancă europeană în sumă totală de 17 129 525 mii lei, formată din 15 602 476 mii lei (3 153 226 mii EUR), 187 231 mii lei (31 737 mii GBP), 214 716 mii lei (49 126 mii USD), 116 671 mii lei (235 367 mii NOK), 86 723 mii lei (25 251 mii CAD) și 921 708 mii lei (290 430 mii AUD). La data de 31 decembrie 2020, titlurile împrumutate în cadrul programului „GC Access” desfășurat de o bancă europeană erau în sumă totală de 18 025 097 mii lei, formată din

17 426 417 mii lei (3 578 760 mii EUR), 411 152 mii lei (75 856 mii GBP), 101 581 mii lei (25 613 mii USD), 5 281 mii lei (11 340 mii NOK) și 80 666 mii lei (25 915 mii CAD). Titlurile cu cupon emise de Trezoreriile Europene, Trezoreriile din afara Uniunii Europene, bănci din străinătate și alte instituții financiare au rată de dobândă fixă sau variabilă.

La data de 31 decembrie 2021, în cadrul ambelor categorii de titluri sunt cuprinse și titluri de tip efecte comerciale, acestea reprezentând titluri cu cupon zero și titluri cu discount pe termen scurt (scadența mai mică de un an) în valoare de 49 217 847 mii lei – echivalentul a 9 721 564 mii EUR, 124 656 mii USD și 1 149 366 mii NOK (31 decembrie 2020: 48 984 888 mii lei – echivalentul a 7 438 229 mii EUR, 25 579 mii GBP, 2 979 360 mii USD, 699 960 mii NOK și 157 980 mii AUD).

10. Împrumuturi în valută acordate

La data de 31 decembrie 2021, Banca are plasată (*overnight*) la Sistemul Federal de Rezerve al Statelor Unite ale Americii o sumă de 2 066 904 mii lei – echivalentul a 472 900 mii USD (31 decembrie 2020: 1 548 722 mii lei – echivalentul a 390 500 mii USD), înregistrând venituri din dobânzile aferente.

11. Participații externe

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Cota de participare a României la FMI	11 073 075	10 428 025
Participarea la capitalul Băncii Reglementelor Internaționale (BRI)	108 263	101 451
Participații la Banca Centrală Europeană	56 822	55 918
Total	11 238 160	10 585 394

Banca are înregistrat în această categorie cota de participare la instituții financiare internaționale. Nu este necesară nicio ajustare de depreciere pentru această poziție. În conformitate cu Legea nr. 97/1997 și Legea nr. 312/2004, Banca exercită toate drepturile și obligațiile care decurg din faptul că România este stat membru al FMI.

La 31 decembrie 2021, cota de participare totală a României la FMI este de 1 811 milioane DST, la același nivel ca cel de la 31 decembrie 2020 (1 811 milioane DST). Banca acționează ca depozitar al conturilor de depozit ale FMI aferente cotei de participare.

12. Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei

Începând cu anul 2020, BNR a adoptat măsuri menite să atenueze impactul situației generate de epidemia de coronavirus asupra populației și companiilor românești și să asigure stabilitatea macroeconomică și buna funcționare a sistemului bancar, a piețelor financiare în folosul populației și a companiilor românești. Una dintre

măsuri a fost cumpărarea de către BNR de titluri de stat în lei de pe piața secundară în vederea consolidării lichidității structurale din sistemul bancar care să contribuie la finanțarea în bune condiții a economiei reale și a sectorului public.

La 31 decembrie 2021, Banca a înregistrat în această categorie titluri în sumă de 4 540 586 mii lei (31 decembrie 2020: 4 863 539 mii lei); acestea sunt evidențiate la cost. La data de 31 decembrie 2021 și 31 decembrie 2020 nu au fost determinate deprecieri de valoare ale titlurilor în lei deținute în scopuri de politică monetară. Menționăm că valoarea de piață aferentă titlurilor de valoare deținute în scop de politică monetară este de 4 463 727 mii lei (31 decembrie 2020: 5 273 563 mii lei).

13. Credite acordate instituțiilor de credit

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Credite acordate instituțiilor de credit	6 501 000	480 000
Credite în litigiu	23 587	23 587
Provizioane specifice de risc de credit – principal	(23 587)	(23 587)
Total	6 501 000	480 000

La data de 31 decembrie 2021, Banca înregistrează un credit acordat pe termen scurt unei instituții de credit în valoare de 500 000 mii lei și un credit acordat altei instituții de credit pe bază de titluri însoțite de un angajament de răscumpărare (*repo* pe bază bilaterală) în valoare de 6 001 000 mii lei (la data de 31 decembrie 2020, Banca înregistrează un credit acordat pe termen scurt unei instituții de credit în valoare de 480 000 mii lei).

Creditele în litigiu aflate în sold la data la 31 decembrie 2021 se compun din creditul rămas în sumă de 10 378 mii lei acordat băncii Credit Bank S.A., conform Ordonanței de urgență nr. 26/2000 privind autorizarea Băncii Naționale a României de a acorda un credit pentru acoperirea cererilor populației de retragere a depozitelor constituite la Banca „Renașterea Creditului Românesc” – S.A. – Credit Bank (31 decembrie 2020: 10 378 mii lei) și creditul rămas în sumă de 13 209 mii lei (31 decembrie 2020: 13 209 mii lei) acordat Credit Bank S.A. înainte de intrarea în faliment a băncii, ambele fiind acordate până în anul 2000.

Provizionul specific de risc de credit, în sold la 31 decembrie 2021, respectiv la 31 decembrie 2020, include provizionul înregistrat de către Bancă pentru creditul rămas în sumă de 10 378 mii lei acordat Credit Bank S.A. și pentru creditul rămas acordat aceleiași bănci în sumă de 13 209 mii lei.

14. Imobilizări

	mii lei				
	Terenuri și clădiri	Echipamente	Imobilizări în curs	Imobilizări necorporale	Total
<i>Cost sau cost reevaluat</i>					
La 31 decembrie 2020	1 207 496	200 504	11 472	159 652	1 579 124
Intrări	7 769	19 315	18 992	12 984	59 060
leșiri	(30)	(4 479)	(9 388)	(315)	(14 212)
Ajustare cu amortizarea cumulată (pentru reevaluare)	(129 108)	-	-	-	(129 108)
Diferențe nete din reevaluare	64 555	-	-	-	64 555
La 31 decembrie 2021	1 150 682	215 340	21 076	172 321	1 559 419
<i>Amortizare cumulată</i>					
La 31 decembrie 2020	90 780	162 493	-	127 038	380 311
Amortizarea în cursul anului	43 788	17 235	-	20 375	81 398
leșiri	(19)	(3 288)	-	(315)	(3 622)
Ajustare cu amortizarea cumulată (pentru reevaluare)	(129 108)	-	-	-	(129 108)
La 31 decembrie 2021	5 441	176 440	-	147 098	328 979
<i>Valoare contabilă netă</i>					
31 decembrie 2020	1 116 716	38 011	11 472	32 614	1 198 813
31 decembrie 2021	1 145 241	38 900	21 076	25 223	1 230 440

La data de 31 decembrie 2021 și 2020, categoria „echipamente” nu conține mijloace fixe achiziționate prin contracte de leasing financiar.

La data de 31 decembrie 2021, terenurile și clădirile au fost reevaluate la valoarea justă de către un evaluator membru ANEVAR în conformitate cu recomandările standardelor internaționale de practică în evaluare (SEV 300 – Evaluări pentru raportarea financiară). La data de 31 decembrie 2021, amortizarea cumulată a fost eliminată din valoarea contabilă brută, iar valoarea netă a fost recalculată la valoarea reevaluată.

15. Titluri de participare

Titlurile de participare sunt înregistrate la cost conform prevederilor Normei BNR nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare, prezentele situații financiare nefiind consolidate.

Titlurile de participare în sumă de 2 711 mii lei (31 decembrie 2020: 2 329 mii lei) includ acțiunile deținute de Bancă la TRANSFOND S.A. (participare 33 la sută din capital reprezentând 2 240 mii lei la 31 decembrie 2021 și 31 decembrie 2020) – o societate pe acțiuni care furnizează servicii de decontare a unor operațiuni interbancare pentru băncile din România, respectiv 21 acțiuni la SWIFT – din care 8 acțiuni achiziționate prin realocările din 2006 (și nemodificate la realocarea din 2008) și 13 acțiuni achiziționate prin realocările din 2021, în valoare totală de 95 mii EUR, respectiv 471 mii lei (31 decembrie 2020: 18 mii EUR, respectiv 89 mii lei). Nu au fost necesare ajustări de depreciere.

Sintetic, informațiile financiare ale TRANSFOND S.A. sunt prezentate în tabelul următor:

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Capitaluri proprii	73 443	61 842
Total active	83 723	71 560
Profit net pentru exercițiul financiar	37 408	26 088

16. Decontări cu bugetul statului

La data de 31 decembrie 2021, soldul este format în principal din contravaloarea cotei de 80 la sută din veniturile nete ale Băncii (188 735 mii lei) regularizate cu bugetul de stat, conform legii (31 decembrie 2020: 80 908 mii lei).

17. Provizioane pentru creanțe îndoielnice aferente activelor

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Provizioane pentru:		
Garanții plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. (a)	68 620	62 231
Alte provizioane aferente activelor (b)	1 869	4 331
Total	70 489	66 562

- a) La 31 decembrie 2021, echivalentul în lei al garanțiilor plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. este în sumă de 68 620 mii lei (31 decembrie 2020: 62 231 mii lei). Aceste garanții în valută au fost reevaluate la 31 decembrie 2021 și 31 decembrie 2020.
- b) Această poziție este formată în principal din provizioane constituite pentru diverși debitori litigioși.

Provizioanele de la punctele a) și b) corectează grupa bilanțieră „Alte active”.

18. Dobânzi de încasat

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Dobânzi de încasat aferente:		
Titurilor în valută	290 923	508 346
Depozitelor și plasamentelor în valută	18 234	27 993
Titurilor în lei deținute în scop de politică monetară	105 077	111 813
Creditelor acordate băncilor	6 360	6 068
Altora active	26	52
Total	420 620	654 272

19. Provizioane de risc de credit-dobândă

La data de 31 decembrie 2021 și 31 decembrie 2020 s-a menținut provizionul de risc de credit pentru dobânda de încasat în sumă de 6 068 mii lei aferentă creditului acordat Credit Bank S.A. conform Ordonanței de urgență nr. 26/2000 privind autorizarea Băncii Naționale a României de a acorda un credit pentru acoperirea cererilor populației de retragere a depozitelor constituite la Banca „Renașterea Creditului Românesc” – S.A. – Credit Bank.

20. Numerar în circulație

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Bancnote	108 516 584	99 749 404
Monede	695 656	653 198
Total	109 212 240	100 402 602

21. Obligații față de instituții financiare internaționale

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Depozite de la FMI	11 073 097	10 428 045
Alte obligații	656	596
Total	11 073 753	10 428 641

La 31 decembrie 2021, depozitele de la FMI înregistrează un sold în valoare de 11 073 097 mii lei, echivalent a 1 811 404 mii DST (31 decembrie 2020: 10 428 045 mii lei echivalent a 1 811 404 mii DST). Banca acționează ca depozitar al conturilor de depozit ale FMI aferente cotei de participare.

22. Alocări de DST de la FMI

Banca înregistrează la această poziție alocări de DST, cu aceeași rată de dobândă ca și contul curent în DST la FMI. La 31 decembrie 2021 alocările de DST de la FMI sunt în sumă de 2 720 913 mii DST echivalent a 16 632 922 mii lei (31 decembrie 2020: 984 768 mii DST echivalent a 5 669 196 mii lei) cu o rată de dobândă de 0,077 la sută la sfârșitul anului 2021 și de 0,08 la sută la sfârșitul anului 2020.

23. Disponibilități ale instituțiilor de credit și ale altor instituții financiare la BNR

La 31 decembrie 2021, disponibilitățile instituțiilor de credit și ale altor instituții financiare la BNR înregistrează un sold total în valoare de 56 090 074 mii lei (31 decembrie 2020: 48 693 048 mii lei). Principalele componente sunt prezentate în continuare.

La 31 decembrie 2021, Banca are în evidențele sale conturi curente în lei ale instituțiilor de credit (inclusiv rezervele obligatorii în lei) în sumă de 34 061 193 mii lei (31 decembrie 2020: 32 230 804 mii lei) – conturi prin care efectuează decontarea finală irevocabilă și necondiționată a transferurilor de fonduri. Banca stabilește regimul rezervelor minime obligatorii în lei pe care instituțiile de credit trebuie să le mențină în aceste conturi.

La 31 decembrie 2021, rezervele minime obligatorii în valută ale instituțiilor de credit sunt în sumă de 13 650 992 mii lei, reprezentând 2 753 047 mii EUR și 6 552 mii USD (31 decembrie 2020: 9 022 770 mii lei, reprezentând 1 848 068 mii EUR și 5 998 mii USD).

La data de 4 iulie 2011, Banca a implementat în România sistemul TARGET2 (sistemul transeuropean de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real). Acest sistem reprezintă un canal pentru procesarea interbanară a plăților în euro, atât a celor efectuate în nume propriu de către bănci, cât și a celor efectuate în numele clienților. La 31 decembrie 2021, Banca are în evidențele sale alte disponibilități ale instituțiilor de credit în sistemul TARGET2 în sumă de 7 374 757 mii lei, reprezentând 1 490 422 mii EUR (31 decembrie 2020: 7 011 215 mii lei reprezentând 1 439 852 mii EUR).

24. Disponibilități ale Trezoreriei statului

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Cont curent al Trezoreriei statului		
– în lei	436 876	11 186
– în valută	31 756 625	40 307 459
Total	32 193 501	40 318 645

La disponibilitățile în lei ale Trezoreriei statului, atât în anul 2021 cât și în anul 2020, s-a aplicat o rată de dobândă la nivelul celei aferente rezervelor minime obligatorii în lei ale instituțiilor de credit; pentru disponibilitățile în EURO s-a aplicat rata zilnică de dobândă EONIA (rata medie ponderată de dobândă *overnight* a Băncii Centrale Europene), iar pentru disponibilitățile în USD s-a aplicat rata de dobândă „Fed funds rate” (rata medie ponderată de dobândă *overnight* a Fed).

25. Dobânzi de plătit

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Dobânzi de plătit aferente:		
Depozitelor atrase, alocărilor de DST și altor disponibilități	28 847	23 503
Disponibilităților instituțiilor de credit	939	675
Disponibilităților Trezoreriei statului	46	4
Total	29 832	24 182

26. Tranzacții cu entități aflate în relații speciale

Guvernul, prin intermediul Trezoreriei statului, dispune de conturi curente deschise la Bancă ale căror operațiuni fac obiectul comisionării începând cu data de 31 decembrie 2005. În plus, Banca acționează ca agent de înregistrare al Trezoreriei statului în ceea ce privește titlurile de stat și certificatele de trezorerie, administrează rezervele valutare internaționale și facilitează efectuarea de plăți și încasări aferente datoriei publice externe a României.

Banca exercită de asemenea, prin intermediul membrilor numiți în Consiliile de administrație, o influență semnificativă asupra altor două instituții de stat: R.A. Imprimeria BNR (Consiliul de administrație format din 5 membri, din care 2 membri numiți de BNR) și R.A. Monetăria Statului (Consiliul de administrație format din 3 membri, din care un membru numit de BNR).

Totalul achizițiilor de bancnote, monede și alte achiziții specifice efectuate de Bancă de la cele două entități în decursul anului 2021 s-a ridicat la 174 132 mii lei (2020: 152 906 mii lei), Banca înregistrând la data de 31 decembrie 2021 – creanțe în sumă de 42 877 mii lei față de Imprimeria BNR și în sumă de 2 164 mii lei față de Monetăria Statului, precum și o datorie față de Imprimeria BNR în sumă de 1 164 mii lei – acestea fiind stinse ulterior conform clauzelor contractuale. La data de 31 decembrie 2020, Banca nu a înregistrat datorii sau creanțe față de Monetăria Statului, dar a înregistrat o creanță în sumă de 32 125 mii lei față de Imprimeria BNR – aceasta fiind stinsă ulterior conform clauzelor contractuale. Tranzacțiile efectuate s-au desfășurat în condiții comerciale normale.

Banca exercită o influență semnificativă asupra TRANSFOND S.A., o entitate creată în anul 2000 având ca obiect de activitate decontarea operațiunilor interbancare. Până la data de 19 martie 2018, TRANSFOND S.A. a administrat sistemul ReGIS (sistemul de decontare pe bază brută în timp real) și SaFIR (modul pentru titluri de stat și certificate de depozit emise de Bancă) – preluate de la această dată de BNR. În prezent, TRANSFOND S.A. administrează în continuare sistemul SENT (modul pentru plăți de mică valoare).

27. Rezerve

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Rezerve statutare	1 019 050	776 044
Alte rezerve	1 234 770	1 111 883
Diferențe favorabile din reevaluare – imobilizări și alte active	1 240 119	1 170 908
Total	3 493 939	3 058 835

La sfârșitul exercițiilor financiare 2021 și 2020, au fost majorate rezervele statutare ca urmare a repartizării a 60 la sută din profitul rămas după plata cotei aferente bugetului de stat.

Alte rezerve sunt nedistribuibile și reprezintă:

- (i) Rezerve constituite din preluarea fondului imobilizărilor corporale (14 450 mii lei atât la 31 decembrie 2021, cât și la 31 decembrie 2020);
- (ii) Rezerve constituite din preluarea fondului privind sursele proprii de finanțare a investițiilor (57 629 mii lei atât la 31 decembrie 2021, cât și la 31 decembrie 2020);
- (iii) Rezerve constituite din preluarea fondului privind participațiile la FMI (318 532 mii lei atât la 31 decembrie 2021, cât și la 31 decembrie 2020);
- (iv) Rezerve constituite din preluarea fondului privind participațiile la BRI (44 550 mii lei atât la 31 decembrie 2021, cât și la 31 decembrie 2020);
- (v) Rezerve constituite, potrivit legii, pentru sursele proprii de finanțare a investițiilor în sumă de 639 445 mii lei la data de 31 decembrie 2021 (31 decembrie 2020: 517 358 mii lei);
- (vi) Alte rezerve în sumă de 160 164 mii lei la data de 31 decembrie 2021 (31 decembrie 2020: 159 364 mii lei).

Diferențe favorabile din reevaluarea imobilizărilor reprezintă soldul rezervelor aferente diferenței dintre valoarea justă și valoarea contabilă netă a acestora, cu excepția diferențelor înregistrate în contul de profit și pierdere.

28. Cont special de reevaluări

	mii lei	
	31 decembrie 2021	31 decembrie 2020
Diferențe favorabile din reevaluarea aurului, metalelor și pietrelor prețioase	22 506 288	21 014 029
Diferențe favorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută	6 525 602	1 589 767
Titluri denominate în valută (reevaluare la valoarea de piață)	25 352	333 264
Total	29 057 242	22 937 060

Sumele înregistrate în contul special de reevaluare reprezintă diferențele favorabile din reevaluare la 31 decembrie 2021 și 31 decembrie 2020.

În cursul exercițiilor financiare 2021 și 2020, Banca a deținut poziții valutare lungi atât pentru toate valutele din portofoliu, cât și pentru aur (total creanțe mai mare decât total datorii în valuta respectivă).

29. Venituri din dobânzi

	mii lei	
	2021	2020
Operațiuni în valută		
Dobânzi și venituri similare provenind din:		
Valori mobiliare denuminate în valută	-	97 165
Plasamente în valută, <i>din care:</i>	300 165	262 483
Dobândă negativă aferentă disponibilităților Trezoreriei statului	175 435	137 328
Disponibilități în DST	5 176	11 786
Total venituri din dobânzi aferente operațiunilor în valută	305 341	371 434
Operațiuni în lei		
Dobânzi și venituri similare provenind din:		
Titluri de valoare în lei deținute în scopuri de politică monetară	176 341	111 970
Credite acordate instituțiilor de credit	19 049	79 292
Alte venituri	7 134	19 237
Total venituri din dobânzi aferente operațiunilor în lei	202 524	210 499
Total venituri din dobânzi (valută și lei)	507 865	581 933

În exercițiul financiar 2021, veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în valută provin, în principal, din dobânzi aferente plasamentelor în valută în sumă de 300 165 mii lei și din dobânda aferentă disponibilităților în DST în sumă de 5 176 mii lei.

În exercițiul financiar 2020, veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în valută au provenit, în principal, din veniturile nete aferente titlurilor în valută în sumă de 97 165 mii lei – determinate ca sumă între venituri din cupon în sumă de 1 392 136 mii lei și eşalonare discount în sumă de 119 063 mii lei minus cheltuieli cu amortizare primă în sumă de 1 414 034 mii lei, din dobânzi aferente plasamentelor în valută în sumă de 262 483 mii lei și din dobânda aferentă disponibilităților în DST în sumă de 11 786 mii lei.

În exercițiul financiar 2021, veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în lei provin, în principal, din venituri nete aferente titlurilor în lei deținute în scop de politică monetară în sumă de 176 341 mii lei (2020: 111 970 mii lei) – determinate ca sumă între venituri din cupon în sumă de 201 414 mii lei (2020: 124 939 mii lei) și eşalonare discount în sumă de 4 109 mii lei (2020: 3 623 mii lei) minus cheltuieli cu amortizare primă în sumă de 29 182 mii lei (2020: 16 592 mii lei), din operațiunile *repo*/credite cu instituțiile de credit în sumă de 19 049 mii lei (2020: 79 292 mii lei), precum și alte venituri în sumă de 7 134 mii lei (2020: 19 237 mii lei).

30. Cheltuieli cu dobânzile

	mii lei	
	2021	2020
Operațiuni în valută		
Dobânzi și cheltuieli similare provenind din:		
Valori mobiliare în valută, rezerve minime obligatorii, depozite și alte dobânzi	378 214	159 849
Operațiuni cu Fondul Monetar Internațional	5 142	11 740
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operațiunilor în valută	383 356	171 589
Operațiuni în lei		
Dobânzi și cheltuieli similare provenind din:		
Depozite atrase de la instituțiile de credit	39 765	27 925
Rezerve minime obligatorii	23 545	29 592
Contul curent al Trezoreriei statului	3 356	3 611
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operațiunilor în lei	66 666	61 128
Total cheltuieli cu dobânzi (valută și lei)	450 022	232 717

În exercițiul financiar 2021, cheltuielile cu dobânzi aferente operațiunilor în valută provin, în principal, din cheltuieli nete aferente titlurilor în valută în sumă de 227 132 mii lei (2020: vezi Nota 29) – determinate ca diferență între cheltuielile cu amortizare prima în sumă de 1 227 008 mii lei (2020: 1 414 034 mii lei) minus venituri din cupon în sumă de 945 688 mii lei (2020: 1 392 136 mii lei) și eşalonare discount în sumă de 54 188 mii lei (2020: 119 063 mii lei), din dobânda negativă aplicată unor depozite plasate în sumă de 129 268 mii lei (2020: 92 797 mii lei), din dobânzile plătite la rezerva minimă obligatorie în valută și depozite atrase în sumă de 21 814 mii lei (2020: 67 052 mii lei) și din dobânzile datorate pentru contul de alocări al FMI la BNR în sumă de 5 142 mii lei (2020: 11 740 mii lei).

31. Venituri din taxe și comisioane

	mii lei	
	2021	2020
Venituri din comisioane și taxe		
– în lei	131 518	150 170
– în valută	82 238	27 010
Total venituri din comisioane și taxe	213 756	177 180

Veniturile din comisioane și taxe în lei în sumă de 131 518 mii lei (2020: 150 170 mii lei) reprezintă venituri din comisioane pentru serviciile de decontare a operațiunilor în relația cu instituțiile de credit și Trezoreria statului.

Veniturile din comisioane și taxe în valută în sumă de 82 238 mii lei (2020: 27 010 mii lei) provin din operațiunile de redistribuire a comisioanelor aferente sistemului de decontare pentru plăți în moneda EURO (TARGET2), din operațiunile de împrumut de titluri în valută (prin agent) și din operațiunile cu FMI.

32. Cheltuieli cu taxe și comisioane

	mii lei	
	2021	2020
Cheltuieli cu taxe și comisioane		
– în lei	-	-
– în valută	14 369	15 044
Total cheltuieli cu taxe și comisioane	14 369	15 044

Cheltuielile din comisioane și taxe în valută în sumă de 14 369 mii lei (2020: 15 044 mii lei) provin, în principal, din valoarea comisioanelor plătite pentru operațiunile derulate prin sistemul de decontare pentru plăți în moneda EURO (TARGET2) și din operațiunile de împrumut de titluri în valută prin agent.

33. Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare

	mii lei	
	2021	2020
Venituri din operațiuni valutare		
Venituri din diferențe de curs	2 744 334	2 171 395
Dividende pentru acțiunile deținute la Banca Reglementelor Internaționale	26 733	165
Total venituri din operațiuni valutare	2 771 067	2 171 560
Cheltuieli din operațiuni valutare		
Cheltuieli cu diferențe de curs	(3 583)	(10 151)
Alte cheltuieli cu operațiuni valutare	(2 291)	(2 265)
Total cheltuieli din operațiuni valutare	(5 874)	(12 416)
Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare	2 765 193	2 159 144

Veniturile și cheltuielile din diferențe de curs aferente exercițiilor financiare 2021 și 2020 sunt aferente ieșirilor de valută din pozițiile valutare lungi, fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2i).

34. Câștiguri nete realizate din operațiuni cu titluri

	mii lei	
	2021	2020
Venituri din operațiuni cu titluri	164 322	373 934
Cheltuieli din operațiuni cu titluri	(608)	(259)
Câștiguri nete realizate din operațiuni cu titluri	163 714	373 675

Veniturile/cheltuielile reprezintă efectul prețului de piață, provenind din vânzările de titluri denumite în valută, acestea fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2j).

35. Pierderi realizate din operațiuni cu metale prețioase

	mii lei	
	2021	2020
Cheltuieli din operațiuni cu metale prețioase	(362)	(334)
Pierderi nete din operațiuni cu metale prețioase	(362)	(334)

Cheltuielile din operațiuni cu metale prețioase reprezintă taxele de stocare plătite pentru cantitatea de aur aflată în depozitul extern.

36. Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare

	mii lei	
	2021	2020
Cheltuieli cu diferențe nefavorabile din reevaluare		
Diferențe nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denumite în valută	461 124	34 615
Diferențe nefavorabile din reevaluarea pozițiilor valutare	-	290 188
Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare	461 124	324 803

Pierderile din diferențe nefavorabile din reevaluare reprezintă diferențele nefavorabile dintre valoarea de piață a titlurilor denumite în valută la 31 decembrie și costul mediu net al acestora, precum și diferențele nefavorabile rezultate din reevaluarea pozițiilor valutare la cursul de reevaluare (vezi Nota 2p).

37. Cheltuieli cu emisiunea monetară

Cheltuielile cu emisiunea monetară reprezintă costul cu imprimarea bancnotelor și baterea monedei metalice. În anul 2021 acestea au fost în sumă de 159 010 mii lei, iar în anul 2020 în sumă de 153 318 mii lei.

38. Riscul valutar

Structura pe valute a activelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2021 este următoarea:

	mii lei						
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Disponibilități bănești și alte valori	42 675	104	85	-	-	-	42 864
Aur la alte standarde	-	-	-	-	260 995	-	260 995
Alte metale și pietre prețioase	56 186	-	-	-	-	-	56 186
Disponibil în DST la FMI	-	-	-	16 750 285	-	-	16 750 285
Aur monetar	-	-	-	-	26 475 540	-	26 475 540
Depozite la vedere	-	46 573 947	32 191	-	-	8 276 303	54 882 441
Depozite la termen	-	-	15 297 450	-	-	2 560 864	17 858 314
Plasamente în valută	-	-	2 619 321	-	-	-	2 619 321
Valori mobiliare denuminate în valută	-	64 541 198	26 025 487	-	-	15 242 645	105 809 330
Împrumuturi în valută acordate	-	-	2 066 904	-	-	-	2 066 904
Participații externe	-	56 822	-	11 181 338	-	-	11 238 160
Alte active externe TARGET2	-	7 374 756	-	-	-	-	7 374 756
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei	4 540 586	-	-	-	-	-	4 540 586
Credite acordate instituțiilor de credit	6 501 000	-	-	-	-	-	6 501 000
Credite în litigiu	23 587	-	-	-	-	-	23 587
Provizioane specifice de risc de credit-principal	(23 587)	-	-	-	-	-	(23 587)
Credite acordate salariaților	3	-	-	-	-	-	3
Imobilizări	1 230 440	-	-	-	-	-	1 230 440
Stocuri	4 887	-	-	-	-	-	4 887
Titluri de participare	2 240	471	-	-	-	-	2 711
Conturi de regularizare	61 657	-	-	-	-	-	61 657
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	712	-	-	-	-	-	712
Alte active	98 300	-	-	-	-	-	98 300
<i>din care:</i>							
<i>Bunuri de importanță numismatică, filatelică, istorică, culturală, artistică etc.</i>	24 943	-	-	-	-	-	24 943
Provizioane pentru creanțe îndoielnice aferente activelor	(70 489)	-	-	-	-	-	(70 489)
Dobânzi de încasat	116 794	139 696	41 414	1 532	-	121 184	420 620
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)	-	-	-	-	-	(6 068)
Total active	12 578 923	118 686 994	46 082 852	27 933 155	26 736 535	26 200 996	258 219 455

38. Riscul valutar (continuare)

Structura pe valute a datoriilor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2021 este următoarea:

	mii lei						
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulație	109 212 240	-	-	-	-	-	109 212 240
Obligații față de instituții financiare internaționale	-	-	656	11 073 097	-	-	11 073 753
Depozite atrase la vedere	-	2 556	-	-	-	-	2 556
Alocări de DST de la FMI	-	-	-	16 632 922	-	-	16 632 922
Conturi curente ale instituțiilor de credit	34 061 193	-	-	-	-	-	34 061 193
Disponibilități în regim special	4 517	164	-	-	-	-	4 681
Depozite ale instituțiilor de credit	998 000	-	-	-	-	-	998 000
Rezerve obligatorii în valută	-	13 622 354	28 638	-	-	-	13 650 992
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	451	-	-	-	-	-	451
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2	-	7 374 757	-	-	-	-	7 374 757
Disponibilități ale Trezoreriei statului	436 876	30 889 925	822 510	-	-	44 190	32 193 501
Creditori	32 244	-	-	-	-	-	32 244
Personal și conturi asimilate	83	-	-	-	-	-	83
Decontări cu bugetul statului	196 308	-	-	-	-	-	196 308
Conturi de regularizare	682	-	-	-	-	-	682
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	-	-	-	-	-	-	-
Alte pasive	12 075	-	-	-	-	-	12 075
Dobânzi de plătit	800	27 495	14	1 523	-	-	29 832
Total pasive exclusiv capital, fonduri și rezerve	144 955 469	51 917 251	851 818	27 707 542	-	44 190	225 476 270
Active nete / (datorii nete)*)	(132 376 546)	66 769 743	45 231 034	225 613	26 736 535	26 156 806	32 743 185

*) reprezintă capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

38. Riscul valutar (continuare)

Structura pe valute a activelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2020 este următoarea:

	mii lei						
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Disponibilități bănești și alte valori	39 335	176	77	-	-	-	39 588
Aur la alte standarde	-	-	-	-	246 528	-	246 528
Alte metale și pietre prețioase	57 250	-	-	-	-	-	57 250
Disponibil în DST la FMI	-	-	-	5 676 325	-	-	5 676 325
Aur monetar	-	-	-	-	24 996 964	-	24 996 964
Depozite la vedere	-	29 236 399	4 259	-	-	4 553 694	33 794 352
Depozite la termen	-	-	5 750 700	-	-	4 853 286	10 603 986
Plasamente în valută	-	-	2 381 448	-	-	-	2 381 448
Valori mobiliare denuminate în valută	-	74 303 204	37 934 708	-	-	15 263 921	127 501 833
Împrumuturi în valută acordate	-	-	1 548 722	-	-	-	1 548 722
Participații externe	-	55 918	-	10 529 476	-	-	10 585 394
Alte active externe TARGET2	-	7 011 215	-	-	-	-	7 011 215
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei	4 863 539	-	-	-	-	-	4 863 539
Credite acordate instituțiilor de credit	480 000	-	-	-	-	-	480 000
Credite în litigiu	23 587	-	-	-	-	-	23 587
Provizioane specifice de risc de credit-principal	(23 587)	-	-	-	-	-	(23 587)
Credite acordate salariaților	4	-	-	-	-	-	4
Imobilizări	1 198 813	-	-	-	-	-	1 198 813
Stocuri	3 838	-	-	-	-	-	3 838
Titluri de participare	2 240	89	-	-	-	-	2 329
Decontări cu bugetul statului	85 614	-	-	-	-	-	85 614
Conturi de regularizare	43 561	-	-	-	-	-	43 561
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	1 035	-	-	-	-	-	1 035
Alte active	90 101	-	-	-	-	-	90 101
din care:	-	-	-	-	-	-	-
<i>Bunuri de importanță numismatică, filatelică, istorică, culturală, artistică etc.</i>	22 741	-	-	-	-	-	22 741
Provizioane pentru creanțe îndoielnice aferente activelor	(66 562)	-	-	-	-	-	(66 562)
Dobânzi de încasat	117 936	360 634	62 317	983	-	112 402	654 272
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)	-	-	-	-	-	(6 068)
Total active	6 910 636	110 967 635	47 682 231	16 206 784	25 243 492	24 783 303	231 794 081

38. Riscul valutar (continuare)

Structura pe valute a datoriilor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2020 este următoarea:

	mii lei						
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulație	100 402 602	-	-	-	-	-	100 402 602
Obligații față de instituții financiare internaționale	-	-	596	10 428 045	-	-	10 428 641
Depozite atrase la vedere	-	10 827	-	-	-	-	10 827
Alocări de DST de la FMI	-	-	-	5 669 196	-	-	5 669 196
Conturi curente ale instituțiilor de credit	32 230 804	-	-	-	-	-	32 230 804
Disponibilități în regim special	4 552	161	-	-	-	-	4 713
Depozite ale instituțiilor de credit la BNR	419 000	-	-	-	-	-	419 000
Rezerve obligatorii în valută	-	8 998 984	23 786	-	-	-	9 022 770
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	4 546	-	-	-	-	-	4 546
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2	-	7 011 215	-	-	-	-	7 011 215
Disponibilități ale Trezoreriei statului	11 186	39 518 817	744 925	-	-	43 717	40 318 645
Creditori	27 262	-	-	-	-	-	27 262
Personal și conturi asimilate	74	-	-	-	-	-	74
Decontări cu bugetul statului	11 870	-	-	-	-	-	11 870
Conturi de regularizare	585	-	-	-	-	-	585
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	-	-	-	-	-	-	-
Alte pasive	18 472	-	-	-	-	-	18 472
Dobânzi de plătit	512	22 595	96	979	-	-	24 182
Total pasive exclusiv capital, fonduri și rezerve	133 131 465	55 562 599	769 403	16 098 220	-	43 717	205 605 404
Active nete / (datorii nete)*)	(126 220 829)	55 405 036	46 912 828	108 564	25 243 492	24 739 586	26 188 677

*) reprezintă capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

39. Angajamente și contingente

La data de 31 decembrie 2021, Banca deține în custodie următoarele bilete la ordin:

- un bilet la ordin emis de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Agenției Multilaterale de Garantare a Investițiilor în valoare de 601 mii USD, echivalentul a 2 625 mii lei (31 decembrie 2020: 601 mii USD, echivalentul a 2 384 mii lei);
- trei bilete la ordin emise de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Asociației Internaționale pentru Dezvoltare (IDA) în valoare totală de 16 174 mii lei (31 decembrie 2020: 16 174 mii lei).

40. Repartizarea profitului

În anul 2021, Banca a înregistrat profit în valoare de 2 015 195 mii lei. Potrivit legii, cota de 80 la sută din veniturile nete în sumă de 1 610 186 mii lei a fost regularizată cu bugetul de stat. Din profitul rămas la dispoziția BNR în valoare de 405 009 mii lei, o proporție de 60 la sută s-a repartizat pentru majorarea rezervelor statutare (243 005 mii lei). Suma de 162 004 mii lei rămasă după distribuțiile din anul 2021 urmează a fi repartizată în anul 2022, conform legii, în următoarea ordine de prioritate:

- a) sursele proprii de finanțare a investițiilor;
- b) fondul de participare a salariaților la profit;
- c) rezervele la dispoziția Consiliului de administrație.

În anul 2020, Banca a înregistrat profit în valoare de 2 034 776 mii lei. Potrivit legii, cota de 80 la sută din veniturile nete în sumă de 1 627 821 mii lei a fost regularizată cu bugetul de stat. Din profitul rămas la dispoziția BNR în valoare de 406 955 mii lei, o proporție de 60 la sută s-a repartizat pentru majorarea rezervelor statutare (244 173 mii lei). Suma de 162 782 mii lei rămasă după distribuțiile din anul 2020 a fost repartizată în anul 2021, conform legii.

41. Evenimente ulterioare datei bilanțului

Războiul dintre Federația Rusă și Ucraina, început în data de 24 februarie 2022, a determinat impunerea la nivel internațional a unei serii de sancțiuni economice asupra Rusiei (iar în unele cazuri asupra Republicii Belarus), care vizează companii cu capital rusesc, precum și persoane fizice cu naționalitate rusă. Aceste sancțiuni creează efecte care sunt așteptate să se propage în mai multe sectoare economice.

Banca nu are expunere față de țările implicate direct în conflict; cu toate acestea, un impact indirect asupra activității Băncii nu poate fi estimat cu acuratețe la acest moment. Banca va monitoriza cu atenție evoluțiile aferente și va decide, dacă va fi cazul, asupra aplicării unor măsuri suplimentare.

Guvernator
Dl. Mugur Isărescu

The background features a light beige or cream-colored wall with a subtle, repeating pattern of thin, wavy lines. On the left side, there are several classical columns with decorative capitals, rendered in a soft, slightly blurred style. A large, ornate scrollwork element, possibly a decorative scroll or a stylized floral motif, is positioned in the upper right quadrant, overlapping the columns and the text area.

Secțiune Statistică

		2017	2018	2019	2020	2021
Activitatea economică						
Produs intern brut ¹	milioane lei ²	857 896	951 729	1 058 973	1 058 926	1 181 918
	variație anuală (%) ³	7,3	4,5	4,2	-3,7	5,9
Consum final total ¹	variație anuală (%) ³	9,5	6,8	4,6	-3,6	6,1
Consum final efectiv al gospodăriilor populației ¹	variație anuală (%) ³	10,8	6,8	4,2	-4,9	6,0
Consum final efectiv al administrațiilor publice ¹	variație anuală (%) ³	-1,6	6,8	7,9	5,9	6,8
Formare brută de capital ¹	variație anuală (%) ³	6,8	3,0	9,1	2,6	9,8
Export de bunuri și servicii ¹	variație anuală (%) ³	7,8	5,3	5,4	-9,4	12,5
Import de bunuri și servicii ¹	variație anuală (%) ³	11,5	8,6	8,6	-5,2	14,6
Agricultură ¹	variație anuală (%) ³	14,5	9,4	-5,0	-14,9	13,5
Industrie ¹	variație anuală (%) ³	8,4	4,3	-1,3	-4,5	5,0
Construcții ¹	variație anuală (%) ³	-8,0	-10,6	6,3	9,3	-1,7
Servicii ¹	variație anuală (%) ³	8,2	4,7	6,6	-3,6	-3,3
PIB/locuitor (PPS)		18 634	19 897	21 674	21 501	23 532
PIB/locuitor (PPS, UE-27=100)	procente	63,5	65,7	69,2	71,9	72,9
Producția industrială	variație anuală (%) ³	7,8	3,5	-2,3	-9,2	7,1
Producția industrială în industria prelucrătoare	variație anuală (%) ³	8,4	4,3	-1,9	-10,2	7,0
Populația ocupată	mii persoane	7 540	7 581	7 638	7 547	7 625
Numărul de șomeri	mii persoane	351	289	258	296	235
Rata șomajului	procente	4,0	3,3	2,9	3,4	2,7
Prețurile producției industriale și prețurile de consum						
Prețurile producției industriale (piața internă și externă)	variație anuală (%)	3,5	5,0	4,0	0,0	14,9
Prețurile producției industriale (piața internă)	variație anuală (%)	3,1	5,2	5,1	0,2	17,4
Prețurile producției industriale (piața externă)	variație anuală (%)	4,1	4,7	2,1	-0,3	10,7
Deflatorul PIB ¹	variație anuală (%)	4,7	6,2	6,8	3,9	5,4
IPC	variație anuală (%)	1,34	4,63	3,83	2,63	5,05
CORE2 ajustat	variație anuală (%)	1,49	2,77	3,17	3,66	3,38
IAPC	variație anuală (%)	1,1	4,1	3,9	2,3	4,1
Bugetul general consolidat						
Veniturile bugetului general consolidat ⁴	procente în PIB	30,8	32,0	31,9	32,7	32,8
Cheltuielile bugetului general consolidat ⁴	procente în PIB	33,5	34,8	36,2	42,0	39,9
Soldul bugetului general consolidat ⁴	procente în PIB	-2,6	-2,8	-4,3	-9,3	-7,1
Soldul primar al bugetului general consolidat ⁴	procente în PIB	-1,4	-1,8	-3,2	-8,0	-5,7
Soldul bugetului general consolidat ⁵	procente în PIB	-2,8	-2,8	-4,6	-9,6	-6,8
Datoria publică ⁴	procente în PIB	35,1	34,7	35,3	47,2	48,8
Cursul de schimb calculat și publicat de BNR						
EUR/RON	la sfârșitul perioadei	4,6597	4,6639	4,7793	4,8694	4,9481
	mediu al perioadei ⁶	4,5681	4,6535	4,7452	4,8371	4,9204
USD/RON	la sfârșitul perioadei	3,8915	4,0736	4,2608	3,9660	4,3707
	mediu al perioadei ⁶	4,0525	3,9416	4,2379	4,2440	4,1604
Rezervele internaționale						
Rezervele internaționale, total	milioane euro	37 106,7	36 800,2	37 450,4	42 517,6	45 830,7
aur	milioane euro	3 612,2	3 735,5	4 523,8	5 138,3	5 355,4
valute	milioane euro	33 494,5	33 064,7	32 926,7	37 379,3	40 475,3

2021											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sept.	oct.	nov.	dec.
x	x	228 053	x	x	275 105	x	x	321 425	x	x	357 335
x	x	-0,1	x	x	15,4	x	x	6,9	x	x	2,4
x	x	-0,4	x	x	9,2	x	x	6,6	x	x	8,3
x	x	0,4	x	x	10,8	x	x	8,3	x	x	4,6
x	x	-5,1	x	x	-0,5	x	x	-5,3	x	x	32,7
x	x	12,1	x	x	46,3	x	x	12,0	x	x	-12,9
x	x	-0,2	x	x	41,2	x	x	8,6	x	x	8,3
x	x	3,9	x	x	42,2	x	x	11,3	x	x	8,5
x	x	2,0	x	x	-3,1	x	x	24,3	x	x	-10,6
x	x	1,9	x	x	19,1	x	x	2,2	x	x	-2,2
x	x	1,1	x	x	7,6	x	x	-6,3	x	x	-3,1
x	x	-0,4	x	x	14,1	x	x	7,1	x	x	4,7
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
-1,5	-3,0	13,6	67,9	29,1	12,2	3,0	3,3	-4,0	-8,5	1,0	2,0
-2,1	-4,2	14,8	85,7	33,1	11,7	1,8	2,7	-5,2	-12,0	0,2	1,1
x	x	7 589	x	x	7 637	x	x	7 622	x	x	7 660
292	293	291	277	267	262	259	256	249	242	238	235
3,3	3,4	3,3	3,2	3,1	3,0	3,0	2,9	2,9	2,8	2,7	2,7
0,1	2,1	4,9	7,9	10,4	11,9	14,0	15,7	19,6	26,8	32,3	33,3
0,5	2,4	5,2	8,2	10,4	12,5	15,3	17,1	21,9	32,4	40,4	42,3
-0,6	1,6	4,3	7,4	10,3	10,8	11,6	13,4	15,8	17,5	18,3	17,8
x	x	4,4	x	x	5,2	x	x	5,3	x	x	6,3
2,99	3,16	3,05	3,24	3,75	3,94	4,95	5,25	6,29	7,94	7,80	8,19
3,13	3,10	2,85	2,91	2,91	2,88	3,00	3,17	3,64	3,97	4,35	4,68
2,0	2,5	2,5	2,7	3,2	3,5	3,8	4,0	5,2	6,5	6,7	6,7
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4,8743	4,8745	4,9251	4,9247	4,9198	4,9267	4,9198	4,9348	4,9471	4,9489	4,9490	4,9481
4,8728	4,8741	4,8878	4,9221	4,9247	4,9236	4,9250	4,9229	4,9465	4,9481	4,9488	4,9489
4,0209	4,0209	4,1969	4,0621	4,0361	4,1425	4,1348	4,1741	4,2653	4,2471	4,3853	4,3707
4,0029	4,0289	4,1064	4,1188	4,0526	4,0864	4,1652	4,1823	4,2019	4,2662	4,3345	4,3789
42 558,9	39 992,6	40 496,7	43 185,7	42 780,9	41 757,2	44 129,8	46 730,3	46 187,0	44 984,1	44 587,5	45 830,7
5 105,1	4 852,9	4 787,6	4 881,4	5 210,6	4 926,4	5 121,5	5 113,6	4 971,1	5 140,7	5 304,5	5 355,4
37 453,8	35 139,7	35 709,2	38 304,3	37 570,3	36 830,7	39 008,3	41 616,8	41 215,9	39 843,4	39 283,0	40 475,3

		2017	2018	2019	2020	2021
Ratele dobânzilor BNR						
Rata dobânzii de politică monetară	procente pe an	1,75	2,50	2,50	1,50	1,75
Rata dobânzii pentru facilitatea de creditare	procente pe an	2,75	3,50	3,50	2,00	2,50
Rata dobânzii pentru facilitatea de depozit	procente pe an	0,75	1,50	1,50	1,00	1,00
Ratele dobânzilor practicate de instituțiile de credit^{7,8}						
Lei						
Ratele dobânzilor aferente creditelor noi	procente pe an	5,66	7,08	7,23	6,19	5,56
gospodăriile populației	procente pe an	6,97	8,19	8,21	7,41	6,61
societăți nefinanciare	procente pe an	4,10	5,61	5,95	4,94	4,26
Ratele dobânzilor aferente depozitelor noi la termen	procente pe an	0,68	1,76	2,15	1,87	1,27
gospodăriile populației	procente pe an	0,80	1,33	1,82	1,70	1,22
societăți nefinanciare	procente pe an	0,62	1,93	2,27	1,93	1,29
Euro						
Ratele dobânzilor aferente creditelor noi	procente pe an	2,84	2,60	2,71	2,79	2,44
gospodăriile populației	procente pe an	4,20	3,82	4,10	4,17	3,38
societăți nefinanciare	procente pe an	2,80	2,52	2,67	2,73	2,42
Ratele dobânzilor aferente depozitelor noi la termen	procente pe an	0,29	0,24	0,18	0,10	0,06
gospodăriile populației	procente pe an	0,30	0,27	0,19	0,08	0,05
societăți nefinanciare	procente pe an	0,25	0,14	0,13	0,17	0,12
Masa monetară (M3)^{7,8}						
M3 (masa monetară în sens larg)	milioane lei	325 766	362 046	395 629	449 934	522 041
	variație anuală (%)	11,1	11,2	9,3	13,7	16,0
	variație anuală (%) ³	9,6	6,3	5,2	10,8	10,5
	procente în PIB	40,8	40,0	39,9	46,0	47,8
M2 (masa monetară intermediară)	milioane lei	325 646	361 913	395 629	449 934	522 041
	variație anuală (%)	11,1	11,2	9,3	13,7	16,0
	variație anuală (%) ³	9,6	6,3	5,3	10,8	10,5
M1 (masa monetară în sens restrâns)	milioane lei	192 570	218 160	248 388	302 561	368 055
	variație anuală (%)	20,7	13,4	13,8	21,7	21,7
	variație anuală (%) ³	19,1	8,4	9,6	18,6	15,9
Numerar în circulație	milioane lei	58 872	65 053	71 402	82 262	93 536
	variație anuală (%)	17,1	10,6	9,8	15,1	13,9
	variație anuală (%) ³	15,5	5,7	5,7	12,2	8,4
Depozite overnight	milioane lei	133 698	153 107	176 986	220 299	274 519
	variație anuală (%)	22,4	14,6	15,5	24,4	24,6
	variație anuală (%) ³	20,7	9,5	11,2	21,3	18,6

2021											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sept.	oct.	nov.	dec.
1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,50	1,75	1,75
1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	2,00	2,50	2,50
0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	1,00	1,00	1,00
5,99	6,20	5,70	5,68	5,74	5,59	5,43	5,64	5,25	5,24	5,42	5,25
7,01	7,38	7,03	6,85	6,73	6,67	6,54	6,68	6,34	6,23	6,10	6,02
4,59	4,36	4,46	4,22	4,09	4,18	4,01	3,92	3,95	4,15	4,67	4,58
1,16	1,11	1,24	1,11	1,08	1,00	1,08	1,14	1,18	1,55	1,73	1,86
1,43	1,24	1,19	1,09	1,11	1,10	1,16	1,17	1,14	1,19	1,30	1,41
1,08	1,06	1,25	1,11	1,07	0,98	1,06	1,13	1,19	1,67	1,86	2,01
2,60	2,40	1,91	2,59	2,62	2,16	2,47	2,51	2,41	2,33	2,72	2,70
3,93	3,98	4,07	3,55	3,38	3,16	3,28	3,22	2,90	2,69	3,33	3,18
2,58	2,37	1,87	2,55	2,60	2,14	2,46	2,49	2,40	2,32	2,72	2,69
0,08	0,08	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,05	0,06	0,06	0,06
0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,04	0,05	0,05	0,05
0,28	0,27	0,14	0,12	0,12	0,07	0,12	0,11	0,10	0,11	0,10	0,07
490 302	496 963	499 200	503 532	505 771	519 457	525 187	533 282	535 908	542 911	547 557	564 423
16,9	17,3	15,0	14,7	13,5	17,1	17,7	17,8	16,2	15,7	14,7	15,8
13,5	13,7	11,6	11,1	9,4	12,6	12,2	11,9	9,4	7,2	6,4	7,0
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
490 302	496 963	499 200	503 532	505 771	519 457	525 187	533 282	535 908	542 911	547 557	564 423
16,9	17,3	15,0	14,7	13,5	17,1	17,7	17,8	16,2	15,7	14,7	15,8
13,5	13,7	11,6	11,1	9,4	12,6	12,2	11,9	9,4	7,2	6,4	7,0
339 033	343 265	343 532	348 797	350 871	366 722	373 857	379 722	382 997	388 794	392 302	406 773
24,6	25,4	19,9	19,7	18,0	22,7	24,1	23,7	21,5	21,1	19,4	20,5
20,9	21,5	16,3	15,9	13,8	18,1	18,2	17,5	14,3	12,2	10,7	11,4
90 240	91 350	90 494	92 644	92 506	92 854	94 495	95 004	94 906	95 722	96 121	96 100
21,4	21,1	16,6	14,9	12,0	12,7	13,7	13,2	11,9	11,1	9,2	9,0
17,9	17,3	13,2	11,3	7,9	8,4	8,3	7,6	5,3	2,9	1,3	0,7
248 793	251 915	253 038	256 153	258 365	273 868	279 362	284 718	288 092	293 071	296 181	310 673
25,7	27,0	21,1	21,5	20,4	26,5	28,1	27,7	25,0	24,8	23,0	24,6
22,1	23,1	17,5	17,7	16,0	21,7	22,0	21,3	17,6	15,6	14,1	15,1

		2017	2018	2019	2020	2021
Structura depozitelor atrase și a creditelor acordate de către instituțiile financiare monetare^{7,8}						
Depozite, total	milioane lei	282 190	312 607	342 216	388 120	444 384
	variație anuală (%)	9,7	10,8	9,5	13,4	14,5
	variație anuală (%) ³	8,2	5,9	5,4	10,5	9,0
Depozite în lei	milioane lei	191 762	209 548	224 372	250 098	288 035
	variație anuală (%)	10,8	9,3	7,1	11,4	15,2
	variație anuală (%) ³	9,3	4,5	3,1	8,6	9,7
Depozite în valută	milioane lei	90 427	103 059	117 844	138 023	156 349
	variație anuală (%)	7,5	14,0	14,4	17,1	13,3
	variație anuală (%) ³	6,1	8,9	10,2	14,1	7,9
Depozite ale populației, total	milioane lei	169 659	188 130	209 924	239 933	270 210
	variație anuală (%)	10,5	10,9	11,6	14,3	12,7
	variație anuală (%) ³	9,1	6,0	7,5	11,3	7,3
Depozite ale populației, lei	milioane lei	107 068	115 069	124 454	140 275	158 131
	variație anuală (%)	10,8	7,5	8,2	12,7	12,8
	variație anuală (%) ³	9,4	2,7	4,2	9,8	7,4
	procente în depozitele populației	63,1	61,2	59,3	58,5	58,5
Depozite ale populației, valută	milioane lei	62 590	73 061	85 470	99 658	112 080
	variație anuală (%)	10,0	16,7	17,1	16,6	12,5
	variație anuală (%) ³	8,6	11,5	12,8	13,6	7,1
	procente în depozitele populației	36,9	38,8	40,7	41,5	41,5
Depozite ale societăților nefinanciare, total	milioane lei	96 767	106 355	114 146	130 807	155 419
	variație anuală (%)	10,5	10,0	7,3	14,6	18,9
	variație anuală (%) ³	9,1	5,1	3,3	11,6	13,1
Depozite ale societăților nefinanciare – lei	milioane lei	72 871	81 350	87 285	97 270	116 149
	variație anuală (%)	13,3	11,8	7,2	11,4	19,5
	variație anuală (%) ³	11,8	6,8	3,3	8,6	13,8
	procente în total	75,3	76,5	76,5	74,4	74,7
Depozite ale societăților nefinanciare – valută	milioane lei	23 896	25 005	26 861	33 537	39 270
	variație anuală (%)	3,3	4,8	7,4	24,8	17,2
	variație anuală (%) ³	1,9	0,1	3,4	21,6	11,6
	procente în total	24,7	23,5	23,5	25,6	25,3
Credit intern, din care:	milioane lei	324 857	343 209	366 721	406 547	462 920
	variație anuală (%)	5,5	5,6	6,9	10,9	13,8
	variație anuală (%) ³	4,1	1,0	2,9	8,0	8,4
	procente în PIB	38,5	37,5	36,2	40,4	36,2
Credite acordate sectorului privat – total, din care:	milioane lei	227 445	242 499	260 941	274 196	303 653
	variație anuală (%)	4,7	6,6	7,6	5,1	10,7
	variație anuală (%) ³	3,3	1,9	3,6	2,4	5,4
	procente în PIB	27,1	26,4	25,3	26,7	26,7
Credite acordate sectorului privat, lei	milioane lei	136 742	156 943	173 401	186 642	215 642
	variație anuală (%)	15,2	14,8	10,5	7,7	15,5
	variație anuală (%) ³	13,7	9,8	6,5	4,9	9,9
	procente în total ⁹	60,1	64,7	66,5	68,1	71,0
Credite acordate sectorului privat, valută	milioane lei	90 703	85 557	87 540	87 553	88 010
	variație anuală (%)	-7,9	-5,6	2,3	0,0	0,6
	variație anuală (%) ³	-9,2	-9,8	-1,4	-2,5	-4,3
	procente în total ⁹	39,9	35,3	33,5	31,9	29,0
Credite acordate populației, total	milioane lei	117 289	128 273	138 194	146 640	157 674
	variație anuală (%)	6,4	9,4	7,8	6,1	7,5
	variație anuală (%) ³	5,0	4,5	3,8	3,4	2,3
	procente în total ⁹	51,6	52,9	53,0	53,5	51,9
Credite acordate societăților nefinanciare, total	milioane lei	104 132	107 587	115 109	119 200	136 115
	variație anuală (%)	2,2	3,3	7,0	3,6	14,1
	variație anuală (%) ³	0,8	-1,3	3,1	0,9	8,6
	procente în total ⁹	45,8	44,4	44,1	43,5	44,8

2021											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sept.	oct.	nov.	dec.
421 976	427 649	430 901	433 340	435 904	438 084	442 334	449 907	452 453	458 291	462 463	479 303
15,8	16,4	14,7	14,5	13,7	14,7	15,3	15,5	13,9	13,4	12,7	13,9
12,4	12,8	11,3	10,9	9,5	10,3	9,9	9,7	7,2	5,1	4,6	5,3
274 864	277 941	280 106	282 466	283 768	284 807	286 137	291 693	291 279	294 303	297 614	311 440
15,4	16,2	17,1	17,1	15,4	16,4	16,4	16,1	13,8	12,6	12,6	13,5
12,1	12,6	13,6	13,5	11,3	12,0	10,9	10,3	7,1	4,3	4,4	4,9
147 112	149 709	150 795	150 873	152 136	153 277	156 197	158 214	161 175	163 988	164 849	167 863
16,3	16,7	10,5	9,9	10,5	11,5	13,3	14,2	14,1	14,8	13,0	14,7
13,0	13,2	7,2	6,4	6,5	7,2	8,0	8,5	7,4	6,4	4,8	6,0
259 959	262 463	264 570	266 518	266 568	268 501	270 553	271 489	273 089	277 157	277 788	283 869
16,4	15,7	14,6	12,5	11,8	12,1	12,7	12,7	11,9	11,0	10,2	10,6
13,0	12,2	11,2	9,0	7,7	7,9	7,4	7,1	5,3	2,8	2,2	2,2
153 294	154 811	155 295	157 099	156 879	157 751	158 738	158 345	158 187	161 119	161 026	165 024
16,5	15,9	16,4	13,9	12,8	12,9	13,1	12,6	11,4	10,3	9,2	9,0
13,1	12,3	13,0	10,3	8,7	8,7	7,8	7,0	4,8	2,2	1,3	0,7
59,0	59,0	58,7	58,9	58,9	58,8	58,7	58,3	57,9	58,1	58,0	58,1
106 666	107 652	109 275	109 418	109 688	110 750	111 816	113 144	114 901	116 037	116 762	118 845
16,2	15,5	12,1	10,6	10,3	11,0	12,2	12,9	12,7	11,9	11,7	12,9
12,8	12,0	8,8	7,2	6,3	6,8	6,9	7,3	6,0	3,7	3,6	4,4
41,0	41,0	41,3	41,1	41,1	41,2	41,3	41,7	42,1	41,9	42,0	41,9
145 214	146 967	148 807	149 081	152 122	150 795	153 181	159 080	159 265	160 728	164 449	175 336
17,0	20,5	16,7	20,6	19,6	20,1	21,2	20,6	16,9	16,7	17,3	19,0
13,7	16,8	13,3	16,9	15,2	15,6	15,5	14,6	10,0	8,1	8,8	10,0
109 372	110 105	111 912	112 243	114 450	113 046	113 559	119 094	118 248	118 407	121 760	131 590
15,4	19,2	20,0	24,5	22,1	22,7	22,2	21,2	16,3	14,9	16,6	19,0
12,0	15,5	16,5	20,6	17,7	18,0	16,5	15,2	9,4	6,5	8,1	10,0
75,3	74,9	75,2	75,3	75,2	75,0	74,1	74,9	74,2	73,7	74,0	75,1
35 841	36 863	36 896	36 837	37 672	37 749	39 623	39 987	41 017	42 321	42 689	43 746
22,5	24,6	7,7	10,2	12,4	13,2	18,5	18,6	18,8	21,8	19,3	18,8
18,9	20,7	4,5	6,8	8,3	8,9	12,9	12,7	11,8	12,8	10,7	9,8
24,7	25,1	24,8	24,7	24,8	25,0	25,9	25,1	25,8	26,3	26,0	24,9
434 436	440 992	444 967	451 735	457 149	459 744	466 248	470 125	477 245	475 078	480 420	496 902
11,7	14,3	11,6	12,6	12,8	14,5	14,9	14,5	15,9	13,6	13,6	16,1
8,4	10,8	8,3	9,1	8,7	10,2	9,5	8,8	9,0	5,3	5,4	7,3
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
283 530	285 543	290 569	293 559	296 269	300 322	306 590	309 691	314 570	316 945	321 981	324 265
5,1	5,3	6,6	8,3	10,1	11,2	12,6	12,8	13,4	13,5	14,6	14,8
2,1	2,1	3,5	4,9	6,1	7,0	7,3	7,2	6,7	5,2	6,3	6,1
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
197 338	199 636	203 740	206 429	209 139	213 604	217 871	220 725	225 289	227 343	231 718	234 877
8,8	9,9	11,3	13,5	15,4	16,6	17,4	17,5	18,4	18,0	19,0	19,6
5,6	6,5	8,0	9,9	11,3	12,2	11,9	11,6	11,4	9,4	10,4	10,6
69,6	69,9	70,1	70,3	70,6	71,1	71,1	71,3	71,6	71,7	72,0	72,4
86 192	85 907	86 829	87 130	87 130	86 718	88 719	88 966	89 281	89 601	90 263	89 388
-2,3	-3,9	-3,0	-2,3	-1,0	-0,3	2,5	2,7	2,3	3,5	4,7	3,9
-5,2	-6,9	-5,9	-5,4	-4,6	-4,0	-2,3	-2,5	-3,7	-4,1	-2,9	-4,0
30,4	30,1	29,9	29,7	29,4	28,9	28,9	28,7	28,4	28,3	28,0	27,6
150 083	150 607	152 287	153 571	155 099	156 902	159 020	160 853	162 306	163 093	163 897	164 373
4,7	4,3	4,9	6,0	7,1	7,8	8,4	9,0	9,2	9,4	9,5	9,7
1,7	1,1	1,8	2,7	3,2	3,8	3,3	3,6	2,8	1,3	1,6	1,4
52,9	52,7	52,4	52,3	52,4	52,2	51,9	51,9	51,6	51,5	50,9	50,7
124 826	126 216	129 521	130 795	131 803	133 458	137 313	138 592	141 735	143 293	147 303	148 528
6,0	6,7	9,5	11,7	13,3	14,7	17,0	16,7	17,5	17,3	19,4	19,8
2,9	3,5	6,2	8,2	9,2	10,3	11,5	10,9	10,6	8,6	10,8	10,7
44,0	44,2	44,6	44,6	44,5	44,4	44,8	44,8	45,1	45,2	45,7	45,8

		2017	2018	2019	2020	2021
Sistemul bancar – principalii indicatori de prudențialitate⁸						
Rata fondurilor proprii totale (fostul indicator de solvabilitate)	procente	20,0	20,7	22,0	25,1	23,3
Rata fondurilor proprii de nivel 1	procente	18,0	18,6	20,0	23,2	20,9
Rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază	procente	18,0	18,6	19,9	23,1	20,8
Efectul de levier	procente	8,9	9,3	10,2	10,3	8,6
Rata creditelor neperformante (definiția ABE)	procente	6,4	5,0	4,1	3,8	3,4
Lichiditatea imediată	procente	40,0	38,9	43,8	48,2	47,2
ROA	procente	1,3	1,6	1,3	1,0	1,4
ROE	procente	12,5	14,6	12,2	8,7	13,3
Balanța de plăți^{1,10}						
Contul curent, sold	milioane euro	-5 819	-9 496	-10 905	-10 902	-16 754
	procente în PIB	-3,1	-4,6	-4,9	-5,0	-7,0
Balanța bunurilor, sold	milioane euro	-12 807	-15 341	-17 852	-18 949	-23 159
	procente în PIB	-6,8	-7,5	-8,0	-8,7	-9,6
Balanța serviciilor, sold	milioane euro	8 187	8 361	8 651	9 439	9 541
	procente în PIB	4,4	4,1	3,9	4,3	4,0
Contul de capital, sold	milioane euro	2 218	2 515	2 850	4 178	5 243
Contul financiar, net	milioane euro	-3 120	-5 149	-5 134	-7 808	-12 976
Datoria externă¹⁰						
Datorie externă, total	milioane euro	97 445	99 841	109 783	126 750	134 617
	procente în PIB	51,9	48,8	49,2	57,9	56,0
Datoria externă pe termen lung, din care:	milioane euro	68 520	68 286	74 319	93 484	97 166
	procente în PIB	36,5	33,4	33,3	42,7	40,5
Datoria publică directă	milioane euro	33 118	34 498	39 192	57 251	58 092
	procente în PIB	17,6	16,9	17,6	26,2	24,2
Datorie public garantată	milioane euro	432	351	285	224	163
	procente în PIB	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Datorie negarantată public	milioane euro	31 331	30 808	33 209	34 706	34 880
	procente în PIB	16,7	15,1	14,9	15,9	14,5
Depozite pe termen lung ale nerezidenților	milioane euro	2 469	1 433	417	144	667
	procente în PIB	1,3	0,7	0,2	0,1	0,3
Împrumuturi de la FMI	milioane euro	0	0	0	0	0
	procente în PIB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Alocări de DST de la FMI	milioane euro	1 171	1 196	1 216	1 160	3 365
	procente în PIB	0,6	0,6	0,5	0,5	1,4
Datoria externă pe termen scurt	milioane euro	28 925	31 554	35 463	33 266	37 451
	procente în PIB	15,4	15,4	15,9	15,2	15,6

1) 2017-2019: date definitive; 2020: date semidefinitive; 2021: date provizorii; 2) prețuri curente; 3) termeni reali; 4) metodologie SEC 2010; 5) metodologie națională; 6) valorile anuale sunt obținute pe baza mediilor lunare; valorile lunare sunt calculate ca medie a cursurilor zilnice calculate și publicate de BNR; 7) valorile aferente anilor sunt medii anuale; 8) date disponibile înaintea depunerii bilanțurilor contabile auditate; 9) total credit acordat sectorului privat; 10) metodologie BPM6.

Sursa: Banca Națională a României, Institutul Național de Statistică, Ministerul Finanțelor, Eurostat, Comisia Europeană, calcule BNR

2021											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sept.	oct.	nov.	dec.
x	x	24,6	x	x	23,9	x	x	23,1	x	x	23,3
x	x	22,7	x	x	22,1	x	x	21,4	x	x	20,9
x	x	22,6	x	x	22,0	x	x	21,3	x	x	20,8
x	x	10,0	x	x	9,8	x	x	9,5	x	x	8,6
3,9	4,0	3,9	3,9	3,9	3,8	3,7	3,6	3,6	3,5	3,5	3,4
50,6	50,3	50,2	49,7	49,6	49,4	48,4	49,3	48,2	47,8	47,5	47,2
1,2	1,2	1,3	1,5	1,6	1,4	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4
10,6	10,9	12,2	13,4	14,3	13,0	13,7	14,0	13,6	13,5	13,3	13,3
15	-1 442	-2 736	-4 114	-5 698	-7 203	-9 122	-10 444	-12 313	-13 871	-15 188	-16 754
x	x	-5,9	x	x	-7,0	x	x	-7,3	x	x	-7,0
-1 171	-2 959	-5 076	-6 720	-8 456	-10 261	-12 562	-14 355	-16 434	-18 758	-20 827	-23 159
x	x	-10,9	x	x	-10,0	x	x	-9,8	x	x	-9,6
707	1 332	2 141	2 825	3 472	4 266	5 031	5 754	6 604	7 612	8 596	9 541
x	x	4,6	x	x	4,2	x	x	3,9	x	x	4,0
55	113	501	963	1 163	1 258	1 433	1 801	2 238	2 590	2 820	5 243
-57	-1 737	-2 473	-3 488	-4 933	-7 257	-7 253	-7 855	-9 764	-11 290	-13 071	-12 976
125 394	123 616	123 651	126 975	126 984	128 964	131 985	135 211	133 856	132 634	133 237	134 617
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
91 457	90 947	91 032	92 334	92 192	94 023	95 931	99 049	98 335	96 438	96 501	97 166
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
57 699	56 001	54 737	57 865	57 575	57 583	60 251	60 777	59 720	57 576	57 619	58 092
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
215	213	209	208	208	191	191	184	179	179	175	163
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
32 251	33 458	34 760	33 006	33 067	34 885	34 010	34 544	34 830	35 032	34 993	34 880
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
122	105	137	87	177	183	297	268	297	346	343	667
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1 170	1 170	1 190	1 168	1 167	1 181	1 183	3 277	3 309	3 305	3 371	3 365
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
33 937	32 669	32 619	34 641	34 791	34 942	36 053	36 162	35 521	36 196	36 736	37 451
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Abrevieri

ABE	Autoritatea Bancară Europeană
ANCOM	Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ASF	Autoritatea de Supraveghere Financiară
BCE	Banca Centrală Europeană
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BM	Banca Mondială
BRI	Banca Reglementelor Internaționale
BRRD	<i>Bank Recovery and Resolution Directive</i>
CE	Comisia Europeană
CERS	Comitetul European pentru Risc Sistemic
CIP	Centrala Incidentelor de Plăți
CNSM	Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială
CRC	Centrala Riscului de Credit
Eurostat	Oficiul de Statistică al Comunităților Europene
FAO	Organizația pentru Alimentație și Agricultură
FBCF	formarea brută de capital fix
FMI	Fondul Monetar Internațional
IAPC	indicele armonizat al prețurilor de consum
IFN	instituții financiare nebancale
IFRS	Standardele Internaționale de Raportare Financiară
IMM	întreprinderi mici și mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
IPC	indicele prețurilor de consum
IRCC	indicele de referință pentru creditele consumatorilor
MF	Ministerul Finanțelor
MUR	Mecanism unic de rezoluție
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OPCOM	Operatorul pieței de energie electrică și de gaze naturale din România
PIB	produsul intern brut
PIIN	poziția investițională internațională netă
RMO	rezervele minime obligatorii
ROBOR	rata dobânzii pe piața monetară pentru depozitele plasate de bănci
SEBC	Sistemul European al Băncilor Centrale
SEC	Sistemul European de Conturi
TIC	tehnologia informației și a comunicațiilor
TiVA	<i>Trade in Value Added</i>
UE	Uniunea Europeană

Lista tabelelor din text

Caseta 3

Tabel A	Indicatori monitorizați în vederea identificării presiunilor (dez)inflaționiste de la nivelul economiei	50
---------	---	----

Caseta 4

Tabel A	Evoluții macroeconomice și conduita politicii monetare în țări dezvoltate și din regiune	85
Tabel 4.1	Metodologia de calibrare a amortizorului O-SII	115
Tabel 4.2	Principalii indicatori utilizați de CRC – instituții de credit	136
Tabel 4.3	Principalii indicatori utilizați de CRC – instituții financiare nebancaire și instituții de plată	136
Tabel 6.1	Componența sistemului bancar pe forme de proprietate	156
Tabel 6.2	Cota de piață a instituțiilor de credit	156
Tabel 6.3	Ponderea instituțiilor de credit în volumul agregat al capitalului	157
Tabel 6.4	Principalii indicatori de analiză a sistemului bancar	160
Tabel 6.5	Valoarea activului net bilanțier și a fondurilor proprii la 31 decembrie 2021	164
Tabel 6.6	Tematica acțiunilor de supraveghere punctuale	168
Tabel 6.7	Măsurile de supraveghere dispuse conform OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit, cu modificările și completările ulterioare	168
Tabel 6.8	Sanțiuni aplicate în anul 2021	168
Tabel 6.9	Numărul persoanelor din categoria celor prevăzute la art. 108 din OUG nr. 99/2006, supuse aprobării BNR în anul 2021	169
Tabel 6.10	Distribuția instituțiilor financiare nebancaire pe tipuri de activități la 31 decembrie 2021	171
Tabel 6.11	Principalii indicatori ai sectorului instituțiilor financiare nebancaire la 31 decembrie 2021	172
Tabel 6.12	Ponderile capitalului social/de dotare în funcție de țara de origine la 31 decembrie 2021	173
Tabel 8.1	Emisiunile numismatice lansate în anul 2021	197
Tabel 8.2	Distribuția lunară a falsurilor	197
Tabel 8.3	Structura pe cupiuri a falsurilor	198
Tabel 9.1	Traficul de plăți în sistemul ReGIS	202
Tabel 9.2	Structura plăților în sistemul ReGIS în anul 2021	202
Tabel 9.3	Operațiuni cu titluri de stat decontate în sistemul SaFIR	205
Tabel 9.4	Traficul de plăți în sistemul TARGET2-România	207
Tabel 9.5	Distribuția geografică a plăților/incasărilor aferente sistemului TARGET2-România în anul 2021	207
Tabel 11.1	Contul curent	229

Tabel 11.2	Contul financiar	231
Tabel 11.3	Principalii indicatori de îndatorare externă	234
Tabel 11.4	Datoria externă a României	235
Tabel 13.1	Criteriile de la Maastricht (indicatori de convergență nominală)	245
Tabel 13.2	Tabloul de bord pentru supravegherea dezechilibrelor macroeconomice	258
Tabel 14.1	Evenimente pe teme monetare, bancare și financiare organizate de Banca Națională a României în anul 2021	273
Tabel 18.1	Structura bilanțieră a BNR la 31 decembrie 2021	325
Tabel 18.2	Rezultatele tranzacțiilor efectuate în anul 2021	326
Tabel 18.3	Diferențe din reevaluare la 31 decembrie 2021	327
Tabel 18.4	Bugetul de venituri și cheltuieli aferent anului 2021	328
Tabel 18.5	Capitalul propriu	329
Tabel 18.6	Rezultatul operațional	330

Lista graficelor din text

Grafic 1.1	Activitatea economică la nivel mondial	17
Caseta 1		
Grafic A	Tipare comerciale în timpul recesiunilor globale: volumul importurilor de bunuri și servicii	18
Grafic B	Efectele măsurilor de restricție asociate COVID-19 asupra lanțurilor valorice globale	19
Grafic C	Activitatea de transport maritim	20
Grafic D	Zona euro: contribuții la variația producției industriale (A) și variația IPP din sectorul prelucrător (B)	23
Grafic 1.2	Perspectivă privind evoluția activității economice	25
Grafic 1.3	Cotațiile principalelor materii prime pe piețele internaționale	26
Grafic 1.4	Evoluția prețului aurului în raport cu incertitudinea	26
Grafic 1.5	Prețurile de consum la nivel internațional	27
Grafic 1.6	Ratele dobânzilor de politică monetară	27
Grafic 1.7	Cursul de schimb al euro	28
Grafic 1.8	Cererea	28
Grafic 1.9	Consumul populației	29
Grafic 1.10	Activitatea comercială și servicii pentru populație	30
Grafic 1.11	Investiții directe și absorbția de fonduri europene pentru investiții	30
Grafic 1.12	Investiții exclusiv construcții	31

Grafic 1.13	Activitatea de construcții	31
Grafic 1.14	Comerțul exterior	32
Grafic 1.15	Contul curent și principalele componente	32
Caseta 2		
Grafic A	Balanța bunurilor și serviciilor	34
Grafic B	Relația dintre dinamizarea investițiilor și prezența pe piețe externe	41
Grafic 1.16	Balanța economisire-investiții, public/privat	43
Grafic 1.17	Indicatori de adecvare a rezervelor internaționale	43
Grafic 1.18	Evoluția numărului de salariați din economie	44
Grafic 1.19	Curba Beveridge	45
Grafic 1.20	Contribuția factorilor determinanți la dinamica salariului mediu brut pe economie	46
Grafic 1.21	Rata anuală a inflației	46
Grafic 1.22	Contribuții la rata anuală a inflației IPC (decembrie 2021)	47
Grafic 1.23	Prețurile energiei	48
Grafic 1.24	Principalele componente ale inflației de bază CORE2 ajustat	48
Caseta 3		
Grafic A	Harta termică a presiunilor inflaționiste din economie	51
Grafic B	Rata inflației CORE2 ajustat – descompunere pe subcomponente	52
Grafic C	Alternanța ciclurilor inflaționiste vs. dezinflaționiste în cazul indicatorilor selectați	53
Grafic 1.25	Anticipații privind evoluția prețurilor	54
Grafic 1.26	Prețurile producției industriale pentru piața internă și factorii determinanți	54
Grafic 1.27	Costurile unitare cu forța de muncă pe total economie	55
Grafic 1.28	Costurile salariale unitare în industrie	56
Grafic 1.29	Deficitul bugetului general consolidat	57
Grafic 1.30	Pondere datoriei publice în PIB	58
Grafic 1.31	Descompunerea variației ponderii datoriei publice în PIB	58
Caseta 4		
Grafic A	Rata anuală a inflației în zona euro, SUA și statele din regiune	79
Grafic B	Rata dobânzii de politică monetară în zona euro, SUA și statele din regiune	84
Grafic 3.1	Evoluția cursurilor de schimb pe piețele emergente din regiune	90
Caseta 5		
Grafic A	Creditul acordat sectorului privat	91
Grafic B	Creditele noi acordate populației și societăților nefinanciare	92

Grafic C	Creditele noi acordate sectorului privat și rata medie a dobânzii la împrumuturile în monedă națională	93
Grafic D	Cererea de credite	94
Grafic E	Standardele de creditare	94
Grafic F	Masa monetară și PIB	95
Grafic G	M3 și contrapartidele sale	96
Grafic H	Ponderea M1 în M3, comparații internaționale	97
Grafic 3.2	Rata inflației	99
Grafic 3.3	Ratele dobânzilor BNR	102
Grafic 3.4	Ratele RMO	103
Grafic 3.5	Rata dobânzii de politică monetară și ratele ROBOR	105
Grafic 3.6	Ratele dobânzilor în sistemul bancar	106
Grafic 4.1	Nivelul maxim al cerințelor de capital aferente instrumentelor de politică macroprudențială aplicabile în România	114
Caseta 6		
Grafic A	Intermedierea financiară în România	118
Grafic 4.2	Îndatorarea sectorului neguvernamental	120
Grafic 4.3	Situația financiară a companiilor după apelarea la facilitatea de suspendare la plată a creditelor (2020)	121
Grafic 4.4	Gradul de îndatorare (DSTI) și rata de neperformanță pentru creditele acordate populației	121
Grafic 4.5	Evoluția principalelor elemente bilanțiere	124
Caseta 7		
Grafic A	Distribuția băncilor în funcție de raportul dintre cheltuielile pentru digitalizare și totalul veniturilor operaționale – România în comparație cu UE	126
Grafic 4.6	Evoluția activelor ponderate la risc	128
Caseta 8		
Grafic A	Ponderea creditelor cu moratorii în total credite și avansuri (nivel maxim, respectiv nivelul din iunie 2021)	130
Grafic 4.7	Defalcarea profitului sectorului bancar românesc (decembrie 2021)	131
Grafic 4.8	Principalii indicatori privind incidentele de plată, 2014-2021	138
Grafic 6.1	Distribuția instituțiilor de credit supuse evaluării SREP în funcție de scorul general	165
Grafic 6.2	Elementele SREP repartizate în funcție de scorul atribuit	166
Grafic 8.1	Structura numerarului aflat în afara sistemului bancar în 2020 și 2021	192
Grafic 8.2	Structura pe cupiuri a bancnotelor aflate în circulație în anul 2021	192

Grafic 8.3	Structura pe cupiuri a monedelor aflate în circulație în anul 2021	193
Grafic 8.4	Structura pe cupiuri a bancnotelor plătite în anul 2021	194
Grafic 8.5	Structura pe cupiuri a monedelor plătite în anul 2021	194
Grafic 8.6	Structura pe cupiuri a bancnotelor încasate în anul 2021	195
Grafic 8.7	Structura pe cupiuri a monedelor încasate în anul 2021	195
Grafic 9.1	Plățile de mare valoare sau urgente în anul 2021 comparativ cu anul 2020 (medii zilnice)	202
Grafic 9.2	Volumul și valoarea operațiunilor cu titluri de stat decontate în sistemul SaFIR în anul 2021, valoarea operațiunilor <i>intraday repo</i>	205
Grafic 9.3	Plățile în sistemul TARGET2-România în anul 2021	207
Grafic 9.4	Rata de fraudă pe instrument de plată	214
Grafic 9.5	Ponderea tranzacțiilor frauduloase cu cardul inițiate la distanță	214
Grafic 9.6	Ponderea tranzacțiilor frauduloase cu cardul care nu sunt inițiate de la distanță	215
Grafic 9.7	Rata de fraudă a operațiunilor de plată de tipul transferului credit, în funcție de canalul prin care s-a inițiat operațiunea	215
Infografic	Informații statistice aferente principalelor evoluții pe piața plăților în anul 2021	216
Grafic 10.1	Rezerva internațională	220
Infografic	Limite de variație compoziție rezervă valutară	224
Grafic 10.2	Structura rezervei valutare a României la 31 decembrie 2021	225
Grafic 10.3	Rezultatele din administrarea portofoliilor	225
Grafic 10.4	Rentabilitate comparativă – portofolii BNR față de portofoliile de referință	226
Infografic	Reprezentarea BNR la organizații internaționale	240
Grafic 13.1	Rata inflației (IAPC)	246
Grafic 13.2	Deficitul bugetului general consolidat (metodologie SEC 2010)	246
Grafic 13.3	Cursul de schimb EUR/RON	246
Grafic 13.4	Ratele dobânzilor pe termen lung	246
Grafic 13.5	Evoluția PIB pe locuitor	248
Grafic 13.6	Ponderea sectoarelor economice în PIB	248
Grafic 13.7	Gradul de deschidere a economiei	248
Grafic 13.8	Ponderea comerțului cu UE în totalul comerțului exterior	248
Grafic 13.9	Deficitul de cont curent și finanțarea prin fluxuri stabile	249
Grafic 13.10	Evoluția intermedierei financiare indirecte	250
Caseta 9		
Grafic A	Ponderea cheltuielilor din Mecanismul de redresare și reziliență pentru obiectivul climatic și pentru cel privind digitalizarea	251
Grafic B	Evoluția deficitului bugetar – date istorice și perspective	254

Grafic C	Canale potențiale de creștere a încasărilor bugetare	255
Infografic	Lansarea în circulație a bancnotei de 20 de lei	267
Grafic 17.1	Situația posturilor vacante în centrala Băncii Naționale a României la data de 31 decembrie 2021	316
Grafic 17.2	Situația posturilor vacante în unitățile teritoriale ale Băncii Naționale a României la data de 31 decembrie 2021	316
Grafic 18.1	Activele externe ale BNR la 31 decembrie	326

